EMPERYALİST SAVAŞ ÜZERİNE • V. İ. LENİN

V. İ. Lenin

EMPERYALİST SAVAŞ ÜZERİNE

günce yayınları

V. İ. Lenin

EMPERYALİST SAVAŞ ÜZERİNE

EMPERYALİST SAVAŞ ÜZERİNE

V. İ. Lenin'in Emperyalist Savaş Üzerine yazdığı yazılardan derlenen «Againts Imperialist War» adlı kitap Ahmet YURDAER tarafından dilimize çevrilmiştir.

Doyuran Matbaasında dizilip basılmıştır./Kapak Baskısı : Kelebek Matbaası

Bilimsel Dizi : 5

1. Baskı 1976

günce yayınları

P.K. 1337 Sirkeci — İSTANBUL

V. İ. LENİN

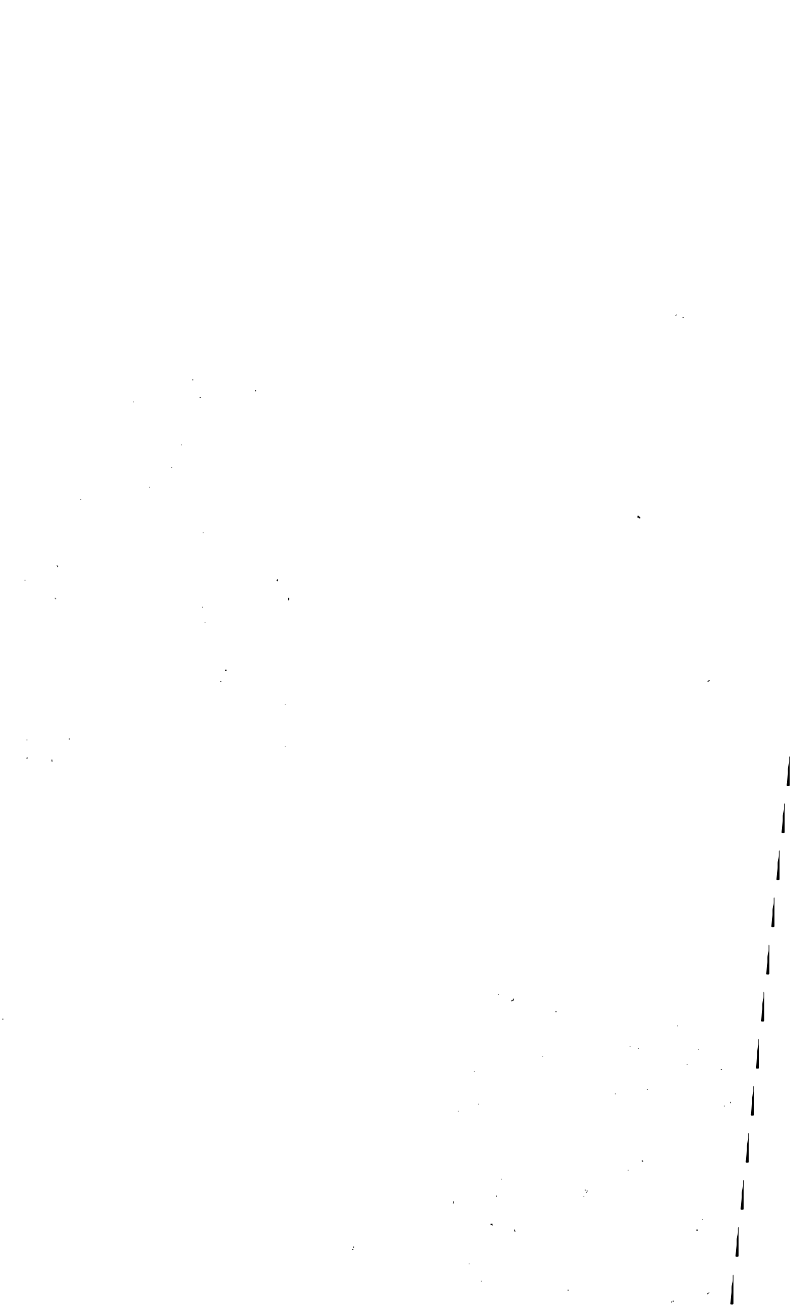
EMPERYALİST SAVAŞ ÜZERİNE

Çeviren
AHMET YURDAER

GÜNCE YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

Sayfa

STUTTGART'DAKİ ENTERNASYONAL SOSYALİST KONGRE'DEN[1]

Şimdi kongrenin -antı-militarizm hakkındaki- sonuncu, belki de en önemli kararına geçiyoruz. Fransa'da ve Avrupa'da kıyametler koparan dillere destan Hervé, saf saf her savaşın grevler ve başkaldırılar ile "cevaplandırılmasını" önererek yarı anarşist bir görüşün savunuculuğunu yaptı. Hervé bir yandan savaşın kapitalizmin zorunlu bir ürünü olduğunu ve proletaryanın devrimci savaşlara katılmaktan vazgeçemeyeceğini ve bu tip savaşların kapitalist toplumlarda mümkün olduğunu anlamadı: diğer yandan savaşa cevap verme olasılığının savaş tarafından yaratılan krizin niteliğine bağlı olduğunu anlamadı. Mücadele araçlarının seçimi bu şartlara bağlıdır; aynı zamanda mücadele (ki burada Hervéizm'in üçüncü bir yanlış kavramı ya da sığ görüşlülüğü vardır) yalnız savaşın yerine barışı geçirmekten ibaret değil, aslında kapitalizmin yerine sosyalizmi geçirmekten ibaret olmalıdır. Gerekli olan şey savaşı önlemek değil, savaşın yarattığı krizden burjuvazinin devrilmesini hızlandırmak yolunda faydalanmaktır. Hervéizm'in bu yarı anarşist saçmalıklarını desteklemekten amaç bir sesi, pratik bir amacı açıklığa kavuşturmaktır: Sosyalist hareketi dürtükleyip onun yalnız parlamenter mücadele yöntemleri ile kısıtlı kalmamasını sağlamak; kitlelerin, savaşların kaçınılmaz olarak yarattığı krizlere bağlı olarak devrimci hareketlerin gerekliliğini anlamalarını sağlamak ve son olarak uluslararası emek dayanışmasının sağlamlığının yanısıra, burjuva vatanseverliğinin ne kadar sahte olduğunun kitleler tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlamaktır.

Bebel'in önergesinin (Almanlar tarafından ileri sürüldü ve bütün önemli noktaları Guesde'nin önergesiyle özdeşlemekte idi) tek kusuru proletaryanın aktif görevlerini

belirtmekten kaçınmaktı. Bebel'in ortodoks önerilerinin oportünist gözlükler altından okunma imkânı veriyordu ki, Volmar bu imkânı hızla gerçekleştirdi.

İşte bu nedenle Rosa Luxemburg ve Rus sosyal demokratları Bebel'in önergesine değişiklikler getirdiler. Bu değişiklikler (1) militarizmin sınıf baskısının ana silâhı olduğunu; (2) gençlik arasında propagandanın gerekliliğini; (3) ve sosyal demokratların yalnız savaşın çıkmasının önlenmesi ve çıkmış olan savaşların derhal bitirilmesi için çaba göstermemesini, aynı zamanda savaşın yarattığı krizden burjuvazinin devrilmesini hızlandırmak yolunda faydalanılması gerektiğini de belirtiyordu.

Anti - militarizm komisyonunun alt komisyonu Bebel'in önergesini yapılan bütün bu değişiklerle birleştirdi. Buna ek olarak Jaurés şu mutlu öneriyi yaptı: mücadele yöntemlerini (grevler, başkaldırılar) tek tek saymak yerine, kararda Avrupa'daki gösterilerden ve Rusya'daki devrimlerden tarihi örnekler göstermelidir. Yeniden biçimlendirilen bu önergenin sonunda hiç şüphesiz aşırı derecede uzun ama düşünce yönünden zengin ve proletaryanın görevlerini kesin olarak açıklayan bir karar ortaya çıktı. Bu karar ortodoks -yani tek marksist- analizin sıkılığı ile işçi sınıfı partilerinin en kararlı ve en devrimci eylemlerini örnek olarak göstermeyi birleştirdi.

Bu karar Volmarcı bir biçimde yorumlanamayacağı gibi Hervéizmin dar çerçevesi içine de sığdırılamaz.

1907 Ağustos sonu ile Eylül başında yazıldı.

Toplu Eserler Cilt: 13 s. 79 - 81

STUTTGART KONGRESİNİN "MİLİTARİZM VE ULUSLARARASI ÇELİŞKİLER" KARARI ÜZERİNE NOTLAR

Bu nedenle kongre burjuva toplumunun sınıf karakterini gözönüne alarak işçi sınıfını ve özellikle işçi sınıfının parlamentodaki temsilcilerini, işçi sınıfı gençliğini sosyalizm ruhunu ve ulusların kardeşliğini kavrayacak biçimde eğitmeyi amaçlayacak biçimde* devletlerin saldırgan politikalarını reddetmek ve bunun aleyhinde çalışmakla görevli sayar.

*Rusların değişiklik önergesinde şu amaçlar vardı: «hakim sınıfların gençliği bir daha savaşan proletaryaya karşı kendi sınıf üstünlüklerini sağlamlaştıracak bir araç olarak kullanmaya cesaret edemeyecek bir biçimde» Komisyon bu ifadeyi, prensip olarak hiç kimsenin karşı çıktığından dolayı değil, ancak Almanların bu ifadenin yasa dışı olup sosyal demokrat örgütlerin ortadan kaldırılması için bir bahane olabileceği düşüncesinde olduklarından, metinden sildi. Bu kısaltma kararın, bu paragraftaki ifadesinin esas anlamını değiştirmedi.

Bir savaş tehlikesi halinde, bu tehlikeyi yaşayan ülkelerdeki işçi sınıfı ve onun parlamentodaki temsilcileri, Enternasyonal Büro'nun desteğine dayanarak, kendi ölçülerine göre makûl olan her türlü yolu deneyerek, sınıf mücadelesini ve genel politik durumu ağırlaştıracak bir seçim yaparak* savaşın ilânını geciktirmeye çalışacaklardır.

---

*) Rus değişiklik önergesi bu araçların (savaşı önleyecek) sınıf mücadelesini ağırlaştırmak yönünde değiştirilip yoğunlaştırılacağını (sich öndern un steigern) etc. belirtiyordu. Komisyon yalnız "değiştirilir"i bırakarak "yoğunlaştırılır"ı metine dahil etmedi.

1907 Ağustosunun ikinci yarısında yazıldı.

Toplu Eserler. Cilt: 41 s. 200 - 201

STUTTGART'DAKİ ENTERNASYONAL SOSYALİST KONGRE'DEN

Kongrenin son günü herkesin en büyük ilgiyi gösterdiği militarizm sorununa ayrılmıştı. Dillere destan Hervé savunulması son derece imkânsız olan bir pozisyonu savundu. Genel olarak savaşı kapitalizme ve anti-militarist çalışmayı bir bütün olarak sosyalizm çalışmasına bağlamaktan acizdi. Hervé'nin her savaşa grev veya başkaldırı ile "cevap" verme planı, şu ya da bu mücadele yöntemini devrimcilerin önceden aldığı kararlara göre değil, savaşın yarattığı ekonomik ve politik krizin objektif şartlarına göre belirleneceğini hiç bir şekilde idrak edemediğini ortaya koydu.

Her ne kadar Hervé demagojik sözlerle, hafifmeşrepliği, **batıl inançları ve çılgınlığı** ifade ediyorsa da, ona sosyalizmin genel doğrularının dogmatik cümleleri ile cevap vermek de son derece dar görüşlülük olur. Özellikle Volmar bu hataya düştü (Bebel ve Guesde'de kendilerini bundan tamamiyle kurtaramadılar). Parlamenterizm kalıplarına sığışmış bir kişinin olağanüstü kendini beğenmişliği ile dar görüşlülüğünü ve kalın kafalı oportünizmini hesaba katmadan saldıran Volmar, kişiyi, Herveé'nin sorunu bütün teorik saçmalığı ve abuk sabukça ortaya koymasına rağmen, Hervéizm'deki canlı kıvılcımı kabul etmeye zorladı. Bazen, hareketin bir dönüm noktasında, teorik saçmalıklar pratik bazı gerçekleri ortaya koyar. İşte sorunun bu açısı, yani yalnız parlamenter mücadele yöntemlerini ödüllendirmeme ve gelecekteki savaşın ve krizlerin yaratacağı yeni şartlara göre hareket etme devrimci sosyal-demokratlar tarafından, özellikle yaptığı konuşmada Rosa Luxemburg tarafından ortaya kondu. Rus Sosyal Demokrat delegeleri (Lenin ve Martov -ki burada tam bir uyuşum içinde konuştu) ile beraber Rosa Luxemburg Bebel'in önergesine

değişiklikler teklif ettiler. Bu değişiklikler gençlik arasında ajitasyonun önemini, burjuvazinin çöküşünü hızlandırmak amacı ile savaşın yarattığı krizden faydalanmayı, politik durumun değişmesi ve sınıf mücadelelerinin keskinleşmesi ile mücadele metodlarının ve araçlarının kaçınılmaz olarak değişmesi gerektiğini dile getiriyordu. Sonunda Bebel'in Volmarcı yorumlara açık, dogmatikçe tek yönlü ölü önergesi tamamiyle değişik bir önerge haline geldi. Bütün teorik gerçekler, anti-militarizmin sosyalizmi unutturmasına izin verecek nitelikte olan Hervéistlerin yararına tekrar edildi. Ancak bu gerçekler parlamenter avanaklığın, yalnız barışçı yöntemlerin takdis edilmesini, bugünkü barışçı ve sessiz duruma tapınılmasını haklı çıkarmak için değil, bütün mücadele yöntemlerini kabullenmek için, Rusya'daki devrim deneyini onaylamak için, hareketin aktif, yaratıcı yanını geliştirmek için bir başlangıç rolünü oynamıştır.

Kongre kararının anti-militarizm konusundaki bu en önemli, en göze çarpan özelliği, şimdiye kadar birçok alıntılar yaptığımız Zetkin'in gazetesinde en uygun bir biçimde belirtilmiştir.

"Burada da" diyor Zetkin anti-militarist karardan bahis ederken, "savaşına yeteneği içinde işçi sınıfının devrimci enerjisi (Tatkraft) ve yürekli imanı galip geldi. Bu galibiyet bir yandan iktidarsızlığın kötümserliğine ve eskiye saplanmanın cılız eğilimine ve diğer yandan Hervé tipi Fransız yarı-anarşistlerinin saf anti-militarist desteklerine karşı alındı. Sonunda hem komisyonun hem de bütün ülkenin yaklaşık 900 delegesi tarafından oybirliği ile kabul edilen önerge son Enternasyonal Kongreden bu yana devrimci işçi hareketinin devasâ canlanışını enerjik terimlerle ifade etti; önerge proleter taktiklerinin ilke olarak esnek, gelişmeye uygun ve şartlar olgunlaştıkça keskinleşen [Zospitzung] taktikler olması gerektiğini ifade etti."

Hervéizm red edildi, ancak bu red oportünizmin yararına ve doğmatik ve pasifist açıdan bir red değildi. Bununla daha azimli ve yeni mücadele metotlarının acil bir ihtiyaç olduğu enternasyoal proletarya tarafından tamamiyle benimsenmiş ve kapitalizmin yarattığı şartlarla ekonomik krizlerin yoğunlaştırılması biribirine bağlanmıştır.

Boş Hervéist tehdit değil, sosyal devrimin kaçınılmazlığının anlaşılması, sonuna kadar savaşmaya karar veril-

mesi, ve en devrimci mücadele yöntemlerini kabul etmeye hazır olma - işte Stuttgart'daki Enternasyonal Sosyalist Kongrenin militarizm sorununda aldığı kararın özellikleri.

Proletarya ordusu bütün ülkelerde güçleniyor. Bu ordunun sınıf bilinci, birliği ve kararlılığı hamlelerle ve sıçrayışlarla gelişiyor. Ve kapitalizm, bu ordunun kapitalizmi yıkmak için faydalanacağı daha sık krizleri etkin olarak garanti ediyor.

1907 Eylülünde yazıldı. **Toplu Eserler. Cilt: 13**
s. 91 - 93

ANTİ-MİLİTARİST PROPAGANDA VE GENÇ SOSYALİST İŞÇİLER BİRLİĞİ

Stuttgart'da toplanan Enternasyonal Sosyalist Kongrenin militarizm sorununu ve buna bağlı olarak anti-militarist propaganda sorununu tartıştığı hatırlanacaktır. Bu konuda kabul edilen karar, diğer şeylerin yanında, kongrenin emekçi sınıfları "emekçi sınıf gençliğini enternasyonal kardeşlik, sosyalizm ve sınıf bilinci ile yetiştirmesi" ile görevli saydığını belirtir. Kongre bunu hâkim sınıfların halka karşı istedikleri zaman yönelttiği kör bir silâh olan ordunun bu niteliğinin değişmesi için teminat sayar.

Aktif hizmetteki askerler arasında propaganda yapmak çok zor, bazı durumlarda da neredeyse imkânsızdır. Barakalardaki hayat, sert disiplin ve çok az olan izin süresi dış dünya ile ilişkiyi çok güç kılmaktadır; askerî disiplin, ve saçma angarya askeri yıldırır. Ordu kumandanları «vahşilerin" kafasındaki "saçmalıkları" silmek, elverişsiz bütün düşünceleri ve insanî hisleri yok etmek, onları kör bir bağlılığa yöneltmek, "iç" ve "dış" düşmanlara karşı düşüncesiz ve sınırsız bir nefretle donatmak için ellerinden geleni yaparlar... Arkadaşlarından tecrit edilmiş ve her konuda kafası yığınla saçmalıklarla doldurulmuş yalnız, cahil ve ürkütülmüş bir askere yanaşmak ailesiyle ve arkadaşları ile beraber yaşayan ve onlara kendi arzusu ile bağlanan askerlik çağındaki bir gence yaklaşmaktan çok daha zordur. Genç işçiler arasında yapılan anti-militarist propaganda her yerde mükemmel sonuçlar vermiştir. Bu son derece önemlidir. Askere sosyal demokrat olarak giden bir işçi, orduyu yöneten güçlere pek zayıf bir destek olacaktır.

Bütün Avrupa ülkelerinde genç sosyalist işçi birlikleri vardır. Bu ülkelerde, Belçika, Avusturya ve İsveç örneğin, bunlar sorumlu parti görevlerini yerine getiren geniş ölçekli örgütlerdir. Hiç şüphesiz ki gençlik birliklerinin ana

amacı kendi kendini eğitme ve bağımsız ve bir bütün olarak sosyalist görüşü kavramaktır. Fakat gençlik birlikleri aynı zamanda pratik görevler de yürütürler. Çırakların koşullarının gelişmesi için ve onların işverenler tarafından sınırsızca sömürülmelerini önlemek için mücadele ederler. Genç sosyalist birlikleri vakitlerinin daha da fazla bir kısmını anti-militarist propagandaya hasrederler.

Bu nedenle onlar genç işçilerle sıkı bağlar kurmaya çalışırlar. Bu şu şekilde yapılır. Genç işçi askere gitmeden önce birliğin üyesidir ve aidatlarını öder. Asker olduğu zaman birlik onunla yakın ilişkilerini sürdürmeye devam eder ve ona düzenli olarak para yardımlarında (Fransa'da buna "askerin turşusu" denir) bulunur ki, bunlar ne kadar ufak olursa olsun asker için son derecede önemlidir. Kendi açısından da asker barakalarında neler olup bittiğini ve kendi izlenimlerini düzenli şekilde örgüte yazar. Bu şekilde asker orduya katılsa bile üyesi olduğu örgütle bağlarını koparmamış olur.

Hizmeti sırasında bir askere kendini evinden uzak hissetmesi için mümkün olan her şey yapılır. Bunun amacı askerin mahallî halka karşı herhangi bir ilgi duymasını önlemek ve kendini onlara hasım gibi hissetmektir. O zaman emirlere uyması; kalabalığa ateş açması, daha kolay sağlanır. Gençlik birlikleri askerle mahallî halkın ilişkisindeki bu husumet arasında köprüler kurmaya çalışır. Gençlik birlikleri biribirileri ile bağlantılıdır. Kendi şehrinde gençlik birliğinin üyesi olan bir asker yeni bir şehre vardığında, mahallî birlik tarafından onur misafiri olarak karşılanır, yerel sorunların çemberi içine alınır ve kendisine mümkün olan her yönden yardım edilir. Bir yabancı ve bir taşralı gibi hissetmez artık kendini. Aynı zamanda başına bir talihsizlik gelirse yardım ve destek göreceğini bilir. Bu kendisine değişik bir cesaret verir, barakalardaki davranışına emniyet gelir, haklarını ve insanlık haysiyetini daha bir yiğitlikle korumaya başlar.

Genç askerlerle olan yakın ilişkileri gençlik birliklerine askerler arasında yoğun anti-militarist propaganda yapma imkânını verir. Bu propaganda gençlik birliklerinin özellikle Fransa, Belçika, İsviçre, İsveç vs. de yayınladıkları anti-militarist literatürün yardımı ile yapılır. Bu literatür çok çeşitlidir: anti-militarist resimli posta kartları, anti-militarist ordu şarkıları (ki bunların pek çoğu askerler tara-

fından çok sevilir) "askerin el kitabı" (Fransa'da 100.000 nüshadan fazla basıldı), bazıları resimli olmak üzere her çeşit broşür, teksir ve dergiler. Barracs, Recruit, Young Soldier, Pjo pjo (acemi askerlerin takma adı) gibi dergi ve gazetelerin önemli ölçüde dağıtımı yapılmaktadır. Örneğin Belçika'da Recruit ve Barracs adlı gazetelerin her biri 60.000 adet basılıyor. Özellikle askere alınma çağlarında birçok dergiler basılıyor. Asker gazetelerinin özel sayıları bütün acemi askerlerin evlerine yollanıyor. Anti-militarist literatür barakalardaki askerlere yollanıyor ve sokaklarda ellerine tutuşturuluyor; askerler bu literatürü kahvelerde, lokantalarda ve gittikleri her yerde buluyorlar.

Acemi askerlere özel önem veriliyor. Seramonilerle uğurlanıyorlar. Askere yollanırken şehirlerde gösteriler yapılıyor. Avusturya'da örneğin acemi askerler şehrin içinden matem elbiseleri ile ve cenaze marşının nağmelerine uyarak geçiyorlar. Onların önünde dekore edilmiş kızıl bir araba gidiyor. Bütün duvarlarda iri kırmızı harflerle "Halka ateş etmeyeceksin!" yazılı afişler bulunuyor. Acemi askerlerin şerefine ateşli anti-militarist söylevlerin verildiği gece toplantıları yapılıyor. Kısaca acemi askeri bilinçlendirecek, onu barakalardaki melûn fikirlerin ve duyguların etkilerinden koruyacak her şey yapılıyor.

Sosyalist gençliğin çalışması boşuna değildir. Belçika'da çoğunluğu Sosyal Demokrat Parti ile ilişkili ve biribirine bağlı 15 asker kuruluşu vardır. Bazı bölgelerde askerlerin üçte ikisi örgütlenmiştir. Fransa'da anti-militarist duygu kitleye yayılmıştır. Dunkirk, Le Creusat, Longury ve Mountceam - lesmines'deki grevlerde grevcilere karşı hareket emri alan askerler, işçilere karşı olan kardeşliklerini ispatlamışlardır...

Zaman geçtikçe ve ordudaki sosyal demokratlar arttıkça taburlar eskisi kadar güvenilir olmayacaktır. Burjuvazi örgütlü işçi sınıfı ile karşı karşıya geldiğinde ordu kimi destekleyecektir? Genç sosyalistler gençliklerinin verdiği bütün enerji ve şevkle ordunun halkın yanında olması için çalışmaktadırlar.

Vperyod, No: 16 — **Toplu Eserler. Cilt: 41**
8 Ekim 1907 — **s. 207 - 207**

SALDIRGAN MİLİTARİZM VE SOSYAL DEMOKRASİNİN ANTİ-MİLİTARİST TAKTİKLERİ'NDEN

I

Diplomatlar telâş içindeler. "Notlar", "Raporlar", "Açıklamalar" sağnağı var; ellerinde şampanya kadehi, "barış için çalışan" taçlı kuklaların arkasından bakanlar fısıldaşıyor. Fakat tebaaları biliyor ki, taçların üşüştüğü yerde mutlaka bir leş vardır. Ve muhafazakâr Earl Cromer İngiltere parlamentosuna ulusal (?) çıkarların sözkonusu olduğu devirlerde yaşadığımızı, ihtirasların kırbaçlandığına hükmedenler her ne kadar pasif (!) olsa da bir çarpışma riskinin çok kuvvetle muhtemel olduğunu bildiriyor.

Son zamanlarda bir sürü patlayıcı maddenin üstüste yığılması gitgide artmakta. İran'daki devrim, orada Avrupa güçleri tarafından oluşturulan engelleri ve "etki alanlarını" altüst etmekle tehdit ediyor. Türkiye'deki anayasal hareket bu özel araziyi Avrupa kapitalizminin yırtıcı kurtlarının pençesinden kurtarmakla tehdit ediyor; eski sorunların -yani Makedonya, Orta Asya, Uzakdoğu- vs. hayaleti büyümüş birer tehdit olarak kesinleşiyor.

Ama şimdiki gizli ve açık antlaşmaların örgüsü içinde en ufak bir dürtüşle herhangi bir gücün "kıvılcımı bir yangına dönüşmesi" yeterlidir.

Hükümetler tehdit kılıçlarını biribirilerine daha sık salladıkça, kendi ülkelerindeki anti-militarist hareketi ezmek için daha da insafsız hareket edeceklerdir. Anti-militaristlerin cezalandırılması yaygınlaşıyor ve yoğunlaşıyor. Clemenceau, Briand'ın "Radikal - Sosyalist" Bakanı Bülow'un Junker - tutucu bakanından vahşette hiç de eksik kalmıyor. 20 yaşından küçüklerin politik toplantılara katılmasını yasaklayan yeni dernekler ve toplantılar yasası Almanya'da "gençlik örgütlerini" ortadan kaldırarak ülkede,

anti-militarist ajitasyonun yapılmasını son derece güçleştirmiştir.

Sonuç olarak Stuttgart kongresinde sona erdirilmiş olan sosyalistlerin anti-militarist taktikleri yeniden parti yayınlarında ortaya çıkmaya başladı.

Bu ilk bakışta çok garip bir şeydir. Sorunun bu kadar önemli olduğu, militarizmin proletaryaya bu kadar aşikâr olarak zararlı olduğu bir anda Batı sosyalistleri arasında anti-militarist taktikler konusundaki tartışmalar gibi, duraksama ve kargaşalık yaratabilecek başka bir sorun bulmak oldukça güçtür.

Bu sorunun doğru çözümünü sağlayan ana ilkeler uzun bir süre önce oldukça sağlam bir şekilde belirtilmiş ve hiç bir itiraza neden olmamıştı. Modern militarizm kapitalizmin bir sonucudur. Her iki halinde de militarizm kapitalizmin "vazgeçilmez bir ifadesidir". Dış çelişkilerini çözmek üzere kapitalist devletler tarafından kullanılan askerî bir güç olarak (Almanların dediği gibi **Militarismus nach aussen**) ve hâkim sınıfların elinde proletaryanın her türlü, ekonomik ve politik hareketini bastırmak için bir silâh olarak. Enternasyonal Kongreler (Paris 1889, Brüksel 1891, Zürih 1893 ve son olarak Stuttgart 1907) bu görüşü kararlarında mükemmel olarak belirttiler.[2] Stuttgart kararı militarizm ve kapitalizm arasındaki bağları en ayrıntılı bir biçimde açıklar. Gündemindeki "Enternasyonal çelişkiler"i incelediği halde Stuttgart Kongresi, militarizmin "dış" ("Militarismus nach aussen") yönüne ağırlık verdi. Kararın bu konu ile ilgili pasajı şöyledi: "Her devlet yalnız kendine bir ihraç alanını garanti etmek amacında olmayıp aynı zamanda yeni bölgeleri diğer halkları ve ülkeleri köleleştirmek amacı ile fethettiğine göre, kapitalist ülkeler arasındaki savaş genellikle onların dünya pazarı üzerindeki rekabetlerinin bir sonucudur. Bu nedenle savaşlar, burjuvazinin sınıf hâkimiyetlerinin tamamlamanın ve işçi sınıfının itaatını sağlamanın ana ilkesi olan militarizmin sürekli silâhlanmasının bir sonucudur.

"Savaşı ortaya çıkaran bereketli topraklardan biri de milliyetçi önyargılardır ki, bunlar sürekli olarak uygar ülkeler tarafından proleter kitlelere kendi sınıf tarafsızlıklarından koparmak ve onların enternasyonal sınıf kardeşliği görevlerini unutturmak amacı ile işlenirler.

"Böylece savaşlar kapitalist sistemin bir gereği olarak

ortaya çıkarlar; savaşlar ya kapitalist sistemin yok olması ile birlikte, ya da askerî tekniklerin gelişmesi insan ve para kaybını hudutsuz bir ölçüye çıkardığı ve silâhlanmanın halkta yarattığı kızgınlığının bu sistemi yok ettiği ana kadar sürecektir.

"Askerlerin kaynağı olan, ve insan kaybının şiddetini içinde barındıran işçi sınıfı savaşların özellikle doğal bir düşmanıdır. Çünkü savaşlar onun izlediği yolla, yani sosyalist ilkeler üzerine kurulmuş ve pratikte halkların kardeşliğini sağlayacak bir ekonomik sistemin kurulması ile çelişkili bir yol izler...

II

Böylece kapitalizm ile militarizm biribirine bağlayan ilke, sosyalistler arasında sağlamca belirtilmiştir. Ve bu noktada hiç bir ayrılık yoktur. Fakat yalnızca bu bağın varlığını kabullenme sosyalistlerin anti-militarist taktiklerini açıkça ortaya koymaz; bu militarizmin yüklediği ağırlıkla nasıl savaşmak gerektiği ve savaşların nasıl önlenmesi gerektiği gibi problemleri çözümlemez. İşte bu sorunların cevaplanmasında sosyalistler arasında kayda değer ayrılıklar bulunuyor. Stuttgart Kongresinde bu farklılıklar açıkça belirlendi.

Bir kutupta **Vollmar** gibi Alman sosyal demokratları vardı. Bunlar; militarizm kapitalizmin bir ürünü olduğuna göre, savaşlar da kapitalist gelişmenin ayrılmaz bir parçası olduğu için özel olarak bir anti-militarist eylem gerekmez diyorlardı. Vollmar Essen Parti Kongresinde kelimesi kelimesine bunları söyledi. Sosyal demokratların bir savaş ilânı halinde alacakları tavır üzerine Vollmar ve Bebel'in önderliğindeki Alman sosyal demokratlarının çoğunluğu, sosyal demokratların bir saldırı karşısında yurtlarını sıkı sıkıya savunmaları gerektiği ve bir "savunma" savaşında rol almak zorunda oldukları fikrini savundular. Bu açıklama Vollmar'ı Stuttgart'da "bizim insanlığa olan sevgimiz bizim iyi bir Alman olmamızı engellemez" demeye sevk etti. Öte yandan sosyal demokrat temsilci Noske, Reichstag'da Almanya'ya karşı yapılacak bir savaşta "sosyal demokratların burjuva partilerinden geri kalmayacaklarını ve silâhlarını omuzlayacaklarını" söyledi. Bundan sonra Noske'nin "biz Almanya'nın mümkün olduğu kadar silâhlan-

masını istiyoruz" demesi için yalnız bir adım atması gerekli idi.

Diğer kutupta ise Hervé'yi destekleyen küçük bir grup vardı. Proletaryanın vatanı yoktur, diye iddia ediyorlardı. Madem ki bütün savaşlar kapitalistlerin çıkarları içindir. Madem ki proletarya her savaşta savaşmak zorundadır. Proletarya her savaş ilânına askerî grev ve ayaklanma ile cevap vermelidir. Anti-militarist propagandanın ana amacı bu olmalıdır. Bu nedenle Stuttgart'da Hervé şu kararı önerdi: "Kongre her türlü savaş ilânına, nereden gelirse gelsin, askerî grev ve başkaldırı ile cevap verilmesi yolunda çağırı yapar."

İşte bunlar batılı sosyalistlerin safları arasında iki "aşırı" pozisyondur. Bunlar, "bir damla suyun içindeki güneş" gibi, bir yanda batılı oportünist eğilimlerin, diğer yanda anarşist lâf ebeliğinin hâlâ zarara neden olabilecek bir biçimde sosyalist proletarya eyleminin içine yansımasıdır.

Her şeyden önce yurtseverlik konusunda birkaç söz söyleyelim. "İşçi sınıfının vatanı olmadığı" Komünist Manifesto'da gerçekten söylenmiştir. Vollmar, Noske ve şürekâsının tavırlarının enternasyonal sosyalizmin bu ana ilkesi ile karşı karşıya olduğu da doğrudur. Ama bundan Hervé ve takipçilerinin dediği gibi proletaryanın hangi ülkede -monarşik Almanya, cumhuriyetçi Fransa, despotik Türkiye- yaşadığının bir sorun olmadığı sonucu çıkmaz. Anavatan, yani veri olarak politik, kültürel ve sosyal çevre, proletaryanın sınıf mücadelesinde son derecede kuvvetli bir faktördür; ve eğer Vollmar "anavatandaki" proletaryaya bir çeşit "gerçek Alman" tavrı önerirken hatalı ise, Hervé de proletaryanın özgürlük mücadelesinde bu denli önemli bir faktöre karşı affedilmez bir biçimde eleştirir bir tavır aldığından dolayı aynı derecede hatalıdır. Proletarya, mücadelesinin politik, sosyal ve kültürel şartlarından soyutlanamaz; bu nedenle de proletarya ülkesinin kaderinden de soyutlanamaz. Ancak ülkenin kaderi onu sınıf mücadelesini etkilediği ölçüde ilgilendirir, bir sosyal demokratın ağzında oldukça kaba kaçan bir burjuva "yurtseverlik" ahlâkî ölçüsü ile değil.

Daha da karışık olan öteki sorundur, yani militarizm ve savaşa karşı tavır sorunu. İlk bakışta Hervé'nin affedilmez bir biçimde bu iki sorunu karıştırdığı ve savaş ve kapitalizm arasındaki nedensel bağı unuttuğu görülüyor. Her-

vé'nin taktiklerini benimseyerek proletarya kendini verimsiz bir eyleme adayacaktır: mücadele içindeki bütün devrimci hazırlığını (değinilen şey başkaldırıdır) etkiye (savaşa) karşı kullanacak ve nedenin (kapitalizmin) ayakta kalmasına izin verecektir.

Anarşist düşünce usulü burada bütün açıklığı ile görülüyor. Doğrudan eylemin * mucizevî işleyiş gücüne körü körüne iman; bu "doğrudan eylemi" genel sosyal ve politik uygunluğundan, ikincisini en ufak bir şekilde bile olsa analiz etmeden çarpıtmak: kısaca "sosyal olayları keyfî olarak mekanik yorumlama" (Karl Liebknecht'in dediği gibi) aşikârdır.

Hervé'nin planı çok basittir: savaşın ilân edildiği gün sosyalist askerler çekilecekler ve ihtiyatlar grev ilân edip evlerinde oturacaklar. Ama "ihtiyatların grevi pasif direniş değildir: İşçi sınıfı kısa süre içinde açık direnişe, başkaldırıya geçecek ve bu ikincisi aktif hizmetteki ordu siperlerde olduğu için, büyük bir ihtimalle ezici bir zaferle sonuçlanacaktır." (G. Hervé, Leur Patrie).

İşte "etkili, doğrudan ve pratik plan" budur; ve başarısından emin olan Hervé, her türlü savaş ilânına askerî bir grev ve ayaklanma ile cevap verilmesini öneriyor.

Bundan da açıkça anlaşıldığı gibi buradaki sorun proletaryanın, böyle arzulanan bir yolu bulduğu takdirde, bir savaş ilânına karşı grev ve başkaldırı ile cevap verecek durumda olup olmadığı değildir. Buradaki sorun proletaryanın her savaşa ayaklanma ile cevap vermesi zorunluluğunun olup olmadığıdır. Sorunu bu ikinci anlamı ile koymak sonuca götürecek bir savaşın anının seçimini proletaryanın elinden alıp onun düşmanlarının eline vermektir. Mücadele anını kendi çıkarlarına bağlı olarak, sosyalist bilinçlenmenin yüksek bir düzeyde olduğu zaman, örgütlerin güçlü, zamanın elverişli olduğu anda proletarya seçmeyecektir. Hayır, burjuva hükümetleri onu şartların elverişsiz olduğu bir anda ayaklanmaya provoke edebilmelidir. Örneğin özellikle halkın geniş bir bölümünün yurtsever ve şovenist duygularını kamçılamayı hesaplayıp savaş ilân ederek isyan eden proletaryayı tecrit etmesi gibi. Şurası da hatırdan çıkarılmamalıdır ki monarşist Almanya'dan cum-

---

***) Bu kelimeler orijinalinde Fransızcadır: action directé - Ed.**

huriyetçi Fransa'ya, demokratik İsviçre'ye kadar anti-militarist propagandayı bu kadar insafsızca cezalandıran burjuvazi, savaş halinde, savaş yasaları, sıkıyönetim, askerî mahkemeler vs. yürürlükte olduğu zaman askerî bir grev teşebbüsünü sınırsız bir öfke ile cezalandıracaklardır.

Kautsky Hervé'nin fikirleri hakkında şunları söylerken son derece haklı idi: "Askeri isyan fikri **'iyi'** bir **amaçtan** kaynaklanmıştır, asildir ve yiğitlikle doludur, ancak aptalca bir yiğitliktir bu."

Proletarya eğer elverişli ve uygun bulursa bir savaş ilânına askerî grevle karşılık verebilir. Proletarya sosyal devrimi gerçekleştirecek diğer araçlar yanında askerî grev yolunu da deneyebilir. Ama kendini bu "taktik reçeteye" adamak proletaryanın çıkarlarına göre değildir.

Ve Stuttgart Enternasyonal Kongresinde de bu tartışılabilir soruna aynen bu cevap verildi.

III

Ama eğer Hervé'nin fikirleri «aptalca bir yiğitlikse», "sağ kanatta" Vollmar, Noske ve onlar gibi düşünenlerin tavrı da oportünist korkaklıktır. Militarizm kapitalizmin bir ürünü olduğuna göre -diye tartıştılar Stuttgart'da ve daha yoğun olarak Essen'de- özel olarak anti-militarist ajitasyona gerek yoktur: böyle bir şey olmamalıdır. Ama işçi sorununa ve kadın sorununa da radikal bir çözüm örneğin -diye cevap verildi onlara Stuttgart'da- kapitalist sistem var olduğu sürece bulunamayacaktır; ama buna rağmen biz işçi kanunları için, kadınların medenî haklarını genişletmek için vs. savaşıyoruz. Anti-militarist propaganda özel olarak yürütülmelidir. Çünkü emek ve sermaye arasındaki mücadeleye askerî güçlerin müdahaleleri gittikçe artıyor; ve çünkü militarizmin önemi proletaryanın yalnız şimdiki mücadelesinde değil, gelecekte, sosyal devrim zamanında da giderek daha fazla açık olacaktır.

Özel anti - militarist propagandanın arkasında yalnız ilkelerin kanıtları değil, aynı zamanda en yaygın biçimde tarihî deneyler vardır. Bu açıdan Belçika diğer ülkelerin önündedir. Belçika İşçi Partisi genel olarak yaptığı anti-militarist propaganda yanında sosyalist gençlik gruplarını Jeunes Gardes (Genç Muhafızlar) başlığı altında örgütlemiştir. Bir alandaki gruplar bir alan federasyonu kur-

muşlar ve bunları da "Ana Şûra"nın başkanlık ettiği Millî Federasyona bağlamışlar. "Genç Muhafızların gazeteleri (La Jeunesse-c'est l'avenir, De Caserne, De Loteling* e.t.c.) onbinlerce basılıyor! En güçlüleri Walloonh Federasyonudur ki 16 yerel grubu ve 10.000 üyesi vardır; toplam olarak "Genç Muhafızlar"ın 121 yerel grubu vardır.

Yazılı ajitasyona ek olarak yoğun bir sözlü ajitasyon vardır. Ocak ve eylül aylarında (askere çağırılan aylardır bunlar) Belçika'nın belli başlı şehirlerinde halk toplantıları ve gösteriler yapılır. Toplantı salonları dışında, açık havada sosyalist hatipler acemi askerlere militarizmin anlamını açıklarlar. "Genç Muhafızların" "Ana Şûrasının" bir şikâyetler komitesi vardır ve bu komitenin görevi kışlalarda yapılan bütün yasadışı eylemler hakkında bilgi toplamaktır. Bu bilgiler partinin merkez organı Le Peuple'de "Ordudan" başlığı altında her gün basılmaktadır. Anti-militarist propaganda kışlaların eşiğinde sona ermez ve sosyalist askerler ordu içinde propaganda grupları meydana getirirler. Şu anda aşağı yukarı böyle 15 grup var ("asker birlikleri").

Belçika modelini izleyerek değişik yoğunluk ve örgütlenme biçimleri ile anti-militarist propaganda Fransa **, İsviçre, Avusturya ve diğer ülkelerde sürdürülüyor.

Böylece özel olarak anti-militarist propaganda yalnız gerekli değil, aynı zamanda uygun ve verimlidir de. Böylece Vollmar buna polis kurallarının Almanya'da ağır olduğu ve bunun parti örgütlerinin parçalanmasına yolaçacağı gerekçesi ile karşı çıktığına göre sorun kendini bu ülkedeki şartların gerçek incelenmesine indirgiyor. Fakat bu bir ilke sorunu değil bir gerçek sorunudur. Burada da Jaures'in, gençlik yıllarında Prens Bismark'ın demir pençesine ve anti-sosyalist yasaların hüküm sürdüğü yıllarda ayakta kalabilen Alman Sosyal Demokrat Partisinin, şimdi o yıl-

---

*) Gençlik istikbaldir, barakalar, acemi askerler - Ed.

**) Fransızlar arasında enteresan bir özellik. "Askerin yarım pennysi" diye adlandırılan bir pratiktir. Her hafta bir işçi sendikasının 1 sove öder. Bu toplanan para askerlere, «asker elbiseleri içinde bile sömürülen sınıfa ait olduğunu hiç bir şart altında bunu unutmaması gerektiğini» hatırlatmak üzere yollanır.

larda karşılaştırılamaz bir büyüklükte ve güçte olduğunu ve şimdiki idarenin cezalandırma tehditlerinden korkmaması gerektiğini söyleyen sözlerini doğru bulmamaya imkân yoktur. Fakat Vollmar anti-militarist propagandanın verimli olmadığı yönündeki tartışmalara yeniden dönerken daha da büyük bir yanlış işliyor.

Vollmar ve onun gibi düşünenlerin inançları olan, sosyal demokratların bir savunma savaşına katılmaları gerektiği fikri daha az oportünistçe değildir. Kautsky'nin mükemmel eleştirisi bu görüşleri hallaç pamuğu gibi atmıştır. Kautsky -özel olarak yurtseverce heyecanın hâkim olduğu dönemlerde- bir savaşın savunma için mi, saldırı için mi yapıldığının kolay kolay anlaşılamayacağını belirtti. (Kautsky şu örneği verdi: Rus - Japon savaşının başlangıcında Japonya saldırıyor mu idi. Yoksa kendini mi savunuyordu?). Sosyal Demokratlar savaşı bu kriter üzerinden değerlendirmeye kalkarlarsa kendilerini bir sürü diplomatik görüşmelerin içinde bulurlar. Sosyal Demokratlar kendilerini bir saldırı savaşı ister durumda bulabilirler. 1848'de (bunu hatırlamak Hervéistleri de incitmeyecektir) Marx ve Engels Almanya'nın Rusya'ya karşı savaşmasını gerekli gördüler. Daha sonra Londra'daki kamuoyunu İngiltere'nin Rusya ile savaşması yönünde etkilemeye çabaladılar. Kautsky bu arada şu nazarî örneği ortaya koyuyor: "varsayalım ki" diyor "Rusya'daki devrimci hareket başarıya ulaşmış ve bu başarının etkileri Fransa'da iktidarın proletaryanın ellerine geçmesini sağlamıştır; diğer yandan varsayalım ki Avrupalı kırallar yeni Rusya'ya karşı bir koalisyon kursunlar. Eğer Fransa Cumhuriyeti bu durumda Rusya'ya yardım için gelirse Enternasyonal Sosyal Demokrasi protesto etmeye mi başlayacaktır?." (K. Kautsky, Yurtseverlik ve Savaş Üzerine Görüşlerimiz.)

Şurası açıktır ki bu sorunda (tıpkı "yurtseverlik" sorununda olduğu gibi) sosyal demokratların herhangi bir uluslararası ilişkiyi incelerken ve karar verirken ana kriteri savaşın saldırgan ya da savunma niteliği değil, proletaryanın sınıf mücadelesinin çıkarları, veya -daha iyi bir ifade ile- proletaryanın enternasyonal hareketinin çıkarlarıdır.

Proletary No: 33	**Toplu Eserler, Cilt: 15**
23 Temmuz (5 Ağustos) 1908	**s. 191 - 199**

İNGİLİZ VE ALMAN İŞÇİLERİNİN BARIŞ İÇİN GÖSTERİSİ[3]

Bilindiği gibi İngiltere ve Almanya'da uzun süredir burjuva basını, özellikle pespaye basın tarafından bu ülkelerin biribirine düşman edildiği şovenist bir kampanya yönetiliyor. İngiliz ve Alman kapitalistleri arasında dünya pazarı üzerindeki rekabet gittikçe kızışıyor. İngiltere'nin eski üstünlüğü ve dünya pazarı üzerindeki bölünmez hâkimiyeti artık mazide kaldı. Almanya sürekli olarak gelişen ve ürünlerine giderek artan bir ölçüde dış pazarlar arayan bir kapitalist ülke haline geldi. Sömürgeler için mücadele ve ticarîi çıkarların çelişmesi kapitalist toplumda savaşın en önemli nedenlerinden biri oldu. Bu nedenle her iki ülkedeki kapitalistlerin İngiltere ve Almanya arasındaki bir savaşın kaçınılmaz olduğunu düşünmeleri ve her iki taraftaki askerî hislerin bunu oldukça arzu edilir bir durum saydıklarını öğrenmek şaşırtıcı olmuyor. İngiliz milliyetçileri bu tehlikeli rakiplerinin gücünü, İngilizlere göre ölçülemeyecek derecede zayıf olan Alman donanmasını yok ederek ortadan kaldırmayı istiyorlar. Şu Bourbon'un, II. Wilhelm'in önderliğindeki Alman Junker'leri ve generalleri kara güçlerindeki sayı üstünlüklerini kullanacaklarını ve askerî zaferlerin velvelesinin işçi sınıfının artan hoşnutsuzluğunu boğacağını ve Almanya'daki sınıf mücadelesinin ağırlaşmasını önleyeceğini umarak, İngiltere ile bir savaşın özlemini çekiyorlar.

İngiliz ve Alman işçileri artan savaş tehlikesi karşısında ortaya çıkmaya karar verdiler. Uzun bir süredir her iki ülkedeki işçi basını şovenizme ve militarizme karşı sürekli bir mücadele vermekte idiler. Ama şimdi gerekli olan işçi sınıfının iradesini yayın organları dışında da empoze etmektir. İngiliz işçileri, Berlin'deki her iki ülkenin proletaryasının "savaş savaş" ilân etme iradelerini açıklayacak bü-

yük gösteriye bir delegasyon yollamaya karar verdiler.

Gösteri 29 Eylül (7 Eylül) Pazar günü Berlin'de yapıldı. Burada İngiliz işçilerinin temsilcileri hiç bir izine ve engele tabî olmadan Berlin proletaryasına hitap etme olanağı buldular. İki yıl önce Berlin'de Burjuva milliyetçilerini protesto eden bir sosyal demokrat kitle gösterisinde Jaurés Fransız proletaryasını temsilen bir konuşma yapmak isteyince Alman hükümeti bunu yasaklamıştı. Bu sefer kimse İngiliz proletaryasının delegelerini susturmaya cesaret edemedi.

İşçi sınıfının dev mitingi Berlin'in en büyük salonlarının birinde toplandı. Aşağı yukarı 5.000 kişi salonu derhal doldurdu ve binlerce kişiden oluşan bir sel de çevreyi ve yolları kapladı. Kırmızı kolluklar takan görevliler düzeni sağladılar. Yoldan Legien, Alman sendikalarının meşhur lideri ("Serbest", yani gerçekte Sosyal Demokrat sendikalarının) Almanya'nın bütün politik ve (endüstriyel) olarak örgütlenmiş işçi sınıfı adına İngiliz delegasyonuna "hoş geldiniz" dedi. Elli yıl önce İngiliz ve Fransız işçilerinin barıştan yana gösteri yaptıklarından bahsetti. O zamanlar bu öncü sosyalistler örgütlü kitleler tarafından desteklenmiyordu. Bugün İngiltere ve Almanya birleşik olarak 4 1/3 milyonluk örgütlü bir işçi ordusuna sahiptirler. İngiliz delegeleri ve Berlin mitingi, işte bu ordu adına konuştu ve savaş ya da barış kararının işçi sınıfının ellerinde olduğunu açıkladı.

İngiliz işçilerinin delegesi Maddison konuşmasında, burjuvazi tarafından yöneltilen milliyetçi iftira kampanyasını lânetledi ve İngiliz işçilerinden Alman işçilerine[4] 3000 işçinin imzaladığı bir bildiri sundu. İmzalayanlar arasında "İngiliz işçi hareketinin her iki akımının da temsilcileri var" dedi. (Yani hem Sosyal Demokratlar, hem de kararlı bir sosyalist görüş açısı izlemeyen bağımsız İşçi Partisinin izleyicileri). Bildiri, savaşların mülk sahibi sınıfların çıkarına olduğunu izah ediyordu. İşçi kitleleri savaşın bütün yükünü çekerler. Mülk sahibi sınıflar millî felâketlerden çıkarlar elde ederler. Bırakın işçi sınıfı barışı garantilemek için militarizmle savaş yolunda birleşsin!

Diğer İngiliz delegelerinin ve Alman Sosyal Demokrat Partisinin bir temsilcisinin, Richard Fischer'in konuşmasından sonra miting, «hâkim ve sömürücü sınıfların dar görüşlü politikasını lânetleme" ve Stuttgart En-

ternasyonal Kongresi kararlarına, yani savaşa karşı her türlü aracı ve yolu deneyerek karşı koyma kararlarına uygun hareket etme kararlarını oybirliği ile aldıktan sonra sona erdi. Miting işçilerin Marseillaise'i söylemesi ile düzenli bir biçimde dağıldı. Sokak gösterileri yapılmadı. Berlin polisi ve yerel askerî otoriteler hayal kırıklığına uğradılar. Almanya'daki rejimin özelliği işçilerin en barışçıl gösterilerine bile polis ve asker gösterilerinin eşlik etme zorunluğu olmasıdır. Berlin Garnizonu hareket haline geçirildi. Askerî müfrezeler şehrin çeşitli yörelerine, bir plana sıkı sıkıya bağlı olarak ve genellikle gizlendikleri yerleri ve numaralarının görülemeyeceği bir biçimde yerleştirildi. Polis birlikleri miting salonunun civarındaki sokaklarda ve alanlarda, özellikle kırallık sarayına giden yol üzerinde devriye gezdiler. Saray sivil giyinmiş polisler tarafından kuşatılmış ve bahçesine askerî birlikler gizlenmişti. Karışık bir polis postası organize edilmişti; sokak köşelerine polis grupları dikilmişti; komiserler "önemli" noktalarda görev yapıyorlardı; motosikletli polisler izci görevini görüyor ve askerî otoritelere "düşmanın" attığı her adım hakkında bilgi veriyordu; köprüler ve kanal geçişleri üçlü muhafaza altına alınmıştı. Vorwärts[5] alaylı bir ifade ile hükümetin aldığı bütün bu tedbirleri kasdederek "tehdit edilen bir kırallığın başında nöbet tutuyorlardı" diye bahsetti olaydan.

Kendi açısından bunun bir prova olduğunu ekleyelim. II. Wilhelm ve Alman burjuvazisi ayaklanan proletaryaya karşı askerî savaşı prova ediyordu. Böyle provalar hiç şüphesiz ve her hal-ü kârda hem kitleler, hem de askerler için yararlıdır. Fransız işçi şarkısının dediği gibi Ça Ira (o bir başarı olacak). Tekrarlanan provalar belki şimdi olduğu gibi çok yavaş ama aynı zamanda çok güvenli olarak büyük tarihî zirveye doğru götürüyor.

8 (21) Eylülden önce ve ve 2 (15) Kasım 1903

Toplu Eserler, Cilt: 15 s. 210 - 12

BALKANLAR'DAKİ VE İRAN'DAKİ OLAYLAR

Rusya'da ve bütün Avrupa'daki politik basın son zamanlarda Balkanlar'daki olaylarla ilgilenmeye başladı. Bir süre bu olayların, bir Avrupa savaşına dönüşebileceğinden korkuldu. Bu ihtimal, tarafların biribirlerine bağırıp çağırmasıyla kapanacak gibi görünüyorsa da, tamamen ortadan kalkmış değildir.

Şimdi biz, bu krizin niteliğine bir göz atalım ve bu krizin Rus emekçilerinin partisine yüklediği görevleri belirtelim.

Rus - Japon Savaşı ve Rus devrimi, Asya **halklarının** hızlı bir şekilde politik bilinçlenmelerine yol açtı. Fakat bu uyanış bir ülkeden diğerine o kadar yavaş geçti ki; Rus karşı - devrimi İran'da tayin edici rolü oynarken, Türkiye'de de devrim başta Rusya olmak üzere karşı - devrimci güçler koalisyonunun muhalefetiyle karşılaştı. Gerçekte Avrupa basınının genel havası ve diplomatik açıklamalar söylediklerimizle çelişir gibi görünüyor. Bu açıklamalara ve yarı - resmî basına inanacak olursak, yeniden canlanan Türkiye'ye karşı uluslararası bir sempati, anayasal rejimin güçlenip gelişmesi için evrensel bir istek, burjuva Jön Türkleri "ılımlılaştırmak" için genel bir övgü havası vardır.

Bütün bu güzel lâflar, bugünkü reaksiyoner Avrupa hükümetlerinin ve reaksiyoner burjuvazinin, kendilerine has olan ikiyüzlülüklerinden başka bir şey değildir. Gerçekte yönetimlerine demokrasi diyen hiç bir ülke, demokratik, ilerici, liberal, radikal nutuklar atan burjuva partilerinden hiç biri Türk devrimini kesinlikle güçlendirecek ve yüreklendirecek bir şey yapmamıştır. Tam tersine, hepsi Türkiye'nin başarısından korkmuşlardır. Çünkü bu başarının kaçınılmaz sonucu, bir yandan Bütün Balkanlarda özerklik ve gerçek demokrasi isteklerinin artması, diğer yandan İran devriminin zafere ulaşması, Asya'daki demokratik hare-

ketlerin güçlenmesi, Rus sınırlarının özgür kuruluşlar tarafından çevrilmesi, bunun doğal sonucu olarak Kara - Yüz çarlığının politikasının engellenmesi ve Rusya'da devrimci dalganın yükselmesi olacaktır.

Gerçekten, şu anda Balkanlar'da, Türkiye'de ve İran'da gördüğümüz, karşı - devrimci Avrupa güçlerinin, Asya'nın çığ gibi büyüyen demokrasilerine karşı kurdukları koalisyondur. Hükümetlerimizin bütün çabası, "büyük" Avrupa gazetelerinin bütün vaazları bu gerçeği gizlemek, kamuoyunu yanıltmak, ikiyüzlü demeçler ve diplomatik hokus - pokusla; Avrupa'nın uygar denilen uluslarının, Asya'nın daha az uygar ama demokrasi için gerçekten mücadele veren uluslarına karşı kurdukları karşı - devrimci koalisyonu gözlerden gizlemek içindir. Şu anda proletaryanın en acil görevi, burjuva ikiyüzlülerinin suratlarından maskelerini düşürmek ve en geniş halk kitlelerine; kendi ülkelerinde, proletaryanın mücadelesinden korkan, ve Asya devrimine karşı jandarma görevi yapan gerici Avrupa hükümetlerinin gerçek yüzünü göstermek olmalıdır.

Avrupa, Türkiye'deki ve Balkanlar'daki olaylar üzerine bir entrika ağı örtmüştür. Sokaktaki adamın dikkati, gerçeği bütün olarak kavramasını önlemek için, diplomatlar tarafından önemsiz, gayri ciddi, bireysel gelişimlerin üzerine çekilmiştir. Buna karşılık bizim görevimiz, uluslararası sosyal demokrasinin görevi, halka bu sorunların nasıl birbirine bağlı olduğunu, olayların altında hangi gerçeklerin yattığını ve bu olayların gerçekte nereye yönelmekte olduğunu göstermektir.

Kapitalist güçler arası rekabet, en büyük payı kendine ayırma hırsı, sömürge ve etki alanlarını geliştirme isteğine karşı Avrupa'ya bağlı, ya da Avrupa tarafından "korunan" ülkelerin bağımsız demokratik hareketlerine karşı duyulan korku: İşte Avrupa politikasının iki ana noktası. Jön Türkler, ılımlı ve engelleyici oldukları için övülüyorlar. Yani Türk devrimi zayıf olduğu için, halk kitlelerini gerçek bağımsızlık yolunda ayaklandıramadıkları için, Osmanlı İmparatorluğunda başlayan proleter mücadeleye düşman oldukları için Türkiye'nin yağması devam ettiği ve bu yağmaya izin verdikleri için övülüyorlar. Avrupalılar bir yandan Jön Türkleri övüp, diğer yandan Türkiye'nin paylaşılması poli-

tikasını yürütüyorlar. Bu durum hakkında sosyal demokrat Leipziger Volkszeitung şu doğru ve uygun yorumu yaptı:

"1791 Mayısında, gerçekten ülkelerinin iyiliğini düşünen ileri görüşlü devlet adamları, Polonya'da politik bir reform yaptılar. Prusya kralı ve Avusturya İmparatoru 3 Mayıs Anayasasını överek bunun komşu ülkeye refah getireceğini söylediler. Bütün dünya Polonyalı reformcuları göklere çıkararak, Paris'teki korkunç Jakobenlerin tersine, ülkelerine yumuşama getirdiklerini belirtti... 23 Ocak 1793'te de Prusya, Avusturya ve Rusya'nın Polonya'nın paylaşılmasını öngören bir anlaşma imzaladılar!

Ağustos 1908'de Jön Türkler alışılmamış kolaylıkta bir politik reform yaptılar. Bütün dünya, onları Rusya'daki korkunç sosyalistlerin tersine, saygıdeğer yumuşaklıklarından dolayı, göklere çıkardı. Şimdi 1908 Ekim'inde Türkiye'nin ileride paylaşılmasını öngören birtakım gelişmelere tanık oluyoruz."

Gerçekten diplomatların **sözlerine** inanıp, **işlerine** yani ortak hareket eden güçlerin devrimci Türkiye'ye karşı yaptıklarına aldırmamak safdillik olur. Gerçek şudur ki, şimdiki gelişimler, çeşitli ülkelerin devlet başkanlarının ve dışişleri bakanlarının uzun toplantıları ve konuşmalarının sonunda ortaya çıkmıştır. Bu da diplomatik açıklamalara olan safça güvenimizi yok etmelidir... Türk devriminden hemen sonra, Ağustos ve Eylülde, Avusturya ve Bulgar deklerasyonlarından hemen önce, Bay İzvolski Karlsbad, Marienbad'da, Kral Edward ve Fransa Cumhuriyeti Başbakanı Clemenceau ile buluştu. Avusturya ve İtalya Dışişleri Bakanları, Von Aehrenthal ve Tittoni Salzburg'da buluştular. Bunu İzvolski ve Aehrenthal'ın 15 Eylülde Buchloe'de buluşmaları izledi. Bulgarların Prens Ferdinand'ı ile İmparator Franz - Joseph Budapeşte'de; İzvolski Alman Dışişleri Bakanı Von Shoen ve daha sonra İtalya Kralı ve Tittoni ile buluştular.

Bu olaylar gerçeği açıklamaya yeterlidir. Avusturya ve Bulgaristan'ın eylemleri başlamadan önce 6 güçlü ülkenin; Rusya, Avusturya, Romanya, İtalya, Fransa ve İngiltere'nin kralları ve bakanları arasında gizliden ve direkt olarak her konuda anlaşmışlardı. Bundan sonra, basındaki tek tartışma konusu Aehrenthal'in, Avusturya'nın Bosna ve Hersek'i ilhak etmesi konusunda İtalya, Almanya ve Rusya'nın anlaştıklarını söylerken gerçeği söyleyip söylemediğiydi. Bu

tartışmaya, herhalde liberal karacahillerden başka kimsenin inanması beklenemez. Avrupa'da dış politikayı yönetenler - İzvolski'ler Aehrenthal'ler ve bütün o taçlı soyguncular çetesi ve yardakçıları bu kemiği bilinçli olarak basının önüne attı: biribirinizle tartışın, çekişin baylar, kim kimi aldattı, kim kime hakaret etti, Avusturya mı Rusya'yı aldattı, yoksa Bulgaristan mı Avusturya'yı aldattı vs. vs. Berlin antlaşmasını[6] önce "kim" ayaklar altına aldı. Lütfen kamuoyunun ilgisini bu önemli, bu çok çok önemli konulara çekin. Gerçeği gizleyebilmemiz için buna ihtiyacımız var. Jön Türklere karşı girişeceğimiz eylem ve Türkiye'nin parçalanması için yaptığımız antlaşmaların bilinmemeleri gerek. Boğazlar antlaşmalarının değişeceği, Rusya'nın Kara - Yüz çarlarının İran devrimine müdahale edeceği bilinmemeli. Meselenin aslı budur: bizler, Avrupa'nın bütün gerici burjuvaları, buna gerek duyduğumuz için böyle yapıyoruz. Parlamentonun ve basının bütün mankafa liberalleri vakitlerinin tümünü bu olayların nasıl başladığı, kimin kime ne dediği, kolonilerin yağması ve demokratik hareketlerin bastırılması politikalarının hangi kılıfa uydurularak imzalanıp, mühürlenip dünyaya sunulacağını tartışmakla geçirebilirler.

Bütün büyük Avrupa devletlerinde, -şu anda doymuş olan Avusturya dışında- liberal basın ülkenin ulusal çıkarlarını yeterince korumadığı gerekçesiyle hükümetlerini eleştiriyor. Her yanda liberaller, ülkelerinin fırsatları değerlendirmede yetersiz kaldığını, kandırıldığını vs. söylüyorlar. Doğal olarak bizim Kadet'ler[7] de onlardan geri kalmıyor. Uzun süredir Avusturya'nın başarısının kendilerini "kıskandırdığını" (Bay Milyukov'un kendi ifadesi) söylüyorlar. Bu değişken ikiyüzlülük, gerçek ilerleme ve özgürlüğe karşı bu en iğrenç ihanet genel olarak burjuvazinin, özel olarak da bizim Kadet'lerin değişmez politikalarıdır. Çünkü bu politika gerici hükümetlerin gizli ittifaklarını saklayarak, kitlelerin demokratik bilinçlerini bulandırır. Ayrıca her ülkeyi aktif denilen bir dış politika gütmeye zorlayarak sömürgeleri soymayı ve Balkanlardaki olaylara daima gerici olarak müdahale etmeyi meşrulaştırır. Son olarak da, halkı daima gericiliğe yönelterek; ne kadar kazancımız olacak, yağmadan ne tutturabiliriz, pazarlıktan bizim payımız ne kadar olacak gibi suallerle ilgilenmesini sağlar. Gerici hükümetlerin bu andaki bütün isteği de ka-

muoyunun kendi ilhak isteklerini, koparmak istedikleri tavizleri desteklediğini söyleme fırsatını elde etmektir. Bakınız diyecektir, ülkemin basını beni fazla cömert olmakla, ulusal çıkarlarını yeterince savunmamakla suçluyor. Beni çok uysal buluyor. Savaş ihtimallerini ortaya çıkarır bu. Benim isteklerim en doğru ve en alçak gönülü isteklerdir, bu nedenle hepsi karşılanmalı, yerine getirilmelidir!

Rus kadetlerinin politikası, Avrupalıların liberal burjuvaları gibi, gerici hükümetlere yaranma politikasıdır: yani, sömürge yağmacılığını yüceltme ve başka ülkelerin işlerine karışma politikası. Kadetlerin politikası özellikle zararlıdır. Çünkü bu politika, muhalefet bayrağı altında yürütülmektedir, ve bu nedenle birçoklarını yanıltmakta, Rus hükümetine güvenmeyen kişilerin güvenini kazanmakta, kitlelerin yozlaşmasına yol açmaktadır. Bu yüzden Balkanlardaki olaylar hakkında Duma kürsüsünden, broşürlerle, ve toplantılarla otokrasinin gerici politikasını ve Kadetlerin ikiyüzlü muhalefetini açığa çıkarmadan; bizim Duma'daki temsilcilerimiz ve parti örgütümüz sosyal demokrat propaganda ve ajitasyon konusunda ciddi bir adım atamazlar. Topluma, çarlık politikasının nasıl zararlı ve gerici olduğunu, Kadetlerin politikasının da, özünde onlarla aynı olduğunu açıklamadan anlatamayız. Dış politikada, şövenizmle, Kara - Yüz'lerle, Kadetlerin kelime oyunlarını, kurnazlıklarını açığa çıkarmadan savaşamayız.

Burjuva teslimiyetçiliğinin sosyalistleri nerelere götürdüğünü aşağıdaki örnekle daha iyi göreceğiz: çok iyi tanıdığımız oportünist dergi Sozialistische Monatshefte[8] (Aylık Sosyalist?) de Max Schippel Balkanlardaki kriz hakkında şu cevherleri yumurtluyor: "Eğer Berlin Merkez Organımızda (Vorwärts) bir kez daha iddia edildiği gibi Almanya'nın Balkanlardaki şimdiki ve gelecekteki devrimlerle hiç bir ilgisinin olmayacağı fikri egemen olsaydı aşağı yukarı bütün düşünen partililer bunun yanlış olacağı sonucuna varacaklardı. Gayet tabii bölgesel kazançlar için çabalamamız gereksizdir... Kuşkusuz bu bölgedeki güçlerin değişmesi, ki bu bölge Avrupa'yı Asya'ya ve Afrika'nın bir bölümüne bağlayan önemli bir halkadır: bizim evrensel yükümlülüklerimizi etkileyecektir... Şimdilik Rus heyulası kesin bir önem taşımıyor... Rusya'yı, ellilerin demokratları gibi her yerde ve her zaman düşman olarak görmek için hiç bir neden yok" (S. 1319).

Bu sosyalist olarak yaygara koparan aptal liberal, Rusya'nın "Slav Kardeşlerine" gösterdiği gerici entrikayı görememiştir. "Biz" (Alman burjuvazisini kastediyor) "Bizim durumumuz" vs. derken ya Jön Türk devrimine vurulan darbeyi, ya da Rusya'nın İran devrimine karşı yaptığı eylemi görememiştir.

Shippel'in yazısı derginin 22 Ekim tarihli sayısında çıktı. 18 (5) Ekimde Novoye Vremya[9] zehir zemberek bir makale döşenerek "Tebriz'deki anarşinin tahmin edilemeyecek boyutlara ulaştığını" ve şehrin "yarı-barbar devrimciler tarafından yakılıp yıkıldığını" anlattı. Diğer bir deyişle Tebriz'de devrimcilerin Şahın ordularına karşı kazandıkları zafer derhal yarı-resmî Rus gazetesinin yıldırımlarını üzerine çekti. Bu gazete İran devrimci güçlerinin lideri Sattar Hanı, Azerbaycan'ın Pugaçev'i olarak nitelendirdi. (Azerbaycan İran'ın kuzey eyaletidir ve Rectus'a göre toplam nüfusun beşte biri burada yaşar. Tebriz eyaletin başkentidir) "Kişi Rusya'nın İran sınırından yaptığı kazançlı ticareti mahveden bu tecavüze daha ne kadar hoşgörüyle bakacağını merak ediyor diye yazıyor Novoye Uremya." Doğu Transkafkasya'nın ve Azerbaycan'ın etnolojik bir bütün olduğu hatırdan çıkarılmamalıdır... Transkafkasya'daki yarı aydın Tatarlar, Rus tebasında olduklarını unutarak, Tebriz'deki karışıklara içten bir yakınlık göstererek bu şehre gönüllüler yollamışlardır... Hepsinden daha önemli olarak Rusya ile sınırları olan Azerbaycan pasifize edilmelidir. Her ne kadar kesinlikle karışmak istemese de, şartların kötülüğü Rusya'yı bu görevi üslenmeye zorlayabilir."

20 Ekimde St. Petersburg'dan gelen bir raporu yayınlayan Alman Frankfurter Zeitung Rusya'nın Azerbaycan'ı işgalini bir "dengeleme unsuru" olarak açıkladı... 24 (11) Ekimde aynı gazete Tebriz'den gelen bir telgrafı yayınladı: "2 gün önce süvari ve topçularla desteklenen 6 Rus piyade taburu İran sınırını geçti. Bugün Tebriz'e gelmeleri bekleniyor."

Max Schippel'in tam körü körüne liberal ve resmî basının verdiği garantileri tekrarlayıp, Alman işçi sınıfına Rusya'nın gerici bir heyûla olmasının geçmişe ait olduğunu, ve Rusya'yı her şart altında bir düşman olarak kabul etmenin hata olduğunu söylediği gün Rus taburları İran sınırını geçiyordu.

Kanlı Nikola'nın orduları İran devrimcilerini kılıçtan

geçireceklerdir. Gayri resmi Uyakov'u Azerbaycan'ın resmen işgali izleyecek ve Rusya'nın 1849'da Avrupa'da (I. Nikola'nın ordularını Macar devrimine karşı yolladığı zaman) yaptıkları Asya'da da tekrarlanacaktır. O zamanlar Avrupa'daki burjuva partileri arasında şimdiki burjuva demokratlarının yaptıkları gibi özgürlük hakkında sahte nutuklar atmayıp, özgürlük için savaşabilen gerçek demokratlar vardı. Rusya o günlerde her ne pahasına olursa olsun bazı Avrupa ülkelerine karşı jandarma rolü oynamak durumundaydı.

Bugün proletaryanın yararına olacağından ülkelerindeki demokrasiden alabildiğine korkan bütün büyük Avrupa devletleri "kanlı" Clemenceau'nun "demokratik" cumhuriyeti de dahil olmak üzere Rusya'nın Asya'da jandarma rolü oynamasına yardım ediyorlar.

Rusya'nın İran devrimine karşı gösterdiği "eylem serbestliği" hiç kuşkusuz Rusya, Avusturya, Almanya, İtalya, Fransa ve İngiltere tarafından eylülde imzalanan gerici gizli antlaşmanın bir parçasıdır. Bunun (uzun yıllar sonra bir tarihî belgeler kolleksiyonunda yayınlanabilecek nitelikte) kesin bir antlaşma, İzvolski'nin görüştüğü lütufkâr tartışma arkadaşları tarafından yapılan bir ima, ya da yine onların artık "işgal"den "ilhak" politikasına geçmeye niyetli olduklarından, belki Rusların da Liyakov politikasından "işgal" politikasına geçmek isteyebilecekleri düşüncesi, ya da herhangi başka bir düzenlemenin yapılması şeklinde olması hiç de önemli değildir. Önemli olan şudur ki, resmî olmasa da, devletler arasında eylül ayından yapılan gerici gizli antlaşma bir gerçektir ve de önemi her geçen gün biraz daha artmaktadır. Bu gizli antlaşma proletaryaya ve demokrasiye karşıdır. Bu antlaşma Asya'daki devrimi bastırmak ya da en azından ona dolaylı darbeler indirmek içindir. Sömürgeci yağmanın devamı, bugün Balkanlarda toprak fethi, yarın İran'ın, belki öbür gün Anadolu'nun ve Mısır'ın vs. vs... ele geçirilmesinin antlaşmasıdır bu.

Bu uluslararası sermayenin ve taçlı haydutların birleşmiş gücünü ancak dünya proleter devrimi yıkabilir. Sosyalist partilerin acil görevi kitleler arasındaki ajitasyonu yoğunlaştırarak, bütün ülkelerdeki diplomatların maskelerini düşürüp, doğrudan jandarmalık yapanlar, onların avaneleri ve parababalarından oluşan müttefik güçlerin gizli

kalmış rollerini ortaya çıkarmak, halkın gözleri önüne sermektir.

İzvolski tarafından bir açıklama yapılması, Kadetler ve Oktobristler tarafından bir soru sorulması beklenen Duma'da, Sosyal Demokrat temsilcilere şu anda son derece ağır ve aynı oranda şerefli bir görev düşmektedir. Sosyal Demokrat temsilciler öyle bir yerin içindeler ki, bu yer esas gerici güçlerin bir sahnesi, karşı devrimin özünün planlandığı ve bu planlayıcıların bütün gerçeği söylemek için yeterli cesaret ve yeteneği kendilerinde buldukları yerdir. Böyle bir anda Kara - Yüzler Duması'nda bulunan sosyal demokrat temsilciler kendilerine en fazla verilip kendilerinden en fazlanın istendiği kişilerdir... Çünkü onlardan başka Duma'da çarlığı Kadetlerden ve Oktobristlerden farklı biçimde protesto edecek hiç bir ses yoktur. Böyle bir zamanda ve bu şartlar altında bir Kadet "protestosu" hiç protesto olmamasından daha kötüdür, çünkü bu protesto ancak kapitalist kurt kapanının ortasından ve kendi çıkarını düşünen bu vahşi kurt siyasetinin yararına olacaktır.

Bu nedenle Duma'daki grubumuz ve diğer parti örgütlerimiz derhal çalışmaya başlamalıdırlar. Kitleler arasında yapılacak ajitasyon şimdi normal zamana oranla yüz kere daha önemlidir. Partimizin ajitasyonunda ilk yeri üç öneri almalıdır. İlk olarak bütün gerici ve liberal -Kara Yüz'lerden Kadetlere kadar- basının tersine, sosyal demokratlar diplomatik konferans oyunlarını, güçler arasındaki anlaşmaları, -İngiltere ile Avusturya'ya karşı, ya da Avusturya ile Almanya'ya karşı yapılan- ya da diğer antlaşmaların tümünü teşhir etmelidirler.

Bizim görevimiz güçler arasında gerici bir gizli ittifak olduğu gerçeğini, bu gizli ittifakı hükümetlerin kamuoyuna açık tartışma tulûatlarıyla gizlemek için ellerinden gelen her şeyi yaptıklarını ortaya çıkarmaktır. Bizim politikamız bu dinlomatik tulûatı açıkça suçlama, gerçekleri halka getirme, bu uluslararası anti-proleter gericiliği açığa çıkarmaktır. İkinci olarak, onların söylediklerinin tersine, bu gizli antlaşmanın, gerçek sonuçlarını, özellikle Türk devrimine indirilen darbeyi, Rusya'nın İran devriminin yenilmesindeki yardımını ve ana demokratik ilkenin; ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkının, ihlâl edildiğini ortaya çıkarmalıyız. Bu hak hem bizim hem de dünyadaki diğer sosyal demokrat partilerin programlarında başta yer

almaktadır. Bir yandan Avusturyalıların diğer yandan Rusların Kara Yüz'lerinin "Slav Kardeşleri" için duydukları "endişeden" daha gerici bir şey olamaz. Bu iğrenç "endişe" oyunu Rusya'nın Balkanlar üzerinde vesayet kazanması için uzun bir süredir sergilenmektedir. Bu "endişe" eninde sonunda şu ya da bu Balkan ülkesindeki gerçek demokrasinin tahrip edilmesine yol açacaktır. Büyük güçlerin Balkan ülkelerine duydukları "endişeyi" göstermenin tek içten yolu onları kendi haline bırakmak, yabancı müdahalelerle taciz etmemek, Türk devriminin tekerine çomak sokmamaktır. Fakat doğal olarak emekçi sınıf burjuvaziden böyle bir politika beklemez.

Bütün burjuva partileri sözde en liberal ve "demokratik" olanları, bizim Kadetler de dahil, kapitalist bir dış politikayı desteklerler. Bu da sosyal demokratların bütün güçleriyle halka iletecekleri üçüncü gerçek olmalıdır. Çünkü liberaller ve Kadetler, şu anki kapitalistlerarası rekabetten yanadırlar ve Kara Yüz'lerle yalnız bu rekabetin alacağı şekil konusunda ayrılırlar ve şu anda hükümetin imzaladığı uluslararası ittifakları, başka antlaşmalarla değiştirmeyi savunurlar ve bu aynı burjuva dış politikasındaki iki değişken görüş arasındaki liberal mücadele sonuç olarak aynı cins politikayı önerir. Bu liberal yaklaşımlardan birinin hükümetin diğer hükümetlerden geri kaldığını (talan ve müdahalede!) söylemesi kitleleri en çok yozlaştıran etkenlerden biridir. Kahrolsun sömürgeci politika, kahrolsun müdahale ve yeni ülkeleri ve halkları kapitalist mücadele uğruna işgal etmek, kahrolsun yeni ayrıcalıklar, yeni pazarlar, yeni köşebaşları tutmak vb.! Sosyal demokratlar «adil ve barışçı» kapitalist gelişmeye inanacak kadar saf değildirler. Onların uğraşı bütün kapitalist topluma karşıdır. Çünkü bilirler ki, dünyada barış ve özgürlüğün tek lideri uluslararası devrimci proletaryadır.

NOT: Bu makale yayına gönderildikten sonra gazeteler St. Petersburg Telegraph Agency'in Rus ordularının İran sınırını geçtiğini yalanlayan bir raporunu yayınladılar. Bu rapor 24 Ekimde Frankfurter Zeitung'un ikinci sabah baskısında yayınlandı. Üçüncü baskıda İstanbul'dan 24 Ekim saat 10.50'de yollanan raporda Rus ordularının İran sınırını geçtiği haberinin İstanbul'a eriştiğini yazıyordu. Yabancı basın, sosyalist gazetelerin dışında, şimdiye kadar

Rusya'nın İran'ı işgal etmesine karşı sessizliklerini koruyorlar.

Durumu özetlersek şu anda gerçeğin tümünü öğrenecek durumda değiliz... En azından çarlık hükümetinin tekziplerine ve St. Petersburg Telegraph Agency'nin haberlerine doğal olarak güvenmemek gerekir. O Rusya'nın diğer devletlerin de bilgisi dahilinde, İran devrimine karşı entrikadan asker yollamaya kadar elindeki bütün imkânları kullandığı bir gerçektir. Azerbaycan'ı işgal etmeyi amaçladığı da öyle. Eğer orduları henüz sınırı geçmedilerse de bu konudaki bütün hazırlıkların tamam olduğu büyük bir olasılıkla doğrudur. Ateş olmayan yerden duman çıkmaz.

Proletary No 37,
Ekim 16 (29), 1908

Toplu Eserler Cilt. 15
S. 220 - 30

ENTERNASYONAL SOSYALİST BÜRONUN TOPLANTISI[10]

Enternasyonal Sosyalist Büro Stuttgart Kongresinden beri ilk kez 11 Ekim pazar günü Brüksel'de toplandı. Çeşitli sosyalist partilerin delegelerinin toplanması, aynı zamanda sosyalist yazarların ve parlamenterlerin katılacağı bir konferans için elverişli bir fırsat oldu. İlk konferans, Büro'nun toplandığı günün akşamı, ikincisi de bir gün sonra yapıldı. Her iki konferansın da kompozisyonu, kaydedelim ki Büro'nunkinden pek az farklı idi; Büro'daki üyelerin büyük bir çoğunluğu hem gazeteci hem de parlamenter idi. Yalnız birkaç sosyalist Bulgar delege 12 Ekim Pazartesi günkü toplantının sonradan katılan üyeleri idiler.

Gazete yazarlarının toplantısı cumartesi öğleden sonra saat 3'te başladı. Tartışılan konu peryodik basınla sosyalist partiler arasındaki ilişkilerin ayarlanması ve geliştirilmesi idi. Belçikalılar partilerinin üyelerinden diğer partilerin gazetelerine çeşitli özel bilgileri vermeye hazır bir muhabirler listesi sundular. Diğer partilerin de aynı yolu izlemeleri dileğinde bulunuldu ve muhabirlerin bildiği lisanların da not edilmesi istendi. Sosyalist Devrimci Parti'nin[11] (**La Tribune Russe**, Fransızca) ve Sosyal Demokrat'ların (Almanca) yabancı dilde yayınladıkları bültenlerden yabancı yoldaşlarımız için özellikle yararlı yayınlar olarak bahsedildi. Ayrıca bir ülkede çeşitli sosyalist partiler ya da bir parti içinde çeşitli akımlar varsa, listelere muhabirin hangi partiye üye olduğunu vb. gösterir bir not yazılması da ayrıca önerildi. Ülke dışında yaşayan Rus Sosyal Demokratları, yabancı sosyalist gazetelere haber göndermede daha iyi şartları sağlama konusunda da bu konferanstan faydalanmalıdırlar.

Konferansta Enternasyonal Sosyalist Büro'nun günlük sosyalist gazeteleri olmayan uluslarla ilişkiye geçip Enter-

nasyonal'in üç resmî dilinden (İngilizce, Fransızca, Almanca) birinden ya da her üçünden birden düzenli bültenler yayınlaması sorunu ile ilgilenmesine karar verildi. Bunu takiben Büro değişik ülkelerdeki sosyalist gazetelerin editörlerinden bu bültenleri almak için kaç para verebileceklerini öğrenecekti.

Partimizin Merkez Komitesi'nin Dış Büro'su[12] bu karara özellikle dikkat göstermelidir. Yabancı yoldaşlarımızı Rus sosyal demokrasisinin hareketleri konusunda aydınlatma görevimiz yeterlilikten çok uzak bir biçimde düzenlenmiştir. Bu konunun ve dışarda üç dilde bir parti bülteninin yayınlanması işlerinin düzenlenmeleri hakkında derhal ciddi bir tartışmaya gidilmelidir. Böyle bir planı uygulama safhasına getirebilmek için olanaklar içindeki her şey yapılmalıdır.

Bundan sonra Büro'nun Sekreteri Camille Huysmans'ın 70'ten fazla günlük gazeteleri olan Alman Sosyal Demokratları'nın insiyatifi ele alarak, Berlin'de, Viyana'da, Paris'te, Brüksel'de vb. de sosyalist gazetelerin yayın odaları arasında haberleşme bürolarının kurulmasına önayak olmalarını dileyen önerisi tartışıldı. Alman delegeleri bu planın derhal yürürlüğe konulmasının imkânsız olduğunu, ancak Alman Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin geçenlerde Almanya'da bir merkezî danışma bürosu açtığını, bunun yeterince çalışmaya başlamasından sonra bu örgütün uluslararası bir organizasyon niteliğine dönüştürülebileceğini söylediler. Konferans bu sözü yeterli buldu ve daha önce olduğu gibi bir dahaki sosyalist gazetecilerin konferanslarının Uluslararası Sosyalist Büro toplantıları ile aynı tarihte olmasını kararlaştırdıktan sonra toplantı sona erdi.

Aynı gece Maison du Peuple'de Avusturya, Alman, İngiliz, Türk ve Bulgar delegelerinin daha çok uluslararası çelişkiler ve barışı korumak için sosyalist proletaryanın verdiği mücadeleleri anlattıkları bir kitle toplantısı yapıldı. Toplantı şu önergenin kabulu ile sona erdi: "10 Ekimde Maison du Peuple'de yapılan enternasyonal toplantıda dünya proletaryasının uluslar arasındaki barışı koruma, bütün gücü ile ulusları ezen ve baskı altında tutan kapitalist militarizme karşı savaşma yeniden teyit edildi. Toplantı işçilerin enternasyonalinin çeşitli ulusal bölümlerinin bu konuda Stuttgart Enternasyonal Sosyalist Kongresi'nde alınan

kararları benimseyeceği hakkında duyduğu güveni belirtti. Kongre, Enternasyonal'in söylenmesi ile sona erdi.

Ertesi günün tamamı Enternasyonal Sosyalist Büro'nun toplantısına ayrıldı. Gündemdeki birinci maddenin, İngiliz İşçi Partisi'nin üyeliğe kabulünün tartışması öğlene kadar devam etti. Enternasyonalin kurallarına göre üyeliğin şartları ya sınıf mücadelesini kabul etmiş sosyalist parti olmak, ya da dayanak noktası sınıf mücadelesi olan bir işçi teşekkülü olmak (sendikalar gibi). İngiliz Avam Kamarasında yeni temsil edilmeye başlanan İşçi Partisi kendisine açıkça sosyalist demediği gibi sınıf mücadelesi prensibini açık ve kesin olarak kabul ettiğini söylemiyor. (Parantez içinde belirtelim bu konuda onlara İngiliz Sosyal Demokratları tarafından bir çağrı yapılmıştı.) Doğal olarak parti Enternasyonal'e ve özel olarak da Stuttgart Sosyalist Kongresine kabul edildi. Çünkü İngiliz sendikalarının politik temsilcisi olan bu parti Enternasyonal'e kabul için aranan iki şartın ortasında bir yer alıyordu. Bununla beraber partinin Enternasyonal'e kabulü için bir teklif geldi, hem de bu teklif partinin kendisinden geldi, yani Enternasyonal'in İngiliz kanatlarından biri olan, kendilerine bağımsız işçi partisi (ya da ILP, kendilerinin kısalttığı gibi) nden geldi. Enternasyonal'in öteki İngiliz kanadı Sosyal Demokrat Federasyon'dur.

Bağımsız İşçi Partisi doğrudan doğruya Enternasyonal'in bir organı olarak kabul edilmelerini istedi. Delegeleri Bruce Glasier, sosyalizm yolunda sürekli ve sağlam adımlarla yürüyen yüzbinlerce örgütlü işçinin parlamentoda temsil edilmesinin yüce anlamından bahsetti. İlkeleri, formülleri ve kateşizmleri (sorulu cevaplı öğretme usulleri-ç.) son derece hakir görüyordu. Ona cevap veren Kautsky, sosyalizmin nihai amaçlarına ve ilkelerine yönelen küçümsemeleri kınadı ama İşçi Partisi'nin pratikte her gün sınıf kavgası verdiğini söyleyerek üyeliğe kabulünü de bütünü ile destekledi. Kautsky şu öneriyi yaptı:

"Daha önceki Enternasyonal kongrelerde proleter sınıf mücadelesini kendine dayanak kabul eden ve politik eylemi zorunlu gören bütün örgütler üyeliğe alındığına göre, Enternasyonal Büro İngiliz İşçi Partisinin Enternasyonal Sosyalist Kongrelere kabul edildiğini açıklar, çünkü açıkça sınıf mücadelesini kabul etmemekle birlikte pratikte İşçi Partisi bu mücadeleyi vermektedir." Kautsky, Avusturyalılar,

Fransız grubundan Vaillant ve oylamadan anlaşıldığı üzere küçük ülkelerin çoğu tarafından desteklendi. İlk muhalefet İşçi Partisi'nin açıkça sosyalizmi ve sınıf mücadelesini kabul edene kadar **status quo**'nun korunmasını isteyen İngiliz Sosyal Demokrat Federasyonu üyesi Hyndman tarafından geldi. Daha sonra Roussel (İkinci Fransız delegesi ve Guesde taraftarı), Sosyalist Devrimci Partiden Rubanoviç ve Bulgar sosyalistlerinin devrimci kanadından Avramov da Hyndman'a katıldılar.

Kautsky'nin önerisinin ilk kısmını savunmak üzere kürsüye çıktım. Kongreler, dedim daha önce her çeşit sendikaları hatta burjuva parlamenterleri tarafından temsil edilenleri bile kabul ettiğine göre biz burada İşçi Partisini, yani sendikaların parlamenter temsilciliğini üyeliğe kabul etmemezlik edemeyiz. Ancak, dedim Kautsky'nin önerisinin ikinci bölümü yanlıştır, çünkü pratikte İşçi Partisi liberallerden geçekten bağımsız değildir ve tam anlamı ile bağımsız bir sınıf politikası gütmemektedir. Bu nedenle önergenin "Çünkü" ile başlayan kısmında şu değişikliği önerdim.

"Çünkü İşçi Partisi, İngiltere'de gerçek proletarya örgütlerine, bilinçli sınıf politikasına ve sosyalist emekçilerin partisine doğru ilk adımdır." Bu değişiklik önerisini büroya sundum. Ancak Kautsky bir sonraki konuşmasında Enternasyonal Büro'nun gelecekteki tahminlere dayalı kararları benimseyemeyeceğini söyleyerek önerimi kabul etmedi. Ama asıl mücadele Kautsky'nin önerisini bir bütün olarak kabul edenler ve etmeyenler arasında idi. Bu önerinin oylamasına geçileceği zaman Adler önerinin iki kısma ayrılmasını önerdi. Önerinin her iki bölümü de; birinci bölüm 3 red ve 1 çekimser, ikinci bölüm de 4 red ve 1 çekimser oyla Enternasyonal Büro tarafından kabul edildi. Böylece Kautsky'nin teklifi Büro'nun kararı oldu. Rubanoviç iki oylamada da çekimser kaldı. Benden hemen sonra, Kautsky ikinci konuşmasını yapmadan konuşan Adler'in bana verdiği cevabı da eklemek istiyorum. Bu cümleleri toplantıların en detaylı ve gerçek haberlerini veren Belçika sosyalist yayını Le Peuple'den alıyorum:

"Lenin'in önerisi kışkırtıcı ama bu bize artık İşçi Partisinin burjuva partileri dışında olduğunu unutturamaz. Gelişmenin gerçek olduğunu görüyoruz."

Enternasyonal Büro'da bu sorun incelenirken çıkan tar-

tışmaların karakteri böyle idi. Şimdi **Proletary**'nin okuyucularına aldığım tavırı açıklayabilmem için bu tartışmanın biraz daha ayrıntılarına girmek istiyorum. Önerisinde İşçi Partisinin "Proleter sınıf mücadelesini açıkça kabul etmediğini" söylemekle Kautsky hiç şüphesiz İşçi Partisinin politikasının şu anda ne olduğu ve ilerde ne olması gerektiği hakkında belirli bir "bekleyişi", belirli bir yargıyı seslendirdi. Fakat Kautsky bu açıklamayı dolaylı olarak ve öyle bir biçimde yaptı ki, ortaya çıkan sonuç hem özünde yanlış, hem de fikrini yanlış anlatan bir temel meydana getirmiş oldu. Parlamentoda (seçimler sırasında değil! Bütün politikasında değil! Propaganda ve ajitasyonunda değil) burjuva partilerinden ayrılmakla İngiliz İşçi Partisinin sosyalizme ve proletaryanın kitle örgütlerinin sınıf politikasına doğru ilk adımı attığı muhakkaktır. Bu "geleceğe ait bir tahmin" değil bir gerçektir, sendikaları çoktan İşçi Partisi içinde kabul ettiğimize göre, işte bu gerçek bizi İşçi Partisini Enternasyonal'e kabul etmeye zorlamıştır.

Sonuç olarak bu öyle dikkatli bir formülasyondur ki, daha tam sosyalist olmamış, ama şüphesiz Enternasyonal'in kararlarını saygı ile karşılayan yüzbinlerce İngiliz işçişini, niye yalnız ilk adımı atmış olarak kabul edildikleri, ve bu yolda ilerideki adımlarının neler olması gerektiği hakkında düşünmeye yöneltecektir. Benim formülasyonumda Enternasyonal'in ulusal işçi hareketlerinin köklü ve ayrıntılı sorunlarını çözmeyi üzerine almasını, ilerideki adımların neler olması ve ne zaman atılacağına karar vermesi gerektiğini ima eden en küçük bir iz bile yoktur. Fakat şu da kabul edilmelidir ki, sınıf mücadelesi ilkesini açıkça kabul etmeyen bir partinin ileriye doğru adımlar atması gereklidir. Kautsky önerilerinde bunları doğrudan açıklamayıp, dolaylı olarak kabul etmiştir. Enternasyonal'in İşçi Partisi'ni pratikte ısrarlı bir sınıf savaşı verdiğini onayladığı ve bir işçi örgütünün burjuvaziden kurtulmak için parlamentoda ayrı bir işçi grubu kurmasının yeterli olduğu kanısını uyandırıyor.

Bu sorun hakkında Hyndman, Roussel, Rubanoviç ve Avramov şüphesiz ki daha da yanlış bir saf tuttular (ki Rubanoviç önergenin her iki kısmına da çekimser kalarak durumu düzeltme yerine kendi kafasını karıştırdı). Avramov İşçi Partisi'ni üye olarak kabul etmenin oportünizmi cesaretlendirmek olacağını söyleyerek meseleyi şahane bir şe-

kilde yanlış koydu. Engels'in Sorge'ye yazdığı mektupları hatırlamamız yeter. Yıllar boyunca Engels Hyndman'ın yönetimindeki Sosyal Demokratların sekter davranışları ile hata yaptıklarını ısrarla belirtmiş, bilinçsiz ama güçlü sınıf güdüleri olan sendikalarla kaynaşmada başarısız kalındığını, marksizmin bir eylem kılavuzu[13] olması gerekirken bir doğmaya dönüştürdüklerini yazmıştır. Eğer objektif şartlar proleter kitlelerin pratik bilinçlenmelerini ve sınıf özgürlüklerini engelliyorsa, onlarla el ele sabırla, ilkelerden taviz vermeden, proleter kitlelerin ortasında eylemden kaçınmadan çalışmalıyız. Engels'in bu dersleri daha sonra olayların gelişmesi ile doğrulanmıştır. İngiliz sendikaları, tecrit olmuş, aristokratik, aptalca, bencilce, sosyalizme düşmanca tavırlı, işçi sınıfına doğrudan ihanet edip, kendilerini bakanlık postları için burjuvaziye satanları (alçak John Burns gibi) yetiştirmelerine rağmen sosyalizme doğru yönelmeye başladılar, beceriksizce sebat göstermeden, zigzaglar çizerek de olsa sosyalizme yöneldiler. Sosyalizmin İngiltere işçi sınıfı içinde hızla büyüdüğünü, sosyalizmin bir kere daha bu ülkede kitle hareketi haline geldiğini ve Büyük Britanya'da bir sosyal devrimin yaklaşmakta olduğunu yalnız körler göremez.

Eğer Enternasyonal ileri doğru büyük bir adım atan İngiliz kitlevî işçi hareketine karşı doğrudan ve sebatla bütün ilgisini göstermemiş, kapitalizmin beşiğindeki bu büyük değişikliği yüreklendirmemiş olsa idi hiç şüphesiz yanlış bir iş yapmış olurdu. Fakat bütün bunlardan da İşçi Partisinin pratikte burjuvazinin egemenliğinden kurtulmuş, bir sosyalist parti gibi, sınıf mücadelesine girmiş bir parti olduğu sonucu çıkarılmamalı.

İngiliz Sosyal Demokrat Federasyonu tarafından yapılan tartışılmaz bir hatanın düzeltilmesi gerekli idi, ancak ötekilere de, yani sözde Bağımsız İşçi Partisi'nin yöneticileri olan ve şüphesiz daha az önemli olmayan hatalar işleyen İngiliz oportünistlerine de bir dirhem cesaret verilmemelidir. Bu liderlerin oportünist oldukları kesindir. Hatta ILP (Bağımsız İşçi Partisi)nin lideri Ramsey Mc Donald Stuttgart'da bir değişiklik önergesi vererek Enternasyonal'in kurallarının 2. bölümündeki işçi örgütlerinin Enternasyonal'e katılma şartı olan sınıf mücadelesini tanıma yerine, işçi örgütlerinin iyi niyetli olmalarının yeterli sayılmasını istemiştir. Kautsky, Bruce Glasier'in sözleri altında yatan

oportünizmi sezip Büro'da yaptığı bir konuşma ile onlarla olan ilgisini koparmış, ama önerisini geri alamadığı için Büro'daki konuşma bir düzine kişinin önünde yapıldığı halde, öneri milyonlar için yazılmıştır.

Önümde İngiliz Sosyal Demokrasisi'nin iki kanadını temsil eden gazetelerin Enternasyonal Büro toplantılarından bahseden sayıları var. Bağımsız (öhhö! öhhö!) İşçi Partisi'nin organı **Labour Leader** onbinlerce İngiliz işçisine şu haberi açıkça ilân ederek müjdeliyor: Enternasyonal Sosyalist Büro, İşçi Partisi'ni tanımakla kalmayıp (bu doğrudur ve yapılması gerekirdi) aynı zamanda "ILP'nin politikasını temize çıkardı" (16 Ekim 1908, s. 665). Bu doğru değildir, Büro temize çıkarmadı. Bu Kautsky'nin önergesindeki ufak bir beceriksizliğin gayrımeşrû ve oportünistçe yorumlanmasıdır. Bu küçük beceriksizlik oldukça bereketli meyveler vermeye başladı; bunun üzerine bir de bozuk çeviri: İtalyanlar boşuna çevirmenler yalancıdır, demiyorlar. Büro önergelerinin üç dilde yapılan resmî çevirileri henüz basılmadı ve ne zaman da basılacağı bilinmiyor. Kautsky'nin önergesi İşçi Partisi'nin "sınıf kavgasını dayanak noktası alır" demekte. (Önergenin sonu, söylendiği dilde: **sich.. auf seinen d.h. des Klassenkampfs, Boden stellt**); ifade İngiliz Sosyal Demokratların çevirisinde "kendini Enternasyonal Sosyalizmi'nin tabanına bağlı kılar.", İngiliz oportünistleri ILP'de ise "Enternasyonal Sosyalizm'in durumunu benimser" halini alıyor (ibid). Haydi gelin İngiliz işçileri arasında ajitasyon yaparken böyle yanlışları düzeltin!

Bruce Glasier'i önergeyi çarpıtmakla suçlamak aklımdan bile geçmez. Böyle bir şeyi onun da düşünmediğine eminim. Aslında bu o kadar önemli de değil. Önemli olan şey Kautsky'nin önergesinin **özünün**, özellikle ikinci kısmının günlük kitle çalışmalarına uygulanmasıdır. **Labour Leader**'in aynı sayfasında ILP'nin bir başka üyesi Büro'nun toplantısı ve Brüksel'deki kitle toplantıları hakkındaki izlenimlerini anlatırken şu şikâyette bulunuyor: "Sosyalizmin ideal ve ahlâkî yönlerine verilmesi gereken önem... aşağı yukarı bütünüyle ihmal edilmişti," o yönler ki, tahkik edilmişti ve her ILP toplantısında mutlaka önemle belirtilirdi. **"Onun yerine duyduğumuz tek şey... kısır ve ilhamsız sınıf savaşı dogması idi."**

Kautsky, İngilizler hakkındaki önegesini yazarken ka-

fasında bir İngiliz "bağımsızı" değil, bir Alman sosyal demokratı vardı.

İngiliz sosyal demokratlarının organı **Justice**, Hyndman'ın Büro'nun çoğunluğu hakkında "iki taraflı oynayanların rahatını sağlamak için ilkelerden vazgeçen habbe toplayıcıları" gibi sarfettiği acı sözlerini yayınladı. "En ufak bir şüphem yok" diyor Hyndmann, «İngiliz İşçi Partisi'ne ya sosyalist ilkelere uyması... ya da başının çaresine bakması söylenseydi, derhal Enternasyonal Sosyalist Parti çizgisine girmeye karar verirlerdi." Aynı sayıdaki bir başka makalede de, bazı gerçekler açıklanarak **pratikte** Bağımsız İşçi Partisinin bazı üyelerinin hem liberalizm hem de Bağımsız İşçi Partisi bayrağı altında seçildikleri (Liberal - İşçi ittifakı) ve bazı "Bağımsızların" **sırtlarını Liberal bakan John Burns'a** dayadıkları söyleniyordu. (**Justice**, 7 Ekim 1908 s. 4 ve 7)

Eğer Hyndman sözünü ettiği planı uygulayıp yani sorunu 1910'da Kopenhag'da toplanacak olan Enternasyonal Sosyalist Kongresi'ne getirirse RSDİP de Kautsky'nin önergesinin düzeltilmesini sağlamaya çalışmalıdır.

Gündemdeki ikinci madde, burjuva hükümetlerinin politikaları sonucu birbiri ardından ortaya çıkan evrensel ve bölgesel anlaşmazlıklara karşı çeşitli ülkelerdeki proletaryanın ve sosyalistlerin ortak hareketleri sorunu idi. Vaillant ufak tefek değişikliklerle kabul edilen bir önerge sundu. Görüşme sırasında Avusturyalılar kendi partilerinin yaptığı görüşmelerde Franz - Jozeph'in politikasına resmen karşı çıktıklarına değinerek, bütün milletlerin kendi kaderlerini tayin hakkını sosyalistlerin tanıdıklarını bir kez daha belirttiler. Jozeph'in politikasına karşı çıkarken Avusturyalılar, aynı zamanda Abdülhamid'in ve VII. Edward'ın politikasına da karşıyız diye belirttiler. Bizim meselemiz hükümeti yaptığı eylemlerin sonuçlarından mesul tutmaktır. İngilizler Avusturya sosyal demokratlarından hükümetleri aleyhine daha açık bir deklarasyon arzu ettiklerini belirttiler, ancak Avusturyalılar biraz önce açıkladıklarından daha ileri gitmediler. Avramov Bulgar sosyalistlerinden bir delege, ("Darlar" Bulgaristan'daki devrimci sosyal demokratlardır, bir de "genişler" denilen oportünist sosyal demokratlar var.) Balkan ülkelerindeki emperyalist burjuvazinin kendisinden de söz edilmesini ısrarla istedi. Fakat bu konudaki değişiklik reddedildi. Bulgaristan'ın özgürlüğü-

nün ilân edilmesi konusunda. Bulgar sosyalistleri bu ilânı Bulgar emekçi sınıfı açısından zararlı bir maceracılık olduğunu söyleyerek burjuva partilerine şiddetle karşı çıktılar. Bruce Glasier önergeye uluslararası gösteriler düzenlemenin önemini belirten bir madde konulmasını önerdi; ancak bu konudaki tavsiyelerin Büro kanalı ile ulusal partilere gönderilmesine karar verildi. Van Kol (Hollanda sosyal demokratlarından bir delege) Berlin anlaşmasını ihlâl eden güçlere karşı bir protesto eklenmesini önerdi. Fakat oylamadan önce burjuva devletler tarafından sona erdirilen anlaşmaları korumaya sosyalistlerin itina gösterdiği söylenince teklif geri alındı. Enternasyonal Büro tarafından kabul edilen önergenin metni şöyledir:

Değil mi ki, her şeyden önce, İngiliz ve Alman sosyalistleri barış için yaptıkları gösterilerinde, Fransız sosyalistlerinin Fas'a asker çıkarılması aleyhinde düzenledikleri kampanyada Danimarka sosyalistleri silâhsızlanma önerilerinde, Enternasyonal'in kararlarına uygun olarak hareket ediyorlardı.

"Değil mi ki, hâlâ savaş tehlikesi geçmemiş; kapitalist emperyalizm İngiltere ve Almanya'da entrikalar çeviriyor, Fas'ın işgali ve macera devam ediyor; her şeyden önce yeni borçlar arayan çarizm ortalığı bulandırıp Rus Devrimine karşı savaşında durumunu güçlendirmek istiyor. Balkan Yarımadasına yabancı güçlerin müdahaleleri ve onların kendi çıkarlarını düşünen hırsları, milliyetçi ve dinî ihtiraslarını her zamankinden daha fazla ateşliyor. Bulgaristan'ın bağımsızlığının daha yeni açıklanmış olması, Avusturya'nın Bosna ve Hersek'i ihlâli savaş tehlikesini arttırdı ve daha yakına getirdi, ve değil mi ki, hükümetlerin yağmacılığı, silâhlanmanın şiddeti, militarizm, kapitalist rekabet ve sömürgelerin yağması her yerde barışı sürekli tehdit ediyor.

Enternasyonal Sosyalist Büro ortaya koymuştur ki, Sosyalist Parti ve örgütlü proletarya enternasyonal barışı koruyabilecek tek güçtür ve onlar da barışı korumayı bir görev bilirler.

Büro, Stuttgart Enternasyonal Kongresi'nin kararlarına göre bütün ülkelerin sosyalist partilerine çağırıda bulunarak, kararlaştırılan yönde bütün güçleri toplayarak eylemlerini ve uyanıklıklarını arttırmala-

rını, partilerin yöneticilerine ve merkez komitelerine, parlamento gruplarına ve onların Büro delegelerine, Enternasyonal Sosyalist Büro Sekreterliği ile beraber, ulusal ve enternasyonal bütün imkânların savaşın durdurulması ve barışın sürmesi için seferber etmelerini açıklar.

Gündemdeki üçüncü konu İngilizlerin Enternasyonal Sosyalist Büro'nun yılda iki kez düzenli olarak toplanması hakkında yaptıkları teklifti. Bu sorun bağlayıcı bir karar olarak değil bir istek olarak kabul edildi. Büyük bir çoğunluk da, açıkça, şimdiye kadar olduğu gibi - doğal olarak acil durumlar dışında yılda bir kereden fazla toplanılmasını istemiyordu.

Gündemdeki dördüncü madde, Büro'nun devamlılığını sağlayan yardımlar tutarında bir değişiklik yapılması önerisi idi. Şimdiye kadar Büro'nun elde etmesi gereken yıllık geliri 14.950 franktı. Bu miktarın 26.800 franka, ya da alışılmış borçlanmalar için bir pay bırakarak yılda yuvarlak hesap 20.000 franka yükseltilmesi istendi. Bu amaçla, her partinin, Enternasyonal Sosyalist Kongrelerde oy kullanan her delege için yılda yüz frank vermesi gerekecekti. Rusya'nın 20 oyu olduğuna 2000 frank vermesi (700 Sosyalist Devrimciler'in, 1000 Sosyal Demokratlar'ın, 300 de sendikaların) gerekecekti. Rusya şimdiye kadar 1500 frank ödüyordu ki bunun 900'ünü Sosyalist Devrimciler'le yaptığımız anlaşma ile biz ödüyorduk. Bu sorun hakkında da bağlayıcı bir karar alınmadı. Büro'ya ulusal partilerle ilişkiye geçip, yıllık katkıların oy kullanan delege başına 100 franka yükseltmesi dileğini iletmesi istendi.

Beşinci madde oy kullanacak delegelerin sayısında değişiklik yapılması idi. İsveç'in oyları 12'ye yükseltilirken, Macaristan'ın oylarının yükseltilmesi ileri bir tarihe ertelendi, ama Hırvatistan'a da 2 oy eklendi. Daha Türkiye bölümü kurulmadığı halde Türk bölümüne bağlı bir Ermeni alt bölümü onaylandı. Türkiye'deki Ermeni sosyalistleri Türkiye'yi de beklemeyi reddettiler ve bu alt bölüme 4 oy hakkı verildi. Türkiye'deki Ermeni sosyalizminin durumunu en iyi bilen Ermeni sosyal demokrat yoldaşlarımızın bu konuda neler düşündüklerini bize de açıklamalarını arzu ederiz.

Gündemdeki altıncı madde Şili Sosyal Demokrat Partisinin üyeliğe alınmasıydı. Bu parti Şili Demokrat Partisin-

de bir bölünme sonucu kurulmuştu. Şilili sosyal demokratlar hiç bir tartışma olmadan üyeliğe kabul edildiler.

Gündemdeki yedinci madde Rusya'daki siyonist sosyalistler sorunu idi.[14] Bilindiği gibi siyonist sosyalistler, Stuttgart Kongresinden önce partimizin merkez komitesine yanaşarak Enternasyonal'in Rusya bölümünün Sosyal Demokrat alt bölümüne kabul edilmelerini istediler. Merkez Komitesi bir karar alarak Siyonistlerin, kendilerine siyonist sosyalist deseler bile, neden sosyal demokratların arasına katılmayacaklarını açıkladı. Siyonist sosyalistlerin bir temsilcisi Stuttgart'a geldi ve Stuttgart'ta da sosyalist devrimciler çekimser kalırken, bizim alt bölümümüz onu kabul etmeyi bir daha reddetti. Enternasyonal'in kuralları, yeni üyelerin ancak ulusal bölümlerin onayını aldıktan (eğer iki ulusal alt bölüm arasında anlaşamazlarsa, son kararı Enternasyonal Büro verir.) sonra kabul edileceğini bildirdiğinden siyonist sosyalistler normal yönden kongreye giremediler. Onlar da, daha sonra uzlaştırıcı bir karar alan Büro'ya başvurdular ve siyonist sosyalistlerin temsilcisi müşavir olarak kongreye girdi. Şimdi bu karmakarışık durumu açıklığa kavuşturmak zorunda iken, siyonist sosyalistler Enternasyonal'in üyesi miydiler, değil miydiler? Stuttgart'ta siyonist sosyalistlerin tamamı ile aleyhinde olan Victor Adler, bu konudaki tartışmaların ertelenmesi dileklerinin (bir telgraf yollayıp katılamayacaklarını bildirmişlerdi.) reddini istedi. Ortaya çıkmamak dedi Adler, bazen savunmanın en iyi yoludur. Ben de bir konuşma yaparak Merkez Komitemizin kararını bir kez daha hatırlatarak, her iki Rus Alt Bölümünün karşı olmasına rağmen Siyonist Sosyalistleri almanın Enternasyonal'in kurallarının kesin bir ihlali olduğunu hatırlattım. Rubanoviç ve SILP (Sosyalist Yahudi İşçi Partisi[15] Stuttgart'ta Sosyalist Devrimciler kendi alt bölümlerine kabul etmişlerdir.) temsilcisi olan Zhitlovsky, Siyonist Sosyalistlerin kabul edilmemeleri aleyhinde hararetle konuştular. Rubanoviç, her şeye rağmen Sosyalist Devrimci Partinin bu konuda çekingen kalma kararı dışında bir karar gösteremezken, Zhitlovsky (siyonist sosyalistlerin kaçınılmaz ihracı ile yüzyüze iken) açıkça Siyonist Sosyalistler bölgeci iseler, kendilerinin -Sosyalist Yahudi İşçi Partisi- de bölgeci olduklarını söylerken açıkça kendini savunuyordu. Doğal olarak bundan siyonist sosyalistlerin kabul edilmeleri gereği değil, Sosyalist Devrimciler-

den başka Sosyalist Yahudi İşçi Partisini Enternasyonal'e kolay kolay kabul edecek birinin olmadığı sonucu çıkar. İkinci bir konuşma yaparak Rubanoviç'in kendi alt bölümünün siyonistler lehine aldığı hiç bir kararı gösteremeden, onları başka birinin alt bölümüne sokmaya çalışma manevralarını şiddetle protesto etti. Sonuç olarak Büro (iki çekimserin dışında Rubanoviç, Vaillant) çoğunlukla Adler' in şu teklifini kabul etti:

> "Büro, Siyonistlerin (müşavir olarak) Stuttgart Kongresine kabul edilmelerinin özel bir durum olduğunu, Siyonistlerin şu anda Enternasyonal Büro'ya kabul edilmediklerine ve diğer konulara geçilmesine karar vermiştir."

Gündemin sekizinci ve son maddesi, aşağı yukarı hiç tartışma olmadan, Fransız sosyalistlerinin delegasyonunun özel oluşumlarının teyid edilmesiydi. Guesde Fransız delegelerinden biri olarak seçilirken, Büro'daki ikinci oy hakkı iki delegeye Vaillant ve Jaurés'e beraberce verildi.

Toplantı Belçikalı delege Brouckere'in teklif ettiği; Türk devrimine yayınlanan şu sempati önergesinin ittifakla kabulü ile sona erdi:

> "Enternasyonal Sosyalist Büro, Abdülhamid'in Türkiye'de güçlü devletlerin yardımı ile uzun yıllar süren kötü şöhretli rejiminin yıkılmasını sevinçle karşılar ve Türkiye'deki halklara kendi kaderlerini tayin hakkı ve gelişmekte olan proletaryanın dünya proletaryası ile birlikte sınıf mücadelesi verebileceği özgür bir rejimin kurulma ihtimalini yürekten onaylar."

Ekim 12 Pazartesi günü bir parlamenterler arası toplantı yapıldı. Gündemde üç madde: 1- Son parlamento görüşmeleri, 2- Sömürgeci reformlar (Van Kol'un raporu), 3- Parlamenterler arası birlik içinde barış için sosyalist eylem (Belçikalı milletvekili Lafontaine'in raporu ve bunları takiben 4 soru vardı: a) İnşaat işçilerinin ücret hadleri -patronlarının iflâs etmeleri halinde- b) Rey havaleleri, c) Parlamenter grup üyelerinin ve sekreterlerinin yeni listeleri, d) Dökümanların yollanması.)

İlk madde hakkında Pernerstorfer'in önerip, Stuttgart Kongresinde karara bağlanan konuyu görüşmeyi teyid etti: Parlamenter grupların sekreterlerine yazılı raporlar yollamaları için çağırı yapıldı. Son iki sualin incelenmesinde de kısa bir tartışma sonucu aynı yola gidildi. İlk iki sual

hakkında bazı siyonist araştırmacılar tarafından hazırlanan raporlardan ve önerilerden kısaca bahsedildi. Lafontaine'in raporu kendi isteği üzerine ertelendi. Bu konu hakkında Avusturyalılar ve Almanlar burjuva parlamentolarının düzenlediği barış konferanslarına sosyalistlerin katkıda bulunmalarına karşı olduklarını belirttiler. İsveç delegesi Branting iddianın kastettiği, İsveçli sosyal demokratların bu tip toplantılara katılmalarının özel nedenlerini anlattı. Bundan sonra işçilerin devlet tarafından sigorta edilmeleri sorununun, bir dahaki Büro toplantıları ile beraber yapılacak olan bir sonraki parlamenterlerarası konferansta ele alınmasına karar verildi.

Gündemde kısa bir raporu okunduğu ve hakkında birkaç önemsiz tartışmanın yapıldığı tek konu sömürgeci reformlardı. Stuttgart'ta sömürge sorunları hakkında verdiği önerge ile kendini meşhur eden Hollanda delegesi oportünist Van Kol, bu raporunda kendisinin çok hoşuna giden sosyal demokrasi için "önemli" sömürgecilik programı fikrini biraz değişik bir yaklaşımla yeniden ortaya çıkardı. Sosyal demokratların sömürgecilik politikasına karşı verdikleri mücadeleyi, sömürge soygununa karşı kitleler içinde yürüttükleri ajitasyonu, sömürgelerdeki ezilmiş halkların içinde uyanmaya başlayan direnme ruhunu tamamı ile bir kenara bırakan Van Kol bütün dikkatini şimdiki sistemle sömürgelerdeki yaşantıda yapılabilecek reformlara verdi. İşgüzar bir memur gibi, toprak mülkiyetlerinden başlayıp okullarla, endüstrinin teşviki ile hapishanelerde vb. biten sorunları bir bir saydı. Ve sürekli olarak mümkün olduğu kadar pratik olmanın gerekliliğini önemle işaret etti. Örneğin, evrensel oy hakkının her zaman vahşilere de uygulanabileceğini sanmanın mümkün olmadığını, sömürgelerde bazı durumlarda hapis yerine zorla çalıştırmayı onaylamaktan başka çare olmadığı gibi... Bütün rapor proleter sınıf mücadelesi ruhundan bu çeşit küçük burjuva ve daha tenası bürokratik zafer ile tıkabasa doldurulmuştu. Sonuç olarak sömürgeleri olan beş büyük devletin oluşturacağı bir komitenin sosyal demokrasiye bir sömürge planı çizmesini önerdi.

Almanların ve bazı Belçikalıların tarafında olan Molkenbuhr yalnız ayrıntılara ayrılarak, geçici olarak Van Kol'u izlemeyi yeğledi. Tek bir ortak programın gerekli olup olmadığı, bunun meseleyi kalıplaştıracağı gibi ayrıntılara

karşı çıktı. Soruna bu şekilde yaklaşım Van Kol'un işine geliyordu, çünkü en çok yapmak istediği şey her şeyi "pratik ayrıntılar" derecesine indirmek, ve pratikte farkların Stuttgart'ta göründüğünden daha az olduğunu göstermekti. Fakat Kautsky ve Ledebour sorunun aslını tartışarak Van Kol'un temelindeki ikiyüzlülüğe saldırdılar. Van Kol dedi Kautsky, bazı durumlarda evrensel oy hakkını uygulamaya olanak yoktur; bu nedenle şu ya da bu şekilde sömürgelerde despotizmi onaylıyor, çünkü herhangi başka bir seçim sistemi teklif etmediği gibi edemez de! Van Kol zorunlu işin gerekli olduğunu idrak etmiş dedi Ledebour. Böylece sömürgelerde esareti sürdürebilmek için bin dereden su getiren burjuva politikasına açık kapı bırakıyor. Van Kol kendini inanılmaz bir inatla ve inanılmayacak kadar kötü bir biçimde savundu. Örneğin bazı durumlarda vergisiz hiç bir şey yapamazsınız dedi, "Java'da kendisinin de gördüğü gibi" Papuanlar oy vermenin ne demek olduğunu bilmiyorlar, seçimlerde bazı şeylere yalnızca büyü ile karar verildiğini seçmenleri rom ile sarhoş ettiklerini vb.. Kautsky ve Ledebour bu iddiaları gülünç durumlara düşürdüler. Bizim ortak demokratik programımızın hiç şüphesiz sömürgelere de uygulanabileceğini ve sömürgelerde de kapitalizmle savaşmanın ön planda olmasının hayatî önemi olduğunu anlattılar. Bizim "okumuş" katoliklerimizin boş inançları, vahşilerin boş inançlarından daha mı iyidir, diye sordu Ledebour. Parlamenter ve temsil sistemleri her zaman uygulanmasa dahi demokrasi her zaman uygulanılabilir dedi. Kautsky ve demokrasiden uzaklaşmaya karşı mücadele etmek her zaman zorunludur. Devrimci ve oportünist sosyal demokrasi arasındaki farklar bu tartışmada bütün açıklığı ile ortaya kondu. Ve teklifle yine hiç şüphesiz "birinci sınıf bir cenaze töreni" düzenleyeceğini anlayan Van Kol, onları kendiliğinden geri çekti.

Proletary No: 37 **Toplu Eserler cilt 15,**
16 (29) Ekim, 1908 **s. 231 - 246**

AVRUPA SAVAŞI İÇİNDE DEVRİMCİ SOSYAL DEMOKRATLARIN GÖREVLERİ[16]

Avrupa Savaşında Rus Sosyal Demokratları

Güvenilir kaynaklardan bize Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi liderlerinin Avrupa savaşı konusunda yaptıkları bir toplantının ilgi uyandırdığı haberi geldi. RSDİP'nin Merkez Komitesi çeşitli tevkifler ve Çarlık Hükümetinin azalmayan baskıları yüzünden henüz toplanamadığından bu toplantının da tam olarak resmî bir karakteri yoktu. Ancak bu toplantının RSDİP'ndeki etkili çevrelerin görüşlerini yansıttığına dair bilgimiz tamdır.

Toplantının benimsediği önergeyi bir döküman olarak aşağıda sunuyoruz:

BİR GRUP SOSYAL DEMOKRATIN ÖNERGESİ

1 — Bu Avrupa ve Dünya Savaşında burjuva, emperyalist hükümdarlık savaşlarının karakterleri açıkça görülmektedir. Pazarlar ve yabancı ülkeleri yağma etmek için mücadele ayrı ayrı ülkelerdeki proletaryanın ve demokrasinin devrimci hareketlerini bastırma çabası, burjuvazinin kazancı için çeşitli ülkelerdeki ücretli köleleri karşı karşıya getirip bütün ülkelerdeki proletaryayı aldatmak, parçalamak ve boğazlamak -işte savaşın gerçek özü ve nedenleri.

2 — İkinci Enternasyonal'in (1889 - 1914) en güçlü ve en etkili partisi olan Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin liderlerinin yönetimi. Bu parti savaştan yana oy kullanmış Prusyalı Junkerlerin ve burjuvazinin, burjuva-şoven sloganlarını tekrarlamıştır.[17] Bu sosyalizme en açık ihanettir. Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin yönetimi hiç bir şekilde affedilemez. Partinin ülkenin burjuva çoğunluğu karşısında zayıf düştüğünü ve geçici olarak taviz vermesi gerektiğini düşünmek bile bir neden değildir. Bu parti aslında milliyetçi - liberal bir politika benimsemiştir.

3 — Burjuva hükümetlerine[18] girerek sosyalizme ihanet eden Belçika ve Fransız Sosyal Demokrat liderlerinin yönetimi de aynı şekilde kınanmalıdır.

4 — II. Enternasyonal'in (1889 - 1914) liderlerinin sosyalizme ihanetleri Enternasyonal'in ideolojik ve politik iflâsını kanıtlar. Bu çöküşün ana sebepleri küçük burjuva oportünizminin hâkimiyeti ve burjuva karakterinin hakimiyeti tüm ülkelerin devrimci proletaryasının en iyi temsilcileri tarafından uzun bir süreden beri bilinmekte idi. Oportünistler uzun süreden beri sosyalist devrimi inkâr edip yerine, burjuva reformculuğunu getirerek II. Enternasyonal'i yıkmaya hazırlanıyorlardı. Sınıf mücadelesinin belirli dönemlerde iç savaşa mutlaka dönüşeceğini inkâr, sınıflararası işbirliğini vaaz ederek uzun süre önce Komünist Manifesto tarafından ortaya konulan işçi sınıfının vatanı olmadığı yolundaki sosyalizmin temel ilkesini görmezden gelerek ya da inkâr ederek yurtseverlik ve anavatanı koruma merkezi altında vaaz ederken; bütün ülkelerin proletaryasının, bütün ülkelerin burjuvazisine karşı devrimci bir savaş vermesi gereğini kabul edecekleri yerde aptalca bir duygusallıkla kendilerini militarizme karşı mücadeleye adıyorlar; kriz dönemlerinde illegal örgütleme ve ajitasyonun gerekliliğini unutarak, burjuva parlamenterizmin ve burjuva legalitesinin gerekliliğini bir fetiş haline getirirler. Uzun süreden beri milliyetçi - liberal bir tavır olan uluslararası oportünizmin organların **Sozialistische Monatshefte**, Avrupa sosyalizmi üzerindeki zaferini usturuplu bir biçimde kutluyor. Alman ve diğer sosyal demokrat partilerinin sözde merkezleri gerçekte oportünistlere gönülsüzce teslim olmuşlardır. Gelecekteki Enternasyonal'deki görevi sosyalizmdeki bu burjuvaca akımlardan azimle ve kesin olarak arınmaktır...

5 — Kıtanın iki rakip ulusunun burjuva partileri ve hükümetlerinin -Almanya ve Fransa- kitleleri en etkin bir biçimde uyutmak için uyguladıkları ve burjuvazinin uyarısını gözü kapalı takip eden gizli ve açık sosyalist oportünistler tarafından kopya edilen burjuva ve şovenist sofizmlerine değinerek aşağıdaki noktaları özellikle belirtmeli ve damgalamalıyız:

Alman burjuvası anavatanın korunmasına, çarlığa karşı mücadeleye ve kültürel ve ulusal gelişmenin özgürlüğüne değinirken yalan söylüyor, çünkü savaşın sonucu ne

olursa olsun çarist monarşiyi korumak II. Wilhelm tarafından yönetilen Prusya Junkerlerinin ve Alman büyük burjuvazisinin uygulayageldikleri bir politikadır ve bu politikayı mutlaka destekleyeceklerdir. Yalan söylüyorlar çünkü, aslında Avusturya burjuvazisi Sırbistan'a karşı bir soygun kampanyası başlatınıştı ve Alman burjuvazisi Danimarkalıları, Polonyalıları ve Fransızları (Alsace-Loraine'deki) baskı altında tutuyordu; daha özgür ve daha zengin ülkeleri yağma etmek için Belçika'ya ve Fransa'ya karşı bir saldırı savaşı veriyorlar. Rusya'daki sözde büyük askerî programın sunulmasının arifesinde askerî malzemedeki son gelişmeleri kullanmak için görülen en uygun zamanda bir saldırı düzenlediler.

Aynı şekilde Fransız burjuvazisi anavatanın korunmasına vs. değinirken yalan söylüyordu, çünkü gerçekte kapitalist teknolojide geri kalmış ve daha yavaş gelişeni savunuyorlar, Avusturya ve Almanya topraklarını yağmalamak için, yanî bir saldırı savaşı için, Rus Çarlığının Kara-Yüz çetelerini kiralamak için milyonlar harcıyorlardı.

Bu iki savaşçı grup milletlerden hiç biri gaddarlık ve zalimlikte diğerinden geri kalmaz.

6 — Rus Sosyal Demokratlarının ilk ve son önemli görevi büyük Rusya ve Çarlık monarşisine, şovenizme, Rus liberallerinin, Kadetlerin ve Narodniklerin[19] bir kesiminin safsatalarına karşı amansızca ve sonuna kadar mücadele vermelidirler. Çarlık monarşisini Polonya, Ukrayna ve Rusya'daki diğer halkları baskı altında tutan diğer uluslar üzerinde büyük Rusya baskısını arttırmak için nefreti körükleyen çarlık monarşisinin barbar ve gerici hükümetini destekleyen ordusunu yenmek, işçi sınıfı ve Rusya'nın bütün ezilen halkları açısından çok daha olumlu bir iştir.

7 — Artık aşağıdakiler Sosyal Demokratların sloganları olmalıdır:

İlk olarak bütün propagandanın kapsamı orduyu ve diğer savaş alanlarını da içermek üzere sosyalist devrim ve silâhların kendi kardeşlerine ve diğer ülkelerdeki ücret kölelerine karşı değil fakat bütün ülkelerin gerici ve burjuva hükümet ve partilerine karşı kullanması gereği olmalıdır. İllegal bir çekirdek ve bütün ülkelerin orduları içinde her dilde bu çeşit propagandayı yapacak gruplar oluşturmak acil bir ihtiyaçtır. İstisnasız bütün ülkelerdeki aptalların ve burjuvazinin şövenizmine ve "yurtseverliğine"

karşı amansız bir mücadele verilmelidir. Sosyalizme ihanet eden şimdiki Enternasyonalin liderlerine karşı verilen mücadelede savaşın bütün yükünü taşıyan ve her durumda oportünizme ve şövenizme düşman olan çalışan kitlelerin devrimci bilincine başvurmak gereklidir.

Önereceğimiz ikinci önemli slogan, Almanya, Polonya, Rusya ve diğer ülkelerde, Avrupa'daki bütün ayrı ayrı devletleri haline dönüştürmek yolunda propaganda yapmak olmalıdır.

Üçüncü olarak ve özellikle çarist monarşi ve büyük Rusya, Pan-Slavist şövenizmine karşı mücadele ederken, bir yandan Rusya'da bir devrimi önerirken diğer yandan kurtulmasını Rusya tarafından baskı altına alınan ulusların kurtulmasını ve kendi kaderlerini tayin hakkının savunulması ile birlikte demokratik cumhuriyet sloganlarını, toprak mülkiyetinin kamulaştırılmasını ve sekiz saatlik iş gününü önermekteyiz.

RSDİP'in üyeleri bir grup
Sosyal Demokrat

Ağustos 1914'te yazıldı.

Toplu Eserler, cilt 21
s. 15 - 19

SAVAŞ VE RUS SOSYAL - DEMOKRASİSİ[20]

Bütün ülkelerin burjuva partileri ve hükümetlerinin yıllarca hazırlandıkları Avrupa savaşı başladı. Silâhlanmanın büyümesi, gelişmiş ülkelerdeki kapitalizmin en son aşamasının -emperyalizmin- pazarlar için mücadelesinin aşırı şiddetlenmesi geri kalmış Doğu Avrupa monarşilerindeki hanedan çıkarları kaçınılmaz olarak bu savaşa yol açacaktı. Ve nitekim de öyle oldu. Arazi işgal etme ve diğer milletleri kendine tabi kılma, rakip ülkeleri yıkıp zenginliklerini yağmalama, çalışan sınıfların Rusya, Almanya, İngiltere ve diğer ülkelerdeki iç politik krizlere yönelmiş dikkatlerini dağıtma, isçileri parçalayıp milliyetçilikle aptallaştırma ve de öncü müfrezesini imha edip proletaryanın devrimci hareketini zayıflatma. İşte şimdiki savaşın önemi, ayrıcalığı ve gerçek nedeni.

Savaşı savunan hâkim sınıfların, toprak sahiplerinin ve burjuvazinin sahteciliğini, ikiyüzlülüğünü ve "yurtseverlik" tüccarlığını merhametsizce teşhir edip savaşın gerçek nedenini açığa çıkarmak sosyal demokratların özellikle üzerine düşmeleri gereken bir görevdir.

Savaşan devletlerin bir kısmına Alman burjuvazisi önderlik etmektedir. Bunlar savaşın anayurdu savunma, özgürlük ve uygarlık, çarlık tarafından baskı altında tutulan halkları kurtarma ve gerici çarlığı yıkmak için olduğunu söyleyerek işçi sınıfını ve çalışan kitleleri aldatıyorlar. Ama aslında II. Wilhelm'in önderlik ettiği Junker'lerin önünde kölece **sürünen** bu burjuvazi çarlığın her zaman en sadık bir müttefiki, Rus işçi ve köylülerinin devrimci hareketinin bir düşmanı olmuştur. Gerçekten, savaşın sonu ne olursa olsun bu burjuvazi Junker'lerle beraber Rusya'daki bir devrime karşı çarlık monarşisini korumak için bütün güçlerini kullanacaklardır.

Gerçekten Alman burjuvazisi Sırbistan'ı fethedip, gü-

ney Slav'larının millî devrimlerini boğazlamayı amaçlayan bir soygun kampanyasını başlatırken aynı zamanda daha özgür olan Belçika ve Fransa'ya ordularının asıl büyük kısmını yollayarak zengin rakiplerini yağmalamayı planlamışlardır. Bir savunma savaşı yaptığı masallarını yayan Alman burjuvazisi, savaş malzemelerindeki en son gelişimleri kullanıp, Rusya ve Fransa'nın yeniden silâhlanmasını önleyerek aslında kendi için, savaş yapmanın en uygun anını seçmiştir.

Savaşan devletlerin diğer grubuna ise, memleketlerini savunmak için, özgürlük ve uygarlık için ve Alman militarizmine ve despotizmine karşı savaştıklarını söyleyerek işçi sınıflarını ve çalışan kitleleri aldatan Fransız ve İngiliz burjuvazisi liderlik etmektedir. Aslında bu burjuvazi, uzun yıllardır Avrupa'nın en gerici ve barbar monarşisi olan Rusya'dan milyonlar sarfedip ordular kiralamış ve onları Almanya'ya saldırtmak üzere yetiştirmiştir.

Aslında İngiliz ve Fransız burjuvazisinin amacı Alman sömürgelerini ele geçirmek ve ekonomik gelişimi daha hızlı olan rakip ulusu yıkmaktır. Bu soylu amacı gerçekleştirmek için "gelişmiş" "demokratik" milletler vahşi çarlık rejimine Polonya'yı, Ukranya'yı, vb., daha çok boğazlayabilmesi ve Rusya'daki devrimi daha iyi ezebilmesi için yardım ediyorlar.

Yağmacılıkta, gaddarlıkta ve savaşın sınırsız vahşetinde savaşan ülkelerden hiç biri diğerinden daha iyi değildir; buna rağmen proletaryayı kandırmak, gerçek özgürlük savaşına, -yani hem "kendi" hem de "yabancı" ülkelerdeki burjuvaziye karşı verilecek iç savaşa- olan ilgisini saptırmak için, bu yüce amaca ulaşmak için, her ülkenin burjuvazisi yurtseverlik hakkındaki sahte cümlelerin yardımı ile, "kendi" millî savaşlarının önemini belirterek, bunun düşmanı kovmak için olup yağma ve arazi işgali için olmadığını, ama kendi halkından başka diğer bütün halkları "kurtarma" için olduğunu söylüyorlar.

Fakat bütün ülkelerin hükümetleri ve burjuvazisi, işçileri parçalayıp karşı karşıya getirmek için ne kadar çok uğraşırsa ve bunu gerçekleştirmek için ne kadar vahşice sıkıyönetim ve askerî sansür uygularsa (ki bu, daha şimdiden, savaşta bu tedbirlerin dış düşmandan çok "içerdeki"lere karşı uygulandığını gösterir), sınıf bilincindeki proletaryanın görevi de aynı şiddetle sınıf dayanışmasını, en-

ternasyonalizmi, bütün ülkelerdeki "yurtsever" burjuva kitlelerinin başıboş şövenizmini sosyalistçe mahkûm etmeyi savunmaktadırlar. Sınıf bilincindeki işçilerin bu amaçtan vazgeçmeleri, özgürlük ve demokrasi emellerini terketmeleri ve sosyalist emelleri hakkında hiç bir şey söylememeleri demektir.

Çok acı bir hayal kırıklığı ile de olsa önde gelen Avrupa ülkelerinin sosyalist partilerinin bu görevi yapamadıklarını ve bu parti liderlerinin davranışlarının, özellikle Almanya'da, sosyalizm davasına açıktan açığa ihanet sınırında olduğunu belirtmeliyiz. Bu çok önemli ve tarihî anda, şu andaki sosyalist enternasyonalin, II. Enternasyonal' in (1889 - 1914) birçok lideri, sosyalizmin yerine milliyetçiliği geçirmeye çalışıyorlar. Bu davranışın sonucu olarak, bu ülkelerdeki işçilerin partileri hükümetlerinin canice yönetimlerine karşı çıkmayıp, işçi sınıfına çağrıda bulunarak kendilerini emperyalist hükümetlerle özdeşleşmeye davet ettiler. Enternasyonal'in liderleri savaş kredilerinden yana oy kullanarak, "kendi" ülkelerindeki burjuvazinin şövenist ("petriotic") sloganlarını tekrarlayarak, savaşı haklı çıkarıp savunarak savaşan devletlerin burjuva hükümetlerine girerek, ve bunlar gibi birçok şeyler yaparak sosyalizme ihanet etmişlerdir. Bugünkü Avrupa'nın en etkili sosyalist liderleri ve sosyalist basının en etkili organları şoven, burjuva, liberal ve hiç bir şekilde sosyalist olmayan fikirlere sahiptirler. Bu utanç verici sosyalizmin sorumluluğu özellikle II. Enternasyonalin en güçlü ve etkili partisi olan Alman Sosyal Demokratlarına düşmektedir. Ancak hiç kimse vatanına ihanet edip Komünü ezmek için Bismark'la birleşmiş burjuvaların hükümetinde bakanlık kabul eden Fransız sosyalistlerini de haklı çıkaramaz.

Alman ve Avusturyalı sosyal demokratlar Rus çarlığı ile mücadele ettiklerini söyleyerek savaşı desteklemelerini haklı çıkarmaya çalışıyorlar. Biz Rus sosyal demokratları bu şekilde kendini haklı çıkarmayı halis safsata olarak nitelendiriyoruz. Ülkemizde son birkaç yılda çarlık aleyhindeki devrimci hareket yeniden çok büyük boyutlara ulaşmıştır. Bu harekete her zaman Rus işçi sınıfı önderlik etmiştir. Son birkaç yılda, milyolarca işçinin katıldığı siyasal grevlerdeki slogan çarlığın devrilmesi ve yerine demokratik bir cumhuriyetin kurulması olmuştur. II. Nikola'ya savaştan hemen önce yaptığı ziyarette, Fransa Cumhurbaş-

kanı Poincaré, St. Petersburg caddelerinde Rus işçileri tarafından yapılmış barikatları görebilirdi. Rus proletaryası çarlık monarşisinin utancının verdiği aşağılanmadan kurtulmak için hiç bir fedakârlıktan çekinmemiştir. Fakat şunu da söylemeliyiz ki, belirli durumlarda çarlığın devrilmesini engelleyen, Rus demokrasisine karşı çarlığın mücadele etmesini sağlayan tek şey varsa o da Fransız, İngiliz ve Rus burjuvazlarının ilerideki gerici emellerini sağlamak için çarlığın devam etmesi için keselerini açmaya zorlayan şu andaki savaştır. Rus işçilerinin çarlık aleyhindeki devrimci mücadelesini engelleyen tek şey varsa o da Rusya'nın şoven basınının bize sürekli olarak örnek gösterdiği Alman ve Avusturyalı sosyal demokrat liderlerinin tavırlarıdır.

Alman sosyal demokrasisinin bütün devrimci eylemlerden vazgeçecek kadar zayıf olduğunu varsaysak bile, şovenist kampa ilhak etmemeli, İtalyan sosyalistlerinin, bu nedenle Alman sosyal demokrat liderleri proleter enternasyonalinin bayrağını lekelediler, demelerine yol açacak adımları atmamalıydılar.

Bizim partimiz, Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi savaş yüzünden büyük fedakârlıklar yapmıştır ve yapmaya devam edecektir. Bütün legal işçi sınıfı basınımız susturulmuştur. İşçi sınıfının birçok cemiyeti dağıtılmış, yoldaşlarımızın çoğu tevkif edilmiş ve sürülmüşlerdir. Buna rağmen parlamento temsilcilerimiz -Duma'daki Rus sosyal demokrat işçileri grubu- savaş kredileri lehinde oy vermemeyi, hatta protestolarını daha enerjik bir biçimde sunmak için Duma'yı terketmeyi en önemli bir sosyalist görev saymışlar; Avrupa hükümetlerinin politikalarını emperyalist olarak damgalamayı görev bilmişlerdir[21]. Çarlık hükümeti istibdatını on kat arttırdığı halde Rusya'nın sosyal demokrat işçileri şimdiden savaş aleyhinde ilk illegal manifestolarını[22] basıyorlar ve böylece demokrasiye ve enternasyonale karşı görevlerini yerine getiriyorlar.

İkinci Enternasyonal'in çöküşü devrimci sosyal demokratların -ki Alman sosyal demokratlarının bir azınlığı ve tarafsız ülkelerdeki en iyi sosyal demokratlar tarafından temsil edilirler- utancına utanç eklerken; İngiltere ve Fransa'daki sosyalistler birçok sosyal demokrat partinin şovenizmleri aleyhine konuşurlarken; oportünistler, örneğin milliyetçi liberal bir dayanak noktası olan Alman **Sozialis-**

tische Monatshefte, Avrupa sosyalizmi üzerine kazandıkları zaferi iyi bir nedene dayanarak kutlarken, proletaryaya mümkün olan en kötü hizmeti yapanlar oportünizm ve devrimci sosyal demokrasi arasında yalpalayanlar (Alman Sosyal Demokrat Partisindeki "merkez" gibi), İkinci Enternasyonal'in çöküşünü örtbas edenler, ya da diplomatik cümlelerle saklamaya çalışanlardır.

Tam tersine bu çöküş içtenlikle kabul edilmelidir ki iyice anlaşılsın ve bütün ülkelerdeki işçileri yeni ve daha uzun sürecek bir sosyalist birlikte toplamak mümkün olsun.

Oportünistler bütün ülkelerdeki sosyalistlerin şovenizmle her şart altında savaşmasını kararlaştıran, burjuvazi ve hükümetler tarafından başlatılan bütün savaşlara şiddetli bir iç savaş ve sosyal devrim propagandası ile karşılık verileceğini kararlaştıran Stuttgart, Kopenhag ve Basel kongrelerinin[23] kararlarını yıkmışlardır. İkinci Enternasyonal'in çöküşü, tarihin artık geçmiş olan (ve "barışçı" denilen) bir döneminin özelliği olan ve son yıllarda enternasyonale hakim olan oportünizmin yıkılışıdır. Oportünistler uzun süredir sosyalist devrimi inkâr edip yerine burjuva reformculuğunu oturtarak; sınıf mücadelesini ve bunun kaçınılmaz olarak bazı anlarda iç savaşa dönüşeceğini inkâr edip sınıflararası işbirliğini savunarak; yurtseverlik ve anayurdu koruma maskesi altında burjuva şovenizmini savunurken, yıllar önce **Komünist Manifesto'da** belirtilen işçi sınıfının vatanı olmadığı yolundaki sosyalizmin ana gerçeğini görmezden gelip, ya da inkâr ederek; bütün ülkelerdeki proletaryanın bütün ülkelerdeki burjuvaziye karşı vermesi gerekli olan devrimci savaşı inkâr edip, kendilerini aptalca bir duygusallıkla militarizme karşı mücadeleye adayarak; burjuva parlamentarizmi ve burjuva legalitesini kullanma gereğini bir fetiş haline getirip, kriz dönemlerinde illegal örgütlenme ve propagandanın zorunlu olduğunu unutarak bu çöküşün tabanını hazırlıyorlardı. Oportünizme doğal bir "tamamlayıcısı" olan -proletaryaya yani marksist görüşe karşı aynı düşmanlıkta, aynı burjuvalıkta olan- anarko - sendikalist akım, şu andaki kriz içinde şovenizmin aynı utanç verici cafcaflı tekrarı olarak nitelendirilmiştir.

Oportünizmden kesin olarak ayrılmadan ve onun kaçınılmaz fiyaskosunu kitlelere açıklamadan, günümüzdeki

sosyalizmin gerekleri yerine getirilemeyeceği gibi işçiler arasında da gerçek bir enternasyonal birlik sağlanamaz.

Her ülkedeki sosyal demokratın ilk görevi o ülkedeki şovenizmle savaşmak olmalıdır. Rusya'da bu şovenizm burjuva liberallerine (Anayasacı - Demokratlara), Narodniklerin bir bölümüne -sosyalist devrimciler ve "sağ" sosyal demokratlara kadar- karşı başarılı olmuştur. (Özellikle E. Smirnov, P. Maslov ve G. Plehanov'un ifadeleri mahkûm edilmelidir; burjuva "yurtsever" basın bunların ifadelerini yaygın bir biçimde kullandı).

Uluslararası proletarya açısından savaşan iki grup devletten hangi grubun yenilgisinin sosyalizme daha az zararının dokunacağını kestirmek, bu durumda mümkün değildir. Fakat biz Rus sosyal demokratları şundan hiç şüphe etmemeliyiz ki işçi sınıfı ve Rusya'nın bütün ezilen milletleri açısından, çarlık monarşisinin, hükümetlerin en gericisi ve barbarının Avrupa'da ve Asya'da en çok milleti ve en büyük nüfus kütlesini baskı altında tutan bu idarenin yıkılması en az zararı verecektir.

Avrupa Birleşik Devletleri cumhuriyetinin oluşturulması Avrupalı sosyal demokratların en acil sloganı olmalıdır. Proletaryayı şovenizm batağına çekmek için her şeyi "söz vermeye" hazır burjuvazinin tersine, sosyal demokratlar bu sloganın, Alman, Avusturya ve Rusya monarşilerinin devrimle yıkılmaları sağlanmadan tamamıyla yanlış ve anlamsız olduğunu izah edeceklerdir.

Rusya hâlâ çok geri ve burjuva devrimini tamamlayamamış olduğu için ülkede sürekli demokratik reform için gerekli olan üç şartın, yani bir demokratik cumhuriyet (kesin eşitlik ve milletlerin kaderlerini tayin hakkı ile beraber), toprak mülkiyetinin kamulaştırılması ve sekiz saatlık iş gününün sağlanması hâlâ sosyal demokratların üzerine düşen bir görevdir. Fakat diğer bütün gelişmiş ülkelerde savaş, sosyalist devrim sloganını tek emir haline getirmiştir, bu slogan ki, savaşın yükü proletaryanın sırtına daha çok yüklendikçe, daha acil olacak, şimdiki "yurtsever" barbarlığın geniş - ölçekli kapitalizm şartlarında akıl almaz teknik gelişimi sonunda doğuracağı acılardan sonra Avrupa'nın yeniden yaratılmasında üzerine düşecek yükler fazlalaştıkça önemi artacak. Burjuvazinin savaş yasalarını proletaryayı susturmak için kullanması, proletaryayı kaçınılmaz olarak illegal ajitasyon ve örgütlenme yolları bulma-

ya itiyor. Bırakın oportünistler kendi fikirlerine ihanet etme pahasına legal örgütlerini "korusunlar". Devrimci sosyal demokratlar işçi sınıfının bağlarından ve örgütlenme tecrübelerinden yararlanarak sosyalizm için kriz dönemlerine uygun, illegal mücadele biçimleri bulacaklar, ve işçileri kendi ülkelerinin şoven burjuvaları ile değil bütün ülkelerin işçileri ile birleştirecekler. Proletarya Enternasyonali ölmedi ve ölmeyecek. Bütün engelleri aşarak işçi kitleleri yeni bir Enternasyonal yaratacak. Oportünizmin şu andaki zaferi kısa ömürlü olacak. Savaşta daha fazla kurban verdikçe işçi kitleleri oportünistlerin davalarına ihanet ettiklerini daha iyi kavrayacak ve silâhların her ülkenin hükümetleri ve burjuvazisine karşı çevrilmesi gerektiği ortaya çıkacak.

Şu andaki emperyalist savaşı, iç savaşa çevirme tek doğru proleter slogandır ki, bu Komün deneyinden ve Basel kararının (1912) özetinden çıkan sonuçtur; aşırı gelişmiş burjuva ülkelerinin arasındaki emperyalist savaşın şartlarının zorlamasıdır bu. Herhangi bir anda bu değişim ne kadar güç görünürse görünsün, artık savaş bir gerçek olduğuna göre sosyalistler bu yöndeki hazırlık çalışmalarını sistematik, ısrarlı ve sapmadan sürdüreceklerdir.

Yalnız bu yolla proletarya şovenist burjuvaziye olan bağımlılığından kurtulabilir ve şu ya da bu şekilde yavaş ya da hızlı bir biçimde milletlerin gerçek özgürlüğüne ve sosyalizme doğru kesin bir adım atar.

Yaşasın şovenizme, bütün ülkelerin burjuvalarının yurtseverliğine karşı işçilerin enternasyonal kardeşliği.

Yaşasın oportünizmden arındırılmış bir proleter Enternasyonali.

Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi
Merkez Komitesi

Eylül 1914'de yazıldı

Toplu Eserler, Cilt 21,
s. 25 - 34

1 (14) EKİM 1914'DE VERİLEN "PROLETARYA VE SAVAŞ" ADLI KONFERANS[24]

GAZETE HABERİ

Konuşmacı konferansını iki kısıma ayırdı: Şimdiki savaşın niteliğini aydınlatma ve sosyalistlerin savaşa karşı tavrı.

Bir marksist için savaşın niteliğini aydınlatmak öncelikle onun savaşa karşı alacağı tavrı belirlediğinden önemlidir. Fakat bu aydınlatmayı yapabilmek için özellikle ve önemle söz konusu savaşın objektif ve değişmez şartlarını açıklamak gerekir. Savaşı cereyan ettiği tarihî çerçeve içinde düşünmek gerekir, ancak ondan sonra ona karşı tavrımızı belirleyebiliriz. Başka türlü ortaya çıkan yorumlama materyalist değil eklektik olur.

Tarihî şartlara, sınıfların ilişkilerine vs. bakarak savaşa karşı tavrımız değişik zamanlarda değişik olacaktır. Savaşa katılmayı prensip olarak her şart altında reddetmek gülünçtür. Savaşları saldırı ve savunma savaşı diye de ayırmak doğru değildir. 1848'de Marx Rusya'dan nefret ediyordu, çünkü o yıllarda azgelişmiş Rusya'nın gerici eli Almanya'nın üzerinde sallanmasaydı Almanya'da demokrasi kazanabilir ve gelişir, ülke birleşip tek bir millî bütün haline gelebilirdi.

Bu savaşa birinin alacağı tavrı saptamak için, bu savaşın ötekilerden nasıl ayrıldığını ve bunun garip özelliklerini anlamak gerekir.

Burjuvazi böyle bir açıklamada bulunmuş mudur? Hayır. Şimdiye kadar hiç bir açıklamada bulunmadığı gibi bundan sonra da hiç bir şekilde açıklama yapamayacaktır.

Sosyalistlerin arasında neler olup bittiğine bakarak,

onların da bu savaşın ayırdedici özellikleri hakkında hiç bir fikirleri bulunmadığı akla gelebilir.

Ancak sosyalistler bu savaşın mükemmel bir tanımını yapmışlar ve bu savaşı önceden görmüşlerdir. Buna ek olarak bu açıklamayı içermeyen hiç bir sosyalist milletvekilinin konuşması, sosyalist **basında bu açıklamaya yer vermeyen hiç** bir makale yoktur. Bu o kadar basittir ki, nedense hiç kimsenin ilgisini çekmemesine rağmen bu savaşın ayırıcı özelliklerini de içerir.

Bu savaş emperyalist bir savaştır ve bu gerçek bu savaşın ana özelliğidir.

Bunu aydınlatmak için daha önceki savaşların ve emperyalist savaşın özelliklerini incelemek gerekir.

Lenin 18. ve 19. yüzyıllardaki savaşların ayrıntıları üzerinde önemle durdu. Bunların hepsi millî devletler yaratılmasını çabuklaştıran millî savaşlardır.

Bu savaşlar feodalizmin yıkılışını ispatlayan, ve yeni burjuva toplumunun feodal topluma karşı verdiği mücadeleyi gösteren savaşlardır. Millî devlet, kapitalizmin gelişmesinde önemli bir safha idi. Bir milletin kendi kaderini tayin, bağımsızlığını sağlama, kendi dilini kullanma, halkın temsil edilmesi, yani millî devletler için verilen mücadele, kapitalizmin bir döneminde üretici güçlerin gelişmesi için gerekli olan ortamı sağladı.

Büyük Fransız Devriminden İtalyan ve Prusya savaşlarına kadar olan dönemde savaşların karakteri buydu.

Millî savaşların bu görevi ya demokrasinin kendisi tarafından, ya da Bismark'ın yardımı ile, savaşta rol alanların iradesi ve bilinçlerinden bağımsız olarak yerine getirildi. Günümüz uygarlığının kazandığı bu zafer, kapitalizmin böylesine dal budak sarması, kapitalizmin bütün halklar ve ülkeler tarafından cezbedici bir hal alması.. İşte millî savaşların, kapitalizmin başlangıcındaki savaşların sonuçları.

Emperyalist savaş tamamen ayrı bir şeydir. Bu noktada bütün ülkelerin sosyalistleri ve bütün sosyalist akımlar arasında hiç bir uyuşmazlık yok. Bütün kongrelerde, muhtemel bir savaşın tartışıldığı bütün oturumlarda herkes bu savaşın emperyalist bir savaş olacağını onaylıyordu. Bütün Avrupa ülkeleri kapitalizmin gelişmesinde eşit safhalara gelmişler, ve kapitalizmin verebileceği her şeyi elde etmişlerdi. Kapitalizm şimdiden en yüksek aşamasına eriş-

miş ve meta yerine sermaye ihraç etmeye başlamıştı. Millî sınırlar dar gelmeye başlamış ve yeryüzündeki birkaç serbest parçacıklar için mücadele başlamıştı. Eğer 18. ve 19. yüzyıllardaki millî savaşlar kapitalizmin başlangıcını gösterirse, emperyalist savaş da kapitalizmin sonunu gösterir.

19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başı emperyalist politika ile doludur.

Emperyalizm, bu savaşı önceki savaşlardan ayıran en önemli ayırıcı özelliktir.

Ancak bir marksistin yapması gerektiği gibi bu savaşı kendi özel şartları içinde inceleyerek ona karşı almamız gereken tavrı belirleyebiliriz. Aksi takdirde değişik ve eski durumlara uygulanan eski delil ve eski kavramlarla iş görme durumunda kalırız. Bu modası geçmiş kavramlar arasında anayurdu savunma ve daha önce de belirtildiği gibi savaşları saldırı ve savunma savaşı olarak ayırma vardır.

Doğaldır ki günümüzde hâlâ eski nedenlerin geçerli olduğu durumlar vardır. Örneğin savaşan ülkeler arasında yalnız Sırbistan millî amaçlarla savaşıyor. Hindistan'da ve Çin'de de sınıf bilincine ermiş proleterler millî yoldan başka bir yol tutamazlar, çünkü ülkeleri henüz millî devletler haline gelmemiştir. Eğer bu amaçla Çin bir saldırı savaşı düzenlerse ona yalnız yakınlık duyarız, çünkü objektif olarak bu bir ilerici savaştır. Aynı şekilde Marx da 1848'de Rusya'ya karşı bir saldırı savaşı düzenliyordu.

Ve böylece 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başı emperyalist bir politika ile belirlenir.

Emperyalizm, kapitalizmin yapabileceği her şeyi yapıp gerilemeye başladığı dönemdir. Bu yalnız sosyalist kafalarda değil, gerçek ilişkilerde de özel bir devirdir. Mücadele kalan kısımların pay edilmesi üzerinedir. Bu kapitalizmin son tarihî görevidir. Bu devrin ne kadar süreceğini söyleyemeyiz. Buna benzer birçok savaşlar olabilir, ama şu açıkça anlaşılmaktadır ki, bu savaşlar öncekilerden çok farklıdır ve bu nedenle sosyalistleri bekleyen görevler de değişiktir.

Bu yeni görevlerin altından kalkmak için proletarya partisi çok değişik bir biçimde örgütlenmek durumunda kalabilir.

Kautsky, Weg zur Macht (İktidara Giden Yol) adlı broşüründe ekonomik durumun dikkatli ve ayrıntılı bir incelemesini yapıp bundan ihtiyatlı sonuçlar çıkardıktan sonra

eski barışçı ve tedricî gelişimler dönemine hiç benzemeyecek olan yeni bir döneme girmekte olduğumuzu işaret ediyor.

Şu anda, bu dönemle ilgili olarak yeni örgütlenme biçimlerinin nasıl olması gerektiğini söylemek güçtür. Fakat yeni görevler açısından proletarya yeni örgütlenme biçimleri yaratacak ya da eskisinde tadilat yapacaktır. Bunun en kötüsü ise Alman sosyal demokratlarında açıkça belli olduğu gibi örgütündeki düzensizlikten korkmak; ne pahasına olursa olsun legalizmden ayrılmamaktır. St. Petersburg komitesinin savaş aleyhtarı bir illegal broşür yayınladığını biliyoruz. Aynı şeyler Kafkasya ve Rusya'daki diğer örgütler tarafından da yapılıyor. Aynı şeyin, bağları koparmadan dışarıdaki örgütler tarafından da yapılabileceğini biliyoruz.

Legalite hiç şüphesiz çok değerli bir şeydir ve Engels "Burjuva efendiler, legalitenizi ilk önce siz bozmak zorunda kalacaksınız"[25] derken iyi bir nedeni vardı. Şu anda olup bitenler Alman sosyal demokratlarına bir ders olabilir, çünkü legalite ile övünen bir hükümet, şimdiye kadar her şeyi sırayla ihlâl edebilmiştir. Bunu ispat için Berlin kumandanının **Vorwärts**'in ilk sayfasında zorla yayınlattığı kaba emirlere göz atmak yararlı olabilir.[26] Ancak tasfiye edilme tehlikesi altında sınıf mücadelesinden vazgeçen ve savaş sonuna kadar buna değinmeyeceğine söz verdiği için **Vorwärts** zaten intihar etmiştir. Paris **Golos**'un şu anda Avrupa'daki en iyi sosyalist gazetenin de isabetle belirttiği gibi artık **Vorwärts** ölmüştür. Martov'dan eskiden ne kadar sık ve ne kadar şiddetle ayrılmışsam, şimdi aynı kesinlikle bu yazarın bir sosyal demokratın yapması gerektiği şeyleri harfi harfine yaptığını söylemeliyim. Martov kendi ülkesini eleştiriyor, kendi burjuvazisinin maskesini düşürüyor, kendi bakanlarını suçluyor. Bu sırada kendilerini kendi hükümetlerine karşı silâhsızlandırılmış olan birtakım sosyalistler, kendilerini diğer ülkelerin bakanlarını ve hakim sınıflarını teşhir edip lânetlemeye adayarak burjuva yazarları rolünü oynuyorlar. Südekum, objektif olarak Alman hükümetinin bir ajanı rolünü oynarken, diğerleri de aynı rolü Fransız - Rus müttefikleri için de oynuyorlar.

Bu savaşın emperyalist bir savaş olduğunu anlayamayan, bu savaşa tarihî bir açıdan bakamayan sosyalistler, bu savaş hakkında hiç bir şey anlamayacaklardır. Bunlar

savaşa ancak şu çocukça saf açıdan bakabilirler: (Plehanov'un belirttiği gibi) geceyarısı birinin boğazı kesilirken komşular ya kurbanı kurtaracaklar ya da "kilitli kapılar arkasında" korkakça bekleşeceklerdir.

Burjuva öğütçülerinin insanlar barış içinde yaşarken biri saldırdı, öbürü de kendini koruyor sözlerine kanmayacağız.

Lenin yoldaş, Luzatti'nin bir İtalyan gazetesinde yayınlanan bir makalesinden bir bölüm okudu. İtalyan politikacısı bu makalesinde bu savaşta büyük zaferi kazananın... anayurt, anayurt kavramı olduğunu müjdeliyor ve "iç savaş en büyük kötülüktür" diyen Çiçero'nun sözlerini hatırlamamız gerektiğini tekrarlıyor.

İşte burjuvazi bunu başarabilmiştir. İşte onları en çok heyecanlandıran ve sevindiren şey, elde etmek için büyük emek ve para sarfettikleri şey budur. Bizi bu savaşın her zamanki gibi konvansiyonel, millî bir savaş olduğuna ikna etmeye çalışıyorlar.

Elbette hayır. Millî savaşlar çağı geçmiştir. Bu bir emperyalist savaştır ve sosyalistlerin görevi "millî" savaşı bir iç savaşa döndürmektir.

Bu savaşı hepimiz bekliyorduk ve ona göre hazırlanmıştık. Böyle olduğuna göre önce kimin saldırdığının önemi yoktur; herkes savaşa hazırlanıyordu ve saldıran o anın kendisi için en elverişli olduğunu düşünendi.

Lenin yoldaş daha sonra "anayurt" kavramını sosyalist bir açıdan incelemeye başladı. Bu kavram, parıldayan sayfalarının gerçekliği tecrübe ile denenip saptanan **Komünist Manifesto**'da açık ve kesin olarak anlatılmıştır. Lenin **Komünist Manifesto**'dan bir bölüm okudu. Bu bölümde anayurttan, toplumun gelişiminin bir safhasında uyan, daha sonra gerekliliğini yitiren tarihî bir kategori olarak söz ediliyordu. Proletarya kendisinin olmayan bir şeyi sevemez. Proletaryanın ülkesi yoktur.

Bu savaşta sosyalistlerin görevleri nelerdir?

Lenin yoldaş, daha sonra Kopenhag ve Basel'de teyid edilip ilâveler yapılan Stuttgart kararını okudu. Bu kararda savaşa yönelen akımlarla sosyalistlerin savaşım metodlarını ve savaş çıktığı takdirde yüklenecekleri görevleri açıkça belirtir.

Bu görevler Rus devriminden ve Paris Komününden örnekler verilerek açıklanmıştır. Stuttgart kararı her çeşit

ceza hukuku gözönüne alınarak dikkatle kaleme alınmasına rağmen görevler açıkça belirtilmiştir. Paris Komünü bir iç savaştır. Yeri, zamanı ve biçimi başka meseledir ama çalışmamızın yönü açıkça belirtilmiştir.

Bu açıdan Lenin yoldaş, çeşitli ülkelerdeki sosyalistlerin gerçek durumlarını inceledi. İtalyan **Avanti**'nin belirttiği gibi Sırplardan ayrı olarak Ruslar görevlerini yapmışlardır ve Keir Hordie ve Edward Grey'in politikasını teşhir ederek görevini yapmaktadır.

Savaş bir kere başladıktan sonra ondan kaçmak imkânsızdır. Kişi bir sosyalist olarak görevini yapmalıdır. Savaşta kişiler "evde" düşündüklerinden daha fazla düşünüp zihinlerinde tartmaya başlarlar. Kişi oralara gidip proletaryayı nihaî amaç için örgütlemelidir, çünkü proletaryanın oraya barışçı bir yoldan yürüyeceğini düşünmek hayalciliktir. Millî fikirler olmadan nasıl feodalizmden kapitalizme geçilemediyse, millî sınırlandırmalar parçalanmadan kapitalizmden sosyalizme geçilemez.

Golos No: 37 ve 38
Ekim 25 ve 27, 1914

Toplu Eserler, Cilt 36
s. 297 - 302

R.S.D.İ.P.'NIN İTİLÂF (ANTANT) SOSYALİSTLERİNİN LONDRA KONFERANSINA SUNDUĞU DEKLARASYON TASLAĞI[27]

Aşağıda imzaları bulunan Rus (İngiltere, vs.) sosyal demokrat örgütlerin temsilcileri açıklarlar ki:

Bu savaş, yalnız Almanya ve Avusturya-Macaristan yönünden değil, (çarlıkla ittifak halinde olan) İngiltere ve Fransa yönünden de emperyalist bir savaştır yani kapitalist gelişmenin en son aşaması dönemine ait olan bir savaş. Burjuva devletlerin millî sınırları içindeki yaşamlarını tükettikleri dönemde olan bu savaş, özünde, sömürgeleri ele geçirmeyi, rakip ülkeleri yağmalamayı, bir ülkedeki proleterleri diğer ülkedekilerle karşı karşıya getirmeyi teşvik edip proleter hareketi zayıflatmayı amaçlayan bir savaştır.

Bu nedenle savaşan devletlerdeki sosyalistlerin kayıtsız şartsız görevi Basel kararının acil ve kesin olarak yerine getirilmesini sağlamaktır, şöyle ki;

1 — Millî bloklardan kopmak ve bütün ülkelerde Burgfrieden (iç barış),

2 — Savaş kontratları sayesinde inanılmaz kârları elde eden ve işçileri susturmak ve üzerlerindeki baskılarını arttırmak için askerî otoritelerden aldığı yardımdan zevk duyan kendi ülkelerindeki burjuvaziye karşı, bütün ülkelerdeki işçilere güçlü bir sınıf mücadelesi vermeleri için başvurma;

3 — Savaş kredileri için oy kullanmayı kesinlikle mahkûm etme;

4 — Belçika ve Fransa'daki burjuva kabinelerinden çekilme ve kabinelere girip savaş kredileri lehinde oy kullanmanın en azından Alman ve Avusturya sosyal demokratlarının davranışları kadar sosyalizme ihanet etmek olduğunu kabul etme;

5 — Pasifist, hıristiyan ve küçük burjuva demokratlarının tavrından kaçınarak, kendi ülkelerinin hükümetlerine ve burjuvazisine karşı, proleterlerin yapacakları kitle devriminin propaganda ve örgütlenmesini amaçlayan, savaşın sona ermesi yolunda ajitasyon yapacak bir enternasyonal komite kurmak ve bunu yaparken de, savaş kredileri için oy kullanmayı red eden enternasyonalist Alman sosyal demokratları ile derhal elbirliğine gitmek;

6 — İngiliz Alman ve diğer ülkelerin askerî otoritelerinin koydukları yasaklara muhalefet ederek, savaşan ülkelerin sosyalistleri arasında orduda ve siperlerde kurulabilecek her türlü kardeşlik ilişkisini teşvik etme;

7 — Savaşan ülkelerin kadınları arasındaki sosyalistlere çağrıda bulunarak yukarıdaki konular hakkında ajitasyon yapmalarını sağlama;

8 — Bütün dünyadaki proletaryaya çağrıda bulunarak çarlığa karşı mücadeleyi ve enternasyonal devrimci sosyal demokrasi ruhuyla savaş kredilerinden yana oy kullanmadıkları gibi, işkence ve ölüm tehditleri altında gerilemeyip sosyalist görevlerini yapmaya devam eden Rus Dumasındaki sosyal demokrat temsilcileri desteklemeye davet eder.

27 ocak (9 şubat) 1915'den önce yazılmıştır

İlk kez İngilizce basıldı

R.S.D.İ.P.'NİN YURTDIŞINDAKİ GRUPLARININ KONFERANSI'NDAN[28]

KONFERANS KARARLARI

Merkez Komitesinin 33. sayıda yayınlanan bildirisindeki ilkelere dayanan konferans, **propagandayı sistematize** etme amacı ile aşağıdaki ilkeleri açıklar:

SAVAŞIN KARAKTERİ HAKKINDA

Bu savaşın karakteri emperyalisttir. Bu savaş kapitalizmin gelişmesinin en yüksek aşamaya ulaşması sonucu beliren dönemin yarattığı şartlarının bir sonucudur; bu dönemin en büyük özelliği yalnız malların değil sermayenin de ihraç edildiğidir; bu dönemde üretimin kartelleşmesi ve ekonomik hayatın evrenselleşmesi etkileyici boyutlara ulaşmış, sömürge politikası aşağı yukarı bütün dünyanın paylaşılmasını düzenlemiş, dünya kapitalizminin üretici güçleri millî ve devlet bölümlerinin sınırları içine sığamayacak kadar gelişmiş ve objektif şartlar sosyalizmin başarısı için mükemmelen olgunlaşmıştır.

"ANAYURDU SAVUNMA" SLOGANI

Bu savaş, aslında, İngiltere, Fransa ve Almanya arasında sömürgeleri paylaşma ve rakip ülkeleri yağmalama mücadelesidir; Çarlık Rusya'sının hâkim sınıfları açısından ise İran, Moğolistan, Asya'daki Türkiye'ye, İstanbul'a Galiçya'ya, vs., el koyma çabası. Avusturya - Sırbistan savaşının millilik unsuru tamamen ikincil bir önemdedir ve genel olarak savaşın emperyalist karakterini etkilemez.

Her iki savaşan devletler grubunun geçmiş yıllardaki ekonomik ve diplomatik politikaları, onların bu savaş gibi bir savaşa sistematik olarak hazırlandıklarını gösterir. İlk askerî darbeyi hangi grubun vurduğu ya da savaşı ilân ettiği sosyalistlerin taktiklerini etkileme açısından önemli de-

ğildir. İki tarafın da kullandığı anayurdu savunma, düşman istilâsına karşı koyma, savunma savaşı vb. ibareler halkı kandırmaktan başka bir şey değildir.

Gerçekten millî savaşların özünde 1789-1871 arasındaki savaşlar gibi kapitalist gelişmenin ön şartları olan millî kitle hareketleri, mutlakiyetçiliğe ve feodalizme karşı mücadele, millî baskıdan kurtulma, millî esaslara göre devletler kurulması gibi uzun gelişimler vardır.

O dönemde yaratılan milliyetçi ideoloji küçük burjuva kitlesi ve proletaryanın bir bölümü üzerinde derin bir etki yarattı. Şimdi ise tamamen değişik ve emperyalist bir dönemde, burjuva safsatacıları ile birlikte işçileri bölüp onları sınıf çıkarlarından ve burjuvaziye karşı devrimci mücadeleden ayırmayı amaçlayarak sosyalizme ihanet eden burjuva takipçileri tarafından aynı etki yaratılmak isteniyor.

Komünist Manifesto'daki "işçilerin ülkesi yoktur" sözü bugün her zamankinden daha fazla gerçektir. Bugün yalnız proletaryanın burjuvaziye karşı verdiği enternasyonal mücadele kazandıklarını koruyarak, ezilmiş kitlelere daha iyi bir gelecek yolunu açabilir.

DEVRİMCİ SOSYAL DEMOKRATLARIN SLOGANLARI

"Bu emperyalist savaşı bir iç savaşa dönüştürme sloganı, Basel kararını (1912) özetleyen ve Komün deneyinden ortaya çıkan tek doğru slogandır; çok gelişmiş burjuva ülkelerinin arasında çıkan emperyalist savaşın bütün şartlarının emrettirdiği bir slogandır bu." (sayfa 71'e bak)

Devrimci sosyal demokratların çağrısını yaptıkları iç savaş, proletaryanın burjuvaziye karşı verdiği silâhlı bir mücadeledir. Bunun amacı gelişmiş ülkelerde kapitalist sınıfı yok etmek, Rusya'da bir demokratik devrim (bir demokratik cumhuriyet, toprak sahiplerinin mülkiyetlerinin kamulaştırılması ve sekiz saatlik iş günü), geri kalmış monarşist ülkelerde cumhuriyet kurmaktır.

Savaşın kitleler üzerinde yarattığı korkunç sefalet devrimci duyguları ve hareketleri mutlaka başlatacaktır. Bu duygu ve hareketler iç savaş sloganı ile koordine edilmelidir.

İşçi sınıfının örgütlenmesi önemli ölçüde hasara uğramıştır. Buna rağmen devrimci bir kriz olgunlaşıyor. Savaştan sonra hâkim sınıflar proletaryanın özgürlüğe kavuşmasını yıllar sonraya ertelemek için olanca gayretlerini sarf edeceklerdir. Hem hızlanan devrimci gelişimlerde, hem

de uzayan krizlerde, devrimci sosyal demokratların görevi, uzun ve günlük görevlerden vazgeçmek ya da sınıf mücadelesinin eski metodlarını kullanmamak olmayacaktır. Kitlelerin devrimci ruhu ile parlamenter ve ekonomik mücadeleyi oportünizme karşı yöneltmek. İşte görev budur.

Aşağıda belirtilenler bu emperyalist savaşı bir iç savaşa çevirme yönünde ilk adımlar olmalıdır: 1) Savaş kredileri için oy kullanmayı kesinlikle red ve burjuva hükümetlerinden çekilme, 2) Sınıflararası barış (**bloc national, Burgfrieden, class truce**) politikasını tamamiyle bırakma, 3) Hükümetlerin ve burjuvazinin sıkıyönetimlerle anayasal özgürlükleri kaldırdığı her yerde yeraltı örgütlenmelerine başlama, 4) Savaş alanlarında ve siperlede savaşan ülkelerin askerleri arasındaki kardeşliği destekleme, 5) Proletaryanın yaptığı her çeşit devrimci kitle eylemlerini destekleme.

OPORTÜNİZM VE İKİNCİ ENTERNASYONALİN ÇÖKÜŞÜ

İkinci Enternasyonalin çöküşü sosyalist oportünizmin çöküşüdür. Sosyalist oportünizm, işçi hareketinin gelişimindeki "barışçı" bir dönemin ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Bu dönem proletaryaya, parlamentarizm ve yasal imkânlar, kitle ekonomik ve politik örgütleri, yaygın bir işçi basını vs. gibi mücadelenin önemli unsurlarından faydalanmayı öğretmiştir, öte yandan bu dönem sınıf mücadelesini reddedip sınıflararası barışı öğütleme yönünde bir eğilim, sosyalist devrimi reddetme, illegal örgütlenmenin mutlak ilkesini reddetme, burjuva yurtseverliğini tanıma gibi şeyleri de getirmiştir. İşçi sınıfının belli bir tabakası (sömürgelerin sömürülmesinden ve "anayurt"larındaki imtiyazlı durumlarından dolayı kârlardan ufak bir hisse alan işçi hareketinin bürokrasisi ve işçi aristokratları) sosyalist partilerdeki küçük burjuva sempatizanları ile birlikte, burjuvazinin proletaryayı etkilemesinde bir vesile ve bu eğilimlere sosyal bir dayanak oldular.

Oportünizmin zararlı etkileri kendisini en çok savaş sırasında II. Enternasyonal'in resmî sosyal demokrat partilerinin politikasında gösterdi. Savaş kredileri lehine oy kullanma, hükümetlere katılma, sınıflararası barış politikası, yasallığın lağvedildiği dönemde illegal örgütlenmeyi reddetme. İşte bütün bunlar II. Enternasyonal'in en önemli

kararlarına karşı gelme ve doğrudan doğruya sosyalizme ihanettir.

ÜÇÜNCÜ ENTERNASYONAL

Savaşın yarattığı kriz, burjuvazinin proletaryaya karşı suç ortağı olarak oportünizmin gerçek varlığını ortaya koydu. Kautsky'nin liderliğindeki sözde sosyal demokrat "merkez", son derece zararlı ve riyakâr ifadeler ve marksizmi emperyalizme benzetme kalpazanlığı maskesi altında, pratikte tamamiyle oportünizme gömülmüşlerdir. Tecrübe gösteriyor ki, örneğin Almanya'da sosyalist görüşü savunmak, yalnızca parti liderlerinin büyük bir çoğunluğunun iradesine azimle karşı koyarak mümkün olmuştur. Gerçek bir sosyalist enternasyonalin, oportünistlerden tam örgütlü bir biçimde ayrılmadan kurulabileceğini ummak zararlı bir hayal olur.

Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi proletaryanın enternasyonal ve devrimci kitle eylemlerini bütünüyle ve tek tek desteklemeli ve enternasyonalin bütün anti-şoven unsurlarını bir araya getirmeye çalışmalıdır.

PASİFİZM VE BARIŞ SLOGANI

Pasifizm, barışı soyut bir biçimde savunma, işçi sınıfını aldatmanın yollarından biridir. Kapitalizmde, özellikle emperyalist dönemde, savaşlar kaçınılmazdır. Öte yandan sosyal demokratlar devrimci savaşların olumlu niteliğini görmezlikten gelemezler. Yani emperyalist savaşları değil, örneğin 1789 ve 1871 arasında millî baskıyı ortadan kaldırmak, feodal ademi merkeziyetçi devletler yerine millî kapitalist devletler yaratmak ya da proletaryanın burjuvaziye karşı kazandığı zaferleri korumak için yapılan savaşları. Şu günlerde devrimci kitle hareketleri çağrısına eşlik etmeyen barış propagandaları yalnız hayal tohumları eker ve proletaryanın cesaretini kırar, çünkü bu proletaryayı burjuvazinin insancıl olduğuna inandırır ve savaşçı devletlerin gizli diplomasileri elinde bir oyuncak yapar. Özellikle bir seri devrim olmadan sözde demokratik barışın olabileceği fikri esaslı olarak yanlıştır.

ÇARLIK MONARŞİSİNİN YENİLMESİ

Her ülkede emperyalist bir savaşa katılan hükümete karşı verilen mücadele, devrimci propagandanın o ülkenin yenilmesine yol açacağı ihtimali üzerine sarsılmamalıdır. Hükümetin ordusunun yenilmesi hükümeti zayıflatır. Bas-

kı altında tuttuğu ulusların kurtulmalarını teşvik eder ve hâkim sınıflara karşı iç savaşı kolaylaştırır.

Bu özellikle Rusya açısından doğrudur. Rusya için bir zafer beraberinde gericiliğin hem bütün dünyada hem de ülkede güçlenmesini ve işgal edilen bölgelerdeki halkların tamamiyle köleleştirilmesini getirecektir. Bu açıdan biz Rusya'nın yenilmesini her halükârda olumlu buluyoruz.

Şubat 1915'de yazılmıştır

Toplu Eserler, Cilt 21
s. 158 - 63

DUMA'DAKİ RUS SOSYAL DEMOKRAT İŞÇİ GRUBUNUN YARGILANMASI NEYİ ORTAYA ÇIKARDI[29]

4 Kasım 1914'de Petrograd yakınlarında bir konferansta yakalanan Rus Sosyal Demokrat İşçi grubunun Duma'daki beş temsilcisi ve diğer altı sosyal demokratın, çarın mahkemesinde yapılan duruşmaları sona erdi. Hepsi de ömür boyu Sibirya'da sürgün cezasına mahkûm oldular. Sansür, duruşmanın yasal basında yayınlanan beyanlarındaki çarlığa ve vatanseverliğe hoş gelmeyecek bütün bölümlerini çıkardı. "Vatan hainleri"nin hesabı derhal görüldü ve günlük hayata bir sürü burjuva şovenistlerinin ulumalarından ve bu ulumaların bir avuç sosyal - şovenist tarafından yankılanmasından başka bir şey yansımadı.

Pekiyi, o zaman Rus Sosyal Demokrat İşçi grubunun yargılanması neyi ispat etti?

İlk önce Rusya'daki devrimci sosyal demokrasinin muhtemel gelişmesinin duruşmada yeterince kuvvetle ortaya çıkarılmadığını. Suçlamanın amacı savcıyı Rusya'daki Merkez Komitesinin isimlerini öğrenmekten alıkoymak ve parti temsilcilerinin de amacı işçi örgütleri ile bağlantılarını açıklamamak. Bu amaca erişilmiştir. Bu amaca ileride de erişilmesini sağlamak için partinin uzun süredir resmen tavsiye ettiği bir metodu uygulamalıyız, yani ifade vermeyi reddetmeliyiz. Ancak Rosenfeld'in yaptığı gibi sosyal yurtsever Bay Yordanski ile dayanışma halinde olduğunu göstermeye çalışmak ya da Merkez Komitesi ile olan anlaşmazlığını açıklamak yanlış bir metottur, bir devrimci sosyal demokrat açısından affedilemeyecek bir metod.

Şunu belirtelim ki Dyen[30]'in (No. 40) haberine göre -duruşmanın resmî kayıtları yok- Petrovski yoldaş şöyle demiş "Aynı dönemde [Kasım] merkez komitesinin kararını aldım... Aynı zamanda yedi değişik yerde bulunan işçiler

tarafından merkez komitesi ile aynı yönde alınan kararlar bana verildi."

Bu açıklama Petrovski'e şeref kazandırır. Şovenizm dalgası her yandan yükseliyordu. Petrovski'nin günlüğünde radikal düşünüşlü Çikidze'nin bile "özgürlük" savaşı lehinde şevkle konuştuğu kaydedilmişti. Bu şovenizme R.S.D.İ. grubu temsilcileri serbestken karşı çıkmışlardı, ama onların görevi duruşmada da kendilerini şovenizmden ayıran bir çizgi çekmekti.

Kadet Recht[31] sosyal demokrat temsilcilerin çarlık ordularının yenilmesini istediği yolundaki "söylentiyi yıktığı" için çarın mahkemesine köpekçe teşekkür ediyordu. Rusya'daki sosyal demokratların ellerinin kollarının bağlı olmasından yararlanarak Kadet'ler parti ve Duma grubu arasındaki sözde "çelişkiyi" ciddiye alıyormuş gibi yapıp, sanıkların ifadelerini hiç bir baskı olmadan verdiklerini söylüyorlardı. Ne saf bebekler! Divan-ı harb tehdidinden ve duruşmanın ilk safhalarında temsilcilerin tepesinde sallanan ölüm cezasından habersiz görünüyorlar.

Yoldaşlar illegal örgütlenmeyi ilgilendiren konularda ifade vermeyi reddetmeliydiler ve o anın tarihî önemi açısından, halka açık olan duruşmadan, yalnız genel olarak çarlığa değil, aynı zamanda her türlü şovenizme karşı olan sosyal demokrat fikirlerini açıkça söyleyerek faydalanmalıydılar.

Bırakın hükümet ve burjuva basını R.S.D.İ. grubuna öfkeyle saldırsın; bırakın Sosyalist Devrimciler, likidatörler ve sosyal şovenler (bizimle ilkeler konusunda savaşamadıklarına göre, herhangi bir şekilde savaşmak zorundadırlar) coşkunca bir garezle zayıflık işaretleri ya da uydurma "Merkez Komitesi ile anlaşmazlık" keşfetsinler. "Devrimci proletaryanın partisi kendini açıkça eleştirecek kadar güçlüdür ve içtenlikle hatalar ve zayıflıklara gerçek isimleri ile değinebilir. Rusya'nın sınıf bilincine sahip işçileri öyle bir parti yaratıp geliştirmişlerdir ki, dünya savaşı ve enternasyonal oportünizmin dünya çapındaki çöküşü, onlara enternasyonalist devrimci sosyal demokratlar olarak görevlerini yapma yeteneklerini herkesten daha iyi göstemiştir. Bizim yürüdüğümüz yol krizlerin en büyüğü tarafından sınanmış ve defalarca tek doğru yol olduğunu ispatlamıştır. Bu yolda daha güçle ve azimle yürüyeceğiz; yeni gelişim olanakları

bulacağız ve onların yalnız aynı değil, aynı işi daha doğru olarak yapmalarını sağlayacağız.

İkinci olarak duruşma dünya sosyalizminde örneği olmayan bir gerçeği çıkardı: devrimci sosyal demokrasinin parlamentarizmi kullanmasını. Bütün nutuklardan öte bu örnek proleter kitlelerin akıllarını ve yüreklerini etkileyecektir; bütün tartışmalardan öte legalist oportünistleri anarşist lâf ebelerini çürütecektir. Muranov'un illegal çalışmaları hakkındaki rapor ve Petrovski'nin notları, temsilcilerimiz tarafından yapılan bu çeşit işlere örnek olarak uzun süre akıllarda kalacaktır ve bunun anlamı Rusya'daki bilinçli işçileri devamlı olarak düşünmeye yöneltecektir. Avrupa'daki nerdeyse bütün "sosyalist" (kelimenin uğradığı hakareti hoş görün!) temsilcilerin şovenist ve şovenistlerin uşağı olduklarını ispat ettikleri, bir zamanlar liberallerimize ve likidatörlerimize çok çekici gelen "Avrupalılığın" kölece bir yasallığın ahmakça bir adeti olduğunun anlaşıldığı bir dönemde Rusya'da öyle bir işçi sınıfı partisi vardı ki, bu partinin temsilcileri yüksekten atılan nutuklarda, "kabul edildikleri" burjuva, entellektüel salonlarda, "Avrupalı" avukat ya da parlamenterin iş ferasetinde değil, çalışan sınıflarla olan bağlarında, kendini bu kitleler arasında çalışmaya adayarak mütevazi, yapmacıksız, çetin, nankör ve çok tehlikeli olan illegal propagandacılıkta ve örgütleyicilikte önde geliyorlardı. Yükseğe tırmanmak, "toplumda" etkili bir temsilci ya da bakan olmak. İşte "Avrupalı" (yani kölece) "sosyalist" parlamentarizmin gerçek anlamı. Kitlelerin ortasına gitmek, ezileni ve baskı altında tutulanı aydınlanıp birleştirmek. İşte Muranov ve Petrovski tarafından örneklenen bir slogan.

Bu slogan tarihî bir özellik kazanacaktır. Dünyanın hiç bir ülkesinde kafası çalışan bir işçi, bütün gelişmiş ülkelerdeki yasallık bir kalem darbesi ile yok olmuşken ve burjuvazi ile oportünistleri yakın müttefikliğe itmişken, kendini burjuva parlamentarizminin eski legalizmine adamayacaktır. Kimin aklında devrimci sosyal demokrat işçilerin ve dünün ve **bugünün** "Avrupalı" sosyal demokrat legalistlerinin "birleşmesi" hayali varsa o kişi hiç bir şey öğrenmemiş ve her şeyi unutmuş demektir. Ve aslında o burjuvazinin bir dostu, proletaryanın ise düşmanıdır. Legalizm ve oportünizmle barış yapan sosyal demokratlardan, R.S.D.İ. grubunun neden ayrıldığını şimdiye kadar öğrenemeyenle-

rin Muranov ve Petrovski'nin mahkemede açıklanan eylemlerinden alacakları dersler vardır. Bu görevin yapılmasını yalnızca bu iki kişi yönetmiyordu ve yalnızca tedavisi mümkün olmayan saflar bu çeşit bir çalışma ile Nasha Zarya ya da Severnaya Rabochaya Gazeta, Sovremennik. Organizasyon Komitesi ya da Bund'a karşı "dostça ve hoşgörülü bir yaklaşım" arasında bir uygunluk düşleyenler.

Hükümet R.S.D.İ. grubu üyelerini Sibirya'ya yollayarak işçilerin gözünü mü korkutacağını sanıyor? Yanıldıklarını anlayacaklardır. İşçiler yılmayacaktır, tam tersine işçilerin partisinin amacının likidatörlerden ve sosyal şovenistlerden ne kadar farklı olduğunu daha iyi anlayacaklardır. İşçiler Duma'ya, aynı nitelikte ve daha yaygın olarak kitlelerin içinde gizlice çalışmaları için R.S.D.İ. grubu üyeleri gibi temsilcileri daha fazla olarak sokacaklardır. Hükümet Rusya'daki "illegal parlamentarizmi" yok etmeye mi niyetlidir? Yalnızca bu çeşit parlamentarizm ile proletarya arasındaki bağları sağlamlaştıracaklardır.

Üçüncü ve en önemli olarak, duruşma safhaları, en önemli, en temel ve en acil sorun olan savaşa Rus toplumundaki çeşitli sınıfların yaklaşımlarını, milyonlarca nüsha halinde dağıtmıştır. "Anavatanı savunma" ve enternasyonalizm (yani tamamiyle sözde ve ikiyüzlü enternasyonalizm) hakkında yeterince tiksindirici entellektüel safsata duymadık mı? Sınıfların (yani milyonlarca yaşayan kişilerin -birkaç lâf ebesinin değil-) üzerine yüklenen gerçeklerin araştırılması zamanı gelmedi mi?

Savaşın başlamasından bu yana altı aydan fazla bir süre geçti. Bütün görüşleri temsil eden legal ve illegal basın söyleyeceklerini söylediler; Duma'daki bütün parti grupları görüş noktalarını belirttiler. Bu oldukça yetersiz ancak tek objektif olan bir fihristtir. R.S.D.İ. grubunun yargılanması ve basının bu konudaki yorumları bize bütün bu materyali özetledi. Duruşma, Rusya'daki proletaryanın en iyi temsilcilerinin yalnızca genel olarak şovenizme düşman olmadıklarını, aynı zamanda Merkez Komitesinin görüşlerini de paylaştıklarını gösterdi. Temsilciler 4 Kasım 1914'de tutuklandılar. Bunun sonucu olarak görevlerini yalnızca 2 aydır yönetiyorlardı. Görevlerini nasıl ve kiminle yönetiyorlardı? İşçi sınıfı arasındaki hangi akımları yansıtıyorlar, anlatıyorlardı? Bunların cevabı "tezlerde", Sotzial - De-

mokrat'ın konferans için topladığı materyalde ve çeşitli durumlarda partimizin Petrograd komitesi tarafından yayınlanan broşürlerde bulunabilir. Temsilciler işçi sınıfı içindeki diğer akımları konferansa sunmayacaklardı, çünkü işçi sınıfı içinde başka bir akım yoktu.

Belki R.S.D.İ. grubunun temsilcileri işçi sınıfındaki bir azınlığın fikirlerini temsil ediyorlardı. Ancak iki buçuk yıldır 1912 ilkbaharından 1914 sonbaharına kadar sınıf bilincine sahip işçilerin beşte dördünün **Pravda** etrafında toplandığını ve bu temsilcilerle tam bir ideolojik dayanışma ile çalıştıklarını bildiğimize göre bu şekilde düşünmemiz için neden yok. Bu bir gerçektir. İşçiler arasında Merkez Komitesine karşı göze çarpar bir muhalefet olsa idi, bu muhalefet verilen önergelerde mutlaka görülürdü. Duruşmanın R.S.D.İ. grubunun birçok çalışmalarını "açığa çıkardiği" halde böyle bir şey ortaya çıkmadı. Petrovski'nin el yazısı ile yapılan düzeltmeler en ufak şekilde bile olsa bir görüş ayrılığını ima etmiyor.

Gerçekler bize, savaşın başlayışından sonraki ilk aylarda Rus işçilerinin bilinçli öncülerinin eylemde Merkez Komitesi merkez organı etrafında toplandıklarını gösteriyor. Bu gerçek bazı belirli "gruplara" ne kadar acı gelse de inkâr edilemez. İddianamede sarfedilen şu sözlerden dolayı duruşmaya teşekkür etmeliyiz: "Silâhlar, kardeşlerimize, diğer ülkelerin ücret kölelerine karşı değil, bütün ülkelerdeki gerici hükümetlere ve partilere karşı çevrilmelidir." Bu sözler bütün Rusya'ya, proleter enternasyonalizme bir çağrı olarak dağıtılacaktır ve şimdiden dağılmaya başlamıştır. Duruşmaya teşekkür etmeliyiz ki, Rus işçilerin öncülerinin sloganı işçi kitlelerine ulaşmıştır.

Burjuvazi ve küçük burjuvazinin bir bölümünde şovenizm salgını, küçük burjuvazinin diğer bölümünde ise kararsızlık ve işçi sınıfının böylesi bir nitelikte olan çağrısı... İşte politik bölümlerimizin gerçek ve objektif bir görünüşü. Kişi "gelecekten beklediklerini" ümitlerini ve sloganlarını, entellektüellerin ve grupçuk oluşturanların fetvalarına göre değil, bu gerçeklere göre donatmalıdır.

Pravda'cı gazeteler ve "Muronov tipi" çalışma Rusya'daki bilinçli işçilerin beşte dördünü bir araya getirmiştir. Aşağı yukarı kırk bin işçi **Pravda** alıyor; çok daha fazlası okuyor. Savaş, hapis, Sibirya ve ağır çalışma koşulları, beş hatta on mislini de tahrip etse bile, işçi sınıfının bu kesi-

mi imha edilemez. Bu kesim canlıdır. Devrimci ruhla beslenmiştir, anti-şovenisttir. Yalnız **o** kitlelerin arasında, ezilenlerin sömürülenlerin ve baskı altında tutulanların enternasyonalizmini savunarak **derin kökler** salmıştır. Bu genel çöküşte yalnız o ayakta kalabilmiştir. Yalnız o yarı-proleter unsurları Kated'lerin, Trudovik'lerin, Plehanov'un ve **Nasha Zarya**'nın sosyal şovenizminden **uzaklaştırıyor** ve sosyalizme yöneltiyor. Onun varlığı, fikirleri, çalışma ve "öteki ülkelerdeki ücret köleleri ile kardeşliği" çağrısı R.S.D.İ. grubunun yargılanması ile bütün Rusya'ya açıklanmıştır.

Biz yalnız bu grupla çalışmalıyız ve bu grubun birliğini sosyal şovenistlere karşı korumalıyız. Yalnız bu yolla Rusya'daki işçi sınıfı hareketi "Avrupa" stili millî liberalizme doğru değil, sosyal devrime doğru gelişebilir.

Sotsial-Demokrat No: 40
29 Mart 1915

Toplu Eserler, Cilt 21,
s. 171-77

8 Ocakta (yeni takvim) İsviçre gazeteleri Berlin'den gelen şu haberi aldılar:

"Son zamanlarda basın sürekli olarak Fransız ve Alman siperlerinde dostça ilişkilere geçebilmek için kişilerin yaptıkları barışçı çabalar hakkında haberler almaya başladı. **Täğliche Rundschau**[32] a göre 29 Aralık tarihli bir ordu emri siperlerde kardeşlik ve düşmanla herhangi bir ilişkiyi yasaklıyordu. Bu emire uyulmaması yüksek ihanet suçu ile cezalandırılacaktır."

Böylece kardeşliğin ve düşmanla dostça ilişkiler kurulmasına başlanılmasının bir gerçek olduğu ortaya çıkıyor. Alman askerî otoriteleri bu konuya ilgi duyuyorlar. Bu da onların buna gerekli önemi verdiklerini gösterir. İngiliz **Labour Leader** 7 Ocak 1915'de İngiliz burjuva basınından birçok alıntılar yaparak, Noelde "kırksekiz saatlik ateş-kes" ayarlayan, sahipsiz arazide dostça buluşan vs. İngiliz ve Alman askerlerinin kardeşliğini örnekledi. İngiliz askerî otoriteleri kardeşliği **yasaklayacak özel bir emir** yayınladılar. Ancak sonsuz bir gönül rahatlığı ile ve askerî sansürün kendilerini bütün inkârlara karşı koruyacağını bilmenin huzuru ile sosyalist oportünistler ve onların taraftarları (yoksa uşakları mı?) basın yolu ile (Kautsky'nin yaptığı gibi) işçilere teminat vererek, savaşan ülkelerdeki sosyalistlerin savaşa karşı eylemlerinin hiç anlayış görmediğini belirttiler. (Bu deyim Kautsky tarafından **Die Neue Zeit**'de kullanıldı!)[33]

Hyndman, Guesde, Vandervelde, Plehanov, Kautsky ve diğerleinin burjuvaziye yardım etme yerine (ki şu anda o işle meşguller) savaşan ülkelerde siperdeki ve genel olarak taburlardaki sosyalistler arasında "kardeşlik ve dostça ilişkiler kurmak üzere" ajitasyon yapacak bir enternas-

yonal komite kurmalarını hayal etmeye çalışın. Savaşın başlamasından bu yana yalnızca altı ay geçmesine ve sosyalizme ihanet eden liderlerin ve mürşitlerin bütün politik kabarmalarına rağmen savaş kredileri lehine oy kullananlara, hükümette bakanlık kabul edenlere karşı muhalefet çığ gibi büyürse ve askeri otoriteler "kardeşlik çabalarını" ölümle cezalandıracakları tehdidinde bulunuyorsa, bundan aylar sonra sonuç ne olur acaba?

"Bir tek pratik çözüm var - ülke için zafer veya bozgun" Guesde, Plehanov ve avanesi ile ahenk halinde olan oportünistlerin uşağı Kautsky böyle yazıyor. Doğrusu kişi sosyalizmi ve sınıf mücadelesini unutursa bu söyledikleri gerçek olur. Ancak kişi sosyalist görüşünü kaybetmemişse, gerçek bu değildir. O zaman bir pratik çözüm daha çıkar ortaya: esir sahipleri arasındaki bir savaşta aciz ve kör esirler gibi ölmeli miyiz yoksa esareti kaldırma amacıyla köleler arasında "kardeşlik çabalarını" mı geliştirmeliyiz?

İşte bu, gerçekteki "pratik" çözümdür.

Sotzial - Demokrat No 40
29 Mart 1915

Toplu Eserler, Cilt 21
s. 181-82

Bu konu hakkındaki en enterasan ve en güncel malzeme, yakın bir süre önce Bern'de[34] toplanan Enternasyonal Sosyalist Kadınlar Konferansı'nda elde edildi. Okuyucular aşağıda konferansın bir açıklamasını ve biri red diğeri kabul edilen iki kararı bulacaklardır. Bu makalede sorunun yalnız bir yanını tartışmak istiyoruz.

Tertip Komitesi şu kadın örgütlerinin katılması ile oluşuyordu: Hollanda'nın Troelstra'nın partisinin kadın üyeleri; Berner Tagwacht'a aşırı sol eğilimleri ifade ettiği için karşı olan İsviçre örgütlerinin kadınları; sosyal şovenist bir görüşe yapışan resmî partinin görüşleri ile ters düşecek bütün konularda anlaşmamakta isteksiz görünen Fransız temsilcisi; pasifizmle devrimci proleter taktikleri arasında kesin bir çizgi çizilmesi fikrine karşı çıkan İngiliz kadınları. İşte, bütün bunlar "sol" Alman sosyal demokrat kadınları ile bir kararda birleştiler. Bu tip bir bloka katılmaktansa şimdilik tecrit edilmeyi uygun gören Partimizin Merkez Komitesi'ne bağlı kadınlar onların fikirlerine katılmadılar.

Anlaşmazlığın özü nedir? Bu çelişkide hangi ilkeler ve hangi genel politik özellikler rol oynamıştır?

İlk bakışta oportünistleri ve sol kanadın bir kısmını birleştiren orta yol kararı pek uygun ve ilk olarak doğru görünüyor. Çıkarılan savaş emperyalisttir, "anayurdu savunma" fikri lânetlenmiştir, işçilere kitle gösterileri yapmaları için çağrıdı bulunulmuştur vs. vs. Bizim kararımızın farkı yalnız "ihanet", "oportünizm" "burjuva hükümetlerinden çekilme" vs. gibi daha keskin ifadelerin kullanılması sanılabilir.

Hiç kuşkusuz ki, Partimizin Merkez Komitesine kadın örgütlerin delegelerinin aldığı ayrılıkçı tavır bu görüş açısından eleştirilecektir.

Ancak, kendimizi şu ya da bu gerçeği tamamiyle "biçimsel" bir açıdan kabul etmeye adamazsak, bu konuya daha dikkatle baktığımızda bu eleştirilerin bir dayanaktan yoksun olduğunu görürüz.

İki dünya görüşü, savaşı ve enternasyonalin görevlerini iki ayrı biçimde değerlendirme, proletarya partilerinin iki ayrı taktiği konferansta çarpıştı. Bir görüş enternasyonelde hiç bir görüş olmadığını, şovenizmden sosyalizme dönme yolunda hiç bir ciddî ve derin engel olmadığını, oportünizm şekline girmiş güçlü bir "iç düşman" olmadığını, oportünizm yolu ile sosyalizme doğrudan ve açık bir ihanet bulunmadığını savunuyordu. Bundan çıkacak sonuç şu şekilde özetlenebilir: kimseyi lânetlemeyelim, Stuttgart ve Basel kararlarını ihlâl edenleri "af edelim"; yalnızca çizilecek yolun daha solda olmasını ve kitlelere gösterilerde bulunmaları için çağrıda bulunmayı tavsiye edelim.

Öteki görüş yukarıda sayılan bütün konularda birinci görüşe tamamiyle karşı çıktı. Hiç bir şey sosyal - şovenistlere ve oportünistlere karşı güdülen parti içi diplomasisinin devam etmesi kadar proletarya davasına zararlı değildir. Çoğunluğun kararı, oportünist delegeler ve şimdiki resmî partilerin üyeleri tarafından ağzına kadar diplomasi ile dolu olduğu için kabul edildi. Bu çeşit politika işçi kitlelerinin görüşlerini bulandırmak için günümüzde sosyal vatanseverlerin liderliğinde uygulanıyor. Tamamiyle yanlış ve zararlı bir fikir, günümüzdeki sosyal demokrat partilerin, şimdiki yöneticileri ile, yanlış çizgilerini doğru yöne çevirmelerinin mümkün olduğu fikri, işçi kitlelerine telkin ediliyor.

Mesele böyle değildir. Bu çok kötü ve zararlı bir hayaldir. Günümüzdeki sosyal demokrat partilerin ve onların yöneticilerinin yönlerini ciddî bir şekilde değiştirmeleri mümkün değildir. Pratikte her şey eskisi gibi kalacaktır; "sol"un çoğunluk önergesinde ifade edilen dilekleri masum dilekler olarak kalacaktır; böyle bir karara oy verirken Troelstra'nın partisinin üyelerine ve Fransız partisinin şimdiki yöneticilerine yanılmaz bir politik içgüdü bunu ima ediyordu. Ancak, sosyal demokrat partilerin günümüzdeki yöneticileri tarafından aktif olarak desteklenmesi halinde, bu kitle gösterilerine yapılan çağrı ciddî ve pratik özellikler gösterebilir.

Böyle bir destek beklenebilir mi? Tabiî ki hayır... Herkes bilir ki, bu çağrı yöneticiler tarafından destek değil tam tersine inatçı (ve çoğunluklá gizli) bir direniş görecektir.

İşçilere bu açıkça anlatılırsa onlar da gerçeği öğrenirler; "sol" dileklerin etkili olabilmesi için sosyal demokrat partilerin çizgilerinde radikal değişiklikler olması gerektiğini, oportünistlere ve "merkezci" arkadaşlarına karşı en inatçı bir şekilde mücadele vermenin gerekli olduğunu öğrenirler. Bu durumda işçiler "sol" dileklerle yatıştırılmış ve konferans, bu dilekler gerçekleştirdiği takdirde karşı koyulması gereken kötülüğü, açık ve seçik olarak adlandırmayı reddetmiştir.

Sosyal demokrat partiler içinde şovenist bir politika güden diplomatik liderler, çoğunluk kararındaki zayıflıktan, kararsızlıktan ve yetersiz açıklıktan azamî faydayı sağlayacaklardır. Kurnaz parlamenterler, kurnaz oldukları için, aralarında bir rol dağılımı yapacaklar ve bir kısmı Kautsky ve kumpanyasının "ciddî" delillerinin takdir edilmediğini, bu nedenle onların daha geniş toplantılarda ele alınmaları gerektiğini söylerken, diğer kısmı da "Troelstra ve Guesda-Sembat partilerinin kadın üyeleri sol - kanat Alman kadınları ile anlaşabildiğine göre, biz derin ayrılıklar olmadığını söylerken haklı değil miymişiz?" diyeceklerdir.

Kadınların Konferansi, Scheidemann, Haase, Kautsky, Vandervelde, Hyndman, Guesde, Sembat, Plehanov ve diğerlerine işçi kitlelerinin uyanıklığını köreltmede yardım etmemeliydi. Tar tersine işçileri uyandırıp, oportünizme karşı kararlı bir savaş ilân etmeliydi. Ancak bu durumda sonuç yukarıda adı geçen "liderlerin" "ıslâh olacakları" yolunda bir ümit değil, çetin ve acı bir mücadele için güçlerin toplanması olurdu.

Oportünistlerin ve "merkezcilerin" Stuttgart ve Basel kararlarını nasıl çiğnediklerini düşünün. Meselenin esası budur. Açıkça ve diplomatlık yapmadan gerçekte nelerin olduğunu gözünüzde canlandırmaya çalışın.

Savaşın çıkacağını öngören Enternasyonal toplanır ve oybirliği ile, savaş çıktığı takdirde "kapitalizmin çöküşünü hızlandırmak" için çalışma, Ekim ve Aralık 1905 Komünü (Basel kararında aynı ifade geçiyor) anlayışı ile çalışma "bir ülkenin işçisinin, diğer bir ülkenin işçisini vurmasını" "cinayet" sayma anlayışı ile çalışma kararı alır.

Enternasyonalist, devrimci ve proleter bir anlayışın ey-

lem çizgisi legalite sınırları içinde bundan daha iyi açıklanamazdı.

Daha sonra savaş patladı -tam bahsedilen nitelikte ve Basel'de öngörülen bir çizgide savaş- resmî partiler tam ters bir anlayışla hareket ettiler: enternasyonalist gibi değil milliyetçi gibi; proleter gibi değil burjuva gibi; devrimci bir yönde değil, ultra-oportünist bir yönde. Eğer işçilere bunun sosyalist davaya doğrudan doğruya ihanet olduğunu söylersek, bütün kaçamakları ve bahaneleri Kautsky ve Axelrod usulü safsatayı reddedebiliriz. Kötülüğün gücünü ve uzandığı yerleri açıkça belirtiyoruz; açıkça kötülüğe karşı mücadeleyi öneriyoruz; onunla uzlaşmayı değil.

Ya çoğunluk kararı? Hainleri ve oportünistleri eleştiren bir kelime ihtiva etmeden Basel kararında açıklanan fikirleri tekrar etmekle yetiniyor. Kişi ciddî hiçbir şey olmadığını, tesadüfî ve önemsiz bir hatanın yapıldığını ve bunun eski kararı tekrarlamakla giderilebileceğini ya da önemsiz ve ilke dışı kolayca çözümlenebilecek bir tartışmanın çıktığını sanır.

Bu Enternasyonalin kararlarıyla ve işçilerle açıktan açığa alay etmektir. Gerçekten de sosyal - şovenistler pratikte hiç bir şey değişmeyecekse, eski kararların basitçe tekrarlanmasından başka bir şeyi arzulamayacaklardır. Aslında bu şimdiki birçok partinin sosyal - şovenist üyelerinin zımnî ve ikiyüzlüce maskelenmiş aflarından başka bir şey değildir. Bu yolu izleyip kendini çeşitli sol ifadelere adayacak pek çok kişi olduğunu biliyoruz. Ancak onların yolu bize göre değildir. Biz değişik bir yol izledik ve izlemeye devam edeceğiz, oportünizme ve sosyal - şovenizme karşı uzlaşmaz bir anlayışla, işçi sınıfı hareketine yardım etmek ve işçi sınıfı partisinin gerçek yapısını kurmak istiyoruz.

Alman kadın delegelerinin bir kısmı, şovenizme karşı bir tek partide, yani kendi partilerinde, gelişen mücadelenin temposu nedeni ile, oldukça açık bir karardan korkmuş görünüyorlar. Uluslararası karar tek tek ülkelerdeki sosyal şovenizmle mücadelenin hızı ve somut şartlarıyla ilgilenemeyeceğine ve ilgilenmediğine göre bu çeşit bir muhakeme hem yersiz hem de hatalı idi; bu açıdan çeşitli partilerin otonom olduğu açıktır. Uluslararası kürsüden yapılacak bu açıklama sosyal demokrat çalışma ile sosyal şovenizmin bütün yönlerinin zorunlu olarak ayrıldıklarını ilân etme bakımından önemli idi. Bunun yerine çoğunluk

kararı İkinci Enternasyonal'in eski hatasını tekrarlayarak, oportünizmi ve söz ile iş arasındaki boşluğu diplomatça gizledi. Tekrar ediyoruz: bu bizim sapmayacağımız bir yoldur.

Sotzial-Demokrat eki
No 42, 1 Haziran 1915

Toplu Eserler Cilt 21,
s. 199 - 203

ENTERNASYONAL SOSYALİST KADINLAR KONGRESİNİN KARAR TASLAĞI

Merkez Komitesi delegasyonu tarafından verilen önerge:

Patladığı her yerde bu kadar ıstıraba neden olan, Belçika ve Galiçya'yı yıkıp harabe haline getiren, binlerce işçinin hayatını mahveden bu dünya savaşı, çeşitli ülkelerin hâkim sınıflarının kolonileri paylaşma, dünya pazarına hükümran olma ve hanedan çıkarları mücadelesinin bir sonucu olan emperyalist bir savaştır. Bu kapitalistler sınıfının ve bütün ülkelerdeki hükümetlerin politikalarının doğal bir devamıdır ve bu nedenle de sosyalist açıdan savaşı ilk kimin başlattığı sorunu önemli değildir.

İşçilerin çıkarlarını gözetmekten çok uzak olan bu savaş, gerçekte hâkim sınıfların elinde işçilerin enternasyonal dayanışmasını bölmek ve her ülkedeki işçi hareketlerini ve sınıf mücadelelerini zayıflatmak için kullandıkları bir silâhtır. Aynı şekilde burjuvazi taafından öne sürülen ve oportünistlerce desteklenen "yurdunu savun" sloganı, burjuvazinin, proletaryayı kandırıp kendi çıkarları için harekete geçirerek kanını ve hayatını vereceğini umduğu bir tuzaktan başka bir şey değildir.

Bütün bunların açısından, savaşın getirdiği ekonomik ve politik krizin, kapitalist sistemin çökmesini hızlandırmak için halkı ayaklandırma yolunda kullanılmasını öğütleyen Stuttgart kararından; bütün milletvekillerinin savaş kredileri aleyhinde oy kullanmasının bir görev olduğunu söyleyen Kopenhag kararından; işçilerin biribirini vurmasının cinayet olduğunu söyleyen Basel kararından güç alan Olağanüstü Enternasyonal Sosyalist Kadınlar Konferansı; birçok savaşan ülkelerdeki sosyalist parti temsilcilerinin bu kararların tersine hareket ettiklerini ve şartların baskısına dayanamayarak yerine milliyetçiliği geçirip sosyalizm açı-

sından gerçek bir ihanet suçu isledikIerini açıklayarak bütün ülkelerdeki proletaryanın sınıf düşmanlarından -kapitalistler sınıfından- başka bir düşmanları olmadığı hususunda ısrar eder.

Bu savaşın neden olduğu korkunç ıstırap, bütün kadınlarda, özellikle sosyalist kadınlarda, barış isteğini çoğaltmaktadır. Bütün emperyalist savaşa savaş ilân eden konferans, aynı zamanda şuna da inanır ki, eğer barış arzusu bilinçli politik güce çevrilirse, işçi kadınlar şunu iyi bilmelidirler ki mülk sahibi sınıfların bütün uğraşı yalnızca ilhak etme, fethetme ve hükümran olmaktır. Ve emperyalizm çağında savaşlar kaçınılmazdır ve proletarya yeterince güç toplayıp kapitalizmi son bir darbe ile yıkıp kapitalist sisteme bir son vermedikçe, emperyalizm dünyayı seri halinde savaşlarla tehdit edecektir. Emperyalist savaşlar çağına bağlı olan bu azap süresini kısaltmak isteyen her işçi kadın, barış için olan arzusunu kızgınlığa ve sosyalizm uğruna mücadeleye çevirmelidir. İşçi kadını amacına, yalnızca devrimci kitle hareketleri, sosyalist mücadeleyi güçlendirme ve keskinleştirme mücadelesi vererek ulaşacaktır. Bu nedenle onun ilk görevi sendikaları ve sosyalist örgütleri destekleyip, savaş yanlılarına karşı, burjuva hükümetlerine girmeye karşı mücadele ederek, siperlerde ve savaş alanlarında askerlerin kardeşliği fikrini yayarak, hükümetlerin anayasal özgürlükleri kaldırdığı yerlerde illegal örgütlenmelere giderek ve son olarak kitleleri gösterilere ve devrimci hareketlee iterek iç barışa son vermek olacaktır.

Entrnasyonal Sosyalist Kadınlar Konferansı, bütün ülkelerdeki çalışan kadınlara çağrıda bulunarak bu mücadeleyi, uluslararası düzeyde örgütleyerek başlatmalarını ve çalışmalarını Liebknecht gibi, milliyetçiliğe karşı ve devrimci sosyalist mücadele veren bütün ülkelerdeki sosyalistlerle beraber yürütmelerini belirtir.

Aynı zamanda konferans, işçi kadınlara bir hatırlatma yaparak birçok ileri Avrupa ülkesinde sosyalist üretimin objektif şartlarının hazır olduğunu, bütün hareketin yeni bir döneme girmekte olduğunu, bu dünya savaşının kendilerine yeni ve ciddî görevler yüklediğini ve hareketlerinin, bütün sosyalist harekete yeni ufuklar açabilecek genel kitle eylemlerine yol açıp, en son özgürlük saatine getire-

bileceğini belirtir. İşçi kadınlar gösteriler ve devrimci nümayişler düzenleme insiyatifini ele alıp, proletarya ile elele yürüyerek proletaryanın gelişmiş ülkelerde sosyalizmi, azgelişmiş ülkelerde demokratik cumhuriyetleri kazanmasına yol açacak yeni bir proleter mücadele devri açabilirler.

Sotzial - Demokrat eki
No 42, 1 Haziran 1915

Toplu Eserler, Cilt 41
s. 346 - 48

İKİNCİ ENTERNASYONAL'IN ÇÖKÜŞÜ'NDEN

I

Avrupa'nın ileri gelen sosyalist partilerinin bütün fikirlerinden ve görevlerinden vazgeçtiği bir gerçektir. Bu, tabii ki şimdiye kadar gerçekten ne hainler ne de onlara karşı dostça ve hoşgörülü olmak zorunda olduğunu farkeden -ya da zanneden- bilen kişiler tarafından tartışılmamıştır. Her ne kadar, bu İkinci Enternasyonal'in bazı "düşünürlerine" ve Rus sosyal demokratları arasında onlar gibi düşünenlere sevimsiz gelse de, gerçeklerle yüzyüze gelmeli ve her şeyi gerçek adı ile tanımlamalıyız; biz işçilere doğruyu söylemek zorundayız.

Savaştan önce ya da savaşa girerken sosyalist partilerin görevlerini ve taktiklerini dikkate aldığını gösteren gerçekler var mıdır? Hiç şüphesiz ki vardır. 1912 Basel Enternasyonal Sosyalist Kongresi'nin kararı vardır ki, biz bu kararı sosyalizmin unutulmuş ideallerini hatırlatmak için, aynı yıl Alman sosyal demokrat partisinin Chemnitz Kongresi'nde[35] aldığı kararlarla beraber yeniden yayımlıyoruz. Bütün ülkelerdeki en geniş savaş aleyhtarı propagandayı ve ajite edici edebiyatı özetleyen bu karar savaş konusundaki sosyalist görüşlerin ve savaşa karşı taktiklerin kesin bir bütün olarak en ciddî ve en resmî bir ifadesidir. Dünün Enternasyonal liderleri bugünün sosyal şovenistleri olan Hyndman, Guesde, Kautsky ve Plehanov'un okurlarına bu kararları hiç hatırlatmamaları kişinin gözünde ihanetten başka bir şekilde değerlendirilemez. Bu konuda ya tamamıyle sessiz kalıyorlar ya da (Kautsky) gibi ikincil önemdeki bölümleri tekrarlayıp, gerçekten önemli bölümlere değinmekten kaçınıyorlar. Bir yanda en "sol" ve en keskin devrimci kararlar, öte yandan bu kararlardan en utan-

maz bir şekilde vazgeçme ya da unutma... İşte bu, İkinci Enternasyonal'in çöküşünün en çarpıcı bir açıklaması ve aynı zamanda hünerli bir arzu ile resmî ikiyüzlülüklerini devam ettirerek sosyalizmin yalnız kararlar alma yolu ile "düzeltilebileceğini" ve "doğru bir çizgiye oturtulabileceğini sananların basitliklerinin sınırlarıdır.

Daha dün, savaştan önce Hyndman emperyalizm savunuculuğuna döndüğünde, bütün "saygıdeğer" sosyalistler kendisinden bir iğrenme duygusu ile gevşek dengesiz biri olarak bahsediyordu. Bugün önde gelen sosyal demokratların birçoğu, yalnız nüans ve mizaç ayrılıkları ile Hyndman'la aynı duruma düşmüşlerdir. **Nashe Slovo** yazarları gibi bazı kişilerin "bay" Hyndman'dan nefretle bahsedip "yoldaş" Kautsky'den daha başka türlü (yoksa dalkavukça mı?) bahsetmelerini ya da hiç bir şekilde bahsetmemelerini aşağı yukarı ifade edecek uygun bir parlamenter ifade bulmaktan aciziz. Böyle bir davranış sosyalizme saygı ile ve genel olarak kişinin düşünceleri ile uzlaştırılabilir mi? Eğer Hyndman'ın sosyal şovenizminin sahte ve tahripkâr olduğuna ikna olduysanız bunun doğal sonucu olarak bu görüşleri daha etkili ve daha tehlikeli bir biçimde savunan Kautsky'e eleştirilerinizi ve saldırılarınızı yöneltmeniz gerekmez mi?

Guesde'nın görüşleri herhalde başka yerlerden çok daha detaylı olarak, Guesde'ci Charles Dumas tarafından yayınlanan **Bizim Özlediğimiz Barış** adlı broşürde yer aldı. Bu, broşürün ilk sayfasında kendini «Chef du Cabinet de Jules Guesde» diye adlandıran kişi doğal olarak sosyalistlerin daha önce açıklanan vatansever açıklamalarından «alıntılar» yaparken (aynı şeyi anayurdu savunma konusunda yazdığı broşürde sosyal-şovenist, Almanyalı David de yapıyor[36] Basel Manifestosuna değinmekten kaçınıyordu. Şovenist bönlükleri zarif bir eda ile ifade eden Plehanov da aynı şekilde Basel Manifestosu konusunda hiç sesini çıkarmıyor. Kautsky de aynen Plehanov gibi davranıyor: herhalde sansür kurallarını bahane ederek Basel Manifestosundan alıntılar yaparken bütün devrimci pasajları (yani en önemli bölümlerini) es geçiyor... Sınıf mücadelesi ve devrimden bahsetmeyi yasaklayan sansür kurallarını koyan polis ve askerî otoriterler, sosyalizm hainlerine tam zamanında bir yardımda bulunmuşlardır!

Belki de Basel Manifestosu tarihî ve taktik bakımdan

bu günkü somut savaşla hiç bir ilintisi olmayan, belirli bir içerikten yoksun boş bir öneri idi?

Bunun tam tersi doğrudur. Basel kararı, bütün diğer kararlardan daha fazla belirli bir içeriğe ve daha az hitabete sahiptir. Basel kararı emperyalist çelişkilerin 1914-15'de alevlenmesi sonucu ortaya çıkan bu çeşit bir savaştan bahseder. Avusturya ve İtalya'nın Arnavutluk konusunda, Avusturya ve Sirbistan'ın Balkanlar üzerindeki çelişkileri vs. İngiltere ve Almanya'nın genel olarak pazarlar ve sömürgeler üzerindeki, Rusya ve Türkiye'nin vs. Ermenistan ve İstanbul üzerindeki çelişkileri. İşte şimdiki savaşta olan bütün bunlar Basel kararının önceden belirtip olmasını beklediği şeylerdi. Bu karardan çıkan sonu "Avrupa'nın büyük güçleri" arasında olan şimdiki savaşın "halkın çıkarları için yapıldığı bahanesinin en ufak şekilde bile haklı çıkarılmayacağıdır."

Ve eğer Plehanov ve Kautsky -biri Rusça yazdığında, diğeri de likidatörler tarafından Rusçaya çevrildiğinden dolayı bizce çok iyi tanınan iki tipik sosyalist otorite- şimdi (Axelrod'un yardımı ile) savaşın her çeşit "halkçı savunmasını" deniyorlarsa (veya yağcı burjuva basınından alınan en bayağı savunmaları); eğer yapmacık bir suratla ve Marx'tan sahte alıntılar yaparak 1813 ve 1870 (Plehanov) veya 1854-71, 1876-77, 1897 (Kautsky) savaşları "örnek" gösteriliyorsa, o zaman gerçekte yalnız kendilerinde sosyalist düşüncenin kırıntısı olmayanlar, sosyalist vicdandan hiç nasibini almamış olanlar bu tartışmaları dürüst bulup, onları dengesiz entrikacı, ikiyüzlü ve sosyalizmin orospuluğunu yapanlar diye nitelendirmezler! Bırakın Alman partisinin yürütme kurulu (Vorstand) Mehring ve Roza Luxemburg'un yeni dergisini (Die Internationale) Kautsky'i dürüstçe eleştirdiği için aforoz etsin; bırakın Vandervelde, Plehanov, Hyndman ve şürekası müttefik kuvvetlerin polisinin yardımı ile karşıtlarına aynı biçimde davransınlar. Biz yalnız liderlerin seçtiği yolun ihanetten başka bir şey olmadığını kanıtlayan Basel kararını yeniden yayımlayarak cevap vereceğiz.

Basel kararı, her iki grup savaşan gücün, yani Avusturya-Alman ve Fransız-Rus-İngiliz güçlerinin izledikleri politika olan "kapitalist emperyalizm" "hanedan çıkarları" ve "fetih politikası" sonucu çıkan şimdiki savaştan bahseder, milli ve halk savaşlarından -örnekleri Avrupa'da 1789 -

1871 yıllarına dek görülmüştür- Ya da sosyal demokratların hiç bir zaman inkâr etmedikleri devrimci savaşlardan değil. Plehanov Kautsky ve şürekası bu emperyalist ve sömürgeleri yağmalama savaşını, halkın savaşı, savunma savaşı (her iki taraf için) diye tanımlamak için bütün güçlerini sarfeden burjuvazinin bencilce yalanlarını tekrar ederek işçileri, bu savaşı mazur göstermek için emperyalist olmayan savaşlardan tarihi örnekleri delil diye göstererek, aşikâr bir melânetle kandırıyorlar.

Bu savaşın emperyalist, yağmacı ve anti-proleter karakteri olması sonucu, saf teori dönemi çoktan aşmıştır. Emperyalizm, ana özellikleri gözönüne alınarak, teorik olarak, yaşlı ve ölüm halindeki burjuvazinin dünyanın paylaşılması ve "küçük" milletlerin köleleştirilmesi mücadelesi olarak tanımlanmıştır, bu sonuçlar bütün ülkelerin geniş sosyalist basınları tarafından binlerce kere tekrar edilmiştir; örneğin bizim "müttefik" güçlerimizin bir temsilcisi olan Fransız Delaisi "Yaklaşan savaş" (1911 !) adlı broşüründe, Fransız burjuvazisine de değinerek şimdiki savaşın yağmacı karakterini basit ifadelerle açıklamıştı. Basel'de proleter partilerinin bütün ülkelerdeki temsilcileri emperyalist karakterli bir savaşın yaklaşmakta olduğuna karşı olan sarsılmaz inançlarını oybirliği ile ve resmen belirterek bundan taktik sonuçlar çıkarmışlardı. Diğerlerinin yanında, bu nedenle millî ve enternasyonal taktikler arasındaki farkların vs. vs. (bkz. Axelrod'a Nashe Slovo'da 87 ve 90 sayıları arasında yapılan son röportaj) yersiz tartışmalarını safsata olarak red etmeliyiz. Bu safsatadır, çünkü emperyalizmin karşılaştırılmalı bilimsel analizi başka şeydir. Bu analiz henüz yapılmaktadır ve özünde bu bilimin kendisi kadar hudutsuzdur. Enternasyonalin kararında ve sosyal demokrat gazetelerin milyonlarca nüshasında bahsedilen kapitalist emperyalizme karşı sosyalist taktiklerin ilkeleri ise tamamiyle başka bir şeydir. Sosyalist partiler tartışma klüpleri değil, savaşan proletaryanın örgütleridir; bazı taburlar düşmanın safına geçerse onları hain diye adlandırıp damgalamak gerekir; kendimizin, emperyalizmi «herkesin aynı biçimde anlamadığı", ya da şovenist Kautsky ile şovenist Cunow'un bu konuda ciltler yazabileceği, sorunun "etraflıca tartışılmadığı" vs. şeklindeki ikiyüzlü iddialarla aldatılmasına izin vermeyelim. Kapitalizmin yağmacı karakterini ve tarihi gelişimindeki anbean büyümesini millî

özelliklerini açıklama, çalışması hiç bir zaman tamamiyle ve sonuna kadar bitmeyecektir. Alimlerin (ve özellikle bilgiç taslaklarının) ayrıntılar üzerinde tartışmaları da hiç bir zaman bitmeyecektir. Kapitalizme karşı sosyalist mücadeleden ve bu şartlar altında, mücadeleye ihanet edenlere karşı çıkmaktan vazgeçmek gülünç olur. Ama Kautsky, Cunow, Axelrod ve benzerleri bizi bundan başka ne yapmaya davet ediyorlar ki?

Şimdi, savaş patladıktan sonra hiç kimse Basel kararını inceleyip onun yanlış olduğunu ispatlamaya çalışmadı bile.

II

Belki samimi sosyalistler Basel kararını savaşın devrimci bir ortam yaratacağını düşünerek desteklediler de, devrimin imkânsız olduğu ispatlanınca, olaylar onları haksız çıkardı?

İşte bu çeşit safsata ile bu Cunow (Partinin Çöküşü? adlı broşürü ve bir seri makalesinde) burjuva kampına firar edişini haklı çıkarmaya çalıştı. Kautsky'nın liderliğindeki aşağı yukarı bütün diğer sosyal şovenist yazarların yazıları da buna benzer «iddiaları» içerir. Devrim için umutların bir hayal olduğunun ispatlandığını ve bir marksistin görevinin bir hayal uğruna savaşmak olmadığını iddia ediyor Cunow. Ama bu Struvist, Basel kararında herkesin altına imza attığı "hayaller" konusunda tek bir kelime etmiyor. Aşırı dürüst bir kişi gibi suçu Pannekoek ve Radek gibi aşırı solcuların üzerine atardı herhalde!

Şimdi, Basel Manifestosu yazarlarının samimi olarak bir devrim ortaya çıkacağını beklediklerini, ama olayların onları haksız çıkardığı yolundaki iddiaların aslını gözden geçirelim. Basel Manifestosu şunları söyler: 1) Savaş ekonomik ve politik bir kriz yaratacaktır; 2) İşçiler savaşa katılmayı bir suç, "kapitalistlerin kârı, hanedan şerefi ve diplomatik gizli antlaşmalar uğruna biribirini vurmayı" cinayet olarak nitelendireceklerdir ve savaş işçilerde "kızgınlık ve isyan" duyguları uyandıracaktır; 3) Bu krizden ve işçilerin öfkelerinden faydalanıp "halkı ayaklandırmak ve kapitalizmin çöküşünü hızlandırmak" sosyalistlerin görevidir; 4) Bütün "hükümetler" istisnasız yalnız "kendilerini korkuda hissettikleri" an bir savaşa gireceklerdir; 5) Hükümet-

ler "bir proleter devrimden" korkmaktadırlar; 6) Hükümetler Paris Komününü (yani iç savaşı), 1905 Rus Devrimini vs. "hatırda tutmaktadırlar." Bütün bunlar mükemmelen (anlaşılabilir-çev.) açık fikirlerdir; bunlar bir devrimin olacağını garanti etmiyorlar yalnızca gerçeklerin ve eğilimlerin kesin olarak tanımlanmasına önem veriyorlar. Her kim ki, bütün bu fikirlere ve iddialara rağmen, beklenen devrimin bir hayal olduğunun ispatlandığını söylüyorsa onun devrime karşı tavrı marksist bir tavır değil, bir Struvist, bir polise satılmış kişi tavrıdır.

Marksistler için, devrimci ortam olmadan devrimin imkânsız olduğu tartışma götürmez bir gerçektir; hatta her devrimci ortam da bir devrime yol açmaz. Genel olarak devrimci ortamın belirtileri nelerdir: Aşağıdaki üç ana belirtiyi sayarken mutlaka yanılmış olmayacağız: 1) hâkim sınıfların herhangi bir değişiklik yapmadan yönetimlerini sürdürmelerinin imkânsız olduğu durumlarda; şu ya da bu biçimde "üst sınıflar" arasında bir kriz, hâkim sınıfın politikasında, ezilen sınıfların hoşnutsuzluk ve öfkelerinin patlayabileceği bir çatlağa yol açan kriz olduğu zaman. Bir devrimin olabilmesi için yalnız "alt sınıfların eski durumlarında yaşamayı istememeleri" yetmez, aynı zamanda da "üst sınıfların eski durumda yaşamalarının imkânsız" olması gereklidir; 2) ezilen sınıfların ıztıraplarının ve isteklerinin normal zamanlardan daha keskin olduğu durumlarda; 3) ve yukardaki nedenlerin sonucu olarak "barış döneminde" kendini şikâyet etmeden saydıran ama çalkantılı dönemlerde hem krizin şartlarının hem de "üst sınıflar" tarafından bağımsız tarihî eyleme itilen kitlelerin hareketlerinde kayda değer bir artış olduğu hallerde.

Yalnız ayrı ayrı grupların ve partilerin değil hatta ayrı ayrı sınıfların da iradesinden bağımsız olan bu objektif şartlar olmadıkça, genel bir kural olarak, devrimin olması imkânsızdır. Bütün bu objektif değişikliklerin toplamına devrimci ortam denir. Böyle bir ortam 1905'de Rusya'da, batının bütün devrimci dönemlerinde, Almanya'da geçen asrın 60 yıllarında, Rusya'da 1859-61 ve 1879-80 yılları arasında, var olduğu halde bir devrim olmadı. Neden olmadı? Çünkü her devrimci ortam bir devrime yol açmaz; devrim yalnız yukarda sayılan objektif değişikliklere bir sübjektif değişiklik, yani devrimci sınıfın, kriz dönemlerinde bile devirilmediği takdirde hiç bir zaman kendiliğinden düşmeye-

cek olan eski hükümeti parçalayacak (veya yerinden edecek) güçte devrimci kitle eylemlerine sahip olma yeteneği eşlik ettiği zaman başarıya ulaşır.

Devrim konusunda marksistlerin görüşleri böyledir. Bu görüşler birçok kereler geliştirilmiş ve bütün marksistler tarafından tartışmasız kabul edilmiştir ve biz Ruslara da 1905 deneyi ile en çarpıcı bir biçimde kanıtlanmıştır. Buna göre Basel Manifestosu 1912 yılında neyi varsaymış ve 1914 - 15 yılında ne olmuştur?

Basel Manifestosu kısaca "ekonomik ve politik bir kriz" diye tanımladığı devrimci bir ortamın ortaya çıkacağını varsaymıştır. Böyle bir ortam ortaya çıkmış mıdır? Hiç kuşkusuz çıkmıştır. Şovenizmi, Cunow, Kautsky, Plehanov ve şürekâsının ikiyüzlülüklerinden çok daha içten, açık dürüstçe savunan sosyal-şovenist Lensch, şunları söyleyecek kadar ileri gitmiştir: "Şu anda içinden geçtiğimiz şey bir çeşit devrimdir" (**Alman Sosyal Demokrasisi ve Savaş** adlı broşürünün 6. sayfası Berlin 1915). Politik bir kriz vardır; hiç bir hükümet yarınından emin değildir, hiç biri malî bir çöküş, arazi kaybetme, yurdundan kovulma (Belçika hükümetinin kovulduğu gibi) tehlikelerine karşı kendini emniyette hissetmiyor. Bütün hükümetler bir yanardağın tepesinde oturuyorlar; kitlelerin insiyatifine kahramanlık çağrıları yaparken tek başlarına kalmışlardır. Avrupa'nın bütün politik rejimi sarsılmıştır ve uçsuz bucaksız politik karışıklar dönemine girdiğimiz ve daha da derinlemesine girmekte olduğumuz kolay kolay inkâr edilemez. Bunu İtalya'nın savaş ilân ettiği gün yazıyorum. Savaşın ilânından 2 ay sonra Kautsky (2 ekim 1914, Die Neue Zeit'de) "savaşın başladığında hükümet hiç bir zaman bu denli güçlü, partiler hiç bir zaman bu denli zayıf olmamıştır" diyor, bu Kautsky' nin, Südekum'ları ve diğer oportünistleri memnun etmek için, tarih ilmini tahrif etmesinin bir örneği idi. Her şeyden önce savaş döneminde hükümetler her zamankinden daha fazla hâkim sınıfların partileri **ile anlaşma, ya da ezi**len sınıfların ezenlere karşı "barışçı" teslimiyetini sağlama gereği içindeydiler. İkinci olarak da hiç kimse "savaşın başlangıcında" olmasına rağmen özelikle süratli bir zafer bekleyen bir ülkede ve hükümetin çok güçlü göründüğü bir durumda, dünyada hiç kimse savaşın "başlangıcından" hemen sonra devrimci bir ortam oluşacağını beklemez, ama hiç kimse de "görünenle" gerçeği bir tutmaz.

Genel olarak bilinmiş, görülmüş ve kabul edilmiştir ki, Avrupa savaşı geçmiş savaşlardan daha ciddî olacaktır. Savaşın deneyi ile bu gerçek daha geniş ölçülerde desteklenmeye başlandı. Yangın yayılıyor, Avrupa'nın politik temelleri giderek daha fazla sallanıyor, kitlelerin ıztırabı korkunçlaşıyor, hükümetlerin, burjuvazinin ve oportünistlerin bu ıztırapları susturma gayretleri gitgide beyhude oluyor. Bir grup kapitalist tarafından elde edilen savaş kârları korkunç derecede yükselirken, çelişki de giderek keskinleşiyor. Kitlelerin kızgınlığının için için devam etmesi, toplumun ayaklar altında ezilmiş ve cahil tabakasının cömert (demokratik) bir barış için olan belirsiz isteği. İşte bütün bunlar gerçektir. Savaş sürmeye ve giderek keskinleşmeye devam ettikçe olağanüstü bir çaba ve kendilerini kurban etmelerini bekledikleri kitle, hükümetlerin kendileri tarafından, kitle eylemlerine teşvik edileceklerdir ve teşvik etmek zorundadırlar da. Savaşın tecrübesi, tarihte herhangi bir krizin, bir büyük afetin ve insan yaşamındaki herhangi bir anî değişikliğin tecrübesi gibi, bazılarını sersemletir ve parçalar ama diğerlerini de aydınlatıp kıvama getirir. Geniş olarak ele alınıp dünya tarihi bir bütün olarak düşünüldüğünde, bu ikinci tip kişilerin gücü ve sayısının —gerileme veya bir devletin yılması gibi tek tek durumlar dışında— birinci tip kişilere üstün geldiği görülür.

Bütün bu ortam çelişkilere ve bütün bu ıztıraplara "derhal" son vermenin tersine birçok bakımlardan barışın sonucu, nüfusun geri kalmış kitlelerinde bu ıztırapların daha şiddetle ve acil olarak duyulmasına yol açacaktır.

Tek kelime ile devrimci ortam ileri ülkelerin ve Avrupa'nın büyük güçlerinin içinde hazır bulunuyor. Bu açıdan Basel kararının önceden tahmin ettiği şeyler tamamiyle teyid edilmiş bulunuyor. Bu gerçeği direkt ya da dolaylı olarak inkâr etmek ya da Cunow, Plehanov, Kautsky ve şürekâsının yaptığı gibi görmezden gelmek, kocaman bir yalan söylemek, işçi sınıfını aldatmak ve burjuvaziye hizmet etmektir. **Sotzial Demokrat**'ta (No 34, 40 ve 41)* devrimden

---

* **Bakınız V.İ. Lenin "Savaşta Bir Alman Sesi" "İç Savaş Sloganının Açıklanması" "Burjuva İnsancıllığı ve Devrimci Sosyal Demokrasi" (Toplu Eserler cilt 21 sayfa 92-93, 181-182, 192-193) (İngilizce baskı).**

korkanların —küçük burjuvazi, hıristiyan papazlar, genelkurmay ve milyonerlerin basını— Avrupa'da devrimci ortamın belirtileri olduğunu kabul etme zorunda kaldıklarını ispatlayan gerçeklere değindik.

Bu ortam uzun sürer mi? Daha ne kadar keskinleşir? Bir devrime yol açar mı? Bunlar ne bizim ne de herhangi birinin bilebileceği şeylerdir. Bunun cevabı ancak devrimci duyguların geliştiği ve en ileri sınıf olan proletaryanın devrimci eyleme geçtiği zaman edinilen tecrübeler sonucu ortaya çıkar. Hiç bir sosyalist bu savaşın (bir dahaki savaşın değil) ve bu günün devrimci ortamının (yarınki değil) bir devrim yaratabileceğini garanti etmediğine göre, bu durumda "hayallerden" ya da onları red etmekten bahis edilmemesi gerekir. Bizim asıl tartıştığımız **bütün sosyalistlerin** tartışılmaz ve temel görevidir. Yani kitlelere devrimci bir ortamın varlığını, bunun amaçlarını ve derinliğini açıklamak, proletaryanın devrimci bilincini ve devrimci kararlılığını yükseltip bunu devrimci eyleme yöneltmek ve bu amaçla devrimci ortama uygun örgütler meydana getirmek.

Hiç bir etkili veya sorumluluk sahibi sosyalist bunun sosyalist partilerin görevi olduğu konusunda şüpheye düşmeye cesaret edememiştir. Basel Manifestosu konuyu hiç dağıtmadan veya en ufak bir biçimde "hayallere" sığınmadan sosyalistlerin bu görevi konusunda özellikle durmuştur. Yani kitleleri ayaklandırıp harekete getirmek (Plehanov, Axelrod ve Kautsky'nin yaptığı gibi şovenizm ile yatıştırmak değil), krizden kapitalizmin düşüşünü hızlandıracak bir biçimde faydalanmak, Komün ve Ekim-Aralık 1905'i kendine örnek edinmek. Şu andaki partilerin bu görevi yerine getirememeleri, kendi ihanetleri, kendi görevlerini inkârları ve burjuvazinin saflarına sığınmaları anlamına gelir.

1915 Mayıs'ının ikinci, Haziran'ın ilk yarısında yazılmıştır.

Toplu Eserler, cilt 21
s. 205 - 17

SAVAŞ ÜZERİNE BAŞLICA ALMAN OPORTÜNİST ÇALIŞMASI

Eduard David'in **Die Sozial demokratie im Weltkrieg** (**Vorwäarts** Publishers, Berlin, 1915) adlı kitabı, resmî Alman Sosyal Demokrat Partisinin bu savaşta izlediği taktikler hakkındaki gerçekleri ve dayandığı noktaları toparlayan iyi bir eserdir. Oportünist literatürü ve genel olarak Alman sosyal demokratlarınkini izleyenler bu kitapta yeni bir şey bulamayacaklardır. Ancak bu kitap, referans olmanın yanında, oldukça yararlıdır. Alman sosyal demokrasisinin tarihi çöküşünün içyüzünü daha iyi kavrayabilecek herkes, ileri gelen bir sosyal demokrat partinin "birdenbire" (iddialı bir şekilde aniden) neden Alman burjuvazisinin, Junkers'lerin yağcılarının partisi olduğunu merak eden herkes, bu düşmeyi haklı çıkarmak ya da gizlemek isteyen günlük safsatanın içine nüfuz etmek isteyen herkes, David'in can sıkıcı kitabını oldukça ilginç bulacaktır. Gerçekten de David'in fikirleri kendi içinde tutarlı bir bütündür; David de, Kautsky'nin o rüzgâra göre yelken açan ikiyüzlünün eserlerinde görünmeyen, liberal - işçi politikası tavrı vardır.

David iflâh etmez bir oportünisttir, uzun bir süredir **Sozialistische Monatshefte**'nin —**Nashe Dyelo**'nun Almanca kopyası— destekleyicisidir, içinde sosyalizmin ve marksizmin bir zerresi bulunmayan tarım sorunu adlı bölümün yazarıdır.[37] Bütün hayatını bir burjuva tavrı ile işçi sınıfı hareketini yozlaştırmaya adamış birinin aynen kendi gibi oportünist birçok parti liderlerinden biri, bir milletvekili ve hatta Alman sosyal demokrat parlamento partisinin yönetim kurulu (**vorstand**) üyesi haline gelmesi, Alman sosyal demokrasisinin çürümesindeki derinlik ve şiddeti en ciddi bir biçimde gösteren belirtidir.

David'in kitabı, günümüzdeki toplumun ana sınıflarının yıllardan beri şu andaki savaşa karşı tavırlarını hazırlamalarını, yüreklendirmelerini ve inşa etmelerini, yani be-

lirli sınıf çıkarlarından köklenen belirli politikalarını incelenecek bir sorun olarak dahi ortaya koymadığına, koyamadığına göre, bilimsellikten uzak bir eserdir. Yukarıda bahsedilen tiple bir inceleme yapılmadan savaş üzerine marksist bir tavrın olamayacağı, çeşitli sınıfların savaşa karşı tavırlarının ideolojisinin ancak böyle bir incelemenin temelleri üzerine oturtulabileceği fikri bile David'e yabancıdır. David liberal - işçi politikasının bir savunucusudur ve bütün beyanlarını ve delillerini işçi sınıfından dinleyicilerini etkileme görevine göre ayarlayan, görüşünün zayıf noktalarını onlardan gizleyen, liberal taktikleri kabul edebilecekleri hale sokan ve "Batı Avrupa ülkelerindeki sosyalistlerin taktikleri" (David'in kitabı 7. bölüm)nden yaptığı mümkün olan en çok sayıda hükmedici atıfların yardımı ile proletaryanın devrimci güdülerini yok eden vs. vs. bir kişidir.

Bu nedenle, ideolojik açıdan David'in kitabı yalnız ve yalnız burjuvazinin işçileri etkilemesi için onlarla nasıl konuşması gerektiğini inceleme fırsatı verdiği için önemlidir. Bu açıdan, bu tek doğru olan açıdan bakıldığında Eduard David'in ideolojik tavrının özü aşağıdaki cümlede ifade ediliyor: oy kullanmamızın (savaş kredilerinden yana) anlamı = oy kullandık savaş için değil, yenilmemek için (sayfa 3, içindekiler cetveli ve kitabın birçok bölümlerinde). Bütün kitabın teması budur. Bu ana tezini desteklemek için David, Marx, Engels ve Lassalle'ın Almanya'nın millî savaşlarına değinmelerinden özenle örnekler çıkarmış (bölüm 2), üçlü antlaşmanın geniş istilâ planlarından malûmatlar sunmuş (bölüm 4), savaşın diplomatik tarihinden bilgiler çıkarmıştır (bölüm 5), ki bu sonuncusunu, savaştan önceki gece karşılıklı olarak yollanan son derece saçma ve son derece gayri samimi telgraflara vs. değinerek, Almanya'yı temize çıkarma gayreti ile yazmıştır. "Savaşın Azameti" adlı özel bir bölüm (6), üçlü ittifakın gücünün baskınlığı ve çarlığın gerici karakteri hakkında mütalalar ve sayılar içeriyor. Tabii ki David tamamen barıştan yanadır. Kitabının 1 mayıs 1915 tarihli önsözü "dünyada barış!" sözü ile biter. Tabii ki David kendini enternasyonalist sayar: Alman Sosyal Demokrat Partisi, "enternasyonal ruhuna ihanet etmemiştir" (s. 8); Alman Sosyal Demokrat Partisi "Halklar arasına zehirli nefret duyguları ekilmesine karşı savaşmıştır" (s. 8); Alman Sosyal Demokrat Partisi "savaşın ilk günün-

den beri ülkesinin güvenliği sağlandığı anda barışa hazır olduğunu bildirmiştir" (s. 8) der.

David'in kitabı, liberal burjuvazinin (ve onların işçi hareketi içindeki ajanlarının yani oportünistlerin) işçileri ve genel olarak kitleleri etkilemek için yüzlerce kere enternasyonalizme sadakat yemini etmeye, barış sloganını kabul etmeye, savaşın ilhâkçı amaçlarını red etmeye, şovenizmi lânetlemeye vesaire vesaire —"yenilgiye karşı" görünebilmek için, kendi hükümetlerine karşı devrimci eylem hariç— her şeyi kabullenmeye hazır olduklarını en çarpıcı bir biçimde açıklıyor. Aslında bu ideoloji, matematiksel olarak işçileri kandırmak için hem gerekli hem de yeterlidir. Daha azı teklif edilemez çünkü kitleler adil bir barış vaadi, istilâ edilme korkusu ve enternasyonalizme sadakat yemini edilmeden düzene sokulamazlar; onlara daha fazlasını teklif etmemek gerekir çünkü bütün bunlar "fazla"dır, yani sömürgelerin ele geçirilmesi, yabancı bölgelerin ilhâk edilmesi, işgal edilmiş ülkelerin yağmalanması vs. direkt olarak liberal burjuvazi tarafından değil, savaştan sonra emperyalist-militarist hükümet tarafından empoze edilecektir.

Roller iyi dağıtılmıştır; hükümet ve askerî klik —mültimilyonerler ve bütün "işbilir" burjuvaların yardımı ile— savaşı yürütürken, liberaller de kitleleri savunma savaşının milliyetçi ideolojisi ile, demokratik barış vaadleri ile vs. teskin edip aldatacaklar. Eduard David'in ideolojisi, liberal ve insancıl pasifist burjuvaların ideolojisidir; bu aynı zamanda Rusya'da yenilgi isteklerine, Rusya'nın parçalanmasına, barış sloganına vs. karşı mücadele eden tertip komitesindeki oportünistlerin de ideolojisidir.

Liberal olmayan özellikteki taktikler, yukarıda bahsedilenlerden ilkede ayrılarak, savaşa katılmayı haklı çıkararak her türlü girişimlerden kararlı bir şekilde ayrılma, savaş zamanında ve savaşın yarattığı bütün güçlüklerden yararlanarak ayrı ayrı hükümetlere karşı devrimci eylem propagandası ve hazırlıklarını yürütme politikasını pratikte yürütmek ilkesi ile başlar. David bu sınıra, proleter ve burjuva politikaları arasındaki gerçek çizgiye, gerçekten yaklaşıyor, ama sadece ama sadece hoş olmayan bir konunun üzerini örtmek için yaklaşıyor. Basel Manifestosu'na

birçok kere değiniyor, ama devrimci bölümlerinden büyük bir özenle sakınarak; Vaillant'ın Basel'de nasıl "askerî bir darbe ve sosyal devrim" önerdiğini hatırlıyor (s. 119), Basel Kongresi'nin devrimci direktiflerini zikredip incelemek için değil, şovenist Vaillant'ı örnek gösterip kendini savunmak için yapıyor.

David, Merkez Komitesinin manifestosunun önemli bir bölümünü, ana sloganda —emperyalist savaşı iç savaşa dönüştürme— dahil olmak üzere, aktarıyor, ama bunu "delilikle" ve "enternasyonalin kararlarını kabaca tahrif etmekle" bir olduğunu açıklamak için yapıyor (s. 169, 172). Bu Hervéizm'dir diyor (s. 176); Hervé'nin kitabı diyor "Lenin'in Luxemburg'un, Radek'in, Pannekoek'in devrimci bölümlerinde ve Komünist Manifesto'da da biraz Hervéizm yok mudur? Bu ikinci belgeden söz etmek David'e bizim gazetemizin adı gibi tatsız gelecektir, bu belgeyi hatırlamanın Semkousky'e hiç de hoş gelmeyeceği gibi. **Komünist Manifesto**'nun "işçilerin vatanı olmadığı" tezinin David'e göre "uzun bir süredir aksi ispat edilmiştir" (s. 176) Milliyetler sorununda ise David'in kitabı bize "biyolojik farklılık yasası!" vs. üzerine bitmez tükenmez burjuva palavraları sunuyor.

Emperyalist bir savaşa katılmayı haklı çıkarmanın ve "yenilgiye karşı" sloganını ileri sürmenin yalnız anti-sosyalist değil aynı zamanda anti-ulusal bir politikacı gibi davranmak olduğunu anlayamayıp (ya da anlamamış gibi yapıp), bir şey enternasyonalse hiç bir şekilde anti-ulusal demek değildir; biz milletlerin kendi haklarını korumalarından yanayız; zayıf milletlere boyun eğdirilmesine karşıyız diyor David. Çünkü bugünkü emperyalist savaş büyük güçlerin (yani başka milletleri ezen güçlerin) arasında, yani milletleri ezme amacı ile yönetilen bir savaştır. Bir kimse emperyalist bir savaşta ezilen milletlerin özgürleşme, onları ezen büyük güçlerden ayrılma hakkını tanımazsa, "ulusalcı" bir sosyalist politikacı olamaz. Emperyalizm çağında, büyük güçlerdeki proletarya tarafından yüklenilen devrimci eylemin, ulusalcılığın sınırlarını aşarak, onları parçalayarak enternasyonal burjuvaziyi devirmesinden başka bir kurtuluş yolu dünyadaki birçok ulus için mevcut değildir. Burjuvazi yıkılana kadar "büyük güçler" diye tanınan uluslar olacaktır, yani dünyadaki ulusların onda dokuzu baskı

altında kalmaya devam edecektir. Burjuvazinin yıkılması her çeşit ulusal bölünmeyi korkunç bir hızla azaltacaktır ki, bu da manevi hayatın, ideolojik yönlerin, eğilimlerin ve ufak farkların çeşitliliğini ve zenginliğini azaltmayacak, tam tersine insanlıktaki bu "farklılaşma" milyonlarca kere artacaktır.

Haziran - Temmuz 1915'de yazıldı **Toplu Eserler, cilt 21, s. 270 - 74**

EMPERYALİST SAVAŞTA KİŞİNİN KENDİ HÜKÜMETİNİN YENİLMESİ

Savaş sırasında bir devrim iç savaş demektir; hükümetler arasındaki bir savaşı bir iç savaşa dönüştürmek, bir yandan hükümetlerin askerî açıdan gerilemeleri ("yenilmeleri") ile kolaylaşır, diğer yandan da kişi aslında yenilgiyi kolaylaştırmadan böyle bir dönüşüm için gerçekten çaba gösteremez.

Şovenistlerin (Tertip Komitesi ve Çaydze grubu da dahil) yenilgi "slogan"ını red etmelerinin nedeni tek başına bu sloganın savaş sırasında kişiyi kendi hükümetine karşı devrimci eyleme çağırmasını ifade ettiğindendir. Böyle bir eylem olmadan ultra-devrimci ifadeler örneğin "savaşa ve şartlara" karşı savaş ilân etmenin değeri beş para etmez.

Savaşta kişinin kendi hükümetinin yenilmesi "sloganı" nı dürüstçe çürütmek isteyen herhangi biri şu üç şeyden birini ispat etmelidir: 1) 1914-15 savaşı gerici değildir, veya 2) bu savaştan bir devrimin kaynaklanması imkânsızdır. Veya 3) bütün savaşan ülkelerdeki devrimci kareketler arasında koordinasyon ve karşılıklı yardım imkânsızdır. Üçüncü nokta Rusya için, derhal bir devrimin mümkün olmadığı bu son derece geri ülke için, özellikle önemlidir. İşte bu nedenle Rus sosyal demokratları yenilgi "sloganını" teoride ve pratikte ilk ortaya koyan olmak zorundaydılar. Çarlık hükümeti Duma'daki Rus Sosyal Demokrat İşçi Grubunun yaptığı ajitasyonun —yalnız parlamenter muhalefet olarak değil, kitleler içinde gerçek devrimci hükümete karşı ajitasyon olarak enternasyonaldaki biricik örnek— Rusya'nın "askerî gücünü" zayıflattığını ve muhtemelen yenilgisine neden olduğunu söylerken tamamen gerçeği söylüyordu. Bu gerçeğin karşısına geçip gözlerini kapamak aptallıktır.

Yenilgi sloganının karşısında olanlar, hükümete karşı devrimci ajitasyon yapmak ile onun yenilgisine yardım etmek arasındaki ayrılmaz bağları red ederken yalnızca kendilerinden korkuyorlar.

Burjuva demokratik anlamda devrimci olan Rusya'daki hareketle, batıdaki sosyalist hareket arasında koordinas-

yon ve karşılıklı yardım mümkün müdür? Geçen yıllarda açıkça konuşan sosyalistleri bu konuda hiç şüphe etmiyorlardı ve 17 Ekim 1905'den[38] sonra Avusturya proletaryası arasındaki hareket de bunun mümkün olduğunu gerçekten kanıtlamıştı.

Kendine enternasyonalist diyen herhangi bir sosyal demokrata, savaşan ülkelerdeki sosyal demokratların savaşan hükümetlerine karşı beraberce devrimci eylem yürütmeleri fikrini onaylayıp onaylamadığını sorun. Çoğu, Kautsky'nin de, sosyal - şovenizmini bütünüyle ispat ederek belirttiği gibi (**Die Neue Zeit**, ekim 2, 1914) size bunun mümkün olmadığını söyleyecektir. Bir yandan bu Basel Manifestosu ile ve genel olarak beliren gerçeklerle çelişen kasıtlı ve aşağılık bir yalandır. Öte yandan, eğer bu doğru olsaydı oportünistler birçok yönden oldukça haklı olmuş olurlardı.

Birçoğu da bu anlayışı onayladıklarını söyleyeceklerdir. Onlara şunu söyleyeceğiz: eğer bu onaylama ikiyüzlü olarak yapılmamışsa savaşta ve savaşı yönetmek için, belirli "resmî" anlayışların gerekli olduğunu, yani delegelerin seçilmesi, bir toplantının düzenlenmesi, bir anlaşmanın imzalanması, günün ve saatin seçimi gibi şeyleri düşünmek gülünçtür. Yalnız Semkovsky'ler bu türlü düşünebilirler. Öteki ülkeleri hiç hesaba katmadan, tek bir ülkedeki devrimci eylem anlayışı bile, yalnızca ciddi devrimci eylem örneğinin zorlaması ile, bu tür eylemi başlatma ve geliştirme yolu ile elde edilebilir. Ancak bu tür bir eylem, hükümetin yenilmesini istemeden ve böyle bir yenilgiye katkıda bulunmadan başlatılamaz. Emperyalist savaş sivil savaşa dönüştürülmeden bir devrim yapma olanağı yoktur. Bu çeşitli olaylar ve emperyalist savaşın özellikleri, karakteri ve semeresinin bir sonucu olarak gelişir. Bu gelişimin, kendi ezilen sınıfları tarafından darbeler yemiş hükümetlerin çeşitli askerî bozgunlara ve yenilgilere hedef olmadan, ortaya çıkması imkânsızdır.

Yenilgi sloganını inkâr etmek, kişinin devrimci ateşini boş bir ibareye çevirip yozlaştırmak ya da halis ikiyüzlülük demektir.

Sotzial-Demokrat No: 43
Temmuz 26, 1915

Toplu Eserler, cilt 21
s. 276-78

Sosyalistler için acil bir eylem programı olarak barış sorunu ve buna bağlı olarak barış şartları sorunu, evrensel bir ilgiyi üzerine toplamıştır. Kişi, **Berner Tagwacht'a** sorunu alışılagelmiş küçük burjuva milliyetçi açıdan değil, gerçekten proleter ve enternasyonalist bir açıdan sergilemeye çalıştığı için, müteşekkir olmalıdır. Barış isteyen Alman sosyal demokratlarının Junker hükümetinin politikasını terk etmesinin **(sich lossagen)** gerekli olduğunu açıklayan 73. sayıdaki yayımcının notu (Friedenssehnsucht) mükemmeldi. Aynı şeyi (73 ve 75. sayılardaki) A.P. yoldaşın barış sorununu küçük burjuvaca bir açıdan boşuna çözmeye çalışan, "iktidarsız lâf ebelerinin tantanalı havalarına" (Wichtigtuerei machtloser Schönredner) karşı yaptığı saldırı için de söylemek mümkündür.

Şimdi bu sorunun sosyalistler tarafından nasıl ortaya koyulması gerektiğini görelim.

Barış sloganı ya belirli birtakım barış şartlarına bağlı olarak, ya da hiç bir şarta tâbi olmadan, **belirli bir çeşit** barış için değil, genel anlamda barış için (Frieden ohne weiters) bir mücadele olarak ortaya konulur. Bu ikinci durumda ortaya çıkan slogan muhakkak ki sosyalist olmak bir yana anlamdan ve içerikten de yoksun olacaktır. Birçok kişi, Kitchener, Joffre, Hindenburg ve kanlı Nicholas bile dahil olmak üzere —çünkü her biri savaşın bitmesini arzuluyor— genel anlamda bir barıştan yanadır. Bütün mesele her birinin barış şartlarının emperyalist (yani diğer halklara karşı yağmacı ve ezici) ve "kendi" milletinin lehine olmasını istemesinden ortaya çıkıyor. Sloganlar, propaganda ve ajitasyon yolu ile kitlelerin sosyalizm ve kapitalizm (emperyalizm) arasındaki uzlaşmaz farkları görmelerini sağlamak için öne sürülmelidir, en değişik şeyleri "bir araya getiren" bir formülün yardımı ile iki düşman sınıfı ve iki düşman politik çizgiyi uzlaştırma amacı ile değil.

Devam edelim; değişik ülkelerin sosyalistleri belirli barış şartları üzerinde birleşebilirler mi? Eğer birleşebilirlerse bu şartlar hiç şüphesiz bütün halklara kendi kaderlerini

tayin hakkını ve bütün "ilhakların" reddini, yani bu hakkı inkâr etmeyi içermelidir. Ancak, eğer bu hak yalnız bazı halklar için tanınırsa, o zaman siz belirli halkların ayrıcalıklarını savunuyorsunuzdur, yani o zaman siz miliyetçi ve emperyalistsiniz, sosyalist değil. Ancak, eğer bu haklar bütün halklar için tanınıyorsa, örneğin Belçika'yı bunun dışında tutamazsınız; hem Avrupa'daki (Britanya'daki İrlandalılar, Nis'teki İtalyanlar, Almanya'daki Danimarkalılar, Rusya nüfusunun yüzde 75'i) hem de Avrupa dışındaki, yani bütün sömürgelerdeki bütün ezilen halkları ele almalısınız. A.P. yoldaş bize onları hatırlatmakla iyi bir iş yapmıştır. İngiltere, Fransa ve Almanya'nın toplam nüfusu yaklaşık 150 milyon olduğu halde, sömürgelerde 400 milyonun üzerinde bir nüfusu baskı altında tutmaktadırlar! Emperyalist savaşın, yani kapitalistlerin çıkarları için yapılan savaşın, asıl nedeni yalnız yeni milletleri ezmek, sömürgelerdeki zenginliklerin kökünü kurutmak değil, aynı zamanda ve öncelikle dünya nüfusunun çoğunluğunu teşkil eden diğer milletleri ezen gelişmiş ülkelerin çıkarıdır.

Belçika'nın işgalini haklı çıkaran ya da hoşgören Alman sosyal demokratları, Alman burjuvazisinin (ve kısmen de Alman işçilerinin) Belçikalıları, Alsaslıları, Danimarkalıları, Polonyalıları, Afrika'daki zencileri vs. ezme "haklarını" savundukları için, gerçekte sosyal demokrat değil, emperyalist ve milliyetçidirler. Onlar sosyalist değil, diğer ülkeleri soymalarına yardımcı oldukları Alman burjuvazisinin adi uşaklarıdır. Yalnız Belçika'nın kurtuluşunu ve kefil olma hakkını isteyen Belçikalı sosyalistler de aslında 150.000.000 Kongolu nüfusu yağmalamaya devam etmeyi ve diğer ülkelerde ayrıcalıklar elde etmeyi amaçlayan Belçika burjuvazisinin isteklerini savunuyorlar. Belçika burjuvazisinin yabancı ülkelerdeki yatırımları üç yüz milyon frank gibi bir toplamdır. Her türlü hile ve düzeni kullanarak bu yatırımlardan sağlanan kârı korumak "muhteşem Belçika"nın gerçek "millî çıkarıdır." Aynı şey Rusya, İngiltere, Fransa ve Japonya için daha geniş olarak söylenebilir.

Bu, halkların özgürlüğünü isteme, belirli bazı ülkelerin emperyalizmini ve milliyetçiliğini gizlemek için sahte bir ifade olarak kullanılmayacaksa, bunun bütün halkları içeren bir ifade olarak kullanılması gereği ortaya çıkar. Ancak böyle bir istek, bu isteğe bütün gelişmiş ülkelerde seri halinde devrimler eşlik etmezse, anlamsız olur. Daha doğru-

su başarılı bir sosyalist devrim olmadan bu istek yerine getirilemez.

Bu, sosyalistlerin geniş halk kitlelerinden gelen barış isteklerine kayıtsız kalabilirler anlamına mı gelir? Hiç bir şekilde değil. İşçilerin bilinçli öncülerinin sloganları başka şeydir, kitlelerin kendiliğinden ortaya çıkan istekleri başka şey. Barış özlemi, "kurtuluş" savaşı "anavatanı savunma" üzerine söylenen burjuva yalanlarından ve kapitalistlerin kalabalıkları kandırmak için attıkları benzer palavralardan duyulan hayal kırıklığını ortaya çıkaran en önemli belirtilerden biridir. Bu belirti sosyalistlerin yakın ilgisini çekmelidir. Kitlelerin barış isteğini kullanmak yolunda bütün çabalar sarf edilmelidir. Fakat bu nasıl kullanılmalıdır? Barış sloganını kabul edip tekrarlamak "iktidarsız [ve genellikle daha kötüsü: ikiyüzlü] lâf ebelerinin tantanalı havalarını" cesaretlendirmek anlamına gelecektir; bu, şimdiki hükümetlerin ve hâkim sınıfların —seri halinde devrimler yolu ile esaslı bir ders "almadan" (daha doğrusu bertaraf edilmeden)— demokrasi ve işçi sınıfını tatmin edecek bir barış **yapabilecekleri** hayali ile halkı kandırmak anlamına gelecektir. Bu çeşit aldatmadan daha zararlı bir şey olamaz. Hiç bir şey bundan daha fazla işçilerin kafasını karıştıramaz, hiç bir şey onlara kapitalizm ve sosyalizm arasında derin çelişkilerin **olmadığı** aldatmacası kadar zararlı olamaz, hiç bir şey kapitalist köleliği bu aldatmacadan daha iyi **süsleyemez.** Biz barış arzularını kitlelere barıştan beklediklerinin seri halinde devrimler olmadan gerçekleşemeyeceğini anlatma yolunda kullanmalıyız.

Savaşlara son verme, milletler arasında barış, yağmanın ve şiddetin kesilmesi - işte bizim idealimiz, ama bu ideallerle beraber kitlelere acilen devrimci eylem çağrısı yapılmazsa, bu idealler ancak burjuva safsatacılarının halkı kandırmasına yarar. Bu çeşit bir propagandanın ortamı hazırlanmıştır; bu propagandayı gerçekleştirmek için kişinin, o burjuvazinin müttefikleri, o devrimci çalışmayı direkt (otoritelere devrimci çalışma hakkında bilgi vermeye kadar) ve dolaylı olarak engelleyen oportünistlerden ayrılması yeterlidir.

Halkların kendi kaderlerini tayin etme sloganı kapitalizmin emperyalist dönemi ile **bağlantılı** olarak ortaya konulmalıdır. Biz ne status **quo**'yu ne de aptalların büyük savaşlara karışmama ütopyasını savunuyoruz. Biz emperya-

lizme yani kapitalizme karşı devrimci bir mücadeleyi savunuyoruz*. Emperyalizm, başka halkları ezen halkların bu baskılarını ve sömürgeleri yeniden paylaşmalarını yaygınlaştırma ve çoğaltma çabasıdır. Bu nedenle halkların kendi kaderlerini tayini sorunu, **ezen** ülkelerdeki sosyalistlerin yönetimine **dayanır.** Herhangi bir ezen ülkede (İngiltere, Fransa, Almanya, Japonya, Rusya, Amerika Birleşik Devletleri), ezilen ülkelerdeki halkların kendi kaderlerini tayin hakkını tanımayan ve bu uğurda mücadele etmeyen bir sosyalist, gerçekte sosyalist değil şovenisttir.

Yalnız bu bakış açısı emperyalizme karşı samimi ve sürekli bir mücadele, (bugünkü) millî meseleye aptalca değil, proleterce bir yaklaşım sağlar. Yalnız bu bakış açısı halkları baskı altında tutmanın her çeşidine karşı sürekli bir savaşa yol açar; ezen ve ezilen ülkelerdeki proleterler arasındaki güvensizliği kaldırır, sosyalist devrim (yani mutlak millî eşitliği sağlayacak tek rejim) için birleşik enternasyonal mücadeleyi ortaya çıkararak, kapitalizm altında bütün küçük devletlere özgürlük öneren aptalca ütopyadan ayrılır.

İşte bu bakış açısı partimiz, yani Merkez Komitesi etrafında toplanan Rusya'daki sosyal demokratlar tarafından benimsenmiştir. Marx, proletaryaya "başka halkı ezen hiç bir halkın özgür olamayacağını" öğretirken bu açıdan bakıyordu. Bu açıdan Marx, özgürlük hareketinin çıkarları açısından, yalnız İrlandalıların değil özellikle İngiliz işçilerinin çıkarları açısından, İrlanda'nın İngiltere'den ayrılmasını önerdi.

Eğer İngiltere'deki sosyalistler İrlanda'nın ayrılma hakkını tanıyıp desteklemezlerse, aynı şeyi Fransızlar İtalyan Nis'i, Almanlar Alsas-Lorainne, Danimarkalılar Schleswig ve Polonya, Ruslar Polonya, Finlandiya, Ukranya, vs. için yapmaz - bütün "büyük" güçlerdeki, yani büyük soyguncu güçlerdeki sosyalistler bu hakkı sömürgeler lehinde desteklemezlerse, bunun tek nedeni onların sosyalist değil emperyalist olduğudur. Ezen halkların bir mensubu olduğu

---

*** Bu cümleden sonra gelen şu cümle elyazısı metinden silinmiştir: "Fakat bu tipte bir propaganda, gerçek devrimci bir propaganda, halkların kendi kaderlerini tayin sorununu sosyalist bir şekilde ortaya koymadan imkânsızdır." — Ed.**

halde, ezilen halkların kendi kaderlerini tayin hakkı için **savaşmayan** kişilerin, sosyalist politika yürütebileceği hayallerini beslemek gülünç olur.

İkiyüzlü lâf ebelerinin demokratik bir barış ihtimalinden söz ederek halkı kandırmalarına izin vermek yerine, sosyalistler kitlelere her ülkede kendi hükümetlerine karşı devrimci bir mücadele verilmeden ve seri halinde devrimler olmadan demokratik barışı andıran herhangi bir şeyin olmasının imkânsız olduğunu anlatmalıdırlar.

Burjuva politikacılarının, halkların özgürlüğünden bahsederek halkı kandırmalarına izin vermek yerine, sosyalistler ezen halkların kitlelerine, diğer halkların ezilmesine yardım ettikleri ve o halkların kendi kaderlerini tayin haklarını, yani ayrılma özgürlüklerini, tanıyıp desteklemedikleri sürece kendi kurtuluşlarını ümit etmemeleri gerektiğini anlatmalıdırlar. İşte barış sorunu ve millî sorun hakkında emperyalist politikadan tamamen ayrılan ve bütün ülkelere uygulanabilen sosyalist politika budur. Evet, bu çizgi vatana ihaneti cezalandıran yasalara birçok durumlarda ters düşüyor - ama ezen ülkelerdeki birçok sosyalist tarafından utanç verici bir şekilde ihanet edilen Basel kararı da aynı şekilde ters düşüyor.

Tercih, sosyalizm ve Joffre ve Hindenburg'un yasalarına teslim olma, devrimci mücadele ve emperyalizme kölelik etme arasında olacaktır. Orta bir yol yoktur. Proletaryaya en büyük zarar "orta yol" politikasının ikiyüzlü (ya da ahmak) yazarları tarafından verilmiştir.

Temmuz-Ağustos 1915'de yazıldı **Toplu Eserler,, cilt 21 s. 290 - 94**

SOSYALİZM VE SAVAŞ'DAN
R.S.D.İ.P.'NİN SAVAŞA KARŞI TAVRI

Bölüm I

SOSYALİZMİN İLKELERİ
VE 1914-1915 SAVAŞI
SOSYALİSTLERİN SAVAŞA KARŞI TAVRI

Sosyalistler, halklar arasındaki savaşları her zaman vahşi ve barbarca diye nitelendirip lânetlemişlerdir. Ancak bizim savaşa karşı tavrımız burjuva pasifistlerinin (barışı destekleyen ve savunanların) ve anarşistlerin tavırlarından esas olarak ayrılır. Birincilerden savaşlarla ve bir ülkedeki sınıf mücadelesi ile ayrılmaz bağlar olduğunu kabul ederek ayrılırız; sınıflar ortadan kalkıp sosyalizm yaratılmadan savaşların ortadan kalkmayacağını kabul ederiz; başka bir farkımız da, biz iç savaşları, yani ezilen sınıfların ezen sınıflara karşı verdiği savaşları, kölelerin köle sahiplerine karşı, serflerin toprak sahiplerine karşı ve işçilerin burjuvaziye karşı verdiği savaşları tamamen meşrû, ilerici ve gerekli kabul ederiz. Biz marksistler her savaşı tarihî (Marx'ın diyalektik materyalizm açısından) olarak ve ayrı ayrı incelediğimiz için pasifistlerden ve anarşistlerden ayrılırız. Geçmişte çeşitli savaşlar, her savaş gibi kaçınılmaz olarak dehşetlere, gaddarlıklara elem ve ıztıraplara yol açmasına rağmen ilerici olmuşlardır, yani otokrasi ve serflik gibi en zararlı ve en gerici kuruluşları ve Avrupa'daki en barbar istibdatları (Türk ve Rus) yıkarak insanlığın gelişimine faydalı olmuşlardır. İşte bu nedenle bugünkü savaşın tarihi özelliklerinin önemi incelenmelidir.

MODERN ÇAĞDA TARİHÎ SAVAŞ TİPLERİ

Büyük Fransız Devrimi insanlık tarihinde yeni bir çağ açmıştır. O zamandan Paris Komününe kadar, yani 1789'-

dan 1871'e kadar, burjuva-ilerici karakterinde bir tip savaş millî kurtuluş amacı ile yapılıyordu. Başka bir deyişle mutlakiyetçiliği ve feodalizmi yıkmak, bu kuruluşları zayıflatmak ve yabancı baskıyı devirmek bu savaşların ana özelliğini ve tarihî önemini belirler. Bu nedenle bunlar ilerici savaşlar idi; böyle savaşlarda bütün dürüst ve devrimci demokratlar, bütün sosyalistler gibi, feodalizm, mutlakiyet ve diğer milletleri ezme gibi son derece zararlı kurumları yıkmaya veya zayıflatmaya yardım eden ülkeye (yani burjuvaziye) her zaman başarı dilemişlerdir. Örneğin Fransa tarafından yapılan devrimci savaşlar yağma ve Fransızlar tarafından yabancı arazilerin fethedilmesi unsurlarını taşımasına rağmen bunlar, eski serflik Avrupa'sında feodalizmin ve mutlakiyetçiliğin temellerini sarsan ve parçalayan bu savaşın tarihî önemini en ufak bir şekilde değiştirmez. Fransız - Prusya savaşında Almanya Fransa'yı yağmaladı, ama bu on milyonlarca Almanı iki despotun, Rus Çarı ve III. Napolyon'un baskısından ve feodal ayrılıklardan kurtaran savaşın tarihi önemini değiştirmez.

SALDIRI VE SAVUNMA SAVAŞLARI ARASINDAKİ FARK

1789-1871 dönemi geride derin izler ve devrimci anılar bıraktı. Proletaryanın sosyalizm için mücadelesinde, feodalizm, mutlakiyetçilik ve yabancı baskı kalkmadan hiç bir gelişme olamazdı. Böyle dönemlerden bahis ederken sosyalistlerin "savunma" savaşlarının meşruluğunu vurgulamalarının nedeni kafalarında bu amaçlar yani ortaçağ düzenine ve serfliğe karşı devrim yapma olduğu içindi. "Savunma" savaşı derken sosyalistler özellikle bu anlamda "haklı" bir savaşı anlamışlardır (Wilhelm Liebknecht de bir keresinde düşüncelerini tam bu şekilde açıklamıştı[39]. Yalnız bu anlamda sosyalistler "anavatanı savunma" ve "savunma" savaşlarının meşrû, ilerici ve haklı olarak kabul etmişlerdir. Örneğin eğer yarın Fas Fransa'ya, ya da Hindistan İngiltere ya da İran'a, ya da Çin Rusya'ya vs. bir savaş ilân ederse bunlar ilk saldıranın kim olduğu **gözönüne alınmadan** "haklı" ve "savunma" savaşlarıdır; her sosyalist ezilmiş bağımlı ve eşit olmayan devletlerin, ezici, köleci ve yağmacı "büyük" güçlere karşı galip gelmesini arzular.

Ama 100 tane köleye sahip olan birinin 200 tane köleye sahip olan birine karşı köleleri daha "adil" bir biçimde yeniden paylaşmak için savaş açtığını düşünün. Böyle bir durumda "savunma" ya da "anayurdu koruma" savaşlarından bahsetmek açıkça tarihî bir yanlış olacak ve pratikte kurnaz köle sahiplerinin basit, ahmak ve cahil kişileri açıkça kandırmalarından başka bir işe yaramayacaktır. İşte günümüzdeki emperyalist burjuvazi, köle sahiplerinin köleliği sağlamlaştırma amacı ile yaptığı bu savaşı, "millî" ideoloji ve "anavatanı savunma" ifadeleri ile gizleyerek halkları aldatıyor.

BUGÜNKÜ SAVAŞ EMPERYALİST BİR SAVAŞTIR

Bu savaşın emperyalist bir savaş olduğu aşağı yukarı bütün dünya tarafından kabul edilmiştir. Ancak bu kavram birçok durumlarda çarpıtılmış veya bir tarafa uygulanmış ya da bu savaşın her şeye rağmen burjuva-ilerici olabileceği ve millî kurtuluş hareketlerine yol açabileceği iddiasına açık kapı bırakılmıştır. Emperyalizm, kapitalist gelişmenin 20. yüzyılda ulaşılan en son aşamasıdır. Kapitalizm, kuruluşları feodalizmin yıkılmasına yol açan eski millî devletleri artık kendine engel görmektedir. Kapitalizmin yoğunluğu öyle bir dereceye ulaşmıştır ki, endüstrinin bütün dalları kapitalist mültimilyonerlerin sendikaları, tröstleri ve dernekleri tarafından kontrol edilmekte ve hemen hemen bütün yeryüzü "kapital sahipleri" arasında ya sömürge biçimi ya da diğer ülkeleri malî sömürünün binlerce ipleri ile bağlayarak paylaşılmıştır. Serbest ticaret ve rekabetin yerini tekelleşme çabaları, ham madde elde etme ve kapital yatırımı için yeni bölgeleri yağmalama vs. almıştır. Feodalizmle mücadele döneminde ulusların kurtarıcısı rolünü oynayan kapitalizm, emperyalist dönemde ulusları en fazla ezen bir faktör olmuştur. Eskiden ilerici olan kapitalizm artık gericidir; kapitalizm üretim güçlerini o denli geliştirmiştir ki, insanlık ya sosyalizmi kabullenmek ya da sömürgeler, tekeller, ayrıcalıklar ve her türlü millî baskı yolu ile kapitalizmi suni olarak korumaya çalışan "büyük" güçler arasında yıllarca sürecek silâhlı mücadelelere sahne olmak zorundadır.

KÖLELİĞİN SAĞLAMLAŞTIRILMASI VE DEVAMINI SAĞLAMAK İÇİN EN BÜYÜK KÖLE SAHİPLERİ ARASINDA YAPILAN SAVAŞ

Emperyalizmin önemini açıklığa kavuşturmak için dünyanın sözde "büyük" güçler (yani büyük yağmada başarılı olanlar) arasında nasıl paylaşıldığını kesin rakamlarla göstereceğiz. (Bkz. Tablo 1)

Tablo 1

DÜNYANIN «BÜYÜK» KÖLE SAHİBİ GÜÇLER TARAFINDAN PAYLAŞILMASI

	SÖMÜRGELER				METROPOLLER			
	1876		1914		1914		Toplam	
Büyük devletler	Km² milyon	Nüfus milyon	Km² milyon	Nüfus milyon	Km² milyon	Nüfus milyon	Km² milyon	Nüfus milyon
İngiltere	22.5	251.9	33.5	393.5	0.3	46.5	33.8	440.0
Rusya	17.0	15.9	17.4	33.2	5.4	136.2	22.8	169.4
Fransa	0.9	6.0	10.6	55.5	0.5	39.6	11.1	95.1
Almanya	—	—	2.9	12.3	0.5	64.9	3.4	77.2
Japonya	—	—	0.3	19.2	0.4	53.0	0.7	72.2
A.B.D.	—	—	0.3	9.7	9.4	97.0	9.7	106.7
Altı «Büyük» devletin toplamı	40.4	273.8	65.0	523.4	16.5	437.2	81.5	960.6
Altı «Büyük» devletin dışındaki ülkelere (Belçika Hollanda ve diğer devletlere) ait sömürgeler				9.9	45.3		9.9	45.3
Üç «yarı sömürge» ülke (Türkiye, Çin ve İran ......)							14.5	361.2
Toplam							105.9	1.367.1
Diğer devletler ve ülkeler ...							28.0	289.9
Bütün yeryüzü (Kutuplar bölgeleri dışında)								
Toplam							133.9	1.657.0

Bu vesile ile 1789-1871 arası özgürlük için en önde savaşan ulusların çoğunun, 1876'dan beri, son derece gelişmiş ve "aşırı olgunlaşmış" kapitalizm nedeni ile yeryüzündeki milletlerin ve nüfusun büyük bir çoğunluğunu köleleştiren ve baskı altında tutan devletler haline geldiği görülecektir. 1876'dan 1914'e kadar 6 "büyük" güç 25 milyon

kilometrekare, yani Avrupa'nın iki buçuk katını gasp etmişlerdir! Altı devlet sömürgelerde 523 milyon kişiyi köleleştirmiştir. "Büyük" devletlerde her 4 kişiye karşılık "sömürgelerinde" 5 kişi vardır. Herkes bilir ki sömürgeler kanla ve kılıçla ele geçirilmiş, sömürgeler halkına vahşice davranılmış ve onları sömürmek için binlerce yol kullanılmıştır (kapital ihracı, ayrıcalıklar vs. malların satışında hile, "hükmeden" ulusun otoritelerine tabi kılma gibi yollarla). İngiliz ve Fransız burjuvazisi Belçika'nın ve ulusların özgürlüğünü sağlamak için savaştıklarını söylerken halkı kandırıyorlar; gerçekte onlar gasp ettikleri bir alay sömürgeyi ellerinde tutabilmek için savaşıyorlar. İngiliz ve Fransızlar sömürgelerini Almanlarla "dürüstlükle" pay etmeyi kabul ettikleri an Alman emperyalistleri Belçika'dan vs. derhal çekileceklerdir. Bu durumun özelliği sömürgelerin kaderinin Avrupa kıtasındaki savaşla tayin edileceğidir. Burjuva adaleti ve ulusal özgürlük (ya da milletlerin var olma hakkı) açısından Almanya'nın İngiltere ve Fransa karşısında tamamen haklı olduğu düşünülebilir, çünkü sömürgeleri elinden alınmıştır, düşmanları kendinden çok daha fazla uluslara hükmetmektedirler, ve müttefiki Avusturya'nın baskı altında tuttuğu Slavlar, "milletlerin" gerçek hapisanesi olan Rusya'dakilerden çok daha fazla özgürdürler. Ancak Almanya ulusların özgürleşmesi için değil onların ezilmesi için savaşmaktadır. Genç ve güçlü hırsızın (Almanya) ihtiyar tıka-basa doymuş hırsızı yağmalamasına yardımcı olmak sosyalistlerin görevi değildir. Sosyalistler hırsızlar arasındaki bu mücadeleden faydalanıp hepsini alaşağı etmelidirler. Bunu yapabilmek için sosyalistler ilk önce halka doğruyu, yani bu savaşın üç nedenden dolayı köle sahipleri arasında, köleliği takviye için yapılan bir savaş olduğunu açıklamaları gerekir. İlk olarak bu savaş "daha eşit" bir dağılım ve daha ahenkli bir sömürü sağlayarak sömürgelerin köleleştirilmesini arttırmak için yapılmaktadır; ikinci olarak hem Avusturya hem de Rusya (hem daha fazla hem de sonuçları açısından Avusturya'dan çok daha beter) hükümranlıklarına ancak savaş yolu ile şiddetlendirilmiş olan böyle bir baskı ile sağlayabildiklerine göre, "büyük" devletler arasında diğer uluslara uygulanan baskıyı çoğaltmak için; üçüncü olarak da kapitalistlerin savaştan servetler kazanıp, millî ön yargıları körükleyerek en özgür ve en demokratik ülkelerde bile boy göstermeye başlayan gerici-

liği güçlendirirken proletarya parçalanmış ve sindirilmiş olduğuna göre ücret köleliğini fazlalaştırıp devamını sağlamaktadır.

"SAVAŞ POLİTİKANIN BAŞKA (YANİ ŞİDDET) ARAÇLARLA DEVAMIDIR"[40]

Bu ünlü vecize savaş sorunları hakkında en yetkili yazarlardan biri olan Clausewitz tarafından söylenmiştir. Marksistler herhangi bir savaşın önemini teorik açıdan incelerken bu teze dayanmışlardır. Marx ve Engels çeşitli savaşlara bu açıdan bakmışlardır.

Bu görüşü şimdiki savaşa uygulayın. Göreceksiniz ki İngiliz ve Fransız, Alman ve İtalyan, Avusturya ve Rus hükümetleri ve hâkim sınıfları yıllardır, aşağı yukarı yarım yüzyıldır, sömürgeleri yağmalama, diğer ulusları ezme, işçi sınıfı hareketini sindirme politikası izlemişlerdir. Şimdiki savaşta da bu, ve yalnız bu politika sürdürülmektedir. Özellikle hem Avusturya'nın hem de Rusya'nın politikası, hem barışta olduğu kadar savaşta da, ulusları özgürleştirme değil, köleleştirme politikasıdır. Çin'de, İran'da, Hindistan'da ve diğer bağımlı ülkelerde bunun tam tersine yıllardır millî bir yaşantıya, gerici "büyük" devletlerin baskısından kurtulmaya yönelik yüz milyonlarca kişinin başkaldırma politikasını görüyoruz. Böyle tarihî bir tabana dayanan bu çeşit bir savaş bu gün bile millî kurtuluşa dayalı burjuva ilerici savaşı olabilir.

Eğer bugünkü savaş "büyük" devletlerin ve bunların içindeki ana sınıfların politikalarının bir devamı olarak görülürse, bu savaşta "anayurdu savunma" fikrinin yasallaştırılmasının tarihe aykırılığı, sahteliği ve ikiyüzlülüğü bir bakışta ortaya çıkar.

BELÇİKA SORUNU

Üçlü (şimdi dörtlü) itilâfın[41] sosyal şovenistlerinin (Rusya'da Plehanov ve şürekası) en büyük savunmaları Belçika sorunudur. Ancak bu örnek de onların aleyhinedir. Alman emperyalistleri, savaşan devletlerin her yerde ve

her zaman yaptığı gibi, bütün anlaşmaları ve yükümlülükleri gereğinde çiğneyerek Belçika'nın tarafsızlığını hayasızca ihlâl etmişlerdir. Uluslararası antlaşmaların gözetilmesi ile ilgilenen bütün devletlerin Almanya'ya Belçika'dan çekilmesini ve verdiği zararları tazmin etmesini sağlamak amacı ile savaş açtıklarını sarsayalım. Bu durumda doğal olarak sosyalistler Almanya'nın düşmanlarına yakınlık duyacaklardır. Ama bütün sorun üçlü (ve dörtlü) itilâfın Belçi ile **savaşmamasından** doğuyor: herkesin bildiği bu gerçeği ancak ikiyüzlüler gizleyeceklerdir. İngiltere, Almanya'nın sömürgelerini ve Türkiye'yi gaspediyor; Fransa Alsace-Lorraine ve hatta Ren nehrinin sol yakasını istiyor; İtalya ile ganimetlerin (Arnavutluk ve Küçük Asya) paylaşılması hususunda bir antlaşma tamamlanıyor; Bulgaristan ve Romanya ile ganimetlerin paylaşılması için pazarlıklar devam ediyor. Bugünkü hükümetler tarafından çıkartılan bu savaşta Avusturya veya Türkiye'nin vs. boğazlanmasına yardım **etmeden** Belçika'ya yardım etmek **imkânsızdır.** "Anayurdu savunma" bunun neresine uygulanabilir? İşte burada emperyalist savaşın, gerici burjuvalar ve tarihî olarak modası geçmiş hükümetler arasında çıkarılan savaşın en önemli özelliği yatıyor. Bu savaşa katılmayı savunan herkes uluslara emperyalist baskının devam etmesini sağlıyordur. Hükümetlerin bu tanç verici durumundan faydalanıp sosyal bir devrim için savaşmayı savunan herkes, gerçekte yalnız sosyalizm altında mümkün olan bütün ulusların gerçek özgürlüğünü savunuyor demektir.

RUSYA NE ELDE ETMEK İÇİN SAVAŞIYOR?

Rusya'da yeni tip kapitalist emperyalizm, çarlığın İran Mançurya ve Moğolistan'a karşı güttüğü politikada kendini tamamen ortaya çıkarmıştır, ama genel olarak Rusya'da askerî ve feodal emperyalizm hakimdir. Dünyanın hiç bir ülkesinde nüfusun çoğunluğu Rusya'daki kadar ezilmiyor; büyük Ruslar nüfusun yalnız % 43'ünü yani yarıdan daha azını teşkil ediyorlar; Rus olmayanlar bütün haklardan **mahrum** ediliyor. Rusya'da yerleşmiş 170 milyon kişiden **yaklaşık olarak 100 milyonu** baskı altında tutulup bütün hakları inkâr ediliyor. Çarlık Galiçya'yı işgal edip Uk-

rayna'lıların özgürlüklerine son vermek Ermenistan, İstanbul vs. üzerinde haklar elde edebilmek için savaşıyor. Çarlık savaşa, ülkede biriken hoşnutsuzluğa karşı ilgiyi saptıracak, gelişen devrimci hareketi sindirecek bir araç olarak bakıyor. Bugün Rusya'da her iki büyük Rusa karşılık bütün temel haklardan yoksun üç Rus olmayan kişi var: çarlık, savaşı bir araç olarak kullanarak, Ruslar tarafından ezilen ulusların sayısını çoğaltmaya, bu baskıyı arttırmaya ve bu şekilde büyük Ruslar tarafından da verilen özgürlük mücadelesini zayıflatmaya çalışıyor. Diğer ulusları ezip soyma ihtimali ekonomik durgunluğa yol açıyor, çünkü gelirin nedeni genellikle üretici güçlerin gelişmesi değil, Rus olmayanların yarı-feodal bir biçimde sömürülmesidir. Bu nedenle Rusya açısından savaş gerici bir karaktere ve millî kurtuluşa karşıt oluşu ile nitelendirilir.

SOSYAL ŞOVENİZM NEDİR?

Sosyal şovenizm bu savaşta "anayurdu savunma" fikrinin avukatlığını yapmaktır. Bu fikir mantıkî olarak savaş sırasında sınıf mücadelesini terk etmeye, savaştan yana oy kullanmaya vs. yol açar. Gerçekte sosyal - şovenistler anti - proleter bir burjuva politikası izliyorlar. Çünkü onlar "anayurdu savunma" fikrini dış baskılara karşı çarpışmak için değil şu ya da bu "büyük" devletin sömürgeleri yağmalama ve diğer ulusları ezme "hakkı" olarak savunuyorlar. Sosyal şovenistler burjuvaların bu savaşın özgürlükleri koruma ve ulusların varolmalarını sağlama yolunda verildiği yalanlarını tekrarlayarak proletaryaya karşı burjuvazinin yanında saf tutuyorlar.

Sosyal şovenistler arasında savaşan hükümetlerin ve burjuvaların bir grubunu haklı çıkarıp göz boyamaya çalışanlar olduğu gibi, Kautsky gibi bütün savaşan ülkelerdeki sosyalistlerin "anayurtlarını savunmaya" hakkı olduğunu söyleyenler de var. Sonuçta ayrıcalıkların, avantajların, kişinin "kendi" (ya da herhangi) emperyalist burjuvazisinin yağma ve çapul hakkını savunmak olan sosyal şovenizm, bütün sosyalist inançlara ve Basel enternasyonal sosyalist kongresinin kararına tam bir ihanettir.

BASEL MANİFESTOSU

1912'de Basel'de oybirliği ile kabül edilen savaş konusundaki manifestoda, İngiltere ve Almanya ve şu andaki müttefikleri arasında 1914 yılında patlayan tipte bir savaştan söz ediliyordu. Manifesto açıkça "kapitalistlerin kârları ve hanedanların hırsları yüzünden" çıkarılan büyük devletlerin emperyalist, yırtıcı politikalarına dayanan böyle bir savaşta halkın çıkarlarından bahis edilemeyeceğini belirtiyor. Manifesto açıkça savaşın "hükümetler" **için** (istisnasız hepsi için) tehlikeli olduğunu belirterek onların "bir proleter devrime" karşı olan korkularından **söz ederken** kesin olarak 1871 Komününü ve 1905 Ekim - Aralık'ını yani **devrim ve iç savaş örneklerini** gösteriyor. Böylece Basel Manifestosu kesin olarak bu savaş için işçilerin hükümetlerine karşı enternasyonal olarak verecekleri devrimci mücadelenin taktiklerini, sosyalist bir devrimin taktiklerini ortaya koyuyor. Stuttgart kararının şu sözlerini tekrarlayan Basel Manifestosu "ekonomik ve politik krizlerden" faydalanıp "kapitalizmin çöküşünü hızlandırmak"tan yani hükümetlerin savaş sırasındaki karşılaştığı güçlüklerden ve kitlelerin öfkesinden yararlanıp sosyalist devrime geçmekten sözediyor.

Sosyal şovenistlerin politikası, burjuva-kurtuluşçu görüşle savaşı haklı çıkarmaları, "anayurdu savunmayı" onaylamaları, savaş yanında oy kullanmaları, hükümet üyelikleri ve bu gibi şeyler, ileride göstereceğimiz gibi, yalnız Avrupa'daki partilerin çoğunluğuna hakim olan milli liberal - işçi politikası ve oportünizmin zaferi olarak açıklanabilecek olan sosyalizme açıktan açığa bir ihanettir.

MARX VE ENGELS'DEN SAHTE ALINTILAR

Rus sosyal şovenistleri (Plehanov önderliğindeki) Marx'ın 1870 savaşı üzerine gösterdiği taktiklerden alıntılar yapıyorlar; (Lensch, David ve şürekâsı tipindeki) Almanlar, Engels'in 1891'de Rusya ve Fransa.ya karşı verilen savaşta Alman sosyalistlerinin görevinin anayurdu savunmak olacağını belirten sözlerine değiniyorlar; ve son olarak enternasyonal şovenizmi uzlaştırmak ve meşrûlaştırmak isteyen Ka-

utsky tipindeki sosyal şovenistler, Marx ve Engels'in savaşı lânetlemelerine rağmen, 1854 - 55'den 1870-71 ve 1876 - 77'ye kadar savaş başladığında her zaman şu ya da bu savaşan devletin yanını tuttukları gerçeğine değiniyorlar.

Bütün bu alıntılar, tıpkı anarşist Guillaume ve şürekasının anarşizmi savunmak için yazılarında Marx ve Engels'in görüşlerini çarpıttıkları gibi, burjuvazi ve oportünistlerin çıkarları için Marx ve Engels'in görüşlerini zorla çarpıtmaktan başka bir şey değildir. 1870 - 71 savaşı III. Napolyon'un devrilmesine kadar tarihsel olarak ilerici idi. III. Napolyon, çarla birlikte yıllarca Almanya'yı baskı altında tutarak feodal kargaşalık içinde yaşamasını sağlamıştı. Ancak savaşın Fransa'nın yağınalanmasına dönüştüğü andan itibaren (Alsace ve Lorraine'nin ilhak edilmesi) Marx ve Engels Almanlara şiddetle karşı koymuşlardır. Hatta savaşın başında bile Marx ve Engels, Bebel ve Liebknecht'in savaş kredileri için oy kullanmayı red etmelerini onaylamışlar ve sosyal demokratlara burjuvalarla kaynaşmayıp, proleteryanın bağımsız sınıf çıkarlarını savunmayı öğütlemişlerdi. Bu milli kurtuluşçu nitelikteki burjuva-ilerici savaşın tahminlerini şimdiki savaşa uygulamak gerçeklerle alay etmektir. Aynı şey modern emperyalizmin var **olmadığı** sosyalizm için olgunlaşmış objektif şartların **bulunmadığı**, savaşan **hiç bir** ülkede sosyalist kitle partilerinin **olmadığı**, yani büyük devletler arasındaki bir savaşla **ilgili** olarak Basel Manifestosunda «proleter devrimi» için önerilen taktiklerin şartlarının hiç birinin var olmadığı 1854-55 ve bütün 19. yüzyıl savaşları için daha güçlü olarak söylenebilir.

Bugün Marx'ın burjuvazisinin **ilerici** dönemlerindeki tavırlarına değinip, Marx'ın —**kesin** olarak burjuvazisinin gerici ve modası geçmiş dönemine, sosyalist devrim dönemine uygulanabilecek olan— "işçilerin vatanı olmadığı" yolundaki sözlerini unutan herkes Marx'ı utanmadan çarpıtıyor ve sosyalist görüş yerine burjuva görüşü geçiriyor demektir.

İKİNCİ ENTERNASYONALİN ÇÖKÜŞÜ

Bütün dünyadaki sosyalistler Basel'de, 1912'de, ciddî olarak Avrupa'da yaklaşmakta olan savaşı bir "cinayet"

olarak gördüklerini ve kapitalizmin çöküşünü kapitalizme karşı kaçınılmaz olarak bir devrim meydana getirerek hızlandıracak olan **bütün** hükümetlerin en gerici bir eylemi olarak tanımladıklarını ortaya koydular. Savaş geldi, kriz ortaya çıktı. Birçok sosyal demokrat parti devrimci taktik yerine gerici taktikleri uygulamaya başlayarak kendi hükümetlerinin ve burjuvazilerinin yanına geçtiler. Bu ihanet İkinci (1889 - 1914) Enternasyonal'in çöküşünü ifade eder ve biz bu çöküşe neyin sebep olduğunu, sosyal şovenizmi neyin ortaya çıkarıp güçlendirdiğini anlamalıyız.

SOSYAL ŞOVENİZM OPORTÜNİZMİN EN ÜST NOKTASIDIR

İkinci Enternasyonal'in var olduğu sürece, bütün sosyal demokrat partiler içinde, devrimci ve oportünist kanatlar arasında bir mücadele gelişiyordu. Birtakım ülkelerde bu çizgide ayrılma oldu (İngiltere, İtalya, Hollanda, Bulgaristan). Hiç bir marksist oportünizmin işçi sınıfı hareketi içinde burjuva görüşlerini temsil ettiğinden, proleter kitlelerinin ve ezilen kitlelerin çıkarlarına karşı küçük burjuvazinin ve "kendi" burjuvazisi ile ittifak kurmuş olan küçük bir bölüm burjuvalaşmış işçilerin çıkarlarını temsil ettiğinden şüphe edemez.

19. yüzyıl sonlarındaki objektif şartlar oportünizmi geniş ölçüde güçlendirdi, burjuva legalitesinden faydalanmayı legaliteye uşaklık etmeye dönüştürdü, ince bir işçi sınıfı memuriyeti ve aristokrasi kabuğu yarattı ve çok sayıda küçük burjuva "yol arkadaşlarını" sosyal demokrat partilere cezbetti.

Savaş bu gelişimi hızlandırdı ve oportünizmi sosyal şovenizme, oportünistlerle burjuvazi arasındaki gizli ittifakı açık bir şekle dönüştürdü. Aynı zamanda askerî otoriteler her yerde sıkıyönetim ilân ederek eski liderleri hemen hemen bütünüyle burjuvazi saflarına geçen işçi kitlelerinin ağzına tıkaç koydu.

Oportünizm ve sosyal şovenizm aynı ekonomik tabana dayanır. Ayrıcalıklı durumlarını, "kendi" millî burjuvalarının diğer ulusları soyarak ve büyük devlet statülerinin sağladığı avantajları kullanarak vs. elde ettikleri kârın ufak

bir bölümü üzerindeki "hakları" savunan küçük bir bölüm ayrıcalıklı işçi ve küçük burjuvazinin çıkarlarını savunma.

Oportünizm ve sosyal şovenizm aynı ideolojik-politik içeriğe sahiptir. Sınıf mücadelesi yerine sınıflararası işbirliği, devrimci mücadele yöntemlerini inkâr etme, "kendi" hükümetlerinin sıkıntılı durumlarında devrimi başlatma yerine, onlara yardımcı olma. En yetkili bile olsa kişilere dikkat etmeden Avrupa'yı bir bütün olarak ele alırsak oportünist **akımın** sosyal şovenizmin kalesi olduğunu, buna karşılık aşağı yukarı her yandan bunlara karşı az ya da çok protestoların devrimci kamptan geldiğini görürüz. Ve örnek olarak 1907'de Stuttgart kongresinde gruplaşan akımları ele alırsak enternasyonal marksizmin emperyalizme karşı çıkarken oportünizmin daha o zamandan emperyalizm yanlısı olduğunu görürüz.

OPORTÜNİSTLERLE BİRLEŞME; İŞÇİLER VE "KENDİ" BURJUVAZİLERİ ARASINDA BİR İTTİFAK KURMAK VE ENTERNASYONAL DEVRİMCİ İŞÇİ SINIFINI PARÇALAMAK DEMEKTİR.

Geçmişte, savaştan önce oportünizme sık sık, "sapmacı" ve "aşırıcı" da olsa sosyal demokrat partinin meşrû bir unsuru olarak bakılmıştır. Savaş aynı şeyin gelecekte imkânsız olduğunu gösterdi. Oportünizm "olgunlaştı" ve artık işçi sınıfı hareketi içinde burjuva ajanlığı rolünü sonuna kadar oynamaya başladı. Alman Sosyal Memokrat Partisinin de örneklediği üzere oportünistlerle birleşme açıkça bir ikiyüzlülüktür. Çok önemli bir durumda (yani 4 Ağustos oylamasında) oportünistler, burjuvazi ile olan çeşitli bağlarının sendika yönetimlerindeki çoğunluklarının etkilerini gösteren bir ültimatom verdiler. Bu gün oportünistlerle **birleşme, gerçekte** işçi sınıfını "kendi" millî burjuvazisine tabi kılmak, diğer ulusları ezmek ve galip-ulus ayrıcalıkları için savaşmak üzere burjuvazi ile ittifak yapmak anlamına gelir; bunun anlamı bütün ülkelerdeki devrimci proletaryayı **parçalamaktır.**

Tek tek durumlarda birçok örgütlere hâkim olan oportünistlerle mücadele ne kadar zor olursa olsun, tek tek ülkelerde oportünistleri işçi sınıfı partilerinden temizleme-

nin özel mahiyeti ne olursa olsun bu işlemi yapmak son derece yararlı ve aynı derecede kaçınılmazdır. Reformist sosyalizm ölüyor; canlanan sosyalizm, Fransız sosyalisti Paul Golay'ın[42] bu duruma uyan tabirini kullanırsak "devrimci, uzlaşmasız ve isyankâr" olacaktır.

KAUTSKYCİLİK

İkinci Enternasyonal'in en yetkili kişisi olan Kautsky, lafta marksizmi kabul etmenin pratikte nasıl "struvizme" ya da "Brentanoizme"[43] dönüştüğünü gösteren en tipik ve çarpıcı bir örnektir. Başka bir örnek de Plehanov'dur. Aşikâr bir safsata ile marksizm canlı ruhundan koparılmıştır; marksizmin devrimci mücadele yöntemleri, bu yöntemlerin propagandası ve hazırlanması, kitlelerin bu yönde eğitilmesi **hariç**, marksizmin her şeyi **kabul edilmiştir.** Kautsky ilkesiz bir şekilde sosyal şovenizmin ana fikrini, şimdiki savaşta anayurdu savunmanın tanınmasını, solculara diplomatik sahte imtiyazlarla "uzlaştırıyor." - savaş için oy kullanmada bulunmamasını, lâfta muhalefette olduğu iddiası, vs. 1909'da yaklaşan devrimler dönemi ve savaş ve devrim ilişkileri konusunda kitap yazan Kautsky, 1912'de yaklaşan savaşı devrimci bir fırsat olarak kullanılmasını öneren Basel Manifestosunu imzalayan Kautsky, sosyal şovenizmi süsleyip savunarak kendini inkâr ediyor, ve Plehanov gibi devrimle ve acil olarak devrimci mücadele yolunda atılan adımlarla eğlenerek burjuvaziye katılıyor.

İşçi sınıfı evrensel devrimci rolünü, bu çeşit döneklikle, kaypaklıkla, oportünizme hizmetle ve marksizmin teorilerinin aşağılanması ile insafsızca mücadele etmeden yerine getiremez. Kautskycilik tesadüfî değildir; o İkinci Enternasyonal içindeki çelişkilerin sosyal bir ürünü, marksizme lâfta sadakatle, oportünizme eylemde bağlılığın bir karışımıdır.

"Kautskyizm"in bu temel sahteciliği kendini değişik ülkelerde ayrı ayrı gösterir. Hollanda'da Roland-Holst, anayurdu savunma fikrini red ederken, oportünistlerin partisi ile birleşmeyi savunuyor. Rusya'da Troçki bu fikri reddederken aynı zamanda oportünist ve şovenist Nasha Zarya grubu ile birleşmeyi savunuyor. Romanya'da Rakovsky

Enternasyonalin çökmesine neden olarak gördüğü oportünizme savaş ilân ederken aynı zamanda anayurdu savunma fikrinin meşruluğunu kabul etmeye hazırlanıyor. Bütün bunlar Hollandalı marksistlerin (Gorter ve Pannekoek) "pasif radikalizm" diye adlandırdıkları kötülüklerin bir tezahürüdür ve teoride eklektizmi devrimci marksizmin yerine geçirme, pratikte oportünizmin uşaklığı veya oportünizme karşı güçsüzlük demektir.

MARKSİSTLERİN SLOGANI DEVRİMCİ SOSYAL DEMOKRATLARIN SLOGANIDIR

Savaş hiç şüphesiz en keskin krizi yaratmış ve kitlelerin ıztırabını ölçülemeyecek bir biçimde arttırmıştır. Bu savaşın gerici karakteri ve **bütün** ülkelerdeki burjuvazi tarafından yağmacı amaçlarını "millî" ideoloji ile gizlemeye çalışırken utanmadan söyledikleri yalanlar, objektif devrimci durumu temel olarak kitleler arasında devrimci hisler yaratmaktadır. Bizim görevimiz kitlelerin bu hissin bilincine varmalarına yardımcı olmak, bu hisleri derinleştirip şekil vermektir. Bu görev doğru ifadesini şu sloganda bulur: emperyalist savaşı iç savaşa dönüştürün; savaş zamanında yapılan **bütün** kararlı sınıf mücadeleleri ve ciddi olarak yönetilen bütün "kitle eylemleri" kaçınılmaz olarak bu sonuca ulaşır. Büyük devletler arasındaki birinci ya da ikinci emperyalist savaş sırasında veya ertesinde güçlü bir devrimci hareketin parlayıp parlayamayacağını şu anda tahmin etmek imkânsızdır; her halükârda bu yönde sistematik olarak ve hiç bir şekilde sapmadan çalışmak bizim zorunlu görevimizdir.

Basel Manifestosu doğrudan doğruya Paris Komünü örneğine, yani hükümetler arasındaki bir savaşı iç savaşa dönüştürmeye değinir. Yarım yüzyıl önce proletarya çok zayıftı; sosyalizm için objektif şartlar henüz olgunlaşmamıştı; savaşan ülkelerin içindeki devrimci hareketler arasında koordinasyon ve işbirliği kurulamazdı; bir kısım Parisli işçilerin inandırıldığı "millî ideoloji" (1792'nin gelenekleri) Marx'ın da o zaman değindiği gibi bir küçük burjuva zayıflığı idi ve Komünün yıkılmasının nedenlerinden biri idi. O devirden yarım yüzyıl sonra devrimi zayıflatan

şartlar geçerliliğini yitirmiştir ve bugün bir sosyalistin Paris Komüncülerinin tavrı ile eylemden vazgeçmesi affedilmez bir durumdur.

SİPERLERDEKİ KARDEŞLİĞİN ORTAYA KOYDUĞU ÖRNEK

Siperlerde bile savaşan ülkelerin askerlerinin gösterdiği kardeşlik vakaları bütün savaşan ülkelerin burjuva gazeteleri tarafından yazıldı. Hükümetlerin ve burjuvazinin bu konuya verdikleri değer kendini askerî yetkililerin (Almanya ve İngiltere'de) bu çeşit kardeşliği önlemek için yayınladıkları sert emirlerle ortaya çıktı. Eğer bu çeşit kardeşlik vakaları, oportünizmin Batı Avrupa'daki sosyal demokrat partilerin en üst kademesinde saltanat sürdüğü, sosyal şovenizmin bütün sosyal demokrat basın ve II. Enternasyonal'in yetkilileri tarafından desteklendiği bir dönemde mümkün olabiliyorsa, bu bize en azından savaşan ülkelerdeki sol-kanat sosyalistleri tarafından bu yönde sistematik bir çalışma yapılırsa, bu canî gerici ve köle sahiplerinin savaşının ne kadar kısaltılabileceğinin ve enternasyonal devrimci bir hareketi örgütlemenin ne kadar mümkün olduğunu gösterir.

BİR YERALTI ÖRGÜTÜNÜN ÖNEMİ

Bu savaşta oportünistler gibi dünyanın ileri gelen anarşistleri de (Plehanov ve Kautsky tavrı ile) kendilerini sosyal şovenizmi benimseyerek rezil etmişlerdir. Bu savaşın yararlı sonuçlarından biri de hiç şüphesiz oportünizmi ve anarşizmi yok etmesi olacaktır.

Kitleleri örgütlendirme ve sosyalizm propagandası yolunda ne kadar küçük olursa olsun, bütün legal imkânları her durumda ve her şart altında kullanmaktan vazgeçmeyecek olan sosyal demokrat partiler aynı zamanda legaliteye körü körüne boyun eğmeyi terk etmelidirler. Engels "önce siz ateş edin, burjuva beyleri" diye yazarak, burjuvazinin legaliteyi çiğnemesinden sonra bizim de aynı şeyi yapmamız gerektiğini ima etmiştir. Bu kriz burjuvazinin

legaliteyi en özgür ülkelerde dahi ihlâl ettiğini ve devrimci mücadele yöntemlerini savunmak, tartışmak, değerlendirmek ve hazırlamak amacı ile bir yeraltı örgütü kurulmadıkça kitleleri devrime yöneltmenin imkânsız olduğunu bize gösterdi. Örneğin Almanya sosyalistlerinin yapmakta olduğu bütün **dürüst** işler adi oportünizme ve ikiyüzlü "Kautskizme" rağmen üstelik gizli olarak yapılmaktadır. İngiltere'de birleşmeye karşı çağrılar yayınlayan kişiler ağır hapise mahkûm edilmekteler.

Sosyal demokrat parti üyeliği ile legal basında bütün yeraltı propaganda yöntemlerini red edip bunlarla alay etmeyi bağdaştırma sosyalizme ihanetten başka bir şey değildir.

EMPERYALİST SAVAŞTA KİŞİNİN "KENDİ" HÜKÜMETİNİN YENİLGİSİ ÜZERİNE

Sosyal şovenizm görüşü hem bu savaşta kendi hükümetlerinin zaferini savunanlar hem de "ne zafer, ne yenilgi" sloganını savunanlar tarafından eşit olarak paylaşılıyor. Devrimci bir sınıf gerici bir savaşta kendi hükümeti için yenilgiden başka bir şey isteyemez ve hükümetin askerî bozgunlarının yıkılışını kolaylaştıracağını görmemezlik edemez. Ancak hükümetler arasında başlatılan bir savaşın yine hükümetler arasında sona ermesini isteyen bir burjuva, **bütün** savaşan ülkelerdeki sosyalistlerin **bütün** "kendi" hükümetlerinin yenilmesi gerektiği yolundaki isteklerini "gülünç" ve "saçma" olarak nitelendirir. Oysa tam tersine ancak bu çeşit bir ifade sınıf bilincinde olan işçilerin duygularına hitap edebilir ve bizim emperyalist savaşı iç savaşa dönüştürme yolundaki eylemlerimizle aynı çizgide olabilir.

İngiliz, Alman ve Rus sosyalistlerinin bir bölümü tarafından yöneltilen ciddi savaş aleyhtarı ajitasyon şüphesiz bu sosyalistlerin hükümetlerinin "askerî" gücünü zayıflatmıştır; ama bu ajitasyon sosyalistlerin nüfuzu sayesinde yürütülmektedir. Sosyalistler kitlelere "kendi" hükümetlerini devrim yolu ile devirmekten başka bir kurtuluş yolu olmadığı ve bu amaca ulaşmak için bu savaşta hükümetlerin karşılaştığı güçlüklerden yararlanmak gerektiğini açıklamalıdır.

PASİFİZM VE BARIŞ SLOGANI

Kitlelerin barış özlemleri kendini genellikle protestoların, kızgınlığın ve savaşın gerici niteliğini idrâk etmenin başlaması ile gösteriyor. Bu özlemden faydalanmak bütün sosyal demokratların görevidir. Sosyal demokratlar bu duygudan kaynaklanan her harekette ve her gösteride en önde yer alacaklar ama devrimci bir hareketin varlığı olmasa da, ilhaklarda bulunmadan, diğer ulusları ezmeden, yağmalamadan ve şimdiki hükümetlerin ve hâkim sınıfların arasında yeni savaşların tohumlarını geliştirmeden bir barışın mümkün olduğunu söyleyerek halkı aldatma yoluna gitmeyeceklerdir. Bu şekilde halkı aldatma, savaşan devletlerin gizli diplomasilerine hizmet etmek ve onların karşı-devrimci planlarını güçlendirmek demektir. Demokratik ve kalıcı bir barış isteyen herkes hükümetlere ve burjuvaziye karşı verilecek bir savaştan yana olmalıdır.

ULUSLARIN KENDİ KADERLERİNİ TAYİN HAKKI

Bugünkü savaşta burjuvazinin halkı en yaygın kandırma usulü "millî kurtuluş" ideolojisini yağmacı amaçlarını gizlemek için kullanmaları olmuştur. İngilizler Belçika'yı Almanlar Polonya'yı vs. kurtarmaya söz verdiler. Gerçekte gördük ki bu savaş dünya nüfusunun çoğunluğunu ezenler tarafından bu baskıyı çoğaltmak ve yaygınlaştırmak amacı ile çıkartılmıştır.

Sosyalistler nihai amaçlarına ulusların herhangi bir şekilde ezilmesine karşı savaş vermeden ulaşamazlar. Bu nedenle onlar, ezen ülkelerin (ve özellikle sözde büyük devletlerin) sosyal demokrat partilerinden **ezilen** ülkelerin politik anlamdaki yani politik ayrılma anlamındaki kendi kaderlerini tayin haklarını en içten bir biçimde tanıyıp savunmalarını istemelidirler. Bu hakkı tanımayan sömürgeci ya da hükmeden bir ulusun sosyalisti, bir şovenisttir.

Bu hakkı savunmanın küçük devletlerin kurulmasını cesaretlendirmesi bir yana tam tersine daha özgür, korkusuz ve bu nedenle daha geniş ve üniversal genişlikte devletler ve devletler federasyonları yaratacaktır ki bu da hem

kitlelerin lehine hem de ekonomik gelişmeye uygun bir durumdur.

Ezilen ülkelerdeki sosyalistler de kendi paylarına, ezen ve ezilen ülkelerdeki **işçilerin** (örgütsel birleşme de dahil olmak üzere) her bakımdan kesin olarak birleşmelerini savunmalıdırlar. Bir ulusun diğerinden yasal olarak ayrılması (Bauer ve Renner'ın savunduğu sözde "kültürel-nasyonal özerklik" fikri gerici niteliktedir.

Emperyalizm, bir avuç "büyük devletin" dünya uluslarını sürekli bir biçimde artarak ezme çağıdır; bu nedenle ulusların kendi kaderlerini tayin haklarını tanımadan enternasyonal sosyalist devrim için savaşmak imkânsızdır. "Diğer bir ulusu ezen hiç bir ulus özgür değildir" (Marx ve Engels). "Kendi" ulusunun diğer bir ulusu en küçük bir şekilde bile olsa ezmesini hoş gören bir proleter, proleter sosyalisti olamaz.

Temmuz - Ağustos 1915'de yazıldı **Toplu Eserler, cilt 21 s. 299 - 317**

A.G. ŞİLYAPNİKOV'A MEKTUP'DAN

23 Ağustos 1915

Rusya'daki olaylar Aleksinsky'den Çikidze kadar sosyal - yurtsever eşşeklerin bozgunculuk diye vaftiz ettiği tavrımızı onaylamıştır. Gerçekler bizim haklı olduğumuzu ispatlamıştır! Askerî bozgunlar çarlık kurumlarını sarsmakta ve Rusya'daki devrimci işçilerle diğer ülkelerin ittifakını kolaylaştırmaktadır. Halk soruyor: eğer "siz" devrimciler çarlığı yenerseniz ne yapacaksınız? Şöyle cevaplıyorum: 1) bizim zaferimiz Almanya'daki "sol" hareketin ateşini körükleyip şiddetini yüzlerce kere arttıracaktır; 2) çarlığı tamamen yenersek bütün savaşan güçlere demokratik şartlarla barış teklif edeceğiz ve eğer bu red edilirse onlara karşı **devrimci** bir savaş başlatacağız.

Şurası açıktır ki Pravdacı işçilerin önde gelen bölümü, partimizin savunucuları, saflarına yapılan korkunç saldırılara rağmen ayakta kalmıştır. Önde gelen grupların ikişer üçerli hücreler halinde (**son derece gizli olarak**) bir araya gelmeleri, bizle ilişki kurmaları bir merkez komite bürosunu yeniden faaliyete geçirmeleri (sanırım Petersburg'ta şimdiden bir tane var) ve merkez komitesinin kendini Rusya'da faaliyete geçirmesi son derece önemlidir. Bizimle sıkı bağlar kurulmalıdır, (**gerekli olduğu** takdirde bir ya da iki kişi bu amaçla İsveç'e getirilebilir). Gazeteler, broşürler vs. yollarız. En önemli şey sıki ve devamlı ilişkilerdir.

İlk olarak 1924'de basıldı.

Toplu Eserler, cilt 35
s. 204 - 205

İşçi Yoldaşlar:

Avrupa savaşı bir yıldan fazla bir süredir devam ediyor. Her şeyi gözönüne alırsak daha da uzun bir süre devam edecek çünkü bir yandan Almanya en iyi bir biçimde hazırlanmıştır ve şu anda en iyi durumdadır, diğer yandan dörtlü itilâfın (Rusya, İngiltere, Fransa ve İtalya) hem daha çok parası ve insan gücü vardır hem de dünyanın en zengin ülkesi olan Amerika Birleşik Devletleri'nden savaş malzemesini en serbest bir biçimde elde etmektedir.

İnsanoğluna sonsuz acılar getiren bu savaş ne için yapılıyor? Her savaşan ülkenin hükümeti ve burjuvazisi kitaplara ve gazetelere milyonlarca lira saçarak suçu karşı tarafa yüklüyor, düşmana karşı halkın öfkesini galeyana getiriyor, kendilerini haksız bir biçimde saldırıya uğrayıp şimdi kendini "savunmak" zorunda kalmış olarak tanımlamak için hiç bir yalandan kaçınmıyorlar. Gerçekte bu savaş iki yağmacı devletler grubu arasında, sömürgeleri paylaşmak, diğer ulusları köleleştirmek dünya pazarında avantajlar ve ayrıcalıklar kazanmak uğruna yapılıyor. Bu savaşların en gerici olanıdır, bu modern köle sahiplerinin kapitalist köleliği devam ettirme ve güçlendirme uğruna çıkardıkları bir savaştır. İngiltere ve Fransa Belçika'nın özgürlüğü için savaştıklarını iddia ederlerken yalan söylüyorlar. Gerçekte onlar bu savaşa uzun zamandır hazırlanıyorlardı ve bu savaşı Almanya'yı soymak ve onun sömürgelerini elinden almak amacı ile sürdürüyorlar; onlar İtalya ve Rusya ile Türkiye ve Avusturya'yı yağmalayıp haritadan silmek amacı ile bir antlaşma yaptılar. Rusya'daki çarlık monarşisi Galiçya'yı işgal etmek, Türkiye'den arazi elde etmek, İran'ı Moğolistan'ı vs. köleleştirmek için savaşıyor. Almanya'nın savaştaki amacı İngiliz, Belçika ve Fransa sömürgelerini ele geçirmektir. Almanya da kazansa, Rusya da kazansa, "berabere" de kalınsa, savaş sömürgelerdeki, İran'da, Türkiye'de ve Çin'deki yüzmilyonlarca kişiye yeni baskılar, yeni köleleştirilmiş uluslar ve bütün

ülkelerdeki çalışan sınıflara yeni zincirler getirecektir.

Bu savaş açısından işçi sınıfının görevleri nelerdir? Bu sorunun cevabını bize 1912'de Basel Enternasyonal Sosyalist Kongresi'nde bütün dünyadaki sosyalistler tarafından oybirliği ile alınan bir karar verecektir. Bu karar 1914' de başlayan savaş niteliğindeki bir savaşı önceden tahmin edilerek alınmıştır. Bu kararda savaşın gerici bir karakteri olduğu, "kapitalistlerin kârları" uğruna hazırlandığı, işçilerin "biribirilerine ateş etmeyi cinayet sayacakları", savaşın bir "proleter devrime" yol açacağı, işçilerin taktiklerinin 1971 Paris Komünü, Ekim - Aralık 1905 Rusyası, örnekleri ile, yani devrim olarak belirlendiği ortaya konulur.

Rusya'daki sınıf bilincine sahip bütün işçiler, üyeleri (Petrousky, Badayev, Muronov, Samoilov ve Şagov) savaş ve hükümet aleyhine devrimci propaganda yaptıkları için çar tarafından Sibirya'ya sürülen Duma'daki Rus Sosyal Demokrat İşçi grubundan yanadırlar. İnsanlığı şimdiki ve gelecekteki savaşların dehşetinden kurtarmanın biricik yolu kitleleri başkaldırmaya yönelten bu çeşit devrimci propaganda ve devrimci eylemlerdir. Burjuva hükümetlerinin ve öncelikle en gerici, en gaddar ve en merhametsiz olan çarlık hükümetinin devrimci yollarla devrilmesi sosyalizm ve uluslar arasındaki barış yolunu açacaktır.

Burjuvazinin bilinçli ya da gafil uşakları çarlık monarşisinin devrimcı yollarla yıkılmasının yalnız gerici Alman monarşisinin ve Alman burjuvazisinin sağlamlaşmasına ve zaferlerine yol açacağı konusunda halkı ikna etmeye çalışırken yalan söylüyorlar. Rusya'daki birçok önde gelen sosyalist gibi Alman sosyalistlerinin liderlerinin de "kendi" hükümetlerinin yanına geçip halkın kandırılmasına yardımcı oldukları halde çalışan Alman kitlelerinin kendi hükümetleri aleyhindeki protestoları ve kızgınlıkları her zamankinden daha güçlü olarak bir dağ gibi birikmektedir. Burjuvazi saflarına geçmeyen Alman sosyalistleri basın yolu ile Duma'daki Rus Sosyal Demokrat İşçi grubunun taktiklerini "kahramanca" bulduklarını açıklamışlardır. Almanya'da savaş ve hükümet aleyhine yapılan çağrılar gizli olarak basılıyor.

Almanya'daki en iyi sosyalistlerden yüzlercesi, kadın işçi hareketinin tanınmış üyesi Clara Zetkin de dahil olmak üzere, devrimci bir ruhla propaganda yaptıkları gerekçesi ile Alman Hükümeti tarafından zindana atılmışlar-

dır. İstisnasız bütün savaşan ülkelerde çalışan kitleler arasındaki hoşnutsuzluk bir dağ gibi yükselmektedir ve Rusya'daki sosyal demokratların devrimci eylemlerinin örneği ve hatta Rusya'daki devrimin herhangi bir başarısı, sosyalizmin büyük amacının, proletaryanın kanlı burjuva sömürücülerine karşı elde edeceği zaferin yakınlaşmasına yol açacaktır.

Savaş kapitalistlerin ceplerini büyük devletlerin hazinelerinden akan altınlarla dolduruyor. Savaş düşmana karşı kör bir şiddeti tahrik ediyor ve burjuvazi halkın kızgınlığını bu yöne kanalize edip halkın asıl düşmanını —kendi hükümetini ve hakim sınıflarını— unutturmak için elinden geleni yapıyor. Halbuki heybesinde çalışan kitlelere yalnız sonsuz sefalet ve ıztırap getiren savaş işçi sınıfının en iyi temsilcilerini aydınlatıp çelikleştiriyor. Öleceksek kendi davamız için, işçilerin davası için, sosyalist devrim uğruna ölelim, kapitalistlerin, toprak sahiplerinin, çarların çıkarları için değil. İşte her bilinçli işçi bunu görüyor ve hissediyor. Devrimci sosyal demokrat çalışma, bugün için zor olabilir ama imkânsız değildir. Bu çalışma bütün dünyaya yayılıyor ve kurtuluş yalnız bu şekilde olacaktır.

Kahrolsun Rusya'yı canice bir savaşa sürükleyen ve halkları ezen çarlık monarşisi! Yaşasın işçilerin evrensel kardeşliği, yaşasın proletaryanın enternasyonal devrimi!

Ağustos 1915'de yazıldı **Toplu Eserler, cilt 21 s. 367 - 69**

NAMUSLU BİR FRANSIZ SOSYALİSTİNİN SESİ

Frankofil (Fransız yanlısı-çev.) şovenizmin Fransa'dan biraz daha az bir yoğunlukla gazaba geldiği İsviçre'nin Fransızca konuşulan bölgesinde namuslu bir sosyalistin sesi duyuldu. Şu aşağılık devirde oldukça önemli bir olaydır bu. Bu sese olanca dikkatimizi göstermeliyiz çünkü şu andaki konumuz tipik bir Fransız (ya da lâtin diyelim, çünkü İtalyanlar da, örneğin, böyledirler) mizacına ve kafa yapısına sahip bir sosyalisttir.

Lozan'da ufak bir sosyalist gazetenin editörü olan Paul Golay'ın küçük broşürüne değiniyoruz. Yazar 11 Mart 1915' de bu şehirde, konusunu daha sonra ayrıca yayınladığı "Can Çekişen Sosyalizm ve Yeniden Doğmak Zorunda Olan Sosyalizm" konulu bir konferans verdi. *

"1 Ağustos 1914'de savaş başladı. Artık meşhur olan bu tarihten haftalarca önce ve bu tarihi izleyen günlerde milyonlarca kişi bekliyordu". Yazar böyle başlıyor. Milyonlarca kişi, diyor, sosyalizmin liderlerinin kararlarının ve deklarasyonlarının "girdabının bütün canî hükümetleri silip süpürecek güçlü bir başkaldırmaya" yol açmasını bekliyordu. Ancak milyonlarca kişinin isteği yerine gelmedi. "Yoldaşça bir tavırla" diyor Golay, "savaşın bir şimşek gibi aniden parlaması" ve bilgilerin eksik olması gibi nedenlere sığınarak sosyalistleri temize çıkarmaya çalıştıksa da bu bahaneler bizi tatmin etmedi. "Sanki vicdanımızın aldatmacaların ve yalanların çirkefli suyuna bulanmış olduğu gibi bir duygu içten içe rahatsız ediyordu bizi." Bu satırlardan okuyucu Golay'ın samimi olduğu, yani çağımızda nerdeyse olağanüstü sayılabilecek bir niteliğe sahip olduğu sonucunu çıkaracaktır.**

---

* **Paul Golay Le Socialisme qui meurt et le socialisme qui doit renaitde, Lausanne, 1915, 22 sayfa, 15 centimes, En vente àl'Administration du "Grutléen", Maison du Peuple, Lausanne.**

** **Büyük belâlar güçlü çareleri yaratır.**

Golay proletaryanın "devrimci geleneklerini" hatırlıyor. "Her durum için ona uyan türde bir eylemin gerekli olduğu" gerçeğini mükemmelen kavrayan Golay bize "özel durumlarda özel ölçülerin kullanılması gerektiğini" hatırlatıyor. "Aux grands maux les grands remedes" "Direkt olarak kitlelere yönelen ve onları devrimci ve başkaldırıcı eyleme yönelten kongre kararlarını" hatırlıyor. Bunu Stuttgart ve Basel kararlarından seçtiği bölümler izliyor [44]. Yazar önemle bu kararlarda saldırı ya da savunma savaşları diye bir sorunun tartışılmadığını; ve buna bağlı olarak genel olarak kabul edilen ana ilkelerin yerine geçebilecek özel ulusal taktiklerin öne sürülmediğini belirtiyor.

Bunları okuyan okuyucu Golay'ın yalnız samimi bir sosyalist değil, aynı zamanda namuslu ve inanmış bir sosyalist olduğunu görüyor. İkinci Enternasyonal'in liderleri arasında pek rastlanmayan nitelikler bunlar!

"Proletarya askerî komutanlar tarafından tebrik edildi ve burjuva basını "milletin ruhu" denen şeyin yeniden dirilişini hararetle övmeye başladı. Bu yeniden diriliş bize üç milyon cesede maloldu.

"Ve hiç bir zaman işçi örgütleri şimdiki kadar geniş aidat ödeyen üye sayısına sahip olmadılar, hiç bir zaman milletvekilleri bu kadar bereketli olmadı, hiç bir zaman bu kadar mükemmel örgütlenmiş basın var olmadı. Ve hiç bir zaman kişinin başkaldırması gereken bundan daha iğrenç bir dava olmadı.

"Milyonlarca kişinin hayatı ile kumar oynayan bu trajik ortamda devrimci eylemler yalnız mübah değil aynı zamanda meşrudur da. Onlar meşrudan da ötedir - kutsaldır. Proletaryanın kaçınılmaz görevi onlardan imkânsız bir işi başarmak, yani Avrupa'yı kötürümleştiren bu olaylardan bizim neslimizi korumak yolunda çaba göstermelerini istiyor.

"Bir ayaklanmaya yönelen, bir isyana teşebbüs eden hiç bir enerjik adım atılmamıştır...

"Bizim karşıtlarımız sosyalizmin çöküşünü haykırıyorlar. Çok aceleciler. Ancak buna rağmen onların her bakımdan yanlış olduklarını söylemeye kim cesaret edebilir? Şu saatte can çekişen genel olarak sosyalizm değil, özel olarak sosyalizmin bir çeşididir. Yani idealizm ve ihtirastan yoksun, saygıdeğer bir pederşahi aile babası işkembesine ve bir devlet memuru ta-

vırlarına sahip olan tatlı su sosyalizmi! Cüretsiz ve durgun bir sosyalizm, istatistik kurtluğu yapan, boğazına kadar kapitalizmle dostane uzlaşmaya batmış bir sosyalizm; yalnızca reformlarla ilgilenen bir sosyalizm; varlığını bir meteliğe okutmuş bir sosyalizm; kitlelerin sabırsızlığını burjuvaziye yardım amacı ile kontrol eden - proleter eylemlerin coşkunluğuna karşı bir çeşit otomatik fren görevini yapan sosyalizmdir.

"Bütün Enternasyonali lekelemek üzere olan bu sosyalizm, hiç şüphesiz ki bizi ayıpladıkları iktidarsızlığımızın baş sorumlusudur."

Broşürünün diğer kısımlarında Golay "reformist sosyalizmi" ve "oportünizmi" dobra dobra sosyalizmin çarpıtılmışı olarak nitelendiriyor.

Bu çarpıtmaya değinirken, **bütün** savaşan ülkelerdeki sosyalistlerin "genel sorumluluğunu" kabul edip, "bu sorumluluğun öncelikle kitlelerin güvendiği ve kendilerinden bir slogan bekledikleri liderlere düştüğünü" önemle belirten Golay, gayet isabetli bir örnek olarak "en iyi örgütlenmiş, en iyi şekillendirilmiş ve en iyi yetiştirilmiş" Alman sosyalizmini ele alarak onun "sayı gücünü ve devrimci zayıflığını" gösteriyor.

"Devrimci ateşten ilham alan Alman sosyal demokrasisi askerî yükümlülüklere yeterli belirgin bir inatçılıkla direnerek karşı gelebilir ve diğer ülkelerdeki proletaryanın da aynı yolu, kurtuluşa giden tek yolu izlemesini sağlayabilirdi...

"Alman sosyalizmi Enternasyonal içinde bütün etkinliğinin tadını çıkardı. Diğer bütün partilerden çok daha fazla bir şeyler yapabilirdi. En büyük gayret onlardan bekleniyordu. Ancak bireysel enerji aşırı katı bir disiplinle dondurulmuşsa ve liderler... etkinliklerini en az gayreti elde etmek için kullanıyorlarsa üye sayılarının hiç bir anlamı yoktur. [Cümlenin ikinci kısmının büyük bir bölümünün doğru olmasına rağmen ilk bölümü yanlıştır: disiplin harikûlâde ve gerekli bir şeydir, örnek olarak partimizin oportünistleri ve devrimci eylem karşıtlarını ihraç eden disiplini gösterilebilir] Alman proletaryası sorumluluk sahibi liderlerinin sayesinde askerî klik'in çağrılarına uydu... Enternasyonalin diğer bölümleri de korkarak aynı şekilde

hareket ettiler; Fransa'da iki sosyalist hükümete katılmayı gerekli gördüler! Böylece sosyalistlerin biribirilerine ateş etmeyi cinayet saydıkları ciddî deklarasyondan aylarca sonra milyonlarca işçi bayrakları altına çağrıldılar ve kapitalist burjuvaların ve hükümetlerin defalarca takdirlerini kazanacak bir biçimde bu cinayeti ısrarla ve şevkle işlemeye başladılar."

Ancak Golay kendini bu acımasızca damgalanan "can çekişen sosyalizme" adamıyor. Bu can çekişmenin nedenlerini tamamen açıklayarak yerine geçecek olan sosyalizmi tanımlıyor. "Bütün ülkelerdeki çalışan kitleler" diye yazıyor, '*bugünkü burjuva çevrelerindeki fikirlerin bir* ölçüde etkisi altında kalmışlardır.'' "Revizyonizm adı altında Bernstein bir çeşit demokratik reformizmi formüle ettiği zaman" diye yazıyor "Kautsky onu elverişli gerçeklerin yardımı ile paramparça etti." Ancak görünüş kurtarıldığı halde parti Real Politik'ine devam etti ve bugünkü haline geldi. Mükemmel bir örgüt. Güçlü bir gövde ama ruhu onu çoktan terketmiş." Yalnız Alman sosyal demokrasisi değil Enternasyonalın bütün bölümleri aynı eğilimleri gösteriyorlar. "Resmi görevlilerin büyüyen sayıları" belirli sonuçlara yol açıyor; bütün ilgi zamanında ödenen üye aidatları üzerinde yoğunlaşıyor; grevlere kapitalistlerle "anlaşmanın daha iyi ve emin yollarını amaçlayan bildirgeler" olarak bakılıyor. İşç;ilerin çıkarlarını kapitalistlerle bağdaştırmak âdet haline geliyor; "işçilerin kaderleri kapitalizmin kaderine bağımlı kılınıyor," "kendi" ülkesindeki "millî" ekonominin yoğun bir biçimde diğer ülkelerin aleyhine gelişmesi isteniyor."

Makalelerinin birinde bir Reichstag temsilcisi olan R. Schmiedt, iş şartlarının sendikalar tarafından kayıtlanmasının "ekonomik hayata düşen ve istikrar getirmesi" ve "haksız rekabeti engellemesi" açısından kapitalistlerin de lehine olduğunu yazıyor.

Bu alıntıyı yapan Golay dayanamıyor:

"Öyle anlaşılıyor ki sendikal hareket kapitalist kârlarının istikrarını sağlamayı bir şeref addetmelidir! Yine anlaşılıyor ki sosyalizmin amacı kapitalist toplumun çerçevesi içinde, kapitalist sisteme uygun düşecek bir biçimde maksimum faydaları sağlamaktır. *Proletaryanın savaşı kapitalist rejimi* güçlendirmek, ücretli emeğe karşı en az şartları elde etmek değil özel

mülkiyet sistemini ortadan kaldırmak ve ücretli emek sistemini parçalamaktır...

"Büyük örgütlerin sekreterleri önemli kişiler olmuşlardır. Politik harekette temsilciler, yazarlar, bilim adamları, avukatlar, bilgileri ile beraber belirli kişisel hırslarını da getiriyorlar ve zaman zaman etkinliklerini tehlikeli bir biçimde kullanıyorlar.

"Sendikaların güçlü örgütlenmeleri ve ellerinde bulunan paralar üyeleri arasında bir korporatif anlayış yaratmıştır. Özünde reformist olan sendikacılık hareketinin olumsuz yönlerinden biri de çeşitli kategorilerdeki ücretli işçilerin durumunu onları biribirinin üzerine yerleştirerek düzeltmesidir. Bu onların en yatkın olanları arasında endişe yaratarak arasıra durumlarını, kasalarını ve dengelerini zayıflatacak bir 'hareketten' korumaya zorlamaktadır. Böylece proletarya sendikalar tarafından suni olarak yaratılan kategoriler arasında bölünmektedir."

Hiç şüphe yok ki belli "eleştirileri" önceden önlemek amacı ile yazar bu tartışmanın tabiî ki güçlü örgütler aleyhinde olmadığını belirtiyor. Bu yalnızca diyor örgütlerin bir "ruhu" ve "coşkunluğu" (heyecanı, şevki - çev.) olması gerektiğini ispatlar.

"Yarının sosyalizmini belirleyecek olan ana özellikler nelerdir? Yarının sosyalizmi enternasyonal, uzlaşmasız ve isyancı olacaktır."

Golay bizi "doktrinler tarihine" bir göz atmaya davet ederek "uzlaşmasızlık bir güçtür" diyor. "Ne zaman etkin olmuşlardır? Otoriteler tarafından uysallaştırıldıklarında mı yoksa uzlaşmaz olduklarında mı? Hıristiyanlık değerini ne zaman yitirdi? Konstantin'in eziyet ve idam yerine onlara altın işlemeli giysiler içinde hükümet memurları olarak maaş bağladığı gün değil mi?

"Bir Fransız düşünürü şöyle der: 'Ölü fikirler gösterişli giysiler içinde cüretten ve sertlikten yoksun olarak ortaya çıkarlar. Bu fikirler ortalığa dökülüp aptallar ordusunun entellektüel bagajının bir parçası olduğu için ölüdürler. Güçlü fikirler, olaylar şok yaratır, hoşnutsuzluk ve öfke uyandırır. Bazıları ona husumet ederken diğerleri de onu dostça karşılar' Yazar bu gerçeği günümüzde herhangi bir "ateşli inançtan" yoksun sosyalistlere hatırlatmak gereğini duyuyor. "Onlar hiç bir şeye inanmıyorlar" diyor, "ne ge-

cikmiş reformlara ne de henüz gelmemiş olan devrime."

Uzlaşmazlık ve başkaldırmaya hazır olma diyor yazar, "hülyalara değil eyleme yol açar. Bir sosyalist, eylemin hiç bir türünü ihmal edemez. Hareket ortamının gereklerine göre yeni eylem biçimleri bulur. Acil reformları ister; bu reformları da karşı tarafla pazarlık ederek değil kitlelerin şevki ve zorbalığı ile yıldırılmış burjuvaziden bir imtiyaz olarak zor kullanarak elde eder."

Marksizmin Plehanov, Kautsky ve avanesi tarafından utanmazca yozlaştırılıp sosyalizmin bayağılaştırılmasından sonra Golay'ın bu broşürü gerçekten insanı canlandırıcı oluyor. Buna rağmen aşağıda iki kusur da belirtilmelidir.

İlk olarak Golay, birçok latin ülkelerinin sosyalistleri gibi, bugünkü Guesdistler de dahil olmak üzere "doktrine", yani sosyalizmin **teorisine** gerekli ilgiyi göstermiyor. Golay'ın marksizme karşı önyargısı marksizmin Kautsky'nin **Die Neue Zeit**'deki yazılarında ve genel olarak Almanlar arasında en ahmakça bir biçimde karikatürize edilmesi ile açıklanabilirse de haklı görülemez. Reformist sosyalizmin **ölmesi** ve devrimci, "başkaldırıcı" sosyalizmin **canlandırılması** gerektiğine, yani bir başkaldırının gerekliliğini anlayıp onu savunan ve kendini olduğu gibi başkalarını da buna ciddî bir şekilde hazırlayan Golay gibi biri, **aslında** marksizme "kitapları" ezbere bilen ama şimdi, "geçmişi unutup" şovenist Vorstand'la "barış yapmaya" kalkanlar da dahil olmak üzere her türlü sosyal şovenizmi haklı çıkarmaya çalışan (örneğin Die Neue Zeit'de) centilmenlerden bin kat daha yakındır.

Golay'ın marksizmi hor görüşü ne kadar açıklanırsa açıklansın, ona yöneltilecek ithamlar ne kadar Fransız marksistlerinin can çekişen ya da **ölü** kanadına (Guesde'cilere) yüklenirse yüklensin, bunlar ithamın varlığını ortadan kaldırmaz. Ezilen sınıfın, tarihin en devrimci sınıfının en büyük özgürlük hareketi devrimci bir teori olmadan başarıya ulaşamaz. Böyle bir teori düşünce ile ortaya çıkamaz. Bu dünyanın bütün ülkelerindeki devrimci deneylerin ve devrimci düşüncelerin bir toplamı olarak **meydana gelir.** Böyle bir teori ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında **gelişmiştir.** Bu teori marksizm olarak bilinir. Bu teoriye kendi gücü ölçülerinde katılmadan, geliştirip uygulamadan ve bu teoriyi kırpan Plehanov, Kautsky ve şürekasına karşı

amansızca bir mücadele yürütmeden kişi sosyalist, devrimci, sosyal demokrat olamaz.

Teoriyi ihmal, Golay'ın yeterli derecede "idealistik" olmadığı iddiası ile aceleci ve yanlış olarak "tarihî materyalizme" ve genel olarak disipline saldırmasına yol açtığını görüyoruz. Bunun sonucu olarak sloganlar sorununda da kayda değer eksiklikler görülüyor. Örneğin sosyalizmin "başkaldırmacı" olması isteği içerik bütünlüğe ve doğru düşünceye o kadar uygundur ki, bu istek olmazsa enternasyonalizm, devrimci ruh ve marksizm üzerine yapılan bütün konuşmalar eğer ikiyüzlülük değilse mutlaka aptallıktır. Ancak bu iç savaş fikri geliştirilip taktiklerin mihveri yapılacak yerde Golay buna yalnız **değinmekle** yetiniyor. Buna değinmek bile şu günümüzde oldukça önemlidir. Ama proletaryanın devrimci mücadelesinin talepleri açısından yeterli değildir. Örneğin Golay'ın devrim sorununu savaşa bir cevap olarak görmesi soruna eğer tabiri caizse oldukça dar bir açıdan bakmaktır. Golay, savaşa karşı devrimci bir **cevabın** henüz verilmemiş olmasına rağmen savaşın devrimci bir ortamı yaratıp genişletip derinleştirerek kitlelere devrim dersleri vermeye başladığını göremiyor.

Golay'ın ikinci kusuru en iyi olarak broşürünün şu paragrafında görülebilir:

> "Kimseyi suçlamıyoruz. Yeniden canlanmak için Enternasyonalin çeşitli bölümlerine hayat getirecek bir arkadaşlık ruhuna ihtiyacı vardır; şunu iddia edebiliriz ki Temmuz ve Ağustos 1914'te kapitalist burjuvazi tarafından Enternasyonal'in karşısına çıkartılan görevde reformist, merkezci [?] ve hiyerarşici sosyalizm pek zavallı (aciz - çev.) kalmıştır."

"Kimseyi suçlamıyoruz..." İşte burada yanılıyorsun Golay yoldaş. "Can çekişmekte olan sosyalizmin" burjuva fikirlerine bağlandığını (onun burjuvazi tarafından beslenip desteklendiği anlamına gelir bu), sosyalizmin belirli bir ideolojik akımına (reformizme), belirli bir tabakanın (parlamenterlerin, memurların, entellektüellerin, durumları biraz daha iyi işçi gruplarının vs.) **özel durumlarına ve çıkarlarına** bağlandığını kendin kabul etmiştin. Bu durumda açıklamaktan kaçındığın **kaçınılmaz** bir sonuç ortaya çıkar. Bireyler doğal ölüm denilen bir ölümle "ölürler"; ancak **ideolojik ve politik** akımların **bu yolla ölme** imkânları **yoktur.** Burjuvazinin de devrilmeden ölmeyeceği gibi, bur-

juvazi tarafından beslenip desteklenen, küçük bir grup entellektüelin ve burjuvazi ile elbirliği etmiş işçi aristokrasisinin üyelerinin çıkarlarını temsil eden bir akım da "öldürülmeden" yani devrilmeden, sosyalist **proletarya üzerindeki bütün** etkileri yok edilmeden ölmeyecektir. Bu akımın burjuvazi ile bağları güçlüdür. 1871 - 1914 "barışçıl" döneminin objektif şartları yüzünden bu akım işçi sınıfı hareketi içinde bir çeşit hükümran ve asalak bir tabaka olmuştur.

Bu şartlar altında görevimiz bu asalak tabakayı yalnız "suçlama" değil aynı zamanda zehirini hapis etmek, acımadan maskesini düşürmek, devirmek, bulundukları mevkilerden def etmek ve işçi sınıfı hareketi ile "birleşmelerine" engel olmaktır, çünkü böyle bir birlik pratikte proletaryanın millî burjuvazi ile birleşmesi ve enternasyonal proletaryadan **ayrılması,** uşaklar arasında birleşme, devrimciler arasında ayrılık demektir.

Golay haklı olarak "uzlaşmazlık bir güçtür" diyor; "yeniden doğacak olan sosyalizmin" uzlaşmaz olmasını istiyor. Ama burjuvazi için proletaryanın **direkt** olarak uzlaşması ile, işçi sınıfı hareketi **içindeki** burjuva taraftarlı, burjuvazi savunucuları ve ajanları, yani oportünistler yolu ile **dolaylı** olarak uzlaşması arasında bir fark var mıdır? İkincisinin işçiler arasında daha etkili olacağı garanti olduğundan bu yol burjuvazi için **daha da avantajlıdır.**

Golay, can çekişen bir sosyalizm ve yeniden doğmak zorunda olan bir sosyalizm olduğunu söylerken binlerce kere haklıdır; ancak bu ölüm ve bu yeniden doğma oportünizm akımına karşı insafsız bir mücadeleyi içerir - yalnız ideolojik bir mücadeleyi değil, aynı zamanda bu iğrenç fazlalığın işçi sınıfı hareketinin gövdesinden koparılmasını, proletarya'ya hasım olan ve onlardan tamamen farklı olan bu akımın belirli temsilcilerinin de bu örgütlerden ihracını da içerir. Onların yozlaşmasının meydana getirdiği örnek yeni bir nesli, daha doğru bir ifade ile başkaldırma yeteneğine sahip olan yeni proleter ordularını eğitecektir.

Kommunist No. 1-2, 1915 **Toplu Eserler cilt 21**
s. 349 - 56

Savaşın yarattığı bu dehşetli kriz sırasında uluslararası sosyalist hareketin gelişimi yavaş olmaktadır. Ancak İsviçre'de Zimmerwald'da 5-8 Eylül 1915'de yapılan Enternasyonal Sosyalist Konferans'da [45] da açıkça görüldüğü gibi sosyalist hareket oportünizm ve sosyal şovenizmden kopmaya doğru gitmektedir.

Bütün bir yıl, savaşan ülkelerle ve tarafsız ülkelerin sosyalistleri kararsız kalmışlar ve zamana uymuşlardır. Krizin yoğunluğunu kendi kendilerine itiraf etmeye korkarak gerçekle yüz yüze gelmeyi istememişler ve Batı Avrupa'nın resmî partilerinde hüküm süren oportünizm ve Kautskizm' le kaçınılmaz olan kopmayı ertelemek için bin dereden su getirmişlerdir.

Ancak bir yıl önce Merkez Komitesinin manifestosunda (bildirisinde-çev.) yaptığımız analizler (**Sotzial - Demokrat** No 33) * doğru çıkmıştır; olaylar bunun doğru olduğunu ortaya koymuştur. Olaylar, Alman, Fransız, İsveç ve Norveç'teki resmî partilerin kararlarına **karşı çıkan**, yani gerçekte hizip olarak hareket eden, protestocu grupların katıldıkları Birinci Enternasyonal Sosyalist Konferansın toplanması sonucunu doğuran bir yol **izlemiştir.**

Konferans çalışmaları bir bildiri (manifesto - çev.) ve tutuklanan ve işkence görenlere karşı sempatilerini açıklayan bir kararla özetlendi. Her iki belge de **Sotzial Demokrat**'ın bu sayısında yayınlandı. Konferans onikiye karşı ondokuz oyla biz ve diğer devrimci marksistler tarafından sunulan karar taslağını bir komiteye havale etmeyi red etti; bildiri taslağımız diğer iki taslakla beraber birleşik bir bildiri hazırlanmak üzere komiteye havale edildi. Okuyucu iki taslağımızın metnini de bu sayıda bulacaktır; bu ikincisinin kabul edilen bildiri taslağı ile karşılaştırılması sonucu devrimci marksizmin ana ilkelerinden bazılarının kabul edildiği açıkça görülecektir.

---

* **Bkz. sayfa 57 - 58 - Ed.**

Pratikte, bildiri oportünizm ve sosyal şovenizmden ideolojik ve pratik kopmaya doğru bir adım atıldığını belirliyor. Aynı zamanda herhangi bir incelemenin de göstereceği gibi bildiri kararsızlıklar gösteriyor ve söylenmesi gereken her şeyi söylemiyor.

Bildiri savaşı emperyalist olarak nitelendirip emperyalizmin iki özelliğini ortaya koyuyor: **bütün** ülkelerdeki kapitalistlerin kâr için çabalamaları ile diğerlerini sömürmeleri ve büyük devletlerin dünyayı paylaşma ve zayıf ulusları "köleleştirmek" için çabalamaları. Bildiri, bizim kararımızda da belirtildiği gibi, savaşın emperyalist karakteri hakkında söylenmesi gereken en önemli şeyleri tekrarlıyor. Bu açıdan bildiri bizim kararımızı sadece kamuoyuna malediyor. Kamuoyuna maletmek hiç şüphesiz yararlı bir iştir. Ancak, işçi sınıfında açık düşünce istiyorsak ve sistematik ve sürekli bir propagandanın önemini belirtmek istiyorsak kamuoyuna maledeceğimiz ilkeleri bütünüyle ve kesin olarak tanımlamalıyız. Bu yapılmadığı takdirde İkinci Enternasyonal'in çökmesine neden olan hatanın tekrarlanmasına, yani bulanıklığa ve yanlış yorumlamaya açık kapı bırakacağız. Örneğin bizim kararımızda açıklanan objektif şartların sosyalizm için hazır olduğu düşüncesinin açık önemini hiç kimse inkâr edebilir mi? Manifestonun "bilinen" ifadesi bu düşünceyi atlamıştır; bir dökümanda ilkeye dayalı açık ve kesin bir kararla bir çağrıyı birleştirme çabası başarısız kalmıştır.

"Bütün ülkelerin kapitalistleri... savaşın anayurdu savunmak amacını güttüğünü iddia ediyorlar... Yalan söylüyorlar...» diye devam ediyor bildiri. Burada da oportünizmin bu savaştaki temel fikrinin — "anayurdu savunma fikrinin" bir yalan olduğunu söyleyen bu içten açıklama devrimci marksistlerin kararındaki özün bir tekrarıdır. Yine de bildiri — yarı gönüllü ve bütün gerçeği açıklamaktan korkarak, söylenmesi gereken her şeyi söylemiyor. Bir yıllık savaştan sonra, yalnız burjuva yalanlarını **tekrarlayıp onaylayan** kapitalist basın değil (kapitalist yalanları tekrarlamak kapitalist basının zaten görevidir), ayrıca sosyalist basının büyük bir kısmının da sosyalizme verdiği zararın bugün kim farkında değildir ki? Avrupa sosyalizminin en büyük krizinin "kapitalistlerin yalanları" sayesinde değil Guesde, Hyndman, Vandervelde, Plehanov ve **Kautsky'**

nin yalanları sayesinde ortaya çıktığını kim bilmiyor ki? Bu liderlerin **yalanlarının** oportünizmin bütün gücünü aniden ortaya döküp onları karar anında silip süpürdüğünü kim bilmiyor ki?

Bakalım bunun sonucunda neler oldu: Kitlelerin meseleleri daha iyi görmesi amacı ile bildiri bu savaşta anayurdu savunma fikrinin bir kapitalist yalanı olduğunu söylüyor. Ancak Avrupa kitleleri cahil değildir ve bildiriyi okuyan aşağı yukarı herkes Plehanov, Hyndman, Kautsky ve şürekâsı tarafından yankılanan **aynı yalanı** yüzlerce sosyalist, dergi, gazete ve broşürlerde okumaktadır. Bildiriyi okuyanlar neler düşüneceklerdir? Bildiri yazarlarının bu utangaçlıklarını okuyanlarda ne gibi düşünceler uyandıracaktır. Kapitalistlerin anayurdu savunma yalanına inanmayın diyor bildiri işçilere. Gayet iyi. Pratikte bütün işçiler şunu söyleyecek ya da düşüneceklerdir: **Kapitalistlerin** yalanları bizi uzun bir süredir rahatsız etmiyor, ama Kautsky ve şürekasının yalanları...

Bildiri bizim kararımızdaki başka bir önemli düşünceyi tekrarlıyor, yani çeşitli ülkelerdeki sosyalist partilerin ve işçi örgütlerinin "Stuttgart, Kopenhag ve Basel Kongrelerinden kaynaklanan kayıtlamaları **hor gördükleri**"; Enternasyonal Sosyalist Büronun da **görevini yapamadığı**; ve bu görevi yapmamanın savaş kredileri lehine oy kullanmak, hükümetlere katılmak, "sınıf barışını" tanımaya yol açtığını belirtiyor (bu teslimiyet ki, bildiri bunu kölece olarak adlandırıyor; başka bir deyimle bildiri Guesde, Plehanov, Kautsky ve şürekasını sosyalizm propagandası yerine **kölece** fikirlerin propagandasını geçirmekle itham ediyor).

Bu "yaygın" bildirinin birtakım partilerin görevini yapmadığından (burada, açıkça anlaşılacağı gibi en ileri ülkelerin İngiltere, Fransa ve Almanya'nın güçlü partilerine ve işçi örgütlerine değiniliyor), bu ürkütücü ve eşsiz gerçeği açıklamadan bahsetmek uygun düşer mi? Sosyalist partilerin büyük bir kısmı Enternasyonal Sosyalist Büro'nun kendisi bu görevi yapamamıştır! Bu nedir — bir kaza veya kişilerin başarısızlığı mı yoksa bir dönemin dönüm noktası mı? Eğer ilki doğru ise ve **biz** bu düşünceyi kitlelere yayarsak bu **bizim** sosyalist doktrinin esaslarını inkâr etmemizden başka bir şey değildir. Eğer ikincisi doğru ise bunu açıkça niye söylemeyelim? Tarihî önemi olan bir anla kar-

şı karşıyayız — Enternasyonalin bir bütün olarak çöküşü, bir dönemin dönüm noktası ile— ve biz kitlelere gerçeğin aranıp bulunması gerektiğini ve sonuna kadar düşünmemiz gerektiğini açıklamaktan korku duyuyoruz. Genel Avrupa oportünist **hareketinin kökenine, gelişmesine ve olgunlaşmasına** bağlamadan ve onun derin ekonomik köklerini — bu kitlelere en içten bağlanma anlamında bir köklenme değil, toplumun belli bir tabakasına bağlanma anlamındadır. Enternasyonal Sosyalist Büro'nun ve birtakım partilerin çökebileceğini varsaymak abes ve gülünçtür.

"Barış için mücadeleye geçerek" bildiri şöyle diyor: "Bu mücadele özgürlük için, halkların kardeşliği ve sosyalizm için mücadeledir". Bildiri daha sonra işçilerin savaşta "hakim sınıflara hizmet etmek için" fedakârlıkta bulunduklarını, oysa "**kendi davaları için**" (ki bu nokta bildiride yeterince önemsenmemiş görünüyor) "sosyalizmin kutsal amaçları" için fedakârlıkta bulunmasını öğrenmeleri gerektiğini kaydediyor. Teklif edilen ve cezaya çarptırılan devrimcilere sempatilerini belirten manifesto "Konferansın yaşayan ve ölen [devrimciler - ç] onların gösterdiği örneği izleyerek onurlandırma görevini üzerine aldığını" ve amacının "enternasyonal proletaryanın devrimci ruhunu ayağa kaldırmak" olacağını bahsediyor.

Bütün bu düşünceler devrimci bir mücadele **olmadan barış** için mücadele etmenin boş bir mücadele olacağını ve sosyalizm için mücadele etmenin savaşın vahşetine son verecek tek yol olduğunu belirten bizim önergemizdeki temel düşüncenin bir tekrarıdır. Ama burada da kararsızlık, utangaçlık ve söylenmesi gereken her şeyi söyleyememe görüyoruz: bildiri kitleleri devrimci savaşçıları kendilerine örnek almaya davet ediyor; Sibirya'ya sürgüne gönderilen Duma'daki Sosyal Demokrat İşçi Grubunun beş üyesinin "Rusya'nın mükemmel devrimci geleneğini" sürdürdüğünü söylüyor, ancak devrimci mücadele metodlarını açıkça ve içtenlikle **belirtmiyor.**

Merkez Komitemiz bu bildiriyi, bütün kararsızlığı ve utangaçlığına rağmen, imzalarken haklı mı idi? Biz haklı olduğu kanısındayız. Uyuşamadığımız noktalar, yalnız merkez komitesinin değil, **devrimci marksizmin** ilkelerine dayanan konferansın bütün **Enternasyonal** sol - kanat bölümünün uyuşmadığı noktalar açıkça hem özel bir kararda,

ayrı bir bildiri taslağında, hem de uzlaştırıcı bir bildiri 46 için oylamayı öneren ayrı bir deklarasyonda açıkça belirtildi. Görüşlerimizin, sloganlarımızın taktiklerimizin zerresini gizlemedik. Broşürümüzün Almanca bir çevirisi, **Sosyalizm ve Savaş*** konferansta dağıtıldı. Görüşlerimizi en az bildirideki kadar bir enerji ile yaydık, yayıyoruz ve yaymaya devam edeceğiz. Bu bildirinin oportünizmle gerçek mücadele ve ondan kopma yolunda **bir ileri** adım olduğu gerçektir. Kararsızlığı eleştirme ve daha büyük işler için çalışma hakkını büyük bir özgürlükle elimizde bulundurduğumuza göre, bu ileri adımı Alman, Fransız, İsveç, Norveç ve İsviçreli sosyalistlerin ufak bir bölümü ile beraber atmamak sekterizm olur.** Sosyal şovenizme karşı yükselen enternasyonal tepki hareketine, bu hareketin yavaş olduğu ve ileriye doğru 'yalnız" bir adım attığı, ve yarın geriye doğru bir adım atıp Enternasyonal Sosyalist Büro ile barış yapabileceği gerekçeleri ile, bağlanmayı reddetmek yanlış bir savaş taktiği olur. Onun oportünizmle barış yapacağı düşüncesi yalnız uzak bir özlemi ifade eden bir düşüncedir. Oportünistler böyle bir barışa yanaşacaklar mıdır? Giderek daha derin bir biçimde ayrılan **akımlar** arasında —bir yanda sosyal şovenizm ve Kautskizm, diğer yanda enternasyonal devrimci marksizm— bir barış **objektif** olarak mümkün müdür? Biz bunu imkânsız görüyoruz ve görüşlerimizi çizgimizin 5-8 eylül konferansında kazandığı **başarıdan** da cesaretlenerek ileri sürmeye devam edeceğiz.

Çizgimizin başarısı şüphe götürmez. Gerçekleri karşılaştırın: 1914 eylülünde Merkez Komitemizin bildirisi nerdeyse tecrit edilmişti. 1915 martında Enternasyonal Kadın-

---

*** Bakın V.İ. Lenin, Toplu Eserler, cilt 21 sayfa 295 - 338 Ed.**

**** Tertip Komitesinin ve Sosyal Devrimcilerin Rubanoviç ve Rusya'da Halkçı Sosyalistlerin ve Sosyal Devrimcilerin 1915 temmuz konferansı 47 ile bağlarını ve Nasha Zarya ile bağlantılarını ellerinde tutarak bu bildiriyi diplomatikçe imzalamaları gerçeği bizi ürkütmüyor. Çürümüş diplomasi ile savaşmak ve onun maskesini düşürmek için elimizde yeterli araçlar vardır. Zaten o kendi maskesini giderek kendi düşürüyor. Nasha Zarya ve Çikidze grubu bize Akselrod ve şürekasının maskesini düşürmede yardımcı oluyor.**

lar Konferansı sefilce bir pasifist kararı kabul etti ve tertip komitesi de buna gözleri kapalı uydu. 1915'in eylülünde bütün bir Enternasyonal sol-kanadı düzene soktuk. Kendi taktiklerimizle ortaya çıktık, birleşik bir bildiride temel düşüncelerimizin bir bölümünü duyurduk ve bir ESK (Enternasyonal Sosyalist Komite)nin kurulmasında rol aldık, yani eski Enternasyonal Sosyalist Büronun isteklerine karşı pratik olarak yeni bir Enternasyonal Sosyalist Büro kurduk ve bunu eski taktikleri lânetleyen bir bildiriye dayandırdık.

1912 - 14 yılları arasında bile ezici bir çoğunluğu partimizi ve onun Merkez Komitesini destekleyen Rusya proletaryası, enternasyonal sosyalist hareketin deneyi altında şimdi bizim taktiklerimizin daha geniş bir alanda onaylandığını ve temel düşüncelerimizin proleter enternasyonalinin en iyi ve gelişen bölümünce paylaşıldığını görecektir.

Sotsial Demokrat No. 45-46 — **Toplu Eserler cilt 21**
11 ekim, 1915 — **s. 383 - 88**

5 - 8 EKİM 1915'DEKİ ENTERNASYONAL SOSYALİST KONFERANSTA DEVRİMCİ MARKSİSTLER

Konferanstaki ideolojik mücadele yoğun bir grup enternasyonalistle, konferansta bir sağ - kanat teşkil eden mütereddit Kautsky yanlıları arasında cereyan etti. Enternasyonalist grubun birliği konferansın en önemli gerçeği ve elde ettiği en büyük gelişimi oldu. Bir yıllık savaş sonunda partimizin temsil ettiği akımın Enternasyonal'de bütünüyle kesin bir kararı ve buna dayanan bir bildiri taslağını kabul eden ve Rusya, Polonya, Litvanya bölgesi, Almanya, İsveç, Norveç, İsviçre ve Hollanda'daki kararlı marksistleri birleştiren tek akım olduğu ortaya çıktı.

Mütereddit unsurlar bize karşı ne gibi iddialar öne sürdüler? Almanlar bizim devrimci savaşlara doğru yol aldığımızı kabul ettiler, ancak bizim fildişi kulelerimizden siperlerde kardeşlik, politik grevler, sokak gösterileri ve iç savaş gibi şeyleri alenen söylememizin gerekli olmadığını belirttiler. Böyle şeyler yapılır dediler, ama alenen konuşulmaz. Diğerleri ekledi: Bu çocukluktur, lâfla peynir gemisi yürütmektir.

Alman yarı - Kautskicileri bu gülünç, kaba, çelişkili ve baştan savma nutuklarını — fildişi kuleden iç savaş çağrılarında bulunan Merkez Organımız **Sotzial - Demokrat**'ın dağıtımını yapan Duma'daki RSDİ grubuna sempatilerini gönderen bir karar ve onların "gösterdiği yoldan gitme" gerekliliğini belirten bir deklarasyonu kabul ederek düzelttiler.

Kautsky'nin ortaya koyduğu kötü örneği izliyorsunuz, diye cevap verdik Almanlara; sözde kaçınılmaz olan devrimi kabulleniyorsunuz; eylemde kitlelere bunu anlatmayı, bu yolda çağrıda bulunmayı, kitlelerin devrim yolunda deneyip meşrûlaştıracakları en somut eylem araçlarını belirtmeyi reddediyorsunuz. 1847'de, Marx ve Engels, ki o sırada **dış ülkelerde** yaşıyorlardı -aptal Almanlar dış ülkelerden gelen devrimci mücadele yöntemleri önerileri üzerinde dehşete kapılıyorlardı- **Komünist Parti Manifestosunda** devrim için çağrıda bulundular; samimi olarak şiddetin gerekli ol-

duğunu söylediler ve devrimci amaçlarını, mücadelenin görevlerini ve yöntemlerini gizleme çabalarını mahkûm ettiler. 1848 devrimi olaylara doğru taktikleri **yalnız** Marx ve Engels'in uyguladığını gösterdi. Bundan çok yıllar sonra 1905 devriminde, o zamanlar hâlâ bir Marksist olan Plehanov, eski İskra'da [48] 1901 yılında imzasız bir yazıda yayın kurulunun gelecekteki başkaldırı ve ona nasıl hazırlanmak gerektiği hakkındaki görüşlerini belirtirken sokak gösterileri, hatta savaşan süvarilere karşı tel kullanma gibi teknik önerilerde bulunuyordu. Rus devrimi, olaylara doğru taktiklerle yalnız eski Iskracıların yaklaştıklarını gösterdi. Şimdi şu alternatifle karşı karşıyayız: ya ciddî olarak ve gerçekten savaşın Avrupa'da devrimci bir ortam yarattığına ve emperyalist dönemin bütün ekonomik ve sosyo - politik koşullarının proletaryanın devrimine yol açtığına inanırız - ki bu durumda zorunlu olarak kitlelere devrimin gerekliliğini anlatırız, bu yönde çağrıda bulunuruz, gerekli örgütleri yaratırız ve hiç korkmadan ve en somut bir biçimde onlara şiddete dönüşen mücadelenin çeşitli **yöntemlerini** ve "tekniklerini" anlatırız. Bu görevimiz **devrimin** yeterince güçlü olup olmayacağına ya da birinci ya da ikinci emperyalist savaşta gerçekleşeceğine vs. bağlı değildir. Ya da bu ortamın devrimci bir ortam olmadığı kanısındayızdır ki, bu durumda savaşa karşı bir savaştan bahsetmekte hiç bir anlam yoktur. Bu durumda biz aslında Südekum -Plehanov ya da Kautsky türünden milliyetçi liberal-işçi politikacısı olmuş oluruz.

Fransız delegeleri de Avrupa'daki ortamın, kendilerinin gördüğü ölçüde, bir devrime yol açabileceğini belirttiler. Fakat onlar ilk önce "biz buraya III. Enternasyonal için bir formül oluşturmaya gelmedik" dediler ve ikinci olarak da Fransız işçisinin "kimseye ve hiç bir şeye inanmadığını, demoralize olduğunu ve anarşist ve Herveist düşüncelerle kandırılmış olduklarını söylediler. İlk iddiaları mantıksızdır, çünkü birleşik uzlaştırma bildirisi, kararsız, eksik ve yeterince üzerinde durulmuş olmamasına rağmen bir Üçüncü Enternasyonal için "bir formül **oluşturuyor**." İkinci iddia anayurdu savunma ya da düşman istilâsı anlamında değil, Fransız işçi hareketindeki "zayıf noktaları" gösterme açısından Fransa'daki özel bir durumu ortaya koyan çok ciddi ve gerçek bir iddiadır. Ancak bundan çıkacak mantıkî sonuç Fransa'da bu tip bir eylemin gerekli olmadığı de-

ğil Fransız sosyalistlerinin her halde proletaryanın Avrupadaki genel devrimci eylemini değerlendiren daha yavaş bir biçimde katılacağıdır. Çeşitli ülkelerdeki proletaryanın devrimci eyleme ne kadar çabuk, nasıl ve hangi özel biçimlerde katılacağı sorunu konferansta ele alınmadı. Ve alınamazdı. Bu sorun için koşullar yeterince olgunlaşmamıştı. Bugün için görevimizi doğru taktikleri birleşik olarak propagandize etmek hareketin **temposunu** ve değişimlerini olayların akışına bırakmaktır. (Ulusu, yerelliği ve gelenekleri gözönüne alarak) Eğer Fransız proletaryası anarşist düşünceler tarafından demoralize edilmişse Millerandizm* tarafından da demoralize edilmiş demektir. Ve bizim de görevimiz bildiride bazı şeylere değinmeyip bu demoralizasyonu artırmak değildir.

Şu, karakteristik ve son derece doğru cümleyi söyleyen Merrheim'den başka biri değildi. [Sosyalist] parti, Jouhaux (Genel İşçi Konfederasyonunun Sekreteri)[49] ve hükümet bir şapkanın altında üç tane kafadır." Bu sözlerin doğruluğu Fransız enternasyonalistlerinin partiye ve Bay Jouhaux'a karşı bir yıldır yürüttükleri mücadele ile saptanmıştır. Ancak bundan bir tek sonuç çıkar: oportünist partilere ve anarşik sendikalizme karşı savaşılmadan hükümete karşı savaşılamaz. Bizim önerimizin tersine, birleşik bildiri mücadelenin görevlerinden bahsederken bu konuda söylenmesi gereken her şeyi söylemedi.

Bizim taktiklerimize karşı İtalyanlardan biri şunları söyledi: "Sizin taktikleriniz ya çok geç kalıyor [çünkü savaş başlamıştır] ya da çok erken [çünkü savaş henüz devrimci bir ortam yaratmamıştır]; ayrıca bütün propagandanız 'şiddete karşı' yöneldiğine göre siz Enternasyonalin 'programını değiştirmeyi' amaçlıyorsunuz." Jules Guesde'den **En garde!** [derhal - ç.] İkinci Enternasyonal'in hiç bir etkili liderinin genel olarak şiddete ve devrimci mücadele yöntemlerine karşı olmadığı alıntısını yaparak bu iddiayı cevaplandırmak bizim için hiç de zor olmadı. Legal mücadele, parlamenterizm ve başkaldırının biribirine bağlı olduğu ve hareketin koşulları değiştikçe **kaçınılmaz** olarak bi-

---

*** Fransız sosyalist Millerand'ın 1899'da burjuva hükümetine katılmasından sonra ortaya çıkan, gerici burjuva hükümetlerine katılmayı öneren oportünist bir taktik.**

rinden diğerine geçmek gerektiği her zaman tartışılmıştır. Aynı kitaptan En garde! [derhal!] başka bir alıntı yaptık ve Guesde'nin 1889'da yaptığı bir konuşmadan bir pasajı naklettik. Burada Guesde pazarlar sömürgeler vs. için yapılacak bir savaş olasılığından söz ediyor ve eğer bu savaşa herhangi bir Fransız, Alman ve İngiliz Millerand'ı katılırsa "Enternasyonal işçi - sınıfı dayanışmasının ne olacağını" soruyordu. Bu konuşması ile Guesde kendini önceden mahkûm etmiş oluyordu. Devrim için propagandanın "zamansız" olduğunu söylemek bu itirazı Latin ülkelerindeki sosyalistlerde görülen bir kavram kargaşalığına dayandırmak demektir: onlar devrimin başlangıcı ile devrim için açık ve direkt propagandayı biribirine karıştırıyorlar.

Rusya'da hiç kimse 1905 devriminin başlangıcını ocak 1905'den önceye götüremez, ancak devrimci propaganda, kelimenin dar anlamı ile, kitle eylemleri propagandası ve hazırlıkları, gösteriler, grevler, barikatlar bu tarihten **yıllarca** önce yönetilmeye başlamıştı. Eski **İskra**, örneğin bunun için propagandaya 1900 yılının sonunda başlamıştı, Marx'ın 1847'de yaptığı gibi, ki o tarihi de hiç kimse Avrupa'da **bir devrimin başlangıcı** olarak göremez.

Bir devrim başladıktan sonra, liberaller ve devrimin diğer düşmanları tarafından dahi "tanınır"; onlar devrimi genellikle kandırmak ve devrime ihanet etmek amacı ile tanınırlar. Devrimden **önce** devrimciler devrimin geleceğini anlarlar, kaçınılmazlığını görürler, kitlelere bunun gerekliliğini izah ederler ve devrimin çizeceği yolu ve yöntemlerini kitlelere açıklarlar.

Grimm'in elinden konferansı toplama insiyatifini almaya çalışan ve sol - kanat konferansını bölmeye çalışan (Grimm'in konferansda açıkladığı gibi bu amaçla Kautsky'nin en yakın arkadaşları **bir tura** çıkmışlardır) Kautsky ve arkadaşları, tarihin bir cilvesi olarak konferansı **sola** iten **kişiler olmuşlardır.** Eylemleri ile oportünistler ve Kautsky'ciler partimizin benimsediği çizginin doğruluğunu ispat etmişlerdir.

Sotzial - Demokrat No: 45 - 46
11 ekim, 1915

Toplu Eserler cilt 21,
s. 389 - 93

OPORTÜNİZM VE İKİNCİ ENTERNASYONALİN ÇÖKÜŞÜ

I

İkinci Enternasyonal gerçekten yok olmuş mudur? Bu nokta, enternasyonalin otoritesi sayılacak temsilcilerince, inatla inkâr edilmektedir. Yani Kautsky ve Vandervelde gibilerince bunların meseleye bakış açılarıysa, kopan ilişkiler görmezlikten gelip, hiç bir şeyin olmadığını, her şeyin iyi olarak sürdüğünü varsaymaktan ibarettir.

Meselenin gerçeğine inebilmek için 1912 Basel Kongresi' nin Manifestosuna dönmemiz gerekir. Dünyanın tüm sosyalist partilerince benimsenen bu Manifesto, günümüzün Emperyalist Dünya savaşı için geçerlidir. Hiç bir sosyalist, her savaşın, sağlam bir tarihi değerlendirilmesinin yapılmasının gereklliliğini inkâra cesaret edemez.

Şimdi savaş patladığına göre, ne sicilli oportünistler ve ne de Kautskiciler, Basel Manifestosunu tanımamazlık edemezler. Edemeyecekleri gibi maddelerini de, sosyalist partilerin savaş süresindeki tavırlarıyla kıyaslayamazlar da... Neden? Çünkü Manifesto her ikisini de teşhir etmektedir.

Basel Manifestosunda, anavatanın savunulmasıyla ilgili bir tek kelime bile yoktur. Saldırı için açılan savaşla, savunma için yapılan savaş arasındaki fark diye bir şeyden söz edilemez o Manifestoda. Ve şu anda oportünistlerin, Almanya'nın Kautskicilerinin ve de Dörtlü İttifak'ın, bütün yol ağızlarında, tüm dünyanın kulağında çınlattıkları şeylerden de hiç mi hiç sözetmezler. Söz edemez de ayrıca. Çünkü orada vurgulananlar, bu tür kavramların kullanılmasını bile bir kalemde silip atmaktadır. Manifesto, günümüzün savaşını yıllardır hazırlamakta olan, politik ve ekonomik anlaşmazlıklar serisini görebilmek için, sağlam bir başvurma yeridir. Bunlar 1912'de iyice belirginleşmiş ve 1914'te savaşı getirmişti. "Balkanlar üzerindeki egemenlik" sebebiyle doğan, Rus - Avusturya anlaşmazlığı; İngiltere, Fransa ve Almanya arasındaki, Asya çekişmesi; Arnavutluk üzerinde "tahakküm kurma" nedeniyle, Avusturya -

İtalya anlaşmazlığı vs. hep Manifestonun hatırlattığı sürtüşmelerdir. Kısacası, Manifesto tüm bu anlaşmazlıkların, nasıl kapitalist emperyalizminden varolduğunun tanımını yapar. Günümüzdeki savaşın yağmacı, emperyalist, karşı - devrimci ve köleliğe sürükleyici karakterini açıkça ortaya koyar. Bu öylesine bir karakterdir ki, "Anavatanı savunma" fikrini, teorik bir saçmalık, pratikte büyük bir akılsızlık haline getirir. İri köpekbalıkları, başka insanların "anavatanlarını" yutabilmek için, birbirlerini yemektedirler. Tarihî gerçeklerden hareketle, Manifesto şu reddedilemeyecek sonuca varır "bu savaşın halkların çıkarına olduğunu ima bile ederek, onun adaletinden kesinlikle söz edilemez." Savaş kapitalistlerin kârları ve hanedanların hırsları için hazırlanmaktadır. İşçilerin birbirlerini vurmaları cinayettir. İşte Manifestonun söyledikleri bunlardır.

Kapitalizmin emperyalizm aşaması, kapitalizmin hem olgun, hem de çürüme aşamasıdır. Sosyalizmin yolunu açacak kadar olgunlaşmıştır. 1789 ile 1871 arasındaki devre kapitalizmin geliştiği, feodalizmin, mutlakiyetçiliğin yıkılmasının, yabancı boyunduruklardan kurtuluşun tarih sayfalarında yer aldığı devredir. "Anavatanın savunulması", yani baskıya karşı konulması bu şartlar altında geçerliydi yalnızca. Bu terim şimdi de büyük emperyalist güçlere karşı verilecek bir savaş için geçerli olabilirdi. Ama bunu, büyük emperyalist güçlerin aralarındaki bir savaşa uygulamak en büyük saçmalık oluyor. Öyle bir savaş ki, Balkanlardan veya Asya'dan en büyük payı kimin alacağına karar vermek için yapılıyor. Tüm bunları bildikten sonra da, günümüzdeki savaşta "Anavatanın savunulması" taraftarı 'sosyalistlerin', Basel Manifestosundan bu derece kaçınmaları hiç de şaşırtıcı olmuyor. Tıpkı bir hırsızın, suçu işlediği yerden daha sonra kaçınacağı gibi... Çünkü Manifesto onların sosyal - şovenler olduklarını ispatlıyor. Yani söylediklerinde sosyalist olan, yaptıklarındaysa şovenist olan kişiler. Ve "bunlar kendi" burjuvazilerine, başka ülkeleri soymakta, başka ulusları boyunduruk altına almakta yardımcı oluyorlar. Şovenizmin özünde işte bu yatar: bir ülkenin hareketleri, diğer halkların anavatanlarını esir etme doğrultusunda olsa bile kişinin kendi ülkesi diye o ülkeyi savunması.

Bir savaşın ulusal kurtuluş için verildiğini görmek, belli bir takım taktiklerin uygulanmasını gerektirir. Savaşı

emperyalist bir savaş olarak görmekse, değişik taktikler gerektirir. Bu ikincisinin taktiklerini Manifesto açıkça belirtmektedir. Savaş, "ekonomik ve politik bir krizi getirecektir" der. Bundan da "yararlanmak" gereklidir. Krizi azaltmak, ya da "anavatanı" savunmak şeklinde değil, tam tersine kitleleri "**ayaklandırarak**", ve "kapitalist iktidarının çöküşünü hızlandırarak." Gerekli tarihî şartların yeterince oluşmadığı bir şeyi hızlandırmak olanaksızdır. Manifesto, sosyal devrimin **mümkün** olduğunu açıkça belirtir. Şartlar oluşmuştur ve devrim savaşla ilişkili olarak patlak verecektir. Paris Komünü ve 1905 Rusya ihtilâlinde ki kitle ayaklanmalarına ve iç savaşlara değinen Manifesto, "**yönetici sınıfların**" bir "**proletarya ihtilâlinden**" korktuğunu söyler. Kautsky'nin yaptığı gibi, günümüz savaşındaki sosyalist tavırın belirlenmediğini söylemek düpedüz yalancılıktır. Bu sorunlar tartışılmaktan da öte, devrimci proleter kitle mücadelesinin tanımının yapıldığı Basel'de karara bağlanmıştı.

Basel Manifestosu'nun tamamını, ya da en gerekli bölümlerini umursamamak, onun yerine lider nutuklarından bölümler almak, çeşitli partilerin Basel Kongresinden çok önce vardıkları bazı sonuçlara dayanmak, gene çeşitli partilerin dünya partilerince kabul edilmemiş yargılarına başvurmak hele ki bunlar olabilecek başka savaşlar içinse, ikiyüzlülüğün daniskasıdır. Avrupalı büyük güçler arasındaki ulusal savaşlar dönemi, yerini bunlar arasındaki emperyalist savaşlar dönemine bırakmıştır. Burada belirtilecek nokta budur. Ve Basel Manifestosu da bu gerçeği, ilk kez resmî olarak tanımlamıştır.

Basel Manifestosunu boş bir tehdit, ya da bir yavan sözler yığını şeklinde görmek, en büyük yanlış olur. Bunu ancak Manifestonun teşhir ettikleri öyle görebilirler. Aslında bu yanlıştır. Manifesto, İkinci Enternasyonalin, bütün devresi boyunca yürütülen programların bir meyvesidir. Sosyalistlerin, kitlelere yüzbinlerce nutuk, makale ve manifestolarla, tüm dillerde neşrettiklerinin bir özetidir. Örneğin 1899'da Jules Guesde'nin yazdıklarını tekrarlamaktadır. Yani savaş olayı karşısındaki sosyalist tavır üzerine koyduğu doğruları... Savaşın "kapitalist korsanlarca" kışkırtıldığından söz eder Jules Guesde (En Garde, s. 175). Hatta Kautsky'nin, 1909 yılında "iktidara giden Yol" adlı yapıtında yazdıklarına da değinir. Bunda Kautsky, "barış-

çı" dönemin sona erdiğini itiraf etmekte, artık savaşların ve devrimlerin döneminin başladığını vurgulamaktadır. Bu nedenle de Basel Manifestosunu, yavan sözler, ya da bir yanlışlık olarak nitelemek demek, son yirmibeş yıldan beri, sosyalistlerin yaptığı ve söylediği her şeyi bu sıfatlarla nitelendirmek demektir. Oportünistler ve Kautskiciler, Manifesto ile, onun uygulanmaması arasındaki çelişkiyi görmeye dayanamamaktadırlar, çünkü bu, İkinci Enternasyonalin yaptıklarındaki, çok derin çelişkileri de yansıtmaktadır. 1871 ve 1914 arasındaki dönemin, nispeten "**barışçı**" karakteri, oportünizmi besledi; ondan önce bir davranış ve sonra da, bir eğilim olarak ortaya çıkmasına yol açtı. Ve nihayet oportünizm, özellikle işçi bürokrasisi ile, küçük burjuva yol arkadaşları arasında bir **grup** ya da bir **zemin** oluşturacak hale geldi. Bu unsurlar, devrimci hedefleri ve devrimci taktikleri, yalnız lâfta bırakarak, işçi hareketinin kontrolunu ele geçirmeyi başarabildiler. Tüm bu barışçı çalışmaların, proletarya devrimini hazırlamak amacıyla yapıldığını da söyleyerek, yığınların güvenini kazandılar. Bu çelişki, er geç patlayacak olan bir balondu, nitekim patladı da. Şimdi burada şöyle bir soru doğmaktadır: Bir cerahati, Kautsky ve yandaşlarının yaptığı gibi, 'birlik' uğruna yeniden vücuda itmeye çalışmaya değer mi, cerahatli bir birlik için yani... Yoksa bu cerahat en çabuk ve en kesin yoldan yokedilip, bu yoketme işleminin verdiği acıya dayanarak, işçi hareketinin sağlığı, en sağlam şekilde yeniden kazandırılmalı mıdır?

1914 - 15'te savaş için güvenoyu verenler, **hükümetlere** girenler, "anayurdun savunulması" taraftarları, açıkça **sosyalizme ihanet** etmişlerdir. Bunu ancak ikiyüzlüler inkâr edebilirler. Bu ihanet açıklanmalıdır.

II

Sorunun bütününü, 'kişiler' sorunu olarak görmek saçmalık olur. "Oportünizm ile ne ilgisi var, Plehanov ve Guesde gibi adamların vs. vs.?" diye soruyor Kautsky (Die Neue Zeit, 28 Mayıs 1915). "Oportünizmle ne ilgisi var, Kautsky vs. vs." diye cevaplar yağdırıyor. Axelrod, Dörtlü İttifak Oportünistleri adına (Die Krise der Sozialdemokratie, Zürih, 1915, s. 21). Bu tamamiyle maskaralıktır. Eğer tüm hareketin krizinin açıklanması gerekirse, bir sınama yapılma-

lıdır. Bu sınama önce, şimdiki politikanın, ekonomik anlamı üzerine olmalıdır. İkincisi bunun temelinde yatan fikirler üstüne ve üçüncüsü de, sosyalist harekette beliren çeşitli eğilimlerin tarihiyle bağıntısı üzerine olmalıdır.

1914 - 15 savaşında, 'savunmacılığın' altında yatan ekonomik öz nedir? Bütün büyük güçlerin burjuvazileri, dünyayı bölüp, sömürmek ve diğer ulusları egemenlikleri altına alabilmek için savaş naraları atmaktadırlar. Burjuvazilerin dev kârlarının birkaç artığından, belki işçi bürokratları, işçi aristokratlar ve küçük burjuva yol arkadaşları arasındaki küçük bir zümre de yararlanacaktır. Sosyal - şovenizm oportünizm böylesine sınıfsal temeller üzerinedir. İmtiyazlı bir grup işçinin, işçi sınıfı yığınlarına karşı, ulusal burjuvaziyle işbirliği sözkonusudur. Yani burjuvazinin yardakçılarıyla, burjuvazi arasında kurulan ve burjuvazinin sömürdüğü sınıfa karşı olan ittifak...

Oportünizm ve sosyal - şovenizm aynı politik içeriğe sahiptir. Sınıflararası işbirliği, proletarya diktatörlüğünün reddi, devrimci eylemin reddi, burjuvaziye duyulan güven, proletaryaya duyulan güvensizlik... Sosyal - şövenizm, İngiliz liberal - işçi politikasının, Millerandizm ve Bernsteinzmin, kesintisiz, tamamlayıcı bir devamıdır.

1889 ile 1914 arasındaki devreyi genel olarak devrimci sosyalizmle, oportünist sosyalizm arasındaki mücadele doldurur. Bugün bile savaş karşısında, bütün ülkelerde iki temel söz konusudur. Kişiler üzerinde durmak şeklindeki, burjuva ve oportünist tavırları bırakalım. Belli bazı ülkelerdeki eğilimleri ele alalım. On Avrupa ülkesini örneğin: Almanya, İngiltere, Rusya, İtalya, Hollanda, İsveç, Bulgaristan, İsviçre, Belçika ve Fransa. Bunlardan ilk sekizindeki oportünist ve devrimci eğilimler, sosyal - şovenistler ve enternasyonalistler ayrımına uygun düşmektedir. Almanya sosyal - şovenizmin kalesi 'Sozialistische Monaschefte' (Sosyalist Aylık), bir de Legien ve çevresidir... İngiltere'yse 'Fabianlar' ve İşçi Partisidir. (I.L.P. -Bağımsız İşçi Partisidaima bunların yandaşı olmuş ve organlarını desteklemiştir. İttifak içinde zaten zayıf kalmaktadır. B.S.P. İngiltere Sosyalist Partisi'nin yedide üçü Enternasyonalisttir oysaki.) Rusya'da bu eğilimin temsilcileri Nasha Zarya (şimdi Nashe Dyelo), Organizasyon Komitesi (Menşevik merkezi, 1912'de Likidatörlerin Ağustos konferansında kuruldu) ve Çikidze'nin öncülük ettiği Duma grubudur. İtalyan Bissola-

ti'nin başkanlık ettiği reformistlerce temsil edilmektedir. Hollanda'da Troelstra'nın partisi, İsveç'te Branting'in liderlik ettiği partinin çoğunluğu, Bulgaristan'da 'Shiroki' sosyalistleri, İsviçre'de, Greulich ve çevresi hep bu eğilim temsilcileridir. Tüm bu ülkelerde, sosyal - şovenizmi az çok güçlü bir şekilde protesto edenler, yalnızca devrimci sosyal demokratlardır. Fransa ve Belçika iki istisnadır: Bunların enternasyonalizmi vardır, fakat pek zayıftır.

Sosyal - şovenizm, oportünizmin en belirginleşmiş şeklidir. Artık o, burjuvaziler ve genelkurmaylarla adice bir ittifak kurmak için yeterince olgunlaşmıştı. Ona yığınları aldatabilmesi için büyük gücünü ve legal basının tekelini veren işte bu ittifaktır. Oportünizmi daha hâlâ parti - içi bir olay şeklinde görmek en büyük şaşkınlıktır. Basel'in sonuçlarını hâlâ David'le, Legien'le, Hyndman'le, Plehanov'la ve Webb'le birlikte yürütmeyi düşünmek saçmalamaktır. Sosyal - şovenistlerle birleşmek demek, başka ulusları sömüren ulusal burjuvaziyle birleşmek demektir. Bu uluslararası proletaryanın bölünmesi demektir. Ancak bu demek değildir ki, oportünizmle, anında kesin bir ayrılık her yerde mümkündür. Bu, tarihi kopuşu, çok yakın olduğu, kaçınılmaz ve proletaryanın devrimci uğraşı için zorunlu olduğu anlamına gelir. Bu demektir ki, bizi 'barışçı' kapitalizmden, emperyalist kapitalizme getiren tarih, bu kopuşun da yolunu çizmiştir. "Volentom ducunt fata, nolentom trahunt" (Yazgılar isteklilere öncülük ediyor, isteksizleri sürükleyin).

III

Bu burjuvazinin gözü açık temsilcilerince pek iyi anlaşılmaktadır. Onun içindir ki, "anavatanın savunucularınca" öncülük edilen çağdaş sosyalist partilere karşı bu derece şükran dolu ve lütufkârdırlar. O savunucular ki, aslında yalnız emperyalist yağmacılığını savunmaktadırlar. İşte bunun için, sosyal - şovenist liderler önemli mevkilere getirilerek (Fransa ile İngiltere'deki gibi), ya da onlara legal varlık tekelini ihsan ederek, hükümetleri tarafından ödüllendirilmektedirler. İşte bunun için, sosyal Demokrat Partinin en güçlü olduğu ve muhtemelen, ulusal - liberal karşı - devrimci, bir işçi partisine dönüşeceği Almanya'da, toplum savcısı, "azınlık" ile "çoğunluk" arasındaki müca-

deleyi, "sınıfsal kini kışkırtmak" olarak nitelendirmektedir. İşte bunun için akıllı oportünistlerin en büyük isteği, eski partilerin birliğini koruyabilmektir. Bu birlik 1914 ve 1915'de burjuvaziye birçok iyiliklerde bulunmuştur. Dünyanın bütün ülkelerinin, oportünistlerinin görüşleri, 'Preussische Jahrbücher' adlı karşı - devrimci dergide, 1915 Nisanında, bir Alman sosyal demokratının, 'Manitor' imzalı makalesinde, takdir edilecek bir içtenlikle açıklanmıştı. Monitor sosyal demokratların artık daha fazla sağa kaymalarının, burjuvazi için çok tehlikeli olacağını düşünüyordu. "Sosyalist idealli işçi partisi, niteliğini muhakkak korumalıdır. Bunu terkettiği an yeni bir parti çıkacak ve eskisinin reddettiği programı benimseyecektir. Hem de bu programa daha radikal bir nitelik kazandırarak..." (Peussische Jahrbücher, 1915, sayı 4, s. 50-51)

Monitor tam üstüne basmıştı. İngiliz liberallerinin ve Fransız radikallerinin her zaman arzuladıklarıdır bu: yığınları aldatmaya yarayacak, onları Lloyd George'lara, Sembats'lara, Renaudels'lere, Legiens'lere ve yağmacı bir savaşta "anayurdun savunulması" vaızları verebilen Kautsky'lere güvenmeye sevkedecek devrimci sloganlar...

Ama Monitor oportünizmin yalnızca bir türünü temsil etmektedir. İçten, acemi ve ters bir türünü. Ötekiler daha sinsice, daha mahirane ve "dürüstlükle" davranırlar. Engels bir kez 'dürüst' oportünistlerin, işçi sınıfı için en büyük tehlike olduğunu söylemişti. 50 İşte bir örnek.

Kautsky'nin Die Neue Zeit'de (26 Kasım 1915) yazdıkları şöyle: "Çoğunluğa karşı muhalefet gittikçe büyüyor. Yığınlar muhalif bir tavır içerisindedirler... Savaştan sonra (yalnız savaştan sonra mı? - N.L.) sınıf çelişkileri öylesine keskin bir hal alacaklar ki, kitleler içinde radikalizm üstün gelecek... Savaştan sonra (yalnız savaştan sonra mı? - N.L.) radikal unsurların partiyi terkleri ve bunların, anti - parlamenter kitle hareketlerini yürütecek partiye akın etmeleri, tehdidiyle karşılaşacağız. (Anti - parlamenter?? Parlamento harici demek istiyor.) Böylece partimiz, ortak hiç bir şeyleri olmayan, iki aşırı kampa ayrılmış oluyor." Birliği koruyabilmek için Kautsky, çoğunluğun azınlığı, Reichstağ'da (Alman Millet Meclisi) birkaç radihal parlamenterin nutuk atabilmeleri için, olanak tanınmasını istiyor. Bu da demektir ki Kautsky, birkaç radikal parlamenter söylevi, devrimci kitleleri, oportünistlerle uzlaştırmada bir araç ola-

rak kullanmak istiyor. Onlar ki, devrimle aralarında hiç bir ortak yan kalmamıştır, ama yıllardan beri sendikaların liderliklerini ellerinde tutmaktadırlar. Ve şimdi de, burjuvaziye, hükümetle olan yakın dostluklarına dayanarak, partinin de liderliğini ele geçirmişlerdir. Bununla, Monitor'un 'program' arasında ne gibi bir önemli ayrılık var ki? Marksizm'in ırzına geçen birkaç tatlı cümlecik dışında hiç bir ayrılık yok.

18 Mart 1915'te Wurm isimli bir Kautsky'ci, Reichstag grubu toplantısında, "dizginlerin fazla çekilmesi" konusunda uyarıda bulundu. "İşçi yığınları arasında, grubun çoğunluğuna karşı giderek artan bir muhalefet var. Marksist (?? yanlış basılmış olmalı, 'Monitor' olacak herhalde) merkezden ayrılmamalıyız (Savaşa karşı sınıf mücadelesi. Liebknecht olayı üzerine malzeme. Özel dağılım için basılmıştır. s. 67). Bundan anlıyoruz ki, kitlelerin devrim duyarlılığı, bir gerçek olarak, tüm Kautskyciler adına, 1915 Martı gibi yakın bir tarihte itiraf edilmişti. Ama bundan yalnızca sekizbuçuk ay sonra Kautsky, militan yığınları, oportünist, karşı - devrimci partiyle uzlaştırmak üzere ortaya çıkmaktadır. Ve bunu yalnızca birkaç devrimcimsi cümleyle yapmak istemektedir!!

Savaş genellikle çürümüş olanı teşhir etmekte ve geleneksel tavırları ihraçta yararlı olmaktadır.

İngiliz "fabian'larını", Alman "Kautsky'cileriyle" karşılaştıralım. İşte gerçek bir marksistin, Frederick Engels'in, 18 Ocak 1893'te, Fabian'lar üzerine yazdıkları: "Sosyal devrimin kaçınılmazlığını görebilecek kadar anlayışa sahip bir kariyeristler grubu. Ama bu yüce görevi hiç bir zaman yalnızca olgunlaşmamış proletaryaya emanet edemezler... Devrim korkusu en belirgin özellikleridir." (Sorge'a Mektuplar, s. 390) (13. 11 Kasım 1893'te şöyle yazıyor: "Bu kibirli burjuvalar proletaryayı öyle tepeden inip, kurtarma lütfunda bulunacaklardır. Ama ancak proletarya kendisi gibi olgunlaşmamış, cahil bir kitlenin kendi kendisini kurtaramayacağını anlayacak kadar mantıklı olursa... Bu zeki avukatların, yazarların ve duygusal yaşlı kadınların iyilikleri olmadan hiç bir şey yapamayacağını görebilirse..." (ibid., s. 401)

Teoriye bakılırsa Kautsky, Fabianlara bir Ferisî'nin (Eski yahudilerde kendilerini mukaddes sayan kişiler, ç.n.) zavallı bir günahkâra baktığı aşağılayıcı bakışla bakmak-

tadır. Bu konuda marksizm adına yeminlidir. Ama gerçekte ikisi arasında ne fark vardır? Her ikisi de Basel Manifestosunu imzaladılar. Ama ona karşı davranışları, II. Wilhelm'in Belçika'nın tarafsızlığına karşı davranışı ne idiyse, aynı o şekilde oldu. Oysa Marx tüm yaşamı boyunca, işçilerin devrimci ruhlarını söndürmeye çabalayanlara karşı direnmişti.

Kautsky, devrimci marksistlere karşı, yeni 'ultra-emperyalizm' teorisini öne sürdü. Bununla şöyle demek istemektedir: "Ulusal finans-kapitaller rekabeti, yerini, dünyanın uluslararası finans-kapital tarafından bütünleşmiş sömürüsüne terkedecektir." (Die Neue Zeit, 30 Nisan 1915). Ama şunu da ekliyor. "Kapitalizmin bu yeni aşamasının henüz mümkün olup olmadığına karar verebilmek için, şu anda elimizde yeterli veri yoktur." Böyle bir 'yeni aşama' varsayımının zemini üzerinde -ki henüz açıkça bunun 'mümkün' olup olmadığını belirtmeye cesaret edememektedir-, bu 'aşamanın' mucidi kendi devrimci açıklamalarıyla birlikte, proletaryanın da devrimci görevlerini ve devrimci taktiklerini inkâr etmektedir. Ve bu inkârı, şimdi, artık zaten patlak vermiş bir kriz 'aşamasında' yapmaktadır. Yani savaşın ve sınıf çelişkilerinin görülmemişçesine şiddetlendiği aşamada... Bu Fabianizmin en kötü türü değil midir?

Rus Kautskicilerinin lideri, Axelrod, proletarya hareketinin enternasyonalize edilmesi sorununun ağırlık noktasını, gündelik pratikteki enternasyonalizasyondan kurtulmada görür. Örneğin iş güvenliği ve sigorta yasaları, 'uluslararası işçi örgütünün ve hareketinin meselesi haline gelmelidir. Böylesine bir enternasyonalizme, yalnız Legien, David ve Webbs değil, ama bizzat Lloyd George, Naumann, Briand ve Milyukov bile üye olurlar. Eğer bu gelecekteki Enternasyonal karşı gurupta (savaş sırasındaki hükümetlere karşı) devrimci bir fırtına koparacak olursa, Axelrod, 1912'de olduğu gibi, çok uzaktaki bir gelecek için en devrimci cümleleri söylemeye gene hazırdır. (Çok da cesuruzdur yani!). Ama şu an kitleler içinde başlamış olan devrimci heyecanı kavramaya ve geliştirmeye gelince Axelrod, devrimci kitle hareketinin bu taktiklerinin ancak bir sosyal devrim arifesinde geçerli olacağını söylemektedir. "Örneğin Rusya'da, 1901 öğrenci hareketlerinin, mutlakiyetçiliğin sonunu belirleyecek savaşların yaklaştığının, müjdesini ver-

dikleri zamanki gibi." Ama şu anda tüm bunlar 'ütopiadır', 'Bakuninizmdir' vs. Bunlar Kolb'un, David'in, Südekum'un ve Legien'in de ruhuna aynı şekilde işlemiştir.

Dostumuz Axelrod bir şeyi unutuyor. 1901'de, Rusya'da hiç kimse ilk 'belirleyici' çarpışmanın, dört sene sonra olacağını bilmiyordu, bilemezdi de ('Dört sene sonra'ya dikkatinizi çekerim). Üstelik bu çarpışmanın pek de o kadar 'belirleyici' olmayacağını da bilemezdi. Gene de o zamanlar en doğru tavırı koyanlar, biz devrimci marksistler olduk. Anında saldırıya geçme çağrıları yapan Krichevsky'leri, Martynov'ları ciddiye almadık. Biz işçilere yalnızca oportünistlere her yerde tekmeyi atmalarını gösterileri, diğer devrimci kitle hareketlerini desteklemek, keskinleştirmek ve yaygınlaştırmak için tüm çabalarını harcamayı öğütledik. Şimdiki Avrupa'nın durumu da kesinlikle aynıdır. 'Derhal saldırıya geçme' çağrıları yapmak saçmadır. Ama işçilere oportünistlerle bağlarını koparmalarını ve başlamakta olan devrimci hareketi, gösterileri güçlendirmek, derinleştirmek, yaygınlaştırmak ve keskinleştirmek için tüm çabalarını harcamayı öğütlememek, hem de kendine sosyal demokrat adını vermek utanç verici bir durumdur. Devrim hiç bir zaman gökten hazır vaziyette düşmez. Devrimci dalga bir kez başladığında da hiç kimse onun, 'gerçek' bir devrime yol açıp açamayacağını veya ne zaman açabileceğini söyleyemez. Kautsky ve Axelrod işçilere eskimiş, raflarda çürümüş, karşı-devrimci öğütler vermektedirler. Kautsky ve Axelrod yığınları, gelecekteki Enternasyonal'in mutlaka devrimci olacağı umutlarıyla beslemektedirler. Ama bunu yaparken biricik amaçları, Legiens'ler, David'ler, Vandervelde'ler ve Hyndman'lar gibi karşı-devrimci unsurların şu anki tahakkümlerini korumak, gizlemek ve şirin göstermektedir. Legien ve çevresiyle birlikte, 'gelecekteki' devrimci Enternasyonal'i hazırlamak için en iyi yöntem değil midir?

"Dünya Savaşını, iç savaşa dönüştürmeye çabalamak ahmaklık olur..." diyor Alman oportünistlerinin lideri Davir. (Die Sozialdemokratie und der Weltkrieg, 1915, s. 172) Bunu Partimiz Merkez Komitesinin, 1 Kasım 1914 tarihli manifestosuna cevap olarak söylüyor. Bu manifesto şöyle der:

"Herhangi bir anda böyle bir dönüşüm her ne kadar güç olsa da, savaş artık bir olgu haline geldiğine göre, sosyalistler bu yöne doğru sistemli, kararlı ve şaşmaz hazırla-

yıcı çalışmalar yapmayı hiç bir zaman durduramazlar." (bk. V.I. Lenin, Toplu Eserler, Moskova, cilt 21, s. 34)

(Bu bölüm 171. sayfada David tarafından da tekrarlanıyor.) David'in kitabının çıkmasından bir ay önce Partimiz, 'sistematik hazırlıkları' tanımlayan kararlarını yayınladı: (1) güven oyu vermeyi reddetmek (2) sınıfsal mütarekeyi bozmak (3) illegal örgütlerin oluşturulması (4) eğilimler arasındaki dayanışma gösterilerini desteklemek (5) tüm devrimci kitle hareketlerini desteklemek.

David de hemen hemen Axelrod kadar cesur. 1912'de savaş kuvvetle muhtemelken, Paris Komününe değinmeyi hiç de 'ahmaklık' olarak nitelendirmiyordu.

Entente sosyal-şovenistlerinin, tipik bir temsilcisi olan Plehanov, David'le aynı devimci taktik görüşlerine sahip. Onlara 'çıbanımsı bir düş' diyor. Ama asıl sicilli oportünist Kolb'un dediklerine kulak verin: "Liebknecht'in izleyicilerinin taktikleri sonucunda, Alman ulusundaki mücadele kaynama noktasına gelecektir." (Die sozial-demokratie am Scheidewege, s. 50)

'Kaynama noktasına gelmiş bir mücadele' eğer **'iç savaş'** demek değilse. nedir peki?

Eğer Merkez Komitemizin, Zimmerwald Solu'na (İsviçre Solu, Eylül 1915'te Lenin tarafından oluşturulmuştur) geniş çapta uygun düşen taktikleri, David'in, Plehanov'un, Axelrod'un, Kautsky'nin ve ötekilerin dedikleri gibi 'ahmakça', 'düşsel', 'maceracı', 'Bakuninizm' olsaydı, kaynama noktasına gelmiş mücadele bir yana, 'tek bir ulus içindeki mücadeleye' bile öncülük edemez olurdu. Dünyanın hiç bir yerinde anarşist deyişleri, bir ulus içerisindeki mücadeleyi getirememiştir. Fakat olgular 1915'te, savaş nedeniyle meydana gelen krizin, kitleler arasında devrimci dalga yükselttiğini ortaya koymaktadır. Ve Rusya'da grevlerin, politik gösterilerin yaygınlaştığı görülmekte, İtalya'da, İngiltere'de grevler, Almanya'da açlık grevleri, politik gösteriler yer almaktadır. Bunlar devrimci kitle mücadelesinin başlangıçları değil midir?

Sosyal-demokrasinin bu savaştaki, pratik programının özü, devrimci kitle hareketlerini desteklemek, geliştirmek, yaygınlaştırmak, keskinleştirmek ve illegal örgütleri oluşturmaktır. Çünkü bunlarsız, kitlelere (hür ülkelerde bile), gerçeği duyurmak olanağı yoktur. Gerisiyse ya yalandır, ya

da lâf salatasıdır... Hangi süslü oportünist veya pasifist teoriyle donatılmış olursa olsun.

Bize bu Rus taktiklerinin (David'in deyimi), Avrupa için geçerli olmadıkları söylendiğinde, biz genellikle olguları göstererek cevap veririz. 30 Ekimde, Berlin kadın yoldaşları delegesi, Berlin'deki Parti Prezidyumuna bir çağrı yaparak şöyle dedi: "Şu anda iyi bir örgütleme mekanizmamız olduğuna göre, şimdi illegal bildiriler ve duyurular dağıtmamız, yasak toplantılar düzenlememiz, anti-sosyalist yasa zamanında olduğundan çok daha kolay... Yollar ve yöntemler hiç bir zaman eksik değiller, ama çoğu kez eksik olan istek." (Berner Tagwacht gazetesi, 1915, No. 271)

Bu fena yoldaşlar Rus 'sekterleri' tarafından sapmalara mı sürüklenmişlerdi, vs.? Kitleleri gerçekte temsil edenler bu yoldaşlar mıdır, yoksa Legien ve Kautsky mi? Legien ki, 27 Ocak 1915 tarihli raporunda, yeraltı örgütleri oluşturma gibi 'anarşistçe' fikirlere ateş püskürüyordu; ya da öylesine bir karşı-devrimci haline gelen Kautsky ki, 26 kasımda, yani Berlin'deki on binlerin sokak gösterilerinden dört gün önce, sokak gösterilerini 'maceracılık' olarak ilân ediyordu...

Kautsky'ninkiler gibi boş lâflara ve ırzına geçilmiş marksizme yeter artık. İkinci Enternasyonal'den yirmi beş yıl sonra, Basel Manifestosundan sonra, işçiler artık kibar sözlere kanmayacaklar. Oportünizm çürümüştür; sosyal-şovenizme dönüşüp, kesinlikle burjuva saflarına geçmiştir. Sosyal-demokrasiyle düşünsel ve politik bağlarını koparmıştır. Örgütsel bağlarını da koparacaktır. İşçiler daha şimdiden "illegal bildiriler', 'yasak toplantılar' istemektedirler. Bu da devrimci kitle hareketini destekleyecek yeraltı örgütleri demektir. Ne zaman ki "savaşa karşı savaş" bu satırlar üzerine dökülür, ancak o zaman bunlar boş lâf olmaktan çıkıp, sosyal demokrat çalışma haline gelir, Tüm güçlükler, engellemeler, hileler, hatalar ve bozgunculuklar bir yana, bu çalışmadır ki, insanlığı proleter devrimin zaferine götürecektir.

1916 Ocak ayında Vorbote'in 1. sayısında V. Lenin imzasıyla yayınlandı. **Toplu Eserler cilt, 22**

8 ŞUBAT 1916 [51] BERN ENTERNASYONAL TOPLANTISINDA VERİLEN SÖYLEV

Yoldaşlar! Avrupa savaşı 18 aydan fazla bir zamandır devam etmekte. Her geçen gün, her geçen ay "anavatan savunması" üzerine yapılan gevezelikler ve bu renkten cafcaflı lâfların bir kapitalist hilekârlıktan başka bir şey olmadığını açıkladığı zaman, Zimmerwald bildirisinin (manifestosunun) belirttiği gerçek işçi kitlesi tarafından daha iyi bir şekilde kavranıyor. Her geçen gün, bu savaşın, en büyük dilimi (en yağlı dilimi) kendilerine ayırma mücadelesinde olan, çok sayıdaki ulusu yağmalamaya yönelen ve yine çok sayıdaki ulusu ezmeye ve köleleştirmek için çarpışan **büyük soyguncuların, kapitalistlerin arasındaki bir savaş** olduğu açıkça ortaya çıkıyor.

Özellikle, İsviçreli yoldaşlar için, inanılmaz görünebilir, ama gerçektir, mamafih Rusya'da da böyle, yalnız iğrenç çarlık ya da, kapitalistler değil, onlara böyle deniyor, Rusya'nın bir "savunma savaşı" verdiğini söyleyen, yalnızca Alman istilâsına karşı savaştığını söyleyen sosyalist eskilerinin bir kesimi de var işin içinde. Ama bütün dünya, yıllardan beri Rusya'da çarlığın, öteki milliyetlere ait olan yüz milyondan fazla halkı ezdiğini biliyor. Ve bu onyıllarca yıldır, Rusya Çin'e, İran'a, Ermenistan'a ve Galiçya'ya karşı talancı bir politika peşinde koşmakta. Bu soruna kılıf geçirmek için, ne Rusya'nın, ne Almanya'nın, ne de öteki büyük gücün "savunma savaşı" yapıldığını söylemeye hiç hakları yok. Bütün Büyük Güçler, kapitalist, emperyalist bir savaşı, (talancı bir savaşı) yabancı ve küçük ulusların ezilmesini öngören bir savaşı, kapitalistlerin kârlarını gözeten bir savaşı, proletaryanın kanını ve kitlelerin çektiği müthiş ıstırabı sınırsız altın servetlerine dönüştüren bir savaşı yürütüyorlar.

Dört yıl önce, 1912 kasımında, savaşın patlak vereceği açık seçik belliyken dünya sosyalist partilerinin delegeleri Basel'deki sosyalist enternasyonal kongresinde toplanmışlardı. O zaman bile, çıkması muhtemel olan müstakbel savaşın büyük güçler arasında, bu büyük yağmacılar arasında olacağı ve bunun sorumluluğunun hükümetlere ve bü-

tün büyük güçlerin kapitalist sınıfına ait olacağına dair en küçük bir kuşku duyulmuyordu. **Tartışmasız**, dünyanın bütün sosyalist partilerinin kabul ettiği bu gerçek, o zaman Basel bildirisi (manifestosu)nde açık bir dille yer aldı. **Basel bildirisi "savunma savaşı" veya "anavatan savunması" diye bir şeyden bahsetmez.** O, istisnasız **bütün** Büyük Güçlerin burjuvazilerini ve hükümetlerini mahkûm eder. Açık bir dille, savaşın cinayetlerin en büyüğü olacağını, işçilerin birbirine öldürtülmesinin cinayet olacağını, savaşın korkunçluğunun ve bunların işçiler arasında huzursuzluğu yükselteceğini, kaçınılmaz olarak bir proleter devrimine götüreceğini söyler.

Savaş patlak verdiğinde ki, onun karakteri (savaşın) tamamıyle Basel'de belirlendiği gibi oldu. Ama sosyalist ve işçi örgütleri Basel'de alınan kararları uygulamada fikir birliği halinde davranmıyorlar; bölünüyorlar. Şimdi, dünyanın bütün ülkelerinde, sosyalist ve işçi örgütlerinin iki büyük kampa ayrıldıklarını görüyoruz. Azınlıkta kalan kesim, önderleri, eylemcileri ve resmi sorumlularıyla birlikte sosyalizme ihanet etmiş olup, hükümetlerinin safında yer almışlardır. Öteki büyük kesim, ise sınıf bilinçli işçi kitlesinin ait olduğu kesim, güçlerini toplamaya ve proletarya devrimi için savaşa **karşı** olan mücadelesini sürdürmekte.

Adı son geçen bu kesim Zimmerwald bildirisinde örnek tutulması gösterilen kesimdir.

Savaşın hemen başlarında Rusya'da, Duma'daki **işçi delegeleri**, savaşa ve Çarlık Monarşisine karşı belirli bir mücadele verdiler. Beş işçi delegesi -Petrovsky, Badayev, Muranov, Şagov ve Samoilov- anti - savaş içerikli broşürlerin dağıtımını yaptılar ve kararlı bir devrimci ajitasyon yürüttüler.

Çarlık hükümeti bu beş delegenin tutuklanmasını emretmişti; yargılandılar ve ömür boyu Sibirya'ya sürgüne gönderildiler. Rusya işçi sınıfı liderleri Sibirya'da aylarca faaliyetten uzak kaldılar ama davaları yenilgiye uğratılamadı; çalışmaları, bütün Rusya'nın sınıf bilinçli işçileri tarafından aynı çizgiler boyunca sürdürüldü.

Yoldaşlar! Çeşitli ülkelerden işçilerin savaşa karşı devrimci mücadelelerini anlatan konuşmacıları dinlediniz. Ben yalnızca en büyük ve en zengin ülke olan Amerika Birleşik Devletleri'nden başka bir örnek eklemek istiyorum. Şimdi bu ülkenin kapitalistleri Avrupa savaşından korkunç kâr-

lar elde ediyorlar. Ve savaş kampanyası da yapıyorlar. Amerika'nın da savaşa katılmaya hazırlanması ve yüzmilyonlarca insanın dolarlarının yeni silâhlandırmalar, sonsuz silâhlandırmalar için çekilmesi gerektiğini söylüyorlar. Amerika'daki sosyalistlerin bir bölümü de bu yanlış, canice çağrıya karşılık vermişlerdir. Amerikan sosyalistlerinin en tanınmış bir lideri ve Amerika Sosyalist Partisi'nin Başkan adayı olan Yoldaş **Eugene Debs**'in bir demecini okuyayım.

11 Eylül 1915 tarihli haftalık Amerikan dergisi olan **Appeal to Reason**'ın[52] bir sayısında şöyle der: **Ben kapitalist bir asker değilim; ben bir proleter devrimcisiyim. Ben plütokrasinin nizami ordusuna değil, ama halkın nizami olmayan ordusuna bağlıyım. Yönetici sınıftan savaşmak için gelecek herhangi bir emre uymayı reddederim... Bir tek savaş dışında bütün savaşlara karşıyım; bütün yüreğim ve ruhumla bu savaştan yani sosyalist devrimin dünya çapındaki savaşından yanayım. Bu savaşta yönetici sınıf ne kadar zorunlu hale getirirse getirsin savaşmaya hazırlandım...**"

İşte bunlar, Amerikan Bebel'i ve Amerikan işçilerinin sevgili lideri olan **Eugene Debs**'in işçilere anlattıkları.

Yoldaşlar, bu, **işçi sınıfı güçlerinin toparlanmasının dünyanın bütün ülkelerinde gerçekten ilerlediğini** bir kez daha göstermektedir. Savaş insanlar üzerine korkunç acılar yükler, ama gelecekten asla ümitsizliğe kapılmamalıyız ve ümitsizliğe kapılmamıza hiç bir neden yoktur.

Savaşta mahvolacak milyonlarca kurban, savaşın bir sonucu olarak, boş yere ölmüş olmayacaklar. Açlıktan ölen ve hayatlarını siperlerde feda eden milyonlar, yalnızca acı çekmiyorlar aynı zamanda güç topluyorlar; savaşın gerçek nedenleri üzerinde düşünüp tartışıyorlar; daha kararlı hâle geliyorlar ve daha berrak bir devrimci anlayış kazanıyorlar. Dünyanın **bütün** ülkelerinde, yığınlar arasında hoşnutsuzluk ve karışıklık artıyor; savaşa karşı grevler, gösteriler ve protestolar var. **Bu, kapitalizme karşı proleter devriminin Avrupa savaşını izlemesi gerektiğinin bir güvencesidir.**

Berner Tagwacht No: 33 **Toplu Eserler, cilt 22**
9 Şubat 1916
İlk kez Rusya'da Lenin'in Toplu Eserlerinin cilt 19, ikinci ve üçüncü baskılarında 1929'da yayınlandı.

Bir kimse şimdiki süreci kavramadıkça, şimdiki savaşı anlayamaz.

Bu süreçten bahsedildiğinde, lâf olsun diye söylenmiyor. Doğrudur bu. Keza benim eski makalelerimden yaptığım alıntılar **yalnızca**, onların doğru olduğunu kanıtlar.

Ama adamlar bundan, "emperyalizm döneminde ulusal savaşlar olamaz" sonuçunu çıkardığı zaman -zaten böyle yapmaya koyuldular- buna aptallık denir. Tarihsel, politik, ve **mantıksal** planda - çok büyük bir hata (**çoğunluk** başka bir şeyin tipikliğine ilâveten, değişen olayların toplamıdır bir süreç, bundan dolayı).

Ve sen yazarken, **bu hatayı yineliyorsun.** "Küçük ülkeler, şimdiki süreçte kendi anavatanlarını savunamazlar"

[= Bayağılaştırıcılar]

Yanlış!! Bu tam manasıyla Junius'un, Radek'in, "Silahsızlandırmacıların (mütarekecilerin)", ve Japonların hatasıdır!!

Sorun çok farklıdır aslında.

Bu farklılıkta, **bayağıcılara** karşı olan durumun **tüm özü** yatmaktadır. Ve bu da senin dikkatinden kaçan **özün** ta kendisidir.

Aksine, şimdi (hem görüşmelerle, hem de makalelerle) bayağıcıları reddetmenin, teşhir etmenin tam zamanıdır.

Biz **genelde** hiç bir zaman "Anavatan Savunmasına", "Savunma Savaşlarına" karşı olmadık. Bu saçmalığa tek bir parti kararında, **rastlamayacaksın.** (ya da benim makalelerimde). Biz, **1914 - 1916 emperyalist savaşında**, diğer **emperyalist savaşlarda, emperyalist sürecin** tipikliği olan bu savaşlardaki, anavatan savunmasına ve savunma durumunun karşısındayız. **Ama emperyalist dönem içinde,** "haklı", "savunma", [yani (1) ulusal, (2) İç, (3) Sosyalist ve bunun gibi] devrimci savaşlar da olabilir.

1916 ağustosunda yazılmıştır.

Toplu Eserler, Cilt 35, S. 228 - 29

Bireylerin hayatlarındaki ya da ulusların tarihlerindeki her bunalım gibi, savaş bazı şeyleri bastırır ve dağıtır, diğerlerini sağlamlaştırır ve de aydınlık kazandırır.

Bunda yatan gerçek, savaş üzerine ve savaşa ilişkin sosyal demokrat düşüncede kendini hissettiriyor. Büyük çapta gelişen kapitalizmden doğan bir emperyalist savaşın önemi ve nedenlerine ciddî bir görüşle yaklaşan tek şey, böyle bir savaşa ilişkin sosyal demokrat taktikler, sosyal demokrat hareket içerisindeki bunalımın nedenleri vb. dir. Ama kafanızdaki düşünceyi savaşın **baskı altında tutmasına** rıza göstermek, savaşın özelliklerinin ya da müthiş izlenimlerinin eziyet verici sonuçlarının **ağırlığı altında** düşünme ve tahlil yapma faaliyetlerini kesmek çok başka şeydir. (oldukça farklıdır.)

İnsanın kafasındaki düşüncesinin **baskılanması** ya da **bastırılması** gibi bir durum emperyalist ekonomizmin **demokrasiye** karşı hor görücü tavrıdır. P. Kiyevski bütün kanıtlarındaki yıpranmışlığın, eskimişliğin savaştan etkilenen bu baskılanma, bu korku, bu tahlili red olduğuna dikkat etmiyor. Böylesine korkunç bir katliamın ortasındayken anavatanın savunulması tartışması nereden çıkar? İnsan haklarının her yerde boğulmasının egemen olduğu bir dönem yaşanırken, ulusların haklarını tartışma nereden çıkar?... (hangi akla hizmet için!) Ulusların kendi kaderini tayin hakkı ve "bağımsızlıkları" — Ama bakın "bağımsız" Yunanistan'a yaptıklarına! Hakların her yerde militaristlerin çıkarları için ayaklar altında çiğnendiği bir zamanda, "hakları" akla getirmenin, haklardan lâf etmenin yararı ne? Ne türde olursa olsun en demokratik cumhuriyetler ile en gerici monarşilerin arasında tamamiyle hiç bir farkın olmadığı bir dönemde, savaşın, farklılığın en küçük bir izini silip süpürdüğü (bir) zamanda bir cumhuriyet düşünmenin ve bunun lâfını etmenin mantıklılığı nerede?

Kievski'ye genelde demokrasiyi reddetme derecesine kadar varan korkusunu terketmesi söylenildiğinde çok öfkeleniyor. Kızıyor ve reddediyor: Ben demokrasiye karşı deği-

lim, yalnızca "kötü" gördüğüm bir demokratik isteğe karşıyım. Ama demokrasiye (hiç bir zaman) "karşı" olmadığı konusunda bizi (olasılıkla kendini de) **"emin"** kılmasına ve bize gücenmesine rağmen, sürdüğü kanıtlar -ya da daha doğrusu, kanıtlarındaki sonsuz yanlışlar- tam bir muhalefeti **kanıtlıyor.**

Anavatan savunması emperyalist savaşın bir yalanıdır, ama devrimci ve demokratik bir savaşın değildir. Savaş sırasında "Haklar" dan dem vuran bütün bu gevezeliklerin saçmalığı belli, çünkü **her** savaş doğrudan ve bütünüyle zor kullanımıyla hakların yerini alır. Ama bu bizi tarihin geçmiş savaşlardaki (olasılıkla gelecekte tanıyacaktır, tanıması gerekir) tanıdığı şeyi unutmaya götürmemeli, savaş boyunca zor kullanımıyla ortadan kalkan her çeşidinden "hak" ve her çeşidinden demokrasi, her haliyle, sosyal içerik ve karışmışlıklarıyla birlikte demokrasinin ve **sonuç olarak** da sosyalizmin yeşermesine **hizmet edecektir.** Yunanistan örneği, bütün ulusal kaderi tayin hakkını (self-determinasyonu) "reddeder" görünüyordu. Ama kafa yormayı, meseleleri tahlil etmeyi ve meseleleri tartınayı kesecek olursanız ve de ortalıkta dolaşan lâflara kulağınızı tıkamaktan ya da savaşın kâbuslu izlenimlerinin baskısı altında olmaktan, ürküntüden kendinizi alıkoymuyorsunuz demektir. Ondan sonra bu örneğin, eğlendirici cumhuriyetçi sisteme kıyasla artık hiç bir ciddi ve ikna edici tarafı kalmamıştır. Çünkü "demokratik" cumhuriyetler, en demokratik olanları dahi -yalnız Fransa değil, ABD, Portekiz ve İsviçre'de halihazırda bu savaşın akışına katıldılar veya katılıyorlar. Rusya'da varolan militarist keyfiliğin bütünüyle tıpkısı.

Bu emperyalist savaşın cumhuriyet ve monarşi arasındaki farkı ortadan sildiği bir gerçektir. Ama bundan hareketle cumhuriyeti redde getirmeye vardıran, ya da hatta onu küçümsüyor olan, kendisini savaşın korkusu içine kaptırmıştır ve onun **dehşeti** ile **ezilmektedir.** Bu "silâhsızlanma" sloganının pek çok destekleyicisinin (Rolant - Host, İsviçre'deki genç unsurlar, İskandinavyalı "solcu"lar[54] ve diğerleri) zihniyetidir. Onlara göre, (ima ettikleri) militarizmin **her yerde** dehşetli işini gördüğü bir dönemde, bu savaşta cumhuriyetçi bir milis örgütü ile monarşist ordunun arasında hiç bir fark olmadığına göre ordunun ya da milis örgütünün devrimci yararını tartışmakta ne fayda var?

Hep tek yönlü düşünce, **tek ve** Kiyevski'nin attığı her adımdaki **aynı** teorik ve politik hata, yalnızca ulusların kendi kaderlerini tayin hakkına karşı çıktığını **zannediyor.** Yalnızca uluslar kendi kaderlerini tayin hakkına karşı çıkmak istiyor. Ama **sonuçta** — iradesini ve bilincini karşısına alıyor, ne korkunç şey! -genel olarak demokrasiye uygun olmayan **tek bir** kanıtın olmadığını öne sürmekte!

Onun bütün çılgınca mantıksal yanlışlıklarının ve hayallerinin gerçek kaynağı -bu yalnız ulusların kendi kaderlerini tayin hakına değil, ama anavatan savunmasına, boşanmaya, genel plânda "haklar" da uygundur- ona demokrasi üzerine olan marksist doğruyu tamamiyle tahrif ettiren savaşın düşüncesini **baskılanmasında yatmaktadır.**

Emperyalizm aşırı gelişmiş ve ilerlemiş kapitalizmdir; emperyalizm demokrasinin **inkârıdır** — "Bundan dolayıdır ki, demokrasi kapitalizm altında "elde edilebilen" bir şey değildir. Emperyalist savaş, gerici monarşilerde ya da ilerici cumhuriyetlerde, tüm demokrasiye zorbaca yapılan bir tecavüzdür— "Bundan dolayıdır ki", "Haklar"dan söz açmanın hiç gereği yoktur. Emperyalist savaşa "karşı çıkan" **biricik** şey sosyalizmdir; yalnızca sosyalizm "çözüm yoludur"; "Bundan dolayıdır ki," kapitalizm şartlarında, asgari programımızda demokratik sloganları ileri ölçülere vardırmak bir aldatmaca, bir göz boyama, sarhoşluk keyfi ya da sosyalist devrim sloganının bir kenara atılmasıdır.

Ama Kiyaski hâlâ başına gelen bütün aksiliklerin gerçek kaynağını görmüyor. Bu onun, çivi girmiş bisiklet lastiği gibi her pedal çevirişte "patlak veren" **temel** mantıksal hatası.

Şimdi anavatan savunması sorununda "patlak veriyor", boşanma sorununda öyle, "haklar"a dair ibarede de aynı. Bu dikkat çekici ibarede, ("Haklar"ı son derece hor görücü ve sonucu kavramada mutlak bir ihmalkârlık gösterdiğinden dikkate değer) : hakların değil, çağdışı köleliğin kaldırılmasının tartışmasını yapacağız.

Demek ki kapitalizmle demokrasi arasındaki, sosyalizm ile demokrasi arasındaki ilişkilerinin kavranış noksanlığını göstermek gerekiyor.

Genel olarak kapitalizm, ve özel olarak emperyalizm, aynı zamanda kapitalizmin kitleler içinde demokratik bir ortam doğurmasına, demokratik kurumları yaratmasına,

emperyalizmin demokrasiyi inkârı ile kitlelerin demokrasi mücadelesi arasındaki uzlaşmazlığı bozmasına rağmen, demokrasiyi bir hayale dönüştürür. Kapitalizm ve emperyalizm yalnız ekonomik devrim ile yıkılabilir. En "ideal"i olsa bile, demokratik değişimlerle yıkılamaz bunlar. Ama demokrasi mücadelesinde eğitilmemiş proletarya ekonomik bir devrimi hazırlamada yetersizdir. Kapitalizm, **bankaları ele geçirmeksizin üretim** vasıtasıyla **özel mülkiyeti** ortadan kaldırmadıkça yenilemez. Kademelerinin, güçlerinin, devlet yönetimine katılmalarının demokratik örgütlenmesi için, bütün emekçi halk kitlelerini, proleterleri, yarı-proleterleri ve küçük köylüleri dahil etmeksizin, burjuvaziden ele geçirilen üretim gücüne dayanan demokratik idare için bütün emekçi halkı örgütlemeksizin, her hal ve şartta bu devrimci ölçülere ulaşılamaz.

Emperyalist savaş için demokrasinin üçlü bir inkârı da denilebilir. (a. Her savaş zor kullanımı ile "haklar"ı ortadan kaldırır; b. Emperyalizm demokrasinin reddi gibi bir şeydir; Emperyalist savaş cumhuriyet ile morarşiyi tamamen birbirine denk kılmıştır.), ama emperyalizme karşı uyanan ve büyüyen sosyalist başkaldırış **çözülmez** (kopmaz) **bir şekilde** demokratik direniş ve ayaklanma ile bağlantılıdır. Sonuç olarak da her demokrasinin, ama sosyalizm, yalnızca proletarya diktatörlüğünden **geçerek**, nüfusun azınlığını oluşturan burjuvaziye karşı zor kullanarak, demokrasinin tam bir gelişimiyle, kapitalizmin tasfiyesinin tüm karmaşık sorunlarında ve bütün devlet sorunlarında halk kitlelerinin gerçekten eşit ve evrensel olarak katılmasıyla, cihazlandırılabilir.

"Çelişkiler" içerisinde bocalayan Kiyevski, demokrasi üzerine olan marksist öğretiyi unutmuş olup, şaşırmış bir vaziyette. Mecazî bir benzetmeyle, savaş onun düşüncelerini öyle bir baskı altına aldı ki "emperyalizmi yaşatmayın" ajitasyon sloganını her yana çekilebilecek bir şekilde kullanıyor, tıpkı "sömürgelerden çıkın" feryadının, kelimeler uygun düşerse uygar ulusların "sömürgelerden çıkacağı" anlamını -ekonomik ve politik- veren tahlil ile yer değiştirmek için kullanılmakta.

Demokrasi sorununun marksist çözümü, proletaryanın burjuvaziye karşı sınıf mücadelesinde, onun yıkımını sağlamak ve zaferini getirmek amacıyle **bütün** demokratik kanun ve mevzilerden **yararlanması** içindir. Ekonomistlere,

Tolstoyculara vs..., gelince, bunlarda "burjuvaziye" ve oportünist görüşlere özür getirmez bir teslimiyet görünüyor, tıpkı Kiyevski'nin "finans kapital çağında" ulusal kaderin tayin hakkını savunmasının, burjuva görüşlerine su götürmez bir teslimiyet olduğu gibi. Marksizm bize, bu burjuvazi tarafından yaratılan ve de saptırılan demokratik kurumların sağlayacağı yararlardan vazgeçerek, "oportünizm ile savaşmayı" öğretir, kapitalist toplum **bütünüyle oportünizme terk olunmuştur.**

Sosyalizm için **iç savaş** sloganı emperyalist savaş sorununun en çabuk çözümünü gösterir ve oportünizme karşı mücadelemizi savaşa karşı mücadelemizle birbirine bağlar. Hem savaş zamanı özelliklerinin -savaş işi uzatıyor ve topyekûn bir savaş "dönemi" girmeye zorluyor ülkeleri- hem de faaliyetlerimizin beraberinde pasifizmi, legalizmi ve "kendi" burjuvazileriyle olan uyumluluklarını da getiren oportünizmden belirgen bir biçimde ayırdedici unsur olarak doğru bir şekilde hesaba katan biricik slogandır. Buna ek olarak, burjuvaziye karşı iç savaş **demokratik bir şekilde** örgütlüdür ve **demokratik olarak** sürdürülen bu savaş mülklü azınlığa karşı mülksüz kitlelerin sürdürdüğü bir savaştır. Ama iç savaş, diğerlerindeki gibi, kaçınılmaz olarak hakları zorla almalıdır. Mamafih, buradaki zor kullanım, değişik tabiatlı çoğunluğun hakları ve çıkarları adınadır: Sömürücülerin, burjuvazinin "haklarını" ortadan kaldırır, ordunun ve "geride kalanların" demokratik örgütü olmadıkça **başarılamaz.** İç savaş, her şeyden önce, derhal bankalar, fabrikalar, demiryolları, büyük mülkler vb.nin kamulaştırılmasını sağlar. Ama bütün bunları kamulaştırmak **amacıyla,** halkın seçeceği memur ve bütün resmî görevlilerin tesbiti bakımından seçime girmemiz gerekecek, burjuvaziye karşı savaşı yürüten orduyu halk kitleleriyle tamamen birleştirmeliyiz, yiyecek ikmalini, üretimi ve yiyecek dağıtımı mevzuatını **tamamıyle** demokratikleştirmemiz gerekiyor. İç savaşın hedefi bankalara, fabrikalara vb. el koymak..., burjuvazinin bütün direnme olanağını yok etmek, **onun** silâhlı kuvvetlerini imha etmektir. Ama bu amaç **ne** saf askeri, ne de ekonomik ve politik girişimlerde bulunulmadıkça gerçekleştirilemez, savaş sırasında demokrasiyi **silâhlı kuvvetlerimiz** ve "geride kalan insanlarımız" arasına sokmadıkça ve yaygınlaştırmadıkça bu amaç gerçekleşemez. Şimdi kitlelere diyoruz ki (ve onlar artık kendi iç-

güdüleriyle haklı olduğumuza inanıyorlar.): "Onlar sizi, demokrasinin yüce sloganları maskesini takmış bir savaşta emperyalist kapitalizm için kırdırıyorlar: gerçek demokratik savaşı gerçek demokrasinin ve sosyalizmin başarısı için burjuvaziye karşı vereceksiniz, vermelisiniz.

İçinde bulunduğumuz savaş ulusları şiddet ve malî bağımlılıklar yüzünden, koalisyonlar halinde birleştiriyor. Burjuvaziye karşı olan iç savaşımızda, biz ulusları rublenin gücüyle, polis copunun gücüyle birleştirmeyeceğiz, ama iradî anlayışla, sömürücülere karşı emekçi halkın dayanışmasıyla birleştireceğiz ulusları. Burjuvazi için bütün uluslara eşit haklar ilânı bir aldatmaca oluyor. Bizim için ise bütün ulusların zaferini kolaylaştırıcı ve hızlandırıcı bir gerçek olacak. Uluslar arasındaki demokratik ilişkiler etkin bir biçimde örgütlenmeksizin -ve sonuç olarak, ayrılma özgürlüğü olmaksızın- bütün uluslar emekçi halkının ve işçilerinin burjuvaziye karşı iç savaşları **olanaksızdır.**

Burjuvazi demokrasisinden yararlanmayla proletaryanın burjuvaziye ve oportünizme karşı sosyalist ve uygun tutarlı demokratik örgütüne gelindi. Başka bir yol yoktur. Başka bir çıkış yolu yoktur. Hayatın kendisi olan marksizm başka çözüm yolu tanımaz. Biz bu yol boyunca kaçak güreşmeyip, ulusların özgürce ayrılması ve özgürce birleşmesini, yönlendirmeliyiz, bunun da ekonomik amaçlarımızın "saflığını", bozacağından korkunuz olmamalı.

Ağustos - Eylül 1916'da yazılmıştır.

Seçme Eserler, Cilt 23
S. 22 - 27

MARKSİZMİN VE EMPERYALİST EKONOMİZMİN BİR KARİKATÜRÜ'NDEN

1 — SAVAŞA KARŞI MARKSİST TAVIR VE "ANAVATAN SAVUNMASI"

Kiyevski ikna olmakta ve okuyucusunu da ikna etmek istiyor. **Yalnızca** ulusal kendi kaderini tayin hakkına önem veren parti programımızın 9'ncu maddesiyle "uzlaşmıyor." Çok öfkeli ve demokrasi sorunu üzerindeki görevleri redde yeltenmekte, sonuçlarıyla "ihanet ettiği" (tırnak işaretleri Kiyevski'nindir.) Marsizm **genel** doğrularından yola çıkıyor. Bütün kıyamet yazarımızın kişisel bir mesele yaptığı iddialı uzlaşmazlığının tartışılmasına başladığı an, kanıtlarını, etüdlerini vb. öne sürdüğü zaman kopacak, acilen marksizden bütün doğrulardan saptığını da açıklıyor. Makalesindeki b pragrafını alın (Bölüm 2). "Bu gereklilik [ulusal kaderi tayin hakkı] doğrudan [!!] sosyal patriyotizme götürür." Yazarımız, sözümona anavatanı savunma "haince" sloganını açıklayarak şunu ilâve ediyor, "Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı gayet [!] mantıkî bir şey [!]." ... Onun görüşünce, kendi kaderini tayin etme, [self-determinasyon] "bağımsızlığı" (Fransa ve Belçika'nın ulusal bağımsızlığı) elde silâh savunan Fransız ve Belçikalı sosyal patriyotların ihanetini onaylamaktır. Onlar (Fransız ve Belçikalı sosyal patriyotlar) 'kendi kaderini tayin etmenin' "destekçilerin savunduğu şeyi **yapıyorlar**..." "Anavatan savunması en kötü düşmanlarımızın silâh depolarına aittir..."

"Biz kategorik olarak bir kimsenin aynı zamanda, kendi kaderini tayin hakkı için anavatan savunmasına nasıl karşı çıkabileceğini aklımıza getirmek istemiyoruz."

İşte Kiyevski böyle. Apaçık bir şekilde, haldeki savaş içinde anavatan savunması sloganına karşı kararlarımızı anlamamış. Bu yüzdendir ki, kararlarımızda açık-seçik belirtilen noktaların ne anlama geldiğini burada yine açıklamak gerekli oldu.

Partimizin 1915 martında Bern konferansı olarak benim-

sediği kararı, "Anavatan savunması sloganı üzerine"* **"Şimdiki savaş maddîdir"**... sözleriyle başlar.

Alınan kararda **şimdiki** savaş bundan daha açık ve kesin bir şekilde ifade **edilemezdi.** "Maddî" sözü görünen ve gerçek arasındaki, görünüşteki ve maddî olan arasındaki, lâf ile eylem arasındaki ayrımı farkettirmemiz için konmuştur. Bu savaşta anavatan savunması konusundaki bütün tartışmaların amacı, aslında yabancı toprakların talanını, sömürgelerin bölüşülmesi olan 1914 - 16 emperyalist savaşını yabancı bir şekilde ulusal olarak takdim etmektir. Görüşlerimizi saptırabilecek en önemsiz olasılığın bile önüne geçmek için, karara, **özellikle** (özellikle kelimesi müstesna anlamında kullanılmadı) 1789 ve 1871 arasında yer alan "**gerçekten** ulusal savaşlar" üzerine özel bir madde ekledik.

Karar, bu "gerçekten" ulusal savaşların "temelinin", "mutlakiyetçiliğe, feodalizme karşı, ulusal baskı boyunduruğunun kırılmasına karşı verilen ulusal kitle mücadeleleri süreci" olduğunu açıklamaktadır.

Açıkça görülüyor. Şimdiki emperyalist savaş, emperyalist dönemin genel şartlarının karşısında, ve bu durum genel ve tipik olmaktan uzak, müstesna ve de raslantı sayılabilecek bir durum değil. Anavatan savunması'nın gevezeliğini yapmak, bu savaş ulusal bir savaş olmadığı için, halkın aldatılması demek olur. **Gerçekten** ulusal bir savaşta "Anavatan savunması" sözleri bir aldatmaca değildir ve biz buna **muhalefet etmeyiz.** Böyle savaşlar (gerçekten ulusal olan) "özellikle" 1789 - 1871 arasında yer almıştır, şimdi de mümkün olduklarına tek kelime ile itiraz etmeksizin, kararımız, aldatıcı bir biçimde ulusal sloganlarla örtülü emperyalist savaştan, gerçek ulusal olanını nasıl ayırd etmemiz gerektiği noktasına böylece açıklık getirmiştir. Özellikle ikisini birbirinden ayırdedebilmek için savaşın "temelinin", "ulusal kitle hareketleri süreci", olup olmadığı ve "ulusal baskının ortadan kaldırılması" niyetinin olup olmadığına bakmamız gerekir.

"Pasifizm" üzerine olan karar acilen şunu belirtir: "sosyal demokratlar emperyalist savaşlar değil de ama örneğin [not = "örneğin"] 1789 ile 1871 arasında, ulusal baskının yok edilmesi amacıyle sürdürülen devrimci savaşların bü-

---

* **Bak:** sayfa 72 - 76

yük önemini görmemezlikten gelemezler..." Partimizin 1915 tarihli kararı, 1789'dan 1871'e kadar süren ulusal savaşlara yer verir, ve bizim bugün için gerçekleştirilmesinin olanak dışı olduğu kabul edilse bile, böyle savaşların büyük önemini inkâr etmediğimizi belirtir. Eder mi? Muhakkak ki değil.

Lenin ve Zinovyev'in **Sosyalizm ve Savaş** adlı broşüründe gösterilen partimiz kararları bir yorum ya da popüler açıklama niteliğindedir. 5'nci sayfasında yalın bir biçimde belirtildiği gibi, "Sosyalistler meşru, ilerici ve haklı olan 'anavatan savunması' savaşlarını saygıyla karşılıyorlar," yalnızca "dış baskılar boyunduruğunu kırma" anlamında tabii. Bir örnek gösterir: Rusya'ya karşı İran, "vs." ve devam eder "Bunlar ilk saldırana bakılmaksızın haklı ve savunma savaşları olurdu. Herhangi bir sosyalist, ezilen, bağımlı ve eşit görülmeyen devletlerin ezen, köleci ve talancı "büyük" güçler üzerindeki zaferini arzulayacaktır."*

Broşür 1915 ağustosunda çıktı, Almanca ve Fransızca çevrileri de yapıldı. Kievski bu makalenin muhtevasının tamamiyla farkında. Ve hiç bir zaman, Kievski veya herhangi biri anavatan savunması sloganı üzerine olan karara, pasifizm üzerine olan karara, broşürde kendileriyle ilgili olan, metne meydan okuma vesilesi bulamamışlardır. Asla, bir kez bile olmadı.

Bu yüzden sormaya yetkiliyiz: Biz, marksizmi kavramayı tamamıyla bir yana attığını (1915 Martında başlayarak) söylediğimiz zaman Kievski'ye iftira mı ediyoruz? Partimizin savaş konusundaki görüşlerine karşı çıkamadı, halbuki şimdi, 1916 ağustosunda, kendi kaderini tayin hakkı üzerine bir makalede, önerilen bir kısmî sonuç üzerine, şaşırtıcı bir anlayış noksanlığı içinde olduğunu açıklıyor.

Kievski anavatan savunması sloganının "haince" olduğunu söylüyor.

Uygun anlamını vermeyerek, özünü kavramaksızın mekanikçe tekrar edenler için, içeriklerini tahlil etmeden basma kalıp lâfları ezberleyenler için her sloganın "haince" olduğu ve daima böyle olacağı konusunda Kievski'yi kesinlikle temin edebiliriz .

Genellikle lâfı edilen, "Anavatan savunması", nedir?

---

* Bkz. s. 114 - 131

Ekonomik, politik vs. dallara ilişkin bilimsel bir görüş müdür? Hayır, lâstik gibi bir şey, her yana uzuyor ve de geçerli bir terim haline geliyor.

Bazen **savaşı haklı çıkararak** onu niyet eden ahmakça analyışla basitleştiriliyor. Kesinlikle hiç bir şey! "Haince" terimi ahmak karakterin "Anavatanımızı savunuyoruz" bahanesiyle **herhangibir** savaşı haklı göstermeye yetkin olduğu anlamında, uygun düşebilir. Halbuki kendisini solcu anlayış düzeyine indirmeyen, alçaltmayan Marksizm, üzerinde durulan **bu özel savaşın** ilerici olup olmadığı, proletaryanın ve demokrasinin çıkarlarına hizmet edip etmediğini, yasal ve haklı olup olmadığını belirlemek amacıyla her savaşın bir tarihî tahlilini gerektirir.

Anavatan savunması sloganı baştanaşağı genellikle savaşın solcu bir tavırla, bilinçsizce haklı çıkarılmasıdır. (mazur gösterilmesidir.) Ve tarihsel perspektifte gördüğümüz, özel bir savaşın anlamını ve temsil ettiği şeyleri açıklamada âciz kalır.

Marksizm şu tahlili yapar ve der ki: bir savaşın "maddî"liği, **örneğin,** dış baskıların kaldırılması (**özellikle** 1789 - 1871 Avrupasının tipik durumu), ondan sonra böyle bir savaş ezilen ulus veya devleti uzaktan, yakından ilgilendirsin ilericidir. Şayet, her nasılsa, bir savaşın "maddî"liği sömürgelerin yeniden bölüşümü, ganimetlerin üleşimi, yabancı ülkelerin talanı ise, (ve böyle bir savaş 1914 - 1916 savaşıdır.) tüm bunların ardından anavatanı savunma gevezeliği "halkı aldatmak için çevrilen halis dolaplardır."

Sonra, bir savaşın "maddî"liğini nasıl açabilir ve tanımlayabiliriz? Savaş politikanın devamıdır. Sonuç olarak, öncelikle savaşa dönüşen politikayı gözden geçirmeliyiz, savaşı getiren ve onu yöneten politikayı gözden geçirmeliyiz. Eğer bu bir emperyalist politikaysa, finans kapitalin çıkarlarını korumayı tasarlayan biri, yabanci ülkeleri ve sömürgeleri soyar ve baskı altında tutar, ondan sonra politikadan ayrılıp işini gören savaş emperyalisttir. Ulusal Kurtuluş politikası olsaydı, ulusal baskılara karşı tek anlamlı kitle kurtuluş hareketi, bunun yanıtı, politikayı takibeden savaş bir ulusal kurtuluş savaşı olurdu.

Solcu, savaşın "politikanın bir devamı" olduğunu anlamaz, ve sonuçta da savaşta **nelerin** tehlikeye girdiği, **hangi** sınıfların onu sürdürdüğü ve **hangi** politik hedefleri olduğu konularında akıl yürütmeden, şu "düşman bize saldırdı",

"düşman ülkemi işgal etti" formülleriyle kendini sınırlar. Kievski Belçika'nın Almanlar tarafından işgal edildiğini ilân ettiği zaman böyle bir ahmağın düzeyine iniyor, ve bundan dolayıdır ki, kendi kaderini tayin etme (self-determinasyon) açısından, "Belçikalı sosyal-patriotlar haklı", ya da: Almanlar Fransa'nın bir bölümüne girdiler, "Guesde işgal edilen toprağı kendi ulusu doldurduğundan (yabancı bir ulus değil de) tatmin olabilir.

Ahmaklığa kalınca en önemli şey, **halen** muharebeyi kazanan orduların **nerede** olduğudur. Marksist için en önemli şey öncelik ve ivedilikle bu savaşın ortaya çıkardığı muhtemel sonuçlar olur, ordu filân sonradan önem kazanır.

Bu yaşadığımız dünya savaşı nasıl oluyor? Cevabı kararımızda vardır. (Savaşan taraflar **onlarca** yıl sürecek bir savaş politikasına dayanan diplomasi arasında)

İngiltere, Fransa ve Rusya ele geçirmiş oldukları sömürgeleri korumak, Türkiye'yi soyabilmek vs. için savaşıyorlar. Almanya bu sömürgeleri ele geçirmek ve Türkiye'yi kendisi soyabilmek vs. için savaşmakta. Varsayalım ki, Almanlar Paris'i veya St. Petersburg'u aldılar. Bu savaşın karakterini değiştirir mi? Asla. Almanların amacı -ve daha önemlisi kazanırlarsa gerçekleştirecekleri politika- sömürgeleri ele geçirmek, Türkiye üzerinde tahakküm kurmak diğer ulusların nüfusunu oluşturduğu yerleri ilhak etmek, vs. örneğin Polonya. Belirgin bir şekilde görülüyor, yoksa sorun Fransız ya da Rusların üzerinde kurulması düşünülen bir tahakküm yok. Şimdiki savaşın gerçek özü ulusal olmayıp emperyalist oluşudur. Ulusal baskıların kaldırılması için yapılan savaş değil bu. İki ezen grup arasında, Türkiye'yi ve sömürgeleri talan etmek için, talanlarının üleşimi için iki talancı grup arasındaki bir savaş.

Kısacası: emperyalist büyük güçlerin savaşıdır. (Birçok ulusu ezen ve onları finans kapitale bağımlı kılan güçler) ya da büyük güçlerle **ittifak halinde** olan bir emperyalist savaştır. 1914 - 16 iyi bir örnektir. Ve bu savaşta "Anavatan savunması" bir aldatmacadır, savaşı mazur gösteren bir girişimdir.

Ezilen uluslar tarafından emperyalist, ezen güçlere karşı verilen bir savaş gerçek bir ulusal savaştır. Bugün de imkân dahilindedir. Ezilen bir ulusun bir dış ezene karşı yürüttüğü savaştaki "anavatan savunması" aldatmaca değil-

dir. Sosyalistler **böyle** bir savaşta "anavatan savunması"na karşı **değildirler.**

Ulusal kaderin tayin hakkı (ulusal self-determinasyon), ilhaka karşın tam bağımsızlık için, tam ulusal kurtuluş için mücadeleyle aynı şeydir, sosyalistler **böyle bir** mücadeleyi, hangi biçimde, ister bir ayaklanma ister bir savaş olsun reddetmezler.

Ağustos - Ekim 1916'da yazılmıştır. **Seçme Eserler cilt 23 s. 29 - 34**

İsviçreli (1) sosyal demokratların (2) savaş kredisi koşullarına katılmaları gerktiği üzerine olan tezde eleştirici oluyorsun. **Bütün** bunlardan sonra, **şimdiki** emperyalist savaş devam ediyor ya, gerisi palavra.

"İşçilerin ülkesi yoktur" - bu demektir ki (a) onun ekonimik konumu (Le salariat*) ulusal değil ama enternasyonaldır, (b) onun sınıf düşmanı (c) işçilerin enternasyonal birliği ulusallıktan **daha önemlidir.**

Bundan, bir yabancı boyunduruğu **söz konusu olduğu vakit,** savaşmamızın **gerektiği** şeklinde bir anlam çıkmaz mı? Evet veya Hayır?

Sömürgelerin kurtuluş savaşı (esaretten kurtuluşu savaşı)?

— İrlanda'nın İngiltere'ye karşı savaşı?

Ve bir (ulusal) isyan, şu 'anavatan savunması değil midir?

20 Kasım 1916'da yazılmıştır. **Toplu Eserler cilt 35**
s. 247

---

* **Ücret sistemi**

Değerli Arkadaş,

"Anavatan Savunması"nı dikkatle farkedip etmediğimizi bilmiyorum. Marx'ın Anısına[55] makaleler dizisindeki yazımla, şimdiki ifadelerim arasında su götürmez bir çelişki olduğunu bulacaksın. Marx'ın Anısına makaleler dizisi elimde olmadığı için, cevaplandıramıyorum bunu. Kuşkusuz o kitaba yazdığımı kelimesi, kelimesine hatırlayamıyorum. Kesin veriler olmaksızın, gösterdiğin böyle bir kanıtı cevaplandıramayacağım.

Ama genel görünümüyle, bana öyle geliyorki biraz tek yanlı ve şekilci tavırla çıkıyorsun. Komünist Manifesto'dan tek bir alıntı (işçilerin ülkesi yoktur) yapmışsın ve tedbirsizce, ulusal kurtuluş savaşlarının reddi tavrı içerisinde sanki, ona başvurmak istediğin görülüyor.

Marksizmin ruhu, bütün sistemi ele alınan her sorunun (a) yalnız tarihsel (b) yalnız diğerleriyle ilişkili (c) yalnız tarihin engin deneyleriyle içiçe olarak tanınması zorunluluğunu gerektirir.

Anavatan kavramı tarihsel bir anlayıştır. Anavatan kavramı bir dönemde ortaya çıkar, ya da, daha açık bir şekilde, tek şeyin gerçekleştirilmesi istendiğinde, ulusal baskıların ortadan kaldırılması mücadelesi zamanında ulusal hareketlerin ağırlığı olmadığı zamanlar durum değişiktir. "Üç tip ülke" için (kendi kaderini tayin hakkı üzerine olan tezlerimizin 6. paragrafı)[56] anavatan ve onun savunması diye bir sorun olamaz, farklı yaklaşım gereklidir.

Komünist Manifesto'da işçilerin ülkesi olmadığı söylenir. Doğru, Ama Manifesto'da bu kadarla kalmamıştır. Orada proletaryanın bir dereceye kadar etkinliğinin olduğu ulusal devletlerin şekillenebileceği kaydı da vardır. İlk sorunu ele alalım (işçilerin ülkesi yoktur) fevkalade yanlış olan ikinciyle olan ilişkisini unutalım (işçiler bir sınıf ulusallığı halinde örgütlenirler ama burjuvazide görülenle aynı değildir bu.)

O zaman ilişki neredeyse? Benim görüşüme göre kesinlikle demokratik hareket unsuruyla (böyle bir anda, olduk-

ça çetin koşullarda) onu desteklemeyi tepemez. (ve sonuçta da, ulusal bir savaşta anavatan savunmasını destekler.)

Marx ve Engels **Komünist Manifesto**'da işçilerin vatanı olmadığını belirtmişlerdir. Ama aynı Marx birçok kez bir **ulusal savaş** sorununa değinmiştir: 1948'de Marx, 1859'da Engels (doğrudan savaşa çağırıldıkları, Almanların ulusal duygularının alevlendiği Po ve Ren makalesinin sonunda)

1891'de Engels, Boulanger ve III. Alexander Fransa'sının, Almanya'ya karşı savaş açma tehlikesi karşısında, doğrudan "Anavatanın savunması" tanımını yapar.[57] Marx ve Engels, birgün bir şey söyleyen, başka birgün başka bir şey söyleyen şaşkınlar mıydı? Hayır, kanımca, ulusal bir savaşta "anavatan savunması"nın kabulü, onayı marksizm gereklerine **dolu, dolu** cevap vermektedir. 1891'de Alman sosyal demokratları Boulanger ve III. Alexander'in savaş tehditlerine karşı gerçekten anavatanlarını savunmak **zorundaydılar.** Bu savunma **ulusal savaşın** özel bir değişikliği olurdu.

30 Kasım 1916'da yazılmıştır. **Toplu Eserler, cilt 35, s. 250 - 51**

TASLAKLARDAN, 4 Mart 1917[58]

Yeni hükümet Rusya halklarına (ve savaşta bize bağlanan uluslara) barış, ekmek ya da tam özgürlük veremez. Bundan ötürü işçi sınıfı kitleler arasında yeni durumu mümkün olduğu kadar geniş ölçüde açıklayarak, bu amaca yararlı olmak için barış ve sosyalizm mücadelesine devam etmelidir.

Yeni hükümet halka barış getiremez, çünkü o kapitalistleri ve toprak ağlarını temsil etmektedir, çünkü o anlaşmalar ve mali akitlerle İngiliz ve Fransız kapitalistlerine sırtını iyice dayamıştır.

Enternasyonalizme sadık kalan Rus sosyal demokrasisi, bundan ötürü önce ve ivedilikle, barış özlemi içinde olan halka, bunun şimdiki hükümetle kazanılamayacağını açıklamalıdır. Hükümetin hoş görünmek için halka ilk başvurmasında (17 mart), şu, yapılan barışın sonuçları pek geçmiyor. Çarlığın İngiltere, Fransa, Japonya vb. ile yaptığı gizli talancı anlaşmaları özünde korumakta. Savaş programı üzerine olan gerçeği halktan saklamak istiyor, Almanya üzerinde kazanılacak zafer için şüphesiz savaşın devamından yana. Halkın hayati önemde ihtiyaç duyduğu şeyleri yerine getirecek durumda değil: sömürgelerin, bağımlı ve eşit sayılmayan ulusların tümünün tam bir kurtuluşuna dayanan barışın getirilmesi için, doğrudan ve açık sözlülükle bütün muharip ülkelere derhal bir ateşkes yapılmasını öneriyoruz.

Bunun gerçekleşebilmesi de, kırsal nüfusun en yoksul kesimiyle, savaş içinde olan ülkeler devrimci işçilerinin ittifakiyle hareket eden bir işçi hükümeti gereklidir.

İlk kez 1924'de basılmıştır. **Toplu Eserler, cilt 23**
s. 288

UZAK'dan MEKTUPLAR

Dördüncü mektup

BARIŞ NASIL SAĞLANIR?

Berlin'den çekilen telgrafı, **Neue Zürcher Zeitung**'da (24 mart tarihli, sayı 517) henüz okudum (12 mart [25]) :

"İsveç'ten bildiriliyor, Maksim Gorki hükümete ve icra kuruluna coşkunca selâmlarını göndermiştir. Halkın gerici toprak ağaları üzerindeki zaferini selâmlar ve Rusya'nın bütün evlâtlarını yeni Rus devletinin yükselmesine yardıma çağırır. Aynı zamanda akdedilen barışın getirdiği kurtuluşun şereflendirilmesi için (taçlandırılması için) hükümeti zorlamaktadır. Sıradan bir ücretle barış olmamalıdır, der. Rusya'nın dünyanın diğer ulusları arasında şerefle yaşayabileceği bir barış olmalıdır. İnsanlık çok kan dökmüştür, yeni hükümet salt Rusya'ya değil, tüm insanlığa akdedilen bir barışın hizmetlerini sunacaktır".

Maksim Gorki'nin mektubunun nasıl bildirildiği (basında nasıl çıktığı) ortada. Basmakalıp ahmakça önyargılarla dolu bu mektubu okuyan biri derin üzüntülere kapılır. Bu satırların yazarı, yapmış olduğu politik hataları eleştirmek ve ikaz etmek amacıyla, Kapri'de Maksim Gorki'yle pek çok buluşma vesilesi elde etmişti. Gorki bu eleştirileri o taklidi mümkün olmayan tebessümü ve hünerli konuşmasıyla kabul etmişti. "Biliyorum, ben kötü bir marksistim. Zaten biz sanatçılar bir parça sorumsusuzdur." Buna itaraz etmek kolay değil.

Dünya proleter hareketine büyük yardımları olan ve olacak olan Gorki'nin muazzam sanatçı dehasına hiç bir kuşku duyulamaz.

Ama Gorki neden politikaya müdahale etmeli?

Benim görüşüme göre, Gorki'nin mektubu yalnızca küçük burjuvazi arasında yaygınca ifrada varan önyargıları ifade etmekle kalmayıp, onun etkisindeki (küçük burjuvazinin) işçilerin bir kesimine de sirayet etmektedir. Partimi-

zin bütün enerjisi, sınıf bilinçli işçilerin bütün çabaları bu önyargılara karşı çepeçevre sebatlı mücadele azminde toplanmalıdır.

Çarlık hükümeti savaşı bir emperyalist olarak, zayıf ulusları soymak ve kanını emmek için başlattı ve sürdürdü. Bir toprak ağası ve kapitalist hükümeti olan Guçkav'ların ve Milyukov'ların hükümeti **savaşla aynı şey olan bu masala** devama zorlanıyor ve devam etmek istiyor. Hükümetin demokratik bir barış yapması hususunda onu sıkıştırarak ondan bunu beklemek, genelev pezevenklerinin fazilet vaazı vermelerini beklemekle aynıdır.

Ne anlama geldiğini açıklayayım.

Emperyalizm nedir?

Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması adlı kitabımda, devrimden bir müddet önce Parus yayınevine verilen elyazması, kabul edildi ve **Letopis** dergisinde yayımlandı, bu soruya aşağıdaki gibi cevap vereceğim.

«Emperyalizm, tekellerin ve finans kapitalin egemen olduğu süreçteki kapitalizmdir; sermaye ihracı önem kazanmıştır, dünyanın uluslararası tröstler arasındaki bölüşümü başlamıştır, kürenin topraklarının en büyük kapitalist güçler arasında paylaşımı tamamlanmıştır." (yukarıda adı geçen kitabın 6'ncı bölümü, sansürün olduğu zamanlar "modern kapitalizm" adıyla Letopis'te yayımlanan yazı - V. İlyin tarafından).*

Tüm sorun sermayenin dev boyutlara ulaştığı gerçeğinde toplanmakta Büyük kapitalistlerin az sayıdaki (karteller, işveren sendikaları, tröstler) kurumları **milyarları** işletiyorlar ve dünyayı aralarında paylaşıyorlar. Dünya **baştanaşağı** paylaşılmış durumdadır. Dünya, iki en güçlü multi-milyoner grubun Anglo-Fransız ve Alman, dünyayı **yeniden paylaşmaları** için çarpışma sahnesine döndü.

Anglo - Fransız kapitalist grubu, önce Almanya'yı soymak, onu sömürgelerinden uzaklaştırmak (hemen, hemen hepsini ele geçirdiler) ve ondan sonra da Türkiye'yi soymak ister.

Biricik gerçek budur; türlü burjuva yalanlarıyla "kurtarma", "ulusal" savaş, "hak ve adalet" savaşı ayaklarına

---

*** Bkz. V. İ. Lenin Toplu Eserler, Cilt: 22, sayfa: 266 - 67**

saklanıyor bu gerçek, kapitalistlerin basit halkı uyutabilmek için söyledikleri aynı ninni.

Rusya bu savaşı yabancı parayla yürütüyor. Rus sermayesi Anglo-Fransız sermayesinin **ortağıdır.**

Kapitalistlerin Alman grubu Türkiye'yi **bizzat kendisi** ele geçirmek ve kaybolan sömürgelerinin yerini komşu küçük devletleri (Belçika, Sırbistan, Romanya) ele geçirerek doldurmak ister.

Rusya, savaşı Ermenistan'ı, Türkiye'yi, Galiçya'yı yutmak amacıyla sürdürüyor.

Guçkov, Lvov ve Milyukov, şimdiki bakanlarımız refah getiriciler değil. Onlar bütün toprak ağası ve kapitalist sınıfın önderleridir, onlar sermayenin çıkarlarıyla **içli dışlıdır.** Bir insanın kendisini ayakkabı bağıyla kaldırabileceğini düşünmek ne kadar saçmaysa, kapitalistlerin de çıkarlarından vazgeçmesini düşünmek o kadar saçmadır.

İkinci olarak, Guçkov-Milyukov ve şürekâsı Anglo-Fransız sermayesiyle **nikâhlıdır.** Savaşı yabancı parayla sürdürdüler ve hâlâ sürdürüyorlar. Rus işçileri ve Rus köylülerinin **sırtından çıkarılacak** her yıl yüzmilyonlara varan faizini ödemeyi garanti ederek, milyarları borçlandılar.

Üçüncüsü, Guçkov-Milyukov ve şürekâsı, bu savaşın soyguncu emellerini dikkate alarak doğrudan anlaşmalarla İngiltere, Fransa, İtalya, Japonya ve öteki kapitalist gruplarla **içli dışlı** haldedir. Bu anlaşmalar Çar II. Nikola tarafından imzalanmıştır. Guçkov-Milyukov ve şürekâsı güç kazanmak için, işçilerin Çarlık monarşisine karşı mücadelesinde avantaj sağladılar ve Çarın imzaladığı **anlaşmaları onayladılar.**

St. Petersburg telgraf dairesi 7 Mart günü (20) şunu bildiriyordu:

"Hükümet (Guçkov ve Milyukov'un) bizi diğer ülkelere bağlayan anlaşmaların tümüne sadık kalacaktır." Bildirge böyle. Milyukov ve yeni dışişleri bakanı, yurt dışındaki bütün Rus temsilciliklerine 5 Mart tarihli telgrafta **aynı şeyi** söylemişlerdi.

Milyukov ve şürekâsı bunları, **gizli** anlaşmaları, iki nedenden ötürü kamuoyuna açmak istemiyor: (1) Talancı, yağmacı savaşın karşısında olan halktan korkuyorlar (2) Anlaşmaların gizli kalmasını isteyen Anglo-Fransız sermayesine bağlanmış haldeler. Ama olayları izleyen her ga-

zete okuyucusu bu anlaşmaların Japonya tarafından Çin'in soyulması, İran'ın, Emenistan'ın, Türkiye'nin (özellikle İstanbul'un) ve Galiçya'nın Rusya tarafından soyulması, Arnavutluğun İtalya tarafından, Türkiye'nin ve Alman sömürgelerinin Fransa ve Ingiltere tarafından soyulması demek olduğunu (yansıttığını) bilmektedir.

İşler böyle dönüyor.

Bundan ötürü, Guçkov - Milyukov hükümetini adil, onurlu, demokratik, iyi komşuluk ilişkilerini öngören bir barışı imzalamaya zorlamak, iyi köy papazının toprak ağalarını ve tüccarlarını "Allah yolunda (hak yolunda) yürümeye" çağırmasıyla aynı şeydir, papaz ondan sonra öbür yanağını çevirir.

Toprak ağaları ve tüccarlar bu vaazları dinlerler, halka zulmetmeye ve onu soymaya devam ederler ve de "mujikler"i teselli etme ve uysallaştırma yeteneğinden ötürü papaza minnettar olurlar.

Yaşamları emperyalist savaşta, -bilinçli veya bilinçsiz- burjuva hükümetlerine dindarca barış önerilerinde bulunanlar aynı rolü oynuyorlardır. Burjuva hükümetleri bu yalvarışları dinlemek lütfunda bulunmaz ve hatta böyle girişimleri yasaklar, ya da burjuvazinin "en haklı" ve en adil barışı getirmek için savaştığı yolunda, burjuvaziye ayrıntılı konularda içinde olma kaydıyla yeteri kadar teminat verildiği takdirde serbest bırakılma -öneri, uyarı vs. baplarda- olanağı vardır. Ve düşmanca suçlar ortakça paylaşılır.

Toprakların, pazarların ve ayrıcalıkların paylaşılması aşkına dünyayı kana bulayan kapitalist gruplar "onurlu" bir barışa imzalarını atamazlar. Onlar yalnızca **Türkiye'den ve sömürgelerden parsa toplamaya dayanan, ganimetlerin paylaşımını esas alan bir barışı, utanç verici** bir barışı getirebilirler.

Bundan başka Guçkov - Milyukov hükümeti genelde şimdiki barışa karşıdır, çünkü **şimdiki** "yağma"dan "yalnız" Ermenistan ve Galiçya'nın bir kısmı hissesine düşüyor, oysa o İstanbul'u da almak ve çarlığın daima insanlık dışı ve ahlâksızca zulmettiği Polonya'yı da Almanlardan geri almak ister. İlerde Guçkov - Milyukov hükümeti, Anglo - Fransız sermayesinin ajanı Almanya'dan kopardığı sömürgeleri elde tutmak isteyen bu hükümet, Almanya'yı Belçi-

ka'yı ve Fransa'nın bir kısmını kendine vermeye zorlar. Anglo - Fransız sermayesi Guçkovlar ve Milyukovlara, Almanya'yı "mağlûp" etmelerine yardımcı olmak amacıyla II. Nikola'nın uzaklaştırılmasına katıldı.

Öyleyse ne yapmalı?

Barışı getirmek için (ne âlâ gerçekten demokratik ve onurlu bir barışı getirmek için) toprak ağalarının ve kapitalistlerin değil de **işçilerin ve en yoksul köylülerin** ellerindeki politik güç, iktidar gereklidir. Gerisi nüfusun azınlığını ve herkesin bildiği gibi, savaştan fantastik kârlar vuran kapitalistleri temsil eder.

İşçiler ve yoksul köylüler nüfusun ezici çoğunluğudur. Savaştan kâr sağlamadılar; aksine yokolmuşluğa ve açlığa terkedildiler. Onlar ne kapitalistlerin yağmacı grupları arasındaki anlaşmalara bağlı ne de sermayeyle içli dışlıdır; ve içtenlikle savaşın sona ermesini istemektedirler ve buna muktedirdirler.

Rusya'daki politik iktidar işçi, asker ve köylü, Sovyetleri delegelerinin elinde olsaydı, onların seçtiği bu Sovyetler ve **bütün - Rusya Sovyeti**, partimizin (Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi) 13 Kasım 1915'de, merkez yayın organı, **Sotzial - Demokrat***'ın 47'nci sayısında (sonraları Çar sansürü yüzünden Cenevre'de basıldı.) belirlenen barış programını kuşkusuz bir biçimde yerine getirirdi.

Bu program aşağıdaki gibidir:

1) Bütün Rusya işçi, asker ve köylü delegeleri Sovyeti (ya da geçici olarak faaliyet gösteren St. Petersburg Sovyeti.) derhal ne çarlık monarşisi veya ne de burjuva hükümetlerince akdedilen antlaşmalara bağlı olmadığını ilân eder.

2) Sovyet, istisnasız bütün burjuva hükümetlerinin ve Çarlık monarşisinin yağmacı emellerini kamu vicdanına açmak için **tüm bu antlaşmaları** derhal yayınlayacaktır.

3) Sovyet derhal, bütün muharip güçleri (savaşan ülkeleri) bir **mütarekeye** davet eder.

4) İşçilerin ve köylülerin **barış koşulları** derhal bütün halkımızın bilgisine sunulacaktır.

Bütün sömürgelere kurtuluş

*** Bak. V.I. Lenin, "Bazı Tezler" (Toplu Eserler cilt 21 paragraf 401 - 04)**

Bütün bağımlı, ezilen ve eşit sayılmayan uluslara kurtuluş

5) Sovyet, burjuva hükümetlerinden iyi hiç bir şey beklemediğini ilân eder ve bütün ülkelerin işçilerini, onları ortadan kaldırmaya ve tüm politik iktidarın işçi Sovyetleri delegelerine geçmesine çağırır.

6) Sovyet, burjuva hükümetleri tarafından bu canî ve yağmacı savaşı sürdürmek için girilen milyarlık borçları **kapitalist sınıfın kendisinin** ödeyebileceğini, işçi ve köylülerin bu borçları **tanımadığını** ilân eder. Borçların faizlerini ödemek, ganimetleri paylaşabilmeleri amacıyla lütufkârca birbiri ardına ölüme gönderdikleri işçiler için, birçok sene **vergi** olarak ödemeleri demektir.

İşçiler ve Köylüler! -işçi delegeleri Sovyeti böyle derdi- **Her yıl**, bu **milyonlarca rubleyi**, Afrika sömürgelerinin, Türkiye'nin vs.'nin paylaşımı savaşı için bu batakçılara, kapitalistlere ödemeye gönlünüz varıyor mu?

Bu barış koşulları için, benim görüşüme göre, işçi Sovyeti delegeleri **herhangi** burjuva hükümetine ve dünyanın **bütün** burjuva hükümetlerine **karşı savaş** sürdürmekte kararlı, çünkü bu gerçekten haklı bir savaş olurdu, çünkü **bütün** ülkelerin bütün işçileri ve emekçileri **onun başarısı için çalışırlardı.**

Alman işçisi şimdi Rusya'daki harpçı monarşinin, harpçi bir cumhuriyete, emperyalist savaşın devamını dileyen kapitalistlerin cumhuriyetine, çarlık monarşisinin talancı antlaşmalarını onaylayan bir cumhuriyete yerini bıraktığını görüyor.

Elinizi vicdanınıza koyun, Alman işçisi **böyle** bir cumhuriyete güven duyabilir mi?

Elinizi vicdanınıza koyun, eğer Rus halkı büyük 1905 devriminin canlı anılarıyla daima tazelenen tam bir özgürlük kazanacak olsa ve bütün politik iktidarı işçi ve köylü delegelerinin Sovyetine geçirecek olsa, savaş devam edebilir mi, dünya üzerindeki kapitalist egemenlik sürebilir mi?

İlk kez "The Communist International" dergisinde yayımlandı sayı 3-4, 1924

N. Lenin Toplu Eserler, cilt 23 333 - 39

GÜNDEMDEKİ DEVRİMDE PROLETARYANIN GÖREVLERİ'nden

3 Nisan gecesine kadar Petrograd'a varamadım ve bu yüzden de toplantıda 4 Nisan'da olabildim ancak, kuşkusuz, devrimci proletaryanın görevleri üzerine olan raporu ve yetersiz hazırlık konusundaki tedbirleri yalnız kendi açımdan takdim edebildim.

Kendim -ve **onurlu** muhalifler- için yapılmasını kolaylaştırabildiğim tek şey, tezleri **yazılmış olarak** hazırlamak oldu. Okudum ve metni Tseretelli yoldaşa verdim. **İki kez** olmak üzere tezleri çok yavaş okudum. Birincisini bir bolşevik toplantısında, ötekini de hem bolşeviklerin, hem de menşeviklerin ortak bir toplantısında okudum.

Raporda en geniş ayrıntılarıyla gösterilmiş olan bu kişisel tezlerimi, yalnız kısa açıklayıcı notlar halinde yayınlıyorum.

TEZLER

1) Yeni Lvov ve şürekâsı hükümeti döneminde, savaşa karşı tavrımız, tek sual edilmeksizin, bu hükümetin kapitalist yapısından ötürü, Rusya'nın yerinin bir yağmacı, emperyalist savaş olduğu, "devrimci savunma" için en önemsiz ayrıcalığın bile tanınmamış olduğu şeklindedir.

Sınıf bilinçli proletarya; (a) iktidarın proletaryaya ve proletarya ile birlikte hareket eden köylülüğün en yoksul kesimlerine geçmesi, (b) tüm ilhâkların lâfta değil fiiliyatla sona erdirilmesi, (c) kapitalist çıkarların etkin bir şekilde önüne geçilmesi koşullarıyla — yalnız bu koşullarla, devrimci savunmayı gerçekten haklı çıkaracak bir devrimci savaşa ağırlığını koyabilir.

Savaşı bir fütühat anlamında değil de, yalnızca yapılması zorunlu bir gereklilik olarak kabul eden devrimci savunmaya inanan onurlu geniş inançlı kitleler açısından, burjuvazi tarafından aldatılıyor oldukları gerçeği açısından, özel bir çabayla, azimle ve sabırla onlara hatalarını göstermek, sermaye ve emperyalist savaş arasında varolan ayrılmaz (kopmaz) ilişkiyi açıklamak ve sermaye yıkılmadıkça gerçekten demokratik bir barışla, zorla kabul edilme-

yen bir barışla, savaşı sona erdirmenin **imkânsız** olduğunu açıklamak gerekir.

Bu noktalar gözönünde tutularak cephedeki ordu içinde en geniş bir kampanya düzenlenmelidir.

Dostluk.

2) Rusya'da şimdiki durumun özgül özelliği, ülkelerin devrimin birinci aşamasından -yetersiz bilinç; proletaryanın yetersiz örgütlendiği ve gücün burjuvazide olduğu- gücün proletaryanın ve köylülerin en yoksul kesimlerine geç**mekte** olduğudur.

Bu geçiş, bir bakıma, legal planda tanınan azami haklarla (Rusya **şu anda** dünyadaki muharip ülkelerin en özgürü) karakterize edilir; öte yandan kitlelere karşı zor kullanımın kalkışı ve nihayet kitlelerin, kapitalistlerin hükümetine, barış ve sosyalizmin bu en yeminli düşmanlarına kabaran güveni.

Bu tipik durum politik hayatta gözleri yeni açılan geniş proleter kitleleri arasında, parti çalışmasının özel koşullarına kendimizi uyumlandırma yeteneğini gerektirmektedir.

3) Geçici hükümet desteklenmeyecektir; özellikle ilhaklardan vazgeçmeye ilişkin beyan ettiği bütün çarpıtılmış vaatleri gün ışığına çıkarılmalıdır. Hayalet gibi türeyerek ortaya çıkan bu hükümet, bu kapitalistlerin hükümeti, bir emperyalist hükümet olmayı **bırakmalıdır.**

4 ve 5 nisan 1917'de yazılmıştır. **Toplu Eserler, cilt 24**
s. 19 - 22

BÜTÜN SAVAŞAN ÜLKELERİN ASKERLERİNE DUYURU[59]

Kardeşler, Askerler!

Milyonlarca cana, milyonlarca insanın sakatlanmasına malolan, anlatılamaz ıstıraba, yıkıma ve açlığa neden olan, bu korkunç savaş hepimizi tüketti.

Her geçen gün daha fazla kimse kendi kendine soruyor: Bu savaş niçin çıktı, neden yapılıyor?

Her gün bizi daha fazla aydınlatıyor, zayıf, güçsüz milliyetleri yağmalama uğruna, imalâtçıların, fabrikatörlerin ve bankerlerin pazar ele geçirme oburluğu uğruna, dünya hakimiyeti uğruna, kapitalistlerin çıkarları uğruna, bütün ülkelerin kapitalistlerince başlatılan savaşın asıl yükünü işçi ve köylüler çekiyor. Sömürgelerde kanlı bıçaklarını kullanıp, Balkanlardan ve Türkiye'den toprak ele geçiriyorlar — bunun için Avrupa halkları yıkıma uğruyor, bunun için ölmemiz gerekiyor, bunun için ailelerimizin ölümüne, onların açlığa ve sefalete terkedilmelerine tanık olmamız gerekiyor.

Bütün ülkelerdeki kapitalist sınıf, ele geçirilen ülkelerdeki ayrıcalıklardan, savaş gelirleri ve sözleşmelerden, mal fiyatlarının artmasından, muazzam, sarhoşlatıcı, misli görülmemiş kârlar vuruyor. Kapitalist sınıf, savaş borçları olarak ödünç verilen milyonlar üzerindeki faiz hadlerini, bütün ülkelerde on kat artırdı. Ve biz işçi ve köylüler, değişik ülkelerin işçilerini birbirine kırdırarak ve birbirine karşı kin duygularını körükleyen zalimlerimizi, kapitalistlerimizi güçlendirmeliyiz ve ölmeliyiz, sefalet çekmeliyiz, bütün bu olan biten karşısında tevekkülü elden bırakmamalıyız.

Bu boyunduruğa itaatle devam edecek miyiz, kapitalist sınıflar arasındaki savaşa katlanacak mıyız? Kendi ulusal hükümetlerimizin, kendi ulusal burjuvalarımızın, kendi ulusal kapitalistlerimizin safında yer alarak buna hizmet için bütün ülkelerin, bütün dünya işçilerinin enternasyo-

nal birliğini yok etmeyi yeğleyerek, bu savaşın sürmesine razı mı olacağız?

Hayır. Asker kardeşler, artık gözümüzü açma zamanı geldi. Artık kaderimizi tayin etme zamanı geldi. Bütün ülkelerde, kendisini savaşa iten kapitalist sınıfa karşı, halkın öfkesi büyüyor, yaygınlaşıyor ve güç kazanıyor. Yalnız Almanya'da değil, ama savaş öncesi dünyanın en özgür ülkelerinden biri olarak ün yapan İngiltere'de bile, işçi sınıfının, yüzlerce ve yüzlerce temsilcisi ve gerçek dostları, savaşa ve kapitalistlere karşı şerefli gerçeği, doğruyu söylediklerinden, zindanlarda çürüyorlar. Rusya'daki devrim birinci devrimin ancak ilk adımıdır. Onu ötekileri izlemeli ve izleyecektir.

Rusya'daki yeni hükümet -II. Wilhelm kadar rezil bir taçlı haydut olan II. Nikola'yı alaşağı eden hükümet- kapitalistlerin bir hükümetidir, o da Almanya, İngiltere ve öteki ülkeler kapitalistlerinin olduğu kadar yağmacı bir savaşı sürdürme heveslisi, II. Nikola'nın Britanya, Fransa ve öteki ülkelerle yapmış olduğu gizli antlaşmaları onaylamıştır. Dünyanın öğrenmesi için bu antlaşmaların metnini açıklamıyor, tıpkı Avusturya, Bulgaristan ile yaptığı gizli ve aynı paralellikteki anlaşmalarını açıklamadığı gibi.

20 Nisan tarihinde Rus geçici hükümeti, Çar tarafından yapılan eski talancı antlaşmaların yenilendiğini ve şanlı bir son için savaşmaya kararlı olunduğunu bildiren bir nota yayımladı, böylelikle de şimdiye kadar kendisine güvenen ve destekleyenlerde bile öfkeyi uyandırmış oldu.

Kapitalist hükümetin yanısıra, Rus devrimi, Petrograd'da ve Rusya'nın şehirlerinin çoğunda, adı işçi ve asker Sovyetleri olan, işçilerin ve köylülerin ezici çoğunluğunu temsil eden, kendiliğinden oluşan devrimci örgütleri doğurdu. Rusya'daki askerlerin çoğu ve işçilerin bazısı -Almanya'daki birçok işçi ve asker gibi- hâlâ kapitalistlerin hükümetlerine ve onların boş, yalan dolu ilhaksız barış sözlerine, savunma savaşı masallarına ve ötekilere aşırı bir güven duyuyorlar.

Ama kapitalistlerden farklı olarak, işçilerin ve yoksul köylülerin ilhaklardan ya da kapitalistlerin kârlarını korumalarından hiç bir çıkarı yok. Ve böylece, hem Rusya'da hem de Almanya'da, kapitalist hükümet tarafından her adım, her gün, kapitalistlerin hilelerini ortaya serecek, kapitalist yönetim devam ettikçe, bütün ilhaklardan vazgeç-

me, istisnasız bütün sömürgelerin, istisnasız bütün ezilen, zorla ele geçirilen, ya da imtiyaz tanıma yükümlülüğü altındaki milliyetlerin kurtuluşu esasına dayanan, gerçekten demokratik, zorlayıcı olmayan bir barışın hiç bir zaman getirilemeyeceği gerçeğini teşhir edecektir. Ve savaş büyük bir olasılıkla daha şiddetli ve sürüncemeli olacak. Şimdi birbirine düşman olan ülkelerde, örneğin hem Rusya'da, hem de Almanya'da devlet iktidarı, kapitalist ilişkilerin ve çıkarları ağını (şebekesini) yırtmaya gerçekten yetkin olan devrimci işçi ve asker delegesi Sovyetlerinin ellerine tam olarak ve eksiksiz geçerse, her iki muharip ülkenin işçileri birbirlerinin güvenini kazanacaklar ve tüm uluslar, dünyanın tüm milliyetlerini gerçek anlamıyla kurtaracak olan gerçekten demokratik bir barış temeline dayanarak savaşı hızla sona erdirebileceklerdir.

Kardeşler, Askerler!

Bunu çabuklaştırmak için, bu gayeyi başarmak için elimizden gelen her şeyi yapalım. Katliâmlardan korkmayalım — işçi devrimini engellemek için uygulanan herhangi bir katliâm, savaşın katliâmlarından daha az acı vericidir. Devrimin her şanlı adımı yüzbinlerce ve milyonlarca insanı ölümden, sefaletten ve açlıktan kurtaracaktır.

Kulübelere barış, saraylara savaş! Bütün ülkelerin işçilerine barış. Yaşasın bütün ülkelerin devrimci işçilerinin kardeşçe birliği! Yaşasın sosyalizm.

Pravda sayı 37
4 Mayıs, 1917

RSDİP Merkez Komitesi
RSDİP Petrograd Komitesi
Pravda Makale Seksiyonu
Toplu Eserler, cilt 24
s. 186 - 68

Kartlar masanın üzerinde. Guçkov ve Milyukov'a bugünkü gazetelerde çıkan notaları için her bakımdan minnettarız.

Geçici hükümete, şimdiye kadar güvenoyu veren bütün işçi ve askerler Sovyeti delegeleri yürütme komitesinin çoğunluğu, Narodnikler, Menşevikler cezalandırıldılar. Çaydze, Skobelev ve Steklov ile kurdukları "temas"ın lütufkâr etkisi altında kalarak, ümit ettiler, beklediler ve inandılar ki, geçici hükümet ilhakları kesinkes reddedecekti. Olaylar bir parça farklı sonuçlandı elbet...

18 Nisan tarihli notasında, geçici hükümetin ettiği lâfa bakın "kararlı bir zaferi getirene kadar savaşmak bütün ulusun arzusudur [!]"

"Söylemek gereksiz" Nota devam eder. "Geçici hükümet... müttefiklerimize karşı olan taahhütlerine tamamiyle sadık kalacaktır."

Kısa ve açık. Kararlı bir zafer için savaş. İngiliz ve Fransız bankerlerinin kutsallaştırıldığı bir ittifak.

"Müttefiklerimizle", İngiliz ve Fransız mülti-milyonerleriyle bu ittifakı **kim** yaptı? Çar, Rasputin, Çar'ın çetesi, kuşkusuz. Ama Milyukov ve şürekâsına göre bu antlaşma kutsaldır.

Neden?

Şöyle: Çünkü Milyukov samimi değil, o kurnaz bir kişi. Ama sorun bu değil. Sorun Guçkov, Milyukov, Tereçenko ve Konovalov'lar **kapitalistlerin** sözcüleridir. Ve yabancı toprakların ele geçirilmesi kapitalistler için elzem bir şeydir. Sermaye ihracı için yeni pazarlar, yeni yerler bulacaklar, çocuklarından onbinlercesine kâr getirecek yeni fırsatlar yaratacaklar. Şu andaki sorun Rus kapitalistlerinin çıkarlarının İngiliz ve Fransız kapitalistlerininkinden farksız olduğudur. Bu, evet yalnız bu. Çarla yaptıkları antlaşmalarla bahtiyar olan İngiliz ve Fransız kapitalistlerinin, Rus kapitalistlerinin geçici hükümetine değer atfetmesi nedenidir.

Geçici hükümetin yeni notası yangının üstüne körükle gitmektedir. Bu da yalnız Almanya'daki harpçi ruhu cesa-

retlendirebilir. Haydut Wilhelm'in "kendi" işçilerini ve askerlerini aldatmaya devam etmesine ve onları "bir son için" savaşa sürmesine yardım edecektir.

Geçici hükümetin yeni notası sonucu sergiliyor: Ondan sonra ne olacak?

Devrimimizin ilk dakikasından itibaren, İngiliz ve Fransız kapitalistleri Rus Devriminin savaşı "sona erdirme" amacıyla yapılan biricik ve müstesna bir girişim olduğu konusunda bize teminat veriyorlardı. Kapitalistler Türkiye'yi, İran'ı ve Çin'i yutmak isterler. Bu talep de bir başka on milyonun ya da aynı sayıdaki Rus mujiğinin boğazlanmasını gerektirmektedir. İhtiyaç duyduğumuz şey "kararlı bir zafer"dir... Ve şimdi geçici hükümet, son derece açık sözlülükle aynı durumu benimsemekte.

"Döğüş — çünkü yağmalamak istiyoruz."

"Her gün onbinlerceniz ölsün — çünkü "biz" henüz tam anlamıyla savaşmadık ve ganimetten payımızı almadık."

Hiç bir sınıf bilinçli işçi, sınıf bilinçli asker artık geçici hükümetin "güven" politikasını desteklemeyeceklerdir. Güven politikası iflâs etmiştir.

Sosyal demokrat şehir konferansımız aldığı kararda görüşlerimizin şimdi her geçen gün kuvvetlendiğini saptadı. Ama olayların hızlı akıp geçeceğini ummamıştık bile.

Şimdiki işçi ve asker Sovyeti delegeleri şu alternatiflerle karşı karşıya: ya Guçkov ve Milyukov'un önerdiği, bağımsızlıktan yana politik rolün ve öteki devrimci değerlerin inkârı anlamındaki lezzeti veren hapı yutmak; yarın Milyukov ayaklarını "masanın üstüne" dayar ve Sovyeti sıfıra indirir; ya da **Pravda**'da yazılan metni benimseyerek ve eski güven **politikasıyla olan ilişkileri koparma demek** olan, Milyukov'un notasını reddetmek.

Pek doğal olarak, bir orta yol bulunabilir. Ama uzun ömürlü olur mu?

İşçiler ve askerler, şimdi yüksek sesle ülkede yalnızca tek bir iktidarın olması gerektiğini ilân etmelisiniz — işçi ve asker delegeleri Sovyeti. Geçici hükümet, bir avuç kapitalistin hükümeti, bu sovyetlere yerini bırakmalıdır.

20 Nisan 1917'de yazılmıştır.

Toplu Eserler, cilt 24
s. 189 - 91

21 NİSAN (4 MAYIS) 1917'DE BENİMSENEN RSDİP (BOLŞEVİK) MERKEZ KOMİTESİ KARARI

Geçici hükümetin 18 Nisan 1917 tarihli emperyalist ilhakçı ve talancı notasından ve 20 Nisanda Petrograd sokaklarını dolduran halkın yaptığı birçok miting ve gösteriden sonra Petrograd'daki yükselen (nazik) durumu öğrenmiş bulunmaktayız. RSDİP merkez komitesi şu kararları almıştır.

1. Parti propagandacıları ve konuşmacılar "iç savaş" çıkaracağımız konusunda kamuoyunu etkilemeye çabalayan, kapitalistlerin destekçisi yayınları ve kapitalist gazetelerin bu sunturlu yalanlarını teşhir etmelidirler. Kapitalistlerin ve onların hükümetinin kitlelere karşı kuvvet kullanamadıkları, kullanmaya cesaret edemediklerinden, asker ve işçi kitlelerinin özgürce kendi iradelerini ifade ettikleri ve özgürce seçim yaptıkları, bütün yetkililerin yerini değiştirdiklerinden şu an için esaslı bir yalan olur. Böyle bir anda iç savaş düşüncesi safça, duygusuzca, mantıksızca bir şey olur; böyle bir anda nüfusun çoğunluğunun iradesiyle ve hoşnutsuz azınlığın bu iradeyi özgürce eleştirisiyle bir uygunluk olmalıdır; şiddete başvurulduğu takdirde sorumluluk geçici hükümetin ve onun destekçilerinin omuzlarına binecektir.

2. İç savaş tehlikesi çığlıkları atan kapitalist hükümeti ve onun gazeteleri, yalnızca çoğunluğun iradesine boyun eğmek (razı olmak) için halkın önemsiz bir ağırlığını oluşturan kapitalistlerin gönülsüzlüğünü gizlemeye çalışıyor.

3. Şimdi, alışılagelmiş kadar büyük sayıdaki aslen köylü kökenli askerlerin doldurduğu, Petrograd'da nüfusun çoğunluğunun iradesini öğrenmek amacıyla ve ne çeşit bir geçici hükümetin arzu edildiğini de öğrenmek amacıyla, değişik partilerin beğendiği şeyleri destekleyen hükümete karşı tavrı ne olduğunun belirlenmesi bakımından Petrograd'ın bütün semtlerinde ve banliyölerinde derhal bir halk oylamasına gidilmelidir.

4. Bütün parti propagandistleri, barışçı tartışmalarla barışçı gösterilerle fabrikalarda, gösterilerde, sokaklarda,

toplantı yapılan her yerde bu görüşleri ve öneriyi savunmalıdır. Fabrikalarda ve gösterilerde düzenli bir şekilde yoldaşça disiplini sağlam bir şekilde uygulayacak düzenli oylama faaliyetini örgütlemeye koyulmalıyız.

5. Parti propagandistleri tekrar tekrar kapitalistlerin partimizin Almanya ile ayrı bir barış için hazırlanmakta olduğu şekildeki utanmazca iftiralarını protesto etmelidirler. Biz II. Wilhelm'in II. Nikola kadar rezil bir taçlı haydut olduğunu ve Alman Guçkov'larının, Rus, İngiliz ve bütün diğer kapitalistler kadar soyguncu, ilhakçı ve emperyalist olduğunu kabul ederiz. Biz kapitalistlerle görüşmeye **karşıyız.** Biz bütün ülkelerin devrimci işçileri ve askerleriyle görüşmeden ve kardeşlik kurmadan yanayız. Guçkov - Milyukov hükümetinin durumu zorlaştırmaya çalışmasındaki nedeni biliyoruz. Almanya'da başlayan işçi devriminin farkındayız ve bu devrim bütün ülkelerin kapitalistlerini silip süpürecek.

6. Geçici hükümet, para durumu ve önüne geçilemez ekonomik kaos hakkında çeşitli söylentiler yayarken, iktidarı geçici hükümetin ellerine bırakma konusunda halkı korkutmaya kalkışmakla kalmayıp ama dünyanın bütün uluslarını çıkmaz bir yola sokan, onları uçurumun kenarına getiren kapitalistlerin çıkarları için yapılan savaşın derin ve kuşkuların ötesindeki gerçeğini belirsiz ve beceriksizce açıklayarak acizliklerini ortaya dökmüştür.

İktidarın devrimci sınıfa, devrimci çözümlemeleri uygulamaya yetkin olan devrimci poletaryaya devredilmesinden başka gerçek bir çözüm yolu yoktur.

Ülkede tahıl stokları vs. kalmışsa, yeni asker ve işçi hükümeti ondan nasıl yararlanılması gerektiğini öğrenecek. Ama kapitalist savaş ekmeğin asla bulunmadığı ekonomik bir yıkım halini aldığı takdirde; kapitalist hükümet, halkın yaşama koşullarını, geliştireceği yerde yalnızca kötüleştirmekle yetinecektir.

7. Biz, geçici hükümete güven duymalarından bu yana, işçi ve asker Sovyeti delegeleri, Narodnik ve Menşevik parti önderlerinin çoğunun, şimdiki politikasının derin ve yanlışlık içerisinde olduğunu belirtiriz. Geçici hükümetle uzlaşma, bazı tadillere yanaşma girişimleri yalnızca daha bir sürü lüzumsuz kırtasiyeciliğe ve yararsız geciktirmelere yol açacak demek olur. Bu politika bir yanda Petrograd ve cephedeki devrimci askerlerin çoğunluğunun, öte yanda iş-

çilerin çoğunluğunun Sovyeti idaresinde bir farklılık yaratacaktır.

8. Sovyetin politikasını değiştirmesi gerektiğine ve kapitalist hükümetle uzlaşma ve ona güven duyma politikasını terk etmesi gerektiğine inanan, işçi ve askerlere, işçi ve asker Sovyeti için yeni delege seçimi yapmaya ve çoğunluğun gerçek iradesinin ne olduğunu kesinlikle belirleyecek biricik unsur olan halka seçilen bu heyeti göndermeye davet ediyoruz.

Pravda sayı 38
5 mayıs (22 nisan) 1917

Toplu Eserler, cilt 24
s. 201 - 03

Petrograd'daki geçen birkaç günkü, özellikle dünkü olaylar, "onurlu" **kitle** savunmacılığının (savunma yanlısı olma), önderler ve partiler savunmacılığından farklı olduğunun sözünü ettiğimizde, ne kadar haklı olduğumuzu gösteriyor.

Kitle nüfusu proleterlerden, yarı proleterlerden ve yoksul köylülerden oluşmaktadır. Onlar ulusun ezici çoğunluğudur. **Bu sınıfların** ilhak etmelerden hiç bir çıkarı yoktur. Emperyalist politikalar, banka sermayesi kârları, İran'daki demiryolları gelirleri, Galiçya ve Ermenistan'daki kazançlı işler; Finlandiya'nın özgürlüğüne kısıtlama koymalar -**Bütün bu** şeyler **bu** sınıfların **çıkarı olmayan** şeylerdir- Bütün bunlardan bu sınıfların hiç bir çıkarı yoktur.

Ama tümünün bir araya gelmesi bilimde ve basında emperyalist, ilhakçı ve talancı politika olarak tanınan şeyi oluşturur.

Sorunun asıl yönü Guçkovların, Milyukovların ve Lvovların -doğruluk timsali, çıkar peşinde koşmayan, dost canlısı zatlar- **kapitalist sınıfın** seçme sözcüleri, önderleri ve temsilcileri olmalarındadır.

Kapitalist **sınıfın** "yolunu düzelteceğine", bir kapitalist sınıf olmayı bırakacağına, kârlarından vazgeçeceğine inanmak bir aptalca ümit ve ahmakça, rüya görmek olur. Yalnızca, burjuva ve proletarya politikaları arasında gidip gelen, küçük burjuva politikacıları gönül eğlendirebilirler veya böyle aptalca ümitlere bel bağlayabilirler. Şimdiki Narodnik parti önderlerinin ve Çaydze, Tsereteli, Çernov ve diğerleri gibi Menşeviklerin de yaptıkları hata bu.

Savunmacılığın (defencism) kitle temsilcileri, asla politikayı iyi bilen kişiler değil. Duma'ya katılmakla, politikayla ilgilenen kimselerle ilişki kurmayla, ya da kitaplardan politikayı öğrenemezler.

Savunmacılığın (defencism) kitle temsilcileri her iki savaşan grupta da yağmacı ve talancı emelleri için kapitalistlerce sürdürülen şimdiki savaşın belli sınıfların çıkar-

larını dile getiren hükümetler, **hükümetlerin** yürüttüğünü hâlâ bilmiyorlar.

Bunun farkına varmamışlar, savunmacılığın temsilcileri oldukça basit kanıtlar öne sürüyor. İlhak (toprak ele geçirme) istemiyoruz, demokratik barış talep ediyoruz, İstanbul için, İran'ın ortadan kaldırılması için, Türkiye'nin yağmalanması için savaşmak istemiyoruz; biz geçici hükümetin ilhak politikasından vazgeçmesini "talep" ediyoruz.

Savunmacılığın (defencism) kitle temsilcileri, kişisel değil de, bir sınıf duygusuyla, ilhaklardan **çıkarı olmayan** sınıfların adına konuştuklarından bunu arzulamakta **samimiler.**

Ama kitlelerin bu temsilcilerinin bilmedikleri, kapitalistlerin ve onların hükümetinin ilhak politikasını lâfla feshedebileceğini, vaatlerde bulunabileceğini, ağızlarından güzel beyanlar döküleceğini, fakat **kesinlikle** kafalarındaki ilhak fikrini bırakmayacaklarıdır.

Savunmacılık (defencism) temsilcilerinin geçici hükümetin 18 nisan tarihli notasıyla fena bir şekilde ve haklı olarak şoke olmalarındaki neden budur.

Kapitalistlerin adını anmadıkları "ilhaklardan vazgeçeceği" zamanı iyi bilenler için, politikayla ilgilenen kimseler için (politikaya aşina kimseler için) bu nota pek şaşırtıcı olmadı. Bu, tam diplomatların o alışılagelmiş cafcaflı lâf tezgâhtarlığı ve hileli numaralarıdır.

Ama savunmacılığın "onurlu" temsilcileri şaşırdılar, allak bullak oldular, gücendiler. Sorunu açık bir şekilde kavramamış olduklarını **hissettiler** — dolandırıldıklarını anladılar şükür.

Bunalımın **özü** budur ve tek başına kişilerin ve partilerin görüşlerinden, ümitlerinden ve kanaatlerinden ayrı tutulması gerekir.

Bu bunalımı bir an için yeni bir bildiriyle, yeni bir nota ile geçiştirmek (Bay Plehanov'un **Yedintsvo**'daki öğütleri böyleydi, bir yanda Milyukov ve şürekâsı, öte yanda Çayidze, Tsereteli gibilerinin şarlaması...) Bu yeni vaatle, geçmişin üstüne kül çekilmesi olanak dahilindedir. Ama zarardan başka bir şey vermez. Yeni bir vaat, kitlelerin yeniden aldatımı demek olur; bu yüzden, yeni bir kızgınlık infialine, aydın uyumluluğu azalması olduğu takdirde çıkar, oldukça zararlı olabilir.

Kitlelere bütün gerçek anlatılmalıdır. Kapitalist hükü-

met ilhaklardan vazgeçemez; kendi ağıyla yakalandı kaçış yolu yok. Duyuyor, görüyor ve anlıyor ki, devrimci çözümlemeler olmaksızın (yalnız devrimci sınıfın başarmaya yetkin olduğu) başka **görünür bir yol yöntem yok** onun başını feraha atabilmesi için, paniğe kapılıyor, aklını kaybediyor; bir şeye söz veriyor, başkasını yapıyor; bir bakıyorsunuz kitleler üzerinde şiddetli saldırılar düzenliyor (Guçkov ve Şingaryov), sonra da, iktidarın kendisinden alınmasını öneriyor.

Ekonomik yıkımı, bunalımı, savaşın korkunçlukları, çıkış yolu olmayan bir boşluk — kapitalistlerin **bütün** uluslara getirdiği budur işte.

Gerçekten, hiç bir çıkış yolu yok — ama iktidarın, nüfusun çoğunluğu tarafından desteklenen, bütün ülkelerde yalnız başına devrimin zaferini sağlamaya ve insanlığı kapitalizmin boyunduruğundan kurtuluşa ve sürekli barışa götürmeye muktedir olan devrimci sınıfa, devrimci proletaryaya geçmesi yolundan **başka.**

Pravda sayı **38,**
5 Mayıs (22 nisan) 1917

Toplu Eserler, cilt 24
s. **204 - 06**

"İTİBAR ZEDELENMESİ" DENİNCE, KAPİTALİSTLER VE PROLETERLER NASIL ANLIYORLAR?

Bugünkü **Yedintsvo**'nun ön sayfasında Plehanov, Deutsch ve Zasuliç'in imzalarını taşıyan cüretli bir bildiri vardı.

Okuyoruz:

"Her ulusun özgürce kendi kaderini tayin hakkı vardır. Almanya'nın Wilhelm'i, Avusturya'nın Karl'ı buna rıza göstermez. Onlara karşı savaşı sürdürürken, diğerlerinin özgürlüğünü olduğu kadar, kendi özgürlüğümüzü de savunuyoruz. Rusya müttefiklerine ihanet edemez. Bu onun itibarını zedeler.»

Bütün kapitalistlerin nasıl anladıkları ortada. Onlara göre, **kapitalistler arasındaki** antlaşmalara uymama bir **itibar** zedeleyici bir harekettir. Tıpkı kırallar arasında yapılan antlaşmalara uymayan kıralların içine düştükleri **itibar** zedeleyici durumda olduğu gibi.

İşçiler ne der buna? Onlar kırallar ve kapitalistler tarafından yapılan antlaşmalara uymadıkları zaman itibarları zedelenir, gözden mi düşerler?

Kuşkusuz hayır! Sınıf bilinçli işçiler böyle olan bütün antlaşmaları parçalayıp atmadan yanadır, onlar bütün ülkelerin işçileri ve arasında halkın yararına olacak antlaşmaların yapılmasından yanadırlar — kapitalistlerin **yararına** değil, ama işçilerin ve yoksul köylülerin yararına.

Dünya işçilerinin, kendilerinin bir antlaşmaları **var, ismi**, 1912 tarihli Basel Manifestosu (imzalayanlar arasında sonradan ihanet eden Plehanov da vardı.) Bu işçi "antlaşması" değişik ülkelerin işçilerinin kapitalistlerin kârları uğruna birbirlerini vurmalarını "cinayet" olarak adlandırmıştı.

Yedintsvo'nun yazarları kapitalistler gibi gerekçeler öne sürüyorlar, işçiler gibi değil.

Ne Alman, ne de Avusturya monarşisinin her ulusa özgürlük vermeyeceği son derece doğrudur, her iki monarşi de taçlı haydut çeteleridir, II. Nikola'nınki de öyledir. Yalnız bir şey var, o da İngiliz, İtalyan ve diğer monarşilerin

(II. Nikola'nın "müttefikleri") bir gömlek daha iyi olduklarıdır. Bunları görmemezlikten gelmek, unutmak bir monarşist olmak ya da monarşizmin bir savunucusu olmaktır.

İkinci olarak, taçsız haydutlar, kapitalistler bu savaşta kendilerinin hükümdarlardan hiç de daha iyi olmadıklarını göstermişlerdir. Amerikan "demokrasisi", demokratik kapitalistler Filipinleri soymadılar mı ve halen de Meksika'yı soymuyorlar mı? II. Wilhelm'in yerini almaları gerekirse, Alman Guçkov'ları ve Milyukov'ları, Rus ve İngiliz meslektaşlarından hiç de fena haydutlar olmazlar.

Üçüncüsü, Rus kapitalistleri kendi ezmiş olduğu uluslar için: Ermenistan, Khiva, Ukrayna ve Finlandiya için "özgürlük" vermeye "razı" olacaklar mıdır?

Bu sorundan sakınan **Yedintsvo** yazarları, etkili bir biçimde, diğer kapitalistlerle birlikte yürüttükleri talancı savaşlarında, "kendi" kapitalistlerimizin savunucuları haline dönüşüyorlar.

Dünyanın enternasyonalist işçileri, **bütün** kapitalist hükümetlerin ortadan kaldırılmasından, kapitalistlerle olan bütün uzlaşma ve anlaşmaların reddinden, "her ulusa gerçek özgürlüğü getirmeye muktedir olan bir barışı, **bütün ülkelerin devrimci işçileri** tarafından getirilecek olan **evrensel bir barıştan** yana durmaktadırlar.

22 nisan (5 mayıs) 1917'de yazılmıştır.

Toplu Eserler, cilt 24 s. 220 - 21

RSDİP (BOLŞEVİK)'NİN 7. BÜTÜN RUSYA KONFERANSINDA SAVAŞ ÜZERİNE KABUL EDİLEN KARAR[60]

I.

Şimdiki savaş, her iki savaşan grup açısından, emperyalist bir savaştır. Kapitalistlerin dünya hakimiyetinden elde ettiği kârların bölüşümü için, finans - kapitale gerekli olan pazarlar için, güçsüz milliyetlerin boyunduruk altına alınması için kapitalistlerce sürdürülen bir savaştır. Savaşla geçen her gün ticaret ve sanayi burjuvazisini zenginleştirirken, tarafsız ülkelerin de olmak üzere, muharip ülkelerin proletaryası ve köylülüğünün gücünü temelinden çürütüyor ve onları yoksullaştırıyor. Bundan başka Rusya'da, savaşın uzaması, devrimin kazançlarını ve ilerdeki gelişimini tehlikeye sokuyor.

Rusya'da devlet iktidarının, geçici hükümete devredilmesi, kapitalistlerin ve toprak ağalarının hükümetine geçişi Rusya'nın içinde bulunduğu savaşın niteliğini ve anlamını değiştirmedi.

Bu gerçek en belirgin bir şekilde, yeni hükümetin Çar II. Nikola ile İngiliz ve Fransız kapitalist hükümetleri arasında aktedilen antlaşmaları yayınlamamasıyla kalmayıp, hatta Rus kapitalistlerine, Çin, İran, Türkiye, Avusturya vs.'yi soymak için yardım vaat eden, resmen ve ulusun onayı alınmadan yürürlüğe konduğu zaman kendini göstermiştir. Bu antlaşmaların halktan gizlenmesiyle savaşın gerçek niteliği hasıraltı ediliyor.

Bu düşünceden olarak, enternasyonalizm ile tam bir bütünlük içerisinde hareket etmeyen, sermayenin boyunduruğuna karşı mücadelelerinde bütün ülkelerin işçilerinin kardeşçe dayanışmasını arzu etmeyen proleter olmayan bir parti, şimdiki savaşı destekleyebilir, şimdiki hükümeti destekleyebilir ya da onun borçlarını destekleyebilir.

Şimdiki hükümetin, ilhaklardan, kuvvet kullanarak Rusya sınırları içindeki herhangi bir milliyeti esir etmeden, ya da yabancı ülkelerin fethinden vazgeçeceği yakındaki

vaatlerine güven duyulamaz. Banka sermayesinin binlerce ipiyle birbirlerine sımsıkı bağlı oldukları için, kapitalistler borçlara, imtiyazlara, savaş endüstrisine vs.'ye yatırılan binlerce milyonluk kârdan vazgeçmeden bu savaştaki ilhaklardan da vazgeçemezler.

Ve ikinci olarak, yeni hükümet ilhaklardan vazgeçtiğini bildirdikten sonra halkı aldatarak, Milyukov vasıtasıyla vazgeçmeye hiç de niyetli olmadığını ilân etti, (Moskova, 9 nisan 1917) ve 18 nisan tarihli notasıyla ve 22 nisan tarihli açıklamasında, politikasının yayılması karakterini onaylıyordu. Bundan ötürü, halkı kapitalistlerin boş vaatlerine karşı uyarmada, konferansın sözde kalan ilhakın reddi kavramı ile fiiliyattaki ilhakın reddi kavramı arasına bir ayrım koyulmasının gerekliliğini, acilen bütün gizli antlaşmaların yayımlanması ve onların feshedilmesi gerekliliğini, bağımsız birer devlet olarak mı yoksa başka bir devletin bir parçası olarak kalıp kalmayacakları konusunda özgür oylama yapılarak, acilen bütün milliyetlere kendi kaderlerini tayin hakkının verilmesi gerekliliğini ilân eder.

II.

Şimdi Rusya'da "devrimci savunmacılık" (defencism) bütün Narodnik partileri (popülist sosyalistler, Trudovikler ve sosyalist devrimciler), menşevik sosyal demokratların oportünist partisini (örgütleme komitesi, Çikidze, Tsereteli, vb.), ve partisiz devrimcilerin çoğunu etkisi altına aldı, sınıfsal önemlilik açısından, sorunun yansıması, güçsüzleri ezerek kâr sağlayan -kapitalistler gibi- küçük mülk sahiplerinin bir kesimini ve iyi halli köylülerin çıkarlarında ve hayata bakış açılarında belli olur. Diğer taraftan "devrimci savunmacılık", sınıfsal durumları itibariyle kapitalistlerin kârlarında ve emperyalist savaştan hiç bir çıkarları olmayan, şehir ve kır proletaryasının ve yarı proleterlerin kapitalistlerce aldatılmış olmasının bir sonucudur.

Konferans, "devrimci savunmacılığa" verilecek herhangi bir tavizin kesinlikle caiz olmadığını ve partinin enternasyonalizm ve sosyalizm ruhu ile tam bir ahenklik içerisinde olduğunu ifade eder. Geniş kitleler arasındaki savunmacı eğilimlere gelince, partimiz bu eğilimlere karşı, kapitalistlerin hükümetine karşı beslenen güvenin doğru olmadığını açıklayarak usanmadan mücadele verecektir.

III.

Her şeyden önce gelen en önemli sorun da, bu kapitalist savaşa mümkün olduğu kadar kısa bir zamanda nasıl son verileceğidir. Zorlayıcı bir barışla değil, ama gerçekten demokratik bir barışla, konferans aşağıdaki hususları tanır ve ilân eder:

Bu savaş yalnız bir tarafın askerlerinin savaşa devam etmeyi istemeleriyle sona eremez, savaşın taraflardan birinin basit bir düşmanlıkları unutma olayı ile.

Konferans kapitalistlerin partimize, Almanya'yla ayrı bir barış'ın yapılması yolunda, harekete geçmiş olduğumuz şeklinde, yönelttikleri iftiraları protesto eder. Biz, Alman kapitalistlerinin Rus, İngiliz, Fransız ve öteki kapitalistler kadar yağmacı olduklarını, imparator Wilhelm'in II. Nikola ya da İngiliz, İtalyan, Rumen ve tüm diğer hükümdarlar kadar kötü olduğunu kabul ediyoruz.

Partimiz halka, savaşların hükümetlerce sürdürüldüğü gerçeğini, savaşların daima **egemen sınıfların** politikalarının bir ürünü olduğu gerçeğini, en azından savaşan ülkelerin çoğunda, bütün devlet iktidarı, sermayenin zalim iktidarına son vermeye gerçekten muktedir olan proleter ve yarı proleter sınıfa geçtiği takdirde bu savaşın demokratik bir barışla sonuçlandırılabileceğini sabırla ve kararlı bir şekilde, açıklayacaktır.

Rusya'da devlet iktidarını ele geçiren devrimci sınıf, politik planda da onları tamamıyle zararsız bir duruma getirecek tedbirlerin yanında, kapitalistlerin ekonomik iktidarını çökertecek bir dizi çözümlemeler (tedbirler) uygulayacak ve derhal, içtenlikle, ilhak ve tazminatların (savaş tazminatı), mümkün olan her şekliyle ilhak ve tazminatların tam bir vazgeçilmesi esasına dayanan demokratik bir barışı tüm uluslara önerir. Böyle tedbirler ve böylesine içten barış önerisi, savaşan ülkeler işçilerinin birbirlerine tam bir güven duymalarını sağlayacak ve kaçınılmaz olarak önerilen barışa karşı direnen bu emperyalist ülkelere karşı proletaryanın ayaklanmalarına önderlik edecek.

Rusya'daki devrimci sınıf, bütün devlet iktidarını ele geçirinceye kadar, partimiz, halen savaşta kendi emperyalist hükümetlerine ve burjuvazilerine karşı mücadele içindeki diğer Avrupalı parti ve grupları desteklemek amacıyla elinden geleni yapacaktır.

Partimiz, halen cephede başlayan, bütün savaşan ülkeler askerlerinin kitlesel kardeşliğini, bu baskı altına alınmış içgüdüsel dayanışma duygusunun, savaşan bütün ülkelerde devlet iktidarının devrimci proletaryaya geçmesi için mümkün olduğu kadar iyi örgütlenmiş bir politik bilinç haline gelmesine çalışarak destekleyecektir.

Pravda sayı 44
12 Mayıs, 1917

Seçme Eserler, cilt 24
s. 270 - 73

RSDİP (BOLŞEVİK) 7. (NİSAN) BÜTÜN RUSYA KONFERANSINDA BUGÜNKÜ DURUM ÜZERİNE ALINAN KARAR

Dünya pazarını ele geçirmek için tröstlerin ve banka sermayesinin mücadelesi sonucu çıkan dünya savaşı, mal değerlerinin toptan çöküşünü, üretici güçlerin gelişiminin kösteklenmesini ve son derece gerekli olan asgarî tüketim malları üretimini olanaksız kılan savaş sanayiinin alabildiğine bir büyümesini getirdi. (doğurdu)

Şimdiki savaş, bundan ötürü, insanlığı bir çıkmaza, bir yıkıma soktu. Daha gelişmiş ve ileri ülkelerde savaş öncesi bile, bir sosyalist devrim için kuşkusuz varolan objektif koşullar, savaşın bir sonucu olarak muazzam bir hızla olgunlaşmakta. Küçük ve orta işletmeler görülmedik şekilde tasfiye ediliyorlar. Sermayenin birikimi ve uluslararası bir karakter kazanması dev boyutlara ulaşıyor. Tekelci kapitalizm, tekelci devlet kapitalizmi halini almakta. Birçok ülkelerde toplumun üretim ve dağıtım faaliyetlerinin düzenlenmesine katılması zor koşullarda oluyor. Bazı ülkelerde emeğin mecburi askerlik hizmeti gibi zorla istihdamı uygulanmakta.

Üretim vasıtasıyla özel mülkiyet koşullarında, tekelleşmenin güçlendirilmesine ve üretimin devlet kontrolu altına girmesine yönelik atılan tüm bu adımlar, kaçınılmaz olarak emekçi halkın üzerindeki sömürünün şiddetini artıracaktır, zulmün şiddetini artıracaktır; sömürücülere, gericiliğe ve büyüyen askerî despotizme karşı direnmek daha güçleşiyor. Aynı zamanda bu girişimler nüfusun bütün diğer kesimleri pahasına, kaçınılmaz olarak, büyük kapitalistlerin kârlarındaki dev artışlara götürür. Emekçi halk binlerce milyona varan faizli savaş borçlarının ödenmesi için, on yıldır kapitalistlere haraç vermeye zorlanıyor. Ama özel mülkiyetin ortadan kaldırılıp, devlet iktidarının bütünüyle proletaryaya geçmesiyle birlikte, insanın insan tarafından sömürüsünün olmayacağı, herkesin mutlu yaşayacağı toplumsal değişim yakındır.

Bir bakıma, olayların akışı emperyalist savaşa ilişkin

olarak bütün dünya sosyalistlerinin uzak görüşlülüğünü teyid ediyor, 1912 Basel Manifestosuyla bütün sosyalistlerin hemfikir oldukları, olması yakın şimdi bir sel halini alan bir proleter devriminin kaçınılmaz olduğu görüşündedir. Sosyalistlerin basireti teslim edilmiştir artık.

Rus devrimi savaşın açık bir sonucu olan proleter devrimlerinin yalnızca ilk aşamasıdır.

Bütün ülkelerde kapitalist sınıfa karşı isyan ruhu kitleler arasında güçleniyor, proletarya gittikçe kavramaktadır ki, iktidarın yalnızca proletaryaya geçmesi ve özel mülkiyetin kaldırılması insanlığı sefaletten kurtarabilir.

Bütün ülkelerde, özellikle en ilerlemiş olanında, İngiltere ve Almanya'da "kendi" ulusal burjuvazilerinin saflarına geçmeyen yüzlerce sosyalist, kapitalist hükümetler tarafından zindanlara atılıyor. Bu hareketleriyle de, kök salmaya başlayan proleter devriminden ne kadar korktuklarını gösteriyorlar. Almanya'da gerçekleşmesi yakın devrim, hem özellikle son haftalarda sayıları gittikçe artan kitle grevleriyle, hem de cephede Alman ve Rus askerleri arasındaki kardeşlik bağlarının güç kazanmasıyla kendini belli ediyor.

Değişik ülkelerin işçileri şimdi kapitalistlerin çıkarları uğruna birbirlerini öldüren işçiler arasında yavaş yavaş birlik ve kardeşçe güven tesis edilmekte. Bu yakınlaşma değişik ülkelerin işçileri tarafından birleşik devrimci hareket koşullarını yaratır. Yalnızca bu türden bir hareket dünya sosyalist devriminin en sistematik gelişimini ve en muhtemel başarısını garanti edebilir.

Nüfusun çoğunu küçük köylülerin oluşturduğu Avrupa'nın en geri ülkelerinden biri olan örneğin Rusya'da, Rusya proletaryası derhal etkin sosyalist değişiklikleri uygulama alanına koymayı amaçlayamaz gibi bir görüşle hareket edilirse ne olur?

Bu ciddî bir hata ve filhakika burjuvaziye tam bir teslimiyet olurdu. Bundan çıkarılacak anlamın da işçi sınıfı burjuvaziyi desteklemeli ya da küçük burjuvazinin kabul edebileceği ölçülerdeki eylemlerine devam etmeli veya proletarya halka sorunlarını açıklamadaki önder rolünden vazgeçmeli, şeklinde olduğudur. Zaman şimdi uygunlaştığından sosyalizme doğru bir dizi pratik önemde adım atmanın aciliyeti doğmuştur.

Bu adımları ilk önce topraağın ulusallaştırılması, burjuva sistemi çerçevesinden pek öteye gitmeyen bu tedbir, aynı zamanda üretimdeki özel mülkiyete ağır bir darbe olur ve hem de kırsal kesimdeki yarı proleterler üzerinde sosyalist proletaryanın etkisini güçlendirir.

Diğer adımlar devlet cihazının bütün bankalar üzerindeki denetimi onların tek bir banka halinde birleşmelerini sağlamak; keza sigorta şirketleri ve büyük kapitalist sendikalar üzerinde denetimi kurmak (örneğin, şeker sendikası, kömür sendikası, metal sendikası vs.) mülkler ve gelirler üzerine tedricen tam adaletli bir verginin konması ekonomik alanda bu tedbirler zamanın gereklerine göredir; politik olarak yapılan bu reformlar istedikleri her şeyi kazanacak olan köylülerin büyük çoğunluğunun olasılıkla desteğini alacaktır.

Şimdi Rusya'yı yoğun ve genişleyen bir şebeke ile kaplayan işçi, asker, köylü Sovyetleri ve öteki kuruluşlar, yukardaki tedbirlere paralel olarak evrensel emek istismarını ortadan kaldıracaktır.

Bir bakıma Sovyetler niteliği, bütün bu yeni reformların yalnızca halkın büyük çoğunluğunun onlara (reformlara) olan pratik gereksinimlerini açık ve doğru bir şekilde kavradıkları zaman uygulamaya sokulacağını garanti eder. Öte yandan Sovyetler bu reformların polis ve resmî görevlilerin vesayetiyle yapılmayacağını, fakat kendi sorunlarını idarî alanda giderebilecek olan proletaryanın ve köylülüğün örgütlü ve silâhlı kitlelerinin gönüllü katılmasıyla yürürlüğe sokulacağını garanti eder.

Bütün bunlar ve öteki benzer tedbirler, bütün iktidarın proletaryaya ve yarı - proletaryaya geçmesi halinde, ulusal düzeyde yerine getirilmesi için tartışılabilir ve tartışılması gerekir, hazırlanabilir ve hazırlanması gerekir olmakla kalmayıp, fırsat olduğu zaman bütün halkın yerel devrimci iktidar organlarıyla cihazlanmak da gerekebilir ve böyle olmalıdır.

Yukarıdaki tedbirleri uygularken (yerine getirirken) büyük dikkat ve özen gösterilmelidir; nüfusun ezici çoğunluğu kazanılmalı ve bu çoğunluk da, herhangi bir özel tedbir için ülkenin pratik plandaki hazırlıklığı konusunda ikna edilmelidir. İşçilerin sınıf bilinçli öncüsünün dikkatini ve gücünü odaklandırması gereken yön budur. Çünkü

bu halen köylülerin içinde bulundukları sefil durumdan kurtulmalarına yardım etmek için işçilere düşen yapılması zorunlu bir görevdir.

Soldatskaya'ya ek — **Toplu Eserler, cilt 24**
Pravda, sayı 13, 16 Mayıs, 1917 — **s. 309 - 12**

Kapitalistler cephedeki askerlerin kardeşliği ile hem alay ederler, hem de bu kardeşliğe yersizce saldırırlar. Yalanlarla, iftiralarla, her şeyin, Almanların, Rusları "aldatması" olduğunu yaymaya çalışırlar ve bu kardeşlikten ötürü, generallerini ve subaylarını ceza vermeye zorlarlar.

Sermayenin ve sermaye üzerindeki kârların "kutsal mülkiyet hakkı"nın korunması açısından, kapitalistlerin bu politikası gayet doğrudur. Gerçekten, proleter sosyalist devrimi daha başlangıcında bastırılmış olsa, kapitalistlerin kaale aldıkları o meşhur kardeşlik anlayışlarını gözde tutacakları esas olan bir şeydir. Gerçek ezilen sınıf içgüdüsüyle hareket eden yarı-proleter ve yoksul köylü kitlesince izlenen, sınıf bilinçli işçiler kardeşliği derin bir sempatiyle karşılıyorlar.

Kardeşlik, kesinlikle barışa giden yoldur. Bu yol kesinlikle kapitalist hükümetlerden, onlarla olan ittifaklardan geçmez. Ama onlara karşıdır. Bu yol kesinlikle, değişik ülkelerin işçileri arasında kardeşçe güveni geliştirmeyi, güçlendirmeyi ve pekiştirmeyi öngörür. Bu yol, kesin olarak kışla hapishanelerinin nefret dolu disiplinini, askerin subaylarına, generallerine ve de kapitalistlerine körü körüne itaati demek olan disiplin anlayışını ortadan kaldırmaya başlıyor. Kardeşlik, kesinlikle kitlelerin devrimci insiyatifidir. (Subayların ve generallerin çoğu kapitalist sınıfa aittir veya onun çıkarlarını korur.) Kardeşlik bilincin, mantığın, ezilen sınıfların cesaretinin uyanışıdır; başka bir deyimle, sosyalist proleter devrime götüren merdivende bir basamaktır.

Yaşasın kardeşlik! Yaşasın dünya çapında yükselen sosyalist proleter devrimi!

Kardeşliği hedefine ulaştırmak için, onu daha kolay, daha emin ve daha hızlı bir şekilde düzenliyoruz. İyi örgütlenmiş olmasını ve açık bir politik programı olmasını dileriz.

Mamafih kapitalistlerin kızgın basını ve dostları, bize anarşist diyerek iftira edebilirler, hiç bir zaman tekrarla-

maktan bıkmayacağız: Biz anarşist değiliz, biz kitlelerin mümkün olan en iyi örgütünün en sağlam "devlet" iktidarının ateşli savunucularıyız - yalnız istemiş olduğumuz bir burjuva parlamenter cumhuriyeti değil, fakat işçi, asker ve köylü delegelerinin Sovyetler cumhuriyetidir.

Biz her zaman kardeşliğin, dışarıdan bir karışmışlığın olmaması gerektiğine -askerlerin kendilerinin bilgi, deney ve gözlemlerinin yardımlarıyla- dikkat ederek, en örgütlü bir biçimde yürütülmesi lüzumuna işaret ettik. Kardeşliğe karşı en ahlâksızca iftiraları atmakta kusur etmeyen subaylar ve generaller, toplantılardan uzak tutulmalıdır.

Amacımız, genelde kardeşliği barış konuşmalarıyla kendi içinde sınırlamak değil, ama açık bir politik programın tartışılmasına geçmektir. Savaşa **nasıl** son verileceğinin tartışılmasına geçmektir, bu savaşı başlatan ve uzatan kapitalistlerin boyunduruğunun nasıl kırılacağını tartışmaktır.

Bunun için partimiz bu sorulara ve açık bir politik programa belirgin ve kesin bir cevap getiren (Pravda'nın 37'nci (*) sayısındaki metinde görüyoruz) bütün muharip ülkelerin askerlerine bir duyuruda bulundu.

Askerlerin savaşı lânetlemeleri iyi bir şey. Barışı talep ediyor olmaları iyi bir şey. Savaşın kapitalistlerin işine geldiğini anlamaya başlamaları iyi bir şey.

Bütün cephelerde, kardeşçe ilişkiler kurmaya başlamaları ve ceberrut disiplini dinlemedikleri iyi bir şey. Bunların hepsi hoş.

Ama yeterli değil.

Askerler şimdi bir politik programı olan kardeşlik şekline geçmeliler. Biz anarşist değiliz. Biz savaşın, basit bir "red" ile (istememe ile), kişilerin grupların ya da rastgele "güruhlar"ın reddetmesiyle (istememeleriyle) sona erdirilebileceğini sanmıyoruz. Biz, devlet iktidarını kapitalist olmayan, küçük mülk sahipleri (daima kapitalistlere yarı bağımlı bir durumda olan) olmayan, ama proleterler ve yarı - proleterler olan, yani bir sınıfın eline geçirmesiyle gerçekleşen, bir çok ülkelerdeki bir devrimin savaşı sona erdireceği düşüncesinden yanayız.

Ve böylece, bütün savaşan ülkelerin askerlerine olan duyurumuzda, bütün **ülkelerde işçi devrimini** öngören, ya-

---

(*) Bak: sayfa 194 - 196

ni bütün devlet iktidarının işçi ve asker Sovyetleri delegelerine geçmesini öngören programımızı ileri sürmüş olduk.

Yoldaşlar, askerler, bu programı kendi aranızda Alman askerleriyle tartışın! Böyle bir tartışma, size gerçek yolu, sermayenin boyunduruğunun kırılmasına ve savaşı sonlandırmaya götüren en örgütlü ve en kısa yolu bulmanıza, yardım edecek.

* * *

Sermayenin uşaklarından biri, Plehanov için de birkaç söz edelim. Bu eski sosyalistin ne kadar alçaldığını görmek acıklı oluyor. O kardeşliği "hainlik"le mukayese ediyor. Öne sürdüğü şey: Kardeşlik, şayet yürümezse, ayrı bir barışa götürmeyecek mi?

Hayır, bay sosyalist müsveddesi, **bütün** cephelerde desteklediğimiz kardeşlik, değişik ülkelerin kapitalistleri arasında yapılacak "ayrı" bir barışa götürmeyecek, ama bütün ülkelerin devrimci işçileri arasında **kapitalistlere karşı,** sermayenin boyunduruğunun kırılması için gerçekleştirilecek evrensel bir barışa götürecek.

Bütün ülkelerin kapitalistleri **kahrolsun.**

Pravda, sayı 43
11 Mayıs 1917

Toplu Eserler, cilt 24
s. 318 - 20

14 (27) Mayıs 1917 tarihinde verilen bir konferans

Savaş ve devrim sorunu son zamanlarda sık sık basını meşgul etti ve kamuya açık her toplantıda bolca tartışıldı; ama olasılıkla birçoğunuz sorunun çeşitli görünümleriyle ilgilenmediğiniz gibi, onu sıkıcı da buldunuz

Herhangi bir partiye yazma, hatta teşkilâtına gitmek için tek bir fırsat bulamadım. Ya da bu sorun için bu bölgedeki herhangi bir kamuya açık toplantıya katılma olanağım olmadı. Bunun için riski göze alıyorum, belki sizi en çok ilgilendiren sorunun çeşitli görünümlerini yansıtan yeterli bir ayrıntı tüccarlığına değil de, tekrarlama riskine giriyorum.

Bana öyle geliyor ki, savaş sorununda umumiyetle üstünkörü geçiştirilen en önemli şey, yeteri kadar dikkatin gösterilmediği ve üzerinde anlaşmazlığın çok olduğu -yararsız, ümitsiz; aptalca bir anlaşmazlık demem gerek- kilit konu savaşın sınıf karakteri sorunudur: Bu savaşa neden olan şey, hangi sınıflar onu sürdürüyor ve hangi tarihî, hangi tarihî ekonomik koşullar onu doğurdu. Savaşın genel gidimini, halk ve parti toplantılardan izleyebildiğim kadarıyla, konu üzerindeki yanlış anlamaların pek çok olmasının nedeni, savaş sorunu ele alındığında, mütemadiyen sık sık değişik dilleri, başka başka dilleri konuştuğumuz (değişik tellerden çaldığımız) sonucuna vardım.

Modern bilimsel sosyalizm olan, marksizm açısından, sosyalistlerin savaşın nasıl değerlendirileceği ve ona nasıl tavır alınacağı konularındaki tartışmalarında dikkat edilmesi gereken **temel** nokta: savaş ne için yapılıyor, hangi sınıflar tezgâhlıyor ve yönetiyor. Biz marksistler, savaşın niteliksiz muhalifleri olan insanlar kategorisine ait değiliz. Deriz ki: Amacımız, insanlığın sınıflara bölünmesini ortadan kaldırarak, insanın insan tarafından ve ulusun ulus tarafından sömürülmesini ortadan kaldırarak, savaş olasılığını belirgin bir şekilde ortadan kaldıracak olan, sosyalist toplum sistemini kurmayı başarmaktır. Ama savaşta bu

sosyalist toplum sistemini kazanmak için, sınıf mücadelesi veren her ulusun, değişik uluslar arasında bu acil sınıf mücadelesiyle belirlenmiş savaşa karşı çıkabilecekleri şartlarla karşılaşmamız gerekir.

Bundan ötürü, sınıf mücadelesinden doğan savaşlar, devrimci sınıfların yürüttüğü savaşlar, doğrudan ve acil önemi olan savaşlar, devrimci savaşlar olanağını tepemeyiz. Geçen yüzyılın Avrupa devrimleri tarihi, çoğunlukla bize gerici savaş örnekleri verdiği halde -125, 135 yıllık bir dönemde- Fransız devrimci kitlelerinin birleşik monarşist, gerici, feodal ve yarı - feodal Avrupa'ya karşı savaşı gibi, devrimci savaşları da örneklerini hatırlıyoruz. Devrimci savaşların örnekleri gösterilerek eğitilen kitlelerin, son zamanlarda burada Rusya'da da olduğu gibi bugün, Batı Avrupa'da kitlelerin artık aldatılmamaları, yaygın bir olgu. Savaşlar ve savaşlar vardır. Hangi tarihî şartların savaşı doğurduğuna gelince, hangi sınıfların yürüttüğüne gelince, ne için sona ereceğine gelince burada açık davranmalıyız. Bunu kavramadıkça, savaş üzerine olan bütün lâflarımız beyhude yere olacaktır. Bugünün tartışma konusu olarak 'savaş ve devrim'i seçmiş olduğumuzu görerek, sorunun bu görünümünü (yönünü) daha ayrıntılı açıp biraz serbest davranmamdaki neden budur.

Clausewitz'in öğretisini hepimiz biliyoruz, "savaş politikanın başka yollarla devamıdır"[62] diyen, felsefe ve harp tarihi üzerine en ünlü yazarlardan biri. Bu öğreti, Napolyon savaşlarından kısa bir dönem sonra, bu savaşlardan felsefî dersler çıkaran ve savaşların tarihini gözden geçiren bir yazarın kaleminden çıkmaktadır. Temel görüşleri kuşkusuz her düşünen insana yabancı gelmeyen bu yazar, hemen hemen 80 yıl önce, savaşı; hükümetlerin ve sınıfların politikasından ayrı bir şey, barışı bozan basit bir saldırı olarak gören ve bozulan barışın yenilenmesiyle izlenen bir savaş için de "Bir savaş yaptılar, sonra da oturup anlaştılar" diyen sokaktaki cahil adamın görüşüne meydan okumuştur. Bu büyük ölçüde savaşların tarihsel süreçlerde dikkatli bir tahlilinin yapılmasıyla reddedilen bir olgu, yıllar öncesinin deneylerinin inkâr edilmesiyle kendini açığa vuran cahilce bir görüştür.

Savaş politikanın başka yollardan devamıdır. 18. yüzyılın sonlarında, Fransız devrimci şehir halkı ve köylüleri monarşiyi yıktıklarında ve demokratik bir cumhuriyet kur-

duklarında -krallarını ve toprak ağalarını temizlemişlerdi. Devrimci gelenekler böyleydi- devrimci sınıfın politikası, geriye kalan bütün otokrat, çarlık, hükümdarlık ve yarı-feodal Avrupa'yı yerinden oynatarak, kendi devrimci kuruluşlarına terkettirmek olmuştu.

Ve Fransa'daki şanlı devrimci sınıfın, kaçınılmaz olarak bu politikasının yer etmesi, Avrupa'nın bütün monarşist uluslarını, Fransa'ya bir karşı-devrimci savaşı tezgâhlamaları için, o ünlü koalisyonlarını kurdurttu. Kırlarda yaşayan Fransa'nın devrimci halkı, o zamana kadar, ilk kez, yüzyıllardır göstermediğini mazur gösterir tarzda, tüm devrimci enerjisini ortaya koydu. Böylelikle 18. yüzyılın sonundaki savaşta, bütün stratejisini yeniden örneklediği zaman aynı devrimci yaratıcılığı gösterdi, savaşın tüm eski kural ve geleneklerini fırlatıp attı, köhnemiş kıtaları yeni bir devrimci halk ordusu haline getirdi ve yeni savaş yöntemlerini buldu. Bu örnek, benim mantığıma göre, burjuva gazetecilerinin şimdi, daima ahmakça önyargılara ve her ülkenin savaşı yöneten ve onu "barışçıl" diye anılan bir neticeyle sonuçlandıran her sınıfın, önde gelen politikasıyla, her çeşidinden savaş arasındaki yakın ekonomik ve tarihi ilişkileri anlamayan geri kitlelerin cahilliğine kapıldıklarını, bize açık bir şekilde gösterdiği için dikkate değer.

Öyle anılıyor, çünkü "barışçıl" yönetim kaba kuvvetle sömürgelere yerleştiriliyor. Buna barışçıl demek biraz zordur.

Barış Avrupa'ya yerleşti, ama bu siz Avrupalıların, silâhsız insanların toptan boğazlanmalarından beri, savaşa değil de, ama yalnız zalimce katliamlara benzer, onu kesinlikle savaş olarak görmediğimiz bu cinayetler dizisinin, sömürgelerdeki sonsuz cefalara katlanan yüzmilyonlarca insan üzerinde Avrupalı ulusların kurduğu tahakküm pahasına. Bugünkü savaşın ne için yapıldığını bilmek istiyorsak, her şeyden önce bir bütün olarak Avrupalı güçlerin durumunu gözden geçirmemiz gerekir. Sosyal olguya olan bağlılığından kolaylıkla sapabilen ve yanlış olan şu veya bu örneği, ya da şu veya bu özel durumu ele almamalıyız, çünkü onların çürütülmesi için kolaylıkla aksi görüşten bir örnek bulunabilir. Bugünkü savaşın nasıl kaçınılmaz bir şekilde ve sürekli bu sistemden doğmuş olduğunu anlamak zorunluluğundaysak, ekonomik ve politik iç ilişkileriyle bir-

likte Avrupa devletlerinin bütün politik sistemini incelemeliyiz. Özellikle kapitalist basın kısmının -kıralcı veya cumhuriyetçi olup, olmaması önemli değil- bugünkü savaşın, tarihi bir anlama sahip olmadığının borazanlığını yapma gayretkeşliğini sürekli izlemekteyiz. Örneğin, hiç bir hileye, Fransız Cumhuriyetinde, Fransa açısından bugünkü savaşın, 1792 büyük Fransız devrimi savaşlarının bir devamı, bir kopyesi olduğu böylesine üçkâğıdın yapılmasından fazla başvurulduğu vaki değildir.

Fransız kitlelerini, Fransız ve diğer ülkelerin işçilerini aldatmak için geçen yüzyılın "barbarca" sloganlarının, o dönemin stratejik parolalarının günümüze uygulanmasında kusur edilmiyor, ya da şimdi olduğu gibi aynı masallar cumhuriyetçi Fransa özgürlüğünü, monarşiye karşı savunuyor. Her şey 'ayna" gibi açık, 1792'de, Fransa'daki savaş, müşkül bir devrimi yürüten ve Fransız monarşisini yıkmada eşsiz bir kahramanlık gösteren, birleşik monarşist Avrupa'ya karşı, biricik devrimci mücadelenin devamı yüce amacıyla ayaklanan, devrimci bir sınıf tarafından veriliyordu.

Fransa'daki savaş, devrimi yürüten, cumhuriyeti bileğinin hakkıyla getiren, Fransız kapitalistleri ve toprak ağalarıyla, dişe diş hesaplaşan (misli görülmemiş bir şevkle), birleşik bir monarşist Avrupa'ya karşı, bu politikanın devamı için karşı çıkan, devrimci sınıfın politikasının bir devamıydı.

Şimdi belli başlı iki grup, kapitalist güç var. Onlarca yıldır dünya tahakkümü, küçük uluslara boyun eğdirme, bütün dünyayı etkisi altına alan banka sermayesi kârlarını üç kat, on kat yapma emellerini güderek, inatla ekonomik rekabet politikası peşine düşen dünyanın en büyük kapitalist güçleriyle, -İngiltere, Fransa, Amerika ve Almanya- ile karşı karşıyayız. İngiltere'nin ve Almanya'nın politikalarının neye vardığı ortada. Bu gerçeği vurguluyorum. Bu nokta hiç bir zaman yeteri kadar sağlam bir şekilde kavranamıyor, bunu ihmal edersek, savaşın ne için yapıldığını asla anlamayız ve o zaman da bize çamur atmaya kalkışan burjuva halkçısının kolayca oyununa gelebiliriz.

İki dev kapitalist grubun gerçek politikaları -İngiltere ve Almanya saygıdeğer müttefikleriyle, meydanda arz-ı endam eden- savaştan önce onlarca yıl peşinde koştukları politikaları, bütünüyle incelenmeli ve kavranmalıdır. Şayet

bunu yapmazsak, bilimsel sosyalizmin ve genelde bütün sosyal bilimlerin temel bir gereğini ihmal ediyor olmakla kalmayıp, yaşadığımız savaş hakkında hiç bir şey anlamamış duruma düşeriz. Kendimizi, Milyukov'un, 80 yıl önce Clausewitz'in yazıp, alay ettiği ve bazı kimselerin bugün ona yapıştığı yöntemlere, yani uluslar önce barış içinde yaşarlar sonra savaşmaya başlarlar, palavralarıyla bir ulusun diğerine kin duymasını ve şovenizmi körükleyen, şu sahtekâr Milyukov'un yerine koymuş oluruz. Bunun bir an için doğruluğunu kabul edelim! Sözü edilen devlet politikası hesaba katılmadan, sözü edilen devletler sistemi hesaba katılmadan, sınıflar hesaba katılmadan savaş nasıl olur?

Tekrar ediyorum, bu, çoğunluk görülmeden geçilen, gereken önemi verilmeyen temel bir noktadır. Dokuz, on kez yapılan savaş tartışmalarından bir şey kavramamak, boşuna ağız dalaşına ve gevezeliğe girmek demektir. Biz diyoruz ki: savaşan grupların on yıllık dönemdeki politikalarını incelemediyseniz -tesadüfî unsurlara yer vermek, basmakalıp örneklerle geçiştirmek- bu savaşın, önde gelen politikalarını doğurduğunu görmemişseniz, o zaman siz bu savaşın ne uğruna yapıldığını anlamıyorsunuz.

Bu politikalar bize tek bir şeyi — dünyanın en büyük iki dev, kapitalist ekonomisi arasındaki bilinçli ekonomik rekabeti gösteriyor. Bir tarafta Britanya'yı görüyoruz, yerkürenin büyük bir kısmını elinde tutan bir ülke, zenginlikte, servette birinci gelen, bu zenginliği kendi işçilerinin emeğini olduğu kadar sayısız sömürgelerini de sömürerek yaratan, bütün ötekilerin tepesinde yer alan bankalarının ezici gücüyle önemsiz küçük bir grubun elinde olan milyonlarca rubleyi işleten dört ya da beş süper bankalarıyla bu zenginliği yaratan ülke, süper bankaları bu milyonları öyle bir işletir ki; yanlış anlamalara meydan bırakmadan denilebilir ki, bu sermayenin bugün dünyada elini uzatmadığı bir karışlık toprak parçası yoktur, İngiliz sermayesine binlerce iple bağlı olmayan bir zerre toprak yoktur yerküre üzerinde. Bu sermaye çağın başlarında öyle bir boyutlara ulaşmıştır ki, onun faaliyetleri devlet sınırlarının çok ötesine taştı, efsanevî servetlere sahip bir grup dev banka kurdu. Bu minik bankaların oluşumunu unutmuş görünüyoruz, bütün dünyayı milyarlar ağıyla çevirdiler. İngiltere'nin ve Fransa'nın ekonomi politikalarının özeti ve

maddîliği budur, Fransız yazarları bile, bazıları (bu yazarlardan) **L'Humanité**'ye yazı verir. Şimdi sosyalist eskilerinin kontrolundaki bir gazete (aslında içlerinde, Lysis'den başka doğru dürüst bir adam yok, iyi bilinen, malî konuları işleyen bir yazar), savaştan birkaç yıl önce şunu saptamışlardı: "Fransa bir malî monarşidir, Fransa bir malî oligarşidir, Fransa dünyanın parababasıdır."

Diğer yanda, bir esas olarak Anglo - Fransız grubuna muhalif bir başka kapitalist grubu görüyoruz, daha açgözlü, daha talancı olanı, bütün yerler dolmuşken, kapitalist ziyafet masasına gelen bir grup, ama kapitalist üretimi geliştirmek için yeni yöntemlerin mücadelesine giren, tekniği ve süper organizasyonu ilerleten, kapitalizmin serbest rekabeti dönemini, dev tröstlerin, sendikaların ve kartellerin kapitalizmine dönüştüren bir grup bu, ziyafet sofrasına en geç gelen. Bu grup, kapitalist üretimin devlet kontroluna alınması, kapitalizmin muazzam gücü ile devletin muazzam gücünü tek bir mekanizma içerisinde birleştirme ve onmilyonlarca halkı yalnız devlet kapitalizmi örgütü içerisinde toplama çabalarına girişti. Nice onlarca yılı başından geçiren, hiç kimsenin içinden sıvışamayacağı, işte ekonomi tarihi, işte diplomasi tarihi. Savaş sorununun uygun bir çözümüne götüren tek ve biricik klavuzdur.

Bu, sizi, şimdiki savaşın, savaş özlemi içindeki iki süper devin bütün dünyayı, bütün ülkeleri malî sömürü ağına sokmaları, ekonomik alanda küreyi kendi aralarında paylaşmak için (savaşa) sımsıkı yapışırcasına sarılan sınıfların politikalarının bir yansıması olduğu sonucuna da götürür. Bu üstünlüğün devamı için, kapitalizmin bakışı açısından, çarpışmaları gerekmektedir, bu kaçınılmaz olmuştur.

Eskiden paylaşım, İngiltere'nin yüzyıllar boyu rakiplerini perişan etmesi olgusuna dayanıyordu. Eski rakiplerinden biri de, bütün dünyayı elinde tutan Hollanda idi. Sonra, hemen hemen yüzyıldır bu üstünlüğü geçirmek için savaşan öteki rakip Fransa ortaya çıktı. Bir dizi sürüncemeli savaşlardan sonra İngiltere, ekonomik gücünün, ticarî sermayesinin meziyetleriyle, dünya üzerinde meydan okunmaz nüfuzunu kurabildi. 1871'de yeni bir rakip göründü, yeni bir kapitalist güç doğmuştu, kıyassız bir şekilde İngiltere'den daha hızlı adımlarla gelişme yolunda yürüyen yeni bir kapitalist güç. Ana gerçek budur. Bu tartış-

ma götürmez gerçeği, Almanya'nın hızlı gelişmesi gerçeğini kabul etmeyen, ekonomi tarihi üzerine yazılmış tek bir kitap bulamazsınız. Almanya'da kapitalizmin bu hızlı gelişmesi, Avrupalı güçler dengesinde ortaya çıkan, genç güçlü bir rakibin gelişmesiydi, ona şöyle deniyordu: "Hollanda'yı harabeye çevirdin, Fransa'yı bozguna uğrattın, dünyanın yarısını kendine ayırdın — şimdi biraz kanaatkâr ol (aza tamah et) biz de parsamızı toplayalım, 'biz de biraz hissemizi' alalım." "Biraz hisse" ne demektir? Kapitalist dünyada, bankaların dünyasında bu nasıl belirtiliyor? Orada güç, bankaların sayısı ile belirleniyor, orada güç Amerikan mülti - milyonerlerinin ağzından çıkan lâflarla belirleniyor, tipik Amerikan içtenliği ve tipik Amerikan müstehziliği ile. "Avrupa'daki savaş dünya tahakkümü için yapılıyor. Dünyaya hakim olmak da iki şeyi gerektirir: Dolarlar ve bankalar. Bizde dolar var, bankaları da kurarız ve dünyaya hakim oluruz." Bu açıklama, Amerikan mülti - milyonerlerinin önde gelen gazetelerinden biri tarafından yapıldı. Hemen söylemeliyim ki, övünen Amerikan mülti - milyonerlerinin bu müstehzi (alaylı) beyanında, Belçika'ya[63] saldıran Alman canavarının durumunun soyut bir örnek olarak veren ve tarihi bütünüyle çarpıtan son derece gözkamaştırıcı ve patentli yalanlara ve ulusal masallara dayanarak bu savaşın ulusal çıkarlar için yapıldığını yaymaya çalışan burjuva yalancılarının binlerce makalesinde yazılanlardan bir kat daha doğrudur. Belçika sorunu kuşkusuz doğru olanı, ama öteki grubun da başka yollarla dün yaptıkları ve bugün yapmakta olduğu şeyler aynı.

İlhak sorununu öne sürdüğümüz zaman -bugünkü savaşı yönlendiren ekonomi ve diplomasi ilişkileri tarihi olarak size kısaca açıklamaya çalışmakta olduğum sorun ile bağıntılıdır- ilhak sorununu ele alırken çoğunlukla, savaşın ne için yapıldığını belirleyen şu noktaları unuturuz; ele geçirilen (zaptedilen) toprakların işlenmesi içindir veya daha anlaşılabilir bir deyimle, iki soygun çetesi tarafından yağmalanan ganimetlerin paylaşımı için yapılır. İlhaklar sorununu ele alırken, sürekli olarak, bilimsel konuşmak gerekirse eleştiriye yanaşmayan, yöntemlerle, düzenbaz düşünceli kamu gazeteciliğinin (V. İ. burada burjuva gazeteciliğini kastediyor - ç.n.) yöntemleriyle karşılaşıyor. Bir Rus şovenistine veya sosyal - şoveniste Almanya'nın ilhakından ne anladığını sorun, size mükemmel bir açıklama yapa-

caktır, çünkü bunu pek iyi anlamaktadır. Ama hepsi için geçerli olan, Almanya, İngiltere ve Rusya için, bir ilhakın genel bir tanımını yap bakalım dediğinizde hiç bir cevap alamazsınız. Hiç bir zaman böyle davranmayacaktır. **Rech** (teoriden pratiğe geçen) **Pravda**'yla "Bu Pravdacılar durumundan bir ilhak olarak kabul ediyorlar, böyle adamlarla nasıl konuşulur," alay ederlerken, biz de "Almanlara, İngilizlere, Ruslara danışarak lütfen bize ilhakın bir tanımını yapın, hemen şunu ekleyelim ya bu işten sıvışacaksınız, ya da biz size derhal doğruyu açıklayacağız." Biz iddia ediyoruz ki, hiç bir gazete, ne dar kafayla anavatanın savunulmasından söz eden şovenistlerinki genelde, ne de sosyal şovenistlerinki, hem Almanya'ya, hem de Rusya'ya uygun, herhangi bir taraf için uygulanabilir olan, ilhak sorununa kesinlikle bir açıklık getirmemiştir. Böyle hareket ederse yapamaz tabii, ki bu savaş kapitalist soygunculuk ve fetihler politikası olan ilhaklar politikasının bir devamıdır. Açıktır ki, bu iki çeteden önce hangisinin bıçağa davrandığı sorunu bizce pek önemli değildir. On yıllık dönemde, bu iki grubun askerî harcamaları tarihini bir göz önüne alın, büyük savaştan önce sürdürdükleri küçük savaşlara bir bakın - "küçük" çünkü bu savaşlarda az Avrupalı öldü, oysa boyun eğdirdikleri uluslar sayıları yüzbinlere çıkan ölüler verdiler bu uluslar onlar açısından ulus olarak kaale alınmayan uluslardı. (şu Asyalılara ve Afrikalılara ulus diyemezsiniz, Moncher!) Bu uluslara karşı yapılan savaşlar, hunharca vurulan, makineli tüfeklerle taranan, silâhsız halkı hedef alan savaşlardı. Bunları savaş olarak adlandırabilir misiniz? Açık konuşmak gerekirse, hiç bir zaman bir savaş olmadılar, aklınıza getirmeyin bunu. Onların (kapitalistlerin) tavrı baştan aşağı kitleleri aldatmaktır.

Bugünkü savaş fetih politikasının, bütün milliyetleri toptan yok etme politikasının, Almanlar ve İngilizlerin Afrika'daki, İngiliz ve Rusların İran'da yaptıkları -anlatılması güç- inanılmaz vahşetle politikasının bir devamıdır.

Bu düşünceden olarak, Alman kapitalistleri diğer gruba düşman kesiliyorlar. Pöh, zengin olduğunuz için mi güçlüsünüz? Bakın biz de güçlüyüz, bu yüzden, bizim de talan için aynı "kutsal" hakkımız var. Savaşı yöneten İngiliz ve Alman finans - kapitalinin on yıllık dönemde neye vardığı ortada. Rus - Alman, Rus - İngiliz ve Alman - İngiliz ilişkilerinin neye vardığı işte gözler önünde. Öyle sanıyorum ki,

savaşın ne maksatla yapıldığını kavramada bazı ipuçları yakaladınız. Savaşın halis ikiyüzlü ve hilekârca sırıtan suratını tasvirde geçerli olan hikâye böyle. Finans - kapitalin tarihini unutarak, bu savaşın yeniden paylaşım temeli üzerinde nasıl tezgâhlandığının tarihini unutarak, sorunu bunun için sunuyorlar: iki ulus barış için yaşıyorlardı, sonra biri diğerine saldırdı, öteki de boş durmadı "yektir allah" diye cihada girdi. Bütün bilim, bütün bankalar ve politikaya dair hiç bir şey bilmeyen halka, silâhlanmasının anlatıldığı, -köylülere de öyle- unutulmakta. Yapmaları gereken bütün şey düşmana döğüşerek karşılık vermek. Mantıksal şey, bu yargıyı izleyen, bütün gazetelerin kapatılması, bütün kitapların yakılması ve basında çıkan bütün ilhak haberlerinin yasaklanması olurdu. Bu tarzda hareket edilirse, ilhak etme görüşü haklı gösterilebilirdi. İlhaklar hakkında doğruyu söyleyemiyorlar çünkü Rusya'nın, İngiltere'nin ve Almanya'nın bütün tarihi baştan aşağıya vefasız ve kanlı ilhak savaşları üzerine yazılmıştır. Hindistan'da zulümlerde bulunan politik mütecavizleri kamçılayan merhametsizce savaşlar İran'da ve Afrika'da liberaller tarafından yapıldı, Rusya'daki zalimler de bundan cesaretlenerek aynı talepleri ileri sürerek savaşmaya koyuldular. Fransız sömürge kıtaları da halklara çok zulmettiler. Misli görülmemiş yağmaların gerçek tarihi önümüzde! Bu sınıfların izlediği böyle bir politikanın sonu, devamı bugünkü savaştır. İlhaklar konusunda, ulus çoğunluğunun gönüllü olarak seçisiyle başka bir ulusa katılması şeklinde olmayıp, fakat bir kıral veya bir hükümet kararı ile başka bir ulusa katılmasının bir ilhak olacağını söylediğimiz zaman, bizim soruna verdiğimiz cevabı verememelerinin nedeni işte budur. İlhaktan vazgeçmek her ulusa ayrı bir devlet hakkını tanımak veya seçtiği her kim ile birlikte yaşama hakkını tanımaktır. Böyle bir cevap sınıf bilinci olan her işçi için mükemmel derecede açık ve kesindir.

Her kararda, hatta düzinelercesi **Zemlya i Volya**[64] gibi bir gazetede bile çıktı, cevabı, noksan açıklanmasıyla bulacaksınız: Diğer uluslar üzerinde üstünlük kurmayı gözeten bir savaşı istemiyoruz, biz özgürlüğümüz için savaşıyoruz. Bütün işçilerin, bütün köylülerin söyledikleri böyle, bütün çalışanların, savaş anlayışı açısından bu işin izahı böyle. Onlar şuna getirirler: Eğer savaş emekçi halkın çı-

karları için sömürücülere karşı verilirse böyle bir savaş emekçilerin savaşıdır.

Biz de böyle düşünürüz, bu anlayışa karşı çıkan bir devrimci parti yoktur. Biz askerler, biz işçiler, biz köylüler kendi özgürlüğümüz için savaşıyoruz. İşçilerden birinin, bir toplantı sonrası bana sorduğu bir soruyu hiç unutmam. "Niçin hep kapitalistlerin aleyhinde konuşuyorsun?" dedi. "Ben bir kapitalist değilim değil mi? Biz işçiyiz, kendi özgürlüğümüzü savunuyoruz." Sizler yanılıyorsunuz, kapitalist hükümetimize boyun eğdiğiniz için savaşıyorsunuz; bu savaşı devam ettiren halklar değil, hükümetlerdir. Bu malî soygun tablosunu veya diplomasinin çevirdiği (gizli) dolapların iyi, kötü farkında olmayan, ya da kendi politikasını bilmeyen bir işçiye, bir köylüye hiç şaşmam. (durumunu şaşkınlıkla karşılamam) -(Rusya ve İngiltere'nin İran üzerindeki baskısı, denilebilir.)- Bu tarihsel olguyu unuttuğu ve safça: savaşan ben olduktan sonra kapitalistlere kim aldırır! dediğinde şaşmıyorum. Savaşla, hükümet arasındaki ilişkiyi anlamıyor, savaşın hükümetlerce sürdürüldüğünü, kendisinin hükümetlerin elinde yalnız bir oyuncak olduğunu anlamıyor. Kendisini devrimciden sayabilir ve belagatli yazılar yazabilir - Rusların kısmetine düşen bu durum özellikle son zamanlarda yaşamlarına giren bir olgu. Halen, geçici hükümetin yayınladığı, "devrimci" bir bildiri var ortalıkta. Hiç bir anlamı yok. Diğer uluslar, "devrimci" bildiriler yazarak kitleleri aldatma sanatında, bizden daha bir tecrübeli, bu bakımdan uzun zamandır rekoru ellerinde tutuyorlar. Çarlığı destekleyen bir cumhuriyet olduğu için Fransız cumhuriyeti tarihine bir bakın, bu tarihin, en zalim sömürgeci ve malî yağmalara hizmet politikasını maskelemeye hizmet eden düzinelerce, belagatla kaleme alınmış bildirilerle (manifestolarla) dolu olduğunu göreceksiniz Fransa'da bütün 3. cumhuriyet tarihi, bu yağmacılığın tarihidir. Bugünkü savaşın kökenleridir bunlar. Kapitalistlerin kininden ya da bazı kıralların yanlış politikalarından ötürü değildir. Böyle düşünmek yanlış olur. Hayır, bu savaş süper kapitalizmin kaçınılmaz bir patlamasıdır, özellikle Berlin'deki sayıları 4 civarındaki bankanın, Londra'daki 5-6 bankanın, dünya fonlarını kendine ayıran, kendi politikasını silâhlı kuvvetlerle güçlendiren ve sonuç olarak da toprak ele geçirme kanununda, bir yerde, bağlandıklarından (bağlanıp kaldıklarından) serserice silâhlı bir

çatışmaya meydan veren banka sermayesinin bir patlamasıdır. Taraflardan birinin sömürgelerden vazgeçmesi gerekir. Böyle sorunlar, bu kapitalist dünyada gönül rızasıyla çözülmez. Bunun çözüm şekli yalnız savaşla mümkündür. Bu taçlı haydutların hepsi aynı yolun yolcusudur. Bu yüzdendir ki, tek veya bir başka ülkenin kapitalistlerini suçlamak o derece saçmadır, onların cümlesi, böyle bir sistemi yaydıkları için suçlanmalıdır. Ama bu işlev uygar bir devletin tüm güçleriyle korunan yasaların güvencesiyle yerine getiriliyor. "Ben tamamen yasal haklarım çerçevesinde hareket ediyorum, hisse senedi alıcısıyım. Bütün mahkemeler, bütün polis, dünyadaki bütün ordu ve donanmalar bu parsaları ele geçirmek için benim kutsal hakkımı koruyorlar." Milyonlarca rubleyi işleterek ayakta duran, bütün dünyayı soyguna yarayan banknot ağlarıyla örten, ölüm kalım savaşına giren bu bankaların karşısına kimi çıkarmalı? Sıkıysa suçluyu bulun bakalım.

Yarım yüzyıllık bir kapitalist gelişmeyle birlikte bu suçlama da onların boynunda, bu işin çözümü de ancak kapitalistlerin iktidarının bir işçi devrimiyle alaşağı edilmesiyle olur. Partimizin, savaşın tahlilinden hareketle ulaştığı sonuç böyledir ve biz deriz ki: bu basit ilhak sorunu iyice karıştırılmıştır ve burjuva patileri sözcüleri Kurland'ın Rusya'ya ilhak edilmemiş olduğunu yayabilmek için ortaya pek çok yalanlar atmışlardır. Bu üç taçlı haydut Kurland'ı ve Polonya'yı aralarında paylaştılar. Onlar bunu yüzyıllarca nice cana kıyarak yapmaktalar. Ve Rus haydudu o zaman en güçlü olduğu için en büyük parçayı kaptı. Şimdi leşe üşüşme partisini son gelen genç vahşi, Almanya, güçlü bir kapitalist iktidar kurdu, yeniden paylaşım talep ediyor. Her şeyin olduğu gibi kalmasını mı istiyorsunuz? diyor, haydi deneyelim, hodri meydan!

Savaşın kaynattığı kazan bu. Kuşkusuz "haydi deneyelim" meydan okuması on yıllık yağma politikasının, büyük bankaların politikasının bir ifadesidir. Her işçi ve köylünün anlayacağı, bizden başka hiç kimsenin söylemeye yeltenemediği bu basit gerçeği, ilhaklar gerçeğini biz anlatabiliyoruz.

Anlaşmalar sorunu da bu yüzden, bütün basın sanki ağız birliği edercesine; içten pazarlıkla ve namussuzca karıştırılmakta. Bize dersiniz ki içinde siz sosyalist, narodnik ve menşevikler olan bir hükümet bunlardan bakanları olan

bir hükümetiniz var. Ama açıklık kazanmayan (kesinlikle belli olmayan) bir koşulla, ilhaksız barışı ilân ettiklerinde (çünkü Alman, ilhaklarını saymayıp, bizimkini meşru kabul ediyor.), o zaman biz: aynı zamanda orduyu taarruza kaldırırken, sizin "devrimci" kabinenizin, deklarasyonlarınızın, demeçlerinizin, bir ele geçirme savaşından yana olmadığınızı kanıtlayan, değeri nerede kaldı. Bir takım antlaşmalara girdiğimizi bilmiyor musunuz, kanlı Nikola'nın en yağmacı tavrıyla imzasını bastığı. İşçi ve köylüler, bundan haberleri olmadıkları için mazur görülebilirler. Onlar soygun yapmadılar, onlar hiç bir ciddî kitap okumamışlardı. Ama hep aynı mavalı okuyan Kadet'ler bu antlaşmanın içyüzünü mükemmelen biliyorlar. "Gizli" antlaşma olmalarına rağmen, bütün ülkelerdeki diplomatik basının hepsi "Boğazları alacaksınız, Ermenistan'ı alacaksınız, Galiçya'yı alacaksınız, Alcas Lorrain'i alacaksınız, Trieste'yi alacaksınız ve İran'ın hakkından gelip, neşteri atacağız ona" diye bu antlaşmalardan söz eder. Ve Alman kapitalisti de şöyle der: "Mısır'ı ele geçireceğim, çıkarlarımın olduğu sömürgeler bana bırakılmazsa, bütün Avrupa uluslarına duman attıracağım" hisseler çıkarsız yaşamayan şeylerdir. Kapitalist gazetelerin hepsinin sayfalarından şimdi son derece yüzsüz bir şekilde akan yalan seline temas eden antlaşmalar sorununun, bu basit sorunun nedeni de meydanda artık.

Bugün **Dyen** gazetesine bir göz atın. Vodovozov, bolşeviklikle uzaktan yakından ilgisi olmayan bir adam, ama dürüst bir demokrat, şöyle diyor yazısında: gizli antlaşmaların karşısındayım; örnek olarak Romanya'yla yapılan gizli antlaşmayı vereyim. Romanya'yla yapılan gizli bir **antlaşmadır** ve müttefiklerin safında Romanya döğüştüğü takdirde birçok yabancı halkı boyunduruğu altına alacaktır. Diğer müttefiklerin de aralarında bu türden yapılmış antlaşmaları var. Bu antlaşmaları yapmasalardı ulusları boyunduruk altına almaya kalkışmazlardı. Onların hoşnutluklarını öğrenmek için köstebek gibi yer altında, gizli kapaklı pozlarla haber toplamaya zorunlu değilsiniz. Ekonomi ve diplomasi tarihinin temel gerçeklerini hatırlamak yeterlidir. Avusturya'nın onlarca yıldır Balkanlarda gözü var. Diğer büyükler bu işi pek onaylamadıklarından çatışmaya giremediler. Bunun için, kitleler bu antlaşmaların açıklanmasını talep ettiklerinde, her gün ziyadesiyle artan bir talep bu, eski bakan Milyukov ve şimdiki bakan Tereşenko (biri

sosyalist bakanlı hükümette, ötekisi sosyalist yanlısı birkaç bakanın bulunduğu hükümette yer aldı) bu antlaşmaların kamuoyuna açıklanmasının müttefiklerle aralarını açacağı demecini verdiler.

Aynı soygun çetesinin bir üyesi olduğunuzdan, pek doğal olarak bu antlaşmaları açıklayamazsınız. Antlaşmaları yayınlayamadıkları için Milyukov ile Tereşenko'ya hak veriyoruz. Bundan iki farklı sonuç çıkar. Antlaşmaların yayınlanamayacağı konusunda Milyukov ve Tereşenko ile anlaşırsak - bundan ne çıkar? Antlaşmalar, yayınlanamazsa, o zaman kapitalist bakanların savaşı devam ettirmelerine yardımcı olmamız gerekir. Diğer sonuç da şu: kapitalistler antlaşmaları kendi rızaları ile yayınlamadıklarından, o zaman kapitalistler alaşağıya edilmelidir. Bu sonuçlardan hangisi sizce doğrudur, onu sizin kararınıza bırakıyorum ama sonuçları gözden geçirirken emin bir tavırla hareket edin. Eğer Narodnik ve Menşevik bakanların düşündüğü gibi düşünürsek, şuna varırız; bir zamanlar hükümet antlaşmaların yayınlanamayacağını söylüyordu, tamam o zaman biz de yeni bir bildiriyle karşılık vermeliyiz. Kâğıttan bol ne var, bir sürü yeni bildiriler hazırlarız. Yeni bir bildiriyi kaleme alırız, ona taarruzu başlatıcı bir öz veririz. Ne için? Hangi amaçla? Bu amaçları kim yerine getirecek. Askerler çağırılacak. Romanya ve Fransa'yla yapılan talancı antlaşmaların yerine getirilmesi işlemini. Vodovozov'un makalesini cepheye gönderin ve sonra bütün bu bolşeviklerin yaptıklarını, bolşeviklerin Romanya ile bir iş antlaşması yapıldığını icat ediyorlar deyin, bir de şikâyet edin. O halde, **Pravda**'ya hayatı bir cehennem haline getirmekle kalmayacaksınız, bu arada Vodovozov'a öğreneceği tarihi unutturacaksınız. Milyukov'un kitaplarını da ateşe vermeniz gerekli. Müthiş tehlikeli kitap bunlar. Bu eski dışişleri bakanı tarafından yazılmış, "halkın özgürlüğü" partisi önderinin herhangibir kitabını açın bakın, iyi kitaplardır. Ne derler? Rusya'nın boğazlar, Ermenistan ve Galiçya ve Doğu Prusya üzerinde hakkı olduğundan bahsederler. Ekte bir de harita olmak üzere, talan stratejisi olduğu gibi kitapta gösterilmiştir.

Böyle devrimci ma aleler yazdı larından yalnız bolşeviklerle, Vodovozov Sibirya'ya gönderilmekle kalmayacak Milyukov'un kitapları da yakılmak zorunda kalaca , bugün

bu kitaplardan bazı alıntılar yaptıysanız eğer, onları cepheye gönderin, hiç bir ateşli yazılmış broşür bu etkiyi yapmaz.

Benim için şu anda, taslağını daha önceden hazırladığım bu kısa tartışma plânına göre, "devrimci savunmacılık" sorununa temas konusu var önümde. Size bildirmekten onur duyarak, inanıyorum ki, şimdi bu soruna yalnız çok kısa olarak girebileceğim.

"Devrimci savunmacılık (defencism)" dan, biz savaşı savunmayı haklı çıkarmayı anlıyoruz, her şeyden öte, biz devrimi yaptık, her şeyden öte biz devrimci bir halkız, ve devrimci bir demokrasiyi kurduk. Ama buna ne cevap veririz? Hangi devrimi yaptık? Biz Nikola'yı devirdik. Devrimi, bütün toprak sahipleri ve kapitalist sınıfı deviren bir olayla o kadar güç mukayese edilmezdi. Devrimi kim iktidara getirdi? Toprak ağaları ve kapitalistler - Avrupada uzun zamandır iktidarda bulunan hep aynı sınıflar. Bunun gibi devrimler, orada yüzyıl önce oldu. Tereşenko'lar; Milyukov'lar, Konovalov'lar da uzun zamandır iktidardalar. Çarlarına karşı sadakatlerini ödeyip, ödeyemedikleri ya da bu debdebe olmaksızın yaşayıp, yaşamayacakları zerre kadar mesele değil. Yatırılan sermaye birimi yüz veya hiç olsun, banka, banka olarak kalır, kârlar da kâr olarak kalır, bir cumhuriyette ya da monarşide olması önemli değil. Afrika ve İran'da, sömürgelerde muhteşem bankalar kuran, uygar sermayemize boyun eğmeyi amaçlayan, herhangibir serseri ülke meydan okumaya yeltenirse, -uygar bankalarımıza karşı herhangibir serseri ülke boyun eğmezse, üzerine Lyakhov'un İran'da, Fransız "cumhuriyetçi" kıtalarının Afrika'da yaptıkları gibi -halkları zalimce imha eden- kültür, düzen ve uygarlığı getiren asker göndeririz. Farklılık nerede? Biz burada şimdi savaş ve hükümet arasında hiç bir ilişki görmeyen, antlaşmalarla onaylanan bu politikayı bilmeyen yalnızca aydınlatılmamış kitlelerin, iltifat ettiği aynı "devrimci savunmacılık (defencism)" ile karşılaşıyoruz. Antlaşmalar, duruyor, bankalar duruyor, ayrıcalıklar işler vaziyette. Rusya'da şimdi hükümetin başında bulunanlar sınıfının en mümtaz kişileri, ama savaşın doğası, böyle oldu diye bir nebze bile değişmedi. Yeni "devrimci savunmacılık (defencism)" kirli ve zulüm getiren antlaşmaların uğruna yapılan kanlı savaşı ve çirkefliği üzerine koca bir sözümona devrim anlayışı perdesini çekiyor.

Rus devrimi savaşı değiştirmedi, ama batıdaki devrimlerde nadir olan ve hiç bir ülkede varolmayan örgütler yarattı. Devrimlerin çoğu, bizim Tereşenko ve Konovalov türünde hükümetlerin ortaya çıkmasıyla sınırlanmıştı.

— Ülke pasif ve örgütsüz bir durumdayken. Rus devrimi bundan daha ileriye gitti. Rus devriminden, savaşın üstesinden gelebileceği için ümitliyiz. Yanısıra, "sosyalist yanlısı" bakanların hükümeti, emperyalist savaşın hükümeti, saldırgan hükümet, Anglo-Fransız sermayesiyle içli dışlı olmuş bir hükümet - bu hükümetin ve onun göreceli bağımsızlığının yanısıra, biz bütün Rusya üzerine işçi, asker ve köylü delegeleri Sovyetleri ağını serdik. İşte henüz son sözünü söylemeyen devrim. İşte, aynı koşullar altındaki, batı Avrupanın bilmediği devrim. İşte, Rus albayı Lyakhov'un ve liberal İngiliz büyükelçisinin aralarında İran'ı paylaşmalarından çıkarı olmayan ve bankalara milyonları yatırmayan, ilhaklara gerçekten hiç bir gereksinimi olmayan sınıfların örgütleri. İşte, ilhaklardan hiç bir çıkarı olmayan sınıfların, devrimi daha da ileriye götüreceklerine dair verdikleri söz. Onlar, kapitalist hükümete büyük güven duydukları geçmişlerinden nefret ediyorlar, "devrimci savunmacılık (defencism)" yaftasını taşıyan müthiş karışıklık ve müthiş aldatmacadan nefret ediyorlar, savaş borçlarını destekleyen tutumlarından, emperyalist savaş hükümetini destekleyen hareketlerinden nefret ediyorlar. - Bütün bunlar nefretle karşılanıyor artık - devrim, ezilen sınıfların kitlesinin temsil edildiği örgütleri yaratmayı başarmıştır. Bunlar, devrimci çalışmalarında Petrograd Sovyetinden kat be kat ileriye giden, Rusya'da yerel olarak yaygın örgütlenme içinde olan, işçi asker ve köylü delegeleri Sovyetleridir, bunlar.

Skobelev dünkü söylevinde: "Bütün kârları alacağız, % 100 alacağız" derken, bakanca konuşuyordu. Bugünkü Rech'e bir göz atacak olursanız, Skobelev'in söylevindeki bu pasajın bir cevap olduğunu görürsünüz. Şöyle yazmışlar: "Niçin, bu açlık demektir, ölüm demektir! Yüzde yüz bu demektir!" Bakan Skobelev en aşırı bolşevikten de ileriye gidiyor. Bolşeviklerin aşırı solcu olduğunu söyleyerek iftira ediyor. Solcu bakan Skobelev "sol"dan daha solda. Bana düşünebildikleri en çirkin adları yakıştırdılar, kapitalistlerin sırtındaki son atleti dahi çıkarmalarını istediğimi söyleyerek. Asıl "Fanilalarını bile alın" diyen Şulgin'di. Hemşeh-

ri Şulgin'e gidip te ondan sırtındaki son fanilasını çıkarıp vermesini isteyen bir bolşeviği tasavvur edin. Bakan Skobelev kendini haklı çıkarmak için bunlardan pay biçer. Biz hiç bir zaman bu kadar ileri gitmedik. Biz hiç bir zaman kâr hadlerinin % 100'e çıkarılmasını önermedik. Mamafih, değerli bir vaat. Partimizin kararına göz atarsanız, önermiş olduğumuz şeyin ne olduğunu, yalnızca daha makul bir biçimde, bütünüyle neyi önermekte olduğumu göreceksiniz. Uygun bir gelir vergisiyle yürürlüğe girecek olan bankalar üzerindeki denetim kurulmalıdır.[65] Başka hiç bir şey yok öneride! Skobelev ruble başına 100 kopeklik faiz önerir. Başka bir şey diyemiyoruz. Skobelev gerçekten bunu demek istemiyor. .

Şayet böyle davranırsa Tereşenko ve Konovalov ile biraz gülünç olan arkadaşlığını sürdürürken böyle vaatlerde bulunmak için en basitinden göze alamazdı bunu. Bir milyonerin gelirinin % 80 veya % 90'ına el koyabilirdiniz, ama böyle bakanla kol kola değil. İktidar Sovyetlerde olsaydı, gerçekten bu el koyma olurdu, ama hepsine değil - buna hiç gereksinimleri yok ki. Büyük meblağ tutan gelirlere el konurdu. Başka hiç bir devlet otoritesi bunu yapamaz. Bakan Skobelev iyi niyetle hareket edebilir. Bu partileri (ne olduğunu) yıllardır tanıyorum. Otuz yıldır devrimci hareketin içindeyim. Bu yüzden, onların iyi niyetlerini değerlendirebilecek son kişiyim. Ama (mesele) sorun bu kadarla kalmıyor. Sorun iyi niyet sorunu değil. İyi niyetler cehenneme bile götürür insanı. Bütün hükümet daireleri bakanlarımız tarafından imzalanan evraklarla dolu, ama sonuç olarak değişen bir şey yok. Denetime katılmak istiyorsanız, buyrun başlayın! Skobelev'in söylevini okurken, biz programımızda şöyle diyebiliyoruz: Fazla bir şey talep etmiyoruz, bakan Skobelev'den daha çok ılımlı davranıyoruz. O hem denetimi, hem de % yüzlülüğü öneriyor, ama biz, "Bunları yerine getirinceye kadar, sana inanmıyoruz!" diyoruz. Aramızda böyle biri yatıyor: Biz sözlere ve vaatlere inanmıyoruz, bunlara karnımız tok, başkalarına da bu vaatlere inanmalarını öğütleyemeyiz. Parlamenter cumhuriyetler dersi bize kâğıt üzerinde kalan mavallara inanmamızı öğretiyor- Denetimi istiyorsanız, ona başlamanız gerek artık. Böyle bir denetim yasasının çıkması için bir gün yeter de artar bile. Her bankadaki memur kurulu, her fabrikadaki işçi kurulu, ve bütün partiler denetim hakkını ele geçiriyorlar. Ama siz

bunu yapamıyorsunuz, biz söylemiş olacağız. Bu bir ticarî sırdır. Bu kutsal özel mülkiyettir. Dilediğiniz gibi tercihinizi yapın. Bütün bu hesap defterlerini ve mevduatı muhafaza etmek istiyorsanız, tröstlerin bütün muamelelerini güvence altına almak istiyorsanız, o zaman denetimle ülkenin sefalete gidişiyle çenenizi yormayın.

Almanya'da durum hâlâ daha kötü. Rusya'da hububat bulabilirsiniz ama Almanya'da o biraz zor. Rusya'da örgütlü olarak pek çok şey yapabilirsiniz ama Almanya'da umduğunuzu bulamazsınız. Hububat kalmadı artık, bütün halk Rusya'nın uçurumun eşiğinde olduğunu söylüyor. Durum böyleyse, o zaman "kutsal" özel mülkiyeti korumak bir cinayettir. Bundan dolayı, denetim üzerine edilen lâflar, ne anlama geliyor? Nikola Romanov'un dahi, denetim hakkında, cafcaflı yazılar yazdığını kesin bir şekilde unutmuşa benzersiniz. Onun bin kez, "kamu denetimi", "devlet denetimi", "senatörlerin atanması", lâflarını temcit plâvı gibi tekrarlamış olduğunu göreceksiniz. Devrimi izleyen iki ay içinde, sanayiciler bütün Rusya'yı soyup soğana çevirdiler. Kapitalistler vurdukları kârlarla sersemlediler; her halî raporda bunu görmek olanak dahilindedir.

Devrimden iki ay sonra, işçiler insan gibi yaşamak istediklerini söyleme "cesareti" bulduklarında, ülkedeki bütün kapitalist basın hep bir ağızdan ulumaya başladı. Rech' in her sayısı, işçilerin ülkeyi soymak istedikleri iftirasıyla oldu, vahşi bir ulumadır, ama biz de yalnız, kapitalistler üzerindeki denetimi vaadediyoruz. Daha az söz, daha çok iş vaad edemez miyiz?

İstediğimiz bürokratik denetimse, öncesi gibi aynı organlardan geçen denetim, partimiz açıklıkla ilân eder ki, bu konuda destek göremezsiniz, hükümetinizde yarım düzine bile Narodnik ve menşevik bakan olsa bile. Denetim salt halk tarafından yapılmalıdır. Banka memurları (işçileri) kuruluyla, mühendisler kuruluydu, ve işçi kurullarıyla, denetimi düzenlemeli ve yarından tezi yok bu denetim denilen şeye başlamanız gerek. Her resmî görevli sorumluluk altına alınmalıdır. Bu kurumlardan herhangibirinde verebileceği yanlış bir bilgi'den ötürü, her resmî kişiye sorumluluk verilmelidir. Bu ülke için bir ölüm, kalım sorunudur. Depolardaki hububatın miktarını öğrenmek istiyoruz, ne kadar çiğdem erzak vardır, ne kadar işe yarar gıda stoklanmıştır ve nerede muhafaza edilmektedir?

Son sonuna - savaşı nasıl sona erdirme sorununa geliyorum. Gülünç bir şekilde, ayrı bir barış yapılmasından yana olduğumuz bize atfediliyor. Alman soyguncu kapitalistleri, "şayet bize maden yataklarının olduğu toprakları verirseniz, biz de size Türkiye'nin bir parçasını ve Ermenistanı veririz" diyerek önerilerde bulunuyorlar. Her tarafsız kentte ! diplomatların konuşmakta olduğu şey bu. Herkes bunu biliyor. Yalnızca klâsik diplomasi numaralarıyla şimdilik perdelenmekte. Diplomatlar ancak böyle diplomatik dille anlaşırlar. Hangi sersem, ayrı bir barışla savaşı sona erdireceğimizden yana olduğumuz kehanetinde bulunuyor. En zengin, en servetli güçlerin kapitalistleri tarafından sürdürülen savaşa, on yıllık bir süredir ekonomik gelişme önüne set çeken bir savaşa askerî harekâttan tek taraflı olarak çekilmeyle son vermek, üzerinde düşünmeye aptalca bir fikir olur. Bütün ülkelerin kapitalistlerin yürüttükleri savaş, kapitalistlere karşı bir işçi devrimi olmaksızın sonuçlandırılamaz. Kapitalist hükümet devrimci proletaryanın hükümetiyle yerini değişmediği takdirde, hükümetin, devrimci hükümetin sonu yakındır: Felâketi, evet felâketi davet ediyoruz demektir.

"Özgür" İngiltere'de, benim söylediklerimi söyledikleri için sosyalistler şimdi hapiste, Almanya'da Liebknecht söylediklerimi söylemekten hapiste yatıyor ve Avusturya'da Adler, bir revolver ile aynı şeyi söylediğinden hapishane köşelerinde (şu sıralarda idam edilmiş olabilir.) Bütün ülkelerdeki işçi kitlelerinin sempatisi bu sosyalistlerle beraberdir, kapitalistlerin safında yer alanlarla değil.

Onların. orada Nikola ve Rasputin gibi yarı-akıllıları yok. Orada sınıflarının en iyi adamları hükümetin başında. Otokrasiye karşı yapılacak bir devrimin koşullarından yoksunlar. Orada kapitalist sınıfın hükümeti var. Bu sınıfın en yetenekli, en makis temsilcileri uzunca bir zamandanberi hükümet etmekte. Bundan ötürü oradaki devrim henüz gelmemesine rağmen gelmeye namzettir, birçok devrimcilerin, Friedrich Adler ve Karl Liebknecht gibi adamlar mücadelede ölebilirler. Önemi yok. Gelecek onları ve onların önderliğini izleyen bütün ülkelerdeki işçilere ait olacak. Bütün ülkelerin işçilerinin zafer kazanmak, boyunlarının borcudur.

Savaşa giren Amerika sorunu üzerine şunu söyleyece-

ğim. Halk Amerika'nın bir demokrasi cenneti olduğunu zannediyor, Amerika'da Beyaz Saray var: Kölelik orada yarım yüzyıl önce kaldırılmış. Anti-köleci savaş 1865'te bitti. O zamandanberi mülti-milyonerler mantar gibi bitiyorlar. Amerika'nın tümü onların malî egemenliğinde Meksika'yı işgali hazırlar. Pasifik hakimiyeti için olasılıkla Japonya'yla savaşa girişecekler. Bu savaş, onlarca yıldır tezgâhlanmakta. Basın bundan bahsediyor hep. Amerika'nın savaşa girmedeki gerçek amacı Japonya ile olan bu eğlenceli gelecek için kendisini hazırlamasıdır. Amerikan halkı dikkate değer bir biçimde özgürlüğüne düşkündür, fetih - Japonya'yla çatışma amaçlarına hizmet edecek olan bir ordunun kurulması için onları zorunlu askerlik hizmetine razı etmek güçtür. Amerikalıların önünde Avrupa örneği var, sorunlarının nereye varacağını gösteren (savaşa girerlerse). Amerikan kapitalistleri bir yandan güçlü bir orduyu hazırlarken, küçük ulusların haklarının şampiyonluğunu yapan kof mağrur idealler perdesinin ardında, bu özürle avunarak bu savaşa adımlarını attılar.

Köylüler para karşılığında mahsüllerinden vazgeçmeyi reddediyorlar, araç gereç, giyim eşyası, ayakkabı istiyorlar. Bu kararlarında büyük ölçüde haklılar. Aslında, ülke sefaletin tam eşiğine geldi, diğer ülkelerin uzunca bir zamandır, para değerini kaybetmesi durumuyla bocaladıklarını düşünürsek, bizimki bir parça iyi, bir gömlek iyi - ama yakında tediyeler durumunun da bozulacağını kim garanti edebilir?

Kapitalist yönetim, köylülerin örneğin; para kabul etmeyişleri gibi bir dizi olaylar zinciri ile sallanıyor. Köylüler: "Ne için para isteyelim?" diyorlar. Haklılar. Kapitalist yönetim çöküşünü hazırlıyor, ama iktidarı elinde tutacak bir kimsenin olmayışından değil. "İktidarı elde tutma" saçma olurdu. Kapitalist ülkelerdeki ekonomik gelişim (!) felce uğratılmazsa, kapitalizmin egemenliğine son vermek olanaksızdır. Savaş bu süreci hızlandırdı ve kapitalizmi olanaksız kıldı. Tarih çöküşünü hazırlamadıkça hiç bir güç kapitalizmi yok edemez.

Şimdi de, bunu açıkça kendini gösterdiğinin farkındayız, herkesin gördüğü, para iktidarının çöküşüne doğru yuvarlandığına köylü de tanık oluyor. Sovyetler için biricik çıkar yol hububat karşılığında araç gereç, postal ve melbusat (giyim eşyası) takasına girmektir.

Bizim de varlığımız hayatın doğruladığı cevap budur.

Bu yapılmaksızın onmilyonlarca insan açlığa, ve çıplaklığa terkedilecektir. Onmilyonlarca insan sefalet ve ölüm ile karşı karşıya gelecektir; kapitalistlerin çıkarlarının koruyuculuğu bizi rahatsız eden, işlerimizi bozan son şeydir. Biricik çözüm yolu, nüfusun çoğunluğunu temsil eden Sovyetlere, tüm iktidarın verilmesidir. Bu süreçte, olasılıkla hatalar yapılabilir. Hiç kimse böylesine güç bir görevin şappadak halledilebileceği savında bulunamaz. İktidarın Sovyetler elinde olmasını arzuladığımız bize söylendi, ama onlar Sovyetleri istemiyorlar. Biz de onlara deriz ki, hayatın tecrübesi bu sorunun çözümünde kimin haklı olduğunu gösterecek ve bütün ulus başka bir çıkar yolun bulunmadığını kavrayacaktır. Biz iktidarı "zaptetmek" istemiyoruz. çünkü bütün geçmiş devrimlerin deneyi bize öğretmektedir ki, nüfusun çoğunluğuna dayanan, arkasında büyük halk kitleleri olan tutarlı iktidarlar yaşarlar. Bundan ötürüdür ki, iktidarın "zaptedilmesi", maceracılık olur, partimiz bu yolu kesinlikle reddeder. Eğer hükümet çoğunluğun bir hükümeti olacaksa, belki ilk anlarda, hatalı olan bir politika izlenebilecek ama başka bir çıkar şekli yok bunun. O zaman, aynı örgütler içerisinde barışçıl bir politika yürütecek kadromuz olacak.

Başka hiç bir örgüt kurulmayacak. Sorunun başka hiç bir akla yatkın çözüm yolunun olmadığını söylememizde yatan neden budur.

Savaş nasıl sonlandırılabilir? Sovyet iktidara geçer ve de Almanlar savaşa devam ederlerse (böyle bir durum çıktığı zaman), o zaman ne yapardık? Partimizin görüşleriyle ilgilenen biri, geçen günkü Pravda'da, 1915'lerde biz dışarıdayken yazmış olduğumuz bir yazıdan tam bir alıntıyı okumuş olabilirdi, yani, Rusya'daki devrimci sınıf, işçi sınıfı iktidara gelirse, barış önerir. Ve koşullarımız Alman kapitalistlerince ya da öteki ülkelerin kapitalistlerince reddedilirse, o zaman bu sınıf tamamıyle savaştan yana olur.*

Savaşın bir solukta sona erdirelebileceğine getirmiyoruz. Buna söz vermeyiz. Bizim, olanaksız, uygulanamaz şey-

---

* **Bkz: V. İ. Lenin "Devrim öncesi partimizce yapılan savaş konusundaki açıklamalar" (Seçme eserler, Cilt: 24, s. 394).**

leri vaaz edecek durumumuz yok, yalnız tek tarafın iradesiyle savaşın son bulacağı safsatasını atmayız biz. Böyle vaatlerde bulunmak kolaydır ama yapılması olanak dışıdır. Bu müthiş savaştan başka kurtuluş şeklini göremiyorum. Üç yıldır devam ediyor. Zor ve sancılı devrim fikrini kabul etmedikçe, daha on yıl savaşıp durursunuz. Kapitalist hükümetlerin başlattığı savaş, ancak bir işçi devrimiyle son bulabilir. Sosyalist hareket ile ilgilenenlere söylüyorum, dünyanın bütün sosyalist partilerince tartışmasız kabul edilen 1912 tarihli Basel bildirisini (manifestosunu) okumalısınız, gazetemiz **Pravda**'da çıkan bir bildiridir, şimdi de ne savaşan ülkelerde, ne "özgür" İngiltere'de ne de cumhuriyetçi Fransa'da yayımlanabilen bir bildiri (manifesto) oldu, çünkü savaştan önce gerçekleri dile getiriyordu. Bildiride, kapitalist rekabetin bir sonucu olarak İngiltere ve Almanya arasında bir savaşın olacağı, yer almaktaydı. Her an patlamaya hazır silâhlardan bahsediyordu bu bildiri.

Bize savaşın ne için yapıldığını, ve savaşın proleter devrime yol açacağını belirtiyordu. Bundan ötürü, bu bildiriye imzalarını atan ve sonradan, sosyalizme ihanet ederek kapitalist hükümetlerin safına geçen şu sosyalist eskilerine sesleniyoruz. Dünyanın her yanında sosyalistler arasında bir bölünme var. Bazıları kabinelerde bakan, ötekiler de zindanlarda. Yine dünyanın her yanında bir kısım sosyalist de savaş tezgâhlama vaazı peşinde, Amerikan işçileri arasında geniş bir proleterlik yaratmaktan zevk alan Amerikan Bebel'i Eugene Debs gibileri ise, "savaş için tek sent vermektense ölmeyi tercih ederim. Ancak dünyanın her yanındaki kapitalistlere karşı proletaryayla savaşmayı arzularım." demekte. Sosyalistlerin dünya çapında bir bölünme içerisinde olduğu bu örneklerle daha da belirginleşiyor. Dünyanın sosyal-patriyotları, ülkelerini savunduklarını sanıyorlar. Yanılıyorlar - bir güruh kapitalistin çıkarını başka bir güruh kapitaliste karşı savunmak yaptıkları şey. Birçok insan darağacına gönderildiği, yüzlerce ve binlercesinin zindanlara atıldığı için, bu zulmün kökünü kazımak için, proleter devrimini istiyoruz. Hapisteki sosyalistler azınlıktır ama işçi sınıfı onların yanındadır, bütün üretim süreci onların yanındadır.

Bütün bunlar başka bir çözüm yolunun olmadığını ifade eder. Bu savaşı sonlandırmanın biricik yolu birçok ülke-

deki işçi devrimidir. Bu arada, bu devrim için hazırlık yapmalı ona yardımcı olmalıyız. Savaşın bütün lânetlenmişliğine ve barışa olan özlemine rağmen, Rus halkı savaşa karşı çarın indirilmesini amaçlayarak Çara karşı yapılan devrimde, başka, hiç bir şey yapamazdı. Olan biten bu. Tarih bunu dün size gösterdi, yarında bir kere daha gösterecek. Çok önceleri, kabaran (yükselen) Rus devrimine yardım edilmesi gerektiğini söylemiştik. Bunu söylediğimzde, tarih 1914'ün sonlarıydı. Duma'daki delegelerimiz bu yüzden Sibirya'ya sürgüne gönderilmişti, bize dendi ki: "Hiç cevap vermiyorsunuz, grevler patlak verdiği zaman, delegeler sıkı bir çalışma koyduğu zaman, ve tek bir yayın organımız olmadığı zaman devrimden söz edersiniz!" Ve biz de cevap vermekten sakınınakla suçlanmıştık. Bu suçlamaları yıllarca duyduk, kulaklarımız bunlarla doldu. Biz de: öfkeli olabilirsiniz, ama çar devrilmedikçe savaşa karşı yapacak hiç bir şeyimiz olmaz, cevabını verdik. Bu yargımız nitekim doğru çıktı. Henüz o zamanki bu yargımız tam anlamıyla haklı çıkarılamaz, ama şimdiden hak kazanmaya başladı.

Devrim, savaşın Rusya'yla ilgili olan gelişimini değiştirmeye başlıyor. Kapitalistler ise hâlâ savaşa devam ediyorlar, biz: Birçok ülkede işçi devrimi var oluncaya kadar, savaş durdurulamaz, çünkü bu savaşı benimseyen isteyen halk hâlâ güçlü bir durumda, diyoruz. Bize "pek çok ülkede her şey uykuya dalmış sanki, (derin bir uykuda) Almanya'da bir adamın dışında, ki o da Liebknecht, (savaşa karşı çıkan) bütün sosyalistlerin savaştan yana çıkıyorlar," Ben de buna şöyle cevap veririm: İşçi sınıfını temsil eden yalnız tek bir kişinin, Liebknecht'in olması yeterlidir. Bütün ümitler, onda, onun izleyicilerinde ve Alman proletaryasındadır. İnanmıyor musunuz? Savaşa devam edin o zaman! Başka yolu yok bunun. Liebknecht'e inanmıyorsanız, işçi devrimine, yaklaşan işçi devrimine inanmıyorsanız, o zaman kapitalistlere inanın!

Hiç bir şey, bir işçi devriminden başka hiç bir şey bu savaşın önüne geçemez. Savaş bir oyuncak değildir, milyonlarca canı alan korkunç bir şeydir ve kolay, kolay da bitmez.

Cephedeki askerler cepheden kopamazlar ve kendi başlarına iş göremezler. Cephedeki askerler ülkenin bir parçasıdır.

Ülke savaşa girdiğinden bu yana, cephe gerisiyle birlik-

te, cephe de kahır çekiyor. Savaşı egemen sınıflar getirdi ve yalnızca işçi sınıfının devrimi onu sona erdirebilecektir. Ya âcil bir barışa gidersiniz, ya da devrimin gelişmesini köstekiemezsiniz. Bazı duygusal şeyler söyleniyor, mamafih bize de denildi: — Derhal savaşa son verelim gibi romantik sözler olur - bu devrimin gelişimi olmaksızın yapılamaz. İktidar Sovyetlere geçince kapitalistler üzerimize çullanacak. Japonya, Fransa, İngiltere bütün ülkelerin hükümetleri bizi karşısına almış durumda. Kapitalistler bize karşı olur, ama işçiler de bizim yanımızda olur. Kapitalistlerin çıkardığı savaşın sonu da böyle olacaktır. Savaşın nasıl sona erdirileceği sorununa cevap verdiğimi sanıyorum.

İlk kez 23 Nisan 1929'da Pravda'nın 93'ncü sayısında yayımlandı

Toplu Eserler, Cilt 24 s. 339 - 412

Fransız ve İngiliz hükümetlerinin cevabı, ne Rusların, ne de Fransız, İngiliz ve Alman kapitalist hükümetlerinin ilkbahar politikasını fırlatıp bir kenara atamayacaklarını ve bütün bu vaatlerin halkı aldatmak için verildiği konusunda tekrar, tekrar öne sürdüğümüz iddiaların doğruluğunu, açıkça gösterdiler.[66]

Fransızların cevabı; Alsace-Lorrain'i ele geçirmek için savaşıyoruz, zafer için savaşıyoruz. Antlaşmalarla biraz anlayışlı olun. Rus ve Alman Polonyacı için savaşın.... bu da İngiliz cevabı.

Kapitalizmin bir "ilhak-yok" politikasıyla barıştırılamamasındaki acı gerçek bir kez daha kabul edildi. Kapitalistlerle, proletaryayı barıştırmayı arzulayan şu "barıştırıcıların" politikası, Narodnik ve menşevik bakanların politikası tamamıyle iflâs etmiştir. Onların bir koalisyon hükümeti üzerine olan tüm umutları suya düşmüştür, tüm vaatleri de kof çıkmıştır.

Hepsinden zararlısı, devrimin özüne olduğu kadar, emekçi kitlelerin çıkarlarının da lâflarla geçiştirilmesi girişimidir.

Bu lâf kalabalığında ikisi de, birbiri kadar kötü, iki gölge düşüren unsur var.

Raboçaya Gazeta, menşevik bakancıların organı, Kadet değirmenine su taşıyor. Diğer yandan "Bu temel üzerinde [iki müttefik gücün cevaptan temeli üzerinde] onlarla... bizim aramızda hiç bir anlaşma olamaz.... "Bizim" kelimesini kullandıkları zaman, Rus **kapitalistlerini** mi kastediyorlar? Sınıf mücadelesi teorisi dama atılmış zaten; marksizm evrensel gerçeğini ayaklar altına alırken, soyut "demokrasi" lâfları yumurtlamak çok daha kârlı, yani, kapitalistlerle ve proleterler arasında olan uçurum onlara geniş demokrasi oluyor.

Bir bakıma, **Raboçaya Gazeta** "özellikle konferansa davet edilmesi gereken müttefik hükümetleri delegeleriyle yapılacak bir gözden geçirme [uzlaştırmaların ve antlaşmaların] konferansına ön ayak olma'yı arzuluyor. Aynı eski ma-

sal: Onun sınıf düşmanlarıyla oturup müzakerelerde dümenler çevirerek aslında işçilerin aldatılmasını meşrulaştırarak kapitalistlerle uzlaşma.

"Fransız ve İngiliz demokrasilerinin sistemli ve ölçülü baskısı, hatta saygıdeğer hükümetleri üzerindeki Fransız ve İngiliz proletaryasının baskısı..." diye yazıp gider **Raboçaya Gazeta.** Rusya'da menşevikler **kendi** emperyalist hükümetlerini destekliyorlar.

Ama öteki ülkelerde menşevik türünden adamlar hiç olmazsa, ortaya bir iş koyabilmesi için hükümetleri üzerinde baskı kurabiliyorlar... Peki bu başından sonuna kadar halis bir lâf ebeliği ve sahtekârlık değil de nedir?

"Bu iş için (dünya barışı için) bir uluslararası sosyalist konferans düzenlemeye çalışıyoruz." "... hükümetlerinin yanında yer alan, aralarında bakanlar da çıkaran sosyalist eskilerinin katılacağı bir... Bu, pahada ağır yükte hafif sahtekârlıklar dizisiyle büyük ölçüde halkın aldatılmasına "çalışıyor" olmaktır.

Elimizde, "á La Jacobin" diye kem, küm eden bir **Dyelo Naroda** var. Aynı acımasız tonda, pek görkemli sevinmeler: "Biz yeteri kadar biliyoruz"... "Devrimimizin zaferine olan iman"... (kuşkusuz, bunlar büyük harflerle yazılmış), "... Rus devrimci demokrasisinin... bu veya şu adımı... mutlu ve şanlı bir şekilde başlayan **bütün** bir yükseliş (yine büyük harfle, tabii)'in ... kaderine bağlıdır."

Besbelli, devrim ve yükseliş kelimelerini büyük harflerle yazarsanız, tıpkı Jacobin'ler gibi, "korkunç" şeye benzer onlar da. Az gürültü, çok etki.

Bunu yazan kimse açık bir şekilde devrimi parçalamaya yardım ediyor demektir, emperyalist **Rus** hükümetini destekleyerek, onların gizli antlaşmaları halktan gizleme yöntemlerini destekleyerek, **onların** taarruz savaşı politikasını destekleyerek, **onların** mahalli delegelere karşı hakaretamiz, yüksek sınıf edasıyla bakan tavırlarını destekleyerek, yerel nüfusça seçilen yerel memurların atanma ve onanma işlemlerinde haddini bilmez, rezilce **davranışlarını,** destekleyerek çalışan insanların mücadelesini baltalıyor demektir.

Baylar, lâf kahramanları, devrimci palavracılığın şövalyeleri! Sosyalizm, bizden kapitalist demokrasiyle, proleter demokrasinin arasına bir ayrım koymamızı; burjuva

devrimi ile proleter devrimi arasına bir ayrım koymamızı, **çarlığa karşı** yapılan zengin ayaklanmasıyla, **zenginliğe karşı** yapılan emekçi halk ayaklanması arasına kesin bir ayrım koymamızı ister.

Sosyalizm bizden, biten burjuva devrimimizi (burjuvazi şimdi karşı devrimci olmuştur.) proleterlerin ve yoksul köylülerin yükselen devriminden ayırmamız gerektiğini ister. Önceki devrim savaştan **yanadır,** toprak mülkiyetinin korunmasından **yanadır,** yerel organları, merkezi hükümete bağlı, taşra hükümet örgütleri nezdinde aşağılamadan **yanadır,** gizli antlaşmalardan **yanadır.** Sonraki devrim, devrim kardeşlik ile, kırsal kesimde toprak sahiplerinin iktidarını tasfiye ederek, Sovyetlerin sayısını ve gücünü artırarak ve her yerde seçimi esas kabul ederek, savaşı boğmaya başladı.

Narodnik ve menşevik bakanlar, emperyalistler ile olan anlaşmalarını kılıflamak için "devrim" üzerine soyut "demokrasi" mavalları okuyorlar, şimdi ülkelerinin burjuvazileriyle birleşerek kesin olarak karşı-devimci kampta yer alıyorlar, proleterlerin ve yarı proleterlerin **devrimine karşı** etkin bir mücadeleye başlıyorlar.

Pravda Sayı 69
13 Hazian (31 Mayıs) 1917

Toplu Eserler, Cilt 24
s. 546 - 48

BİRİNCİ BÜTÜN RUSYA İŞÇİ VE ASKER DELEGELERİ KONGRESİNDE SAVAŞ ÜZERİNE VERİLEN SÖYLEV, 9

(22) Haziran, 1917[67]

Yoldaşlar, 14 Mart tarihli Petrograd işçi ve asker delegeleri Sovyetinin bütün ülkeler için yayınlanan bildirisini hatırlayarak, savaşın bir tahliliyle giriş yapmama izin veriniz.

Bildiri "Vakit gelmiştir", der, "Bütün ülkelerin hükümetlerinin talancı plânlarına karşı kararlı bir mücadeleyi başlatma zamanı gelmiştir. Halkın savaş üzerine karar verip, barışı kendi ellerine alması zamanı gelmiştir artık." Avusturya - Alman koalisyonu işçilerine gönderilen, bildirinin başka başka bir bölümünde, okuyunuz: "Kıralların, toprak sahiplerinin ve bankerlerin ellerinde, fetih ve zorbalık politikalarına, bir oyuncak olarak hizmet etmeyi reddedin. Bu iki bölüm defalarca, yüzlerce kez tekrarlanmıştır, Rusya'nın işçi ve köylülerince binlerce kez uygulanmış olan esaslardır.

Eminim ki, bu iki bölüm, menşeviklerin ve Narodniklerin şimdiki politikası yüzünden, devrimci işçi ve köylülerin içinde bulundukları karmaşık durumu ve çelişkiyi en iyi bir şekilde gözler önüne seriyor. Bir bakıma, savaşı destekliyorlar, bir bakıma, hükümetlerin talancı plânlarından hiç bir çıkarları olmayan sınıflara aitler ve doğruya yardım edemiyorlar. Buna psikolojik ve ideolojik belirsizlik de denebilir, her işçi ve köylüde alışılagelmişin tersine derin izler bırakıyor. Bütün ülkeler hükümetlerinin talancı plânları yüzünden, savaşın yürütüldüğü, son derece gerçek olan bir şeydir. Ama bununla birlikte, bellisizce anlaşılıyor ya da hiç anlaşılmıyor, şekli ne olursa olsun bir hükümet salt belirli sınıfların çıkarlarını dile getiriyor ve bu yüzden, hükümeti, halkla karşılaştırmak, ilk bölümde (karar metninin) açıklamıştım, korkunç bir teorik kargaşalık, sonsuz politik âcizlikdir ve kendinizi lânetlemeyle, tüm kendi politikanızı sallantıya, ve en tutarsız durum ve eğilimlere kaptırıyorsunuz (bırakıyorsunuz) demektir. İkinci bölümde geçen sözleri,

bütünüyle aynı sembollerle almıştım, - Şu, "kıralların, toprak ağalarının, ve bankerlerin ellerinde fetih ve zorbalık politikalarına bir oyuncak olarak hizmet etmeyi, reddedin. "Mükemmel çağrı son derece doğrudur. Yalnız - "kendinize dayanın; çünkü, siz Rus işçileri ve köylüleri, aynı İngiliz ve Fransız kapitalistleri gibi, hükümetleri, ve egemen sınıfları aynen Rus kapitalistlerinin yürüttüğü gibi talancı bir savaş yürüten, Avusturya'nın ve Almanya'nın işçileri ve köylülerine yaklaşırsanız, - "bankerlerinizin (parababalarınızın) elinde oyuncak olmayı kabul etmeyin." derseniz. Ama, kendi bankerlerinizi bakanlığa sokun ve onlara sosyalistlerin yanında bir sandalye verin; o zaman bütün girişimlerinizi sıfıra indirirsiniz. Aslında, bütün politikanızı inkâr ediyorsunuz demektir. O zaman bütün çıkışlarınız, bütün arzularınız Rusya'nın aynı emperyalist savaşa, aynı talancı savaşa yardıma yarar. Temsil etmiş olduğunuz kitlelerle mücadeleye girersiniz, çünkü bu kitleler, "sermayenin çıkarları için yapılan bu savaş fikrinden başka hiç bir fikir, bu kadar canice olamaz", diyen, Milyukov, Maklakov ve ötekilerce açıklanan kapitalist görüşe hiç bir zaman iltifat etmeyecekti.

Bu fikrin canice olup olmadığını merak ederim. Hiç kuşkusu yok ki, bu dar kafalıların bugünkü görüşü açısından, yarın sanki yeni bir şey mi getirecekler, bu fikir gerçekten cinai: Ama yalnızca doğru bir görüş o kadar. Yalnızca, zalimlerine karşı, verilecek bir sınıf mücadelesi olarak, ezilen sınıfların çıkarlarını yansıtıyor. Savaşın niteliğinin kapitalist ve talancı olduğunu söylediğimiz zaman, hayallere kapılmamıza gerek yoktu- bu cinsten bir savaşı salt kıralların kişisel kışkırtmalar, gibi kişisel tahriklerin doğurduğu imasında bulunmadığının konusunda hiç bir tereddüt olmasın.

Emperyalizm dünya sermayesi gelişimindeki belirli bir aşamadır. Onlarca yıldır gelişmekte olan kapitalizm, sayıları dördü aşmayan, sınırsız zenginlikteki küçük bir grup ülkeyi yarattı. İngiltere, Fransa, Almanya ve ABD -servetlerini yüzbinlerce milyon meblağa çıkarttılar ve büyük bankalarla, büyük kapitalistler elinde biriken bu ezici güç- bu ülkelerde, (yalnızca) sayıları üç beşi ancak bulan gruplar - bütün dünyayı avucuna aldı, ve sömürgeler kurarak bütün dünyayı tam tamına paylaştılar. Bu güçler dünyanın her yerinde sömürge elde ettiler. Finans kapital bağlantıları, imtiyazlar kürenin en hücra köşesine kadar ulaştığından, kü-

reyi kendi aralarında ekonomik plânda da paylaştılar.

Bu sorun, ilhakların temelini oluşturur. İlhaklar bir hayal ürünü değildir. Halkın gericileşen özgürlüğe âşık olmasından ortaya çıkmamıştır. İlhaklar, kapitalizmin yükselmesiyle, kaçınılmaz olarak türeyen dev bankaların politik hakimiyetleri tavrından başka bir şey değildir, hiç kimsenin bunda suçu yok, çünkü hisseler bankaların temel dayanağıdır, çünkü hisselerin birikmesi emperyalizmin temel felsefesidir. Milyonlara varan sermayesiyle, bütün dünyaya hakim olan ve bütün sanayileri, kapitalist ve tekelci ittifaklarla birbirine bağlayan büyük bankalar, dünyayı sınırsız zengin yağmacı üç gruba ayıran büyük bankalar işte emperyalizmi karşımıza çıkarır.

Bir grub -ilki, Avrupadaki bize yakın olanı- başını İngiltere çekmekte, ve diğer ikisi, ki bunların başını da Almanya ve ABD çeker. Diğer suç ortakları, kapitalist ilişkilerin daimi ve güçlü kalması için yardıma zorlanırlar. Böylece, sorunun özüne, zulüm altında inleyen her bireyin içgüdüsüyle kavradığı ve her Rus işçisinin, Rus köylülerinin çoğunluğunun insiyatifleriyle kavradığı sorunun özüne inebildiyseniz, açık fikirli davranıyorsanız, sözlerle, bildirilerle, broşürlerle ve sosyalist kongrelerle savaşa karşı mücadele etmenin ne kadar gülünç olduğunu anlarsınız. Gülünçtür, çünkü siz ne kadar deklarasyonlarda bulunursanız bulunun, ne kadar politik devrimleri yaparsanız yapın fark etmez onlar için, bankalar hâlâ güçlüdür- Rusya'da Nikola Romanov'u yıktınız ve Rusya'ya cumhuriyet getirildi; Rusya ileriye doğru bir atılım yaptı, hatta yüzyıl önce değişik koşullarda bir değişimi başarıp, halen de bir kapitalist ülke olarak kalan Fransa'nın bile geride bırakıldığı söylenebilir. Kapitalistler hâlâ orada egemen. Biraz yerlerinden oldular 1905'te de başlarına gelmişti, fakat bu onların gücünü çökertmeye yetti mi? Bu, Ruslara yeni gelebilir, Avrupa'daki her devrim gösterdi ki, devrimci hareketin yükselmesiyle işçiler daha önce elde ettiklerinden, daha çoğunu elde etmeyi başardılar, ama kapitalist iktidar olduğu gibi kaldı.

Emperyalist savaşa karşı mücadele, devrimci sınıflarının dünya çapında, egemen sınıflara karşı yürüttüğü bir mücadele olmaksızın olanaksızdır. Geneldeki, aslında toprak sahipleri sorunu değildir. Rusya'da toprak ağaları **vardır,** ve başka bir ülkede olduğundan daha fazla bir rolleri vardır Rusya'da, ama onlar emperyalizmi oluşturan sınıflar

değildirler. Büyük mali nüfuzlular ve bankalarca yönetilen kapitalist sınıf sorunu vardır ortada ve bu sınıf, işçilerin, onların müttefiklerinin, yoksul köylülerin, yarı proleterlerin -programımızın çağırdığı- üzerinde hakimiyet kurarak onları ezen bu sınıf ortadan kalkıncaya dek, emperyalist savaşa bir çözüm getirilemez. Dünya emekçi halkının, diğer uluslara broşürler, bildiriler yollayarak birleştirilebileceğiniz hayali, batı Avrupa basınında işte dar kafalı Rus saflığının yeni bir yansıması diye böyle lâfları ve duyuruları, tefe alırlar. Bilmiyorlar ki, Rusya'da işçi kitlelerinin büyük çoğunluğu bugün artık uyanmıştır, işçiler bütün içten inançlarıyla her ülkenin kapitalistlerinin talancı plânlarını lânetliyorlar ve halkın parababalarından kurtuluşunu görmek istiyorlar. Ama onlar, Avrupalılar, dünyada hiç kimsenin sahip olmadığı, işçi asker ve köylü delegeleri -silâhlandırılmış- gibi bir örgütünüzün olma nedenini, kendi sosyalistlerinizi bakan yapmayı neden arzuladığını anlayamazlar. Bütün bunlardan sonra, siz iktidarı parababalarına sunuyorsunuz. Yurtdışındaki kimseler sizi yalnız saflıkla suçlamakla - en kötüsü bu değil Rusya'da hayatlarında ilk kez harekete geçirilen on milyonlarca halkın olduğunu ve Rusya'daki bu halkın hükümet ile sınıflar arasındaki ilişkiye dair hiç bir şeyden haberleri olmadığını, hükümet ile savaş arasındaki ilişkiden bihaber olduklarını anlamayan Avrupalılar politikadaki saflığı hiç bir zaman anlayamazlar.

Egemen sınıf ülke politikasını savaş zamanında da biçimlendiriyor. Savaş başından, sonuna kadar politikadır. Değişik yöntemlerini kullanan bu sınıflarca, aynı eski emellerin peşine düşmektir. Öyle ki, işçi, köylü bildirilerinize "parababalarınızı alaşağı edin", diye yazdığınız zaman, bir Avrupa ülkesindeki bir bilinçli işçi size ya gülecek ya da kendi kendine "oradaki şu adamların" serseri, aylak ve zalim monarşiyi, bizim yıllar önce yıktığımız gibi, -bu bizim yaptığımız tek cinayettir- alaşağı edip te sonradan, "sosyalist yanlısı" bakanlarıyla birlikte, Rus bankerlerine yanaştıklarından beri ne yapabiliriz?!

Parababaları iktidardalar. II. Nikola'nın yaptığı antlaşmalara harfi, harfine uyarak, emperyalist savaşa dayanan bir politika izliyorlar. Rusya'nın emperyalist dış politikasının (bütün) temelleri yalnızca bugünkü kapitalistlerle değil, alaşağıya ettiğimiz Nikola Romanov ve geçici hükümetçe de atılmıştı. Nikola antlaşmaları yaptı, kapitalistler de

kapitalist oldukları için antlaşmaları gizli tutuyorlar ve yayımlamıyorlar. Ama hiç bir işçi ya da köylü kendi yollarının bu engellerden temizlenmesi gereğini görmüyor: "öteki ülkelerdeki kapitalistlerin alaşağı edilmesi çağrısını yapmamızdan beri, her şeyden önce kendi parababalarımızdan kurtulmalıyız, aksi takdirde, hiç kimse bize inanmayacak ve hiç kimse bizi ciddiye almayacak. "Bu yüzden kendi, kendini böyle muhasebe ediyor. Kâğıt üzerinde şatafatlı lâflar döken ahmak politik basiretten nasibini alamayan saf-Rus aylakları diyecekler bize, daha kötüsü, riyakâr olduğumuzu sanacaklar. Tornea'daki İngiliz ve Fransız yetkililerince önlenmeyip, yabancı basın serbestçe Rusya sınırlarından içeri girseydi, o zaman bütün bu sözü geçenleri görürdünüz. Siz o zaman, içinde bulunduğunuz çelişkileri parlak bir şekilde yansıtan yabancı basındaki seçme alıntıları görürdünüz. Sosyalist konferanslarla, sosyalistlerin kongreler vasıtasıyla anlaşmalarıyla savaşla mücadele görüşünün ne kadar hatalı ve eşi görülmemiş derecede yanlış olduğunu anlardınız. Emperyalizm yaptıklarının, işlediği suçların, cinayetlerinin vebalini üzerinde taşıyorsa, sosyalizm de sosyalizmdir. Emperyalizm kapitalizmin gelişmesinin son aşamasıdır, ve bütün dünyanın paylaşılabildiği kadar paylaşılması aşamasıdır, şimdi bu uğurda, iki dev grup ölüm kalım mücadelesine girdiler. Bu gruplardan ya birine, ya da ötekine hizmet etmelisiniz veya her ikisini de ortadan kaldırmanız gerekiyor. Başka bir yol yok. Ayrı bir barış antlaşmasını reddettiğiniz zaman, Alman emperyalistlerine hizmet etmek istemediğinizi söylerken, son derece haklısınız ve biz de bu yüzden, ayrı bir barış antlaşmasına karşıyız. Henüz fiiliyatta, kendinize rağmen, Nikola Romanov'un yardımıyla Rus kapitalistleriyle talancı antlaşmalar yapan İngiliz Fransız emperyalistlerine hizmet etmeye devam ediyorsunuz. Biz, bu antlaşmaların metinlerini bilmiyoruz, ama politik yazıları izleyen ya da ekonomi ve diplomasi ile ilgili kitapları birazcık yalamış olan birinin antlaşmaların görünen içeriğini hemen kavraması gerekir. Hatırlayabildiğim kadarıyla, Milyukov kitaplarında bu antlaşmalardan bahsediyordu ve Galiçya'yı, Boğazlar'ı ve Ermenistan'ı yağmalamaktan, ele geçirilen arazi kesimlerinden çıkılmayıp kalınacağını ve pek çok yeni toprakların ele geçirileceği vaatlerinde bulunuyordu. Artık herkes bunu biliyor, fakat antlaşmalar ne hikmetse hâlâ gizli tutulmakta, bize deniliyor ki,

efendim eğer biz bu antlaşmaları feshedersek, müttefiklerimizle aramız açılırmış.

Ayrı bir barış antlaşmasına dikkati çekmek isterim, bizim için, ayrı bir barış antlaşması diye bir şey olamaz, bunu şimdi söyledim, Partimiz kararlarında buna dair kuşkuya yer verecek en küçük, en önemsiz bir boşluk bırakmamıştır.

Bizim açımızdan, ayrı bir barış antlaşması Alman soyguncularla şartları görüşmek demektir, çünkü onlar da diğerleriyle aynı şekilde soygun peşinde Rus geçici hükümetinde yer alan Rus sermayesiyle şartları görüşmek aynı türden bir ayrı barış antlaşmasıdır. Çarların ikili antlaşmaları geçerli ve diğer halkların soyulmasına ve talanına yardımcı olur bu antlaşmalar. "İlhaksız ve tazminatsız barış" denildiğinde, Rusya'daki her işçi ve her köylü de böyle demelidir, çünkü hayat onlara bunun böyle olması gerektiğini öğretiyor, çünkü onların banka kârlarından hiç bir çıkarı yok, çünkü onlar yaşamak istiyorlar, cevap veriyorum: şimdiki işçi ve asker delegeleri Sovyetindeki Narodnik ve menşevik partilerden gelen önderleriniz, bu sloganı tahrif etmişlerdir. **İzvestia**'larında statüko'nun korunmasından yana olduklarını söylemişlerdir yani savaş öncesi durumuna dönülmesini. Kapitalist barış bu değil midir? Ve de hangi kapitalist barış! Bu sloganı atıyordu, olayların akışının partilerinizi iktidara getirebileceğini aklınıza getirmiş olmalısınız. Bu, bir devrim sırasında mümkündür, ve sizin de ağzınızdan çıkanı yapmanız gerek. Ama şimdi ilhaksız barışı önerirseniz, Almanlar razı olacak, İngilizler olmayacak, çünkü İngilizler bir santim bile toprak kaybetmediler, bilâkis dünyanın her yanında, ellerine geçirmedikleri toprak yok. Almanlar da, çok toprak kazandılar, ama bir o kadarını yitirdiler, bununla da kalmayıp bir de kendilerini, en heybetli düşmanın ABD'nin karşısında buldular. Statükonun devamı demek olan ilhaksız barışı öneren siz iseniz, önerinizin, kapitalistlerle ayrı bir barışı doğuracağı duruma giriyorsunuzdur, çünkü, şayet bunu önerirseniz, geçmişte ABD ve İtalya ile imzaladıkları antlaşmalarla yüzyüze gelen Alman kapitalistleri: "Bu ilhaksız barış antlaşmasını kabul edeceğiz, bizim için bir bozgun olmayacak, ABD ve İtalya üzerinde kazanılmış bir zafer olacak." diyeceklerdir. Açıkcası, bizi antlaşma yapma niyetiyle suçladınız, kapitalistlerle aynı şekilde ayrı bir barış antlaşmasına doğru sürüklüyorsunuz, çünkü aslında siz -politik plânda, somuta, pratik davranışlarda-

sizin ve geçici hükümette yer alan "sosyalist" bakanlarınızın desteklediği, dünyanın her yanında emperyalist tahakküm kuran parababalarıyla bağlarınızı kopartmıyorsunuz.

Böylelikle de kendiniz için kitlelerin sizleri anlamakta zorluk çektiği, yanlış anladığı çelişik, karışık bir durum yaratıyorsunuz. İlhaklardan hiç bir çıkarları olmayan kitleler: "Kapitalistler uğruna savaşmayı reddediyoruz." diyor. Bize bu türden bir politikanın, dünya sosyalistleri arasında kongrelerle ve anlaşmalarla sonuçlandırılabileceği söylendiğinde, biz de, "Emperyalizm yalnız işlediği cinayetlerle kalsa, o zaman bir ihtimal çıkabilirdi, ama emperyalizm, işçi sınıfı hareketine ilişkin olarak, dünya kapitalizminin büyümesidir, yaygınlık kazanmışlığıdır." şeklinde cevap veririz.

Emperyalizmin zaferi, bütün ülkeler sosyalistlerinin iki kampa önüne geçilmez şekilde bölünmesinin, kaçınılmaz başlangıcıdır. Sosyalistlerin yekvücut hareket ettiğinden dem vuran biri, bir şey yekvücutluk gösterebilir - kendini ve başkalarını aldatıyor demektir. İki buçuk yıllık bütün bir savaş süresi, emperyalist kapitalizmin bu savaşının baş nedeni olduğunu söyleyen, tartışmasız imzalanan Basel bildirisinden bu yana bu bölünme sürdü gitti.

Basel bildirisi, "anavatan savunması"ndan tek söz etmez. O zaman da, savaştan önce başka hiç bir bildiri yazılamamıştı, tıpkı bugün, hiç bir sosyalistin, çıkıpta, ABD ile Japonya arasındaki savaşta "anavatan savunması"na dair bir bildiri yazmayı önermediği gibi. Enternasyonal kongreleri için bir karar taslağı alın! Biliyorsunuz ki ABD ve Japonya arasındaki savaş önemli bir sonuçtur. Bu savaş, yıllardır tezgâhlanmakta. Kesinlikle varsayım değil. Taktikler silâhı ilk ateşleyene bağlı değildir. Gülünç olur. Japon ve ABD kapitalizminin eşit bir şekilde, yağmacı olduğunu çok iyi bilirsiniz. Kapitalist düşmanlarımızın çıkarlarının "savunulması", bir cinayet ya da müthiş acziyetin bir göstergesi olur. Bu yüzdendir ki, sosyalizmin onulmaz bir şekilde bölünmüş olduğunu söylüyoruz. Sosyalizmden tamamen ayrılmış sosyalistler, ya da daha açık anlatımla hükümetlerine, parababalarına, kapitalistlerine yaltaklanan sosyalistler, efendileri aleyhinde ne kadar atıp tutarlarsa, önemi yok, aldırmayın, efendilerini ne kadar mahkûm etmeye kalkarlarsa kalksınlar. Mahkûm etmenin sorunla bir ilgisi yoktur. Bazen, kendi kapitalistlerinden yana çıkan Almanların

mahkûm edilmesi, Ruslarca işlenen aynı "günah"ın savunulmasını paravanlamaya yarıyor! Alman sosyal şovenistlerini, lâfla sosyalist olan kimseleri -onların birçoğu yürekten sosyalist olabilir- ama pratikte şovenist, Alman halkına tercihle, iğrenç, bencil ve talancı Alman kapitalistlerini bugün savunan kimseleri suçluyorsanız, o zaman İngiliz, Fransız ve Rus kapitalistlerini savunmaya kalkmayın. Alman sosyal-şovenistleri, gizli antlaşmalar, talan politikasına devam eden ve bunu çeşidi bol olan sofuca özlemlerle örtüleyen kitlelerin bakış açısından dikkatle incelediğini ve politik gerçekliğin zerresine rastlayamadığını söyleyen şu bizim bakanlığımızdakilerden hiç de o kadar kötü değiller.

Savaşın emperyalist olarak kalması ve aynı gizli antlaşmalar için ilelebet sürdürülmesi yalnız sizin özleminiz! Sırtınızı kendi parababalarınıza dayamışken, öteki halkları, bankerlerin alaşağıya edilmesine çağırıyorsunuz! Barıştan söz ederken, barışın ne olduğunu geçiştirdiniz. Statüko zeminine dayanan bir barış antlaşmasında, gün ışığına çıkan çelişkiyi gösterdiğimizde, hiç kimse bize cevap vermedi. İlhaksız barıştan sözeden, kararınızda, statükonun devamı anlamına gelmeyeceğini diyemiyorsunuz, savaş öncesi devlet cihazının yenilenmesi demek olan statükonun devamı anlamına geleceğini söyleyemezsiniz. O zaman, ne olur? Alman sömürgelerini İngiltere'den çekip alabilir misiniz? Barışçıl görüşmelerle bunu bir deneyin! Herkes size güler. Bir devrim olmaksızın, Japonya'dan, Kiaochow'u ya da ele geçirdiği Pasifik adalarını almaya bir kalkın hele!

Kendinizi ümitsiz çelişkiler içerisinde yoğuruyorsunuz. "İlhaksız" dediğimiz zaman, biz bu sloganın dünya emperyalizmine karşı mücadelenin yalnızca daha alt düzeydeki bir bölümünü kastetmekteyiz. Biz kendi halkımızdan başlaya rak bütün halkları kurtarmak istiyoruz. Siz ilhaklara karşı savaştan ve ilhaksız barıştan söz ediyorsunuz, ama siz Rusya'da ilhak politikasına devam ediyorsunuz. Son derece gülünç. Siz, hükümetiniz ve yeni bakanlarınız halen Finlandiya ve Ukrayna'yı içeren ilhak politikasını yürütüyorsunuz. Ukraynalı kongreyi suçlu buluyor ve bakanlarınızdan, onun sandalyalarını, sınırlandırmalarını istiyorsunuz.[68] Bu ilhak değil midir? Evlâtları kendi ana dilleriyle konuşmak istedikleri için Çarlar tarafından ezilen bir milliyetin hak-

larıyla alay etmek olur bu. Ayrı cumhuriyetlerin kurulmasından korkma demektir bu. İşçilerin ve köylülerin indinde, korkulacak hiç bir şey yoktur. Rusya özgür cumhuriyetlerin bir birliği olsun! İşçiler ve köylüler bunun engellenmesi için savaşmayacaklardır. Her ulusa özgürlük tanıyın, her şeyden önce devrimi yapmakta olduğunuz Rusya'daki tüm milliyetlere özgürlük verin. Bu gerekli adımı atmadığınız takdirde, kendinizi aslında bütün politikası pratikte karşı-devrimci olan lâfta "devrimci demokrat" olmaya mahkûm ediyorsunuzdur.

Dış politikanız anti-demokratik ve karşı-devrimcidir. Devrimci bir politika sizin devrimci bir savaşı yürütüyor olmanız gerektiği anlamındadır. Ama bu kaçınılmaz demek değildir. Bu nokta hem sözcü, hem de son olarak, gazeteler tarafından değerlendirildi. Bu nokta üzerinde durmayı çok isterim.

Gördüğümüz gibi, bu savaştan çıkmanın pratik çaresi nedir? Biz deriz ki: bu savaştan çıkış yolu yalnızca devrimden geçer. Kapitalistlerce ezilen sınıfların devrimini destekleyin, ülkenizdeki kapitalist sınıfı alaşağı edin ve diğer ülkelere örnek olun. Bu da biricik sosyalizmledir. Savaşa karşı mücadele iledir. Başka her şey boş vaatler, lâf ebeliği ya da sofuca özlemlerdir. Sosyalizm dünyanın her yanında bölünmüştür. Olguları, sırtlarını hükümetlerine yaslayan sosyalistlerle birleştirmeye, birlikte düşünmeye devam ediyorsunuz. İngiltere'de ve Almanya'da kitle sosyalizmini savunan, gerçek sosyalistlerin, soyutlandığını ve zindanlara atıldığını unutuyorsunuz. Onlar hâlâ tek başlarına proletarya hareketinin çıkarlarını savunuyorlar. Ama Rusya'da ezilen sınıf kendini iktidarda bulursa ne olur? Kendi, kendimize savaştan nasıl çıkarız diye sorulduğunda, biz şöyle cevap veririz. Siz kendi başınıza savaştan çıkamazsınız. Bütün parti kararlarımız ve halk toplantılarımızdaki bütün konuşmacılar sizin tek başınıza bu savaştan çıkabileceğinizi söylemenin saçmalığını belirtmişlerdir. Bu savaş yüzmilyonlarca halkı ve yüzbinlerce milyonluk sermayeyi bünyesinde bulunduruyor. Savaşı önlemenin tek yolu, iktidarın, emperyalizmi, onun malî, banka sermayeleri ve ilhakçılık kollarını parçalaması gereken devrimci sınıfa geçmesidir. Bu gerçekleşinceye kadar, hiç bir şey hallolamaz.

Devrim, baştanaşağı emperyalist olan ve bölünmeden, hatta devrimci işçi ve köylü temsilcilerinden korkmadan, Finlandiya ve Ukrayna'yı demokratikleştiremeyen bir cumhuriyet yanlısı emperyalizmin ve çarlığın yerine sizin geçmenizle, sınırlandı.

Ayrı bir barış peşinde koştuğumuzu söylemek gerçek dışı olur. Biz diyoruz ki: Kapitalistlerle, en azından bütün Rus kapitalistleriyle yapılacak olan barış antlaşmasına hayır. Ama geçici hükümetin Rus kapitalistleriyle yapmış olduğu ayrı bir barış antlaşması var. Bu türden ayrı barış antlaşmaları kahrolsun! (Alkışlar.) Alman kapitalistleriyle imzalanacak hiç bir ayrı barış antlaşmasını tanımıyoruz. Müzakerelere de girmeyeceğiz. Ne de İngiliz ve Fransız emperyalistleriyle ayrı bir barış antlaşması olacak. Bize, onlarla (İngiliz ve Fransız emperyalistleri) arayı açmanın, Alman emperyalistlerine bir yakınlaşma olacağı söyleniyor. Bu doğru değil. Onlarla (İngiliz ve Fransız emperyalistleri) ile, bir soygun ittifakı olduğu için ilişkilere son vermemiz gerekir. Deniyor ki, antlaşmalar yayımlanamaz, çünkü hükümetimizin ve politikamızın ezcümlesini her işçi ve köylünün gözleri önüne sermesi, demek olacaktır. Bu antlaşmaları yayımlaması gereken biz olsaydık, her toplantıda, en ücra köyde, Rus işçi ve köylülerine açıkça şunu söylerdik: «Sizler şimdi Boğazlar için savaşıyorsunuz, Ermenistanı ellerinde tutmak istiyorlar,» onların hepsi de (işçi ve köylüler) «Biz böyle hiç bir savaşı istemiyoruz» derlerdi. (**Başkan:** «Zamanımız doldu.» **Sesler:** «Konuşsun.» Fazladan on dakika rica ediyorum (**Sesler:** «Konuşsun.»)

Bu benzetmenin -hem İngiliz, hem de Alman emperyalistleri ile- hatalı olduğunu söylüyorum. Şunu simgelemekte, Alman emperyalistleriyle barış yaparsak, İngiliz ve ötekileriyle savaşmak zorunda kalırız. Bu kıyaslama ancak kapitalistleriyle, bankerleriyle bağını koparmayan ve onlarla ittifakı kabullenenler için geçerlidir. Ama bize uygun düşmez. Biz, ezilen halk ile ezilen sınıfın ittifakının savunulmasından söz ediyoruz. Bu ittifaka sadık kalın, o zaman devrimci demokratlar olursunuz. Hiç de kolay iş değildir. Bu görev size, belli koşullar altında, devrimci bir savaş verilmeksizin bir şey yapamayacağınızı hatırlatacak. Hiç bir devrimci sınıf devrimci savaşı bir kenara fırlatıp atamaz. Yoksa kendini maskara pasifizmin batağına sürükler. Biz Tolstoy'cu değiliz. Eğer devrimci sınıf iktidarı ele ge-

çirirse, onun resmi devleti ilhak edilmemiş topraklardan oluşmuşsa, bankaların ve büyük sermayenin gücü elinden alınmışsa, -Rusya'da bunu gerçekleştirmek biraz zordur- o zaman ki, bu sınıf yalnız sözle değil, pratikte de devrimci bir savaşı yürütüyor olur. Bu da, Marksist bilimin tümünü ve bütün Avrupa devrimleri deneyini unutarak, Tolstoy'cu felsefeye ve filistinizm'e teslimiyet demektir.

Rusya'yı tek başına savaştan çekip, çıkaramazsınız. Ama o (Rusya) artık size inanmayan sayıları gittikçe artan müttefik kazanıyor. Çünkü sizin tavrınız çelişkili ve ahmakça, çünkü siz kendi ülkeniz için uygularken diğer halklara, «ilhaklara son»u salık veriyorsunuz. Siz de ilhakları diğer halklara parababalarını alaşağı etmeleri söylüyorsunuz. Henüz kendinizinkini yerinden kıpırdatamadınız. Başka bir politika deneyin. Antlaşmaları alenen yayımlayın ve onları halk toplantılarında her işçi ve köylünün gözü önüne serin. Alman kapitalistleriyle barışa hayır, İngiliz - Fransız kapitalistlerinden tam bir ayrılma, deyin. İngilizleri, Türkiye'den çıkarın ve Bağdat savaşını durdurun. Onları Hindistan'dan ve Mısır'dan çıkarın. El konan ganimetlerin korunması için savaşmak istemiyoruz, Alman talancılarının ganimetlerini elde tutabilmelerine yardım için de zerre kadar çabamız olmayacak. Bunu yaparsanız -siz yalnızca, şimdi için de aynı durum söz konusu, karşılığı olmayan politik lâflarla bunun gevezeliğini ettiniz- bunu yaparsanız, kuşkusuz salt gevezelik ederek değil, o zaman, şimdiki müttefikleriniz sizlere neler yapabileceklerini göstereceklerdir. Kendinizi ezilen işçilerin, köylülerin yerine bir koyun. Size sempati duyacaklar ve de silahınız olduğu halde bile, bankerleri başıboş cirit atmaları için bırakma zafiyetinize teessürlerini bildirecekler. Dünyanın ezilen işçileri sizin müttefiklerinizdir. 1905 devriminin pratikte gösterdikleri oluyor tıpkı. Başlangıçta oldukça cılızdı. Ama uluslararası etkisi nasıl oldu? Bu politika ve 1905'in tarihi, Rus devriminin dış politikasını nasıl biçimlendirdi? Bugün sizler, kapitalistlerle beraber Rus devriminin dış politikasını yürütüyorsunuz. 1905 Rus devriminin dış politikasının nasıl olması gerektiğini göstermiştir. Tartışma götürmez 17 ekim gerçeği, Viyana ve Prag sokaklarında barikatların kurulmasıyla ve kitle ayaklanmalarıyla izlendi. 1905'in ardından, 1908'de Türkiye'de, 1909'da İran'da ve 1910'da Çin'

de devrimler oldu. Kapitalistlerle uzlaşma yerine, gerçek devrimci demokratlar gibi davranırsanız, işçi sınıfını, ezilenleri, şimdilik ezen sınıfların tahakkümü altındaki, bölünmüş, milliyetler, ezenlerin yerine sizlerin müttefikleriniz olacaktır.

Önerdiğimiz, tek değişikliğin, bir yüzünde Rusça, diğer yüzünde Almanca yazılı bildirilerin serbestçe dağıtılması olduğu, Alman cephesi aklınıza gelmişken. O bildirilerde şöyle diyorduk: Her iki ülkenin kapitalistleri haydutlardır. Onları yoldan temizlemek, barışa doğru atılan biricik adım olacaktır. Ama diğer cepheler de var. Türk cephesindeki ordumuzun gücünün ne kadar olduğunu bilmiyorum. Kabaca, üç milyon olduğunu farz edelim. Gücünüz ve yetkiniz olduğu halde, diğer halklara ilhaksız barış vaazında bulunurken, bir yanda gönlünüzden kopan ilhakları yerine getiren ve şimdi Ermenistan'da tutulan bu ordu bu programı benimsemiş olsaydı, Ermenistan'ı, bağımsız bir Ermeni cumhuriyeti yapsaydı ve İngiltereli ve Fransalı maliyecilerin bizden aldıkları parayı Ermenistan'a verseydi, iyi olurdu.

Deniyor ki, İngiltere ve Fransanın mali desteği olmadan yapamazmışız. Ama bu destek, asılan bir adamın boynuna geçirilen ilmik gibi bizi «destekliyor». Bırakın da, Rus devrimci sınıfı böyle destek, yerin dibine batsın, desin. Fransız ve İngiliz kapitalistlerine olan borçları tanımıyorum, kapitalistlere karşı genel bir başkaldırmayı öneriyorum. Alman kapitalistleriyle barışa hayır! İngiliz ve Fransız emperyalistleriyle ittifaka hayır. Şu anda bu politika izlenseydi, Türklerle savaşan ordumuz oradan çekilir, başka cephelere gönderilirdi, çünkü bütün Asya halkları, Rus halkının yalnızca kendi kaderini tayin hakkı (self-determinasyon) temeline dayanan bir ilhaksız barışı ilân etmekle kalmadığını, ama Rus işçi ve köylülerinin somut olarak bütün ezilen milliyetlerinin başında yer aldığını ve diğer milliyetlerle birlikte emperyalizme karşı mücadelenin ne bir sofu özlemi, ne de yüksekten atan bakan palavrası olmadığını, ama devrimin hayatî önemde bir sorunu olduğunu görüyorlar.

Üzerinde durduğumuz gibi, bir devrimci savaş bizi zorlayabilir, ama bu savaş ötekilerin yerine geçmeyecektir,

Rusya'yı çevreleyen halklara karşı pratik bir örnek gibi hareket ederseniz, İngiliz emperyalistleri bize karşı savaşı güç belâ sürdürebileceklerdir. Ermeni cumhuriyetine özgürlük vereceğinizi, her ülkedeki işçi, köylü delegeleri Sovyetleriyle yakınlaşacağınızı ve özgür bir cumhuriyetten yana olduğunuzu kanıtlayın ki, o zaman Rus devriminin dış politikası gerçekten devrimci ve gerçekten demokratik olur. Şimdilik yalnız sözde kalıyor. Gerçekte ise karşı-devrimciliktir yaptığınız, çünkü siz İngiliz-Fransız emperyalistlerinin eline, ayağına kapanmışsınız ve onlardan korktuğunuzu açıkça söylemek istemiyorsunuz. Şu, «yabancı bankerleri alaşağıya etmek» mavalını okuyacağınıza, «Biz çok aciziz, İngiliz-Fransız emperyalistlerinin boyunduruğunu atamıyoruz, biz onların köleleriyiz ve bu yüzden savaşıyoruz.» deseniz daha iyi olurdu. Hiç olmazsa, Rus halkına, işçilere, köylülere içinde bulunduğunuz durumu açıklamış olurdunuz. Devrimci önemi haiz acı bir gerçek olurdu. Hem de bu yağmacı savaşı sonuna yaklaştırırdı. Bu, Fransız ve İngiliz sosyal-şovenistleriyle uzlaşmaktan, uzlaşmanın sürdürülmesini amaçlayan kongreler düzenlemekten, diğeriyle olan ittifaklara devam ederken bir ülkenin emperyalistleriyle olan bağları koparmaktan korktuğunuz, bu rezil politikanın devamından bin kat iyidir. Avrupanın ezilen işçilerinin desteğine, Rusyanın çarların çizmeleri altında boğduğu ve halen de Ermenistan örneğinde olduğu gibi, boğmakta olduğu ezilen halkın desteğine, daha bir yaklaşmış olursunuz. Onların desteğiyle, işçi ve köylü komitelerine yardım ederek, özgürlük getirebilirsiniz. Alman ve İngiliz emperyalistlerine karşı olan savaşta, size karşı olan güçlere katılamayan, ezilen sınıfların, bütün ezilen halkların başına kendinizi koyardınız, bu ezilenler zira birbirleriyle kıyasıya ölüm-kalım mücadelesine girmişlerdi, zira onlar, Rus devriminin, ezilen sınıflarla, ezilen halklarla gerçek ve samimî bir ittifak içeren dış politika kesin başarılı olabileceğinden umutsuzlar -bu politikanın yüzde- 99 başarı şansı var!

Moskova parti gazetemizde, programımızı yorumlayan bir köylünün mektubunu yeni okuduk. Bir köylünün programımızı nasıl değerlendirdiğini göstererek, bu mektuptan kısa bir alıntıyla konuşmama son vermek isterim. Mektup önce, Moskova Parti gazetemiz, Sotsial-Demokrat'ın 59'ncu sayısında çıkmış, sonra **Pravda**'nın 68'nci sayısında yeniden yayımlanmıştır. «Biz» der mektup «burjuvaziye öyle bir bas-

kı uygulamamız gerekir ki, başını doğrultamasın. O zaman savaş biter. Ama burjuvaziye yeteri kadar baskı uygulamazsak işler kötüye gider.» (Alkışlar.)

Pravda Sayı 95, 96 ve 97
13, 14, ve 15 Temmuz
(30, 1 ve 2 Temmuz) 1917

Toplu Eserler, Cilt 25
s. 29—42

3 HAZİRAN'IN SONUNA KADAR SAVUNUCULARI, ACİL BİR TAARRUZDAN YANALAR

Ülkemizi kana bulayıp, devrimcileri boğan ve kapitalistlerle, toprak sahiplerinin sınırsız gücüne yaslanan Nikola Romanov'a 1905'den sonra yardım eden, «3 Haziran bayları» Sovyetler kongresiyle aynı zamanda toplantılar yapıyorlar[69].

Tsereteli, kendini burjuvaziye teslim etmiş olan, derhal yapılması gereken taarruz politik sorununun örtbas edilmesi için, binbir hileye başvururken, 3 Haziranın sonuna kadar savunucuları, kanlı Nikola'nın, cellat Stolipin'in, kapitalistler ve toprak ağalarının yakın dostları, sorunu doğrudan ve açık bir şekilde koymakta tereddüt etmiyorlar. İşte, oybirliğiyle kabul ettikleri, taarruz sorunu üzerine en son ve en özlü kararları:

«Duma (??) şunu açıkça belirtir ki, ancak derhal yapılacak bir taarruz hareketi ve müttefiklerle sıkı işbirliği, savaşın hızla sonunu ve halk tarafından kazanılmış olan özgürlüklerin sağlamlaşmasını, garanti edecektir.»

Yeteri kadar açık.

Bu kimseler gerçek politikacılar, eylem adamları, sınıflarının, toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin sadık uşakları.

Peki Tsereteli, Çernov ve ötekileri sınıflarına nasıl hizmet ederler? Onlar lâfa gelince, değme gitsin sofuca özlemleri önerirler ve eylemde kapitalistleri desteklerler.

Tsereteli, acil taarruz sorununun ortaya atılamayacağını ileri sürdü, Bakan Tsereteli olduğundan, «acil» taarruz sorunu hakkında bileceği şeyler vardı, ama o, hele bir bakansa öyle sıradan herkese bundan bahsetmezdi. Tsereteli'nin, (zavallı masum adam) taarruz sorunu üzerine kararlarında bile herkesin duyabileceği şekilde söz etmekten çekinmeyen 3 Haziran savunucularınca istenmediğine hiç kuşkusu yok, bunu kendi de biliyor. 3 Haziran savunucuları, genelde bir taarruzdan değil, acil bir taarruzdan sözediyorlar. Bu, bir bütün olarak, devrimimizin kaderini etkileyen bir sonuç, bir politik sonuç olduğundan, onlar haklı,

Başka, bir orta yol yok. Ya savaştan yana olmanız gerekir, ya da «acil taarruz»a karşı olmalısınız. Görüşünüzü açıklamaktan çekinemezsiniz. Bu durumda, askeri gizliliğe atfederek, ya da onu ima ederek, sonuçtan kaçınmak, sorumlu bir politikacının değersizliğini gösterir.

Acil bir taarruzdan yana olma, İran, Yunanistan, Galiçya, Balkan vb. halklarını boğabilmek için Rus işçi ve köylülerini boğazlayan, emperyalist savaşın devamından yana olmaktır, karşı-devrimi hortlatma ve güçlendirmeden yana olmaktır, «ilhaksız barış» laflarını rafa kaldırıp, ilhak uğruna savaşı sürdürmeden yana olmaktır.

Acil bir taarruza karşı olma, bütün iktidarın Sovyetlere geçmesinden yana olmaktır, ezilen sınıfların devrimci insiyatiflerini uyandırmaktan yana olmaktır. **Bütün** ülkelerin ezilen sınıflarınca **acilen** önerilen sermayenin boyunduruğunun kırılması ve **bütün** sömürgeleri, **bütün** ezilen ya da haklarını tam alamamış milliyetleri kurtarma sarsılmaz temeline dayanan bir barış, «ilhaksız barıştan» yana olmaktır.

Önceki yol, (ilk yol), kapitalistlerle birlikte, kapitalistlerin çıkarlarına hizmet eder ve kapitalistlerin emellerinin gerçekleşmesini sağlar. Aynı zamanda, iki yıldan fazla bir zamandır, «zafere kadar» savaşın sürdürülmesinin yanısıra, dünyadaki her şeyi evet her şeyi vaat eden kapitalistlere güven yoludur bu.

Son yol kapitalistlerle bağı koparmanın bir şeklidir, onlara kanmamanın bir şeklidir, iğrenç bencil ihtiraslarına gem vurmanın bir şeklidir, sözleşmelerle yüzmilyonluk kârlar getiren işlerine son vermenin bir şeklidir. Ezilen sınıflara, başta bütün ülkelerin işçilerine güven yoludur, **sermayeye** karşı dünya **işçi devrimine** güven yoludur, onu tam anlamıyla destekleme yoludur.

Bunlardan birini seçmek zorundasınız. Tsereteli, Çernov ve avanesi orta yolu tercih ediyorlar. Ama bir orta yol yok işte. Kuşkuluysalar ya da açık tartışmadan kaçmaya çabalayacaklarsa, Tsereteli, Çernov ve diğerleri karşı-devrimci burjuvazinin ellerinde kendilerini oyuncak yapacaklardır.

Pravda Sayı 74
19 (6) Haziran 1917

Toplu Eserler, Cilt 25
s. 48—50

Kapitalistlerle, Narodnik ve menşevik önderler arasında kesinlikle bir çeşit ittifak olan yeni koalisyon hükümeti baştanaşağı açık olmaktan uzaktır. Büyük bir ihtimalle bu partilere ait bakanların bile açık davrandıkları söylenemez. Bu açık bir gerçektir.

Bu gerçek 4 Haziran Pazar günü sabah gazetelerinde, (Nikola Romanov ve cellat Stolipin geleneğinden gelen ve adına «Devlet Duması» da denilen) 3. Duma'nın karşı-devrimci toplantısındaki, Milyukov ve Maklakov'un konuşmalarına ilişkin haberler çıktığında, daha da belirgin bir hal aldı. Akşamleyin de, işçi ve asker delegeleri Sovyetleri bütün Rusya kongresinde, Tsereteli ve öteki bakanlar hükümeti ve taarruz politikasını savunur mahiyette konuşmalarda bulundular. Hangi mertebeden olurlarsa olsunlar bütün kapitalist ve karşı-devrimci önderler gibi, Milyukov ve Maklakov da, **sınıflarının** çıkarları söz konusu olduğu zaman, sınıf mücadelesinin hakkını vermekten hoşlanan eylem adamlarıdır. Stratejik bakış açısından taarruz üzerine yapılan son anlamsız tartışmalara -Tsereteli'nin kendisini ve ötekilerini aldattığı türden tartışmalar- bir dakika bile ayırmaksızın taarruz sorununun böylesine mükemmel bir açıklıkla ortaya getirmelerindeki neden budur.

Kadetler işlerini çok iyi bilirler. Onlar bilmekteler ki, taarruz sorunu gerçekte politik bir **tavır almaktadır, Rus devriminde bir bütün olarak köklü bir dönüşüm** sorunu olan stratejik bir sorun değildir. Politik planda Kadetler, «Devlet Duması»nda, bolşevik gibi, genel olarak enternasyonalist gibi, kararlı bir tutum içerisindeler, geçen Cumartesi akşamı, görüşlerini yazılı bir metin halinde Sovyetler kongresi idare komitesine verdiler.

«Rusyanın kaderi kendi ellerindedir.» Cellat Stolipin'in iyi bilinen suç ortağı Maklakov'undur bu lâflar, «yakında karar vermiş olacak [duyun, duyun!]. Yalnızca kararların vasıtasıyla değil, yalnız genel toplantılardaki söylevlerle ve şehri bayraklarla donatmakla değil, ama savaşı şimdiye kadar sürdürmekte olduğumuz kadar kararlı sürdürerek,

[buna iyi kulak verin - bu tarihi sözleri eden bir kapitalist önderdir: "Bizim de şimdiye kadar sürdürmekte olduğumuz gibi"], bir taarruz hareketi koymayı başarırsak, o zaman, çok geçmeden Rusya tamamıyle kurtulacaktır."

Bunlar ezberlenmesi gereken dikkat çekici sözlerdir. Dikkat çekicidir, çünkü **sınıf gerçeğini** gösteriyorlar. Bu, Petrograd Sovyetini, "Sovyetlerin kararı niçin taarruz sorununa dair bir şeye değinmiyor?" diye azarlayan, ve İtalyan emperyalistlerinin, "mütevazi bir: 'Taarruza geçecekmisiniz, yoksa geçmeyecekmisiniz' [Bay Milyukov aklınca alay ediyor!] soruları olduğu"nu, "onların bu sorularına Petrograd Sovyetince hiç bir özgül cevabın verilmediğini de" vurgulayan, Milyukov tarafından, nisbeten önemsiz bir şekilde tekrarlandı' Maklakov, Kerenski'ye duyduğu "derin saygıyı" diye getirdi, Milyukov da şöyle bir açıklamada bulundu.

"Savaş bakanımızın, ["Bizim" kelimesini kullanmakta haklılar, kapitalistlerin avucunda olan birisinin söyleyeceği sözdür.] Örgütlemiş olduğu şeyin, yine örgütsüz bir hale gelebileceğinden, hem kendimizi, hem de onları tatmin edecek bir tavırla, hücum edip, etmeyeceğimizi soran müttefiklerimize, hâlâ ["hâlâ", ya dikkat edin] elimizde bulunan son cevap verme fırsatını kaçıracağımızdan endişeleniyorum."

"Hem kendimizi, hem de onları" (hem kendimiz, hem de onlar için), hem Rus, hem de İngiliz Fransız ve diğer emperyalistler için demektir! Bir taarruz, "hâlâ" onları "tatmin edebilir", İran'ın, Arnavutluğun, Yunanistan'ın ve Mezapotamya'nın işini bitirmeyi kolaylaştırabilir, Almanlardan koparılan bütün ganimetin elde tutulmasını ve Alman yağmacılarının ele geçirdikleri talan yükünü kaçırmayı güvence altına alabilir.

Bütün sorun burada. Bu, taarruz'un politik önemine ilişkin, sınıf gerçeğidir Rusya'nın, İngiltere'nin vb. nin emperyalistlerinin kabaran iştihalarını yatıştırmak içindir, emperyalist, talancı savaşı uzatmak ve ilhaksız barış yolundan **değil**, (bu yalnız devrimin devam etmesiyle mümkündür), **ilhaklı savaş yolundan** gitmek içindir.

Bu dış politika görüş açısından bir **taarruz** hareketinin içerdiği, anlamdır. Maklakov onun anlamını, yukarıdaki **alıntıda, vatan** politikası nokta-i nazarından, tarihî sözlerle açıklıyordu. Maklakov'un "Rusyanın tamamen kurtuluşu

ile kastettiği, tamamen karşı-devrimin bir zaferidir. Maklakov'un 1905 ve 1907-1913 dönemleri hakkındaki müstesna söylevlerini unutmayanlar, hemen hemen her söylevinin bu yargıyı teyid ettiğini görürler.

Savaşı sürdürmeye gelince **"şimdiye kadar sürdürmekte olduğumuz gibi"** -"Biz" kelimesi burada, çarla birlikte hareket eden kapitalistler olma, demektir!- bu emperyalist savaşı sürdürmek, Rusyaya kapitalistlerin ve toprak sahiplerinin zaferini getirmeye olanak tanımaktır.

Sınıf gerçeği budur.

Sonucu askerî açıdan ne olursa olsun, bir taarruz, politik planda emperyalist morali, emperyalist duyguları güçlendirmek ve emperyalizm ile gerdeğe girmek demek olur. Yerini koruyan eski ordu subaylarını güçlendirmeye ve **karşı-devrimin ana mevziini** sağlamlaştırmaya yarar.

Tsereteli ve Kerenski, Skobelev ve Çernov, kişisel olarak değil de, narodnik ve menşevik partilerin önderleri olarak, çok açık (durum) ister arzu etmiş olsunlar ister olmasınlar, ister işin farkına varmış olsunlar, ister olmasınlar, karşı-devrime destekçi olmuşlar, **bu kararlı harekete** katılmışlar ve **"şimdiye kadar sürdürmekte olduğumuz gibi"**, açıklamalarıyla da devrimi durdurmayı ve savaşa devamı amaçlayan ittifak içinde yer almışlardır.

Bu sonuç üzerinde artık hayal kurulmamalıdır.

Pravda, Sayı 74
19 (6) Haziran, 1917

Toplu Eserler Cilt 25,
s. 51—53

İlhakların, kapitalist soyguncular arasında ganimetlerin bölünmesi dışında, barış için bir yol var mıdır?

Vardır; Dünya kapitalistlerine karşı işçi devriminden geçen yol.

Rusya bugün, başka herhangibir ülkeden daha fazla, böyle bir devrimin eşiğindedir. Yalnız Rusyada, iktidar, kapitalistlerin, işçi, asker ve köylü delegeleri Sovyetlerine, mukavemet edemediklerinden, bir ayaklanma olmaksızın, barışçı olarak, derhal varolan kurumlara, Sovyetlere geçebilir.

İktidarın bu şekilde el değiştirmesi, halinde, sözleşmelerden binlerce milyonluk kâr vuran kapitalist hegemonyanın dizginlenmesi, bütün hilelerinin teşhiri, milyoner kamu malı muhtelislerinin (zimmetine geçirenlerin) tutuklanması, onların sınırsız gücünün kırılması olanak dahilinde olacaktır.

Yalnız iktidarın ezilen sınıflara geçmesinden sonradır ki, Rusya öteki ülkelerin ezilen sınıflarına, boş laflarla, boş duyurularla değil bizzatihi kendi somut örneğiyle yaklaşım kurabilir ve hemen, açıkça **evrensel barış** için somut **önerilerde** bulunabilir.

"Dünyadaki işçi ve emekçi yoldaşlar", barış önerisinde, "yeteri kadar kan döküldü. Barış olanak dahilindedir. Adaletli bir barış ilhaksız ve toprak ele geçirmeyi öngörmeyen bir barıştır. Alman kapitalist haydutları ve onların taçlı haydudu Wilhelm bilsin ki, onlarla antlaşmaya oturmayacağız. Savaştan bu yana ele geçirdikleriyle yetinmeyip Alsace-Lorraine Prusyanın, Danimarka ve Polonya bölgelerini de istediklerini, bu doymak bilmeyen haydutluklarını biliyoruz.

"Biz, Polonya, Finlandiya, Ukrayna ve büyük-Rus olmayan öteki ülkelerin Rus çarları ve kapitalistlerince gaspedildiğine de dikkat çekeriz.

"**Bütün** sömürgelerin, İrlandanın ve diğerlerinin İngiliz, Fransız ve öteki kapitalistlerce ele geçirildiğini belirtmek isteriz.

"Biz Rus işçi ve köylüleri büyük-Rus olmayan ülkeleri ve topraklardan herhangibirisini kuvvet zoruyla elde tutmayacağız. (Türkistan, Moğolistan, İran gibi ülkeler). Kapitalist ganimetin paylaşımı için, ilhak edilen (ele geçirilen) toprakların paylaşımı için, **sömürgelerin paylaşımı** için yapılan savaş kahrolsun!»

Rus işçilerinin örneği, belki yarın değil (devrimler ısmarlama yapılmazlar) ama, **en azından iki büyük ülkenin**, Almanya ve Fransanın işçileri ve tüm emekçi halkı tarafından kaçınılmaz olarak, aynı şekilde izlenecektir.

Her ikisi de **büyük tehlike içinde**, tehlikelerin ilki açlık, ikincisi insan kıyımı.

Barışa giden yol önümüzde uzanıyor.

İngiltere'nin, Japonya'nın ve Amerika'nın kapitalistleri **bu barışa** tepki gösterdikleri takdirde, Rusya'nın ve öteki ülkelerin ezilen sınıfları **kapitalistlere karşı** yürütülecek olan devrimci bir savaştan kaçınmayacaklardır.

Yalnız Rusya'ya uzak olan şu üç ülkeninkiler değil, bu savaşta bütün dünyanın kapitalistleri bozguna uğrayacaklar ve kendi rekabetleriyle, kendi kuyularını kazacaklardır.

Adaletli bir barışa giden yol hemen önümüzde. Korkmayalım ve onu **izleyelim.**

Pravda Sayı 75
20 Haziran (7), 1917

Toplu Eserler, Cilt 25,
s. 55—56

Başlayan taarruz[70] konusunda, Sovyetler kongresine bilgi veren Tsereteli, "Devrim bir dönüm noktasına ulaşmıştır." dedi. Evet, Rus devriminde olduğu kadar bütün dünyanın gidişatı bir dönüm noktasına ulaştı. Üç aylık bir tereddütten sonra, Rus hukümeti, «Müttefik» hükümetlerce istenilen şeyi kabullendi.

Taarruz barış namına (adına) ilân edildi. "Barış adınadır" ki, dünya emperyalistleri, birliklerini muharebeye sokmuştur. Ne zaman bir taarruza girişilse, savaşan her ülkedeki generaller, bu taarruzun da hemen bir barışla sonuçlanacağı ümidini kuvvetlendirerek, birliklerinin moralini yükseltmeye çalışıyorlar. Rus «sosyalist» bakanları, usta bir palyaçonun elindeki çıngıraklar gibi, ses veren, yüksekten atılmış, sosyalizme, demokrasiye ve devrime ilişkin, lâflarla bu ortak emperyalist yöntemi bir güzel süsleyip, püslediler. Ama hiç bir palavra, Rusya'nın devrimci ordularının, İngiltere, Fransa, İtalya ve Japonya ve Amerika'nın emperyalist planları uğruna savaşa sürüldüğü gerçeğini gizleyemez. Bir zamanlar bir Zimmervaldcı, şimdi de Lloyd George'un meslektaşı olan, Çernov'un, Rus ordusunun ve Rus proletaryasının gerçekten herhangibir ilhak emeli peşinde olmadığı gerçeğini gizleyebilecek, hiç bir kanıtı yok elinde. bu iki dünya tröstü arasındaki mücadelenin emperyalist ve talancı tabiatını en küçük bir şekilde değiştirmez. Rusya'yı adı geçen emperyalist ülkelere bağlayan gizli antlaşmalar, yeniden gözden geçiriliyor. Ve Ribot, Lloyd George ve Sonnino, Rusya'nın müttefikleri olan bu baylar, dış politikalarının bir gereği olarak ilhakçı emellerinden bahsettikçe, Rus birliklerinin taarruzu emperyalistlere hizmet etmeye devam edecektir.

Tsereteli ve Çernov itiraz ediyorlar, bütün ilhaklardan vazgeçmiş olduklarını birçok kere ilân etmişler. Böylesi daha kötü, cevap veriyoruz. Hareketleriniz hem Rus, hem de yabancı emperyalistlere hizmet ettiğinden, bu şu demektir; sizin hareketlerinizle, sözleriniz birbirini tutmuyor. Emperyalist "müttefikler" ile aktif bir şekilde işbirliğine başla-

dığınız zaman, Rus karşı-devrimine nadide bir hizmet arzediyorsunuzdur. Politikanızdaki bu kararlı manevra karşısında, bütün Kara Yüz'lerin ve bütün karşı-devrimcilerin nasıl neşelendiklerini görmemek elde değil. Evet, Rus devrimi bir dönüm noktasına gelmiştir. "Sosyalist" bakanlarıyla, Rus hükümeti, Guçkov ve Milyukov gibi emperyalist bakanlarıyla yapamadığı şeyi yapıyor. Rus ordusu, Ribot ve Lloyd George tarafından açıkça ilân edilen planlar yürürlükteki gizli antlaşmalara dayanarak ve bu antlaşmalar adına hareket eden, genel kurmayın ve diplomatların emrine amade ediliyor. Ordu ona güvendiğinden ve onu izlediğinden, hükümet yalnızca görevini yerine getirdi. Ordu, özgürlük, devrim ve acil barış için katliamlar yaptığına inandığı için, ölüme yürüyor.

Ordu böyle davranıyor, çünkü o devrimin bu aşamasında, sosyalist devrimcileri ve menşevikleri izleyen halkın bir parçasıdır. Bu genel ve temel unsur, kapitalistlere dayanan menşevik ve sosyalist-devrimcilerin küçük burjuva politikasına olan çoğunluğun güveni, partimizin sağlam ve doğru bir yolda olduğunu gösteriyor.

Birleştirilmemiş ve örgütlenmemiş eylemlere ümitlerini bağlamalarına karşın, geçmişte olduğu gibi, azimli bir şekilde işçileri ve askerleri uyararak, hükümet politikasını teşhir etmek için elimizden geleni yapacağız.

Halk devrimindeki bir aşama sorunudur bu. Emperyalizme bağımlı olan Tsereteli'ler ve Çernov'lar da, aynı kocamış otuz iki dişiyle sırıtan emperyalizme maske bulmaya yarayan küçük burjuva hayalleri (nin) küçük burjuva palavraları (nın) aşamasını getiriyorlar.

Bu aşamanın sonu getirilmelidir. Mümkün olduğu kadar çabuk ve sancısız son bulmasına yardım edelim. Bu yapılırsa, halk **son** küçük burjuva hayallerinden kurtulacak ve iktidarın devrimci sınıfa geçişine neden olacaktır.

Pravda Sayı 87
4 Temmuz (21 Haziran) 1917

Toplu Eserler, Cilt 25,
s. 112—114

SOSYALİST DEVRİMCİLER VE MENŞEVİKLER DEVRİMİ NE HALE GETİRMİŞLERDİR?

Devrimi, emperyalistlere uygun düşen bir hale getirmişlerdir.

Taarruz, emperyalist savaşın bir yenilenmesidir. Savaşı birbirine karşı yürüten, iki dev kapitalist blok arasındaki ilişkilerde, esas olarak hiç bir şey değişmemiştir. Hatta 27 şubat devriminden sonra, eski, çarlık gizli antlaşmalarıyla, ittifaklarla İngiliz-Fransız emperyalist sermayesine göbeğinden bağlanan Rusya tam anlamıyla kapitalistlerin nüfuzu altına girmiştir. Süregiden savaşın, hem ekonomisi, hem de politikası aynı eskisi gibidir: Ekonomik hayata hükmeden aynı eski banka sermayesi, aynı eski gizli antlaşmalar ve bir emperyalist grubun yekdiğeri aleyhine olan aynı eski dış politika.

Menşeviklerin ve sosyalist devrimcilerin boş palavraları pratikte, hâlâ, pek doğal olarak bütün karşı-devrimcilerin, bütün burjuvazinin ve bütün sosyal şovenist yörüklerinin kuyruğuna takılan menşevik **Rabochaya Gazeta**'nın yaptığı gibi, "Burjuva basınının kuyruğundaki" Plehanov' un ağzından onayladıklarını belirten coşkun çığlıklarla karşılanan, emperyalist savaş girişimini güzel göstermeye yarayan boş palavralardır.

Ama, bu emperyalist savaş girişiminin ayırdedici özelliklerini gözden kaçırmamalıyız. İşçi ve köylü kitlelerinin, bir fetih savaşına binlerce kez lânet ettikleri bir sırada (fetih üzerine oynanan talancı Rus burjuvazisinin hükümetini pratikte destekleme devam ederken), üç aylık bir tereddütten sonra taarruza kalkışıldı. Başka **halklara** ulaştırılmak üzere hazırlanan, 14 Mart dünya halklarına bildirisinin özündeki öğüdü, yani «**parababalarının** elinde, fetih ve şiddet aleti olarak hizmet etmeyi reddedin", öğüdü, kitleler sanki kendi **vatanlarında** yerine getiriyorlarmışçasına çekimser kaldılar. Ama burada, "devrimci-demokratik" Rusya'da, kitleler "parababalarının ellerinde" bir fetih ve şiddet aracı olarak, etki altına alındılar.

Bu durumun belirleyici bir özelliği de, halkın nisbeten

geniş ölçüde örgüt özgürlüğünden hoşlandığı bir zaman, sosyalist devrimci ve menşevik partiler tarafından yaratıldığıdır. Bu partiler halen çoğunluğu yanlarına çekmişlerdir: Bütün Rusya Sovyetler kongresi ve bütün Rusya köylü kongresi kuşkuya yer bırakmadan bunu kanıtlıyor.

Halen Rusya'nın politikasından sorumlu olanlar bu partilerdir.

Emperyalist savaş girişiminden, bir kesim kapitalistin, öteki kapitalistlerin "hakkından gelebilmeleri" emellerine hizmet için yüzbinlerce canın kurban edilmesinden ve taarruz hareketinin kaçınılmaz bir sonucu olarak, ekonomik çöküşün daha da feci bir duruma sokulmasından sorumlu olanlar, bu partilerdir.

İşte, en saf, en pürüzsüz şekliyle, küçük burjuva kitlelerinin kendi kendilerini aldatmalarını, sosyalist devrimcilerin ve menşeviklerin yardımlarıyla burjuvazi tarafından bu küçük burjuva kitlelerinin aldatılışını görüyoruz. Bu partilerin her ikisi de "devrimci demokrat" olduklarını yayıyorlar. Ama gerçekte, halkın kaderini, karşı-devrimci burjuvazinin, Kadet'lerin ellerine bırakanlar onlardı; emperyalist savaşa devam etmek için devrimi köstekleyenler, iktidarda kalabilmek için Kadet'lere "ayrıcalıklar" tanıyıp demokrasiyi kurutanlar, (örnek olarak, mahallî idari seçimlerinde, yukarının "onayını" almak, vb.) toprak sorununu çarpıtanlar, (menşeviklerin ve sosyalist devrimcilerin, toprak mülkiyetine **el koymayı içeren,** köylülerin devrimci eylemlerini destekleyen, kendi programlarından bile vazgeçmeleri.), ve ulusal sorunu rafa kaldıranlar, (Ukrayna'ya ve Finlandiya'ya karşı, Kadet'lerin demokratik olmayan tavırlarını savunarak) bu partilerdi.

Proletarya ve burjuvazi arasında kararsız kalan küçük burjuva kitleleri yardım edemezler. Özellikle 1789 ve 1871 arasında, bütün ülkelerde durum böyle olmuştu. Keza, Rusya'daki durum da farksızdır. Menşevikler ve sosyalist devrimciler **kitleleri karşı-devrimci burjuvazinin politikasına teslimiyete teşvik ediyorlar.**

Sorunun can alıcı noktası budur. Taarruzun anlamı budur. Durumun belirgin özelliği budur: Zorla değil, ama yolunu şaşırmış kimselere önderlik eden sosyalist devrimcilere ve menşeviklere güvenerek.

Uzun sürer mi?

Pek sürmez. Kitleler kendi tecrübeleriyle öğrenecekler. Savaşın yeni aşamasının acıklı deneyi, (henüz başlayan bir aşama), taarruzun doğuracağı bundan sonraki acıklı sefalet deneyi, sosyalist devrimci ve menşevik partileri kaçınılmaz olarak politik sonlarına götürecek.

Kitlelere, gerçek önderlerinin, örgütlü şehir proletaryası olduğunu gösterecek olan işçilerin partisinin görevi, her şeyden önce, kitleleri, kavramalarına ve bu deneyden uygun dersler çıkarmalarına yardım etmek ve bu iki partinin çöküşü karşısında hazırlıklı olmaktır.

Pravda, Sayı 88
5 Temmuz (22 Haziran) 1917

Toplu Eserler Cilt 25,
s. 117—19

3. Sovyet hükümeti, **bütün** savaşan halklara (hem işçi, köylü kitlelerine, hem de hükümetlerine) **doğrudan doğruya**, demokratik koşullara dayanan acil bir barış ve (üç aylık) hemen bir mütareke yapılmasını önermelidir.

Demokratik bir barış için temel koşul ilhaklardan (ele geçirilen topraklardan), vazgeçilmesidir -bütün güçlerin kaybettiklerini geri alacağı- yanlış anlamında değil ama Avrupa'da ve sömürgelerde, istisnasız her milliyete, özgürlüğünü ve **ayrı** bir devlet mi kuracak yoksa bir başka devletin bütünlüğü içinde mi yer alacak, hususunda kendi kendisine karar verme olanağını, sağlayacak olan doğru anlamıyla.

Barış koşullarını önerirken, Sovyet hükümetinin kendisi, öteki ülkelerin barış konusundaki icraatları için de, harekete geçmelidir. Rus kapitalistlerine Türkiye, Avusturya vb.'nin yağmalanması vaadinde bulunan ve çar tarafından imzalanıp ta, içinde yaşadığımız ana kadar bağlanmış olduğumuz, gizli antlaşmaları yayımlamalı ve feshetmeliyiz. Ondan sonra, derhal Ukraynalıların ve Finlilerin taleplerini karşılamamız gerek, bütün diğer Rus olmayan milliyetlere olduğu onları (Ukrayna ve Finlandiya) ayrılma özgürlüğünü içeren tam bir özgürlük konusunda temin ederiz, tarafımızdan işgal edilen Türk topraklarının olduğu kadar, Ermenistan'ın da boşaltılması üzerimize alınmıştır. **bütün Ermenistan**'a yukarıdaki özgürlükleri garanti ederiz.

Bu barış koşulları kapitalistlerin onayını almayacak, ama hakların muazzam sempatisiyle karşılanacak ve talancı savaşın devamına karşı dünyanın her yanında öylesine büyük bir nefret ve coşkunluk patlaması halini doğuracaktır ki, büyük bir olasılıkla, mütareke yapıp, barış görüşmelerine başlayacağız. Savaşa karşı olan işçi devrimi her geçen gün güçleniyor, sorun, barış lâfları etmekle değil (bizim Kerensky hükümetini de içeren tüm emperyalist hükümetlerce, işçi ve köylüler bu lâflarla kandırılmıştır.).

kapitalistlerle bağı koparıp, barış önermekle çözülür.

En az olasılığı olan şey vukubulursa, savaşan tek bir ülke bile mütarekeyi kabul etmezse, o zaman biz ilgilendikçe, savaş bizi zorluyor, tepemize çıkıyor olur, bu takdirde bizim yapacağımız da gerçekten haklı bir savunma savaşı olur. Bu, proletarya ve yoksul köylülük tarafından anlaşılırsa ilk ağızda halkı soyan kapitalistlerle, bağı tam anlamıyla koparmayı takiben, Rusya askerî alanda da daha güçlü olacaktır. Bundan başka, böyle koşullar altında bizi ilgilendiren savaş, bütün ülkelerin ezilen sınıflarının, bütün dünyanın ezilen halklarının birliği uğruna lâfla değil fiilde, yapılacak bir savaş olur.

1917 Eylülü başında yazılmıştır. **Toplu Eserler Cilt 26 s. 62—63**

İŞÇİ VE ASKER DELEGELERİ SOVYETLERİ İKİNCİ BÜTÜN RUSYA KONGRESİNE VERİLEN BARIŞ RAPORU, 26 EKİM (8 KASIM) 1917[71]

Barış sorunu alevlenen bir sorundur, günün sancılı sorunudur. Konu üzerinde çok lâf edildi, çok yazıldı, kuşkusuz hepiniz bu sorunu fazlaca tartıştınız. Şimdi bana izin verin de, seçtiğiniz hükümetin yayınlaması gereken bir bildiriyi okumaya başlayayım.

BARIŞ KARARI

Ekim devrimiyle kurulan ve işçi, asker ve köylü delegeleri sovyetlerine bağlı olarak hareket eden, işçi köylü hükümeti derhal bütün savaşan halkları ve onların hükümetlerini, adaletli ve demokratik bir barış için görüşmelere çağırır.

Çarlış monarşisinin yıkılışından bu yana, Rus işçi ve köylüleri tarafından en belirgin ve ısrarlı bir şekilde istenilen bir barışı, adaletli ve demokratik bir barışı, savaşın zulmedip hor gördüğü bütün ülkeler[72] işçi sınıfı ve diğer emekçi halkının ezici çoğunluğu şiddetle arzuluyor. Böyle bir barışla, hükümet ilhaksız (yabancı toprakları ele geçirmeksizin, yabancı ulusların zorla birleştirilmesi olmaksızın) ve tazminatsız acil bir barışı kastetmektedir.

Rusya hükümeti, bu barışı, bütün savaşan ulusların imzalarına sunar ve en küçük bir gecikmeye meydan vermeksizin, bütün ülkelerin ve bütün ulusların halk temsilcileri yetkili kurullarınca, böyle bir barışın tüm koşullarının kararlaştırılması için, bütün tedbirleri almış olduğunu bildirir.

Genelde demokratların, özelde çalışan sınıfların adalet anlayışlarının uygunluluğu içinde, hükümet ilhak etme ya da yabancı topraklar ele geçirmenin, kuvvet zoruyla gerçekleşen böyle bir olayın vukubulduğu zamana bakmaksızın, keza kuvvet zoruyla, anılan devlete ilhak edilen, ya da sınırları dahiline hapsedilen ulusun gelişmişlik veya gerilik derecesine bakmaksızın, son olarak bu ulusun Avrupalı mı, yoksa, uzak, denizaşırı ülkelerden mi olduğu hu-

susuna bakmaksızın küçük ulusun kesin açık ve gönüllü olarak belirttiği muvafakatı ve arzusu olmadan, büyük ve güçlü bir devlet bünyesine, küçük veya zayıf bir ulusun katılıyor olması demek olduğu düşüncesindedir.

İfade edilen arzusuna rağmen, herhangibir ulus, ilhakçı bir devletin sınırları dahilinde zorla tutulacak olursa -basında, umumî mitinglerde, partilerin kararlarında belirtilmiş olup olmamasının ya da ulusal baskıya karşı başkaldırmalarda ve protestolarda hatırlatılmasının bir önemi yoktur- en küçük bir baskının doğmasına meydan vermeksizin, ilhakçı ya da genel bir tanım ile, güçlü ulus işgal birliklerinin tam çekilmesi işlemini müteakip, yapılacak özgür bir oylama onun devlet varlığını ve şeklini belli edecektir; Paragraf başındaki fiil yürürlükten kalkmadıkça, buna karar verme hakkı güçlü ulus tarafından engellenmektedir, böylesine bir katma (zayıf ulusun, güçlü ulusa katılması) iltihaktır, zorbalıktır.

Hükümet, güçlü ve zengin uluslar arasında, boyunduruklan altına aldıkları zayıf milliyetlerin (nasıl) paylaşılması temelinden kaynaklanan bu savaşa devam etmenin, insanlığa karşı işlenmiş en büyük cinayetler olacağını, öne sürer. İstisnasız bütün milliyetler için eşit adaleti gözeten, gösterilen barış koşulları üzerinde, bu savaşa son verdirecek olan barış'ın acilen imzalanması için, hükümet kararlı olduğunu bildirmekten onur duyar.

Aynı zamanda, hükümet, yukarıda adı geçen barış koşullarının bir ültimatom olmadığını da bildirir; başka bir deyimle, diğer muhtemel barış koşullarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Savaşan ülkelerin mümkün olduğu kadar hızlı bir şekilde, bu barış koşullarını ileri bir düzeye getirebileceği anlayışı önemlidir.

Barış önerilerinde, tam bir açıklık ve belirsizlik ile gizliliğin olmayışı yer almalıdır.

Hükümet gizli diplomasiyi kaldırmıştır, kendi açısından, bütün görüşmelerin halkın gözü önünde, açık bir şekilde yapılması ciddî niyetini bildirir. Kapitalistler ve toprak ağaları hükümetince, yenilenen ya da imzalanan gizli antlaşmaların yayınlanmasına hemen başlayacaktır. (Şubattan 25 Ekim 1917'e kadar olan) Hükümet, Rus toprak sahiplerinin ve kapitalistlerinin çıkarlarını ve edindikleri ayrıcalıkları güvence altına alan ve büyük Ruslarca yapılan ilhakların elde tutulması, (korunması) yaygınlaştırıl-

ması gözetilen, (bunlar amaçlanan) bu gizli antlaşmaların içerdiği her şeyi, kayıtsız şartsız iptal edeceğini ilân eder.

Bütün ülkelerin hükümetlerine ve halklarına derhal açık barış görüşmelerine, başlamayı öneren hükümet değişik ülkelerin temsilcileri arasında veya bu temsilcilerin oluşturacağı bir konferansta, temaslarla ve telgraf aracılığıyla bu yazılı görüşmelerin idare edilmesi konusundaki hazırlıklarını ifade etmek ister. Bu görüşmeleri kolaylaştırmak amacıyla, tarafsız ülkeler nezdinde tam yetkili temsilcisini atıyor.

Hükümet, bütün savaşan ülkeler hükümetlerine ve halklarına derhal bir mütareke önerir ve bu cümleden olarak imzalanacak mütareke süresinin üç aydan aşağıya olmamasının, şayan-ı arzu olduğunu belirtir.

Ayrım gözetmeksizin, savaşa katılmış veya girmeye mecbur edilmiş bütün halkların ve ulusların temsilcilerinin barış görüşmelerine katılmalarının, ve barış koşullarının nihai onaylanması için, bütün ülkeler halkları yetkili kurullarının çağırılmasının tamamlanabilmesine cevap veren yeterli bir süredir.

Rusya geçici işçi hükümeti, bütün savaşan ülkeler hükümetlerine ve halklarına barış önerisinde bulunurken, insanlığın en ilerlemiş üç ulusunun, bu savaşa katılan en büyük devletlerin yani, İngiltere'nin, Fransa'nın ve Almanya'nın sınıf bilinçli işçilerine özellikle seslenmektedir. Bu ülkelerin işçileri ilericilik ve sosyalizm davasına en büyük katkıda bulunmuşlardır. İngiltere'deki Chartist hareket, Fransız proletaryasının tarihe damgasını vurduğu bir dizi devrim, Almanya'daki anti-sosyalist yasaya karşı yapılan yiğitçe mücadele, Almanya'da proleter kitle örgütlerinin kurulmasındaki temkinli, uzun, kararlı ve disiplinli çalışma, bütün dünya işçilerine bir model olması için didinilen çalışma, bütün bunlar büyük örnekleri sergilemektedir. Proleter yiğitliğin ve yaratıcı tarihsel yaratıcı çalışmanın tüm bu örnekleri, anılan ülkeler işçilerinin şimdi karşı karşıya kaldıkları, insanlığı savaşın vahşetinden ve sonuçlarından kurtarma görevini kavrayacaklarına ve üstün gayretli eylemler koyan bu işçilerin; barışı getirmemize yardım edecek, aynı zamanda emeği ve sömürüleri halk kitlelerini sömürünün ve köleliğin her çeşidinden kurtaracak olmalarına bir söz vermelidir.

24 - 25 Ekim devriminin yarattığı ve işçi, asker ve köy-

lü Sovyetleri delegelerinin desteği temeline dayanan, işçi köylü hükümeti, derhal barış görüşmelerine başlamalıdır. Duyurumuz hem hükümetlere, hem de halklara iletilmelidir. Hükümetleri hesaba katmamazlık edemeyiz, aksi takdirde barışın yapılması olanağını geciktirir ve halk hükümeti bu şekilde davranmaz; ama aynı zamanda halklara danışmamaya hiç hakkımız yoktur. Her yerde hükümetler ve halklar arasında ayrılıklar var ve bundan ötürü, savaş ve barış sorunlarına müdahale etmek amacıyla halklara yardım etmeliyiz. Biz kuşkusuz, ilhaksız ve tazminatsız programımızın tümüne sonuna kadar sadık kalacağız. Ondan ayrılmayacağız; ama düşmanlarımıza, koşullarının bizimkinden farklı olduğunu ve bizimle görüşmelere başlamanın yararsız olacağını söylemelerine, tek bir fırsat vermememiz gerekir. Hayır, onları bu avantajlı durumdan mahrum etmeli ve koşullarımızı bir ültimatom olarak öne sürmemeliyiz. Böylelikle sorun gelebilecek barış koşullarını ve bütün önerileri dikkate almakta istekli olduğumuzu içermektedir. Onları dikkate alacağız, ama bu onları kabul edeceğimiz anlamına gelmez. Bu önerileri ve öne sürülen koşulları, incelenmek üzere hangi ayrıcalıkların tanınıp tanınamayacağına karar vermeye yetkili olarak, yasama meclisine göndereceğiz. Biz, barışa ve adalete buse verir görünen, aslında ilhakçı ve yağmacı savaşları tezgâhlamanın peşinde olan hükümetlerin hileleri ile savaşıyoruz. Hiç bir hükümet böyle düşündüğünü açıkça söylemez. Biz, gizli diplomasiye karşıyız, hareketlerimiz açık bir şekilde bütün halkın gözü önünde olacaktır. Gözlerimizi güçlükler karşısında kapatmıyoruz ve şimdiye kadar da böyle yapmadık.

Savaş, kuru bir kabul etmezlikle sona erdirilemez, tek taraflı olarak da sonlandırılamaz. Üç aylık bir silâh bırakımı öneriyoruz, ama bundan daha kısa bir süreyi de reddetmeyeceğiz, öyle ki yorgun ordu biraz nefes alabilsin; yanısıra, bütün uygar ülkelerde, ulusal meclisler barış koşullarının tartışılmasına çağırılmalıdır.

Derhal bir mütareke önerisinde bulunurken, proleter hareketin gelişmesine oldukça katkıda bulunmuş ülkelerin sınıf bilinçli işçilerine başvuruyoruz. Çartist hareketin[73] olduğu İngiltere'nin işçilerine, sınıf bilinçlerinin gücünü sürekli ayaklanmalarıyla kanıtlayan Fransa'nın işçilerine, ve anti - sosyalist yasaya karşı mücadele veren ve güçlü

örgütler kuran Almanya'nın[74] işçilerine başvuruyoruz.

14 mart[75] bildirisinde, bankerlerin alaşağıya edilmesi çağrısında bulunmuştuk, ama bu, kendi bankerlerimizin alaşağıya edilmesinden çok uzak kaldı. Onlarla ittifaka girdik. Şimdi bankerlerin hükümetini alaşağıya ediyoruz.

Hükümetler ve burjuvazi, güçlerini birleştirmek ve işçi köylü devrimini kana boğmak için, her çabada bulunacak. Ama savaş yılları kitleler için iyi bir ders oldu — öteki ülkelerdeki Sovyet hareketi ve cellât Wilhelm'in subay adayları tarafından zalimce bastırılan Alman donanmasındaki isyan.[76]

Sonuç olarak, şunu hatırlamamız gerekir; Afrika'nın kuytu köşelerinde değil, haberlerin kolaylıkla yayılabildiği Avrupa'da yaşıyoruz.

İşçi hareketi muzaffer bir şekilde, barışa ve sosyalizme giden yolda yürüyecek.

Pravda, sayı 171 ve
İzvestia, sayı 209
10 kasım (28 ekim) 1917

Toplu Eserler, cilt 26
s. 249 - 53

RSDİP (Bolşevik) MERKEZ KOMİTESİ TOPLANTISINDA SAVAŞ VE BARIŞ ÜZERİNE YAPILAN KONUŞMALAR'dan

11 (24) Haziran 1918

Tutanaklar

I

Lenin yoldaş önce söz alır ve 8 (21) haziran toplantısında görüşülen üç hususun gündemdeki soruna eklendiğini belirtir ve öne sürdüğü tezlerin tek tek tartışılıp tartışılmaması (gerektiği), ya da genel bir tartışmanın açılıp açılmaması gerektiğini sorar. İkinci alternatif kabul edilir. Lenin yoldaş konuşma yerine gelir.

Geçen toplantıda ortaya çıkan üç husustan hareketle konuşmasına başlar. Bu hususlar: (1) Ayrı bir ilhakçı barış imzalama (2) devrimci bir savaşı sürdürme ve (3) orduyu terhis ederek, ama bir barış antlaşması imzalamadan, savaşın sona erdiğini ilân etmek. Geçen toplantıda; ilk husus 15 oyla benimsendi, ikincisi 32 ve üçüncüsü de 16 oyla benimsendi.

Lenin yoldaş, bolşeviklerin savunmadan hiç bir zaman vazgeçmemiş olduklarını belirtti, anavatanın bu savunma ve korunması, son derece güçlü olan uluslararası emperyalizme karşı sosyalist cumhuriyetin korunması için şimdi olduğu gibi sağlam bir şekilde yapılmalıdır. Sorun yalnızca anavatanımızı, sosyalist cumhuriyetimizi nasıl savunacağımız noktasında toplanıyor. Ordu iyice bitkin. Atlar öyle bir halde ki, bir taarruz zamanında topçuyu yerinden kımıldatamayacak; Almanlar, Baltık adalarında, çok iyi mevzileri ellerinde bulunduruyorlar, taarruza bir kalksalar, ellerini kollarını sallaya sallaya Reval'i ve Petrograd'ı alabilirler. Böyle koşullarda savaşa devam edersek, Alman emperyalizmini büyük ölçüde güçlendireceğiz, barış ta aynı sonucu verecek.

Ama, o zaman da, getiren biz olmadığımız için hâlâ kötü.

Şimdi imzalamak zorunda kaldığımız barış kuşkusuz yüzkızartıcı olanı, ama savaş başlarsa, hükümetimiz bunu hükümsüz sayacak ve başka bir hükümetle barış imzalanacak. Halen güvendiğimiz yalnızca proletarya değildir, yanısıra savaş başladığı takdirde var gücüyle yanımızda yer alacak yoksul köylülüğe de güveniyoruz. Savaştan çekilmek Fransız, İngiliz ve Amerikan emperyalistlerinin işine geliyor, bunu kanıtlayan örnek, Krilenko'nun karargâhında, Amerikalılar tarafından, her Rus askeri için 100 ruble ödeme yolunda yapılan öneridir.

Devrimci savaş görüşünü savunanlar, devrimci bir savaş ile Alman emperyalizmini iç savaşa sokabileceğimizi, böylelikle Almanya'da devrimin yükselmesini sağlayacağız noktasını vurguluyorlar. Ama Almanya bütün bunlara rağmen hâlâ devrime gebedir. Halbuki biz çok sağlıklı bir çocuğun, sosyalist cumhuriyetin daha henüz doğumunu sağladık, savaşa girersek onu öldürebiliriz. Alman sosyal demokratlarının mektubu elimizde, merkezdeki eğilimlerin bize karşı olan tavırlarını yansıtıyor bu mektup, eğilimlerden biri; satın alındığımızı, Brest'teki son olayların, rollerini oynayan aktörlerin bir komedisi olduğunu belirtmekte. Bu kesim bize mütareke yaptığımız için saldırıyor. Diğeri, Kautsky'ciler kesimi de, bolşevik önderlerin kişisel dürüstlüğünün bütün kuşkuların ötesinde olduğunu, ama bolşeviklerin tavrının, psikolojik bir bilmece olduğunu söylüyor. Sol-kanat sosyal demokratların görüşünü bilmiyoruz. İngiliz işçileri barış çabalarımızı destekliyorlar. Kuşkusuz, yapacağımız barış yüz kızartıcı olacak, ama sosyal reformları yapabilmek için soluk almaya ihtiyacımız var; kendi kendimizi yenilemeliyiz, bu zaman alır. Burjuvazinin çöküşünü tamamlamalıyız, bunun için de her iki elimiz meşgul olmasın. Bir keresinde bunu yapmıştık, her iki elimiz de serbest olsun, (iki yakamız bir araya gelsin) o zaman uluslararası emperyalizme karşı, devrimci bir savaş verebileceğiz.

Şimdiden kurulan devrimci gönüllü orduyu oluşturan unsurlar, gelecekteki ordumuzun subaylarıdır.

Troçki yoldaşın önerdiği -savaşa bir son, bir barış antlaşmasının ve ordunun terhis edilmesinin reddi- şey uluslararası bir politik gösteridir. Birliklerimizi geri çekmekle başardığımız tek şey, Estonya sosyalist cumhuriyetini Almanlara vermek oldu. Barış yapmakla, hemen Vladivos-

tok'u işgal edecek olan, Japonlara ve Amerikalılara fütursuzca elimizi uzattığımız söyleniyor. Irkutsk'a vardıkları vakit bile, biz sosyalist cumhuriyetimizi güçlendirebileceğiz. Barışı imzalayarak, kuşkusuz Polonya'nın kendi kaderini tayin etmesine ihanet ediyoruz, ama Estonya sosyalist cumhuriyetini elde tutuyoruz ve kazançlarımızı sağlamlaştırma fırsatımız olacak. Kuşkusuz sağa bir dönüş yapıyoruz ama bunu yapmalıyız. Almanlar saldırıya girişirlerse, bir barış antlaşması daha yapmak zorunda kalacağız, o zaman daha da kötü olacak. Üç milyarlık savaş tazminatı, sosyalist cumhuriyeti kurtarmak için o kadar yüksek bir fiyat değildir. Barışı imzalayarak, emperyalistlerin (Alman, İngiliz, Fransız) -Riga'yı ve Bağdat'ı alan- savaşmaya devam ettiklerini, geniş kitlelerin gözleri önüne serdik, halbuki biz yenileniyoruz, sosyalist cumhuriyet yenileniyor.

İlk kez 1922'de N. Lenin (V. Ulyanov) imzasıyla basıldı.
Sobraniye Sochinenii (Toplu Eserler) cilt XV

Toplu Eserler cilt 36 s. 467 - 69

Sefalet çekersin bereketlisindir
Güçlüsün, dermansızsındır.
Rusya Ana*

İnsanlık tarihi bugünlerde, en küçük bir abartma yapılmaksızın söylenebilecek, dünyanın kurtuluşu için sonsuz önem taşıyan bir dönüş içerisinde, çetin bir dönüş içerisinde, savaştan barışa dönüş; en güçlülerince, vurulan ganimetlerin, yeni bir paylaşım sistemini kurma uğruna, milyonlarca emekçi ve sömürülen halkı mezbahaya gönderen kasaplar arasındaki bir savaştan, sermayenin boyunduruğundan kurtuluş için ezilenlerin ezenlere karşı savaşına bir dönüş; cefa, ıstırap, açlık ve aşağılanma uçurumundan, komünist toplumun parlak geleceğine, evrensel huzura ve barışın teminine dönüş. Eski düzen her yerde büyük bir çatırdıyla yıkılmaya yüz tutarken, bu tarif edilemez ıstırabın ortasından yeni düzenin doğuşunun bu keskin dönüş olduğuna hayret etmemek gerek. Gerçekten çok acı, başları dönen, umutsuzluğa kapılanlar, çekici palavralardan ve cafcaflı sözlerde selameti arayanlar da var.

Emperyalizmden, kömünist devrime dönerken, tarihin en önemli dönüm noktasını acıklı, sancılı ve açık bir şekilde sınamak Rusya'nın talihiymiş. Birkaç gün içinde, monarşilerin en eskisini, en güçlüsünü, en barbarını ve en zalimini ortadan kaldırdık. Birkaç ay içinde, öteki ülkeler için yıllar alacak olan, burjuvazi ve küçük burjuvazi ile işbirliğinin birçok aşamasından geçtik. Burjuvaziyi alaşağıya ederek, birkaç haftada, iç savaştaki direncini kırdık. Bütün ülkenin, bir ucundan diğer ucuna bolşevizmin şanlı ruhuyla yürüdük. Çarlığın ve burjuvazinin zulmettiği emekçi halkın en alt katmanını kurtuluş ve bağımsız hayat için uyandırdık. Burjuva parlamenter cumhuriyetleri-

---

* **Dize, Nekrasov'un Rusya'da İyi Yaşayanlar adlı şiirinden alınmıştır.**

nin en iyisinden daha demokratik ve belirgin bir biçimde onlardan çok üstün olan yeni tip bir devleti, bir Sovyet cumhuriyetini kurduk ve pekiştirdik. Yoksul köylülükçe desteklenen proletarya diktatörlüğünü kurduk. Ve sosyalist reformları yaygın bir şekilde uygulamaya koyulduk. Bütün ülkelerdeki milyonlarca ve milyonlarca işçinin kendi güçlerine olan imanını sağladık ve içlerindeki coşkunluk ateşini tutuşturduk. Bütün ülkelerin emperyalist yağmacılarına meydan okuduk.

İzleyen günlerde, silâhsız kalan bir emperyalist yağmacı tarafından sıkıştırıldık. Bizi inanılmaz derecede ağır ve onur kırıcı bir barışı imzalamaya zorladı — emperyalist savaşın demir pençelerinden kendimizi kurtarabilmek için kısa bir müddet, bu haracı vermeyi göze aldık.

Rusya'yı ezmek, boğmak ve parçalamak için daha da canavarlaşanın yağmacının karşısına bu kez kendi ülkesindeki devrim rüzgârı çıktı.

Bir "Tilsit" barışı imzalamaya zorlandık. Kendimizi aldatmaya hiç gerek yok. Acı, süssüz gerçeğe cesaretle bakmalıyız. Şimdi içine itildiğimiz bozgun, parçalanmışlık, kölelik ve aşağılanma uçurumunu asla gözden kaçırmamalıyız. Bundan açıkça şunu anlıyoruz, daha sağlamlık, daha çelikleşmiş ve sebatlı olmak, bizim kurtuluş irademiz, tutsaklık zincirini kırıp bağımsızlığı kazanma uğraşımız, Rusya'nın bu perişanlığının ve dermansızlığının fiyatını ödeyip, bu ağrıları dindirerek, kelimenin tam anlamıyla onu güçlü ve bereketli kılma yolundaki sarsılmaz azmimiz olacaktır.

Güçlü ve bereketli olabilir Rusya, hâlâ her birimize yetecek yeterli toprağımız ve doğal zenginliklerimiz var, şimdilik pek bereketli durumda olmasa bile, en azından yaşama için uygun koşulları getirmektedir. Doğal zenginliğimiz, insan gücümüz ve büyük devrimin halkın yaratıcı gücüne bahşettiği engin coşkunluk, gerçekten güçlü ve bereketli Rusya'yı kurmak için geniş malzemedir. Neşesizliği üzerinden atıp, sağın solun söylediklerine kulak asmayarak, dişleri kenetli bir şekilde, bütün gücünü toparlayıp, her kasını, her sinirini kullanılmaya hazır bir hale getirirse, kurtuluşun yalnızca, bizim üzerinde yürüdüğümüz, onunla başladığımız, **dünya sosyalist devrimi yolundan geçtiğini** kavrarsa, Rusya güçlü ve bereketli olacaktır. Bozgunlarla kırılmamış bir cesaretle bu yoldan ileri, sosyalist

toplumu bir cerrah titizliğiyle kurmak üzere ileri, halkın gücünün uyumlu, etkin ve düzenli bir duruma getirilebilmesi için, her yerde örgütlenmeyi güçlendirin, disiplini ve özdisiplini yerleştirmek için azimle çalışın, üretimin ve dağıtımın ayrıntılı bir denetlenmesi ve kaydedilmesi faaliyetine girişim — askeri gücü ve sosyalist gücü kurmak için bu yol gereklidir.

Umutsuzluğa yol vermeyip, bozguna kapılmak gerçek bir sosyalist için liyakatsizliktir. Durumumuzun ümitsiz olduğu ve bu merhametsiz savaşın bize sunduğu "şerefsiz" ölümle, ümitsizce savaşarak kazanılan "yiğitçe" ölüm arasında bir seçim yapmaya kaldığımızı söylemek doğru değildir. Bir "Tilsit" barışını imzalayarak, ideallerimize ve arkadaşlarımıza ihanet ettiğimiz doğru değildir. Hiç bir şeye ve hiç kimseye ihanet etmedik, hiç bir yalanı kutsal bilmedik, hasıraltı etmedik, zor durumdaki bir arkadaşa ya da bir yoldaşa hiç bir şekilde yardım etmemezlik etmedik, elimizdeki her şeyi bu uğurda kullandık. Kuvvetleri dağıldığı zaman ya da bir panik durumunda, ordusunun geriye kalan kısmıyla ülkenin içlerine doğru çekilen veya da kötüsü merhametsiz ve onur kırıcı bir barışla bu bozguna teslim olan bir general, ordusunun düşman tarafından parçalanmış ve yardıma muhtaç olan kısmına karşı hainlik etmemiştir.

Moralsizlik ve birlik ruhunun sarsıldığı görülüyorsa, en kısası olsa bile, kuvvetlerini toplamak, ordusunu dinlendirmek ve ona sağlık kazandırmak için "zaman kazanmak maksadıyla teslim olunuyor", zaman avantajını iyi değerlendirerek, halk için acı gerçeği süsleyip püslemeden, kayıtsızca onun hayatını kumara yatırmadan, hâlâ kurtarılabilecek ne varsa, onların kurtarılması yolunu seçerek böyle bir general görevini yapıyor olur.

Biz bir "Tilsit" barışı imzaladık. 1'inci Napolyon 1807'de, Prusya'yı Tilsit barışını imzalamaya zorladığı zaman, (fatih) Almanların bütün ordusunu parçalamış, başşehirlerini ve bütün büyük şehirlerini ele geçirmiş, bu şehirlerde kendi polis teşkilâtını kurmuş, mağlûbun ikmal kaynaklarını zorlamış olup, bazı Alman devletleriyle diğerlerine karşı ittifaklar kurarak, Almanya'yı bölmüş bir durumdaydı. Mamafih, Alman halkı **böyle bir** antlaşmayı bile sineye çekti, bağımsızlığını ve kurtuluşunu kazanma uğruna gücünü toparlayabileceğini kanıtladı.

Kafalarını yorabilenler ve buna istekli olanlar için, Tilsit barışı örneği, (o dönemde Almanlara zorla kabul ettirilen onur kırıcı ve merhametsiz barış antlaşmalarının yalnızca bir tanesi) savaşın cesaret ve selâmet yolu olduğundan hareket eden, böyle koşullar altında merhametsizce bir barışı imzalamanın dipsiz kuyuya düşmeyle bir olduğu görüşünün ne kadar çocukça olduğunu gösteriyor. Tarihteki savaş dönemleri bize göstermektedir ki, barış çoğunlukla bir zaman kazanma unsuru, yeni muharebeler için kuvvet toparlama aracı olarak hizmet etmemiştir. Tilsit barışı Almanya için birinci dereceden onur kırıcı bir olaydı ama aynı zamanda yüksek bir ulusal dirilişi doğurdu. O zamanki tarihsel koşullar bu dirilişin yalnızca bir **burjuva** devletinin önderliğinde yönlendirilebileceğini gösteriyordu. O zamanlar, yüzyıldan fazla oluyor, işçi ve köylü kitleleri cahil bırakıldığı ve uyutulduğu için, tarih soylular ve yeni serpilen burjuva entellektüelleri tarafından yazılırdı. Sonuç olarak da, o zamanki tarih, son derece yavaş atılan bir adımın yanında ancak sürünebilirdi. Hızı bu kadardı.

Ama şimdi kapitalizm genel olarak kültürü ve özel olarak da kitlelerin kültürünü daha yüksek düzeye çıkardı. Savaş kitleleri çalkaladı, dertleri ve acıları onları uyandırdı. Savaş tarihe hız kazandırdı, tarih şimdi lokomotif hızıyla gidiyor. Tarih şimdi milyonlarca ve on milyonlarca halk tarafından bağımsız bir şekilde yazılıyor. Kapitalizm artık sosyalizm için olgunlaşmıştır.

Sonuç olarak, Rusya şimdi -inkâr edilemez bir şekilde- bir "Tilsit" barışından, ulusal dirilişe geçiyorsa, büyük vatan savaşına geçiyorsa, çıkış noktasının, bir burjuva devletinin yönetiminde değil de, dünya sosyalist devriminin yönetiminde, olmasındadır.

25 Ekim 1917'den bu yana, vatanımızı savunanlar olduk. "Anavatan savunması"ndan yanayız: Ama giriştiğimiz vatan savaşı, sosyalist anavatan savaşıdır, anavatan olan sosyalizmin savaşıdır, dünya sosyalizmi ordusunun bir örgütü olan Sovyet cumhuriyetinin savaşıdır.

"Almanlardan nefret edin, Almanları öldürün" — bunlar bayağı, burjuvaca, şovenist sloganlardır. Ama biz, "emperyalist soygunculardan nefret edin, kapitalizmden nefret edin, kapitalizme ölüm", aynı zamanda "Almanlardan öğrenin! Alman işçileriyle olan kardeşlik birliğine sadık kalın. Sonunda yardımımıza geliyorlar. Zaman kazanaca-

ğız, onların geldiğini görmek için yaşayacağız, yardımımıza gelecekler." diyeceğiz.

Evet, Almanlardan öğrenin! Tarih zigzagları ve dolambaçlı yolları izliyor. Öyle görünüyor ki, zalim bir emperyalizmin yanında, modern makine sanayiine, sıkı denetim ve kayıtlanmaya dayanan disiplin, örgüt ve uyumlu işbirliği kuralı ile kendini kabul ettirenler Almanlar oluyor.

Bizim zayıflığımız da burada zaten. Tam öğrenmemiz gereken şeydir bu. Şanlı başlangıcını, şanlı amacına götürebilmesi için büyük devrimimizin tam muhtaç olduğu şeydir bu. Rus Sovyet Sosyalist Cumhuriyetinin perişanlığı ve güçsüzlüğü yenip, daima güçlü ve bereketli olması için gerekli şeydir bu.

11 Mart 1918
İzvestia sayı 46
12 Mart 1918

Toplu Eserler, cilt 27,
s. 159 - 63

Şükürler olsun, şu günlerde kimse mucizeye inanmıyor. Mucizevî kehanet bir peri masalıdır. Ama bilimsel kehanet gerçektir. Hatta bizi bile çevreleyen sık sık utanç verici umutsuzlukla karşılaştığımız bu günlerde, doğruluğu teslim edilen bir bilimsel kehâneti hatırlamakta yarar var.

Frederich Engels 1887'de, Sigismund Borkheim'in, 1806 - 1807 Alman yurtseverlerinin anısına, (Zur Erinnerung für die deutschen Mordspatrioten 1806 - 1807) adlı broşürüne, yaklaşan dünya savaşıyla ilgili görüşlerini yazma fırsatını bulmuştu. (Bu broşür, Göttingen - Zürich'te, 1888'de çıkan **Social - Demokratic Library'nin** 24. sayısında yayınlanmıştır.)

Frederich Engels, 30 yıl önce, gelecek dünya savaşı hakkında şöyle diyordu:

"... Artık Prusya - Almanya için, bir dünya savaşı dışında, şimdiye kadar tasavvur edilemeyecek yaygınlık ve şiddetteki bir dünya savaşı dışındaki bir savaş olanağı kalmamıştır. Sekiz, on milyon asker birbirini katledecek, çekirge sürülerinin yaptığından daha feci bir şekilde dımdızlak kalıncaya kadar bütün Avrupa yutulacak. 30 yıl savaşlarının yaptığı tahribat 3-4 yıl içinde olacak ve bütün kıtaya yayılacak; açlık, bulaşıcı hastalık, her safhaya varan kederin doğurduğu, hem orduların, hem de halk kitlelerinin genel moralsizliği; ticarette, sanayide ve kredilerde umutsuzca debelenen yapay mekanikliğimizin tam bir iflâsla sonuçlanması; taçların düzineler halinde sokak kaldırımlarına atıldığı, onları almak için kimsenin çıkmadığı bir evrede, eski devletlerin ve onların geleneksel devlet otoritelerinin çöküşü; nasıl sona ereceğini ve kimin galip olarak savaştan çıkacağını önceden kestirmek tamamen olanaksızdır; yalnızca bir sonuç kesinlikle belli: Genel bitkinlik ve işçi sınıfının nihaî zaferi koşullarının hazırlanması.

"Karşılıklı silâhlanmanın hızlandırılması sistemi, sonunda meyvalarını verdiği zaman, görünen manzara budur. Lordlarım, prenslerim, devlet adamlarım, yaşlı Avrupa'ya getirdiğiniz otorite, hikmet budur. Size, son büyük

savaş dansına başlamaktan başka bir şey kalmazken, bizim için her şey iyi gidecek. Savaş belki bizi geçici olarak geri plana itebilir, halen ele geçirdiğimiz mevzileri de bizden alıp, perişan edebilir. Ama artık bir daha kontrol edemeyeceğiniz güçlerin zincirlerini çıkardığınızda her şey onların istediği gibi olacak: trajedinin sonunda, siz yıkılacaksınız, proletaryanın zaferi hem gerçekleşecek, hem de kaçınılmaz olacak.

"Londra, 15 Aralık 1887

Frederich Engels"

Bu kehanette ne kadar büyük bir gerçek yatıyor! Ve bu doğru, açık ve kısa bilimsel sınıf tahlilinin her cümlesinde ne kadar belirgin zenginlikte görüşler var! Eğer... eğer burjuvaziye el pençe divan durmaya alışkın kimseler, ya da korkaklığı kendilerine telkin etmiş kimseler, (ondan korkmayı şiar edinmişler) biraz düşünebilselerdi, birazcık düşünme yetenekleri olsaydı, bu teslimiyetçilerin bu bilimsel kehânetten öğrenecekleri çok şey olurdu!

Engels'in kehanetlerinden bazısı değişik bir şekilde çıktı; bir kimse, otuz yıllık doludizgin emperyalist gelişme boyunca dünyanın ve kapitalizmin değişmeden kalacağını bekleyemez. Ama Engels'in kehanetlerinden birçoğunun "doğru" çıkmasında bu kadar şaşırtıcı olan ne? Engels sınıfların ve aralarındaki ilişkilerin değişmeden kalacağını belirterek, mükemmel doğrulukta bir sınıf tahlili yapmıştır.

"Savaş belki bizi geçici olarak ikinci plana itebilir." Olaylar bu satırlara uygun olarak gelişti, ama sonraları durum değişti: iki seksen "yere serilen" sosyal şovenistlerin bir kısmı ve onların kişiliksiz "yarı - muhalifleri" Kautski'ciler, gerici hareketlerinin övgüsüne başladılar ve sosyalizmin yeminli düşmanları ve hainleri kesildiler.

"...Savaş, belki halen ele geçirdiğimiz mevzileri bizden alabilir..." Birçok "legal" mevzi, işçi sınıfının elinden alınmıştır. Ama diğer yandan devrimci bir saldırı için güçleri hazırlama, illegal mücadele ve illegal örgütlenme derslerinden başka, deneylerle doğrulanmıştır ki, "legal" mevziler de önemlerini korumaktalar.

«...Taçlar düzineler halinde yuvarlanacak..." Pek çok taç şimdiden düştü. Hele onlardan biri en ceberrutuydu — Rusya'nın otokrat tacı, Nikola Romanov.

"...Nasıl sona ereceğini şimdiden kestirmek kesinlikle olanaksız..." Savaşla geçen dört yıldan sonra bu kesin olanaksızlık daha da belirgin bir hal aldı.

"...ticarette, sanayide ve kredi sisteminde umutsuzca debelenen yapay mekanikliğimiz..." Savaşın dördüncü yılının bitiminde kapitalistlerin savaşa sürdüğü en büyük ve en geri devletlerden biri olan Rusya tamamen tükenmişti. Almanya ve Avusturya'da başgösteren açlık, giyim ve tüketim malları kıtlığı, üretimin felce uğraması, Rusya'da olduğu gibi öteki ülkelerin de çok geçmeden aynı durumla karşılaşacaklarını göstermiyor mu?

Engels yalnızca, "dış" savaşın getireceği sonuçlar üzerinde tahminde bulunmuştur; tarihin büyük devrimlerinden birinin bile onsuz olmadığı ve bir tek marksistin onsuz kapitalizmden sosyalizme geçişi kavrayamayacağı iç, yani sivil savaşla ilgilenmemiştir. Ve bir dış savaş, belli bir zaman için "kapitalizmin yapay makinaları"nda "ümitsiz karışıklık"a neden olmadan sürüp gidebilirken, böyle bir sonuç olmadan bir iç savaşın oldukça anlaşılmaz olduğu açıktır.

Bu "umutsuz debelenme"yi ard niyetli bildirilerle gösteren ve her şeyin suçunu, devrimci proletaryaya, Sovyet iktidarına, sosyalizme geçiş "ütopya"sına yükleyen ve kendilerine "sosyalistiz" demeye devam eden, bizim **Novaya Zhizn** grubu, menşevikler ve sağ - sosyalist devrimciler gibileri -burjuvaziye şükran hizmetinde bulunduklarını söylemeye gerek yok- ne büyük bir aptallık ve vurdumduymazlık içindeler. "Debelenme" ya da **"Razrukha"*** savaşın popülerleştirdiği yerinde bir Rusça kelime. Tahribat olmadan hiç bir elle tutulur savaş yapılamaz. Tahribatsız -sosyalist devrimin kaçınılmaz bir gereği- hiç bir iç savaş olmaz. Tahrip "olacağı" için devrimden ve sosyalizmden vazgeçmek yalnızca teoride ve pratikte burjuvazinin tuzunu kurutmak demektir.

"...Açlık, bulaşıcı hastalık had safhaya varan kederin doğurduğu, hem orduların, hem de halk kitlelerinin genel moralsizliği..." ıstıraplı savaş yıllarının objektif sonuçları üzerine eğilebilen herkes için anlaşılabilir olması gereken bu tartışmasız sonucu, Engels ne kadar yalın ve ne kadar

---

* **Bozmak, bozulma anlamında bir deyim.**

kesin çizmektedir. Ve bu en yalın görüşü anlamayan veya anlayamayan şu sayısız "sosyal demokratlar" ve "yalancı sosyalistler"in aptallıkları ne kadar hayret verici.

Bir savaşın, hem orduların, hem de halk kitlelerinin **demoralize** olmadan, devam edebilmesi akla yatkın mıdır? Kuşkusuz değildir. Moralsizlik yıllarca kendini duyuracak bir unsurdur. Bu moralsizliğin, emperyalist savaşın bir ürünü olduğu ve uzun bir mücadele verilmedikçe hiç bir devrimin savaşın **bu** sonuçlarından kendini kurtaramayacağı gün gibi açık olduğu halde, moralsizlikle ve özellikle savaş moralsizliğinin aşırı boyutlara vardığını bildirilerle açıklayan devrimi suçlamada, kendilerine "sosyal demokrat" ve "sosyalist" diyen bu "kaşkollu beylerimiz", gözü yaşlı burjuva entellektüelleri, burjuvaziden hemen sonra geliyorlar.

Novaya Zhizn, Vperyod ya da Dyelo Naroda'daki şeker yazarlarımız, emperyalist kasapların **dört yıl** boyunca halkları boğazlayarak, dünyayı kana bulamalarını, milyonlarca halkın çektiği ıstırabın, katlandığı işkencenin ve moralsizliğin baş nedeninin bu kasaplık olduğunu gözardı ederek, proletaryanın ve diğer ezilen sınıfların devrimini, cennetten damlayan devrimini, "teorik olarak" ihsan etmeye hazırlanıyorlar.

Bir devrimin, çocuğun doğumu olayı ile mukayese edilmesi gerekliliğini, "teorik olarak" gördüler ve kabul ettiler. Ama iş sıkı tutulduğunda, rezilce korkuya kapıldılar ve yufka yürekli iniltileri proletaryanın dirilişine karşı burjuvazinin habis patlamaları halini aldı.

Yazarlarımız doğum olayının ciddiyetinden, zorluğundan, korku vericiliğinden bahseden bir tabloyla karşımıza çıkmayı amaçladıklarında, edebiyattaki, örneğin Emile Zola'nın **Hayatın Neş'esi (The Joy of Life)** adlı kitabında olduğu gibi veya Veresayev'in, Bir Doktorun Notları'nda geçen doğum tanımlamalarını anlatın onlara. İnsanın doğuşu, kadını hemen hemen cansız, acıyla kıvranan ıstırap çeken kanlı bir et yığını haline sokan bir olaydır. Ama kadının anne olmasını, **yalnız** aşk ve onun sonucu olarak gören "kişilik" bir insan olarak saygı görebilir mi? Bu görüşe göre aşkı ve babalığı kim istemez?

Doğum kolay da olabilir, güç de. Marx ve Engels, bilimsel sosyalizmin kurucuları olan Marks ve Engels, kapitalizmden sosyalizme geçişin kaçınılmaz olarak **uzun doğum**

sancılarıyla birlikte gerçekleşeceğini daima söylemişlerdi. Muhtemel bir dünya savaşının sonuçlarını tahlil ederken Engels, savaşa ilişkin ve onu izleyen bir devrimin (-kendi açımızdan bir ekleme yapalım- savaş esnasında patlak veren, bir dünya savaşının ortasında gelişmeye ve kendine bakmaya zorunlu olan bir devrim) özellikle güç bir doğum olduğu somut gerçeğini, üzerinde tartışılmaya meydan vermeden açık ve yalın bir biçimde ele alıyordu.

Bunu açıklarken Engels, bir dünya savaşına girişecek olan kapitalist toplum tarafından sosyalizmin dünyaya getirileceğini büyük bir özenle belirtir. "Yalnız bir sonucu (bir dünya savaşının) belli" der, "kesinlikle belli: Genel bitkinlik ve işçi sınıfının nihaî zaferi koşullarının hazırlanması."

Bu düşünce, incelemekte olduğumuz önsözün sonunda daha açık ifade ediliyor.

"... trajedinin sonunda siz (kapitalistler, toprak sahipleri, burjuvazinin kıralları ve devlet adamları) yıkılacaksınız, ve proletarya'nın zaferi ya elde edilmiş olacak ya da her şeye rağmen kaçınılmaz olacaktır."

Şiddetli zahmet ya büyük ölçüde ağır hastalık tehlikesini artırır ya da can alıcı bir mesele haline gelir. Fakat doğum sırasında kişiler ölürken, eski sistemin doğurduğu yeni toplum ölmez; sadece doğum daha sancılı, daha uzun ve gelişme ve büyüme yavaş olabilir.

Savaş daha henüz bitti. Genel yorgunluk ortaya çıktı. Engels tarafından öngörülen, savaşın iki dolaylı neticesi ile ilgili, şartlı olarak (ya işçi sınıfının zaferi halihazırda elde edildi ya da bunu, bütün zorluklara rağmen, kaçınılmaz yapacak olan şartların hazırlanması), bu iki şartla ilgili olarak, şimdi 1918 ortasında, her ikisini de görüyoruz.

Bir yerde, kapitalist ülkelerin azgelişmişlerinden birinde, işçi sınıfının zaferi şimdiden elde edildi. Diğerlerinde ise, eşit olmayan sancı ve çabayla, "her şeye rağmen kaçınılmaz olan" bu devrimi hazırlayan şartlar yerine getirildi.

Bırakın "sosyalist" sümüklüler ölsün, bırakın burjuvazi bağırsın ve ateş köpürsün, ama sadece, görmemek için gözlerini kapayan, duymamak için kulaklarını tıkayan insanlar, bütün dünyada, eski, kapitalist toplumun, sosyalizme gebe olan toplumun, doğum sancılarının başlamış olduğunu görmeyebilir. Ülkemiz, geçici olarak olayların akışı tarafından sosyalist devrimin arabasına doğru ilerletilmiş, ve

şimdi, yolculuğunun ilk döneminde özellikle şiddetli sancılardan geçiyor. Geleceğe tam olarak emin ve güven içinde bakabiliriz, çünkü o, bizim için birçok ileri ülkede sosyalist devrim için yeni müttefikler ve yeni zaferler hazırlıyor. Övünmeye ve kendimizi şanslı görmeye hakkımız var, çünkü dünyanın bir bölümünde, o vahşi hayvan, kapitalizm, ki o, dünyayı kana buladı, insanlığı açlık ve çöküntüye indirgedi ve o kesin olarak yakında yokolacaktır, o ölüm karşısında çılgınlığı ne kadar vahşi ve canavarca olursa olsun, ilk defa bizde yenildi.

29 Haziran 1918 — **Toplu Eserler, c. 27**
Pravda sayı, 133
2 Temmuz 1918
İmza: N. Lenin

AMERİKAN İŞÇİLERİNE MEKTUP'tan[77]

Yoldaşlar! 1905 devrimine katılan ve sonra yıllarca sizin ülkenizde kalan bir Rus bolşeviği, mektubumu sizlere ulaştırmayı önerdi. Onun bu önerisini büyük bir memnuniyetle kabul ettim, çünkü şu anda kapitalist kârların bölüşümüne ve ulusların boğazlanmalarına en son katılan en taze ve en güçlü bir emperyalizm olan Amerikan emperyalizminin uzlaşmaz düşmanları olarak Amerikan devrimci işçilerinin müstesna bir rol oynamaları gerekir. Bu son derece kritik anda, Amerikan mülti-milyonerleri, bu modern köle sahipleri, ilk sosyalist cumhuriyeti boğazlamak amacıyla zalim İngiliz - Japon emperyalistlerince girişilen silâhlı mücadeleyi -doğrudan veya dolaylı, açık ya da riyakârca gizlenmiş hiç fark etmez- onaylayarak kanlı emperyalizmin, kanlı tarihine müstesna trajiklikte bir sayfa açtılar.

Modern, uygar Amerika'nın tarihi, kuralların, toprak sahiplerinin ya da kapitalistlerin, gasbettikleri toprakların ve havadan kazançların paylaşılması üzerine aralarındaki dalaşmaların sonucu olan bu emperyalist savaş gibi fetih savaşlarıyla uzaktan, yakından bir kıyaslanması yapılamayacak, gerçekten özgürlük savaşlarıyla, gerçekten devrimci savaşlarla başlamıştı. Bu "uygar" kan emicilerin halen Hindistan'da, Mısır'da, dünyanın her yanında, yüzmilyonlarca halkı sömürge köleliği altında tutarak zulmettiği, aynı usulleri uygulayan Amerika'yı sömürge köleliği yönetimiyle ezen İngiliz haydutlarına karşı Amerikan halkının verdiği bir savaştı bu.

O zamandan bu yana 150 yıl geçti. Burjuva uygarlığı bütün leziz meyvalarını verdi. Amerika, kollektif insan emeğiyle, üretici güçlerin gelişme düzeyi, makinelerden ve modern teknolojiden yararlanma bakımından özgür ve eğitilmiş uluslar arasında birinci sırayı almıştır. Aynı zamanda Amerika, çirkefe ve sefahata gömülmüş bir avuç küstah mültimilyonerle, yoksullukla kol - kola yuvarlanacak en önde gelen ülkelerden biridir. Feodal köleciliğe karşı, devrimci bir savaş sürdürerek bütün dünyaya örnek olan Amerikan halkı, şimdi kendilerini, bir avuç mültimilyonerin kö-

leciliğin en son kapitalist aşamasında buluyorlar ve kendilerini, "özgürlük getiriyoruz"[78] bahanesiyle 1898'de Filipinleri boğazlayan ve Almanlardan "koruyoruz" bahanesiyle 1918'de Rus sosyalist cumhuriyetini boğazlıyor olan varlıklı züppelerin yararına kiralık katil rolünü oynarken buluyorlar.

Ulusların emperyalistçe boğazlanmalarıyla geçen dört yıl beyhude olmadı. Halkın her iki zalim soygun grupları, İngiliz ve Alman, tarafından aldatılması su götürmez bir şekilde meydandadır. Savaşla geçen dört yılın sonuçları, soygungucuların aralarında ganimetleri paylaşmak için başvurdukları savaşı, kapitalizmin genel yasasını ortaya serdi: zayıfı ağır eziyet çekip, boğulup, soyulurken, en zengini ve en kuvvetlisi bol kârlara ve ganimetlere kondu.

İngiliz emperyalist haydutları "sömürge kölecileri"nin en güçlüsüydü. İngiliz kapitalistleri "kendi" topraklarından bir santim bile kaybetmediler (yüzyıllar boyu ele geçirdikleri topraklar), ama Afrikada'ki bütün Alman sömürgelerini ellerine geçirdiler, Mezapotamya ve Filistin'i aldılar, Yunanistan'ı boğazladılar ve Rusya'yı talana başladılar.

Alman emperyalist haydutları ise ordu disiplini ve örgütü bakımından en güçlüsüydüler, ama sömürgelerde nisbeten daha zayıf durumdaydılar. Bütün sömürgelerini elden çıkardılar ama Avrupa'nın yarısını talan edip küçük ülkelerin ve zayıf ulusların çoğunu boğazladılar. Her iki taraf için, ne yüce bir "özgürlük" savaşı! Uşakları sosyal - şovenistlerle birlikte, "kendi" burjuvazilerinin safına geçip, "ülkelerini savunan" sosyalistler! Anglo - Fransız ve Alman kapitalistlerine iyi soygun gruplarını oluşturuyor.

Amerikan mültimilyonerleri belki de, hepsinden zengini ve coğrafî bakımdan en emniyette olanları. Vurdukları kârlar bütün diğerlerinden fazla. En zenginleri içinde olmak üzere bütün öteki ülkeleri haraca bağladılar. Yüzmilyonlarca dolar çekiyorlar. Çirkef ile lekelenmiş dolarlar: İngiltere ve "müttefikleri" ile, Almanya ve tabiyetindekilerle yapılan gizli antlaşmalar lekesini taşıyan dolarlar, ganimetlerin paylaşımı antlaşmalarının, işçilere baskı uygulamak ve enternasyonalist sosyalistlere zulmetmek amacıyla yapılan "karşılıklı yardım" antlaşmalarının lekesini taşıyan dolarlar. Her dolar, her ülkede zengini daha zengin, yoksulu daha yoksul yapan "kâr getiren" savaş sözleşmelerinin çirkefi ile lekelenmiştir. Ve yine her dolar kanla yıkan-

mıştır — ganimetin en yüklüsünü İngiliz haydudu mu yoksa Alman haydudu mu alacak, dünyanın her yanındaki zayıf ulusları boğazlayacak olan ilk önce Alman katili mi olacak, yoksa İngiliz katili mi, buna karar vermek için yapılan yüce, soylu ve kutsal savaşta, öldürülen on milyonun ve sakat bırakılan 20 milyonun kan okyanusuyla yıkanmıştır bu dolarlar.

Alman haydutları barbarlıkta bütün rekorları kırarlarken, İngiliz yalnız sömürgelerde bütün rekorları kırmakla kalmıyor, iğrenç riyakârlık rekorlarını da elinde bulunduruyor. Bugünlerde milyon tirajlık İngiliz - Fransız ve Amerikan burjuva gazeteleri Rusya hakkında yalan ve iftira kampanyası açtılar, bir de riyakârca Rusya'yı, Almanlardan "korumak" istediklerini ileri sürerek, talancı müdahalelerini haklı çıkarıyorlar.

Bu hakaret dolu ve çirkin yalanı reddetmek için fazla söz gerekmez; çok iyi bilinen bir gerçeği göstermek yeterlidir. 1917 ekiminde, Rus işçileri emperyalist hükümetlerini yıktıktan sonra, Sovyet hükümeti, devrimci işçi ve köylülerin hükümeti, bütün uluslara eşit hakları tam olarak garanti eden bir barışı, ilhaksız ve tazminatsız bir barışı adaletli bir barışı açıkça önermiştir - ve bütün savaşan ülkelere böyle bir barışı önermektedir.

Bizim önerimizi kabul etmeyenler İngiliz - Fransız ve Amerikan burjuvazisiydi. Bütün ulusların çıkarlarına ihanet edenler onlardı; genel bir barış konusunda bizimle görüşmeye yanaşmayan onlardı! Emperyalist katliâmı uzatan onlardı.

Rusya'yı emperyalist savaşa yeniden sokma olanağını araştıranlar onlardı, barış görüşmelerine katılmayanlar onlardı, talancı Alman kapitalistlerine, Rusya üzerindeki onur kırıcı, ilhakçı Brest barışını gerçekleştiren olması, kapitalistlerine icazet veren yine onlardı!

Şimdi bizi Brest barış antlaşmasından ötürü "suçlayan" Anglo - Fransız ve Amerikan burjuvazisinin ikiyüzlülüğünden daha iğrenç bir şeyi tasavvur etmek güçtür. Brest görüşmelerini genel bir barış görüşmesi havasına döndürebilen bu ülkelerin kapitalistleri şimdi bizim "suçlayıcılarımız" çıktılar. Sömügelerin talanından ve ulusların boğazlanmasından kârlar vuran, Anglo - Fransız emperyalist akbabaları, Brest antlaşmasının yapılmasından tam bir yıl sonra, bizi, bütün ülkelere adaletli bir barış öneren bolşe-

vikleri suçluyorlar, sabık çar ile Anglo - Fransiz kapitalistleri arasında yapılan gizli canice antlaşmaları yayımlayan ve halkın gözü önüne seren **bizleri** suçluyorlar.

Emperyalist bağların, sefil emperyalist antlaşmaların, emperyalist zincirin demirden halkasını kırdığımız için, -özgürlüğe ulaşmak için, bu uğurda çok kurban verildi- emperyalistlerin saldırısına uğradığımız halde bir sosyalist cumhuriyet olarak, emperyalist savaşın dışında kalmaya dikkat ettiğimiz için, bütün dünyanın görmesi için barışın ve sosyalizmin bayrağını yükseklere kaldırdığımız için, yaşadıkları ülke önemli değil, bütün dünyanın işçileri bizi selâmlıyor, bizi alkışlıyor ve bize sempati duyuyor.

Uluslararası emperyalist çetenin bunun için bizden nefret ettiğine şaşmamak lâzım, bizi "suçluyorlar", öyle ki sağ sosyalist devrimcileri ve menşevikleri de içine alan, emperyalistlerin bütün uşakları da bizi "suçluyorlar." Emperyalizmin sadık köpeklerinin bolşevikler için söyledikleri bunlar, ama dünyanın sınıf bilinçli işçilerinin bize duyduğu sempati, davamızın doğruluğuna bizi her zamankinden fazla inandırıyor.

Gerçek bir sosyalist, burjuvazi üzerinde kazanılacak zaferin gerekliliğini, iktidarın işçilere geçmesi zorunluluğunu, dünya proleter devriminin başlaması gerekliliğini kavramada hata yapmaz, biz emperyalizm **önündeki** ağır bozgunlar, ülkemizin de bir parçasını içeren en büyük fedakârlıkları yapmada tereddüt **edemeyiz, etmemeliyiz.** Gerçek bir sosyalist sosyalist devrim davasını somut olarak ileriye itecek, "ülkesi" için yapacağı en büyük fedakârlığı, buna olan istekliliğini yaptığı işlerle kanıtlar.

"Onların" davası uğruna, dünya hegemonyasının ele geçirilmesi uğruna, İngiltere'nin ve Almanya'nın emperyalistleri Belçika ve Sırbistan'dan, Mezapotamya ve Filistin'e kadar birçok ülkeyi boğazlamakta ve harabeye çevirmekte tereddüt etmediler.

Ama sosyalistler, "davalarıyla", bütün dünyanın emekçi halkını sermayenin boyunduruğundan kurtarma davalarıyla, evrensel ve ebedî bir barışın kazanılması davalarıyla birlikte, fedakârlık olmayan bir yolu beklemek zorundalar mı? Kolay bir zafer "garantileninceye" kadar, savaş açmaktan korkmaları mı gerekir? "Kendi" burjuvalarının yarattığı, "anavatan" bütünlüğü ve güvenliğini dünya sosyalist devriminin çıkarlarına mı tercih etmeliler? Uluslar-

arası sosyalist hareket içinde bu şekilde düşünen kendini bilmez zibidiler, burjuva ideolojisine yaltaklanan uşaklar, yüz kez bin kez lânetlenmişlerdir.

Anglo - Fransız ve Amerikan emperyalist akbabaları Alman emperyalizmi ile bir "antlaşma" yapmaktan ötürü bizi "suçluyorlar" "kendi" ülkelerinin işçileri de bize sempati duyduklarından, işçi hükümetine iftira etme ikiyüzlülüğü ve habisliğinde üstlerine yok! Ama bu riyakârlıkları teşhir edilecektir. Onlar, **işçilere karşı** emekçi **halka karşı** burjuvazi (kendi burjuvazileri veya yabancı) ile "sosyalistler"in yaptığı antlaşma ile kendi burjuvazilerini bozguna uğratan **işçilerin korunması amacıyla** yapılan antlaşma arasındaki farkı görmemek sevdasında.

Değişik burjuva grupları arasındaki uzlaşmaz çelişkilerden proletaryanın yararlanabilmesi amacıyla, bir ulusal rengi taşıyan burjuvazinin, **başka bir ulusal rengi taşıyan burjuvaziye** düşürülmesi doğrudur.

Aslında, her Avrupalı bu farkı çok iyi görüyor; Amerikan halkının da, kendi tarihlerinde, buna değgin çok çarpıcı örnekleri var. Bir sürü antlaşmalar olmuştur. Fransızların dediği gibi, **Fagots et Fagots.**

1918 şubatında, dünya devrimi tam anlamıyla olgunlaşmadan önce proletaryanın enternasyonal dayanışması güveni içinde olan, silâhsız, hareketsiz kılınmış Rusya'ya karşı, Alman emperyalist akbabaları kuvvetlerini saldırttığında, Fransız monarşistleriyle bir "anlaşmaya" girmekten bir an bile tereddüt etmedim. Yüzbaşı Sadoul, lâfta bolşeviklere sempati duyan ama fiiliyatta Fransız emperyalizminin sadık ve güvenilir hizmetkârı olan bir kara subayı, beni görmesi için Fransız subayı de Lubersac'ı getirdi. Lubersac bana şöyle söyledi, "ben bir monarşistim. Tek emelim Almanya'nın bozgununu sağlamaktır." Ben de, "oluyor" diye cevap verdim. Ama bu, Alman işgalini engellemek amacıyla demiryollarını uçurarak bize yardım etmek için hazır olan Fransız subaylarının, Fransız tahrip uzmanlarının hizmetleri sorumluluğunu taşıyan de Lubersac ile bir "anlaşmaya" varmaktan alıkoymamıştır. Bu her sınıf bilinçli işçinin uygun bulacağı, sosyalizmin çıkarlarına uygun düşen bir "anlaşma" örneğidir. İkimizin de aklından geçen, "muhatabını" yürekten darağacında sallandırmak olduğu halde, Fransız monarşistiyle el sıkıştık. Bir müddet çıkarlarımız uyuştu. İlerleyen obur Almanlara karşı, **biz,**

Rus ve dünya sosyalist devriminin çıkarları için, **öteki** emperyalistlelerin eşit oburluktaki karşı çıkarlarından yararlandık. Bu şekilde hareket ederek, Rusya'nın ve diğer ülkelerin işçi sınıflarının çıkarlarına hizmet ettik, proletaryayı güçlendirdik, bütün dünya burjuvazisini zayıflattık. Hızla olgunlaşan proleter devriminin, ileri ülkelerin çoğunda **tamamen olgunlaşmış** olacağı zamanı beklerken, her savaşta görülen en meşru, en özlü manevra, savaş hilesi ve geri çekilme yöntemlerine başvurduk.

Mamafih Anglo - Fransız ve Amerikan emperyalist köpekbalıkları öfkeden kuduruyorlar, bize sürekli iftirada bulunuyorlar. Sağ sosyalist devrimcilere, menşevik ve öteki sosyal-patriyotçu gazetelere kaç milyon rüşvet yedirirlerse yedirsinler önemi yok, Rusya üzerine Anglo-Fransız birliklerince bir saldırı yönetildiği takdirde, Alman emperyalist akbabalarıyla aynı türden bir "anlaşma"ya girmekte bir saniye bile tereddüt etmeyeceğim.

Çok iyi bilmekteyim ki, benim taktiklerim Rusya'nın, Almanya'nın, Fransa'nın, İngiltere'nin, Amerika'nın — kısacası bütün uygar dünyanın sınıf bilinçli proletaryası tarafından onaylanacaktır. Bu taktikler sosyalist devrim görevini kolaylaştıracak, onu hızlandıracak, uluslararası burjuvaziyi zayıflatacak, burjuvaziyi bozguna uğratan işçi sınıfının mevzilerini sağlamlaştıracak.

20 Ağustos 1918'de yazılmıştır. **Toplu Eserler, cilt 28 s. 62 - 68**

POLİTEKNİK MÜZESİNDEKİ KONUŞMA

23 AĞUSTOS 1918

(Çılgınca alkışlar.) Programımızın özü nedir? Sosyalizmi gerçekleştirmek. Şu anda sosyalizmin zaferiyle olandan başka, bu savaştan hiç bir çıkış yolu yok. Dünyanın her yanında çoğu kimse şimdi bu kanlı katliama karşı çıkıyorlar ama onun kapitalist düzen ile doğrudan doğruya ilişkisini göremiyor. Ama onlardan (burjuvazinin), kapitalizmin sonu ile savaşın sonunu birleştirebileceklerini bekleyemezsiniz... Mamafih bu, kapitalist düzene el sürmeyerek dünyaya barışı getirmek isteyenlerden, bolşevikleri ve bütün öteki ülkelerin devrimci sosyalistlerini ayırdeden bir görüştür.

Savaşlar neden yapılır? Savaşların çoğunun, hanedan çıkarları için yapıldığını biliyoruz, bunlara hanedan savaşları denir. Ama bazı savaşlar ezilenin çıkarları için yapılır. Spartaküs köle sınıfını savunmak için savaştı. Bu tabiattaki savaşlar, köleci dönemden, günümüze kadar süregelen sömürgeci dönemde sürdürüldü. Bu savaşlar haklı savaşlardı, mahkûm edilmemelidir.

Ama bugünkü Avrupa savaşının sözünü ettiğimiz zaman, onu mahkûm ediyoruz, böyle yapıyoruz, çünkü onu sürdürenler ezen sınıflar.

Bugünkü savaşın amacı nedir? Diplomatlara bakarsanız, Fransa ve İngiltere küçük ulusları, barbarlardan, Alman Hunlarından korumak için savaşıyorlar. Almanlara kalsa, onlar da uygar Alman halkını tehdit eden kazak barbarlarına karşı savaşıyorlar ve düşman saldırısından anavatanı savunuyorlar.

Ama biz bu savaşın hazırlandığını, koşullar olgunlaştıktan sonra kaçınılmaz hale geldiğini biliyoruz. Amerika ve Japonya arasında olan savaş kadar kaçınılmaz bir şeydir. Neden?

Çünkü kapitalizm yeryüzünün zenginliğini birkaç devletin elinde toplamış olup, dünyayı en küçük parçasına kadar bölmüştür. Daha fazla pay çıkarmak, daha çok zengin-

leşmek yalnızca diğerleri pahasına olabilir. Bir devletin zenginleşmesi, başka bir devletin pahasına olur. Bu istek yalnızca kuvvet zoruyla yerine getirilebilir — sonra da yağmacılar arasındaki savaş kaçınılmaz olur.

Şimdiye kadar bu savaşın başını iki ana firma çekti — İngiltere ve Almanya. İngiltere sömürgeci ülkelerin en güçlüsüydü. Nüfusu 40 milyondan fazla olmadığı halde, sömürgelerin nüfusu 400 milyona varıyordu. Çok önceleri öbürlerinin sömürgelerini kuvvet zoruyla almıştı; pek çok toprak ele geçirdi ve bu toprakları işletti. Ama son elli yılda ekonomik planda Almanya'nın gerisine düştü. Alman sanayii, İngiliz sanayiine üstün geldi. Almanya'nın büyük ölçüdeki devlet kapitalizmi bürokrasiyle birleşti — ve Almanya tüm rekorları kırdı.

Bu iki dev arasındaki rekabet yalnızca kuvvet ile çözülebilirdi. (Giderilebilirdi.)

İngiltere'nin, gücüne dayanarak Hollanda'dan, Portekiz'den ve öteki ülkelerden toprak ele geçirdiği bir dönem vardı. Sonra Almanya sahneye çıktı ve diğerlerinin pahasına zenginleşmek sırasının kendisine geldiğini ilân etti.

Sorunun asıl doğrultusu budur — dünyanın paylaşımı için en kuvvetli güçleri arasındaki mücadele. Her iki tarafın da ellerinde bulunan sermaye yüzlerce milyona vardığından, mücadeleleri dünya çapında olacaktı.

Bu savaşla birlikte ne kadar gizli cinayetin de işlendiğini biliyoruz. Yayımladığımız gizli antlaşmalar, savaş için ortaya atılan azametli fikirlerin aslında bomboş lâflar olduğunu göstermektedir. Küçük ve zayıf uluslar pahasına zenginleşmeyi öngören Rusya gibi devletler bu rezil antlaşmalara katılmışlardır. Sonuç, zayıf olan ezilirken, güçlü olan daha zengin olacaktır.

Bu savaşı başlatınada kişiler tek tek suçlanamaz. Bu toptan katliamı getirdi diye kıralları ve çarları suçlu bulmak yanlış olur. Kapitalizm çıkmaz yola girmiştir. Bu çıkmaz yol emperyalizmdir. Bu çıkmaz yol, dünya hakimiyeti uğruna rekabet edenlerin arasındaki savaşı yöneten emperyalizmdir.

Savaşın küçük ulusların kurtuluşu için yapıldığının ilânı, sunturlu bir yalandır. Etraflarındaki birçok küçük ulus zulüm altındayken, yağmacıların her ikisi de birbirinin kanına susamış.

İç savaş dışında emperyalist savaştan hiç bir çıkış yolu olmadığını söylüyoruz.

1914'de bunu söylerken, havaya konuştuğumuz söyleniyordu; oysa olayların bütün akışı bizim tahlillerimizi doğruladı. Bugün şovenizmin generallerinin ordusuz kaldıklarını görüyoruz. Savaştan en çok etkilenenler, — düşman Paris kapılarında diye, anavatan savunmasına çağrı yapmada en sorumlu olanlar, Fransa'daki anavatan savunmacıları hareketlerini bir fiyaskoyla noktaladılar. Ne yaptıklarını bilmeyen Longuet gibi kimselerin elinde olduğu doğru ama önemli değil bu.

Rusya'daki devrimin ilk günlerinde, iktidar, her çeşit lâfazanlığı yapan ama eski çarlık antlaşmalarını yan ceplerine atan kimselerin eline düşmüştü. Devrimden önce ve 1905 devrimimize kadar varolan uğursuz rejimden ötürü, Rusya'da hızla sola açıldılar.

Kurnaz ve hesabını bilir kapitalizmin iktidarda olduğu, kapitalizmin güçlü ve düzgün bir örgüte malik olduğu Avrupa'da, milliyetçiliğin etkileri daha yavaş kalkıyor. Mamafih, yanılmadan emperyalist savaşın yavaş ve eziyetli bir ölüme doğru gittiğini görebiliyoruz.

Alman ordusunun demoralize olduğu, yağmacılığa başladığını gösteren çok güvenilir bilgiler var. Asker, burjuvazinin çıkarları uğruna sakat bırakıldığını ve öldürüldüğünü anlamaya başladığında ve uyandığı an, moralsizlik bütün asker kitleleri arasına yayılıyor.

Moralini, diğerlerinden daha uzun bir süre, kararlılıkla ayakta tutan Fransız ordusu dahi, moralsizlikten muaf olmadığını gösteriyor. Malvy deneyi Fransa üzerindeki perdeyi biraz kaldırdı da cepheye gitmek istemeyen binlerce askerin durumunu açığa vurdu.

Bütün bunlar, olayların Rusya'dakine benzer bir gelişim süreci izleyeceğinin müjdecisidir. Yalnız, uygar ülkelerdeki iç savaş Rusya'dakinden çok daha acımasız olacaktır. Finlandiya'nın durumunu görebiliyoruz; Avrupa'nın en demokratik ülkesi, kadınlara oy hakkını ilk tanıyan ülkedir. Oysa bu ülke Kızıl Ordu erlerine serserice ve vefasızca tacizlerde bulunmaktadır. Bu da uygar ülkeleri ne müthiş bir kaderin beklediğini göstermektedir.

Bolşevikleri, Rus ordusunun demoralize etmekle suçlamanın ne kadar saçma olduğunu kendiniz görebilmektesiniz.

Biz diğer işçi müfrezelerinin biraz ilerisine çıkmış olan tek bir müfrezeyi temsil ediyoruz -diğerlerinden daha iyi olmasından değil de- bizim burjuvazinin aptallığı, Rusya işçi sınıfına biran önce zincirlerini parçalaması olanağını vermesindendir.

Bugün, Rusya'da sosyalist bir düzen kurmak için savaşırken, bütün dünyada sosyalizm savaşını veriyoruz. Bugün, bolşevikler bütün ülkelerdeki işçi mitinglerinde. işçi günlerinde konuşulan tek konu olmuştur. Biliyorlar bizi; şimdi kendileri için çalıştığımızı, bütün dünya için çalıştığımızı biliyorlar.

Toprakta özel mülkiyeti kaldırdığımızda, fabrikaları ve bankaları millileştirdiğimizde, her yandan hata yaptığımıza ilişkin feryatlar yükseldi. Doğru olabilir, ama işçiler sosyalizmi kendileri kuruyorlar, hatasız devrim yapma sanatı, yöntemine hazırlanırken ve deneylerden öğreniyorken, yaptığımız hatalar önemli değil.

Bütün bunlardan sonra, serserice saldırıların hedefiyiz. Bundan ötürüdür ki, işçilerin ve köylülerin feshettikleri, Fransa'ya olan milyarlara varan Rus borçlarının yenilenmesini doğuracağından, Fransız emperyalistleri karşı devrimi desteklemek için artık yüzlerce milyonluk ianeleri göze almıyorlar.

Bugün bütün burjuva basını, on gün önce Kronstadt'ta olan halk komiserleri kurulunun Tula'ya hareket ettiği, devamla, Moskova'nın düşmek üzere olduğu, Sovyet hükümetinin kaçtığı filân gibi yalanlarla sütunlarını doldurarak kendini eğlendiriyor.

Bütün burjuvazi, bütün Romanov'lar, bütün kapitalistler ve bütün toprak ağaları, isyanlarını Sovyet hükümetinin düşürülmesi olasılığına bağlayarak, Çekleri destekliyor. Müttefikler bunun bilincinde, bunun için de en korkulu saldırılarından birine girişmekteler. Rusya'da eksikliğini duydukları şey bir nüve idi, onu da Çeklerde buldular.

Çek isyanı hafife alınmamalıdır. Bu isyan bir dizi karşı - devrimci ayaklanmanın işaretidir; devrimci tarihimiz birçok kulak ve beyaz muhafız isyanlarına şimdiden yer verdi.

Sovyet hükümetinin durumu ciddidir, gerçekler karşısında gözlerimizi kapamamalıyız. Ama zaferlerimize güven duyabilmek için etrafımıza şöyle bir bakmamız yeter.

Almanya birçok bozgunlarla karşı karşıya, bu bozgun-

ların Alman askerlerine yüklenen "hainlik" sonucu olduğu gizli bir şey değil; cepheye gönderilecek birliklerin geri çekilmesi için hükümeti sıkıştıran Andrieux yoldaşın tutuklandığı, çok kritik bir anda, Fransız askerleri cepheye gitmeye karşı çıktılar.[79]

Birçok fedakârlıkta bulunduk. Brest - Litovsk barışı ağrılı bir yaraydı; Almanya'da bir devrim olacağını umduk, ama zaman henüz olgunlaşmamıştı. Şimdi olgunlaşıyor, devrim kuşkusuz bir şekilde hazırlanıyor ve kaçınılmaz durumdadır. Ama yalnızca bir aptal, batıda devrimin ne zaman patlak vereceği sorusunu sorabilir. Devrim asla önceden kestirilemez; zaman önceden söylenemez; kendisi gelir. Devrim hazırlanıyor ve alevlenmek zorunda. Şubat devriminin patlamak üzere olduğunu birisi çıkıp da bildi mi? Çılgın papaz halkı saraya yürüttüğünde[80], 1905 devriminin patlamak üzere olduğunu tek kimse bildi mi? Ama devrim hazırlanıyor ve gelmek zorunda.

Başlayıncaya kadar (Almanya'daki devrim) Sovyet hükümetini korumalıyız. Hatalarımız, batıdaki proletaryaya, dünya sosyalist hareketine bir ders olarak hizmet etmelidir. Rus devriminin olduğu kadar, dünya devriminin kurtuluşu Çek cephesinde yatmaktadır. Birçok kez generallerin ihanetine uğramış olan o bitkin ordunun, yoldaşlarımızın, komünistlerin, işçilerin gelmesiyle zaferler kazanmaya başladığını, dünya burjuvazisine karşı mücadelede devrimci coşkunluğunu göstermeye başladığı, haberlerini alıyoruz.

İnanıyoruz ki, zafer bizim olacaktır ve zaferimizle sosyalizm davasını kurtaracağız.

İzvestia, 182 sayıda
basılan kısa rapor
24 Ağustos 1918

Toplu Eserler, cilt 28
s. 79 - 84

EVRENSEL HİZMET, BERLİN MUHABİRİ KARL WİEGAND'IN SORULARINA CEVAP'TAN [81]

1. **Polonya ve Romanya'ya saldırmayı düşünüyor musunuz?**

Hayır. Halk komiserleri kurulu ve bütün Rusya merkez yürütme komitesi adına, barışçı niyetlerimizi kesin ve resmî bir şekilde açıkladık. Fransız kapitalist hükümetinin Polonya'ya, (olasılıkla Romanya'ya da) bize saldırması için; tahriklerde bulunması esef vericidir. Lyons'dan yayın yapan Amerikan radyoları bile bundan bahsetmektedirler.

2. **Asya'daki planlarınız nedir?**

Avrupa'dakilerin aynısıdır: bütün halklarla; bütün ulusların yeni bir hayata — toprak ağasız, kapitalistsiz, tüccarsız, sömürücülerin olmadığı bir hayata gözlerini açan işçileriyle, köylüleriyle barış içinde birarada yaşama; 1914 - 1918 emperyalist savaşı, dünyanın parçalanması için, Anglo - Fransız (ve Rus) grubu kapitalistlerinin Alman - Avusturya kapitalist grubuna karşı olan savaşları, Asya'yı uyandırdı, başka yerlerde olduğu gibi orada da özgürlüğe ve barışçıl emeğe duyulan isteği, gelecekte muhtemel savaşlara karşı çıkma isteğini güçlendirdi.

21 Şubat 1920'de New York Evening'de yayınlandı Sayı, 12671

Toplu Eserler, cilt 30, s. 365

KOMÜNİST ENTERNASYONALİN
İKİNCİ KONGRESİNE VERİLEN
KOMÜNİST ENTERNASYONALİN TEMEL GÖREVLERİ
VE ULUSLARARASI DURUM RAPORU'ndan

19 HAZİRAN 1920

Emperyalizm ekonomik ilişkileri, şimdi olduğu gibi, bütün uluslararası durumun özünü oluşturmaktadır. Yirminci yüzyıl baştan aşağıya, kapitalizmin bu yeni, en yüksek ve en son aşamasıyla biçimlendi. Kuşkusuz, hepiniz, sermayenin ulaştığı dev boyutların emperyalizmin temel ve karakteristik özelliği olduğunu biliyorsunuzdur. Serbest rekabetin yerini büyük tekeller aldı. Az sayıdaki kapitalist, sanayiin bütün kollarını ellerine geçirebildiler; bunlar da (sanayi kolları) kombinaların, kartellerin, işveren sendikalarının, tröstlerin eline geçti. Öyle ki, sanayinin bütün kolları, tek bir ülkede kalmaktan çıkıp tekelciler tarafından maliye, mülkiyet hakkı ve kısmî üretim alanlarında, dünyanın her yanında kuruldu. Bu, aslında en özgür cumhuriyetleri bile malî monarşiler haline getiren önemsiz sayıdaki çok büyük bankalar, malî tikonlar tarafından oluşturulan misli görülmemiş tahakküm için, temel hazırlamıştır. Savaştan önce, bu konu, devrimci yazar olmaktan uzak, örneğin Fransa'daki Lysis gibilerince kamuoyuna tanıtıldı.

Bütün dünya paylaşıldığı zaman bir avuç kapitalistin gerçekleştirdiği bu tahakküm, yalnızca en büyük kapitalistlerce ele geçirilen üretim araçları ve değişik kaynaklı ham maddeler anlamında olmayıp, aynı zamanda sömürgelerin paylaşımının da tamamlanmış olması anlamındadır.

Kırk yıl önce, altı kapitalist ülkeye bağlı sömürgelerin nüfusu 250.000.000'un biraz üzerindeydi. 1914 savaşından önce sömügelerin nüfusu 600.000.000 dolaylarındaydı, buna halen yarı - sömürge olan İran, Türkiye ve Çin gibi ülkeleri de eklersek, en zengin en uygar ve en özgür ülkelere sömürgeci yollarla bağlanarak ezilen yuvarlak rakam, bir milyarlık bir nüfus elde ederiz. Biliyorsunuz ki, doğrudan politik ve hukukî bağımlılığın yanında, sömürge bağımlılı-

ğı, çok sayıda malî ve ekonomik ilişkiler bağımlılığını ve son moda kitle imha silâhlarıyla donatılmış Avrupalı ve Amerikalı emperyalist birliklerin, sömürge ülkelerinin silâhsız ve savunmasız sakinlerini katlettikleri, savaş olarak kabul edilmeyen, çok sayıdaki savaşı da getirir.

1914 - 1918 emperyalist savaşı, bu dünya paylaşımının, kapitalist tekellerin tahakkümünün, her ülkedeki iki, üç bilemediniz dört beş çok büyük bankaca yönetilen bu büyük gücün politikasının kaçınılmaz bir sonucuydu. Bu savaş bütün dünyanın yeniden paylaşılması için yapıldı. Küçük gruplar halinde olan en büyük devletlerin, -İngiliz ya da Alman- bütün dünyayı sömürmek, yağmalamak ve soymak hakkını ve fırsatını ele geçirmeleri için yapıldı. Savaşın, bu sorunu İngiliz grubunun arzusuna uygun olarak düzenlendiğini biliyorsunuz. Savaşın bir sonucu olarak, bütün kapitalist çelişkiler iyice keskinleşti.

Savaş, bir kalemde nüfusu 130.000.000 olan Rusya'yla, 120.000.000'dan az olmayan toplam nüfusuyla Avusturya - Macaristan, Almanya ve Bulgaristan'ı, takriben 250.000.000 civarındaki dünya nüfusunu sömürge statüsüne koydu. Bu, bazısı Almanya gibi, en ileri, en aydın, modern teknikte ileri bir düzeyde olanların arasında, yeralan ülkelerde yaşayan 250.000.000 kişi demektir. Versailles antlaşması ile savaş, bu ülkelere, ileri halkların sömürge devleti bağımlılığına indirgenmesi, açlık, sefalet ve hakların yitirilmesi koşullarını kabul ettiriyordu: Bu antlaşma onları hiç bir uygar ulusun dayanamayacağı koşullara sokarak, yenik ülkeler için kuşaklar boyu bağlayıcı olacak. Aşağıdaki savaş sonrası dünyanın görünümüdür: En azından 1 milyar 250 milyon kişi, derhal bir zamanlar barış âşığı olarak reklâmını yapan zalim kapitalizmin sömürge boyunduruğu altına alındı. Reklâmını yapan dedik, dünyanın paylaşımının henüz gündemde olmadığı, tekellerin henüz yönetime katılmadığı ve dev askerî çatışmalar olmaksızın, kapitalizmin hâlâ nisbî bir barışçı yoldan gelişebildiği 50 yıl önceki dönemde böyle davranmakta biraz hakları vardı.

Bugün ise, bu "barışçı" dönemi geride bırakarak, eskisiyle kıyaslanamayacak kadar canavarca zulmün, sömürgeci ve askerî baskının yerleştiğini görüyoruz.

Versay antlaşması, Almanya'yı ve diğer yenik ülkeleri ekonomik varlıklarının devamını fizikman olanaksız kılan,

bütün hakları ellerinden alınmış, aşağılanmış bir duruma soktu.

Kaç ulus savaştan yararlı (kazançlı) çıkmıştır? Bu soruya cevap vermek için Birleşik Devletlerin -savaştan tek kazançlı çıkan ülke büyük bir borç veren (tefeci) ve genel kredi bayii- nüfusunun 100.000.000'dan fazla olmadığını hatırlamamız gerekir. Avrupa - Amerika mücadelesini dikkatle izleyerek Asya'dan büyükçe bir parça (toprak) koparan Japonya'nın nüfusu 50.000.000'dur. Yukarıda adı geçen ülkelerden sonra en kazançlı durumda olan, İngiltere'nin nüfusu ise 50.000.000 dolaylarındadır. Savaşla zenginleşen az nüfuslu tarafsız ülkeleri de buna eklersek yuvarlak rakam 250.000.000'luk bir nüfus karşımıza çıkar.

Emperyalist savaştan sonra dünya tablosunu çıkarabilmek için geniş hatlar kullanasınız. Ezilen sömürgelerde —İran, Türkiye ve Çin gibi parçalanan ülkeler ile yenik düşen ve sömürge durumuna sokulan ülkelerde— 1 milyar 250 milyon kişi yaşıyor. Eski durumlarını koruyanların sayısı 250 milyondan fazla değil. Ama ekonomik planda Amerika'ya bağımlı oldular, savaş boyunca tümü de askerî bakımdan bağımlıydılar, savaş bütün dünyayı içine aldı, tek bir devletin bile gerçekten tarafsız kalmasına izin vermedi. Dünyanın bütün nüfusunun yaklaşık olarak 1.750 milyon olduğu biliniyor. Size, kapitalizmin, emperyalizmin bütün temel çelişkilerin, devrimi doğuran temel çelişkilerin, ikinci enternasyonale karşı kararlı bir mücadeleyi ortaya koyan, işçi sınıfı hareketi içindeki bütün temel çelişkilerin hep bu dünya nüfusunun bölüşümüne ilişkin olduğunu belirten başkanımızın zikrettiklerini, bu dünya tablosunu hatırlatmak isterim.

Pravda, sayı 162
24 Haziran 1920

Toplu Eserler cilt 21
s. 215 - 18

9. Bütün - Rusya Sovyetler Kongresinde, Bütün - Rusya Merkez Yürütme Komitesi ve Halk Komiserleri Kurulu Raporundan

23 Aralık 1921[82]

Belli bir dengenin kurulduğunu görüyoruz. Bu, emperyalist savaşın çelişkilerini kavradığımızı kanıtlayan, zaferlerimizden oldukça bağımsız, objektif politik durumdur. Biz bu çelişkileri geçmişte yapılandan daha doğru bir şekilde değerlendiriyoruz ve de henüz bir çıkış yolu bulamayan ya da göremeyen, bütün zaferlerinden ve kuvvetinden tiksinen diğer devletlerden daha doğru bir şekilde değerlendiriyoruz bu çelişkileri. Şimdi önümüzde duran uluslararası durumun maddi özü budur. Karşımızda, mutlak, tartışmasız ve aşikâr olan ama tutarlı bir yanı bulunmayan denge var. Uzun ömürlü olup olmayacağını bilmiyorum. Ve bu konuda kimsenin bir şey bileceğini sanmıyorum. Kendi hesabımıza, son derece dikkatli olmalıyız. Politikamızın ilk kuralı, geçtiğimiz yıl hükümetimizin faaliyetlerinden ortaya çıkan ders, bütün işçiler ve köylülerce öğrenilmesi gereken ders, uyanık olmaktır, bizden nefret ettiğini açık açık söyleyen kimseler, sınıflar ve hükümetlerle çevrili bulunduğumuzu hatıra getirmektir. İşgalden kıl payı kurtulduğumuzu unutmayalım. Bu talihsizliği yenmek için bütün gücümüzü ortaya koyacağız. Emperyalist savaşın bu ağır yükünün, bizim yaptığımız gibi, üstesinden bir ulusun gelebilmesi insanı biraz düşündürür. Sonra da, **göçmenlerin (émigrés)** Rusyası için, toprak sahiplerinin Rusyası için, kapitalistlerin Rusyası için savaşan egemen sınıfların bizi girmeye zorladıkları iç savaş safrası çıktı karşımıza. Savaşın işçilere ve köylülere inanılmaz talihsizlikler getirdiğini çok iyi biliyoruz. Bu cümleden olarak soruna karşı tavrımız çok dikkatli ve özenli olmalıdır. Fiyatını yüksek ödediğimiz barışı korumak için en büyük fedakârlıkları yapmaya ve ayrıcalık tanımaya hazırız. Çok bü-

yük ayrıcalıklara ve fedakârlıklara hazırız, ama, ebediyen değil.

Bereket versin sayıları belli (sayısız değiller), bunda büyük rol oynayan Finlandiya, Polonya ve Romanya'nın savaş partilerinin ve ilerici kliklerinin temsilcileri — onları iyi belleyin.

(9. Bütün-Rusya Sovyetleri Kongresi)
Devyaty Vserosiisky Sjezd Sovetov
bülteninde yayımlandı.
Verbatım Raporu sayı 1
23 Aralık, 1921

Toplu Eserler
cilt 23, s. 147-48

AYDINLIK (CLARTÉ) GRUBUNA [83]

15 KASIM 1922

Sevgili Arkadaşlar,

Size en iyi selâmlarımı gönderme fırsatını buluyorum. Ciddî bir şekilde hastalandım, bir yılı aşkın bir zamandır, grubunuzun yapıtlarından tekini bile göremedim. Ümit ederim ki örgütünüz "**des anciens combattans** — Eski savaşçılar"* hâlâ ayakta ve emperyalist savaşa karşı olan mücadeleyi güçlendirme ve yaygınlaştırma anlamında olmak üzere yalnızca nicel planda değil, nitel planda da güç kazanıyor. İnsanın hayatını, bu çeşit bir savaşa karşı olan mücadeleye adaması değerli bir şeydir. İçinde insanın acımasız olması ve kabuğuna çekilen safsatayı tüm dünya üzerinde dipbuçak izlemesi gereken bir mücadeledir.

En iyi selâmlarla
Lenin

İlk kez 1925'de Clarté'nin 71'inci sayısında Fransızca olarak basıldı.

Toplu Eserler, cilt 33, s. 434

---

* **Ex - Servicemen - ed.**

NOTLAR

1 Bu Kongre, İkinci Enternasyonal'in 7'ci Kongresi, 18 Ağustos'tan 24 Ağustos 1907'ye kadar sürdü ve Britanya, Fransa, Almanya, Rusya, A. B. D. ve diğer ülkelerin sosyalist parti ve sendikalarını temsil eden 886 delege tarafından izlendi. Kongre, ağaşıdaki sorunları tartıştı: 1) Militarizm ve uluslararası zıtlıklar; 2) Siyasal partiler ve sendikalar arasındaki ilişkiler; 3) Sömürge sorunu; 4) Göç etme ve işçilerin göçü ve 5) Kadınların oy kullanma hakkı.

«Militarizm ve Uluslararası Zıtlıklar» üzerine olan karar, devrimci Marksizmin ruhunda Lenin'in Polonyalı Sosyal - Demokrat delegeler tarafından desteklenen düzeltmeleri temeli üzerinde kökten değiştirildi. Karar taslağını esas olarak değiştiren en önemli düzeltme aşağıdaki gibidir: «Eğer savaş çıkacak olursa, onlar (çeşitli ülkelerin işçi sınıfı ve parlamento temsilcileri - Ed.)... yığınları harekete geçirmek ve kapitalist sınıf hakimiyetinin yıkılışını hızlandırmak için savaşın yol açtığı ekonomik ve politik krizden her ne pahasına olursa olsun yararlanmalıdırlar.»

Sömürge sorunu da sert bir mücadeleye neden oldu. Hollandalı oportünistlerinin bir sözcüsü olan Van Kol, kongre'nin, sosyalizm altında uygarlaştırıcı bir rol oynayabilecek olan herhangi bir sömürgeci politikayı ilke olarak mahkum etmesi gerektiği konusunda bir karar taslağı sundu. Karar, Rus ve Polonyalı delegelerin, Alman, Fransız ve Britanyalı sosyalistlerin küçük bir bölümünün ve sömürgesi olmayan küçük ülkelerin sosyalistlerinin muhalefetinin bir sonucu olarak reddedildi. Kongre tarafından kabul edilen karar, sömürgeci politikayı şartsız mahkum etti.

Lenin, Stuttgart Kongresi'nin kararlarını değerlendirirken aşağıdakileri yazdı «Genellikle, Stuttgart Kongresi, uluslararası Sosyal-Demokrat hareketin oportünist ve devrimci kanatlarını bazı ana meseleler üzerinde şiddetli çelişkiye

soktu ve bu meselelere devrimci Marksizmin ruhunda karar verdi.» **Toplu Eserler, Cilt. 13. s. 81.)** .... S. 9

2 Militarizm sorunu bütün bu kongrelerde tartışıldı.

Paris Kongresi, halkın genel silahlandırılmasının sürekli orduların yerini alması üzerine bir karar, kabul etti. Karar, uluslararasında barışın güçlenmesini istedi ve sosyalistleri, sosyalizm için mücadeleyle barış için mücadeleyi birleştirerek savaş kredilerine karşı oy verdirdi.

Brüksel Konferansında Wilhelm Liebknecht ve Edouard Vaillant, işçi sınıfının militarizme karşı tavrı üzerine konuştular. Liebknechtin konuşmasından sonra geçen karar, herkesi savaşı protesto etmeye zorladı ve ancak insanın insan tarafından sömürülmesine bir son veren sosyalist toplumun kurulmasının militarizmi ortada kaldırabileceğini ve uluslara barış getirebileceğini vurguladı.

Zürih Kongresi kararı, savaş konusundaki Brüksel kararının ana tekliflerini yeniden doğrulayan Plehanov'un raporunu kabul etti. Bu kararın maddelerinden biri sosyalist partileri savaşa karşı oy kullandırdı. S.19

3 Lenin bu makaleyi, büyüyen savaş tehdidinin protestosu sırasında 7 (20) Eylül 1908 de Berlin'de yapılan bir işçi toplantısı dolayısıyla yazdı **Lenin, bu** makaleyi **Proletari**'nin 36. sayısı için yazdı ama yayınlanmadı. S.26

4 Nutuk, Alman Sosyal- Demokrat Parti'nin merkez organı olan **Vorwärts**'ın 222. sayısında 22 Eylül 1908 de «Die Arbeiter Deutchlands» başlığı altında yayınlandı. S.27

5 Bu sözcükler, 22 Eylül 1908 de 222 sayılı **Vorwärts**'da yayınlanan «Die Verteidigunu von Berlin!» (Berlin'in Savunması) adlı makaledendir. .... S. 28

6 **Berlin Andlaşması,** 13 Haziran'dan 13 Temmuz 1878'e kadar görüşüldüğü Berlin Kongresi'nde karara bağlandı. Bu kongre, Almanya tarafından gayrimeşru olarak desteklenen Avusturya- Macaristan ve İngiltere'nin. Mart 1878'de Rusya ile Türkiye arasında yapılan San- Stefano Andlaşmasının yeniden düzeltilmesini istedikleri için çağrıldı. Kongre, Rusya, İngiltere, Avusturya- Macaristan, Almanya, Fransa, İtalya ve Türkiye'nin tam yetkili elçilerinin andlaşmayı imzalamarıyla sona erdi. Andlaşma gereğince Britanya Kıbrıs'ı aldı, Rusya ise Besarabya, Batum ve Kars ile Ardahan'ı ve bunların bölgelerini kazandı. Avusturya- Macaristan'a

Bosna ve Hersek'i işgal etme hakkı verildi. Berlin Andlaşması, Balkanlardaki çelişkilerin şiddetini arttırdı ve ilerdeki diplomatik çekişmeler ve savaş için sahneyi hazırladı. ...S. 32

7 Kadetler- Rusya'da monarşinin burjuva liberal destekçilerinin öncü partisi olan Anayasacı- Demokrat Parti'nin üyeleri. 1905'de kurulan parti, burjuvaziyi, Zemstvos'un toprak sahibi liderlerini ve burjuva entellektüellerini temsil eder.
Kadetler. Birinci Dünya Savaşı boyunca çarlık hükümetinin emperyalist politikasını bütünüyle desteklediler. Çarlık güçlerinin 1915'de, devrimci krizin şiddetlenmesine yol açan cephede yenilgiye uğradığında, Milyukov'un başlarında olduğu Devlet Duma'sının Kadet üyeleri ve burjuvaziyle toprak sahiplerinin diğer temsilcileri devrimi durdurmayı ve savaşa «muzaffer bir son» vermeyi amaçlayan «İlerici» bir parti kurdular. ... ... .S. 32

8 **Sozialistische Monatshefte** — Alman oportünistlerinin ana organı ve uluslararası revizyonizmin organlarından biri. Berlin'de 1897 den 1933'e kadar yayınlandı. Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal— Şovenist bir tavır aldı. ... ... S. 33

9 **Novoye Vremya** (Yeni Zamanlar) —1868'den 1917'ye kadar St. Petersburgda çıkmış, gerici soyluların ve çarlık subaylarının sözcüsü olan monarşist bir gazete. s. 33

10 Uluslararası Sosyalist Büro—İkinci Enternasyonal'in daimi yürütme ve danışma organı, bütün ülkelerin sosyalist partilerinin temsilcilerinden meydana gelir ve Eylül 1900'da İkinci Enternasyonal'in Paris Kongresi'nin kararıyla kuruldu. Lenin, 1905'den sonra R. S. D. İ. P.'nin temsilcisi olarak Büro'nun bir üyesiydi. Lenin, Büro'da İkinci Enternasyonal' in oportünist liderlerine karşı kararlı bir kavga verdi.
U. S. B. 1914'de çalışmasına son verdi. ... ...S. 39

11 **Sosyalist—Devrimci Parti**— küçük— burjuva demokratların partisi, çeşitli Narodnik grupların birleşmelerinin bir sonucu olarak 1901—1902'de kuruldu. Sosyalist—Devrimciler, toprak sahibi sınıfların yıkılmasını ve «emek ilkesi üzerinde eşit toprak tasarruf hakkı» sloganını ileri sürmeyi istediler. Bu slogana göre, her köylü ailesi işleyebildiği kadar toprak alacaktı. Çarlığa karşı mücadelelerinde, bireysel terörizmin taktiklerine baş vurmuşlardır. 1905—1907 devrimi yenilgisinden sonra, S. D. in büyük bir bölümü ve parti, burjuva liberal bir tavır benimsedi. Şubat 1917 burju-

va—demokratik devriminden sonra Sosyalist—Devrimci, liderler, köylü hareketini bastırma politikası izledikleri Geçici Hükümete katıldılar ve işçi sınıfına ve onun sosyalizm için hazırlıklarına karşı mücadelelerinde burjuvaziyi ve toprak sahiblerini bütünüyle desteklediler.

Ekim Sosyalist Devriminden sonra, Sovyet Cumhuriyetiyle savaşmak için karşı—devrimci burjuvazi ve toprak sahipleriyle güçlerini birleştirdiler. ... ...S. 39

12 **Yurt dışı Merkez Komitesi Bürosu,** Ağustos 1908'de R. S. D. İ. P. merkez Komitesi plenumu kararıyla Parti'nin yurt dışı temsilcilik bürosu olarak kuruldu; üç üyeden oluşuyordu. Ocak 1912'de faaliyete son verdi. ... ... S. 40

13 Bak. Marks ve Engels, Seçme Mektuplar, Moskova 1965, s. 395. ... ... S. 44

14 **Siyonist Sosyalistler**— 1904'de kurulan ve Yahudi burjuva milliyetçilerinin etkisi altında olan bir Yahudi küçük—burjuva milliyetçi örgütü olan Siyonist Sosyalist İşçi Partisinin üyeleri; Siyonist sosyalistler. Yahudi burjuvazisiyle birlikte çalışmayı öğütlemiş farklı milliyetlerin işçileri arasında düşmanlığı tahrik ederek Yahudi işçileri, Rus ve uluslararası proletaryanın devrimci hareketinden tecrit etmeye çalışmışlardır. Bunların milliyetçi propagandaları, Yahudi işçilerin kafalarını karıştırmış ve işçi sınıfı hareketine büyük zarar vermiştir. S.49

15 **Sosyalist Yahudi İşçi Partisi** 1906'da kurulan bir küçük - burjuva milliyetçi örgüt. Partinin programı, Yahudilere ulusal özerklik verilmesi isteği üzerine temellenmiştir- yani Rusyadaki Yahudilerin politik örgütlenmesine ilişkin sorunlara karar verme güçüyle fazladan hakkı olan Yahudi parlamentolarının kurulması. Parti, Sosyalist Devrimcilere yakında ve onlarla birlikte R. S. D. İ. P. ne karşı savaştı ...S. 49

16 «Savaş üzerine Tezler» diye bilinen bu döküman, Bolşevik Partisinin ve uluslararası devrimci Sosyal —Demokrasinin emperyalist dünya savaşı konusundaki durumunu saptayan ilk dökümandı. Lenin, bu tezleri savaşın ilk günlerinde planladı ve Eylül 1914'ün başında yazdı.

Lenin, 6 Eylül 1914'de yani Poronino'dan (Avusturya — macaristan) Bern'e döndüğünün ertesi günü Bern Bolşevik grubuna «Savaş üzerine Tezler»de formüle edilen teklifleri ortaya koyarak ve açıklayarak savaşa karşı tavır üzerine

bir rapor hazırladı.

Tezler, ayrıntılarıyla tartışıldı ve tonlantının bir kararı olarak kabul edildi. F. N. Semoylov, tezlerin metnini Rusya'daki Merkez Komitesi Bürosu, Bolşevik Duma grubu ve Parti örgütleri tarafından tartışması yapılsın diye Rusya'ya getirdi. Bu tezler, Rusya'nın hemen hemen her yerine götürüldü. Bu tezlerin tartışması Petrograd, Moskova, İvanovo — Voznesensk, Nijni —Novgorod, Volodga, Krasnoyarsk, Kiev, Yekaterinoslav, Harkov, Bakü, Tiflis ve diğer kentlerde oldu.

Tezler, İsviçre Sosyal— Demokratlarının aracılığıyla 27 Eylül 1914'de Lugano'da yapılan İsviçreli ve İtalyan sosyalistlerinin konferansına sunuldu. Tezlerde bulunan maddelerin bazıları konferans kararında birleştirildi. ... ... S. 53

17 4 Ağustos 1914'de Reichtag'daki Sosyal— Demokrat grup, burjuva milletvekilleriyle birlikte, II. Wilhelm'in emperyalist politikasını onaylamalarının yanında hükümete 5 milyonluk bir savaş borcu verilmesi için oy kullandı. Sonradan Sol Sosyal—Demokratların, Reichstag oturumunun arifesinde Sosyal— Demokrat Reichstag grubunda sorun üzerine yapılan bir tartışmada savaş kredilerinin verilmesine karşı çıktıkları öğrenildi, ama oportünist çoğunluğun kararına uydular ve krediler için oy kullandılar. ... ... S. 53

18 2 Ağustos 1914'de Belçika İşçi Partisi Genel Kurulu, milletvekillerine savaş kredilerine oy vermeleri için talimat verdi. Ertesi gün parti liderliği, halka savaşı desteklemeleri için şovenist bir çağrıda bulundu. Belçikalı sosyalistlerin lideri ve İkinci Enternasyonal'in Uluslararası Sosyalist Bürosunun Başkanı olan Vandervelde, Belçika Hükümetine Adelet Bakanı olarak girdi.

4 Ağustos 1914'de Fransız Sosyalist Partisinin liderleri, oy birliği ile grevlerin, toplantıların v. b. yasaklanması anlamına gelen savaş kredileri sıkıyönetimin getirilmesi ve askeri sansür için oy verdiler. Ağustos'un sonunda sosyalist Jules Guesde ve Marcel Sembat, sonra da Albert Thomas Fransız emperyalist hükümetine («milli savunma» bakanı) katıldılar. Sosyalistler ve sendika liderleri bakanlık ve belediye üyeleri olarak burjuvaziye savaşması için aktif olarak yardım ettiler. ... ... S. 54

19 Bu, Sosyalist— Devrimci ve Halkçı Sosyalist partileri ile Trudovik grubunu gösterir.

Sosyalist— Devrimciler — Bk. Not 11.

Halkçı Sosyalistler— 1906'da Sağ kanat Sosyalist— Devrimciler tarafından kurulan Halkçı Sosyalist Partinin üyeleri. Halkçı Sosyalistler, Kadetlerle bir cephe kurmayı savunuyordu.

Trudovik grubu —Nisan 1906'da kurulan Duma'da küçük - burjuva demokratların bir grubu. Trudovikler, politikalarında Kadetlerle Sosyal— Demokratlar arasında tereddüt ediyorlardu.

Birinci Dünya Savaşı boyunca Sosyalist— Devrimcilerin, Halkçı Sosyalistlerin ve Trudoviklerin çoğunluğu sosyal - şovenist tavır aldılar. ... ... S. 55

20 Bu manifesto, 1 Kasım 1914'de R. S. D. İ. P. merkez organı **Sosyal Demokrat**'ta baş makale olarak yayınlandı. Gazetenin bu sayısı yurt dışındaki ve Rusya'daki Bolşevik gruplar arasında dolaştırıldı; yerel Parti örgütlerine çok yardımcı oldu ve faaliyetlerinde bir önder olarak hizmet gördü Bu manifesto, R. S. D. İ. P.'nin savaşa karşı tavrını belirten resmi belge olarak Uluslararası Sosyalist Büro'ya ve Britanya, Almanya, Fransa, İsveç ve İsviçre'deki bazı sosyalist gazetelere gönderildi. 13 Kasım 1914'de enternasyonalist eğilimde olan İsviçre sosyalist gazetesi La **Sentinelle**'nin 265. sayısında azıcık kısaltılmış bir biçimde çıktı. ... ... S. 57

21 Savaş çıktığında Dördüncü Duma'daki Bolşevik milletvekilleri olan A. Y. Badayev, M. K. Murancv, G. I. Petrovski, F. N. Semoilov ve N. R. Şagov işçi sınıfının çıkarlarının savunulmasında kararlı bir tavır aldılar. Parti politikasına uygun olarak savaş kredileri için oy vermeyi reddetiler, savaşın emperyalist karakterini ortaya serdiler, savaşın gerçek niteliğini açıkladılar ve işçileri çarlığa, burjuvaziye ve toprak sahiplerine karşı savaşmaya çağırdılar. Savaş boyunca gösterdikleri devrimci faaliyetlerinden dolayı Bolşevik milletvekillerini Sibirya'ya sürgün olarak göndermeye çalıştılar ve mahkum ettiler. ... ... S. 60

22 Savaşın çıkışından kısa bir süre sonra St. Petersburg Bolşevik Komitesi, işçileri ve askerleri «Kahrolsun otokratik monarşi!», «Yaşasın demokratik cumhuriyet!«, «Yaşasın sosyalizm!» sloganları altında savaşa ve çarlığa karşı mücadele için örgütlenmeye çağıran bir broşür yayınladı. Komite Ağustos'ta, örgütlenmek ve silah ele geçirmek için bir çağrıyla savaşa karşı başka bir illegal yayın çıkardı. ... S. 60

23 **Stuttgart'taki Uluslararası Sosyalist Kongre** — Bk. Not 1.

Kopenhag'daki Uluslararsı Sosyalist Kongre (İkinci Enternasyonal'in 8'inci Kongresi) 28 Ağustos'tan 3 Eylül 1910'a kadar sürdü.

Savaşa karşı mücadele üzerine olan Kongre kararı— «Silahsızlanma ve Hakem Mahkemeleri»— «Militarizm ve Uluslararası Zıtlıklar» konusundaki Stuttgart kararını onayladı. Stuttgrat kararı, sosyalistlerin burjuvaziyi yıkmak için savaşın yol açtığı ekonomik ve politik krizden yararlanmalarını istiyordu. Kopenhag kararı, sosyalist partileri ve bunların parlamento temsilcilerini hükümetlerinden silahlanmanın azaltılmasını ve devletler arasındaki zıtlıkların hakem mahkemeleriyle halledilmesini istemeye zorladı ve bütün ülkelerin işçilerini savaş tehdidine karşı protestoya çağırdı.

Basel'deki Olağanüstü Uluslararası Sosyalist Kongre, 24 ve 25 Kasım 1912'de toplandı. Kongre, özellikle Birinci Balkan Savaşı'nın başlamasından sonra tehdit edici bir hal almaya başlayan artan savaş tehlikesiyle savaşma sorununu tartışmak için toplandı. Kongre'ye 555 delege katıldı. Çok büyük bir savaş aleyhtarı gösteri düzenlendi ve Kongre'nin açıldığı gün bir uluslararası protesto mitingi yapıldı.

Kongre 25 Kasım'da Savaş üzerine Manifesto'yu oy birliğiyle kabul etti. Manifesto, halkları yakında kopacak olan dünya savaşına karşı uyardı ve şunları söyledi: «Avrupa'nın büyük ulusları, her zaman hak ve insanlık konusunda böylesi girişimler için gerçek ulusal çıkarları olmadan birbirlerine saldırma durumundadırlar... Hükümetler, salt bir dünya savaşı fikirinin işçiler arasında öfke ve hiddete yol açacağını kavramadılarsa, bu çılgınlık olur. İşçiler birbirlerini kapitalizmin çıkarı ve kârı uğruna ve hanedan şerefi ve diplomatik gizli antlaşmaların hatırı için vurmayı suç sayar.»

Manifesto, savaşın emperyalistler tarafından hazırlanmış olan yağmacı amaçlarını ortaya serdi ve bütün ülkelerin işçilerini savaş tehlikesine karşı barış için kararlı bir mücadele vermeye, «proletaryanın uluslararası dayanışmasının gücünü kapitalist emperyalizme karşı cephe almaya» çağırdı. Emperyalist savaşın çıkışı olayında manifesto, sosyalistlerin sosyalist devrim için verilen savaşta, bu savaşın hızlandırdığı ekonomik ve politik krizden yararlanmalarını öğütledi.

İkinci Enternasyonal'in liderleri (Kautsky, Vandervelde ve diğerleri) Kongre'de manifesto için oy kullandılar. Bununla

birlikte, savaş çıktığında savaşa karşı mücadele konusunda Basel Manifestosunu ve uluslararası sosyalist kongrelerin diğer kararlarını bir yana attılar ve emperyalist hükümetlerin tarafını tuttular. ... ... S. 61

24 Lenin, bu raporu Plehonov'un Anglo—Fransız ittifakının Sosyal—Demokrat liderlerinin aldığı sosyal—şovenist tavrın savunulması için rapor hazırlamasından iki gün sonra yani 14 Ekim 1914'de Lozan'da verdi. Raporun metni saklanmadı ve **Golos**'un muhabirinin raporuna göre burada yayınlandı.

Lenin 15 Ekim'de Cenevre'de «Avrupa Savaşı ve Sosyalizm» üzerine konferans verdi. Bu konferansın metni de kaybolmuştur. Lenin bu raporda «Avrupa Savaşı ve Avrupa Sosyalizmi» adlı broşürü için olan hazırlık materyalini kullanmıştır. ... ... S. 64

25 Alıntı, Engels'in «Der Sozialismus in Deutschland» (Almanya'da Sosyalizm) Kasım 1 adlı makalesinden alınmıştır. S. 67

26 27 Eylül 1914'de Alman Sosyal—Demokrat Partisinin merkez organı olan Vorwärts, çekinerek Fransız ve Alman işçilerinin savaşa isteklerine rağmen itildiklerini söyleyen «Almanya ve Dış Dünya» adlı makaleyi yayınladı. Brandenburg bölgesinin kumandanı olan General von Kessel gazetenin yayınını yasakladı. Editörlerden Haase ve Fischer' in yasağın kaldırılması isteklerini gazetenin «sınıf düşmanlığı konusuna ve sınıflar arası mücadeleye dokunmaması» şartıyla kabul etti. Editörler teklif edilen şartları kabul ettiler. 1 Ekim'de birinci sayfada generalin yasağı kaldırma emriyle yayınlandı. ... ... S. 67

27 Lenin, bu taslağı Litvinov'dan konferansın toplanacağını işitmesi üzerine yazdı ve Londra'da bulunan Litvinov'a konferansta okunması için yolladı.

Üçlü İtilâfın sosyalistlerinin konferansı 14 Şubat 1915'de Londra'da toplandı. Konferansın delegeleri Britanya, Fransa, Belçika ve Rusya'nın sosyal—şovenistlerini ve pasifist gruplarını temsil ediyorlardı; Bağımsız İşçi Partisi (Keir Hardie, Ramsay Mac Donald ve diğerleri), İngiliz Sosyalist Partisi, İşçi Partisi, Fabian Topluluğu, Fransız Sosyalist Partisi (Marcel Sembat, Edouard Vaillant, Jean Languet, Albert Tromas, Compére—Morel), Genel İşçi Konfederasyonu (Lèon Jauha ux), Belçika Sosyalist Partisi (Vandervelde ve diğerleri) ve Sosyalist—Devrimciler (V.M. Çer-

nov, M. A. Natanson, I. A. Rubanoviç). V. Maiski Menşevik Örgütleme Komitesi'ni temsil etti. Konferans, ulusların haklarını, sömürge sorununu ve gelecekteki barışın güvencelerini tartıştı.

Bolşevikler konferansa çağrılmadılar, ama Litvinov katıldı ve Lenin'in talimatı üzerine, konferansa R. S. D. İ. P. Merkez Komitesi'nin bildirisini okudu. Bildiri, Lenin tarafından hazırlanan taslak üzerine temellendirilmişti. Bu bildiri, sosyalistlerin burjuva hükümetlerden çekilmelerini emperyalislerden ilişkilerin tamamen kesilmesini, bunlarla birlikte çalışmanın sürdürülmemesini, emperyalist hükümetlere karşı kararlı bir savaşı ve savaş kredilerine oy veren sosyalistlerin ifşa edilmelerini talep etti. Litvinov bildiriyi ilân ederken, sözü kesildi ve konuşma hakkında mahrum edildi. Litvinov, bildiriyi prezidyuma verdi ve konferansı terk etti. ... ... S. 70

28 Konferans 27 Şubat—4 Mart 1915'de Bern'de yapıldı. Lenin'in teşvikiyle toplandı ve aslında genel bir Parti konferansıydı.

Konferanstaki delegeler, R. S. D. İ. P. Merkez Komitesi'ni, merkez Parti organı **Sosyal— Demokrat'ı**, kadınların Sosyal—Demokrat örgütünü, Paris, Zürih, Bern, Lozan, Cenevre, Londra ve Baugy'deki R. S. D. İ. P. gruplarını temsil ettiler.

Gündem aşağıdaki sorunları içeriyordu: 1) bölgelerden raporlar; 2) savaş ve Partinin görevleri (diğer politik gruplara karşı alınacak tavır); 3) yurt dışındaki Bolşevik grupların önündeki görevler (farklı grupların genel ifadelerine ve eylemlerine karşı tavır); 4) merkez organ ve yeni bir gazete; 5) «sömürge» meselelerine karşı tavır (göçmen «sömürgeler»le ilgili sorunlar); 6) yurt dışındaki örgütlerin Komite seçimleri ve 7) diğer sorunlar. Gündemdeki ana madde, Lenin tarafından hazırlanan savaş ve Partinin görevleri maddesiydi.

Konferans, Lenin'in Bolşevik Partisi'nin savaştaki görevlerini ve taktiklerini belirten raporundaki kararları kabul etti.

Lenin Bern konferansına çok büyük değer verdi ve Parti'nin ilkelerinin ve taktiklerinin kusursuz bir anlatımını verdiğini söylediği konferans kararlarının mümkün olduğu kadar geniş yayılmasını sağlamaya çabaladı. **Sosyal—Demokrat**'da bütün ana kararlar Lenin'in giriş notuyla ve Lenin'in Rusça ve Almanca çıkan **Sosyalizm ve Savaş**'ına

da ek olarak yayınlandı. Kararlar aynı zamanda ayrı bir broşür olarak Fransızca yayınlandı, Zimmerwald Sosyalist Konferansı delegeleri arasında dağıtıldı ve uluslararası Sosyal—Demokrat hareketteki Sol unsurlara gönderildi. S. 72

29 Özerki'deki illegal parti Konferansında yer alan Dördüncü Duma'daki Bolşevik milletvekillerinin (A. Y. Badayev, M. K. Muranov, G. I. Petrovski, F. N. Samoilov, N. R. Şagov) Bolşevik milletvekillerinin ve diğer Sosyal—Demokratların duruşması 10 (23) şubat 1915'te yapıldı. Dava Petrograd'da Özel Mahkemede görüldü. 102. maddeden yani varolan devlet düzeninin yıkılmasını amaçlayan bir örgüte katılmaktan dolayı suçlandılar. Bolşevik milletvekillerine karşı esas delil Lenin'in «Avrupa Savaşında Devrimci Sosyal Demokrasinin Görevleri» adlı tezleri ve **Sosyal—Demokrat**'da yayınlanmış olan R. S. D. İ. P. M. K. 'nin «Savaş ve Rus Sosyal—Demokrasisi» adlı bildirisiydi.

Beş Bolşevik milletvekili Turukhansk (Batı Sibirya) Sınırına ömür boyu sürgüne gönderildi. Duruşma üzerine rapor, «Milletvekillerinin Davası» başlığı altında 11—14 Şubat 1915'de **Diyeu No.** 40—43 de yayınlandı. ... ... S. 77

30 **Diyen** (Gün)—1912'den 1917'ye kadar St. Petersburg'da yayınlanmış bir günlük liberal burjuva gazetesi. Gazeteye yazı yazanlar arasında Menşevik likidatörler vardı. ... ... S. 77

31 **Reç** —bir günlük gazete, 1906'dan 1918'e kadar St. Petersburg'da çıkmış olan Anayasacı Demokrat Parti'nin merkez organı. ... ... S. 78

32 **Tägliche Rusndschai**—Ekim 1880'den 1933'e kadar Berlin'de yayınlanmış bir burjuva milliyetçi gazete. ... ... S. 83

33 Lenin, Kautsky'nin 2 Ekim 1914'de **Die Neue Zeit**'ın 1. sayısında yayınlanan «Die Sozialdemokratie im Kriege» (Savaşta Sosyal—Demokrasi) adlı makalesini ima ediyor. ... S. 83

34 **Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı** 26 ve 28 Mart 1915 arasında Bern'de toplandı. Konferans, **Rabotniça** (Emekçi Kadın) dergisinin yurt dışı örgütünün teşviki ve o zaman Uluslararası Sosyalist Kadınlar Bürosu'nun Başkanı olan Clara Zetkin'in çok içten katılmasıyla toplandı. Konferans için hazırlık çalışması, Lenin'in önderliğinde Inessa Armand ve Nadejda Krupskaya tarafından yapıldı. Daha sonra Krupskaya şöyle yazar: «İlyiç ateşli yapısıyla mücadele için güçleri uluslararası cephede toplama göreviyle uğ-

raştı. Bir keresinde «çok az olmamızın hiç önemi yok. Milyonlar bizimle olacaktır. dedi.» (Bk. Krupskaya **Lenin'den Anılar**, Moskova, 1959, s. 303.)

Konferansdaki delegeler, bu konferansa katılmak için bazı güçlüklerin üstesinden gelmek zorundaydılar. Yetkililer vize vermeyi reddettiler ve sosyalist partilerin oportünist liderleri de partiden atmakla tehdit ettiler. Konferansa, Britanya, Almanya, Hollanda, Fransa, Polonya, Rusya ve İsviçre'nin kadın örgütlerinden 29 delege katıldı. Yedi üyeli Rus delegesi R. S. D. İ. P. Merkez Komitesi'nin dört temsilcisi Armand, Krupskaya ve diğerleri) ve Menşevik Örgütlenme Komitesinin üç temsilcisinden oluşuyordu.

Delegelerin çoğunluğu Merkezcilerin etkisi altındaydılar. Kongre, savaştan ötürü genel sosyalist görevleri tartışacağına, Clara Zetkin'in «Barışı Desteklemede Sosyalist Kadınların Uluslararası Eylemi Üzerine» raporunu tartıştı. İngiliz ve Hollandalı delegelerin katılmasıyla Clara Zetkin tarafından hazırlanan karar karakter itibarıyla Merkezciydi. R. S. D. İ. P. Merkez Komitesi delegeleri, Lenin tarafından hazırlanan ve savaşa ve uluslararası oportünizme karşı sosyalist kadınlar için devrimci bir mücadele yolu gösteren bir karar taslağını sundular. Taslak için örnek İnessa Armand tarafından sunuldu. Bununla birlikte, Konferans Clara Zetkin tarafından başka bir zamana bırakılan kararı çıkardı.

Lenin, Konferansı uluslararası bağları düzeltmek için bir adım olarak kabul etti ve uluslararası unsurları devrimci bir temel üzerinde toplama davasına hizmet etmesini istedi. Ama sonradan Lenin'in belirttiği gibi, belli zamanda yapılan diğer uluslararası konferanslar, en iyi amaçlarla teşvik edildikleri halde, «bir askeri uluslararası çizgi»yi ortaya koymadılar, kendilerini «eski kararları» tekrarlamakla sınırladılar ve «olsa olsa zaman kazanıyorlardı.» ... ... S. 85

35 Söz konusu karar 20 Eylül 1912'de kabul edildi ve emperyalizm ve sosyalistlerin savaşa karşı tavrıyla ilgilendi. Emperyalizmi ifşa etti ve barış için mücadelenin önemini vurguladı. Şöyle der: «Parti Kongresi, uluslararasında anlaşmayı başarmak ve barışı korumak için mümkün olan herşeyi yapmak için kesin kararını açıklar. Parti Kongresi, uluslararası anlaşmalar yoluyla barışı tehlikeye sokan ve insanlığı büyük bir hızla en korkunç belâya götüren delice silahlanma yarışına bir son verilmesini ister.... Parti Kongresi. parti üyelerinin tamamen yok oluncaya kadar emperyalizme karşı sürekli çaba harcamalarını... ve iki kat ener-

jiyle savaşmalarını bekler.» ... ... S. 93

36 Sözü edilen E. David'in 1915'de Berlin'de yayınlanmış olan «Die Sozialdemokrati und Vaterlandsverteidigung» Sosyal - Demokrasi ve Anavatanın Savunulması) adlı broşürüdür. ... ... S. 94

37 Lenin, David'in 1915'de Berlin'de yayınlanan **Die Sozialism und Landwirtschaft** (Sosyalizm ve Tarım) kitabını ima eder. Lenin, bu kitaba «revizyonizmin tarım sorunu üzerine temel çalışması» der ve bunu yazılarında şiddetle eleştirir. ... ... S. 102

38 Bu, Çar II. Nikola tarafından 17 (30) Ekim 1905'de çıkarılan manifestoyu ima eder. Rusya'da hareket halinde olan devrimden korkan çar, insan haklarını tanımaya ve bir yasama Duma'sı kurmaya söz verdi. İlk Rus devrimi, diğer ülkelerdeki, özellikle Avusturya—Macaristan'daki işçi sınıfı hareketi üzerinde çok büyük değişiklik getiren etki yaptı. Çarın verdiği ayrıcalıklar ve «özgürlükler» hakkındaki sözüyle manifestosu hakkındaki haberler, Viyena'da ve Avusturya—macaristan'ın diğer sanayi merkezlerinde güçlü gösterilere yol açtı. Prag'da barikatlar kuruldu. Sonuç olarak, Avusturya—Macaristan'da genel oy verme hakkı kabul edildi. ... ...S. 108

39 Lenin, Wilhelm Liebknecht'in 1891'de Alman Sosyal—Demokrat Partisinin Erfurt Kongresi'ndeki konuşmasını ima ediyor. ... ... S. 115

40 Bak Karl von Clausewitz, **Vom Kriege** (Savaş üzerine), Bölüm, 1, s. 28, Berlin, 1902. ... ... S. 119

41 **Dörtlü Antlaşma**— Britanya, Fransa, Rusya ve İtalya'nın emperyalist ittifakı. ... ... S. 119

42 11 Mart 1915'de Fransız Sosyalisti Paul Golay, Lozan'da «Le socialisme qui meurt et le socializme qui doit renaître» (Ölen Sosyalizm ve Yeniden Doğması gereken Sosyalizm) adlı bir rapor verdi. ... ... S. 126

43 **Brentanoizm**— Alman ekonomisti Lujo Brentano tarafından çıkarılan bir burjuva—reformist akım. Brentano, kapitalist toplumda «sosyal barış»ı öğütlüyor ve reformişt sendikalar kurarak ve fabrika kanunu çıkararak emek sorununa çözmenin ve işçilerle kapitalistlerin çıkarlarını uzlaştırmanın mümkün olduğunu iddia ediyordu. ... ... S. 116

44 **Stuttgart kararı**— «Militarizm ve Uluslararası Zıtlıklar» üzerine karar, 18 ve 24 Ağustos 1907 arasında yapılmış olan Uluslararası Sosyalist Kongre (İkinci Enternasyonal'in 7ci Kongresi) tarafından kabul edildi. (1. Nota da bk.)

Basel kararı— 24 ve 25 Kasım 1912'de Basel'de yapılmış olan Olağanüstü Uluslararası Sosyalist Kongre tarafından kabul edilen savaş üzerine bir manifesto. (23. Nota da bk.) ... ... S. 137

45 **Zimmervald'daki Uluslararası Sosyalist Konferans**'ına Rusya, Almanya, Fransa, İtalya dahil Avrupa'daki yedi ülkeden sosyalistler katıldı.

Konferans, yeterli derecede şiddetli olmasa da dünya savaşını koparmış olan emperyalist hükümetleri ilân eden ve sosyal—şovenistleri mahkum eden bir manifestoyu kabul etti. Manifesto, Zimmerwald denilen grubun temelini oluşturdu. ... ... S. 144

46 Zimmerwald Solcuları, Zimmerwald Konferansında aşağıdaki yazılı ifadeleri verdiler!

«İmza sahibi aşağıdaki açıklamayı yapar·

«Konferans tarafından kabul edilen Manifesto bizi tam olarak tatmin etmiyor. Manifesto, ve aleni oportunizmin ne de Enternasyonal'in çöküşünden başlıca sorumlu olan ve bu çöküşü sürdürmek isteyen, radikal sözcüklerin kılıfı altındaki oportünizmin tarifini vermiyor. Manifesto, savaşa karşı mücadele araçlarını doğru olarak belirtmedi.

«Şimdiye kadar olduğu gibi, sosyalist basında ve Enternasyonal'in toplantılarında emperyalizm çağında proletaryanın görevleri konusunda sağlam bir marksist tavır sürdüreceğiz.

«Manifesto için oy kullandık çünkü bunu mücadele için bir çağrı olarak kabul ediyoruz ve bu mücadelede Enternasyonal'in diğer bölümlerine adım uydurarak ilerlemek istiyoruz.

«Bu demecin, tutanakların resmi kayıtlara geçirilmesini istiyoruz.»

İkinci ifade aşağıdaki gibidir:

«Manifesto'daki düzeltmemiz (savaş kredilerine karşı oy için çağrı) sürdürülürse, Konferansın başarısı kesinlikle iki katına çıkaracağından, Ledebour'un, Manifesto'nun bizim söylemek istediğimizi söylemiş olduğunu belirten komisyondaki ifadesiyle yetinerek bir protesto sunuyor ve teklifimizi geri alıyoruz.»

Birinci ifade Lenin ve Sol grubun diğer üyeleri tarafından imzalandı; İkinci ifade, Lenin'in el yazısıyla Sosyal-Demokrat no. 47'de yayınlanmak için açık olarak kendisi tarafından hazırlandı. Lenin'in her iki dökümanın hazırlanışında yer almış olmasının ihtimali daha fazladır ya da belki bunların yazarıdır. ... ... S. 148

47 Rusya'daki Halkçı Sosyalistlerin ve Sosyalist-Devrimcilerin Konferansı Petrograd'da Temmuz 1915'de toplandı. Konferans, emperyalist savaşta «anavatanın savunulması»nda aktif olarak yer almayı isteyen bir kararı kabul etti. ... S. 148

48 Eski Iskra — Rusya'da işçi sınıfının devrimci bir marksist partisinin kurulmasında kesin bir rol oynamış olan ve Lenin tarafından kurulan ilk bütün-Rusya illegal marksist gazete. Iskra'nın Aralık 1900 tarihli ilk sayısı Leipzig'de çıktı ve sonraki sayıları ilk Münih'te, sonra Londra'da (Temmuz 1902'-den) ve Cenevre'de (1903 ilkbaharından itibaren) yayınlandı. Lenin'in insiyatifi üzerine ve kendisinin doğrudan katılmasıyla Iskra'nın yazı kurulu, Iskra'nın 21. sayısında yayınlanan Parti için bir program taslağı hazırladı ve Parti'nin İkinci Kongresine ortamı hazırladı.

İkinci Kongre'den hemen sonra Menşevikler gazeteye hakim oldular ve 52. sayıdan başlayarak Iskra bir Menşevik gazetesi olmaya başladı. Bunu eski Iskra'dan ayırmak için yeni Iskra dendi. ... ... S. 151

49 Fransız Genel İş Konfederasyonu (Confédération Generale du Travail) 1895'de kuruldu ve anarko-sendikalistlerden ve reformistlerden şiddetle etkilendi. Liderleri sadece ekonomik mücadeleyi kabul ettiler ve sendikal hareketin proletarya partisi liderliğini reddettiler. Birinci Dünya Savaşı boyunca liderleri emperyalist burjuvazinin yanında yer aldılar. S. 152

50 F. Engels, «Zur Kritik des Sozialdemokratischen Pragrammentwurfes von 1891» (1891'in Sosyal-Demokrat Program Taslağının Eleştirisi) Die Neue Zeut, Jg. xx, 1901, Bd. II, No. 1 de yayınlandı. ... ... S. 160

51 Bu uluslararası toplantı Bern'deki Halk Evinde Uluslararası Sosyalist Komitesinin oturumuyla birlikte yapıldı. Lenin'den başka, J. E. Modigliani (İtalya), H. Rakovski (Romanya), R. Grimm (İsviçre) ve diğerleri toplantıda konuştu. ... S. 166

52 Appeal to Reason — 1895'de Girard, Kansas'da kurulmuş bir Amerikan sosyalist gazetesi. Amerikan Sosyalist Partisi'ne

bağlı olmamakla birlikte, sosyalist fikirleri yaymış ve işçiler arasında çok tutunuyordu. Yazarlarından biri ünlü Amerikan Sosyalisti Eugene Debs'di. ... ... S. 168

53 Bu makale, Y. L. Piyotakov (P. Kiyevski) tarafından birine cevap olarak yazıldı, «Proletarya ve Finans Kapital devrinde 'Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı' «(Ağustos 1916). Her iki makale de **Sbornik Sosyal-Demokrata**'nın 3. sayısı için hazırlandı, ama maddi zorluklardan dolayı yayınlanamadı. ... ... S. 170

54 Lenin, bir Hollandalı Sol-Kanat Sosyal-Demokrat olan Henriette Roland-Holst tarafından yazılmış olan «Miliz oder Abrüstung? («Milis mi, yoksa Silahsızlanma mı?») adlı makaleyi kastediyor. Bu makale, İsviçre Sosyal-Demokrat dergi **Neues Leben** (Yeni Hayat) No. 10-11 (Ekim-Kasım) ve No. 12 (Aralık) 1915, yayınlandı.

Lenin İsviçre Genç Sosyal-Demokratlar'ı imâ ederken, bilhassa aklında İsviçre'de yayınlanan, Sosyalist Gençlik Örgütlerinin Uluslararası Derneğinin organı olan **Jugend Internationale** dergisi vardı; dergi, İsviçre Sosyal-Demokrat Partisi'nin Sol güçlerinin taraftarıydı. Dergi'nin 3. sayılı baskısı, «Volksheer oder Entwaffnung?» («Bir Halk Ordusu mu, yoksa Silahsızlanma mı?») adlı bir başmakale yayınladı.

İskandinav (İsveç ve Norveç) Sol Sosyal-Demokratlarının bu baskı konusundaki tavırları, **Sbornik Sotsial-Demokrata**'nın 2. sayısında çıkmış olan Karl Kilbom'un «İsveç Sosyal-Demokrasisi ve Dünya Savaşı» adlı makalesinde ve Arvid Hansen'in «Bugünkü Norveç İşçi Hareketinin Belli Çehreleri» adlı makalesinde yayınlandı. ... ... S. 171

55 **Karl Marx** 1818-1883 kolleksiyonunda 1908'de yayınlanan «Marksizm ve Revizyonizm» adlı makaleye referans. ... S. 183

56 Lenin, Ocak ve Şubat 1916'da yazdığı «Sosyalist Devrim ve Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı» tezini imâ ediyor. ... ... S. 183

57 Bk. Engels'in «Der Sozializmus in Deutschland» (Almanya'da Sosyalizm) makalesi. ... ... S. 184

58 Rusya'daki Şubat burjuva-demokratik devrimin ilk haberleri Lenin'e 2 (15) Mart 1917'de ulaştı. Çarın tahttan indirilmesinin ve kapitalistlerle toprak sahiplerinin Oktobrist-Kadet hükümetinin iktidara gelmesinin raporları Zürih gazetelerinde yayınlandı. Lenin, 4 (17) Mart'ının gecesinde proletarya-

nın Rus devrimindeki görevleri üzerine tezlerinin bir kaba taslağını hazırladı.

Aynı gün, Bolşevikler Rusya'ya gitmek için ayrıldıklarından tezler Stockholm yoluyla Oslo'ya gönderildi. ... S. 185

59 Bu istek, yazarların aşağıdaki giriş notuyla birlikte 21 Nisan (4 Mayıs) 1917'de 37 sayılı **Pravda**'da yayınlandı: «Kardeşlik. Cephede kardeşlik başlamış bulunuyor. 15 Nisan sayımızda yayınlanmış olan Minsk Cephesi Kongresi kararı, Savaş ve barış üzerine Kongre kararının **Almanca** olarak basılmasını ve düşman siperlerinde dağıtılmasını ister.

Bütün savaşan ülkelerin askerlerine bir istek yayınlıyoruz. Partimiz tarafından kabul edilen bu istek, Rusca, Almanca ve diğer dillerde yayınlanacak ve cephede dolaştırılacak.

... ... S. 194

60 Bu konferans Petrograd'da toplandı ve legal koşullarda toplanan ilk Parti konferansıydı.

Konferansa, 78 Parti örgütünden oy hakkı olan 131 delege ve sadece konuşma hakkı olan 18 delege katıldı. Cephe ve deniz kuvvetlerindeki ordu örgütlerinden delegeler ve Letonya, Litvanya, Polonya, Finlandiya Estonya'nın ulusal örgütleri de katıldı. Oynadığı rol ve tartıştığı politik ve örgütsel görevlerin önemi dolayısıyla konferans, bir Parti kongresi görevlerini yerine getirdi. Parti için politik bir yol üzerinde çalıştı ve yönetici Parti organlarını seçti.

Konferans aşağıdaki sorunları tartıştı: o anki durumu (savaş ve Geçici Hükümet v.b.); barış konferansı; İşçi ve Asker Temsilcilerinin Sovyetlerine karşı tutum; Parti programının revizyonu; Enternasyonal'daki durum ve Parti'nin görevleri, Sosyal-Demokrat enternasyonalist örgütlerin birliği; tarım sorunu; ulusal sorun; Kurucu Meclis; örgütsel sorun; bölgelerden raporlar; Merkez Komitesinin seçimi.

Lenin, geçerli olan durum, Parti programının revizyonu ve tarım sorunu üzerine raporlar verdi.

O anki durum üzerine raporunda Lenin, «Nisan Tezleri»ni özenle hazırladı ve sosyalizme geçişte ilk pratik adımlarını atabilsinler diye İşçi ve Asker Temsilcilerin Sovyetleri tarafından iktidarın ele geçirilmesinin görevlerini geliştirdi.

Savaşa karşı alınması gereken tavırla ilgili olarak Lenin şöyle dedi: «Enternasyonalizm'den tamamen kopmayı istemeyen, yani Sermaye boyunduruğuna karşı mücadelelerinde bütün ülkelerin işçilerinin kardeşçe dayanışmasından kopmayı istemiyorsa bugünkü savaşı ya da bugünkü hükümeti

ya da borçlarını, ne kadar hararetli sözcüklerle tarif edilirse edilsin, savunamaz.» (Toplu Eserler, Cilt 24, s. 233.)

Konferans, burjuva-demokratik devrimin sosyalist devrime dönüşme olasılığını reddeden Kamenef ve izleyicileri tarafından savunulan Sağ, teslimiyetçi çizgiyi ifşa etti ve reddetti.

Konferansın tarihi önemi vardı; Lenin'in Rusya'da devrimin ikinci aşamasına geçiş için planını kabul etti, burjuva-demokratik devrimin sosyalist devrime dönüşmesi için mücadele programını ayrıntılarıyla planladı ve bütün iktidarın Sovyetlere devredilmesi isteğini geliştirdi. Bu slogan, Bolşeviklere yığınları proleter devrimine hazırlamasına yardım etti.

Konferans, Lenin başta olmak üzere Merkez Komitesi'ni seçti. ... ... S. 207

61 Lenin, bu konferansı Petrograd'daki Vasilyevsky Adasındaki Deniz Subayı Eğitim Okulunun toplantı salonunda verdi. Toplanan para, 1914'de Bolşevik illegal yayının durumunu sağlamlaştırmak amacıyla kurulmuş olan **Pravda** «demir sermaye» sine ayrıldı. 2.000 in üstünde insan vardı. Obukhov Çelik Fabrikasının eski Komseri olan Bolşevik A. A. Antonov anılarında şöyle yazar: «Halk çok değişmişti. Biletlerin çok azı bölgelere yollanmış ve hatırladığım kadarıyla sadece Parti üyeleri arasında dağıtılmış olmasına rağmen, konferansa katılmak isteyenlerin sayısı salonun kapasitesini çok fazla aşmıştı. Konferansa katılanlar arasında aydınlar, öğrenciler, askerler ve subaylar vardı. Oturacak yer yoktu, dinleyiciler ayakta kaldılar. Dinleyiciler yekpare bir yığın halindeydiler, konuşmacının kürsüsü salonun diğer ucunda, girişin karşı tarafında kuşatılmıştı. N. K. Krupskaya ve M. I. Ulyanova kürsünün yanında duruyorlardı ve Podvoisky de kürsüye çıkan merdivenlerdeydi.

«Konferans iki saatten daha fazla sürdü. Lenin'in içeriye girişinde fırtına gibi alkış koptu. İnsanlar konferansı olağanüstü bir dikkatle dinlediler.» (**Petrograd Devrimci Askeri Komitesinin Komiserlerinin Raporları**, Moskova, 1957, s. 208.)

Konferansın metni uzun bir süre kayboldu sanıldı. Ancak birkaç yıl sonra konferansın bir kopyası tanınmayan birinde bulundu ve Lenin Enstitüsündeki M. I. Ulyanova'ya iletildi. 23 Nisan 1929'da **Pravda**'da yayınlandı. ... ... S. 218

62 Bak Karl von Clausewitz, **Vom Kriege** (Savaş üzerine), Bd. I, S. 28, Berlin, 1902. ... ... S. 219

63 Birinci Dünya Savaşı Patladığında Almanya, Belçika'nın tarafsızlığını ihlâl etti ve sınırını Fransa'ya kesin bir darbe indirmek için bir sıçrama tahtası olarak kullanmak üzere ülkeyi işgal etti. Belçika bütün savaş boyunca işgal edildi. Ülkenin ekonomisi acınacak derecede kötü bir duruma geldi ve sanayi bozuldu. ... ... S. 224

64 **Zemliyai Volya** (Toprak ve Özgürlük) - Sosyalist-Devrimci Partinin Petrograd Bölge Komitesi tarafından 21 Mart (3 Nisan) dan 13 (26) Ekim 1917'ye kadar yayınlanmış bir günlük gazete. ... ... S. 226

65 R. S. D. İ. P. (B)'nin Yedinci (Nisan) Bütün-Rusya Konferansı tarafından kabul edilen «Bugünkü durum üzerine Karar»a referans, Lenin tarafından hazırlanmıştı. ... ... S. 233

66 Bu, Fransız ve İngiliz Hükümetlerinin 28 Mayıs (10 Haziran) da gazetelerde yayınlanmış olan Geçici Hükümetin 27 Mart (9 Nisan) 1917 deklarasyonuna cevaplarıdır. Her iki not da, «zafer kazanılana kadar» Rusya'nın emperyalist savaşta sürecek beraberliğinin umudunu dile getirir. ... ... S. 241

67 Petrograd'da yapılan bu Kongre'ye 1090 delege katıldı. Menşevik-Sosyalist-Devrimci blok karşı konmaz bir çoğunluktaydı. Gündemde oniki madde vardı, bunların arasında devrimci demokrasi ve devlet iktidarı, savaşa karşı tavır, Kurucu Meclisin toplanması için hazırlıklar, milli mesele, toprak sorunu ve diğerleri vardı. Lenin, Geçici Hükümete karşı tavır ve savaş üzerine konuştu. Menşevikler ve Sosyalist-Devrimciler savaşın devamını savundular ve iktidarın Sovyetlere devredilmesine şiddetle karşı çıktılar. Menşevik Tsereteli Rusya'da bütün iktidarı alabilecek politik bir partinin olmadığını söylediğinde Lenin yerinden bu söze cevap verdi: «Böyle bir parti vardır!» Kürsüden yaptığı konuşmasında Bolşevik Parti'nin «bütün iktidarı almaya hazırlandığını» söyledi .

Bolşevikler, Kongre'yi Geçici Hükümetin emperyalist politikasını ve Menşeviklerle Sosyalist-Devrimcilerin uzlaşıcı taktiklerini ortaya sermek için kullandılar, bütün ana maddeler üzerinde kendi kararlarını teklif ettiler ve savundular. Bolşevik milletvekilleri sadece Kongre delegelerine hitap etmediler, aynı zamanda doğrudan yığınlara, işçilere, köylülere ve askerlere seslendiler. Geçici Hükümetin halkçı olmayan, karşı devrimci yabancı politikasını savaşın emperyalist karakterini çırılçıplak ortaya serdiler ve Geçici Hükümetin ül-

keyi mahvolmaktan kurtaramayacağını gösterdiler. Bolşevikler, burjuvaziyle uzlaşma politikasının başarısızlığını gösterdiler ve kararlarında tek kurtuluş yolunu, yani bütün iktidarın İşçi, Asker ve Köylü Temsilcilerin Vekillerin Bütün-Rusya Sovyetine devredilmesini önerdiler. Menşevikler ve Sosyalist-Devrimciler kararlarında Geçici Hükümeti desteklemekten yana tavır aldılar, cephede hazırlanan saldırıyı onayladılar ve iktidarın Sovyetlere devredilmesine karşı oy kullandılar. Kongre, sandalye sayısının çoğunluğunun Menşeviklere ve Sosyalist-Devrimcilere ait olduğu Merkez Yürütme Komitesini seçti. Sovyetlerin İkinci Kongresine kadar varlığını sürdürdü.

Lenin Kongre'nin öneminin değerini belirtmek için kongrenin Menşevik ve Sosyalist-Devrimci liderlerin devrimden kaçışlarını «en cesur yardım»la gösterdiğini yazdı. ... S. 244

68 Bu, Bütün-Ukranya Ordu Kongresinin, Geçici Hükümetin Savaş Bakanı olan Kerensky tarafından yasaklanmasını imâ eder. Yasağa rağmen Kongre, 5-12 (18-25) Haziran'a kadar Kiev'de yapıldı. ... ... S. 251

69 «3 Haziran bayları» terimi Dördüncü Duma'nın üyeleri içindir. Dördüncü Duma, çarlık hükümeti tarafından 3 (16) Haziran 1907'deki hükümet darbesinden sonra çıkarılan seçim kanunu altında 1912'de seçildi. Kanun, monarşinin kapitalist ve toprak sahibi destekçilerine büyük bir oy çokluğu verdi.

Şubat 1917 devriminden sonra Dördüncü Duma üyeleri periyodik olarak güya özel toplantılar yaptılar. Bu toplantılardan biri 3 (16) Haziran 1917'de yapıldı, yani İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetlerinin Bütün-Rusya Kongresi'nin toplandığı gün. Toplantıda yabancı politika meseleleri tartışıldı. V. A. Maklakov, P. N. Milyukof, V. V. Şulgin ve karşı-devrimci partilerin diğer liderleri, Müttefiklere teslim olmanın gerçekleşmesi ve zafer kazanılıncaya kadar emperyalist savaşın devamı üzerinde ısrar ettiler. Toplantı tarafından kabul edilen karar da hemen hemen bunları söylüyordu. S. 258

70 Bu, Rus ve Anglo-Fransız emperyalistlerinin ısrarı üzerine ve savaşa son verilmesini isteyen işçi ve köylülerin isteğini göz önüne almadan Geçici Hükümet tarafından Haziran 1917'de başlatılan cephedeki saldırıya imâ eder. Savaş Bakanı Kerensky 16 (29) Haziran'da saldırıyı emretti. Rus askerleri 18 Haziran (1 Temmuz)da Güney-Batı Cephesinde saldırıyı gerçekleştirdi, ama on günde 60 000 subay ve insan kaybederek ezici bir yenilgiye uğradılar. ... ... S. 265

71 Bu Kongre, 25 ve 26 Ekim (7 ve 8 Kasım) 1917'de Petrograd'da yapıldı. Köylü Temsilcilerinin Uyezd ve Gubernia Sovyetlerinin bazılarından da delegeler katıldı. Güvenlik Komisyonuna göre, Kongre açıldığında 649 delege hazırdı. Bunlardan 390'ı Bolşevik, 160'ı Sosyalist-Devrimci, 72'si Menşevik ve 14'ü Menşevik enternasyonalist'ti. Sonra başka delegeler de geldi.
Kongre, 25 Ekim'de Geçici Hükümetin kendi birliklerinin ve kadet subayların koruyuculuğuyla sığınmış olduğu Kışlık Saraya hâlâ Kızıl Muhafız birlikleri, denizciler ve Petrograd garnizonunun devrimci birlikleri tarafından hücum edilirken saat 22.40 da açıldı. Aralarında Lenin, Antonov-Ovseyenko, Krilenko ve Lunaçarsky'nin de bulunduğu ondört Bolşevik Prezidyum'a seçildi; Kamkom, Karelin ve Spiridonova da dahil yedi Sosyalist-Devrimci ve Ukranya Sosyalist Partisinin bir üyesi. Bolşeviklerin delegelerin çoğunluğunun desteğine sahip olduğunu gören Menşevikler, Sosyalist-Devrimciler ve Bundcular Kongre'yi terk ettiler.
26 Ekim (8 Kasım) saat 03.00'den kısa bir süre sonra Kongre, Kışlık Sarayın ele geçirilmesi ve Geçici Hükümetin tutuklanması üzerine bir haber duydu ve «İşçilere, Askerlere ve Köylülere!» diye bir çağrı kabul etti. Lenin tarafından yazıldı ve iktidarın İşçi, Asker ve Köylü Temsilcilerin Sovyetlerine devrini ilan etti. Oturum saat 05.00'den sonra kapandı.

Aynı gün saat 21.00 de açılan Kongre'nin ikinci oturumu Lenin'in raporlarını dinledi ve barış ve toprak üzerine tarihi kararlar kabul etti; Lenin'in başında olduğu işçi ve köylülerin hükümetini - Halk Komiserleri Kurulu - kurdu. Sol Sosyalist-Devrimciler Sovyet Hükümetine girmeyi reddettiler, böylece bütün görevler Bolşevikler tarafından dolduruldu. Kongre, içlerinde 62 Bolşevik, 29 Sol Sosyalist-Devrimci, 6 Sosyal-Demokrat enternasyonalist, Ukranya Sosyalist Partisinin üç üyesi ve bir Sosyalist-Devrimci Maksimalist'in bulunduğu 101 kişilik Bütün-Rusya Merkez Yürütme Komitesini seçti.

Kongre ayrıca Bütün-Rusya Merkez Yürütme Komitesnin, Köylü Sovyetlerinden, ordu örgütlerinden ve Kongreyi terkeden gruplardan delegeleri içine alacak kadar genişletilebileceğine karar verdi. Kongre saat 17.00 den sonra kapandı.

... ... S. 272

72 Birinci Dünya Savaşındaki savaşçı devletler imâ ediliyor: İhtilâf devletleri (Fransa, Britanya, Rusya, İtalya ve bunlara katılan A.B.D.) ve ayrıca Belçika, Sırbistan, Romanya, Ja-

ponya ve Çin; ve Dörtlü Pakt (Almanya, Avusturya-Macaristan, Türkiye ve Bulgaristan). ... ... S. 272

73 **İngiltere'de Çartist hareket** 1830 ve 1840'larda İngiliz işçilerinin devrimci yığın hareketi. London Workingmen's Association hareketin yönetici merkeziydi. 1838'de bu Birlik, 21 yaşındakilere genel oy hakkı, gizli oyla seçim, adaylar için mülkiyet zorunluluklarının kaldırılması, Parlamentonun yılda bir defa toplanması v.b. bir dilekçeyi (People's Charter) Parlamento için hazırladı.

1840'da tarihte ilk yığın işçi partisi olan National Charter Association kuruldu. Çartistler, Parlamentoya daha kısa çalışma saatleri, ücretlerde artış, v.b. taleplerle ikinci dilekçelerini sundular. Parlamento dilekçeyi reddetti ve Çartistler genel grev başlattılar. Çartistler 1848'de üçüncü dilekçelerini sunmak için Parlamentoya bir yığın yürüyüşü planladılar, ama hükümet askerleri bu yürüyüşü engelledi. Parlamento'nun dilekçeyi - ki bu da reddedilmiştir - incelediğinden çok fazla ay önceydi.

1848'den sonra Çartist hareket sapmaya başladı. Yenilmesinin ana nedeni, açık bir programının ve taktiklerinin ve sağlam bir devrimci proleter liderliğinin olmayışıydı. Bununla birlikte hareket, İngiltere'nin politik tarihi ve uluslararası işçi hareketi üzerinde korkunç bir etki yaptı. Lenin, bu hareketi «ilk yaygın, gerçekten yığınsal ve politik olarak örgütlü proleter devrimci hareket» olarak tarif etti. S. 275

74 **Anti-Sosyalist Kanun** Bismarck hükümeti tarafından işçi sınıfı ve sosyalist hareketle savaşmak için 1878'de Almanya'da çıkarıldı. Kanun, bütün Sosyal-Demokrat örgütleri, işçi sınıfı yığın birliklerini ve işçi sınıfı basınını yasakladı ve sosyalist yayına el koyulması için hazırlıkta bulundu. Sosyal-Demokratlar işkenceye ve ülkeden sürgüne uğradılar. Bununla birlikte, bu misillemeler kendini yeraltı faaliyetine uyduran Sosyal-Demokrat Partiyi parçalayamadı: merkez organı, **Sozial-Demokrat**, yurt dışında yayınlandı ve yurt dışında düzenli parti kongreleri yaptı (1880, 1883, ve 1887). Ülkedeki Sosyal-Demokrat örgütler ve gruplar yer altında hızla canlandılar ve gizli bir Merkez Komitesi altında çalıştılar. Aynı zamanda, parti yığınlarla bağlarını güçlendirmek için çeşitli legal araçlar kullandı ve etkisi durmadan büyüdü: 1878'den 1890'a kadar Reichstag seçimlerinde topladığı oyların sayısı üç katından fazlaydı. Marx ve Engels, Alman Sosyal-Demokratlarına çok yardım ettiler. 1890'da **Anti-Sosyalist**

Kanunu yığın baskısı ve büyüyen işçi sınıfı hareketinin bir sonucu olarak feshedildi. ... ... S. 276

75 İşçi ve Asker Temsilcilerin Petrograd Sovyeti tarafından dünya halklarına çıkarılan bir bildiri imâ ediliyor; 15 Mart 1917'de Petrograd Sovyetinin gazetesi olan **Izvestia**'nın 15. sayısından nakledildi. ... ... S. 276

76 Ağustos 1917'deki Alman denizcilerinin devrimci eylemi imâ ediliyor. 4 000 üye sayısı olan bir devrimci denizciler örgütü tarafından yol gösterildi (Temmuz 1917'nin sonu). Örgüt, demokratik bir barış ve bir isyan hazırlamaya karar verdi. Nümayişler Ağustos başında patlak verdi. Wilhelmshaven'de bulunan **Prinzregent Luitpold** savaş gemisinin denizcileri, grev yapmaktan dolayı tutuklanan yoldaşlarının serbest bırakılmaları için savaşmadan ayrılmamayı kabul ettiler; 16 Ağustos'ta **Westphalia**'nın ateşçileri çalışmayı reddettiler; aynı zamanda denizde bulunan **Nürnberg** kruvazörünün mürettebatı isyan başlattılar. Denizcilerin hareketi, Wilhelmshaven'daki birkaç filonun gemilerine sıçradı. İsyan, çok büyük bir şiddetle bastırıldı. Hareketin liderleri olan Reichpietsch ve Köbis kurşunlandı ve aktif katılanlar uzun süre ağır işe mahkum edildiler. ... ... S. 276

77 Mektubun çok az kısaltılmış biçimindeki İngilizce çevirisi Aralık 1918'de New York dergisi **The Class Struggle** (Sınıf Mücadelesi) ve haftalık Boston dergisi olan **The Revolutionary Age** (Devrimci Çağ) da çıktı. Bunlar Amerikan Sosyalist Partisinin Sol kanadının organlarıydı. John Reed ve Sen Katayama, **The Revolutionary Age**'nin yayıncıları arasındaydılar. Mektup okuyucular arasında şiddetli bir ilgi uyandırdı ve çok nüshalı küçük kitapçık olarak yayınlandı. 1934'de mektup, New York'ta broşür biçiminde yayınlandı. Bu günkü edisyonu tam olarak yayınlandı ve ilk yayınlarında konmayan bölümleri de içerir.

Mektup, Birleşik Amerika ve Avrupa'daki işçi komünist hareketin gelişmesinde önemli bir rol oynadı. İlerici işçilere emperyalizmin yapısını ve Sovyet hükümeti tarafından gerçekleştirilen büyük devrimci değişikleri değerlendirmelerine yardım etti. Lenin'in mektubu, Rusya'daki silahlı müdahaleye karşı Birleşik Amerika'daki protesto hareketini güçlendirmeye yardım etti. ... ... S. 291

78 Amerikan emperyalistleri kendi amaçlarını geliştirmek için Küba ve Filipinler'de İspanyol sömürücülerine karşı verilen

ulusal kurtuluş hareketinden yararlanarak, Nisan 1898'de İspanya'ya karşı savaş açtılar. Bağımsız bir cumhuriyet ilan etmiş olan halka yardım maskesi altında Filipinler'e askerlerini çıkardılar. İspanya 10 Aralık 1898'de Paris'te imzalanan barış anlaşması altında Filipinler'i Birleşik Amerika'ya terk etti. Şubat 1899'da Amerikan emperyalistleri, Filipin Cumhuriyeti'ne haince bir saldırı yaptılar. Sert bir karşı koymayla karşılaşarak, toplu katliamlara ve vahşi işkencelere baş vurdular. Asker ve silah sayısındaki üstünlüklerine rağmen istilacılar ülkeyi zaptetmeyi kolay bulmadılar. Amerikalılar, Filipinliler arasındaki uyuşmazlıktan yararlandılar. Burjuvazi ve toprak sahiplerinin üst tabakaları korktular ve emperyalistlerle anlaştılar, çünkü özgürlük için savaşan köylüler aynı zamanda toprak ve daha iyi koşullar için savaşıyorlardı. 1901'de ulusal kurtuluş hareketi bastırıldı ve Filipinler A.B.D. nin bir sömürgesi haline geldi. ... ... S. 292

79 Rusya'daki Şubat 1917 burjuva-demokratik devrimin etkisi altında 1917'nin ilkbaharında ve yazında, Fransız ordusunda emperyalist savaşın sürdülmesine karşı protestoyu destekleme hareketi vardı. Mayıs'ın ortalarında, yani Fransız hücumunun başarısızlığa uğradığından ve binlerce Fransız askerinin öldürülmesinden sonra orduda devrimci bir hareket başladı ve Haziran'ın sonuna kadar sürdü. Savaştan bıkmış askerler siperlerde kalmak istemediler ve daha iyi koşullarla emperyalist savaşın kesilmesini talep eden mitingler düzenlediler. Resmi veriye göre, hareket 75 piyade alayını, 23 topcu bataryasını ve 12 topçu alayını kapsıyordu. Bazı durumlarda askerler sadece subaylarına itaat etmeyi reddetmekle kalmayıp, silahlarını hükümete karşı bile çevirmişlerdi. Bununla birlikte, askerler, savaşa karşı kararlı bir devrimci eylem için hazırlanmamışlardı. Bunun nedenlerinden biri, devrimci bir işçi partisinin olmayışıydı. Fransız Hükümeti, huzursuzluğu sosyal-şovenist ve anarko-sendikalist liderlerin yardımıyla bastırdı.

Bunu izleyerek, İçişleri Bakanı olan Malvy, «bozguncular»ın kararlılıkla icabına bakmakta başarısızlığa uğramak suçuyla mahkemeye verildi. ... ... S. 301

80 Lenin, 9 Ocak 1905'de çara bir dilekçe sunmak için işçilerin Kışlık Saraya barışçı bir yürüyüşünü örgütleyen papaz Gapon'u imâ ediyor. Çar, silahsız işçilere, karılarına ve çocuklarına ateş açılması için emir verdi. 1000 den fazla insan öldürüldü ve 5 000 kadarı da yaralandı. Aynı gün Petrograd'da acele

barikatlar kuruldu ve işçilerle polis ve askerler arasında çarpışmalar oldu. 9 Şubat, 1905-07 ilk Rus devriminin başlangıcına işaret etti. ... ... S. 301

81 Kızıl Ordu Kolçak ve Denikin'i yendikten sonra, iş çevrelerinin karakterini dile getiren Amerikan basını Lenin'le iki kez görüşme isteğinde bulundu. Lenin, 18 Şubat 1920'de American Universal Service'nin Berlin muhabiri olan Karl Wiegand'la bir görüşme yaptı. Lenin cevapları telsizle Berlin'e gönderildi ve oradan da 21 Şubat 1920'de New York'a nakledildi. Aynı gün Lenin cevapları **New York Evening Journal** da «Peace and More Trade Bolshevist Aims, Lenin says» başlığında yayınlandı. Lenin'in cevapları, Alman komünist ve sosyalist basınında basıldı. ... ... S. 302

82 23 Aralık'tan 28 Aralık'a kadar Moskova'da yapılan bu Kongre'ye 1 993 delege katıldı.

Kongre raporları tartıştı ve aşağıdaki kararları kabul etti: 1) Bütün-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin ve Halk Komiserleri Kurulu'nun, Cumhuriyetin iç ve dış politika üzerine raporları üzerine karar; 2) R.S.F.S.R.nin uluslararası durumu üzerine deklarasyon; 3) Kızıl Ordu ve Donanmayı güçlendirme üzerine karar; 4) Açlık felaketine yardım üzerine karar; 5) verginin aynî olarak toplanması üzerine istek; 6) ekonomik çalışma üzerine direktifler; 7) Yeni Ekonomik Politika'nın ilk sonuçları ve Cumhuriyet sanayii üzerine karar; 8) tarımı güçlendirme ve geliştirme ölçüleri üzerine karar; 9) tarımsal kooperatifler üzerine karar; 10) malî durum ve bütçe üzerine karar; 11) Halk Komiserleri Kurulu'nun, Sovyetlerin Dokuzuncu Kongresi tarafından onaylanan elektrifikasyon üzerine kararı; 12) Sovyet gelişmesi üzerine karar ve 13) Bütün-Rusya Olağanüstü Komisyonu üzerine karar.

Kongre, Yeni Ekonomik Politika'nın ilk sonuçlarını özetledi ve işçi ve köylülerin hükümetinin iç ve dış politikasını onayladı. R.S.F.S.R.nin uluslararası durumu üzerine deklarasyon, komşu ve diğer ülkelerin hükümetlerine, dış politikalarını barış içinde birlikte yaşama, «Sovyet Cumhuriyetleriyle barış içinde kardeşçe yanyana yaşama» ilkesinden ilerlemeleri için istekte bulundu.

Kongre, dikkatini, bütün ekonominin gelişmesi için zorunlu bir koşul olan tarımın hızla eski haline getirilmesinde odaklaştırdı. Açlıkla savaşma sorunu üzerinde durdu ve işçilerle köylüleri Volga bölgesinin açlıktan ölen insanlarına, özellikle de çocuklara yardım etmek için ellerinden gelen

herşeyi yapmaya zorladı. Kongre «Sovyet Rusya'nın açlık felaketine uğrayan bölgelerine yardımda bulunan bütün ülkenin işçilerine en içten şükranlarını» dile getirdi.

Kongre, «tarımın eski hale getirilmesinin yanısıra», büyük sanayinin Cumhuriyetin temel görevi olduğunu kararlarında vurguladı. ... ... S. 306

83 Clarteé (Işık) — Henri Barbusse tarafından 1919'da kurulmuş olan ilerici yazar ve sanat işçilerinin bir grubu. Daha sonra Sabık Devlet görevlilerinin Enternasyonal'ini kurmak için kabul edilen Association Republicaina des Anciens Combattans'ı (Sabık askerlerin Cumhuriyetçi Birliği) ve diğer ülkelerdeki benzer grupları birleştirdi. Enternasyonal'in özel belirtisi olan söz «savaşa karşı savaş»tı. Clarté Grubu, Üçüncü Enternasyonal'den Henri Barbusse, Anatole France ve Vaillant-Couturier gibi destekçileri ve Romain Rolland, Stefan Zweig, H.G. Wells, Thomas Hardy, Upton Sinclair, Jean Romain gibi pasifist yazarları içinde bulunduruyordu. Grup, başlangıçta Fransa ve diğer ülkelerde herkes tarafından çok sevilen aynı adla aylık bir gazete (Ekim 1919'dan Ocak 1928'e kadar) yayınladı. Bununla birlikte, ideolojik farklılıklar ve grubun örgütsel zayıflığı, etkili ve geniş bir örgüt haline gelmesini engelledi. 1928'de gazetenin yayını sürdürülemedi ve grup parçalandı.

Lenin'in özel kitaplığında grubun Barbusse tarafından hazırlanan bildirisi vardır. Aşağıdaki sunuş yazısıyla: **Light from Abyss. What he Clarté Group Wants to Achive** (Cehennemden Işık. Clarté Grubu Ne Başarmak İstiyor) adlı kitap: «Lenin'e, Yazılmamış büyük kanunları ilk yazan, derin saygılarımla, Henri Barbusse». ... ... S. 308

İSİM İNDEKSİ

A

dası yapmaktan dolayı Fransız Hükümeti tarafından tutuklandı ve cepheye gönderildi; 1919'da Rusya'da yabancı askeri istilayı protesto eden bir kararı kabul eden Metal işçileri Federasyonu'nun Kongresi'ne delege olarak katıldı.

Armand, Inessa (Petrova) (1874-1920) — Dünya kadınlar işçi ve komünist hareketinde Rus devrimci ve ünlü kişisi; 1904'de R.S.D.İ.P. ne katıldı ve 1905 - 07 ilk Rus devriminde aktif oldu; Birinci Dünya Savaşı boyunca 1915'deki Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı, aynı yıl yapılan Uluslararası Gençlik Konferansı ve enternasyonalistlerin Zimmerwald ve Kienthal konferanslarıyla ilgilendi.

Avramof, Stefan — Bulgar Sosyal-Demokrat; 1908'de Bulgar Sosyal-Demokrat Partisi'nden Uluslararası Sosyalist Bürosu'nun oturumunda delegeydi; kısa bir süre sonra hareketten çekildi.

Axelrod, P.B. (1850 - 1928) — Menşeviklerin bir lideri; 1883'de Emeğin Kurtuluşu grubunun örgütleyicilerinden biri; 1900'dan sonra **Iskra**'nın yazı kurulunun bir üyesi; İkinci Parti Kongresinden (1903) sonra aktif bir Menşevik oldu. Gericilik ve devrimci canlanışı sağlama döneminde Menşevik likidatörlerin bir lideri ve onların gazetesi olan **Golos Sotsial-Demokrata**'nın yazı kurulunun bir üyesi; Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal-şovenist bir tavır aldı.

B

Badayev, A.Y. (1883 - 1951) — Bolşevik işçi; Dördüncü Duma'ya St. Petersburg Gubernia işçi grubundan temsilciydi; Duma faaliyetlerine paralel olarak yaygın devrimci bir çalışma sürdürdü ve Bolşevik **Pravda** için yazdı; 1914'de Duma'daki diğer Bolşevik temsilcilerle birlikte tutuklandı ve emperyalist savaşa karşı yapılan devrimci çalışmadan dolayı yargılandı; 1915'de Sibirya'daki Turukhansk Bölgesi'ne sürgüne gönderildi.

Bauer, Otto (1882 - 1938) — Avusturya Sosyal-Demokrat Partisi'nin ve İkinci Enternasyonal'in lideri; Marksist terminoloji sahnesi ardında devrimci Marksizmi ve proleter sınıf mücadelesini reddeden «Avusturya - Marksizmi»nin ideologu; burjuva milliyetçi teorisi olan «ulusal-kültür özerkliği»ni geliştirdi; Dış İşleri Bakanı (1918-19).

Bebel, August (1840 - 1913) — Alman Sosyal-Demokrat Partisi'nin uluslararası işçi sınıfı hareketinin ünlü lideri. 1869'da

Wilhelm Liebknecht'le birlikte Alman Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'ni kurdu; Birinci Enternasyonal'in bir üyesiydi ve Reichstag'da bir vekil olarak bazı şartlara uydu; Alman Sosyal-Demokrat hareketteki reformizme ve revizyonizme aktif olarak karşı çıktı.

Bismark, Otto (1815 - 1898) — Prusyalı devlet adamı; Alman topraklarını Prusya egemenliği altında zorla birleştirdi; Alman İmparatorluğunun İlk Kral Katibi (1871-90). Almanya'nın bütün dış ve iç politikasını Junkerlerin çıkarına göre yön vermiştir, aynı zamanda Junkerlerle büyük burjuvazi arasında ittifak kurmaya çalıştı; Anti-Sosyalist Kanunun yazarı (1878); 1890'da istifa etti.

Bissolati, Leonida (1857 - 1920) — İtalyan Sosyalist Partisi'nin kurucusu, Parti'nin Sağ, reformist kanadının başındaydı; 1912'de partiden kovuldu ve Sosyal-Reformist Parti'yi kurdu; Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal-şovenist bir tavır aldı ve İtalya'nın İhtilaf devletlerinin yanında savaşa girmesini istedi; görevi olmayan Bakandı (1916-18)

Borkheim, Sigismund Ludwig (1825-1885) — Alman siyasi muharrir, demokrat; 1845-49 Devrimine katılanlardan; Karl Marks ve Frederick Engels'le arası iyiydi.

Borodin (Grusenberg), M.M. (1884—1951,— 1903'de R. S. D. İ. P. ne katıldı; siyasal mülteci olarak 1907'den 1918'e kadar Amerika'da yaşadı.

Boulanger, Georges Ernest (1837—1891)— Fransız Ordusu Generali; Savaş Bakanı (1886—87).

Branting, Karl Hjalmar (1860—1925)— İsveç Sosyal - Demokrat Partisi'nin lideri, İkinci Enternasyonal'in liderlerinden biri; Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal - Şovenist bir tavır aldı.

Briand, Aristide (1862—1932)— Fransız devlet adamı ve diplomatı; Sosyalist Parti'nin Sol kanadındandı, ama 1902'de parlamentoya seçildikten sonra işçi sınıfına açıkça düşman olan gerici bir burjuva politikacısı oldu.

Broickéer, Louis de (d. - 1870) — Belçika İşçi Partisi'nin lideri ve teorisyeni, Birinci Dünya Savaşında partinin eski Sol kanadının başını çekti. İkinci Enternasyonal'in Stuttgart Kongresi'nde sosyalist partilerle sendikalar arasındaki ilişkiler üzerine konuştu.

1914—18 savaşında sosyal-şovenizmi öğütledi. Savaştan sonra Parti Genel Kurulu Bürosu'na ve İkinci Enternasyonal'in Yürütme Komitesi'ne seçildi; son olarak hükümete

girdi; Senatör ve Milletler cemiyeti'nde Belçika temsilcisiydi.

Bülow, Bernhard (1849-1929) — Alman diplomatı ve devlet adamı; Alman emperyalistlerinin dünya egemenliği için mücadele etmelerini yansıtan sömürgeci yayılma programıyla ortaya çıktı. Birinci Dünya Savaşı çıktığında İtalya'da Büyükelçiydi.

C

Çernov, Viktor Mihayloviç (Gardenin, Y.) (1876 - 1952) — Sosyal - Devrimci liderlerden ve teorisyenlerden biri. Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal-şovenizmini Sol deyimler ardına gizledi. 1917'de burjuva Geçici Hükümetinde Tarım Bakanıydı, toprak mülklerini ele geçiren köylülere karşı ciddi baskı politikası izledi. Ekim Sosyalist Devriminden sonra anti-Sovyet isyanlarının örgütleyicilerinden biri. 1920'de, Anti-Sovyet faaliyetlerini sürdürdüğü yurt dışına göçtü.

Çikidze N. S. (1864—1926)— Menşeviklerin bir lideri, Üçüncü ve Dördüncü Devlet Duma'larında temsilci; Birinci Dünya Savaşı boyunca Merkezci. Şubat 1917 burjuva—demokratik devriminden sonra, burjuva Geçici Hükümetini aktif olarak destekledi. Ekim Sosyalist Devriminden sonra, karşı devrimci Menşevik bir hükümet olan Gürcüstan'ın Kurucu meclisinin Başkanı oldu. Gürcüstan'da Sovyet yönetimi kurulduktan sonra, 1921'de göç etti.

Çiçero, Mercus Tullius (M. Ö. 106—43)— Romalı büyük hatip, devlet adamı, avukat ve yazar.

Clausewitz, Karl (1780 - 1831) — Prusyalı general, üstün bir askeri teorisyen; Napolyon'a karşı savaşlarda Prusya (1806, 1814, 1815) ve Rus (1812—14) ordularının kurmay subayı olarak katıldı. Napolyon'a ait ve diğer savaşlar üzerine kitaplar yazdı. «Savaş Üzerine» adlı kitabında, savaşın diğer yollarla politikanın bir devamı olduğunu iddia etti.

Clemenciau, Georges Benjamin (1841—1929) —Fransız politikacısı ve devlet adamı, bir çok yıllar Radikal Parti'nin lideri; Birinci Dünya Savaşı boyunca aleni bir şovenistti. Kasım 1917'de Başbakanlık görevine döndükten sonra, askeri bir diktatörlük kurdu, Sovyet Rusya'ya karşı silahlı istilanın kışkırtıcı ve örgütleyicilerin biri, Rus karşı devrimini destekledi ve Sovyet Cumhuriyeti'ne bir ekonomik abluka örgütlemeye çalıştı. 1919 Paris Barış Konferansında Fransız

emperyalistlerinin çıkarlarını savundu. 1920'de başkanlık seçimlerinde kaybetti ve politikadan ayrıldı.

Cromer, Avelin Baring (1841—1917), İngiliz gerici devlet adamı ve diplomatı; Mısır 1882'de İngilizler tarafından işgal edildikten sonra Mısır'daki İngiliz Temsilcisi. İktidarın yerel otoritelerin ellerinde olduğunu yazarken, despotik sömürgeci bir rejim kurdu. Bu sistem, «Cromer rejimi» diye tanıdı. Cromer, Mısır ulusal kurtuluş hareketinde yeralanlara karşı ciddi misillemeler yaptı; 1907'de politikadan ayrılmak zorunda kaldı ve yazmakla uğraştı.

Cunow, Heinrich (1862—1936)— Alman Sağ—kanat Sosyal—Demokrat, tarihçi, sosyolog ve etnografyacı. Alman Sosyal-Demokrat Partisi'nin organı (1917—23) olan Die Neue Zeit'ın yazarıydı. İlk önce Marksizme bağlıydı. sonra revizyonist ve Marksizmin kalpazanı haline geldi; Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal—emperyalizmin bir teorisyeniydi.

D

David, Eduard (1863—1930)— Alman Sosyal—Demokrat Partisinin Sağ kanat revizyonist lideri, Alman oportünistlerinin organı olan **Sotzialstische Monatshefte** gazetesinin kurucusu 1903'de Lenin'in «tarım sorunu üzerine ana revizyonist eser» dediği **Sosyalizm** ve **Tarım**'ı yayınladı. Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal—şovenist bir tavır aldı. 1915'-de **Dünya Savaşında Sosyal— Demokrasi**'de, Alman Sosyal —Demokrasinin Sağ kanadının oportünist politikasını savunmada kendini gösterdi.

Debs, Eugene Victor (1855— 1926)— Amerikan işçi sınıfı hareketinde ünlü birkişi; Sosyalist Partinin örgütleyicilerinden biri. Birinci Dünya Savaşı boyunca enternasyonalizmi savundu; sosyal-şovenistlerin hainliklerini şiddetle mahkum etti; Birleşik Devletlerin Savaşa katılmasına karşı çıktı. Ekim Sosyalist Devrimin zaferini memnuniyetle karşıladı. 1918'de anti—emperyalist propagandadan dolayı on yılık hapse mahkum oldu, 1921'de af edildi.

Delaisi, Francis (... 1871) — Fransız küçük-burjuva ekonomisti. sendikalist, pasifist. Eserlerinde, finans oligarşişinin egemenliğini ve Birinci Dünya Savaşının yağmacı karakterini ortaya koydu. Aynı zamanda sınıf mücadelesine ve devrimci enternasyonalizme karşı çıktı ve işçi sendikaları ve kapitalistlerin sendikaları arasında «sosyal dayanışma», sı-

nıf teşrikimesaisi teorisini ve bu temel üzerinde yarışma, kriz ve savaşa karşı bir güvence olarak «bir Dünya Birleşik Devletleri» yaratılmasını savundu.

Deutch, L. G. (1855—1941)— Narodnik ve daha sonra Sosyal—demokrat harekette yer aldı; 1883'de Emeğin Kurtuluşu grubunun kurulmasına yardım etti. R. S. D. İ. P. nin İkinci Kongresinde Emeğin Kurtuluşu grubundan delegeydi; **Iskra** taraftarıydı; Kongre'den sonra bir Menşevik ve gericilik yıllarında bir likidatör oldu. Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal-şovenistti; Şubat 1917 burjuva - demokratik devriminden sonra Plehanov'la birlikte Sağ kanat Menşevik savunucuların organı olan **Yedinstvo** (Birlik) gazetesini çıkardı; Ekim Sosyalist Devriminden sonra, politik faliyetten çekildi ve kendini yayınlamak için Plehanov'un eserlerini hazırlamaya ve Rusya'daki kurtuluş hareketinin tarihini yazmaya verdi.

Dumas, Charles (d. 1883) — gazeteci ve siyasi yazar, Fransa Sosyalist Partisinin, M. P., üyesi. Bazı Fransız ve yabancı sosyalist yayınlar için yazı yazdı. Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal - şovenistti.

VII Edward (1841—1910)— Büyük Britanya kralı (1901—10).

Engels, Frederick (1820—1895)— bilimsel komünizmin kurucularından biri, dünya proletaryasının lideri ve öğretmeni, Karl Marks'ın dostu ve arkadaşı.

F

I Ferdinand (Coburg) (1861-1948) — Bulgar Prensi (1887-1908) ve çarı (1908—18), Alman prensesinin oğlu. 1887'de Bulgar burjuvasinin bir kesiminin desteğiyle Avusturya - Alman diplomatik entrikalarının bir sonucu olarak Bulgaristan Prensliğine seçildi. Politikası, İkinci Balkan Savaşının (1913) patlamasına yol açtı ve Bulgaristan'ı Almanya'nın müttefiki olarak Birinci Dünya Savaşına sürükledi. Bulgar ordusundaki bir ayaklanmayı izleyerek hükümetten ayrıldı ve Almanya'ya kaçtı.

Fischer, Richard (1855—1926)— Alman Sosyal—Demokratı, Parti merkez organı Vorwärts'ın yayıncısı ve müdürü.

I Franz, Joseph (1830-1916) — Avusturya imparatoru (1848-1916).

G

Glasier, Bruce (1859—1920)— İngiliz sosyalisti, İşçi Partisinin ku-

rucusu; Bağımsız İşçi Partisinin Ulusal Meclisinin Başkanı (1899—1900).

Golay, Paul — İsviçreli Sosyal—Demokrat. Birinci Dünya Savaşı patlak verdiğinde İkinci Enternasyonal'in oportünistlerine ve sosyal - şovenistlerine karşı çıktı, ama sonradan Merkezci ve pasifist oldu.

Gorki, Maksim Peşkov, A. M.) (1868—1936)— Rus proleter yazarı, Rus Sovyet edebiyatını ve sosyalist gerçekçilik yöntemini başlatan.

Gorter, Herman 1864—1927)— Hollandalı Sol Sosyal—Demokrat, şair ve gazeteci, Hollanda Sosyal— Demokrat İşçi Partisinin Sol kanadının organı olan **De Tribune** gazetesinin kurucularından biri. Birinci Dünya Savaşı boyunca enternasyonalist bir tavır aldi, Zimmerwald Sol grubunu destekledi. 1918—21'de Hollanda Komünist Partisine katıldı ve Komünist Enternasyonal'in çalışmasında yer aldı; aşırı Sol sekter görüşlere sahipti.

Greulich, Herman (1842—1925)— İsviçre Sosyal—Demokrat Partisinin kurucusu, Sağ kanadın lideri, gazeteci; Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal-şovenistti.

Grey, Edward (1862—1933)— İngiliz diplomatı ve devlet adamı, emperyalist burjuvazinin temsilcisi ve İngiliz Liberal Partisinin Sağ kanat lideri; 1905'den sonra Dış İşleri Bakanı; Birinci Dünya Savaşının hazırlanmasına yardım etti; İngiltere'nin müttefikleriyle dünyanın yeniden paylaşılması üzerine bazı gizli anlaşmalar yaptı.

Grimm, Robert (1881—1958)— İsviçre Sosyal— Demokrat Partisinin lideri; Birinci Dünya Savaşı boyunca bir Merkezci; Zimmerwald ve Kienthal konferanslarının çalışmasında yer aldı ve Uluslararası Sosyalist Komisyonunun Başkanıydı; İsviçre Ulusal Meclisinin Başkanı (1945—46).

Guçkov, A. I. (1862—1936)— Rus kapitalisti, Oktobrist Partisinin örgütleyicisi ve lideri; Birinci Dünya Savaşı boyunca Merkezi Savaş Sanayi Komitesinin Başkanı ve Savunma konusundaki Özel Konferansın üyesi. 1917 Şubat devriminden sonra birinci burjuva Geçici Hükümetinde Savaş ve Deniz Bakanı. Ağustos 1917'de Kornilov ayaklanmasını örgütlemeye yardım etti; Ekim Sosyalist Devriminden sonra Sovyet iktidarına karşı savaştı; Beyaz mülteci.

Guesde, Jules (1845—1922)— Fransız sosyalist hareketinin ve İkinci Enternasyonal'in örgütleyicilerinden ve liderlerinden biri. Birinci Dünya Savaşının patlak verdiği 1914'de sosyal—şovenist bir tavır aldı ve Fransa'daki burjuva hükümetinin bir üyesi oldu.

Guillaume, James (1844—1916)— anarşist, Bakunin'in dostu, Bakuninci yeraltı Sosyalist Demokrasi İttifakının örgütleyicilerinden ve liderlerinden biri, Birinci Enternasyonal'i parçalamayı ve bölmeyi ve liderleri Marks ve Engels'e iftira etmeyi amaçlayan bu örgütün faaliyetlerini geliştirdi. Birinci Dünya Savaşı koptuğunda sosyal-şovenist bir tavır aldı.

Gureviç, E. L. (Smirof, Y.) (d. 1865)— Rus sosyal— Demokrat, Menşevik; çarlık gericilik döneminde ve devrimci canlanış yıllarında (1907—12) likidatör; Menşevik likidatörlerin organı **Naşa Zarya** dergisinin örgütlenmesinde yayınlanmasında yer aldı. Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal-şovenist bir tavır aldı.

H

Haase, Hugo (1863—1919)— Alman Sosyal—Demokrat Partisinin liderlerinden biri; 1912'den sonra Reichstag'daki Sosyal-Demokrat grubun Başkanı; Birinci Dünya Savaşı boyunca bir Merkezci. 1917'de Karl Kautsky ile birlikte Almanya Bağımsız Sosyal—Demokrat Partisinin kurucularından biri.

Almanya'daki Kasım 1918 devrimi boyunca, devrimci hareketi bastırma politikası izleyen Halk Temsilciler Meclisinin bir üyesiydi.

Hardie, James Keir (1856—1915)— İngiliz işçi hareketinde ünlü bir kişi, Bağımsız İşçi Partisinin reformist lideri ve İşçi Partisinin kurucusu, Birinci Dünya Savaşı patlak verdiğinde Merkezci bir tavır aldı, ama sonradan sosyal—şovenistlere katıldı.

Hervé, Gustave (1871—1944) — Fransız sosyalisti; militarizme karşı mücadelenin yarı—anarşist programını savunduğu **La Guerre Sociale** gazetesinin kurucusu. İkinci Enternasyonal'in Stuttgart Kongresi'nde (1907) bu programın tarafını tuttu ve her savaşa misilleme olarak bir grev ya da isyanın yapılmasını teklif etti. Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal—şovenistti. 1918'de Fransa Sosyalist Partisinden kovuldu.

Hindenburg, Paul (1847—1934)— Alman askeri ve politik siması, Almanya'daki gerici ve şovenist kafalı emperyalist burjuvazinin temsilcisi; 1916—17'de Kurmay Başkanı ve Doğu cephesinde Alman ordusunun **bilkuvve** Baş Komutanıydı; Weimar Cumhuriyetinin Başbakanı (1925—34); 1933'de

Hitler'e hükümet kurmak için yetki verdi ve 30 Ocak'ta iktidarı resmen faşistlere devretti.

Huysmans, Camille (d. 1871)— Belçika işçi hareketinin eski bir kişisi, İkinci Enternasyonal'in Uluslararası Sosyalist Bürosunun Sekreteri (1904—19), bir Merkezci. 1916'da İkinci Enternasyonal'i yeniden kurma görüşüyle Lahey'de tarafsız ülkelerin sosyalistlerinin bir konferansını örgütledi. Birinci Dünya Savaşından sonra İkinci Enternasyonal'de liderdi ve Belçika Hükümetinde vekillik görevleri yaptı; Başbakan (1946—47); sonradan tekrar tekrar sosyalist partiler ve S. B. K. P. arasında ilişkiler kurmak ve uluslararası işçi sınıfı hareketindeki birliği eski haline getirmek için ortaya çıktı.

Hyndman, Henri Mayers (1842—1921)— İngiliz reformist sosyalist, İngiliz Sosyalist Partisinin lideri. 1916'da partiden çekildi, Salford'daki Parti Konferansından sonra emperyalist savaş konusundaki sosyal—şovenist tavrını mahkum etti.

I

Iordansky (Yordanski) N.I. (1876-1928) — Sosyal-Demokrat, Menşevik. Birinci Dünya Savaşı boyunca hükümetin politikasını destekledi; 1921'de R.K.P. (B) ne katıldı; 1922'de Dış İşleri Halk Levazımıyla çalıştı; sonra İtalya'da tamyetkili Sovyet elçisi oldu.

Izvolski, A. P. (1856—1919)— Rus diplomatı, Dış İşleri Bakanı (1906—10). 1910'da bazı diplomatik başarısızlıklarından dolayı görevinden kovuldu ve Antant'ı güçlendirme politikası izlemeye devam ettiği Paris'e Elçi olarak atandı. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Fransa'da mülteci olarak kaldı ve Sovyet Rusya'ya karşı silahlı müdahalenin desteklenmesinde kendini gösterdi.

J

Jaurés, Jean—Léon (1859—1914)— Fransız ve uluslararası sosyalist hareketinde göze çarpar bir sima, tarihçi, 1905'de Birleşik Fransız Sosyalist Partisini kurmak için Fransa Sosyalist Partisiyle birleşen Fransız Sosyalist Partisinin kurucusu. **L'Humanité**'yi kurdu ve çıkardı (1904'den hayatının sonuna kadar); sonradan gazete Fransa Komünist

Partisinin merkez organı haline geldi. 1905—07 Rus devrimi boyunca Rus halkıyla dayanışmayı dile getirdi. Hiç usanmadan demokratik hak ve özgürlükleri, barışı savundu; emperyalist baskıya ve fetih savaşlarına karşı çıktı. Ayna zamanda, Lenin tarafından şiddetle eleştirildiği bazı önemli noktalar üzerinde de reformist bir tavır takındı.

Birinci Dünya Savaşının arifesinde, kendisinden barış için ve savaş tehdidine karşı mücadelesinden dolayı nefret eden gericilerin bir uşağı tarafından alçakça öldürüldü.

Joffre, Joseph—Jacques Césaire (1852—1931)— Mareşal, Fransız emperyalist çevreleri temsil etti, Fransız-Prusya Savaşında (1870—71) ve Doğu Asya ve Afrika'da sömürge ele geçirme savaşlarında yer aldı. Birinci Dünya Savaşının başında Fransız ordusunun Baş Komutanıydı; Sovyet Rusya'ya karşı yapılan silahlı müdahalenin örgütleyicilerinden biri.

Jouhaux, Léon (1879—1954)— Fransız ve uluslararası sendika harekinde reformist bir lider: Dünya Savaşı sırasında bir şovenist.

Junius— bk. Luxemburg, Rosa.

K

Kemenef, Lev Borisoviç (Rosenfeld) (1883-1936) — R.S.D.İ.P. ne 1901'de katıldı. 1915'de tutuklanıp, mahkemeye verildiğinde Bolşevik sloganı olan «emperyalist savaşta çarlık hükümetinin yenilmesi» sloganınından vazgeçti. Şubat 1917 burjuva—demokratik devriminden sonra, Parti'nin sosyalist devrime karşı Lenınci yoluna karşı çıktı. Ekim 1917'de yarı Menşevik **Novaya Zhizn**'de Zinovyev ve kendi adına, M. K. nin isyan üzerine kararıyla olan ihtilafını dile getirdiği bir demeç yayınladı ki bu, aslında Parti'nin planlarının ifşa edilmesiydi. Ekim Sosyalist devriminden sonra bazı sorumlu görevler yaptı. 1926'da, Parti'ye karşı Troçki—Zinovyef bloğunun liderlerinden biriydi ve 1934'de Parti'ye karşı faaliyetinden dolayı Parti'den atıldı.

Kautsky, Karl (1854 - 1938) — Alman Sosyal - Demokrat Partisi'nin ve İkinci Enternasyonal'in liderlerinden biri. Birinci Dünya Savaşı boyunca, sosyal-şovenizmini enternasyonalist süslü cümlelerle gizleyerek Merkezciliği savundu. **Ultra**—emperyalizmin gerici teorisini geliştirdi. Ekim Sosya-

list Devriminden sonra, Sovyet yönetimine karşı çıkarak, açıkça proleter devriminin ve işçi sınıfı diktatörlüğünün karşısında oldu. Lenin, Kautskyciliği, «İkinci Enternasyonal'in Çöküşü», «Emperyalizm ve Kapitalizmin En Yüksek Aşaması», «Devlet ve Devrim», «Proleter Devrimi ve Dönek Kautsky» ve diğer eserlerinde şiddetle eleştirdi.

Kerenski, Aleksander Fiodoroviç (d. 1831) — Sosyalist - Devrimci, Dördüncü Devlet Dumasında temsilci. Şubat 1917 burjuva - demokratik devriminden sonra, burjuva Geçici Hükümetine Adalet Bakanı olarak girdi, sonra Savaş Bakanı, son olarak Baş Bakan ve Baş Komutan. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Sovyet Hükümetine karşı savaştı; 1918'de ülkeden kaçtı.

Kitchener, Horatio Herbert (1850—1916)— Mareşal, İngiliz emperyalist militaristlerinin temsilcisi. 1896—98'de, Doğu Sudan'ı zaptetti ve Sudanlı vatanseverlere karşı vahşi misillemeler örgütledi. 1899—1902'de Güney Afrikada'ki Boer Cumhuriyeti'ne karşı istila savaşında Genel Kurmay Başkanı ve Baş Komutandı. Birinci Dünya Savaşında Dışişleri Bakanıydı.

Kolb, Wilhelm (1870—1918)— Alman Sosyal—Demokrat, aşırı oportünist ve revizyonist, **Volksfreun**'dan yayıncısı, Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal-şovenist.

Konovalof, A. I. (d. 1875) — Büyük Rus tekstil sanayicisi, Dördüncü Devlet Dumasi'nda temsilci, ilerici denilen bloğun örgütleyicilerinden biri. Şubat 1917 burjuva—demokratik devriminden sonra burjuva Geçici Hükümetinde, Ticaret ve Sanayi Bakanı, sonra Başbakan vekili; Ekim Sosyalist Devriminden sonra beyaz muhafız mültecisi.

Kriçevski B. N. (1866—1919)— Sosyal—Demokrat, Ekonomistlerin lideri, 1890 ların sonunda, Yurt Dışı Rus Sosyal—Demokratlar Birliği'nin lideri; Bernsteincı fikirleri savunan bu Birlik'in sözcüsü **Rabocheye Dyelo**'nun yayıncısı. İkinci R. S. D. İ. P. Kongresi'nden kısa bir süre sonra Sosyal—Demokrat hareketten koptu.

Krilenko, N. V. (1885—1938) — 1904'den sonra R. S. D. İ. P. nin üyesi, Bolşevik, ünlü Sovyet devlet adamı. Sovyetlerin İkinci Bütün—Rusya Kongresi'nde Ordu ve Deniz Kuvvetleri Komitesinin üyesi olarak ilk Sovyet hükümetine girdi ve sonra Baş Komutanlığa atandı. 1918'den sonra adliyede çalıştı.

Lafontaine, Henri (1854—1943)— Belçikalı sosyalist, Brüksel Üniversitesinde uluslararası hukukta profesör, senatör. 1921'de Milletler Cemiyetine Belçikadan delege olarak katıldı.

Lassalle, Ferdinand (1825—1864)— Alman sosyalisti, Bütün—Alman İşçilerinin Birliğinin (1863) kurucusu. Birliğin kuruluşu işçi sınıfı hareketinde ileriye doğru bir adımdı, ama Birliğin Başkanı seçilen Lassalle, örgütü oportünizm yoluna sürükledi.

Lassalle'ın ve onun izleyicilerinin teorik ve politik hataları, Marks ve Engels tarafından şiddetle eleştirildi.

Ledebour, Georg (1850—1947)—Alman Sosyal—Demokratı. Reichstag Milletvekili (1900'dan 1913'e kadar). Sömürgeciliğe karşı çıktığı Stuttgart'taki Uluslararası Sosyalist Kongresi'nde yer aldı. Zimmerwald Konferansına katıldı, Zimmerwald Sağcılarının liderlerinden biriydi.

Legien, Karl, von (1861—1960) — Alman Sağ - Kanat Sosyal-Demokratı, Alman sendika hareketindeki oportünist kanadın liderlerinden biri. Birinci Dünya Savaşı boyunca aşırı sosyal-şovenist bir tavır aldı.

Lensch, Paul (1873-1926) — Alman Sosyal-Demokratı, 1905-13 boyunca Almanya Sosyal—Demokrat Partisi'nin Sol kanadının organı olan **Leipziger Volks-Zeitung**'un yayıncısı. Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal-şovenistti. Savaştan sonra, Ruhr sanayicilerinin sözcüsü olan **Deutsche Allgemeine Zeitung**'un Baş Müdürüydü. 1922'de Parti'nin sıradan üyelerinin isteği üzerine Parti'den atıldı.

Liebknecht, Karl (1871-1919) — Alman ve uluslararası işçi sınıfı hareketinin önemli bir kişisi; Alman Sol—kanat Sosyal—Demokrasisinin liderlerinden biri; Wilhelm Liebknecht'in oğlu.

Sosyal—Demokrat olmakla birlikte, oportünizm ve militarizmle aktif olarak savaştı. 1912'de Reichstag'a Milletvekili seçildi. Birinci Dünya Savaşında Kayser Wilhelm' in hükümetini desteklemeye azimle karşı çıktı. 2 Aralık 1914'de Reichstag'da savaş kredilerine karşı oy kullanan tek milletvekiliydi. **International** grubun kurucularından ve liderlerinden biri, sonra Spartacus ve daha sonra da Spartacus Derneği adını aldı. 1916'da savaş aleyhtarı propagandadan dolayı ağır hapse mahkum oldu. Almanya'daki Kasım 1918 Devrimi boyunca Rosa Luxemburg ile bir-

likte, Alman işçilerinin devrimci müfrezesine yol gösterdi, **Die Rote Fahne** gazetesini çıkardı. Almanya Komünist Partisinin kurucularından biri ve Ocak 1919 ayaklanması boyunca Berlin işçilerinin lideriydi. Ayaklanmanın bastırılmasından sonra gericiler tarafından katledildi.

Liebknecht, Wilhelm (1826—1900)— Alman ve uluslararası işçi sınıfı hareketinin ünlü lideri, Alman Sosyal—Demokrat Partisinin kurucularından ve liderlerinden biri. 1875'den Hayatının sonuna kadar Almanya Sosyal-Demokrat Partisi Merkez Komitesinin üyesi ve bunun merkez organı olan Vorwärts'ın Baş Müdürüydü; devrimci faaliyetinden dolayı hapiste çok günler geçirdi; Birinci Enternasyonal'in çalışmasında ve İkinci Enternasyonal'in kurulmasına yardım etmede aktifti.

Lloyd George, David (1863—1945)— İngiliz politikacısı, Liberal Parti lideri, 1890'dan sonra M. P., Başbakan (1916—22). Yakın Doğu ve Balkanlarda İngiliz emperyalizminin durumunu güçlendirmeye uğraştı ve sömürge ve bağımsız ülkelerdeki ulusal kurtuluş hareketlerini insafsızca bastırdı. Ekim Sosyalist Devriminden sonra, Sovyet Rusya'ya karşı yapılan silahlı müdahale sonra ekonomik ambargonun örgütleyicilerinden biri. 1922'de bir dizi politik tersliklerden sonra politikadan çekilmiştir.

Longuet, Jean (1876—1938)— Fransız Sosyalist Partisinin ve İkinci Enternasyonal'in liderlerinden biri. Birinci Dünya Savaşı boyunca Fransız Sosyalist Partisi'ndeki Merkezci pasifist azınlığa öncülük etti. 1914 ve 1924'de Temsilciler Odasına seçildi; **Le Populaire** adlı sosyalist gazetenin kurucularından (1916) ve yayıncılarından biriydi; Sovyet Rusya'ya karşı yapılan yabancı askeri müdahaleyi mahkum etti.

Lubersac, Jean de — Fransız subayı, monarşist; 1917—18'de Rusya'daki Fransız askeri heyetinin üyesi.

Luxemburg, Roza (1871—1919)— uluslararası işçi sınıfı hareketinde ünlü bir kişi; İkinci Enternasyonal'in Sol—kanat lideri; Polonya Sosyal— Demokrat Partisinin kurucusu ve liderlerinden biri. 1897'den itibaren Alman Sosyal—Demokrat hareketinde aktif oldu, Bernsteincılığa ve Millerandcılığa karşı çıktı. İlk Rus Devriminde (Warsaw'da) yer aldı.

Birinci Dünya Savaşı patlak verdiğinde enternasyonalist bir tavır aldı ve Almanya'daki **Internationale** grubunun kurucularından biriydi, sonra bu grup Spartaküs

adını aldı, daha sonra da Spartaküs birliği olarak bilinir, kasım 1918 Alman Devrimi boyunca Alman işçilerinin devrim-müfrezesinin liderlerinden biriydi; Alman Komünist Partisi'nin kurucularından biri. Ocak 1919'da tutuklandı ve karşı devrimciler tarafından katledildi.

Luzzatti, Luigi (1841—1927)— İtalyan devlet adamı, avukat ve ekonomist; İtalya'daki tekelcilerin ve büyük toprak sahiplerinin «Liberal blok»unun Sağ kanadının liderlerinden biri; finans, ekonomik, sosyal— politik ve hukuki sorunlar üzerine kitapların yazarı. İtalyan faşizmini destekledi.

Lvov, G. Y. (1861—1925) — Rus prensi, büyük toprak sahibi, Anayasacı—Demokrat Partinin üyesi. Şubat 1917 burjuva—demokratik devriminden sonra, burjuva Geçici Hükümetinde Bakanlar Kurulu başkanı ve İçişleri Bakanı; Temmuz 1917'deki Petrograd işçi ve askerlerine karşı yapılan kanlı misillemelerin örgütleyicilerinden biri. Ekim Sosyalist Devriminden sonra, beyaz muhafız mültecisi, Sovyet Rusya'ya karşı yabancı silahlı müdahalenin örgütlenmesinde yer aldı.

Lyakov, V. P. (1869—1919)— çarlık ordusunda albay; 1907'de Tahran'da İranlı devrimcilere karşı misillemeler örgütledi. Birinci Dünya Savaşı boyunca Türk Karadeniz sahili bölgesinin Genel Valisiydi. Şubat 1917'de Terek—Dağıstan Sınırındaki Denikin askerlerinin baş kumandanı ve kumandanı olarak atandı.

Lysis (letailleur), Eugéne— Fransız ekonomisti; mali ve politik sorunlar üzerine bazı kitapların yazarı.

M

MacDonald, James Ramsay (1866-1937) — İngiliz politikacı, İşçi Partisi'nin kurucu ve liderlerinden biri; Birinci Dünya Savaşı boyunca pasifistti, sonra açıkça emperyalist burjuvaziyi destekledi. 1924'de ilk İşçi Hükümetinde Başbakan oldu. Bu hükümet halkın baskısı altında Sovyetler Birliğiyle diplomatik ilişkiler kurdu.
1931—35'de, aslında politikası Muhafazakârlar tarafından belirlenen Ulusal Hükümetin başında oldu.

Maddison, Fred (1856—1937)— İngiliz sosyalisti. 1886'da Sendikalar Kongresinin Başkanı; M. P. (1897—1900 ve 1906—10).

Maklakov, V. A. (d. 1870) — Sağ-kanat Kadet, toprak sahibi; İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Devlet Dumalarında temsilci. Şubat 1917 burjuva—demokratik devriminden sonra Rus

burjuva Geçici Hükümetinin Paris'teki elçisi (Temmuz 1917'den sonra); sonra Beyaz mülteci.

Malvy, Louis—Jean (1875—1949)— Fransız politikacısı, Radikal —Sosyalist; İçişleri Bakanı (1914—17). Şovenistlerin isteği üzerine savaş aleyhtarı propagandaya «katılmak»tan dolayı beş yıl sürgüne mahkum edildi.

Martov, L. (Tserderbaum, Yuli Osipovich) (1873—1923)— Menşevik lider; Birinci Dünya Savaşı boyunca Merkezci bir tavır aldı; Zimmerwald ve Kienthal Konferanslarına katıldı. 1917 Şubat burjuva—demokratik devriminden sonra, Menşevik enternasyonalistlerin bir grubuna öncülük etti. 1920' de iltica etti ve Berlin'de karşı—devrimci Menşevik periyodik bir gazete olan **Sotsialistichesky Vestnik'i** (Sosyalist haberci) yayınlamaya başladı.

Martinov, A (Piker, A. S., A. M.) (1865—1935)— «Ekonomist»lerin liderlerinden biri, Menşevik; Birinci Dünya Savaşı boyunca Merkezci bir tavır aldı. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Menşeviklerden koptu ve Komünist Partisine katıldı.

Marx, Karl (1818—1883) — Bilimsel komünizmin kurucusu, büyük düşünür, dünya proletaryasının lideri ve öğretmeni.

Maslov, Pyotr Pavlovich (1867—1946)— ekonomist, Sosyal—Demokrat, Menşevik; Marksizmi düzeltmeye çalıştığı tarım sorunu üzerine bazı eserler yazdı; Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal—şovenist. Ekim Sosyalist Devriminden sonra politikadan ayrıldı ve çocuk eğitimi ve bilimsel çalışmayla ilgilendi.

Mehring, Franz (1846—1919)— Alman işçi sınıfı hareketinde önemli bir kişi; Alman Sosyal—Demokrasisindeki Sol kanadın lideri ve teorisyeni; tarihçi gazeteci ve sanat eleştirmeni.

1916'da devrimci Spartaküs Birliğinin liderlerinden biri ve Almanya Komünist Partisinin kurulmasında önemli bir rol aynadı.

Merrhein, Alphonse (1881—1925)— Fransız sendikacısı, Sendikalist; Birinci Dünya Savaşı patladığında, sosyal—şovenizme ve emperyalist savaşa karşı çıkan Fransa'daki Sendikalist hareketin Sol—kanat lideriydi; Zimmerwald Konferansı'nda yer aldı, ama sonra açık sosyal—şovenist ve reformist oldu.

Millerand, Alexandre Etienne (1859—1943)— Fransız politikacısı; 1890larda sosyalistlere katıldı. 1899'da Valdeck-Rousseau gerici hükümetine girdi ve Paris Komünü'nün cellatı general Galliffet'le birlikte çalıştı. 1909—10, 1912—13 ve

1914-15'de Fransız Hükümetinin bir üyesiydi.

Milyukov, P. N. (1859—1943)— Kadet Partisinin lideri, Rus empertalist burjuvazisinin ideoloğu, tarihçi ve yayıncı. Şubat 1917 devriminden sonra birinci burjuva Geçici Hükümetinde Dışişleri Bakanı ve «muzaffer bir son için savaş» emperyalist politikasını izledi; Ağustos 1917'deki Kornilov ayaklanmasının kışkırtıcılarından biriydi. Ekim Sosyalist Devriminden sonra yurt dışında mülteci olarak yaşadı ve Sovyet Rusya'ya karşı yapılan silahlı müdahalenin örgütleyicilerinden biri oldu.

Molkenbuhr, Hermann (1851—1927)— Alman Sosyal—Demokrat, Birinci Dünya Savaşı boyunca şovenist; Almanda'ki Kasım 1918 Devriminden sonra, karşı devrimci burjuva hükümetiyle işbirliği yapan Berlin Yürütme Komitesi'ne seçildi.

Monitor— Nisan 1915'de muhafazakar **Preussische Jahrbücher'**de bir makale yayınlayan oportünist Alman Sosyal—Demokratın takma adı. Bu makalede açıkça oportünistlere işçi sınıfının burjuvaziyle birlikte çalışma politikalarını «Sol» sözcüklerle gizleyebilme olanağını vereceğinden gelecekte oportünistlere ve burjuvaziye yararlı olabileceğini açıklayarak Sosyal—Demokrat partilerin Merkezci tavırlarını övdü.

Muranov, M. K. (1873—1959)— Bolşevik işçi, Kharkov Gubernia işçilerinin Dördüncü Devlet Duma'sındaki temsilcisi, Bolşevik gazetesi **Pravda**'ya yazı göndermiştir. Kasım 1914'de, diğer Bolşevik temsilcilerle birlikte emperyalist savaşa karşı yönelmiş devrimci faaliyetlerinden dolayı tutuklandı ve 1915'de Turukhansk Sınırına sürgüne gönderildi.

N

I Napoleon (1769—1821)— Fransa imparatoru (1804—14 ve 1815)

III Napoleon (1808—1873)— Fransa imparatoru (1852—70), I. Napoleon'un yeğeni.

Naumann, Friedrich (1860—1919)— Alman gerici politikacısı; şadı ve Sovyet Rusya'ya karşı yapılan silahlı müdahalenin maları gerektiği fikrini savundu; mutlak monarşinin destekçisi. Birinci Dünya Savaşı boyunca, Merkezi Avrupa ülkelerinin ele geçirilmesini arzu eden Almanya'nın himayesi altında bir «Orta Avrupa»nın kurulmasını savunan emperyalist bir tavır aldı.

I Nikola (1796—1855)— Rus İmparatoru (1825—55).

II Nikola (1868—1918)— son Rus İmparatoru (1894'den Şubat 1917 burjuva—demokratik devrimine kadar).

Noske, Gustav (1868—1946)— Sağ Alman Sosyal—Demokrat; Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal—şovenist, Reichstag'da savaş kredileri için oy kullandı. 1918'de, Almanya'da Kasım Devrimi zamanında, Kiel'deki ayaklanmanın bastırılmasının örgütlenmesine yardım etti; Savaş Bakanı (1919—20); işçilere karşı misillemeler ve Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'un alçakça katledilmelerini örgütledi ve bu yüzden de kendisine «kanlı köpek» dendi.

P

Pannekoek, Anton (Horner, Karl) (1873—1960)— Hollandalı Sosyal—Demokrat; Hollanda Sosyal—Demokrat İşçi Partisi'nin Sol kanadının organı **De Tribune**'nün kurucularından biri (1907). Birinci Dünya Savaşı boyunca enternasyonalizmi savundu, Zimmerwald Sol'unun teorik gazetesi olan **Vorbote**'ye yardım etti; 1918—21'de Hollanda Komünist Partisi'nin üyesiydi ve Komintern çalışmasında yer aldı. Aşırı sol, sekter görüşleri savundu. 1921'de Komünist Partisi'nden ayrıldı ve hemen sonra aktif politikadan çekildi.

Pernerstorfer, Engelbert (1850—1918)— Avusturyalı Sosyal—Demokrat; Birinci Dünya Savaşı boyunca aşırı şovenist.

Petrovski, Grigori Ivanoviç (1878—1958)— devrimci işçi sınıfı hareketinin kıdemlisi, Bolşevik, sonra S. B. K. P. nin ve Sovyet devletinin önemli kişisi.

Çarlık altında Yekaterinoslav Gubernia işçilerinin Dördüncü Devlet Duması'ndaki temsilcisiydi; 1914 Kasım'ında diğer Bolşevik temsilcilerle birlikte tutuklandı ve 1915'de Turukhansk Sınırına sürgüne yollandı.

Plehanov, Georgi Valentinoviç (1856—1918)— Rus ve uluslararası işçi sınıfı hareketinin önemli lideri, Marksizmin teorisi üzerine bazı çok parlak eserlerin yazarı, ilk Rus Marksist örgütü (1883 Cenevre) Emeğin Kuruluşu grubunun kurucusu. R. S. D. İ. P. nin İkinci Kongresi'nden sonra oportünizme karşı yatıştırıcı bir tavır benimsedi, sonra Menşeviklere katıldı.

Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal—şovenistti. Şubat 1917 burjuva—devriminden sonra Rusya'ya döndü, aşırı Menşevik müdafacıların **Yedinstvo** grubunu yönetti, Bolşeviklere karşı çıktı ve Ekim Sosyalist Devrimine düşmandı.

Poincaré, Raymond (1860—1934)— Fransız politikacısı, Başbakan (1912, 1922—24, 1926—29), Fransız Cumhuriyetinin Başkanı (1913—20); halka «Poincaréc'est la guerre» dedirterek emperyalist savaşın kışkırtıcılarından biriydi. Ekim Sosyalist Devriminden sonra, Sovyet Rusya'ya karşı yapılan silahlı müdahalenin örgütleyicilerinden biriydi.

Piyatakov, Georgi Leonidoviç (1890—1937)— 1910'dan sonra Bolşevik Partisi'nin üyesi. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Ukranya Sovyet Hükümetinin üyesiydi ve diğer birkaç önemli görevler de yaptı. Brest barış görüşmemeleri boyunca «Sol Komünist»ti. 1936'da Parti aleyhtarı faaliyetlerinden dolayı Parti'den kovuldu.

R

Radek, Karl Bergardoviç (1885—1939)— yüzyılın dönemecinde Galiçya, Polonya ve Almanya'daki Sosyal—Demokrat harekete katıldı; Birinci Dünya Savaşı boyunca enternasyonalist görüşlere sahipti, ama merkezciliğe doğru bazı eğilimler gösterdi; ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı sorununda yanıldı; 1917'de Bolşevik Partisi'ne katıldı; Brest'teki barış konuşmaları zamanında «Sol Komünist»ti. 1923'de Troçki muhalefetine katıldı. 1936'da Parti aleyhtarı faaliyetinden dolayı Parti'den atıldı.

Rakovski, H. G. (1873—1941)— 1890ların başında Bulgaristan, Romanya, İsviçre ve Fransa'daki Sosyal—Demokrat harekete katıldı; Birinci Dünya Savaşı boyunca Merkezci; 1917'de Bolşevik Partisi'ne katıldı. Ekim Sosyalist Devriminden sonra sorumlu Parti ve Sovyet görevleri yaptı. 1938'de Parti aleyhtarı faaliyetinden dolayı Parti'den atıldı.

Rasputin, G. Y. (Novykh) (1872—1916)— maceraperest, II. Nikola'nın hükümetinde devlet işlerinde büyük etkisi oldu. Sibirya'daki Tobolsk Gubernia'dan bir köylüydü. Gayipten haber veren ve doktor gibi görünerek, 1907'de saray çevrelerinin içine girdi ve çar ailesinin gözdesi haline geldi.

Rasputin olayı, çarlık Rusyası'ndaki yönetici yukarı sınıfların cehalet taraftarlığının, vahşi taassubunun ve ahlak rezaletinin örneğidir. Rasputin, Petrograd'da mutlakiyetçiliği bu yoldan kurtarmaya ve büyüyen devrimi durdurmaya çalışan bir monarşist grubu tarafından öldürüldü.

Renaudel, Pierre (1871—1935)— Fransız Sosyalist Partisi'ndeki

reformist liderden biri; Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal—şovenist. 1927'de parti liderliğinden ayrıldı; 1933'de Sosyalist Parti'den atıldı ve küçük neo—sosyalist grup kurdu.

Renner, Karl (1870—1950)— Avusturyalı politikacı, Avusturyalı Sağ—kanat Sosyal—Demokratların lideri ve teorisyeni, «Avusturya Marksizmi»nin ideoloğu, «kültürel—ulusal ö**zerklik»in reformist teorisinin** yazarlarından biri. Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal—şovenistti; Kral katibi (1919—20) ve Başbakan (1945—50).

Ribot, Alexandre Félix Joseph (1842—1923)— Fransız devlet adamı, Fransa Başbakanı (1892—93, 1895 ve 1917, çeşitli elçilik görevleri yaptı, Fransız—Rus ittifakını meydana getirmede aktifti.

Roland—Holst, Henriette (1869—1952)— Hollandalı sosyalist, yazar. Birinci Dünya Savaşı boyunca Merkezci, sonra enternasyonalistlerin izleyicisi, Zimmerwald'ın teorik gazetesi **Vorbote**'ye yazı yazdı; 1918—27'de Hollanda Komünist Partisi'nin Sol üyesi ve Komintern çalışmasında yer aldı; 1927'de Komünist Partisi'nden ayrıldı ve sonradan Hıristiyan sosyalizmini savundu.

Romanovs 1613'den 1917'ye kadar tahtta kalan Rus çarları ve imparatorları hanedanı.

Rosenfeld, L. B. —bk. **Kamenev, L. B.**

Roussel, Angéle— Fransız sosyalisti, Fransız Sosyalist Partisi'nin idari komisyonunun daimi üyesi (1907—12), sonra politik faaliyetten çekildi.

Rubanoviç, I. A. (1860—1920)— Sosyalist—Devrimci Parti'nin lideri; Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal—şovenist; Ekim Sosyalist Devriminden sonra Sovyet yönetiminin düşmanı.

S

Sadoul, Jacques (1881—1956)— Fransız ordusunun subayı; 1917' de Rusya'ya Fransız askeri heyetinin üyesi olarak gönderildi. Ekim Sosyalist Devriminin etkisi altında Komünist oldu, R. K. P. (B) nin Fransız bölümüne katıldı, gönüllü olarak Kızıl Ordu'ya girdi. Sovyet Rusya'ya karşı yapılan Antant emperyalistlerinin müdahelesine karşı ateşli protestolar yayınladı. Komintern'in Birinci Kongresi çalışmasına katıldı. Devrimci faaliyeti nedeniyle Fransız divanıharbı tarafından ölüme mahkum edildi, ama Fransa'ya

dönmesi üzerine (1924'de) eski haklarına kavuştu. Sonra barış ve S. S. C. B. ile kardeşlik için aktif bir savaşçı oldu.

Samoylov, F. N. (1882—1952)— Bolşevik, tekstil işçisi, Vladimir Gubernia işçilerinin Dördüncü Devlet Duması'ndaki temsilcisi. Kasım 1914'de emperyalist savaşa karşı yönelmiş devrimci faaliyetlerinden dolayı diğer Bolşevik temsilcilerle birlikte tutuklandı ve 1915'de Turukhansk Sınırı'na sürgüne gönderildi.

Sattar Khan (d. yaklaşık 1870—ö. 1914) — İranlı Azerbaycan'ın demokratik hareketinin lideri, İran'ın sevilen kahramanı, 1905—11 İran devriminde aktif olarak yer aldı: İran'ın gerici otoritelerine karşı savaştı—1908—09'da Tebriz'de Şah'a karşı ve Azerbeycanlı feodal lordlara karşı halk isyanını yönetti.

Scheidemann, Philipp (1865—1936)— Alman Sosyal—Demokrasisindeki oportünist aşırı Sağ kanadın liderlerinden biri, Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal—şovenizmi benimsedi. Almanya'daki Kasım 1918 Devriminde Halk Temsilcileri Kurulu denen örgütün üyesiydi ve Spartaküs Birliği üyelerinin eziyet ve işkencelerini kışkırttı. Şubat'tan Haziran 1919'a kadar Weimar Cumhuriyeti Koalisyon Hükümetine başkanlık yaptı; 1918'den 1921'e kadar vahşice Alman işçi sınıfı hareketini bastırdı; sonra aktif politikadan çekildi.

Schippel, Max (1859—1928)— Alman Sosyal—Demokrat, revizyonist. Reichsteg'da temsilciyken (1890—1904) Alman emperyalizminin yayılma politikasının tarafını tuttu. Birinci Dünya Savaşı boyunca aşırı sosyal—şovenist.

Schoen, Wilhelm Eduard, von (1851—1933)— Alman diplomatı, 1910—14'de Fransa elçisi.

Sembat, Marcel (1862—1922)— Fransız Sosyalist Partisi reformist lideri; Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal - şovenist; emperyalist «ulusal savunma hükümeti»nde Bayındıklık İşleri Bakanı (Ağustos 1914—Eylül 1917). Şubat 1916'da, Sosyal—şovenizm platformu üzerinde birleştirme görüşüyle yapılan İtilaf ülkeleri sosyalistlerinin Londra konferansına katıldı

Semkovsky, S. (Bronstein, S. Y.) 1882) — Sosyal — Demokrat, Menşevik; Viyana'da yayınlanan Troçki'nin Pravda'sının yazı kurulunun üyesi; Menşevik likidatör aylık gazetelerine ve yabancı Sosyal—Demokrat yayınlara yazı yazdı. Birinci Dünya Savaşı boyunca Merkezci görüşleri savundu.

Şagov, N. R. (1882—1918)— aktif devrimci, Bolşevik, Dördüncü Devlet Duması'na Kostroma Gubernia'dan temsilci, Mesleği dokumacılıktı. Kasım 1914'de emperyalist savaşa karşı yönelmiş devrimci faaliyetinden dolayı tutuklandı ve 1915'de Turukhansk Sınırı'na sürgüne gönderildi.

Şingaryov, Andrei Ivanoviç (1869—1918) — Anayasacı - Demokrat Partisi'nin üyesi, ünlü Zemstvo üyesi, yayıncı, mesleği doktorluk. İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Devlet Dumalarında temsilciydi. Şubat 1917 burjuva—demokratik devriminden sonra Tarım Bakanı ve sonra burjuva Geçici Hükümetinde Maliye Bakanıydı.

Şilyapnikov, Aleksander Gavrloviç (Belenin) (1885—1935)— 1901'den sonra R. S. D. İ. P. nin üyesi; Ekim Sosyalist Devriminden sonra sendika ve yürütme görevlerinde bulundu. 1920—22'de anti—Parti «İşçilerin Muhalefeti» grubunu yönetti; 1933'de, tasfiye sırasında Parti'den atıldı.

Şulgin, V. V. (d. 1878) — toprak sahibi, İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Devlet Dumalarında temsilci. Ekim Sosyalist Devriminden sonra beyaz muhafız Gönüllü Ordusunun örgütleyicilerinden biri; karşı—devrimci Alexeyev, Denikin ve Wrangel Generallere yardım etti; iltica etti ve Sovyet yönetimine karşı mücadeleyi sürdürdü. Birinci Dünya Savaşı boyunca Yugoslavya'da yaşadı. 1944'de Sovyet askerleri Yugoslavya'ya girdiğinde sınır dışına çıkarıldı ve yargılandı. 1956'da af edildi. Rus Mültecilerine Açık Mektup'unda (1960), Sovyet yönetimine karşı mücadeleyi bırakmaya teşvik etti.

Skobelef, Matvey Ivanoviç (1885—1939)— 1903'de Sosyal—Demokrat harekete Menşevik olarak katıldı; Dördüncü Devlet Dumasında temsilci; Birinci Dünya Savaşı boyunca Merkezci; 1917'de burjuva Geçici Hükümetinde Çalışma Başkanı. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Menşeviklerden koptu; çeşitli idari görevlerde bulundu; 1922'de R. K. P. (B.) ne katıldı.

Sınirnof, Y.— bak **Gurevich, E. L.**

Sonnino, Giorgio Sidney (1847—1924)— İtalyan politikacısı, Başbakan (1906, 1906—10—, Dışişleri Bakanı (1914—19). 1915' de İngiltere'yle ilhakçı Londra Antlaşmasını imzaladı. Bu antlaşma, özellikle Avusturya— Macaristan'ın Güney Slav sömürgesinin zararına önemli toprak takasını hazırladı. 1917'de İngiltere ve Fransayla, önemli toprakların İtalya tarafından ilhakını ve Küçük Asya'da etki alanlarının kurulmasını onaylayan atlaşma imzaladı.

Sorge, Friedrich Adolf (1828—1906)— Alman sosyalisti, uluslararası işçi sınıfı ve sosyalist harekette ünlü bir kişi, Karl Marks ve Frederick Engels'in arkadaşı ve dostu; 1848—49 Alman Devrimine katılanlardan; Devrim yenilgiye uğradıktan sonra A. B. D. ye göçtü. Amerika'da Birinci Enternasyonal'in bölümlerini örgütledi; Birinci Enternasyonal'in Genel Kurul Sekreteriydi (1872—74); Amerikan Sosyalist İşçi Partisi'nin ve Uluslararası İşçi Birliği'nin kurulmasında aktif yeraldı.

Spartaküs (ölüm M. Ö. 71)— M. Ö. 74 (ya da 73)—71'de Roma'daki en büyük köle isyanlarından birinin lideri; bir dizi parlak zaferler kazandı.

Steklov, Y. M. (1873—1941)— profesyonel devrimci; 1893'de Sosyal—Demokrat harekete katıldı; R. S. D. İ. P. nin İkinci Kongresi'nden sonra (1903) Bolşevik oldu. Şubat 1917 burjuva—demokratik devriminden sonra, «devrimci savunma»yı savundu ve sonra Bolşeviklere geçti. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Bütün—Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin ve Merkez Yürütme Komitesi'nin üyesi, **Izvesyia** gazetesinin müdürü oldu.

Stolipin, P. A. (1862—1911)— çarın devlet adamı, büyük toprak sahibi, aşırı gerici; Nisan 1906'dan sonra İçişleri Bakanı ve aynı yılın Temmuzundan 1911'e kadar Başbakan. Ölüm cezaları dahil olmak üzere, 1907—10'da devrimci harekete katılanlara yapılan vahşi baskılar «Stolypin gericiliği» olarak bilinir. Zengin köylüleri, kulakları otokrasinin dayanağı yaparak bunların çıkarlarına hizmet eden bir tarım reformu sundu.

Südekum, Albert (1871—1944)— Alman Sosyal— Demokrat Partisi'nin revizyonist, oportünist lideri; Reichstag temsilcisi (1900—18). Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal—şovenizmi savundu; sömürge sorunu üzerine emperyalist görüşleri öğütledi; işçi sınıfının devrimci hareketine karşı çıktı; Prusya Maliye Bakanı (1918—20). Adı, aşırı oportünizmi ve sosyal—şovenizmi simgeler.

T

Tereçenko, Mihayil Ivanoviç (d. 1888)— Rusyada büyük şeker rafinerilerinin sahibi; milyoner; Şubat 1917 burjuva—demokratik devriminden sonra Maliye Bakanı ve sonra burjuva Geçici Hükümetinde Dışişleri Bakanı; «muzaffer bir sona» kadar savaşa devam etti emperyalist politikasını iz-

ledi; Ekim Sosyalist Devriminden sonra Beyaz mülteci. Karşı—devrimi ve Sovyet Rusya'ya karşı silahlı müdahaleyi örgütlemeye yardım etti.

Tittoni, Tomaso (1855—1931)— İtalyan devlet adamı, diplomat; Dışişleri Bakanı, 1919'daki Paris Barış Konferansı'nda İtalya'yı temsil etti.

Troelstra, Pieter Jelles (1860—1930)— Hollanda işçi sınıfı hareketinin lideri, Sağ sosyalist, Birinci Dünya Savaşı boyunca Alman yanlısı olma eğiliminde sosyal—şovenist.

Troçki, Lev Davidovich (Bronstein) (1879—1940)— 1897'de R. S. D. İ. P. ne katıldı, Menşevik; Birinci Dünya Savaşı boyunca Merkezci görüşleri tuttu. Şubat 1917 burjuva—demokratik devriminden sonra Rusya'ya döndü ve R. S. D. İ. P. nin Altıncı Kongresi'nde Bolşevik Partisi'ne kabul edildiği İç—Bölge Örgütüne katıldı. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Dışişleri Halk Komiserliği ve Cumhuriyetin Devrimci Kurulunun Başkanlığı görevlerini yaptı; 1918'de Brest—Litovsk'daki barış kararına karşı çıktı. Sendikalar üzerine tartışma boyunca muhalefeti sürdürdü. 1925'den sonra S. S. C. B. de sosyalizmin başarıya ulaşamayacağını iddia ederek Parti genel çizgisine karşı kuvvetli ihtilafçı bir mücadele yaptı. Komünist Parti, Troçkizmi parti'deki küçük—burjuva sapma olarak ilan etti ve ideolojik ve örgütsel olarak yendi. 1927'de Parti'den atıldı ve 1929'da anti—Sovyet faaliyetinden dolayı S. S. C. B. den kovuldu.

Tsereteli, Irakly Georgiyeviç (1882—1959)— Menşevik lider; Birinci Dünya Savaşı boyunca Merkezci; Şubat 1917 burjuva—demokratik devriminden sonra burjuva Geçici Hükümetine Posta ve Telgraf Bakanı olarak girdi ve Şubat olaylarından sonra İçişleri Bakanı; Bolşeviklerin işkencesini örgütledi. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Gürcistan'daki karşı—devrimci Menşevik Hükümetin liderlerinden biriydi. Sovyet yönetiminden sonra göçettiği Gürcistan'a yerleşti.

V

Vaillant, Eduard Marie (1840—1915) — Fransız sosyalisti, Birinci Enternasyonal Genel Kurulu'nun ve Paris Komünü Yürütme Komitesi'nin üyesi, sonra İkinci Enternasyonal'in liderlerinden biri. Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal—şovenist bir tavır aldı.

Van Kol, Henrik Hubert (1851—1925)— Hollanda Sosyal—Demokrat İşçi Partisi'nin kurucu ve liderlerinden biri. Amsterdam'daki (1904) ve Stuttgart'taki (1907) İkinci Enternasyonal Kongresi'nde, emperyalizmin «uygarlaştırıcı rol» oynadığı mahanesiyle sömürge halklarının köleleştirilmelerini haklı kılan sömürge sorunu üzerine oportünist kararı savundu.

Vandervelde, Emile (1866—1938)— Belçika İşçi Partisi'nin lideri, İkinci Enternasyonal'in Uluslararası Sosyalist Bürosu'nun Başkanı, aşırı oportünist görüşleri vardı. Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal — şovenist bir tavır aldı ve Belçika burjuva hükümetine girdi.

Vodovozov, V. V. (1864—1933)— Liberal—Narodnik, gazeteci.

Vollmar, Georg, von (1850—1922)— Almanya Sosyal— Demokrat Partisi'ndeki oportünist kanadın lideri. 1890larda Bernsteincılığın olduğu kadar reformizmin ve revizyonizmin ideoloğu oldu; sınıf mücadelesinin şiddetlenmesine karşı çıktı, «devlet sosyalizmi»ni savundu, Sosyal—Demokratlara Liberallerle cephe yapmaları için çağrıda bulundu; Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal—şovenist görüşleri vardı.

W

Webb, Sidney (1859—1947) ve Beatrice (1859—1943)— Fabian Topluluğunun ünlü İngiliz sivil lider ve kurucuları ve İngiltere'deki işçi hareketinin tarihi ve teorisi üzerine eserlerin yazarları. Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal—şovenizmi öğütlediler.

Wegand, Karl — American Universal Service Agency'nin Berlin muhabiri.

II Wilhelm (1859—1941)— Almanya İmparatoru ve Prusya Kralı (1888—1918).

Wurm, Emanuel (1857—1920)— Alman Sosyal—Demokrat. 1890'da Reichstag'a seçildi; 1902 ve 1917 arasında **Die Neue Zeit**'in müdürüydü; Birinci Dünya Savaşı boyunca Merkezciydi.

Z

Zasuliç, Vera Ivanovna (1849—1919)— Rusya'daki Narodnik ve sonra Sosyal—Demokrat harekette ünlü bir kişi; Emeğin

Kurtuluşu Grubunun kurulmasına ve faaliyetlerini ilerletmeye yardım etti. R. S. D. İ. P. nin İkinci Kongresi'nden sonra Menşevik lider oldu. Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal—şovenist görüşleri savundu.

Zetkin, Clara (1857—1933)— Alman ve uluslararası işçi sınıfı hareketinin önemli lideri; Almanya Komünist Partisi'nin kucularından biri; yetenekli yazar ve hatip. Alman Sosyal—Demokrasinin Sol kanat lideri olan Clara Zetkin, Rosa Luxemburg, Franz Mehring ve Karl Liebknecht'le birlikte Bernstein ve diğer oportünistlere karşı mücadelede aktif oldu. Birinci Dünya Savaşı boyunca sosyal— şovenizme karşı çıkan devrimci enternasyonalist bir tavır aldı. 1916'da **Internationale** grubuna, daha sonra Spartaküs Birliği'ne katıldı; 1919'da Almanya Komünist Partisi'nin üyesi oldu; M. K. nin üyesi. Komünist Enternasyonal'in Üçüncü Kongresi'nde Komintern'in Yürütme Komitesi'ne seçildi; uluslararası kadınların sekreterliğinin başında oldu; 1924'de Devrim Savaşçılarına Yardım Uluslararası örgütünün Başkanı.

Zitlovski, İ (1865—1943)— Yahudi küçük—burjuva milliyetçi hareketinin ideologu, Marksizme karşı olan Sosyalist Yahudi İşçi Partisi'nin kurulmasına yardım etti. Bazı ilerici Yahudi dergilerine yazı yazdığı A. B. D. ne yerleşti ve Sovyetler Birliğine dostça duygularını dile getirdi.

Zinovyef Grigory Yevseyeviç (Radomyslski) (1883—1936)— 1901' de R. S. D. İ. P. ne katıldı; İkinci Parti Kongresi'nden sonra Bolşeviklere katıldı. Birinci Dünya Savaşı boyunca enternasyonalizmi savundu. Ekim Sosyalist Devrimi hazırlandığında ve başarıldığında silahlı ayaklanmaya karşı çıktı. Devlet adamı Kamenev, kendi adına ve Zinoviev adına, aslında Parti planlarının ifşa edilmesi olan isyan üzerine M. K. nin kararıyla uyuşmazlıklarının dile getirdikleri **Novaya Zhizn** gazetesini yayınladı. Ekim Sosyalist Devriminden sonra bazı sorumlu görevler yaptı.

1926'da anti—Parti Troçki—Zinoviev cephesinin örgütleyicilerinden biriydi; 1934'de Parti aleyhtarı faaliyetlerinden dolayı Parti'den atıldı.

Zola, Emil (1840—1902)— ünlü Fransız yazarı.

25 Lire